NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

A N A L I Z A

WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I ZAŁOŻEŃ POLITYKI PIENIĘŻNEJ W 1996 ROKU

TOM II

SYNTEZA WYNIKÓW KONTROLI W CZĘŚCIACH BUDŻETU PAŃSTWA ORAZ W PAŃSTWOWYCH FUNDUSZACH CELOWYCH

WARSZAWA LIPIEC 1997 ROK

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

A N A L I Z A

WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I ZAŁOŻEŃ POLITYKI PIENIĘŻNEJ W 1996 ROKU

TOM II

WARSZAWA LIPIEC 1997 ROK

N A J W Y Ż S Z A I Z B A K O N T R O L I

A N A L I Z A
WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I ZAŁOŻEŃ POLITYKI PIENIĘŻNEJ W 1996 ROKU

Niniejsza Analiza wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 1996 r. zatwierdzona została przez KOLEGIUM NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI w dniu 21 lipca 1997 r.

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Janusz WOJCIECHOWSKI

SPIS TREŚCI

		strona
I.	**Wykonanie według części budżetu państwa**	**1**
01	Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	1
03	Sąd Najwyższy	5
04	Naczelny Sąd Administracyjny	8
05	Urząd Rady Ministrów	11
06	Centralny Urząd Planowania	16
07	Rzecznik Praw Obywatelskich	19
08	Ministerstwo Finansów	22
09	Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej	29
10	Kancelaria Sejmu	34
11	Kancelaria Senatu	38
12	Trybunał Konstytucyjny	42
13	Ministerstwo Przemysłu i Handlu	45
14	Ministerstwo Przekształceń Własnościowych i 17 Ministerstwo Skarbu Państwa	51
15	Komisja Papierów Wartościowych	55
16	Krajowe Biuro Wyborcze	57
18	Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa	60
19	Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej	63
20	Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeń	68
21	Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej	71
22	Ministerstwo Łączności	75
23	Urząd Zamówień Publicznych	78
25	Ministerstwo Współpracy Gospodarczej z Zagranicą	82
27	Komitet Integracji Europejskiej	85
28	Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa	88
29	Urząd Ochrony Państwa	92
30	Ministerstwo Obrony Narodowej	94
31	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	99
32	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	105
33	Ministerstwo Edukacji Narodowej	110
34	Ministerstwo Kultury i Sztuki	116
35	Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej	121
36	Ministerstwo Sprawiedliwości	125
37	Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów	130
38	Polska Akademia Nauk	132
39	Agencja Rynku Rolnego	136
40	Polskie Centrum Badań i Certyfikacji	139
41	Obsługa zadłużenia zagranicznego	144
42	Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych	148
43	Państwowa Inspekcja Pracy	152
44	Obsługa długu krajowego	154
45	Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki	157
46	Krajowy Urząd Pracy	163
47	Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji	166
48	Komitet Badań Naukowych	170
50	Główny Urząd Statystyczny	174
51	Główny Urząd Ceł	178
52	Państwowa Agencja Atomistyki	183
53	Wyższy Urząd Górniczy	185
54	Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej	188
55	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego	191

56 Polska Agencja Prasowa 191
57 Polski Komitet Normalizacyjny 194
58 Zakład Ubezpieczeń Społecznych 198
59 Główny Urząd Miar 200
80 Regionalne Izby Obrachunkowe 203
81 Rezerwy ogólne 207
82 Subwencje ogólne dla gmin 209
83 Rezerwy celowe 211
86 Samorządowe Kolegia Odwoławcze 213
98 Przychody i rozchody związane z finansowaniem niedoboru i rozdysponowaniem nadwyżki budżetowej 217

II Budżety wojewodów 222

85/01 województwo stołeczne warszawskie 222
85/03 województwo bialskopodlaskie 229
85/05 województwo białostockie 233
85/07 województwo bielskie 236
85/09 województwo bydgoskie 240
85/11 województwo chełmskie 244
85/13 województwo ciechanowskie 247
85/15 województwo częstochowskie 250
85/17 województwo elbląskie 254
85/19 województwo gdańskie 258
85/21 województwo gorzowskie 263
85/23 województwo jeleniogórskie 268
85/25 województwo kaliskie 271
85/27 województwo katowickie 274
85/29 województwo kieleckie 278
85/31 województwo konińskie 283
85/33 województwo koszalińskie 286
85/35 województwo krakowskie 291
85/37 województwo krośnieńskie 295
85/39 województwo legnickie 299
85/41 województwo leszczyńskie 303
85/43 województwo lubelskie 307
85/45 województwo łomżyńskie 312
85/47 województwo łódzkie 316
85/49 województwo nowosądeckie 320
85/51 województwo olsztyńskie 326
85/53 województwo opolskie 329
85/55 województwo ostrołęckie 333
85/57 województwo pilskie 336
85/59 województwo piotrkowskie 341
85/61 województwo płockie 344
85/63 województwo poznańskie 348
85/65 województwo przemyskie 357
85/67 województwo radomskie 362
85/69 województwo rzeszowskie 367
85/71 województwo siedleckie 372
85/73 województwo sieradzkie 376
85/75 województwo skierniewickie 380
85/77 województwo słupskie 384
85/79 województwo suwalskie 389
85/81 województwo szczecińskie 392
85/83 województwo tarnobrzeskie 396
85/85 województwo tarnowskie 401
85/87 województwo toruńskie 405
85/89 województwo wałbrzyskie 408
85/91 województwo włocławskie 413

85/93 województwo wrocławskie 416
85/95 województwo zamojskie 420
85/97 województwo zielonogórskie 425

III Fundusze celowe 429

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych 429
Fundusz Pracy 431
Państwowy Fundusz Kombatantów 435
Fundusz Alimentacyjny 437
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej 439
Centralny Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych 442
Centralny Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym 445
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych 448
Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych 457
Fundusz Promocji Twórczości 460
Fundusze Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego 462

I. WYKONANIE WEDŁUG CZĘŚCI BUDŻETU PAŃSTWA

CZĘŚĆ 01 - KANCELARIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 473,2 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1,2 tys. zł, tj. o 0,2%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 140,3 tys. zł, tj. o 22,9%, a realnie były niższe o 35,7%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy z usług (402 tys. zł) oraz wpłaty z zysku gospodarstwa pomocniczego (46 tys. zł).

Dochody zrealizowane w paragrafach: 42 Wpływy z usług, 72 Rozliczenie zysku gospodarstwa pomocniczego oraz 77 Różne dochody, były wyższe od planowanych odpowiednio o 17,3%, 668,3% i 310,7%. Nie osiągnięto planowanych dochodów ze sprzedaży wyrobów i składników majątkowych (§ 43), ponieważ odstąpiono od sprzedaży samochodów Kancelarii uzasadniając to zmianami organizacyjnymi i zwiększonym zapotrzebowaniem na pojazdy.

Stwierdzona nieprawidłowość - w zakresie dochodów - dotyczyła niepodjęcia przez Kancelarię działań dla odprowadzania przez gospodarstwo pomocnicze na dochody budżetu państwa kwoty, która w relacji do zrealizowanych przez część 01 dochodów stanowiła 3,3%. Zaniechanie ustalenia należności budżetowych z tytułu najmu stanowi, na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo budżetowe, naruszenie dyscypliny budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 01 - Kancelaria Prezydenta RP w wysokości 76.356 tys. zł W ciągu 1996 roku nie dokonywano zmian w ogólnej kwocie wydatków w stosunku do ustawy budżetowej.

Zrealizowane wydatki wyniosły 75.250 tys. zł, tj. 98,6% kwoty planowanej. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 16.279 tys. zł, tj. o 27,6%, a realnie wzrosły o 6,4%.

Wydatki bieżące wykonano w kwocie 35.020 tys. zł, co stanowiło 101,5% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej, 96,9% budżetu po zmianach i 129,0% wydatków bieżących wykonanych w 1995 r.

W grupie wydatków bieżących największymi pozycjami były wynagrodzenia wraz z pochodnymi (§§ 11-17, 41-42), na które wydatkowano 13.236,0 tys. zł, tj. 17,6% ogółu wydatków oraz zakupy towarów i usług (§§ 28-37) - 18.905,9 tys. zł, tj. 25,1%.

Wydatki majątkowe wykonano w kwocie 15.200 tys. zł, co stanowiło 91,0% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej, 100% budżetu po zmianach i 112,6% wydatków majątkowych wykonanych w 1995 r. W grupie wydatków majątkowych największą pozycję stanowiła kwota 11.500 tys. zł dotycząca inwestycji centralnej p.n. „Modernizacja Pałacu Namiestnikowskiego". Ponadto kontynuowano modernizację zaplecza technicznego „Augustówka", na którą wydatkowano 1.500 tys. zł, natomiast na zakup 12 samochodów (8 osobowych, 3 dostawczych i 1 mikrobusu) wydatkowano - 942 tys. zł, a na sprzęt komputerowy dla Kancelarii - 151 tys. zł.

Dotacja w kwocie 25.000 tys. zł, zaplanowana w ustawie budżetowej dla Narodowego Funduszu Rewaloryzacji Zabytków Krakowa, została w 100% przekazana przez Kancelarię na rachunek Funduszu i stanowiła 136,6% wykonania w 1995 r.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło w dziale 99 - Urzędy naczelnych organów władzy, kontroli i sądownictwa 317 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 50 osób, tj. 18,7%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było wyższe o 7 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 2.472 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 31,3%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 999 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 73,1%. Zobowiązania te nie były wymagalne w dniu 31 grudnia 1996 r.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 8 tys. zł.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 9.843 tys. zł i były wyższe o 4,7% od kwoty planowanej po zmianach. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 9.747 tys. zł i były o 3,9% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 30,7% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu z tytułu zysku osiągniętego w 1996 r. wyniosły 31 tys. zł i były niższe o 32,6% od wpłat z zysku z roku 1995 (46 tys. zł). Przeciętne zatrudnienie w gospodarce pozabudżetowej wyniosło w 1996 r. 218 osób i w porównaniu do 1995 r. było wyższe o 11 osób, tj. o 5,3%.

W toku realizacji budżetu wystąpiły następujące nieprawidłowości:

1) nie sporządzono i nie zatwierdzono, zgodnie z zasadami określonymi w § 23 i 24 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa planu finansowego Kancelarii, oraz dla zadań budżetowych, dla których ustalono w klasyfikacji wydatków budżetowych odrębne rozdziały,
2) w projekcie budżetu Kancelarii na 1996 r. wymieniono m.in. zadania inwestycyjne i remontowe. Po przyjęciu ustawy budżetowej nie zostało dokładnie określone przeznaczenie środków na realizację zadań rzeczowych, gdyż nie opracowano szczegółowego planu przedsięwzięć inwestycyjnych i remontowych,
3) nie przestrzegano następujących zasad, form i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych:
   - nie określono obiektywnych cech technicznych i jakościowych zamawianych samochodów, co stanowiło naruszenie zasad, określonych w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych,
   - dokonano zakupu 7 samochodów oraz stolarki drzwiowej, cokołów i listew przypodłogowych bez sporządzenia pisemnych umów, co stanowiło naruszenie art. 74 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych,
   - udzielono zamówienia publicznego w trybie art. 71 ust. 1 pkt 6 ustawy ze względu na szczególne okoliczności gospodarcze i społeczne, których zamawiający nie mógł przewidzieć, zlecając w trybie z wolnej ręki modernizację pomieszczeń gabinetowych, uzasadniając to urlopem Szefa Kancelarii,
   - specyfikację istotnych warunków zamówienia dotyczącego remontu pomieszczeń Kancelarii sporządzono niezgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 2 i 6 ustawy. W specyfikacji istotnych warunków zamówienia, nie został umieszczony opis stosowanego kryterium wiarygodności oraz nie określono sposobu dokonywania oceny wiarygodności oferentów,
   - dokonano modyfikacji treści dokumentów zawierających specyfikację istotnych warunków zamówienia po upływie terminu do składania ofert, co było niezgodne z art. 36 ust. 3 ustawy o zamówieniach publicznych. Umowę ze spółką „PEBEROL" sporządzono na warunkach odbiegających od określonych w specyfikacji i w ofercie, zmieniając zakres i wartość robót remontowych po wyborze wykonawcy,
   - przy udzielaniu zamówienia na sprzęt elektroakustyczny zastosowano zasady określone w § 2 pkt 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie szczególnych zasad udzielania zamówień publicznych ze względu na ochronę bezpieczeństwa narodowego, ochronę tajemnicy państwowej, stan klęski żywiołowej lub inny ważny interes państwa[1] , chociaż jak wyjaśniono w trakcie kontroli, przepisy te nie dotyczyły Kancelarii Prezydenta RP.

[1] Dz.U. Nr 140, poz. 775

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w 1996 r. w części 01 - Kancelaria Prezydenta RP, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Wnioski Najwyższej Izby Kontroli dotyczyły:

1. Przestrzegania zasady stosowania przetargu nieograniczonego, jako podstawowego trybu dokonywania zamówień publicznych, a ograniczenia zamówień z wolnej ręki do przypadków, określonych w art. 71 ustawy o zamówieniach publicznych.
2. Przestrzegania terminów przeprowadzania inwentaryzacji poszczególnych składników majątkowych.
3. Niedopuszczania, w okresach poprzedzających dokonanie przeniesień budżetowych, do przypadków zaciągania zobowiązań powyżej ustalonych kwot wydatków.
4. Odprowadzania przychodów z tytułu wynajmu pomieszczeń i innych obiektów Kancelarii Prezydenta, pomniejszonych o koszty ich eksploatacji w okresie wynajmu, na rachunek dochodów budżetowych, łącznie z przychodami pobranymi w 1996 roku.
5. Sporządzania i zatwierdzania planu finansowego jednostki wykonującej budżet, w tym uwzględniających zadania budżetowe, dla których ustalono w klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych odrębne rozdziały.
6. Dokonania wyodrębnienia organizacyjnego działalności pozabudżetowej, prowadzonej w formie gospodarstwa pomocniczego, a także sporządzania i zatwierdzania planu finansowego tego gospodarstwa.
7. Opracowania i wdrożenia instrukcji obiegu dokumentów księgowych w jednostkach organizacyjnych Kancelarii Prezydenta RP.
8. Przestrzegania zasad, określonych w zarządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 27 maja 1992 r. sprawie zasad planowania środków i wykorzystania funduszu dyspozycyjnego Prezydenta RP, dotyczących poufności dokumentowania wydatków z funduszu dyspozycyjnego.
9. Opracowania planu i harmonogramu przedsięwzięć inwestycyjnych, remontowych oraz dostaw towarów i usług w celu właściwego planowania wydatków i stworzenia możliwości stosowania procedur, wynikających z ustawy o zamówieniach publicznych.

CZĘŚĆ 03 - SĄD NAJWYŻSZY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 53 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 41 tys. zł, tj. o 341,7 %.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 41 tys. zł, tj. o 341,7%, a realnie wzrosły o 278,6 % .

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były spłaty rat i odsetek od pożyczek udzielonych sędziom SN - 20 tys. zł oraz różne dochody - 19 tys. zł.

Pobieranie i odprowadzanie dochodów budżetowych następowało na zasadach i w terminach wynikających z obowiązujących przepisów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 03 - Sąd Najwyższy w wysokości 30.887 tys. zł . Zrealizowane wydatki wyniosły 29.831 tys. zł, tj. 96,6 % planowanego budżetu. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 20.240 tys. zł , tj. o 211 % , a realnie wzrosły o 159,4 %.

W strukturze wydatków 1996 r. główne pozycje stanowiły:

- wydatki na finansowanie inwestycji (§ 72) - 15.280 tys. zł, tj. 51,2 %,
- wynagrodzenia (§ 11 , § 12 , § 17) - 9.117 tys. zł, tj. 30,6 %,
- składki na ubezpieczenia (§ 41) - 3.250 tys. zł, tj. 10,1 %.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki inwestycyjne w wysokości 15.280 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 15.280 tys. zł, tj. 100 % kwoty planowanej, w tym: kwota 14.320 tys. zł zasiliła rachunek inwestycji centralnej a kwota 960 tys. zł rachunek inwestycyjny Sądu Najwyższego. W porównaniu do 1995 r. wydatki inwestycyjne były wyższe o 14.730 tys. zł, tj. o 2.778,2%, ponieważ w 1995 r. ze środków części 03 nie dotowano inwestycji centralnej. W 1996 r. zakupiono między innymi: samochód osobowy marki „Lancia", mieszkania dla sędziów i sprzęt komputerowy. Z rachunku inwestycji centralnej opłacono między innymi : dokumentację , roboty budowlane i nadzór inwestorski.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki na wynagrodzenia pracowników w wysokości 10.153 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki na wynagrodzenia pracowników zostały zmniejszone (wewnętrzne przesunięcie) o 396 tys. zł do wysokości 9.757 tys. zł. Zrealizowane wydatki wynosiły 9.117 tys. zł , tj. 93,4% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki na wynagrodzenia pracowników były wyższe o 4.186 tys. zł , tj. o 45,9%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 242 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 9 osób tj. 3,9 % . W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 21 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło w orzecznictwie 6.069 zł, w administracji i obsłudze 1.360 zł , żołnierzy 4.390 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło w orzecznictwie o 64,7%, w administracji i obsłudze o 25,2%, a żołnierzy o 14,2%.

Według stanu na dzień 31 grudnia 1996 r. SN nie posiadał żadnych zobowiązań. Odsetki zapłacone za nieterminowe płatności zobowiązań w 1996 r. stanowiły kwotę 224 tys. zł i były wyższe o 217 tys. zł w porównaniu do roku 1995 . Odsetki dotyczyły wyrównania wynagrodzeń sędziów za lata ubiegłe w związku z obwieszczeniami Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 kwietnia 1996 r. o utracie mocy obowiązującej

art. 4 ust. 3 ustawy o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej w 1993 r. [2] oraz z dnia 26 kwietnia 1996 r. o utracie mocy obowiązującej art. 35 ust. 2 ustawy budżetowej na rok 1995.

Uwagi Najwyższej Izby Kontroli dotyczyły inwestycji związanych z komputeryzacją Sądu Najwyższego.

W 1996 r. Sąd Najwyższy na tę inwestycję wykorzystał łącznie kwotę 166 tys. zł.
W trybie zapytania o cenę zamówiono w dniu 14 maja 1996 r. 9 komputerów, w dniu 28 października 1996 r. 6 komputerów, w dniu 30 października i 18 grudnia 1996 r. po jednym komputerze.

Stwierdzone uchybienia wynikające z przepisów ustawy o zamówieniach publicznych stanowiły 0,4% łącznych wydatków budżetowych Sądu Najwyższego.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 03 - Sąd Najwyższy, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Z punktu widzenia kryteriów gospodarności, rzetelności i celowości nieprawidłowości nie stwierdzono.

W wystąpieniu pokontrolnym Najwyższa Izba Kontroli zwróciła się z wnioskiem o dokonywanie zakupów komputerów w trybie przetargu w oparciu o jedno zamówienie, nawet jeżeli dostawa miałaby nastąpić w kilku partiach.

Zarówno w 1996 r., jak i w latach poprzednich w Sądzie Najwyższym nie powołano komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Zgodnie z treścią art. 69 ustawy Prawo budżetowe organy orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, ich skład i tryb postępowania przed nimi oraz zasady powoływania i tryb działania rzeczników dyscypliny budżetowej w Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i w innych jednostkach budżetowych podległych naczelnym organom władzy państwowej lub przez nich nadzorowanych określają odpowiednio Prezydent, Marszałek Sejmu i Marszałek Senatu.

Z uwagi na fakt, iż przepisy zarówno o Sądzie Najwyższym jak też o Trybunale Konstytucyjnym i Naczelnym Sądzie Administracyjnym nie określają kto sprawuje nadzór nad tymi jednostkami w rozumieniu art. 69 ustawy Prawo budżetowe, zachodzi uzasadniona podstawa do zgłoszenia wniosku o jednoznaczne uregulowanie tej sprawy w ustawie - Prawo budżetowe.

---

[2] Dz. U. Nr 44 poz. 197

CZĘŚĆ 04 - NACZELNY SĄD ADMINISTRACYJNY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 6.679 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 2.279 tys. zł, tj. o 51,8% . W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 674 tys. zł , tj. o 9,2 % a realnie spadły o 24,2 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były opłaty sądowe - 6.610,0 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 04 - Naczelny Sąd Administracyjny w wysokości 36.715 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 35.750 tys. zł, tj. 97,4% kwoty planowanej. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 14.129 tys. zł, tj. o 65,3%, a realnie wzrosły o 37,9%.

W strukturze wydatków 1996 r. główne pozycje stanowiły :

- wynagrodzenia (§ 11 , § 17) - 18.383 tys. zł , tj. 51,4%,
- pochodne od wynagrodzeń (§ 41 i § 42) - 8.424 tys. zł , tj. 23,6%,
- usługi materialne (§ 36) - 3.252 tys. zł , tj. 9,1%.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki na wynagrodzenia pracowników (§§ 11 - 17) w wysokości 18.787 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 18.383 tys. zł, tj. 97,8% kwoty przewidzianej w ustawie budżetowej. W porównaniu do 1995 r. wydatki na wynagrodzenia pracowników były wyższe o 8.156 tys. zł , tj. o 79,7%. Wydatki na pochodne od wynagrodzeń były wyższe o 3.712 tys. zł, tj. o 78,8 % w porównaniu z 1995 rokiem.

W ustawie budżetowej na 1996 rok ustalono wydatki inwestycyjne w wysokości 1.970 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 1.968 tys. zł i były o 225,8% (1.364 tys. zł) wyższe niż w 1995 r. Środki na zakupy inwestycyjne w 1996 r. przeznaczono między innymi na komputeryzację centrali NSA w Warszawie i zakup urządzeń klimatyzacyjnych.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 476,1 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie sędziego wyniosło w 1996 r. 6.498,20 zł i wzrosło w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia w 1995 r. o 90,9%. Przeciętne wynagrodzenie pracownika administracyjnego i obsługi wyniosło 1.320,17 zł i wzrosło w stosunku do 1995 r. o 26,0%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 26 tys. zł (niewymagalne), co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 44,4%.

Z uwagi na konieczność wypłacenia sędziom odsetek od zaległych wynagrodzeń za I kwartał 1993 r. zapłacono w 1996 r. odsetki w kwocie 381 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 353,6%.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły terminowości nadsyłania przez podległych dysponentów III stopnia rocznych sprawozdań budżetowych. Ośrodki zamiejscowe NSA w Lublinie, Rzeszowie, Wrocławiu, Szczecinie i Białymstoku - jako dysponenci III stopnia, nadesłały roczne sprawozdania Rb - 23, Rb - 27 i Rb - 28 po terminie określonym pismem Prezesa NSA, tj. po 5 lutego 1997 r. Opóźnienia wynoszące od 5 do 13 dni, nie wpłynęły na terminowość sporządzania zbiorczych sprawozdań budżetowych przez NSA.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w 1996 r. w części 04 - Naczelny Sąd Administracyjny, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Z punktu widzenia kryteriów gospodarności, rzetelności i celowości nieprawidłowości nie stwierdzono.

W wystąpieniu pokontrolnym Najwyższa Izba Kontroli zwróciła się z wnioskiem o zdyscyplinowanie podległych sobie dysponentów III stopnia w sprawie terminowego przekazywania prawidłowo sporządzonych sprawozdań budżetowych.

Zarówno w 1996 r., jak i w latach poprzednich w Naczelnym Sądzie Administracyjnym nie powołano komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Zgodnie z treścią art. 69 ustawy Prawo budżetowe organy orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, ich skład i tryb postępowania przed nimi oraz zasady powoływania i tryb działania rzeczników dyscypliny budżetowej w Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i w innych jednostkach budżetowych podległych naczelnym organom władzy państwowej lub przez nich nadzorowanych określają odpowiednio Prezydent, Marszałek Sejmu i Marszałek Senatu.

Z uwagi na fakt, iż przepisy zarówno o Naczelnym Sądzie Administracyjnym jak też o Trybunale Konstytucyjnym i Sądzie Najwyższym nie określają kto sprawuje nadzór nad tymi jednostkami w rozumieniu art. 69 ustawy Prawo budżetowe, zachodzi uzasadniona podstawa do zgłoszenia wniosku o jednoznaczne uregulowanie tej sprawy w ustawie - Prawo budżetowe.

CZĘŚĆ 05 - URZĄD RADY MINISTRÓW

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 11.740 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 10.290 tys. zł, tj. o 710 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 10.354 tys. zł, tj. o 747 %, a realnie wzrosły o 606 %.

Na znaczące przekroczenie planu dochodów wpływ miały przede wszystkim:

- zaliczkowo wpłacona kwota z zysku Gospodarstwa Pomocniczego URM osiągniętego za okres pierwszych trzech kwartałów 1996 r. w łącznej kwocie 8.169,2 tys. zł (69,6 % zrealizowanych dochodów ogółem w części 05), przekraczająca o 3.915,5 tys. zł należną budżetowi państwa wpłatę z zysku GP za 1996 r.,

- wpłata z zysku Gospodarstwa Pomocniczego URM nie planowanego w ustawie budżetowej na 1995 r., a osiągniętego w 1995 r. - 2.330,2 tys. zł (19,8 % zrealizowanych w części 05 dochodów ogółem),
- odprowadzenie przez Gospodarstwo Pomocnicze URM na rachunek dochodów URM (wskutek ustaleń kontroli NIK - Wykonanie budżetu URM w 1995 r.), niewykorzystanych środków budżetowych w kwocie 793,7 tys. zł (6,8% zrealizowanych w części 05 dochodów ogółem), które w 1995 r. zostały przekazane do GP przez URM w formie zaliczki na poczet przyszłych zakupów materiałów i usług,
- odprowadzenie (wskutek ustaleń kontroli NIK - Wykonanie budżetu URM w 1995 r.) na rachunek dochodów budżetowych nadwyżki środków obrotowych za 1995 r. środka specjalnego Centrum Badania Opinii Społecznej w kwocie 58,9 tys. zł (0,5 % zrealizowanych w części 05 dochodów ogółem), w tym odsetki - 6,3 tys. zł.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły opóźnienia w wystawianiu przez wynajmującego, tj. Biuro Administracyjne URM comiesięcznych rachunków dla najemcy, tj. Rejonowego Urzędu Poczty Warszawa Śródmieście, regulujących zobowiązania finansowe dotyczące opłat z tytułu czynszu najmu i kosztów eksploatacyjnych. Zgodnie z § 10 umowy najmu zawartej w dniu 1.04.1996 r., pomiędzy Urzędem Rady Ministrów a Państwowym Przedsiębiorstwem Użyteczności Publicznej - Rejonowym Urzędem Poczty Warszawa - Śródmieście, od dnia obowiązywania umowy - zobowiązania finansowe najemcy wobec wynajmującego będą regulowane w oparciu o wystawiane przez wynajmującego comiesięczne rachunki uproszczone i wnoszone na konta Urzędu Rady Ministrów w NBP Oddział Okręgowy w Warszawie. W trakcie kontroli stwierdzono, że rachunki obciążające Rejonowy Urząd Poczty Warszawa - Śródmieście kosztami eksploatacyjnymi w kwocie 1.649,10 zł i opłatami z tytułu czynszu w kwocie 4.680 zł za miesiące: kwiecień, maj, czerwiec 1996 r. zostały wystawione dopiero 3 lipca 1996 r.

Pobrane przez URM dochody były terminowo odprowadzane na rachunek urzędu skarbowego.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 05 - Urząd Rady Ministrów w wysokości 92.766 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone łącznie o 2.430,82 tys. zł (w tym: z rezerwy ogólnej o 1.157,0 tys. zł, z rezerw celowych o 1.113,8 tys. zł) oraz zmniejszone o 544 tys. zł (w związku z przeniesieniem środków budżetowych z części 05 do części 27 - Komitet Integracji Europejskiej). W wyniku

zmian, ogólna kwota planowanych wydatków wyniosła 94.652,82 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. : § 11 Wynagrodzenia osobowe pracowników (724,9 tys. zł), §§ 41 - 42 Składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy (339,3 tys. zł), § 78 Udziały w spółkach (920,0 tys. zł).

Zrealizowane wydatki wyniosły 90.873,23 tys. zł, tj. 96,0% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 16.766,06 tys. zł, tj. o 22,6 %, a realnie wzrosły o 2,3 %.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków części 05, największy udział miały wydatki poniesione przez Urząd Rady Ministrów - Jednostkę centralną. Wyniosły one 53.058,3 tys. zł, co stanowiło 95,8 % wydatków określonych w ustawie budżetowej, 94,7 % planu po zmianach oraz 121,5 % wykonania w 1995 roku w ujęciu nominalnym, w tym:

- wynagrodzenia osobowe pracowników (§ 11) - 14.372,3 tys. zł,
- składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy (§§ 41 - 42) - 6.955,4 tys. zł,
- materiały i wyposażenie (§ 31) - 2.896,4 tys. zł,
- usługi materialne (§ 36) - 10.850,9 tys. zł,
- wydatki inwestycyjne (§ 72) - dla URM - Jednostki centralnej zaplanowano kwotę 11.000,0 tys. zł, z tego: 8.000,0 tys. zł przeznaczono na inwestycje , a 3.000,0 tys. zł na zakup środków trwałych. Faktycznie zakupów dokonano na kwotę 13.185 tys. zł (częściowo wykorzystano pozostałość środków inwestycyjnych z lat ubiegłych), z tego: na inwestycje 9.105 tys. zł (w tym na modernizację obiektów w Al. Ujazdowskich 1/3 - 6.746,1 tys. zł), na zakup środków trwałych 4.080 tys. zł (w tym na zakup sprzętu komputerowego - 1.413,8 tys. zł).

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. w części 05 wyniosło 1954 osoby, w tym w dziale 91 (URM - Jednostka centralna) - 736 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 70 osób, tj. o 3,7 %, w tym w dziale 91 o 20 osób, tj. o 2,8 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 358 osób, a w dziale 91 niższe o 36 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.449 zł, w tym w dziale 91(URM - Jednostka centralna) - 1.802 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 17,8%, w tym w dziale 91 o 22%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 1,49 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 254,8%. W 1996 r. nie

stwierdzono zobowiązań wymagalnych oraz płatności odsetek z tytułu nieterminowego regulowania zobowiązań.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 123.831 tys. zł i były niższe o 0,8 % od kwoty planowanej po zmianach. W latach 1995 - 1996 gospodarka pozabudżetowa w części 05 nie była dotowana z budżetu.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 109.483 tys. zł i były o 5,8 % niższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 10,9 % wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 16.263 tys. zł i były wyższe o 295,1 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości, wskazujące na naruszenie dyscypliny budżetowej, dotyczyły:

- nieopłacenia należnych składek na ubezpieczenie społeczne pracowników w dniu pobrania z banku środków na wynagrodzenia, co stanowiło naruszenie § 14 ust. 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Jest to naruszenie dyscypliny budżetowej zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r - Prawo budżetowe,
- zawarcia umowy przez Pełnomocnika Rządu ds. Rodziny i Kobiet z Komitetem Ochrony Praw Dziecka dotyczącej wykonania zadania państwowego, o wartości przekraczającej określoną w planie finansowym kwotę na ten cel. Naruszyło to przepisy § 35 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa, stanowiącego iż państwowa jednostka budżetowa może zaciągać zobowiązania na realizację zadań do wysokości kwot wydatków ujętych w zatwierdzonym planie finansowym. Jest to naruszenie dyscypliny budżetowej zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 8 ustawy - Prawo budżetowe,
- dokonania przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa wyboru wykonawcy (*projektu i jego realizacji*) granitowych elementów rzeźbiarskich i tablic z nazwiskami poległych i zaginionych w bitwie pod Lenino w trybie zapytania o cenę. Było to niezgodne z art. 68 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, w myśl którego zapytanie o cenę może być stosowane, gdy przedmiotem zamówienia są usługi powszechnie dostępne o ustalonych standardach jakościowych. Jest to naruszenie dyscypliny budżetowej zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe.

Ponadto Najwyższa Izba Kontroli oceniła jako niecelowe i nielegalne utrzymywanie przez Urząd Rady Ministrów środków dewizowych poza budżetem i traktowanie ich jako „środki własne" URM. Ze względu na to, że przepisy ustawy Prawo budżetowe, nie przewidują prowadzenia przez jednostkę budżetową samodzielnej gospodarki środkami własnymi, ujmowanymi poza budżetem[3] brak jest podstaw prawnych do utrzymywania przez URM[4] pozabudżetowych środków dewizowych. Na koniec 1996 r. łączna wartość środków dewizowych będących w posiadaniu URM wyniosła 977.168,82 marek niemieckich.

---

[3] Z wyjątkiem środków pochodzących z działalności gospodarczej prowadzonej w formie gospodarstwa pomocniczego, środków specjalnych, zakładu budżetowego oraz wyodrębnionych funduszy celowych.

[4] Obecnie Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - zgodnie z art. 23 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące funkcjonowanie gospodarki i administracji publicznej (Dz. U. Nr 106, poz. 497, ze zm.) nieruchomości i inne mienie pozostające w zarządzie i używaniu Urzędu Rady Ministrów przechodzą z mocy prawa nieodpłatnie w zarząd Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Najwyższa Izba Kontroli skierowała do Komisji Orzekającej w sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej przy Kancelarii Prezesa Rady Ministrów zawiadomienie dotyczące naruszenia dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt 9 ustawy Prawo budżetowe).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 05 - Urząd Rady Ministrów, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Likwidatora Urzędu Rady Ministrów, Najwyższa Izba Kontroli zwróciła się z wnioskami m.in. o:

1. Bieżące obciążanie najemców lokali URM opłatami z tytułu czynszu i kosztów eksploatacyjnych.
2. Opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne pracowników w dniu pobrania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia.
3. Zaciąganie zobowiązań do wysokości kwot wydatków ujętych w planie finansowym jednostki.
4. Przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego dotyczącego ujawnionego w trakcie kontroli faktu wskazującego na naruszenie dyscypliny budżetowej, przy udzieleniu zamówienia publicznego przez Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa.
5. Odprowadzenie do budżetu państwa środków dewizowych znajdujących się na rachunku dewizowym URM w PKO S.A. oraz na subkoncie Ambasady Polskiej w Berlinie.

CZĘŚĆ 06 - CENTRALNY URZĄD PLANOWANIA

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 640,1 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 490,1 tys. zł, tj. o 326,7%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 393,5 tys. zł, tj. o 159,6%, a realnie wzrosły o 116,5%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: dochody w kwocie 331,0 tys. zł osiągnięte z tytułu oddania do odpłatnego korzystania Polskiemu Towarzystwu Ekonomicznemu S.A. w Warszawie mienia Skarbu Państwa pozostałego po likwidacji przedsiębiorstwa państwowego „Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne", dla którego CUP był organem założycielskim, dochody w kwocie 131,0 tys. zł uzyskane z tytułu rozliczeń z lat ubiegłych oraz wpływy w wysokości 107,5 tys. zł za najem powierzchni biurowych CUP. Dochody z tytułu oddania do odpłatnego korzystania mienia Skarbu Państwa i z tytułu rozliczeń z lat ubiegłych nie mogły być przez Urząd określone na etapie planowania. Projekt budżetu na 1996 r. CUP przekazał do Ministerstwa Finansów 7 sierpnia 1995 r., a umowa, na podstawie której realizowano dochody, została zawarta w dniu 2 listopada 1995 roku.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 06 - Centralny Urząd Planowania w wysokości 17.293,0 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 331,6 tys. zł, do łącznej wysokości 17.624,6 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły:

§ 11 Wynagrodzenia osobowe pracowników oraz § 41 Składki na ubezpieczenia społeczne i § 42 Składki na Fundusz Pracy.

Zrealizowane wydatki wyniosły 17.072,4 tys. zł, tj. 96,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 2.473,0 tys. zł, tj. o 16,9%, a realnie były niższe o 2,5%. Wydatki na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi wyniosły 10.272,4 tys. zł, co stanowiło 60,2% ogółu wydatków. W porównaniu do roku 1995 były one wyższe o 19,6%. W stosunku do ustawy budżetowej były wyższe o 1,5%, a w stosunku do budżetu po zmianach były niższe o 1,1%.

Wydatki na usługi materialne (§ 36) w 1996 r. wyniosły 2.957,5 tys. zł, co stanowiło 17,3 % wydatków ogółem. W porównaniu do 1995 r. wydatki te wzrosły o 25,2 %. W stosunku do ustawy budżetowej wzrosły o 2,1% a w stosunku do budżetu po zmianach były niższe o 4,9%. W strukturze tych wydatków główną pozycję zajmowały zakupy usług w gospodarstwach pomocniczych, tj. Centrum Informatycznym na kwotę 761,0 tys. zł i w Zakładzie Obsługi na kwotę 1.141,0 tys. zł. Wydatki związane z remontem domów zakładowych wyniosły 393,8 tys. zł, a usługi materialne w Biurach Planowania Regionalnego 189,4 tys. zł.

W ustawie budżetowej na 1996 r. wydatki majątkowe dla CUP (§ 72) zostały określone na kwotę 693,0 tys. zł, która została w całości przekazana na rachunek środków inwestycyjnych CUP. Poniesione w trakcie 1996 r. płatności z rachunku inwestycyjnego wyniosły 371,9 tys. zł, co w porównaniu do nakładów w roku ubiegłym stanowiło 57%. Dominujący udział w wydatkach majątkowych stanowiły zakupy sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem i wyposażeniem na łączną kwotę 313,2 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 525 osób, w tym w dziale 91- 385 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 4 osoby, tj. o 0,8%, a w dziale 91 nie uległo zmianie. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych na 1996 r. przeciętne zatrudnienie było niższe o 85 osób, w tym
w dziale 91- Administracja państwowa o 35 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.406 zł, a w dziale 91 - 1.585 zł. W porównaniu do 1995 r. wzrosło o 20,4%, a w dziale 91 o 19,5%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 273,0 tys. zł, w tym wymagalne 0,7 tys. zł, co oznacza w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio wzrost o 20,7% i spadek o 84,4%. W 1996 r. w CUP nie naliczono odsetek z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 3.288,8 tys. zł i były wyższe o 2,9% od kwoty planowanej po zmianach. Gospodarstwa pomocnicze w 1996 podobnie jak i w 1995 r. nie korzystały z dotacji budżetowej.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r.wyniosły 3.261,7 tys. zł i były o 2,0% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 18,6% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu z tytułu zysku za rok 1995 wyniosły 42,9 tys. zł. Ze sprawozdania budżetowego za 1996 r. wynika, że z osiągniętego przez

gospodarstwa pomocnicze zysku za 1996 r. należna wpłata do budżetu państwa wyniosła 13,5 tys. zł i była o 68,6% niższa niż zrealizowana w roku ubiegłym.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły :

- przekroczenia o kwotę 1,5 tys. zł wydatków związanych z uposażeniem żołnierzy (§ 15 klasyfikacji wydatków budżetowych) w stosunku do kwoty określonej dla tego paragrafu w planie finansowym jednostki po zmianach. Kwota ta stanowiła około 0,01 % zrealizowanych w 1996 r. wydatków. Zgodnie z art. 57 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe stanowi to naruszenie dyscypliny budżetowej,
- rzetelności dokumentowania stanu majątkowego CUP. Skarb Państwa reprezentowany przez Centralny Urząd Planowania był współwłaścicielem Ośrodka Sanatoryjno-Wypoczynkowego „ARKA" w Kołobrzegu. Udział ten nie był wykazywany w księgach rachunkowych CUP, co było niezgodne z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. Wartość udziału CUP we współwłasności ośrodka na dzień 1 stycznia 1995 r. wynosiła 1.914.773 zł.

W związku ze złożonymi fałszywymi zeznaniami w sprawie współwłasności OSW „ARKA" stosowne zawiadomienie zostało skierowane do prokuratury.

W zakresie naruszenia dyscypliny budżetowej polegającej na przekroczeniu o kwotę 1.5 tys. zł wydatków w § 15 klasyfikacji wydatków budżetowych Najwyższa Izba Kontroli przekazała odrębne zawiadomienie do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Ministrze Gospodarki.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 06 - Centralny Urząd Planowania, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły przekroczenia wydatków budżetowych w § 15 klasyfikacji budżetowej o kwotę 1,5 tys. zł, co stanowiło około 0,01% wydatków ogółem oraz rzetelności dokumentowania stanu majątkowego CUP. W toku wykonywania budżetu przestrzegano przepisy ustawy o zamówieniach publicznych. Działalność gospodarstw pomocniczych w zakresie rozliczeń z budżetem była prawidłowa.

Z punktu widzenia kryteriów celowości i gospodarności nieprawidłowości nie stwierdzono.

Wniosek Najwyższej Izby Kontroli dotyczył wykazania w bilansie likwidowanego Urzędu wartości udziału we współwłasności OSW „ARKA" i dokonania odpowiednich zapisów w księgach rachunkowych.

CZĘŚĆ 07 - RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 25 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 18 tys. zł, tj. o 257,1% . W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 6 tys. zł , tj. o 31,6 % a realnie wzrosły o 8,7 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były odsetki od kwot na rachunku bankowym konta pomocniczego - 14 tys. zł oraz wpłaty za biuletyny - 7 tys. zł.

Założenia planistyczne, obejmowały tylko wpłaty za biuletyny.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 07 - Rzecznik Praw Obywatelskich w wysokości 10.670 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 10.427 tys. zł, tj. 97,7% kwoty planowanej. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.210 tys. zł, tj. 26,9%, a realnie wzrosły o 5,8%.

W strukturze wydatków 1996 r. główne pozycje stanowiły :

- wynagrodzenia (§ 11 , § 17) - 4.515 tys. zł , tj. 43,3%,
- składki na ubezpieczenia społeczne (§ 41) - 1.973 tys. zł , tj. 18,9%,
- usługi materialne (§ 36) - 1.290 tys. zł , tj. 12,4%.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki na wynagrodzenia pracowników w wysokości 4.580 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 4.515 tys. zł , tj. 98,6% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki na wynagrodzenia pracowników były wyższe o 1.156 tys. zł , tj. o 34,4%. Wydatki na składki na ubezpieczenia społeczne były wyższe o 559 tys. zł, tj. o 39,5 % w porównaniu z 1995 rokiem.

Na usługi materialne wydatkowano mniej o 285 tys. zł , tj. o 18% niż w 1995 r.

W ustawie budżetowej na 1996 rok ustalono wydatki inwestycyjne w wysokości 600 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 600 tys. zł i były takie same jak w 1995 r. W 1996 r. zakupiono między innymi : samochód osobowy marki „Lancia” , komputery i inny sprzęt komputerowy.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 175 osób , zgodnie z planowanymi etatami. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 2.150 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 474 zł. , tj. o 28,2%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 145 tys. zł (niewymagalne), co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 98,8%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. nie zapłacono odsetek.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej uchybienia dotyczyły :

- w trzech przypadkach, w których zobowiązania umowne zawarto przed wejściem w życie ustawy o zamówieniach publicznych sporządzono w 1996 r. aneksy, nie przestrzegając przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych. Skutkowało to naruszeniem dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt. 14 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe), zakupów dokonano na kwotę 335.947 zł, tj. 3,2% łącznych wydatków budżetowych w 1996 r. w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich. Uchybienia te nie spowodowały ujemnych skutków dla realizacji zadań.

Skierowano zawiadomienie do Komisji Orzekającej przy Rzeczniku Praw Obywatelskich w sprawie naruszenia dyscypliny budżetowej, w związku z nieprzestrzeganiem przepisów ustawy o zamówieniach publicznych przez pracownika odpowiedzialnego za realizację tych zamówień.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w 1996 r. w części 07 - Rzecznik Praw Obywatelskich, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Z punktu widzenia kryteriów gospodarności, rzetelności i celowości, nieprawidłowości nie stwierdzono.

W wystąpieniu pokontrolnym Najwyższa Izba Kontroli wnosiła o:

1. Stosowanie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych przy udzielaniu zamówień związanych z realizacją wszystkich wydatków bieżących Biura.
2. Niepodejmowanie w zawieranych umowach zobowiązań do płatności przed wykonaniem prac oraz precyzyjne określanie rzeczowego zakresu prac w zawieranych umowach.
3. Realizowanie zakupów środków trwałych zgodnie z planem rzeczowym - z uwzględnieniem zmian akceptowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

CZĘŚĆ 08 - MINISTERSTWO FINANSÓW

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 86.840.282 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były niższe o 2.007.531 tys. zł, tj. o 2,3%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 12.926.582,4 tys. zł, tj. o 17,5%, a realnie były niższe o 2,1%. Dochody część 08 - Ministerstwo Finansów stanowiły 87,1% dochodów budżetu państwa.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. dochodów przez część 08 dominowały dochody w dziale 90 Dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek w kwocie 86.502.284 tys. zł, których udział w dochodach ogółem wyniósł 99,6%.

Głównymi źródłami dochodów w tym dziale były: podatki pośrednie, podatek dochodowy od osób fizycznych, podatek dochodowy od osób prawnych, dywidendy, wpłata z zysku NBP.

Dochody z podatków pośrednich wyniosły 46.803.168 tys. zł, tj. 100,2%. Szczegółowe dane dotyczące wpływów z podatków pośrednich wskazują, że wyższe od zakładanych dochody uzyskano z:

- podatku od towarów i usług importowanych o 21,3%,
- podatku importowego o 13,8%.

Niższe od zakładanych wpływy uzyskano z:

- podatku od towarów i usług o 6,6%,
- podatku akcyzowego o 14,2%.

Niskie wykonanie wpływów z podatku od towarów i usług (93,4%) zostało zrekompensowane wyższymi wpływami z podatku od towarów i usług importowanych (121,3%).

Główną przyczyną niewykonania w 1996 r. dochodów z podatku akcyzowego było zmniejszenie w 1996 r. sprzedaży wyrobów spirytusowych o 16% w porównaniu do roku 1995.

Z podatku dochodowego od osób fizycznych w 1996 r. uzyskano dochody w kwocie 26.171.852 tys. zł, tj. 93,9% planu wg ustawy budżetowej. Niższe niż planowano wykonanie dochodów w tym podatku było wynikiem m.in. wyższych niż zakładano zwrotów podatku dokonanych w 1996 r. przez urzędy skarbowe. Zwroty podatku dotyczyły głównie odliczenia od dochodu darowizn na rzecz osób fizycznych. Ogólne skutki darowizn odliczonych za 1995 r. przez osoby fizyczne w podatku dochodowym od osób fizycznych wyniosły ok. 902.000 tys. zł, przy szacowanej wielkości - 300.000 tys. zł.

Dochody z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych wyniosły 10.730.276 tys. zł, tj. 107,7% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej.

W 1996 r. dochody z dywidend zrealizowano w kwocie 1.192.099 tys. zł, tj. 83,5% przyjętego planu wg ustawy budżetowej. Wykonanie tych dochodów na poziomie 83,5% przyjętego planu spowodowane zostało przekazaniem do budżetu wpłaty w wysokości 15% zysku pomniejszonego o podatek dochodowy, podczas gdy w ustawie zakładano, że wpłata wynosić będzie 20% wpłaty z zysku netto.

Wpłaty z zysku Narodowego Banku Polskiego wyniosły 359.333 tys. zł i stanowiły 19,4% wielkości zaplanowanej w ustawie budżetowej. Wykonanie dochodów w 19,4% było następstwem poniesionych przez NBP większych od planowanych kosztów w obrocie papierami wartościowymi w ramach operacji otwartego rynku.

W 1996 r. nie wykorzystano wszystkich możliwości osiągnięcia wyższych dochodów budżetu państwa, o czym świadczą następujące fakty:

- zaległości podatkowe i niepodatkowe na koniec 1996 r. wyniosły 8.009.157 tys. zł i stanowiły 8,0% dochodów zrealizowanych przez budżet państwa. W kwocie tej 606.244,2 tys. zł, tj. 7,6% stanowiły zaległości państwowych jednostek budżetowych wobec organów podatkowych z tytułu potrąceń ze wzajemnej bezspornej i wymagalnej wierzytelności podatników wobec Skarbu Państwa (kompensat), w tym z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych - 287.489,9 tys. zł, podatku od towarów i usług - 102.922,5 tys. zł, podatku dochodowego od osób fizycznych - 88.766,4 tys. zł;

- udzielone w 1996 r. zwolnienia, ulgi i obniżki w podatku dochodowym od osób prawnych w kwocie 4.200.506 tys. zł stanowiły 39,1% pozyskanych dochodów z tego podatku (10.730.276 tys. zł);

- urzędy skarbowe, w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 1996 r., z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, podatku dochodowego od osób fizycznych i podatków zniesionych dokonały: zaniechania ustalenia i poboru podatku w kwocie 153.794 tys. zł, umorzenia w kwocie 949.595 tys. zł, rozłożenia na raty w kwocie 612.561 tys. zł, odroczenia terminu płatności w kwocie 1.195.292 tys. zł. Ogólna kwota ulg w podatkach pośrednich i bezpośrednich udzielonych lub zaleconych przez Ministerstwo Finansów wyniosła 807.203 tys. zł. Powyższych ulg udzielano na podstawie 351 decyzji i pism zalecających udzielenie ulg podatkowych (w 1995 r. Ministerstwo Finansów wydało 132 decyzje i pisma zalecające udzielenie ulg podatkowych na łączną kwotę 67.193,8 tys. zł).

  W kwocie 807.203 tys. zł udzielonych ulg podatkowych, podatek dochodowy od osób prawnych stanowił 71,0% (573.491 tys. zł), podatek od towarów i usług - 21,2% (170.916 tys. zł), podatki zniesione - 4,3% (34.662 tys. zł);

- źle oszacowano skutki darowizn odliczonych z podatku dochodowego od osób fizycznych, które w 1996 r. były wyższe o około 600.000 tys. zł od wielkości uprzednio przewidywalnej;

- nietrafną okazała się prognoza dotycząca wpłat z zysku NBP; dokonane przez NBP zaliczkowe wpłaty z zysku stanowiły 19,4% kwoty zaplanowanej w ustawie budżetowej.

W ocenie NIK z naruszeniem przepisów art. 86^6 ust. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. Prawo bankowe oraz art. 23 ustawy z dnia 13 lipca 1990 r. o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych dokonano sprzedaży 1.937.000 akcji Banku Śląskiego S.A. tzn. bez zachowania wymaganego tymi przepisami trybu (przetarg, oferta ogłaszana publicznie lub rokowania podjęte na podstawie publicznego zaproszenia). Sprzedaży akcji dokonano na podstawie przyrzeczenia zawartego w umowie z dnia 18 lipca 1996 r. na sprzedaż 671.184 akcji Banku Śląskiego S.A.

W ocenie NIK sprzedaż akcji Wielkopolskiego Banku Kredytowego S.A. i Banku Śląskiego S.A. wraz z wszelkimi prawami związanymi z akcjami lub wynikającymi z nich, w tym prawo do dywidendy za 1995 r.,

spowodowała niepozyskanie z tytułu dywidendy łącznej kwoty 19.560,6 tys. zł. W stosunku do dochodów z dywidendy od banków uzyskanych przez budżet państwa w 1996 r. (198.059,2 tys. zł), stanowiło to 9,9%.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 08-Ministerstwo Finansów w wysokości 1.620.974,0 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 251.139,5 tys. zł, z tego na: wybory uzupełniające i referenda o 24,9 tys. zł, na sfinansowanie skutków podwyżek wynagrodzeń o 20.999,4 tys. zł, na wsparcie restrukturyzacji i osłony likwidacji przedsiębiorstw o 219.115,3 tys. zł, na uzupełnienie funduszy statutowych banków i instytucji finansowych o 10.000 tys. zł, na objęcie przez Skarb Państwa akcji w spółce „Nafta Polska" o 1.000 tys. zł. W ciągu roku 1996 dokonano również zmniejszenia wydatków o kwotę 4.549,4 tys. zł, w tym 4.500 tys. zł dotyczyło wydatków na wypłaty rekompensat w przypadku rezygnacji z zakupu samochodów w ramach przedpłat.

Zrealizowane wydatki wyniosły 1.834.632,2 tys. zł, tj. 98,2% budżetu po zmianach (1.867.564,2 tys. zł). W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 235.953,6 tys. zł, tj. o 14,8%, a realnie były niższe o 4,3%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w dziale 91 - Administracja państwowa, które wyniosły 1.187.685,9 tys. zł i stanowiły 64,7% ogółu wydatków (wzrost o 23,1% w stosunku do 1995 r.) oraz wydatki działu 96 - Dotacje na finansowanie zadań gospodarczych, które wyniosły 258.727,3 tys. zł i stanowiły 14,1% ogółu wydatków (wzrost o 594% w stosunku do 1995 r.).

Wśród wydatków działu 91 wydatki bieżące wyniosły 1.126.472 tys. zł, tj. 94,9%, w tym na wynagrodzenia wraz z pochodnymi - 717.072,2 tys. zł (63,7%), druk i kolportaż banderol - 98.181,2 tys. zł (8,7%), druk i kolportaż formularzy PIT - 14.177,8 tys. zł (1,3%). Na inwestycje wydatkowano 78.002 tys. zł (6,9%); dominowały wydatki na budownictwo inwestycyjne - 53.211 tys. zł oraz na zakup sprzętu komputerowego, oprogramowania i okablowanie budynków - 19.586,3 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 49.255 osób, w tym w dziale 91 - 48.883 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 2.359 osób, tj. o 5%, w tym w dziale 91 o 2.317 osób, tj. o 5%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było wyższe o 376 osób, a w dziale 91 o 510 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród i premią ze środka specjalnego) w 1996 r. wyniosło 1.407,53 zł, w tym w dziale 91 - 1.408,8 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 26,4%, w tym w dziale 91 o 26,5 %.

W 1996 r. nie stwierdzono rozbieżności w sprawozdawczości poszczególnych departamentów Ministerstwa Finansów odpowiedzialnych za zatrudnienie i wynagrodzenia w jednostkach organizacyjnych części 08. Nadal pozostaje do ustalenia jednostka organizacyjna Ministerstwa Finansów odpowiedzialna za łączną sprawozdawczość resortu w zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 4.565,1 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 16,2%. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły w 1996 r. w części 08.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 757.573 tys. zł i były wyższe o 56,7% od przyjętego planu w ustawie budżetowej, i o 0,7% od kwoty w budżecie po zmianach. W 1996 r. jednostki gospodarki pozabudżetowej nie korzystały z dotacji budżetowej.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 715.622 tys. zł i były o 47% wyższe od przyjętego planu w ustawie budżetowej, i o 0,6% wyższe od kwoty w budżecie po zmianach oraz o 47,5% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 40.325 tys. zł i były wyższe o 99,7% od kwoty przyjętej w ustawie budżetowej, i niższe o 2,8% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Zgodnie ze sprawozdaniem Rb - 27, na koniec 1996 r. powstały zaległości we wpłatach do budżetu nadwyżki środków obrotowych w kwocie 7.708,0 tys. zł. Kwota tych zaległości obejmowała m.in. wynikającą z ### 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych różnicę między faktycznym, a planowanym stanem środków obrotowych na koniec roku 1996. Ustalono, że w I kwartale 1997 r. wpłacono do budżetu kwotę 11.229 tys. zł. Wobec nieprowadzenia przez księgowość resortu rozliczeń wpłat nadwyżek środków obrotowych za 1996 r. nie można było ustalić czy kwota ta zawiera i ewentualnie jaką część kwoty zaległej - 7.708 tys. zł.

W 1996 r. z 9 spraw, które wpłynęły do Resortowej Komisji Orzekającej przy Ministrze Finansów została rozstrzygnięta tylko jedna sprawa.

Układ wykonawczy budżetu cz. 08 - Ministerstwo Finansów sporządzony został zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy - Prawo budżetowe.

Przeniesienia planowanych wydatków budżetowych dokonywane były zgodnie z art. 45 i 46 ustawy - Prawo budżetowe.

W wyniku kontroli zamówień na kwotę 16.933 tys. zł nie stwierdzono naruszenia przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych.

Dane liczbowe wykazywane w sprawozdaniach finansowych za 1996 r. były zgodne z ewidencją analityczną prowadzoną przez księgowość resortu i centrali Ministerstwa Finansów.

W 1996 r. nie podjęto skutecznych działań dyscyplinujących dysponentów do realizacji wydatków w granicach kwot określonych w planach finansowych. Zobowiązania wymagalne jednostek budżetowych z tytułu nie zrealizowanych wydatków bieżących na 31 grudnia 1996 r. wyniosły 2.992.682,3 tys. zł i wzrosły w stosunku do stanu na 31 grudnia 1995 r. o 786.996,3 tys. zł, tj. o 35,7%. Wśród wymagalnych, a nie zrealizowanych zobowiązań główne pozycje stanowiły zobowiązania w dziale 85 Ochrona zdrowia - 2.221.687,3 tys. zł, tj. 74,2% zobowiązań wymagalnych ogółem (wzrost o 88,8% w stosunku do 1995 r.) oraz w dziale 79 - Oświata i

wychowanie - 749.740 tys. zł, tj. 25,1% zobowiązań wymagalnych ogółem (zmniejszenie o 23,8% w stosunku do 1995 r.). Jednostki budżetowe zapłaciły w 1996 r. z tytułu nieterminowego regulowania zobowiązań kary i odszkodowania w kwocie 455.012 tys. zł, co stanowiło wzrost w porównaniu do 1995 r. o 74,4%.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 08 - Ministerstwo Finansów, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Najwyższa Izba Kontroli uważa za wskazane podjęcie działań przez Ministra Finansów w celu realizacji następujących wniosków:

1. Obniżenia zobowiązań wymagalnych państwowych jednostek budżetowych.
2. Zaniechania praktyki wpływania na treść decyzji o ulgach podatkowych wydawanych przez organy skarbowe poprzez pisma zalecające, wskazujące sposób rozstrzygnięcia sprawy.
3. Precyzyjnego szacowania dochodów budżetowych ze źródeł podatkowych i niepodatkowych.
4. Przestrzegania przepisów prawa przy podejmowaniu decyzji o sprzedaży akcji sprywatyzowanych banków, które znajdują się jeszcze w posiadaniu Skarbu Państwa.
5. Objęcia nadzorem - zgodnie z art. 65 ust. 3 ustawy - Prawo budżetowe sprawności działania Resortowej Komisji Orzekającej.
6. Ustalenia:
   - jednostki odpowiedzialnej w Ministerstwie Finansów za jednolitą sprawozdawczość resortu w zakresie zatrudnienia i wynagrodzeń;
   - dokumentacji obrazującej stan rozliczeń poszczególnych izb skarbowych z tytułu wpłat nadwyżek środków obrotowych za 1996 r. środka specjalnego „wynagrodzenia prowizyjne”.

CZĘŚĆ 09 - MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SOCJALNEJ

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 1.337 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 247 tys. zł, tj. o 22,7%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 58 tys. zł, tj. o 4,5%, a realnie (po uwzględnieniu wskaźnika inflacji) były niższe o 12,8%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. dochodów największy udział miały dochody w dziale 01 - Przemysł, które stanowiły 83,6% dochodów ogółem. Zrealizowane w tym dziale dochody wyniosły 1.117 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 117 tys. zł, tj. o 11,7%. Głównymi pozycjami dochodów w tym dziale były wpływy ze sprzedaży miesięczników „ Służba Pracownicza ” i „ Polityka Społeczna

” oraz „ Dziennika Urzędowego Ministra Pracy ”, a także z tytułu świadczenia usług poligraficznych na rzecz CIOP, ZUS, KUP. Na większe niż planowano dochody miała wpływ sprzedaż składników majątkowych.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. dochodów ogółem znaczący udział (11,6%) miały dochody w dziale 91 - Administracja państwowa. Zrealizowane w tym dziale dochody wyniosły 155 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 85 tys. zł, tj. o 121,4%. Dochody w tym dziale pochodziły z czynszu za najem pomieszczeń spółce „Batida ”, odszkodowania z tytułu kradzieży samochodów, sprzedaży środków transportu oraz odsetek od środków na rachunku bankowym. Wyższe od planowanego wykonanie dochodów spowodowane było podwyższeniem, w trakcie roku, stawki czynszu od wynajmowanej przez MPiPS powierzchni sklepowej oraz uzyskaniem dodatkowych wpłat mających charakter jednorazowy, tj. ze sprzedaży samochodów, odszkodowania z PZU, jak i innych dotyczących rozliczeń z lat ubiegłych.

W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie pozyskiwania dochodów. Pobrane dochody były terminowo przekazywane na rachunek bieżący urzędu skarbowego.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 09 - MPiPS - w wysokości 131.771 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 8.980 tys. zł, do łącznej wysokości 140.751 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. sfinansowania zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe, działających w zakresie pomocy społecznej oraz podwyżek wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla pracowników resortu od dnia 1 lipca 1996 r. (§§: 11 Wynagrodzenia osobowe pracowników, 13 Honoraria, 17 Nagrody z zakładowego funduszu nagrod, 41 Składki na ubezpieczenie społeczne, 42 Składki na Fundusz Pracy).

Zrealizowane wydatki wyniosły 140.212 tys. zł, tj. 99,6% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 48.638 tys. zł, tj. o 53,1%, a realnie wzrosły o 27,7%. Z ogólnej kwoty wydatków na wynagrodzenia i pochodne przeznaczono 51.312,8 tys. zł (99,6% w stosunku do planu po zmianach). Pozostałe wydatki bieżące wyniosły 79.949,7 tys. zł (99,6% planu po zmianach), a inwestycje zamknęły się kwotą w wysokości 8.949,5 tys. zł stanowiąc prawie 100% planu po zmianach.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w następujących działach:

- 89 Różna działalność - 64.928 tys. zł, tj. 46,3% wydatków ogółem,
- 91 Administracja państwowa - 55.566 tys. zł, tj. 39,6% wydatków ogółem,
- 86 Opieka społeczna - 10.975 tys. zł, tj. 7,8% wydatków ogółem.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w dziale 89 - Różna działalność w wysokości 63.090 tys. zł, w trakcie roku zostały zwiększone o 2.116 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 64.928 tys. zł, tj. 99,6% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 16.902 tys. zł, tj. o 35,2%, a realnie wzrosły o 12,8%. W dziale tym dominującą pozycję stanowiły wydatki w rozdziale 8995 Pozostała działalność, z którego finansowano Ochotnicze Hufce Pracy, Główną Bibliotekę Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, inwestycje zakładów budżetowych MPiPS (Centrum Rozwoju Służb Społecznych w Białobrzegach oraz Centrum Pomocy Społecznej „ Dialog”), zasiłki dla rodzin poborowych. W ramach wydatków inwestycyjnych OHP wydatkowano ogółem 2.856 tys. zł, tj. 100,0% planu po zmianach (sfinansowano m.in. ośrodek żywienia w Centrum Kształcenia i Wychowania w Gołdapi, zmodernizowano instalację c.o. i c.w. w Ośrodku Szkolenia i Wychowania w Dobieszkowie). Z kolei w ramach wydatków inwestycyjnych zakładów budżetowych dokonano zakupu autokaru za 305 tys.zł (dla CRSS w Białobrzegach), natomiast w CPS „Dialog” za kwotę 113 tys. zł wybudowano parking, wykonano zabezpieczenie przeciwwłamaniowe obiektu oraz sfinansowano koszty podłączenia sieci telefonicznej i komputerowej.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w dziale 91 - Administracja państwowa w wysokości 55.075 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 692 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 55.566 tys. zł, tj. 99,6% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 25.713 tys. zł, tj. o 86,1%, a realnie wzrosły o 55,2%. W dziale 91 dominującą pozycję stanowiły wydatki w rozdziale 9195 Pozostała działalność - 30.819,9 tys. zł (100,0% planu po zm.), z którego finansowano Projekt Banku Światowego - 30.687,3 tys. zł oraz w centrali Ministerstwa (Rozdział 9111) - 19.778,8 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach. W ramach poniesionych w tym dziale wydatków inwestycyjnych zakupiono m.in. samochody osobowe, sprzęt komputerowy, uzupełniono wyposażenie i oprogramowanie do już posiadanego

sprzętu komputerowego, ponadto dokonano rozliczenia I etapu projektu okablowania strukturalnego budynków MPiPS.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w dziale 86 - Opieka społeczna (rozdział 8621 Stowarzyszenia opieki społecznej) w wysokości 5.000 tys. zł, z przeznaczeniem na dotacje dla jednostek niepaństwowych realizujących programy przeciwdziałania długotrwałemu bezrobociu osób w wieku do 24 lat. W trakcie roku kwota ta została zwiększona o środki z rezerwy celowej budżetu państwa (poz. 20) w wysokości 5.990 tys. zł na dofinansowanie organizacji pozarządowych, realizujących programy osłonowe z zakresu pomocy społecznej, a w szczególności w zakresie bezdomności. Zrealizowane wydatki wyniosły 10.975 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 5.975 tys. zł, tj. o 119,5%, a realnie wzrosły o 83,1%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 3 819 osoby, w tym w dziale 91 - Administracja państwowa - 382 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 309 osób, tj. o 8,8%. W dziale 91 - Administracja państwowa przeciętne zatrudnienie było niższe o 7 osób, tj. o 1,8%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 648 osób, a w dziale 91 o 59 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 840,7 zł, w tym w dziale 91 - Administracja państwowa - 1.707,2 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 17,9 %, w tym w dziale 91 o 22,7%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 79 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 14,1%. Zarówno w 1996r., jak i w 1995 r. nie występowały zobowiązania wymagalne. Nie płacono również odsetek z tytułu nieterminowych płatności zobowiązań.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 25.171 tys. zł i były wyższe o 7,2% od kwoty planowanej (po zmianach). W badanym okresie, podobnie jak i w 1995 r. dochody nie były zwiększane o środki pochodzące z dotacji budżetowej.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 24.266 tys. zł i były o 3,1% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 30,0% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 14 tys. zł.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły m.in. przekazania przez MPiPS do Krajowego Urzędu Pracy kwoty 4.922.400 zł na realizację 11 zadań w ramach Projektu Promocji Zatrudnienia i Rozwoju Służb Zatrudnienia. Środki te nie zostały w pełni wykorzystane, a pozostała kwota w wysokości 2.923.152 zł pozostała w KUP na bankowym rachunku pomocniczym, stanowiąc tzw. sumy na zlecenie i nie została odprowadzona do budżetu państwa. Nieodprowadzenie powyższych środków do budżetu państwa stanowiło naruszenie § 43 ust. 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa. Jednocześnie, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe, działanie takie skutkowało naruszeniem dyscypliny budżetowej. Jedną z przyczyn tego był brak szczegółowego, pisemnego porozumienia pomiędzy MPiPS a KUP w sprawie zakresu rzeczowego zleconych zadań i terminów rozliczenia z wykonania zadań i przyznanych środków oraz postanowień co do ich ewentualnego zwrotu. Skutkiem braku takiego porozumienia została naruszona zasada gospodarności, sformułowana w art. 42 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo budżetowe.

Krytyczne uwagi kontroli dotyczyły udzielania przez MPiPS dotacji celowych dla ogólnopolskich stowarzyszeń, realizujących programy przeciwdziałania długotrwałemu bezrobociu osób w wieku do 24 lat. Między innymi w przypadku 2 z 13 organizacji (Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Stowarzyszenie Młodzi Socjaldemokraci) dotacje udzielone zostały z naruszeniem przyjętego przez Ministerstwo regulaminu i kryteriów przyznawania tychże dotacji, co w ocenie NIK stanowiło naruszenie zasady legalności. Ponadto uwagi odnosiły się do rozpatrywania wniosków, następnie zawierania umów o dofinansowanie konkretnych programów przeciwdziałania bezrobociu, pomimo braku w nich informacji precyzujących szczegółowy zakres realizowanego zadania, terminu i miejsca jego realizacji, w wyniku czego naruszono § 10 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym. Zastrzeżenia budziła także prawidłowość rozliczeń z wykonania zadań i wykorzystania środków, dokonywana przez organizacje pozarządowe w przekazywanych do MPiPS sprawozdaniach.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 09 - Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły kwoty 3.175.832 zł, tj. 2,3 % wydatków ogółem i polegały na nieodprowadzeniu przez MPiPS do budżetu państwa niewydatkowanej przez Krajowy Urząd Pracy (KUP) kwoty 2.923.152 zł, a także na przyznawaniu przez MPiPS dotacji na zadania państwowe jednostkom niepaństwowym, z naruszeniem regulaminu i kryteriów przyznawania dotacji.

W wyniku przeprowadzonej kontroli wykonania budżetu za 1996 r. w części 09 - MPiPS, Najwyższa Izba Kontroli zwróciła się do Ministra Pracy i Polityki Socjalnej o podjęcie następujących działań:

1. Przestrzeganie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym, zwłaszcza dotyczących zabezpieczania interesu budżetu państwa poprzez umieszczanie w treści zawieranych umów szczegółowego zakresu rzeczowego realizowanego zadania, terminu i miejsca jego realizacji.
2. Ustalenie, czy Koszalińska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Zrzeszenie Studentów Polskich w pełni zrealizowały zadania wynikające z dofinansowanych przez MPiPS programów przeciwdziałania bezrobociu osób do 24 lat; w przypadku wykonania zadań w niepełnym zakresie, należy skorzystać z uprawnień, jakie daje § 6 umów o przekazaniu dotacji, tj. wnioskowania o zwrot nie wykorzystanych środków.
3. Przekazywanie podmiotom środków budżetowych na zadania zlecone po dokładnym rozpoznaniu możliwości właściwego i pełnego ich wykorzystania przez te podmioty.
4. Zawieranie pisemnych porozumień z podmiotami realizującymi zadania zlecone przez Ministerstwo, dającymi podstawę do skutecznego wyegzekwowania przez MPiPS od zleceniobiorcy m.in. terminu ich wykonania i rozliczania oraz zwrotu nie wykorzystanych środków.
5. Wyegzekwowanie od KUP i zwrot do budżetu państwa nie wydatkowanej w 1996 r. kwoty 2.923.152 zł.

CZĘŚĆ 10 - KANCELARIA SEJMU

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 2.973 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 898 tys. zł, tj. o 43,3%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 292 tys. zł, tj. o 10,9%, a realnie były niższe o 7,5%.

Głównymi źródłami dochodów były: wpływy z usług świadczonych przez Kancelarię Sejmu (1.501 tys. zł), spłaty pożyczek zaciągniętych przez posłów z budżetu Kancelarii Sejmu (641 tys. zł), oraz rozliczenia z lat ubiegłych (337 tys. zł).

Zrealizowano dochody w pełni wykorzystując źródła ich pozyskania.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 10 - Kancelaria Sejmu w wysokości 158.226 tys. zł W ciągu 1996 r. dopuszczalny limit wydatków nie uległ zmianie.

Zrealizowane wydatki wyniosły 141.230 tys. zł, tj. 89,3% budżetu wg ustawy. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 42.533 tys. zł, tj. o 43,1%, a realnie wzrosły o 19,3%.

W grupie świadczeń na rzecz osób fizycznych wykonano wydatki w kwocie 7.859 tys. zł, co stanowiło 93,9% budżetu wg ustawy oraz 93,7% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki z tego tytułu wzrosły o 24% i obejmowały głównie wydatki na diety poselskie i dodatki do diet (6.975 tys. zł), oraz pożyczki zwrotne dla posłów (621 tys. zł).

Wydatki bieżące wyniosły 122.132 tys. zł, tj. 88,1% planu, oraz 143,7% wykonania w 1995 r.

Dominującą pozycję wydatków bieżących (50,5%) stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi pracowników Kancelarii Sejmu i Prezydium Sejmu oraz ryczałty poselskie (od 1 lipca 1996 r. - uposażenia

poselskie) łącznie z refundacją. Wydatki z tego tytułu wyniosły 61.628 tys. zł i w porównaniu do 1995 r. wzrosły o 53,6%, przy czym:

- na wynagrodzenia pracowników Kancelarii Sejmu wydatkowano 28.534 tys. zł, tj. o 41,3% więcej niż w 1995 r.,
- na ryczałty (uposażenia) poselskie łącznie z refundacją - 12.953 tys. zł, tj. o 84,9% więcej niż w 1995 r.

Pozostałe znaczące pozycje wydatków bieżących to:

- fundusz dyspozycyjny w wysokości 27.038 tys. zł (22,1% wydatków bieżących), obejmujący m.in. wydatki na prowadzenie biur poselskich, biur klubów parlamentarnych oraz kół poselskich (26.126 tys. zł), wydatki o charakterze reprezentacyjnym i okazjonalnym (647 tys. zł), współpracę z zagranicą (171 tys. zł),
- usługi materialne w wysokości 9.494 tys. zł (7,8% wydatków bieżących), obejmujące m.in. remonty budowli i budynków Kancelarii Sejmu (4.666 tys. zł), usługi pocztowe i telekomunikacyjne (2.285 tys. zł), remonty maszyn i urządzeń (746 tys. zł),
- zakupy materiałów i wyposażenia w wysokości 7.902 tys. zł (6,5% wydatków bieżących), w tym materiałów eksploatacyjnych i części zamiennych do maszyn poligraficznych (1.359 tys. zł), materiałów biurowych (1.158 tys. zł), mebli (1.140 tys. zł), książek, katalogów, czasopism krajowych i zagranicznych oraz dzienników urzędowych (683 tys. zł),
- usługi niematerialne w wysokości 4.854 tys. zł (4% wydatków bieżących), obejmujące m.in. umowy zlecone (2.048 tys. zł), zakwaterowanie posłów w hotelach i kwaterach prywatnych (840 tys. zł).

Założone w ustawie budżetowej na 1996 r. środki na wydatki majątkowe w kwocie 11.239 tys. zł zostały w całości przekazane na rachunek inwestycyjny i łącznie z pozostałością środków zgromadzonych w latach poprzednich oraz naliczonymi przez bank odsetkami od środków na rachunku inwestycyjnym stanowiły kwotę 15.308 tys. zł.

W 1996 r. nakłady inwestycyjne Kancelarii Sejmu wyniosły 6.990 tys. zł i w porównaniu do nakładów w 1995 r. wzrosły o 17,8%, przy czym:

- na inwestycje budowlane wydatkowano 808 tys. z, tj. 38,2% planu po zmianach,
- na zakupy inwestycyjne 6.182 tys. zł, tj. 67,8%, planu.

Opóźnienia w realizacji zadań budowlanych wynikały między innymi z braku ofert na modernizację pomieszczeń koncentratorów i wykonanie instalacji gaśniczej. Zmusiło to Kancelarię Sejmu do przeprowadzenia powtórnej procedury przetargowej, w wyniku której zawarto umowy o realizację tych zadań w 1997 r.

Na koniec 1996 r. stan środków obrotowych działalności inwestycyjnej wynosił 8.039 tys. zł i był wyższy od stanu na koniec 1995 r. o 4.744 tys. zł, tj. o 144%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 1.141 osób i w stosunku do 1995 r. wzrosło o 27 osób. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 19 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 2.084 zł i było wyższe niż w 1995 r. o 38%.

W 1996 r. na poziom przeciętnego wynagrodzenia wpłynęło również wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych. Za 189.245 godzin nadliczbowych wypłacono pracownikom 1.874 tys. zł.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 931 tys. zł, przy czym zobowiązań wymagalnych nie odnotowano. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1 tys. zł.

W 1996 r. Kancelaria Sejmu nie prowadziła działalności w formie gospodarki pozabudżetowej.

Stwierdzone w toku kontroli wykonania budżetu w 1996 r. uchybienia dotyczyły:

- nielegalnego wydatkowania kwoty 5,6 tys. zł na pokrycie kosztów zakwaterowania posła,

- nieprzestrzegania zasad wynikających z przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, dotyczących określenia kryteriów oceny spełniania warunków wymaganych od dostawców i wykonawców oraz formy zawierania umów w sprawie zamówienia publicznego (2 przypadki przed wdrożeniem wniosków NIK po kontroli za 1995 r.),
- ponad dwukrotnego wzrostu w 1996 r. w porównaniu do 1995 r. środków działalności inwestycyjnej, pozostających na koniec roku budżetowego.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 10 - Kancelaria Sejmu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły wydatkowania kwoty 5,6 tys. zł (tj. 0,004% wydatków ogółem).

Z punktu widzenia kryteriów celowości, gospodarności i rzetelności nieprawidłowości nie stwierdzono.

Wnioski Najwyższej Izby Kontroli dotyczyły:

1. Pokrywania z budżetu Kancelarii Sejmu kosztów zakwaterowania posłów zgodnie z uchwałą Prezydium Sejmu w sprawie zakwaterowania posłów.
2. Planowania środków budżetowych na wydatki majątkowe z uwzględnieniem pozostałości środków zgromadzonych w latach poprzednich na rachunku inwestycyjnym.

CZĘŚĆ 11 - KANCELARIA SENATU

Dochody

Zrealizowane dochody w 1996 roku wyniosły 430,6 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 rok były wyższe o 151,6 tys. zł, tj. o 54,3%. W porównaniu do 1995 roku dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 376,1 tys. zł, tj. o 690,1%, a realnie wzrosły o 559,4%.

Znacznie wyższe dochody, niż planowano wynikały z nieuwzględnienia w fazie planowania zwrotów niewykorzystanych środków dotacji przekazanych dla jednostek niepaństwowych realizujących zadania państwowe związane z opieką nad Polonią i Polakami poza granicami kraju. Ponadto, na wnioski senatorów przyspieszono spłatę pożyczek udzielonych senatorom ze środków budżetowych, a także na etapie planowania nie przewidziano zwrotu nienależnie pobranego w 1995 roku ryczałtu senatorskiego. W 1996 roku zrealizowano również nieplanowane dochody w wysokości 33 tys. zł z tytułu sprzedaży samochodu osobowego, który uległ wypadkowi w styczniu 1996 roku.

Stwierdzone uchybienia w zakresie dochodów dotyczyły przekazania z dziesięciodniowym opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w § 10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonania budżetu państwa[5], dochodów osiągniętych w styczniu 1996 r. w kwocie 85 tys. zł (tj. 19,74% zrealizowanych dochodów ogółem).

[5] Dz.U. Nr 76, poz. 333 ze zm.

Wydatki

W części 11 - Kancelaria Senatu w ustawie budżetowej na 1996 rok ustalono wydatki w wysokości 52.655 tys. zł W ciągu 1996 roku budżet Kancelarii Senatu nie był zmieniany. Wydatki budżetowe zrealizowane zostały w granicach kwot określonych w budżecie, z uwzględnieniem prawidłowości dokonanych przeniesień między paragrafami klasyfikacji budżetowej, stosownie do zasad wynikających z art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 roku - Prawo budżetowe.

Zrealizowane wydatki wyniosły 48.145 tys. zł, tj. 91,4% kwoty planowanej. W porównaniu do 1995 roku wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 12.485 tys. zł, tj. o 35,0%, a realnie wzrosły o 12,6%.

W grupie świadczeń na rzecz osób fizycznych wykonano wydatki w kwocie 1.571 tys. zł, co stanowiło 78,9% planu oraz 91,1% wykonania w 1995 r. Wydatki bieżące jednostek budżetowych wykonano w kwocie 26.858 tys. zł, co stanowiło 87,6% budżetu i 133,4% wykonania w 1995 r. Na dotacje i subwencje wydatkowano kwotę 10.999 tys. zł, co stanowiło 99,5% budżetu i 156,6% wykonania w 1995 r. Wydatki majątkowe zrealizowano w kwocie 8.717 tys. zł, tj. 97,3% planu i 127% wykonania w 1995 r.

W rozdziale 9911 Urzędy naczelnych organów władzy i kontroli, wydatki wyniosły 30.360 tys. zł, co stanowiło 87,8% planu oraz 130,9% wykonania w 1995 r.

Wydatki bieżące w tym rozdziale wyniosły 26.858 tys. zł, tj. 87,6% budżetu oraz 133,4% wykonania w 1995 r.

Dominującą pozycję wydatków bieżących stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi. Planowane wydatki na wynagrodzenia wynosiły 9.381 tys. zł, a zrealizowane 8.699 tys. zł.

Założone w ustawie budżetowej na 1996 r. środki na wydatki majątkowe w rozdziale 9911 Urzędy naczelnych organów władzy i kontroli, wyniosły 1.931 tys. zł i w 100% zostały przekazane na rachunek środków inwestycyjnych.

Ogółem środki finansowe pozostające do dyspozycji Kancelarii Senatu wraz z niewykorzystanymi z 1995 r. i odsetkami naliczonymi przez bank od środków na rachunku inwestycyjnym wyniosły w 1996 roku 2.580 tys. zł. Zrealizowane w 1996 roku nakłady inwestycyjne wyniosły kwotę 1.080 tys. zł, co stanowiło 41,9% środków inwestycyjnych, jakie pozostawały w dyspozycji Kancelarii Senatu. Na koniec 1996 roku na rachunku inwestycyjnym pozostawały środki finansowe w kwocie 1.500 tys. zł i stanowiły 77,7% przewidzianych w ustawie budżetowej na 1996 rok. Wyniki kontroli nie dały podstaw do krytycznej oceny niższego niż zakładano wykonania zadań inwestycyjnych i przeniesienia ich realizacji na 1997 rok.

W rozdziale 9995 dotyczącym wydatków na dotacje dla jednostek niepaństwowych realizujących zadania państwowe w zakresie opieki nad Polonią i Polakami poza granicami kraju wydatkowano łącznie 17.785 tys. zł, co stanowiło 98,4% planu według ustawy budżetowej i 142,6% wykonania w 1995 r.

Na bieżące zadania programowe wydatkowano, poprzez przekazanie w formie dotacji jednostkom niepaństwowym na zadania państwowe, kwotę 10.999 tys. zł, tj. 99,5% planu oraz 156,6% wykonania w 1995 r. Na zadania o charakterze inwestycyjnym wydatkowano poprzez przekazanie jednostkom niepaństwowym dotacji w wysokości 6.786 tys. zł, co stanowiło 96,6% planu oraz 124,5% wykonania w 1995 r. W 1996 r. Kancelaria Senatu zawarła umowy cywilnoprawne z 25 jednostkami niepaństwowymi w sprawie zlecania zadań państwowych w zakresie opieki nad Polonią i Polakami za granicą.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 roku wyniosło 357 osób. W porównaniu do 1995 roku przeciętne zatrudnienie w 1996 roku było wyższe o 13 osób, tj. o 3,8%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 16 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wyniosło 2.207,00 zł. W porównaniu do 1995 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wzrosło o 40,1%.

Zobowiązania budżetowe na koniec grudnia 1996 roku nie wystąpiły.

W 1996 roku Kancelaria Senatu nie prowadziła działalności w formie gospodarki pozabudżetowej.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej uchybienia dotyczyły: niezrealizowania wynikającego z art. 26 ust. 1 ustawy o rachunkowości obowiązku dokonania okresowej inwentaryzacji składników majątkowych i wyposażenia. Prace związane z inwentaryzacją, rozpoczęte w grudniu 1995 roku nie zostały zakończone do dnia 10 maja 1997 roku pomimo, że zgodnie z zarządzeniem nr 22 Szefa Kancelarii Senatu z dnia 22 grudnia 1995 roku, termin zakończenia inwentaryzacji ustalony został na dzień 15 stycznia 1996 roku. Zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości[6], wyniki inwentaryzacji stanowią podstawę dla właściwych zapisów w księgach rachunkowych, które z uwagi na niezakończenie inwentaryzacji nie zostały w 1996 roku skorygowane.

Kontrola wykazała, że zaliczki pobierane przez pracowników Kancelarii Senatu nie były rozliczane bezzwłocznie po wykonaniu zadania, na które pobrano środki budżetowe, co naruszało § 37 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonania budżetu państwa. M.in. wypłacono w dniu 19 sierpnia 1996 roku zaliczkę pracownikowi Kancelarii Senatu w kwocie 8 tys. zł, którą rozliczono dopiero 9 października 1996 r. (ostatnia faktura przedłożona do rozliczenia miała datę 24 sierpnia 1996 r.). Rozliczenia tej zaliczki dokonano warunkowo z uwagi na brak potwierdzenia odbioru nagród zakupionych ze środków zaliczki z przeznaczeniem dla laureatów Ogólnopolskiego Festiwalu Dzieci i Młodzieży Specjalnej Troski w Ciechocinku.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 11 - Kancelaria Senatu.

Najwyższa Izba Kontroli w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Szefa Kancelarii Senatu z dnia 5 czerwca 1997 roku wnioskowała o:

1. Dokonanie ostatecznego rozliczenia inwentaryzacji okresowej w Kancelarii Senatu.
2. Przestrzeganie, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa, obowiązku bezzwłocznego rozliczania zaliczek finansowych otrzymywanych przez pracowników Kancelarii Senatu.

CZĘŚĆ 12 - TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody Trybunału wyniosły 9,96 tys. zł. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 7,86 tys. zł, tj. o 374,2%, a realnie wzrosły o 298,4%. Ustawa budżetowa na 1996 r. nie przewidywała dochodów w części 12 budżetu państwa, gdyż koszty postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym ponosi Skarb Państwa.

Źródłem nieplanowanych dochodów w 1996 r. była sprzedaż zbioru orzecznictwa Trybunału z 1995 r. i 1996 r. oraz innych wydawnictw. Wcześniej wydawnictwa Trybunału rozprowadzane były nieodpłatnie.

W toku kontroli stwierdzono, że dochody uzyskane z wpływów ze sprzedaży wydawnictw bezpośrednio przez Biuro Trybunału w kwocie 7,1 tys. zł, nie zostały odprowadzone do budżetu państwa i przeznaczono je na wydatki bieżące Trybunału. Zgodnie z art.15 ust.1 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe, Trybunał jako państwowa jednostka budżetowa powinien pokrywać swoje wydatki bezpośrednio z budżetu państwa,

---

[6] Dz.U. Nr 121, poz. 591 ze zm.

a uzyskane dochody odprowadzać do tego budżetu. Art.57 ust.1 pkt 11 ustawy stanowi, że przeznaczenie dochodów uzyskanych przez państwową jednostkę budżetową na wydatki w tej jednostce jest naruszeniem dyscypliny budżetowej.

Stwierdzone nieprawidłowości w sprawozdawczości o dochodach zostały usunięte w czasie trwania kontroli.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 12 - Trybunał Konstytucyjny w wysokości 6.346 tys. zł Zrealizowane wydatki wyniosły 5.914 tys. zł, tj. 93,2% planu. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.721 tys. zł, tj. o 41%, a realnie wzrosły o 17,6%. W żadnym z paragrafów klasyfikacji budżetowej nie przekroczono planu po zmianach. Podstawową grupę wydatków Trybunału stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi (68,5% wydatków bieżących i 62,7% wydatków ogółem). W grupie pozostałych wydatków bieżących największe kwotowo pozycje stanowiły wydatki na materiały i wyposażenie (§ 31), usługi materialne (§ 36) oraz usługi niematerialne (§ 37). Stosunkowo wysoki procentowy wzrost wydatków w porównaniu do 1995 r. nastąpił w usługach niematerialnych (w ujęciu nominalnym o 85,6%, a realnie o 54,7%) oraz w zakresie wydatków na podróże służbowe zagraniczne (w ujęciu nominalnym o 26%, a realnie o 6,2%).

Wydatki majątkowe planowane w kwocie 498 tys. zł wykorzystano w całości na zakupy związane z rozbudową i modernizacją sieci informatycznej Biura Trybunału.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 74 osoby. W porównaniu do 1995 r. było ono wyższe o 9 osób, tj. o 13,8%. Trybunał Konstytucyjny nie jest limitowany etatami kalkulacyjnymi. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 2.842 zł i w porównaniu do 1995 r. wzrosło o 39,8%.

Na koniec grudnia 1996 r. Trybunał nie posiadał zobowiązań wymagalnych.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości w zakresie wydatków dotyczyły jednego przypadku naruszenia dyscypliny budżetowej polegającego na nie zachowaniu wymaganej prawem jednoczesności pobrania z banku środków na wynagrodzenia z rozliczeniem składek na FUS i Fundusz Pracy (art.57 ust.1 pkt 9 ustawy - Prawo budżetowe), niewłaściwego dokumentowania przez komórki organizacyjne Biura Trybunału zamówień publicznych dokonywanych w trybie innym niż przetarg oraz uchybienia w zakresie sporządzania kalkulacji cen publikacji i dystrybucji wydawnictw Trybunału.

Stwierdzone w toku kontroli naruszenie dyscypliny budżetowej polegające na nie odprowadzeniu części dochodów do budżetu państwa i przeznaczenie ich na wydatki bieżące, nie miało istotnego wpływu na realizację budżetu. Dochody te nie były planowane w ustawie budżetowej, a kwota dochodów przeznaczonych na wydatki była nieznaczna w stosunku do ogółu wydatków Trybunału w 1996 r. (0,0012%) oraz do wielkości środków planowanych na wydatki, a nie wykorzystanych przez Trybunał (1,6%). Z kolei naruszenie dyscypliny budżetowej w grudniu 1996 r. polegające na pobraniu z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Pracy, stanowiło jednostkowy przypadek, gdyż w pozostałych miesiącach roku Biuro Trybunału rozliczało się a Zakładem Ubezpieczeń Społecznych terminowo.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 12 - Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu. Środki budżetowe były wykorzystywane w sposób prawidłowy i oszczędny, a realizacja wydatków przez Biuro Trybunału nie budziła uwag z punktu widzenia gospodarności i celowości ich ponoszenia, rzetelności dokumentowania wydatków.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa Trybunału Konstytucyjnego Najwyższa Izba Kontroli sformułowała wnioski dotyczące:

1. Wzmocnienia nadzoru nad prawidłowością realizacji budżetu przez Biuro Trybunału w zakresie odprowadzania uzyskanych dochodów do budżetu państwa, rozliczania się z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz nad zgodnością sprawozdawczości budżetowej z ewidencją księgową.

2. Podjęcia działań zmierzających do uporządkowania działalności wydawniczej Trybunału w zakresie sporządzania kalkulacji cenowych, dystrybucji wydawnictw oraz prowadzenia rozliczeń z tego tytułu.
3. Dokumentowania przez Biuro Trybunału zakupów majątkowych dokonywanych w trybie bezprzetargowym w sposób zgodny z postanowieniami art.26 ust.1 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych.

Zarówno w 1996 r., jak i w latach poprzednich w Trybunale Konstytucyjnym nie powołano komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Zgodnie z treścią art. 69 ustawy Prawo budżetowe organy orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, ich skład i tryb postępowania przed nimi oraz zasady powoływania i tryb działania rzeczników dyscypliny budżetowej w Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i w innych jednostkach budżetowych podległych naczelnym organom władzy państwowej lub przez nich nadzorowanych określają odpowiednio Prezydent Marszałek Sejmu i Marszałek Senatu.

Z uwagi na fakt, iż przepisy zarówno o Trybunale Konstytucyjnym jak też o Sądzie Najwyższym i Naczelnym Sądzie Administracyjnym nie określają kto sprawuje nadzór nad tymi jednostkami w rozumieniu art. 69 ustawy Prawo budżetowe, zachodzi uzasadniona podstawa do zgłoszenia wniosku o jednoznaczne uregulowanie tej sprawy w ustawie - Prawo budżetowe.

CZĘŚĆ 13 -MINISTERSTWO PRZEMYSŁU i HANDLU

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 374.953 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 291.445 tys. zł, tj. o 349,0%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 258.319 tys. zł, tj. o 221,5%, a realnie wzrosły o 168,1%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy:

- w dziale 97 - Różne rozliczenia (prywatyzacja), w wysokości 369.068 tys. zł, których udział w dochodach ogółem wyniósł 98,4%,
- w dziale 89 - Różna działalność, w wysokości 3.166 tys. zł, których udział dochodach ogółem wyniósł 0,8%,
- w dziale 91 - Administracja państwowa, w wysokości 1.542 tys. zł, których udział w dochodach ogółem wyniósł 0,4%.

W dziale 97 dochody na 1996 r. zaplanowane zostały w kwocie 82.225 tys. zł, a wykonane w wysokości 369.068 tys. zł, tj. w 448,9%.

Głównymi przyczynami powstania różnicy w tym dziale było:

- zaplanowanie w § 31 Dochody ze sprzedaży akcji i udziałów Skarbu Państwa - kwoty 5.125 tys. zł, podczas gdy wykonanie roku 1995 wyniosło 27.170 tys. zł, co oznacza, że plan na 1996 r. ustalony został w wysokości 18,8% wykonania roku poprzedniego,
- znaczne przekroczenie wpłat przez spółki korzystające z mienia Skarbu Państwa. Wpłaty te wyniosły 264.214 tys. zł, co przy zaplanowaniu dochodów w wysokości 5.125 tys. zł stanowiło 5.155,4% planu.

W dziale 89 dochody na 1996 r. zaplanowane zostały w kwocie 170 tys. zł, a wykonane w wysokości 3.166 tys. zł, tj. w 1.862,4%.

Głównymi przyczynami powstania znaczącej różnicy pomiędzy planem a wykonaniem dochodów w tym dziale było:

- ustalenie planu na 1996 r. w kwocie 170 tys. zł, podczas gdy wykonanie 1995 r. wynosiło 883 tys. zł co oznacza, że plan na 1996 r. ustalony został w wysokości 19,3% wykonania roku poprzedniego,

- nie zaplanowanie dochodów w rozdziale 8995 - Pozostała działalność, a zrealizowanie ich w wysokości 2.630 tys. zł, co stanowiło 83,1% wykonanych dochodów działu 89.

Zrealizowane w 1996 r. dochody były terminowo przekazywane przez MPiH na rachunek bieżący urzędu skarbowego, z wyjątkiem nadwyżki środków po likwidacji ośrodków badawczo-rozwojowych (Dział 89, Rozdział 8995), które wg stanu na 31 grudnia 1995 r. wyniosły 860 tys. zł Środki te zostały przekazane do budżetu na koniec 1996 r., tj. z rocznym opóźnieniem.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 13 - Ministerstwo Przemysłu i Handlu w wysokości 824.778 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 360.320 tys. zł, do łącznej wysokości 1.185.098 tys. zł

Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie:

Działu 96 - Dotacje na finansowanie zadań gospodarczych:

1. Rozdział 9625 Inne dotacje, z kwoty 186.300 tys. zł do 389.590 tys. zł o 203.290 tys. zł, tj. o 109,1% z przeznaczeniem głównie na:

– restrukturyzację zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne dla 14 podmiotów gospodarczych - 164.297 tys. zł,

– wsparcie finansowe zakupów inwestycyjnych (środki EFSAL) w ramach programów restrukturyzacyjnych dla 21 podmiotów gospodarczych - 37.589 tys. zł.

Działu 01 - Przemysł:

1. Rozdział 2995 - Pozostała działalność, z kwoty 17.713 tys. zł do 173.113 tys. zł o 155.400 tys. zł, tj. o 877,3%, z przeznaczeniem na:

   – realizację wyroków sądowych z tytułu utrzymania w gotowości linii produkcyjnych na potrzeby obronności w latach 1990-1991 dla 5 podmiotów gospodarczych - 134.083 tys. zł,

   – odszkodowania na rzecz byłych właścicieli mienia, które zostało przejęte przez państwo z rażącym naruszeniem prawa lub bez podstawy prawnej w latach 1944-1962 - 21.317 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 1.184.873 tys. zł, tj. 100,0% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym niższe o 132.760 tys. zł, tj. o 10,1%, a realnie były niższe o 25,0%.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki:

Dział 96 - Dotacje na finansowanie zadań gospodarczych w kwocie 873.993 tys. zł stanowiące 73,8% wydatków budżetowych ogółem, przeznaczone głównie na:

- Rozdział 9611 Dotacje dla górnictwa, przyjęte w ustawie budżetowej na 1996 r. w wysokości 484.409 tys. zł, a zrealizowane w kwocie 484.403 tys. zł tj. w 100,0%. W porównaniu do wykonania 1995 r. w kwocie 371.505 tys. zł wydatki 1996 r. były w ujęciu nominalnym wyższe o 30,4%, a realnie były wyższe o 8,7%,

- Rozdział 9625 Inne dotacje - przedmiotowe i podmiotowe dla podmiotów gospodarczych, przyjęte w ustawie budżetowej na 1996 r. w wysokości 186.300 tys. zł, a zrealizowane w kwocie 389.590 tys. zł, tj. w 209,1%. W porównaniu do wykonania 1995 r. w kwocie 737.290 tys. zł wydatki 1996 r. były w ujęciu nominalnym niższe o 47,2%, a realnie były niższe o 55,9%.

Dział 01 - Przemysł - w kwocie 172.955 tys. zł, stanowiące 14,6% wydatków ogółem, przeznaczone na:

– Rozdział 2995 Pozostała działalność - przyjęte w ustawie budżetowej na 1996 r. w wysokości 17.713 tys. zł, a zrealizowane w kwocie 172.955 tys. zł, tj. w 976,4%. W porównaniu do wykonania 1995 r. w kwocie 98.968 tys. zł wydatki 1996 r. były w ujęciu nominalnym wyższe o 74,8%, a realnie były wyższe o 45,8%. W rozdziale opisanym wyżej w § 74 Dotacje na finansowanie inwestycji podmiotów gospodarczych - przeznaczono w 1996 r. kwotę 16.321 tys. zł na dofinansowanie trzech inwestycji centralnych, z których dwie, zgodnie z ustawą budżetową, do końca 1996 r. miały być zakończone, a mianowicie:

1. budowa płuczki do wzbogacania mułów w KWK „Szczygłowice”,
2. budowa zakładu wzbogacania miału Ruch I Katowice-Kostuchna,

Zakończona w 1996 r. została tylko pierwsza z ww. inwestycji.

Dział 61 - Handel wewnętrzny - w kwocie 107.984 tys. zł, stanowiące 9,1% wydatków budżetowych ogółem, przeznaczone głównie na:

– Rozdział 6182 Państwowa Inspekcja Handlowa - przyjęte w ustawie budżetowej na 1996 r. w wysokości 26.751 tys. zł, a zrealizowane w kwocie 27.566 tys. zł, tj. w 103,0%. W porównaniu do wykonania 1995 r. w kwocie 21.206 tys. zł, wydatki 1996 r. były w ujęciu nominalnym wyższe o 30,0%, a realne o 8,4%,

– Rozdział 6597 Gospodarstwa pomocnicze - przyjęte w ustawie budżetowej na 1996 r. w wysokości 78.612 tys. zł, a zrealizowane w kwocie 65.400 tys. zł, tj. w 83,2%. W porównaniu do wykonania 1995 r. w kwocie 62.638 tys. zł, wydatki 1996 r. były w ujęciu nominalnym wyższe o 4,4%, a realnie były niższe o 12,9%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 2.962 osoby, w tym w dziale 91 - 446 osób. W porównaniu do 1995 roku przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 31 osób, tj. o 1,0%, w tym w dziale 91 o 8 osób, tj. o 1,8%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 604 osoby, a w dziale 91 o 47 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wyniosło 942 zł, w tym w dziale 91 - 1.465 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wzrosło o 21,3%, w tym w dziale 91 o 19,3%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 147 tys. zł, w tym nie występowały wymagalne, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 34,7%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 832.049 tys. zł i były wyższe o 3,0% od kwoty planowanej po zmianach. Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 28,5% w 1995 r. do 7,9% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 602.105 tys. zł i były o 4,9% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 287,5% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 313 tys. zł i były niższe o 66,0% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości, polegały na zawarciu przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu z Państwową Agencją Węgla Kamiennego S.A. w Katowicach (od 12 lipca 1996 r. - Państwową Agencją Restrukturyzacji Górnictwa Węgla Kamiennego S.A. w Katowicach) 19 umów, dotyczących restrukturyzacji górnictwa na łączną kwotę 3.659,8 tys. zł (1.157,4 tys. ECU wg wartości na dzień 2 stycznia 1996 r.), z naruszeniem zasad, form i trybu, przewidzianych ustawą z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, co zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe, stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 13 - Ministerstwo Przemysłu i Handlu, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- nieprecyzyjnego zaplanowania dochodów i wydatków budżetowych na 1996 r.,
- braku nadzoru nad prawidłowym wydatkowaniem części środków w kwocie 29.049 zł z rezerwy budżetowej, przyznanych Ministrowi Przemysłu i Handlu na utworzenie i sfinansowanie w 1996 r. Agencji Techniki i Technologii,
- nieprzestrzegania przepisów ustawy Prawo budżetowe oraz ustawy budżetowej na 1996 r. w zakresie powierzania podmiotowi gospodarczemu - spółce akcyjnej - zadań państwowych polegających na pełnieniu nadzoru nad prawidłowym wykorzystaniem środków budżetowych,
- zawarcia przez MPiH z PAWK S.A. (PARG WK S.A.) w Katowicach umów, dotyczących programowania i realizacji restrukturyzacji górnictwa, z naruszeniem zasad, form i trybu przewidzianych ustawą o zamówieniach publicznych,
- niedostatecznego nadzoru nad realizacją inwestycji centralnych.

Najwyższa Izba Kontroli wniosła o realizację lub o przekazanie urzędom, które przejęły kompetencje likwidowanego Ministerstwa Przemysłu i Handlu następujących wniosków, zmierzających do:

1. Zwiększenia dokładności planowania dochodów i wydatków budżetowych.
2. Wyegzekwowania i przekazania na dochody budżetu państwa od Agencji Techniki i Technologii kwoty w wysokości 29.049 zł wydatkowanej nieprawidłowo w 1997 r.
3. Zaniechania powierzania jednostkom niepaństwowym zadań państwowych, polegających na nadzorze nad prawidłowym wykorzystaniem środków z budżetu, przeznaczonych jako dotacje dla górnictwa.
4. Bezwzględnego przestrzegania, wynikających z ustawy o zamówieniach publicznych, zasad zawierania umów z podmiotami gospodarczymi.
5. Zapewnienia skutecznego nadzoru nad realizacją inwestycji centralnych, zwłaszcza w zakresie terminowości wykonywania robót i sporządzania sprawozdań z realizacji.
6. Przeanalizowania celowości zlecania prac Fundacji - Konsumencki Instytut Jakości w Warszawie, pod względem zwiększenia efektywności wykorzystania kwot dotacji przekazywanych dla jednostek niepaństwowych, na zadania państwowe.
7. Przeprowadzenia analizy ekonomicznej jednostek gospodarki pozabudżetowej z uwagi na pogarszające się ich wyniki finansowe.

CZĘŚĆ 14 - MINISTERSTWO PRZEKSZTAŁCEŃ WŁASNOŚCIOWYCH i CZĘŚĆ 17 - MINISTERSTWO SKARBU PAŃSTWA (łącznie).

Dochody

Zrealizowane przez MPW i MSP w 1996 r. dochody wyniosły 1.959.217 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 157.717 tys. zł, tj. o 8,8%. W porównaniu do 1995 r. dochody w 1996 r.

były w ujęciu nominalnym wyższe o 237.374,2 tys. zł, tj. o 13,8%, a realnie były niższe o 105.272,5 tys. zł, tj. o 5,1%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- dochody z prywatyzacji kapitałowej i likwidacyjnej (Dział - 97 Różne rozliczenia), wynoszące 1.939.246,9 tys. zł,
- dywidendy od spółek (Dział 90 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej), wynoszące 12.159,4 tys. zł.

Drugi rok z rzędu dochody w dziale 90 były ponad 8-krotnie wyższe od planowanych. W 1995 r. wyniosły one 7.565,4 tys. zł, tj. 840,6% kwoty planowanej, natomiast w 1996 r. 12.869,3 tys. zł, tj. 858,0% planu. Uwzględniając fakt, że w dziale 90 główną pozycję dochodów stanowią trudne do określenia wpływy z tytułu dywidend od spółek, ich planowanie należy jednak uznać za zbyt asekuracyjne.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły zaniechania ustalenia należności budżetowej w wysokości 100 tys. zł od Zakładów Przemysłu Tytoniowego w Radomiu S.A. (stanowiące jednocześnie naruszenie dyscypliny budżetowej określone w art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo budżetowe) oraz nieterminowego wyegzekwowania należności w wysokości 8 tys. zł od Przedsiębiorstwa Wyrobów Tytoniowych w Augustowie S.A., skutkujące łącznie zwiększeniem kosztów finansowania niedoboru budżetowego o ok. 27 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 14 - MPW w wysokości 100.557 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały (łącznie z MSP) zwiększone o 77.474 tys. zł, do wysokości 178.031 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie działu 96 - Dotacje na finansowanie zadań gospodarczych, Rozdział 9625 Inne dotacje.

Zrealizowane wydatki wyniosły 149.864 tys. zł, tj. 84,1 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym i realnym, niższe odpowiednio o 43,9% i o 53,2 %.

W strukturze wydatków zrealizowanych w części 14 i 17, największy udział posiadały wydatki w działach:

- 96 - Dotacje na finansowanie zadań gospodarczych, wynoszące 85.575 tys. zł, (tj. 57,1% wydatków zrealizowanych ogółem) przeznaczone głównie na restrukturyzację zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne wraz z odsetkami dla 40 podmiotów gospodarczych w wysokości 71.658,1 tys. zł oraz pokrycie wierzytelności pracowniczych w 9 podmiotach w ramach wsparcia restrukturyzacji i osłony likwidacji przedsiębiorstw w wysokości 3.837,1 tys. zł,
- 97 - Różne rozliczenia, wynoszące 44.872 tys. zł, (tj. 29,9% wydatków ogółem) przeznaczone w całości na prywatyzację.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło (łącznie z Zakładem Obsługi MPW/MSP) 618,5 osoby, w tym w dziale 91 - Administracja państwowa - 497 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 28,5 osoby, tj. o 4,8%, w tym w dziale 91 o 29 osób, tj. o 6,2 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 17,5 osoby, a w dziale 91 wyższe o 21

osób, tj. o 4,4 %. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.248 zł, w tym w dziale 91 - 1.341 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 14,8%, w tym w dziale 91 o 12,9%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 562 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 74,9%. Na koniec 1996 r. MSP nie posiadało zobowiązań wymagalnych.

Przychody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 4.540 tys. zł i były wyższe o 3,3% od kwoty planowanej po zmianach. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 roku wyniosły 4.414 tys. zł i były o 0,4 % wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 17,8% wyższe niż wykonanie 1995 roku. Wpłaty do budżetu wyniosły 112 tys. zł i były niższe o 11,1 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- nieprzestrzegania ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, głównie poprzez naruszanie zasady konkurencyjności przy zakupie: sprzętu komputerowego za kwotę 409,7 tys. zł, 2 samochodów osobowych za kwotę 114,9 tys. zł, kserokopiarki wraz z urządzeniami biurowymi za kwotę 39 tys. zł oraz telefonu komórkowego za kwotę ok. 4 tys. zł. Działania te stanowiły naruszenie dyscypliny budżetowej,
- zakupienia dla członków kierownictwa MPW 2 samochodów osobowych zamiast jednego (co zakładał opracowany przez MPW projekt budżetu na 1996 r.) za kwotę 114,9 tys. zł, przy jednoczesnym zmniejszeniu z 8 do 6 liczby osób zaliczanych do kadry kierowniczej „R" po reorganizacji resortu,
- niedokładnego wskazania stanowisk służbowych pracowników, którzy mieliby pełnić funkcję przewodniczącego oraz członków resortowej komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, a następnie powołania na rzecznika dyscypliny budżetowej i jego zastępcę, osób wykonujących zadania i ponoszących odpowiedzialność za wykonanie budżetu MSP, tj. wbrew postanowieniu § 20 ust. 2 rozporządzenia RM w sprawie zasad postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 14 - Ministerstwo Przekształceń Własnościowych i 17 - Ministerstwo Skarbu Państwa pomimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu. Stwierdzone nieprawidłowości, biorąc pod uwagę kryteria zawarte w art. 5 ustawy o NIK, odnoszą się do zaniechania ustalenia należności budżetowej w kwocie 100 tys. zł i opóźnienia w wyegzekwowaniu dochodów budżetowych w wysokości 8 tys. zł (łącznie 0,01% ogólnych dochodów) oraz niewłaściwego gospodarowania środkami budżetowymi, dotyczącego łącznie kwoty ok. 510 tys. zł (0,34% ogólnych wydatków), a także do przypadków nieprzestrzegania postanowień art. 17 ust. 1, art. 71 ust. 1 pkt 6 oraz art. 76 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych.

Dotacje budżetowe otrzymane przez 3 badane podmioty gospodarcze zostały właściwie wykorzystane.

Działalność w zakresie gospodarki pozabudżetowej była prawidłowa.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości oraz przeciwdziałania możliwościom ich wystąpienia w przyszłości, Najwyższa Izba Kontroli wnioskowała do Ministra Skarbu Państwa o:

1. Zwrócenie szczególnej uwagi na poszanowanie, określonej w ustawie o zamówieniach publicznych, zasady konkurencyjności przy udzielaniu zamówień na dostawy i usługi.
2. Wypracowanie i wprowadzenie w życie zasad właściwej współpracy pomiędzy jednostkami organizacyjnymi MSP, w tym dotyczącej obiegu dokumentów, w taki sposób aby wyeliminować przypadki nieterminowej windykacji należności budżetowych.
3. Dokonanie zmian w zarządzeniu Nr 13/Org Ministra Skarbu Państwa z dnia 16 kwietnia 1997 r. w sprawie powołania resortowej komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, które jednoznacznie określą stanowiska służbowe pracowników mogących wchodzić w skład tej komisji, oraz powołanie rzecznika dyscypliny budżetowej zgodnie z postanowieniami zawartymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie zasad postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, z uwzględnieniem § 20 ust. 2.

W wystąpieniu pokontrolnym do Zarządu Spółki "Uniontex" SA w Łodzi, NIK wnioskowała o zawarcie porozumienia z ZUS w sprawie spłaty zadłużenia wobec tej jednostki.

CZĘŚĆ 15 - KOMISJA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 1.077 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. (1.200 tys. zł) były niższe o 123 tys. zł, tj. o 10,2%.

W porównaniu do 1995 r., dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 119 tys. zł, tj. o 10,0%, a realnie były niższe o 24,9%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były kary w wysokości ogółem 1.075 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 15 - Komisja Papierów Wartościowych w wysokości 5.086 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 762 tys. zł, do łącznej wysokości 5.848 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły:

- § 11 Wynagrodzenia osobowe,
- § 41 Składki na ubezpieczenia społeczne,
- § 42 Składki na Fundusz Pracy.

Zrealizowane wydatki wyniosły 5.847 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.544 tys. zł, tj. o 35,9%, a realnie wzrosły o 16,0%.

Dominującą pozycję wydatków w 1996 r. stanowiły:

- wynagrodzenia i pochodne od tych wynagrodzeń - 3.501 tys. zł, tj. 59,9% wydatków ogółem,

- usługi materialne i niematerialne, materiały i wyposażenie - 1.866 tys. zł, tj. 31,9% wydatków ogółem,
- wypłaty z rachunku inwestycyjnego - 143 tys. zł, tj. 2,4% wydatków ogółem.

Wydatki te łącznie wyniosły 5.510 tys. zł, tj. 94,2% ogółu wydatków.

Najwyższy udział we wzroście wydatków w porównaniu do 1995 r. miały wynagrodzenia i pochodne od tych wynagrodzeń. Zrealizowane wydatki z tego tytułu w porównaniu do 1995 r. nominalnie wzrosły o 1.088 tys. zł, tj. o 45,1%, a realnie były wyższe o 21,1%.

Wydatki inwestycyjne w całości przeznaczono na zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania, na potrzeby rozbudowy bazy informatycznej i na wyposażenie nowych miejsc pracy.

Zobowiązania na koniec 1996 r. nie wystąpiły.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 103 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 11 osób, tj. o 12,0%.

W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych (125) przeciętne zatrudnienie było niższe o 22 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 2.383,7 tys. zł.

W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 45,4%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 685 tys. zł i były wyższe o 14,0% od kwoty planowanej po zmianach - 600 tys. zł.

Wydatki gospodarki pozbudżetowej w 1996 r. wyniosły 711 tys. zł i były o 19,8% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 25,0% niższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu nie nastąpiły.

W toku kontroli stwierdzono uchybienie formalne polegające na nie zamieszczaniu w dokumentacji dotyczącej składania zamówień publicznych uzasadnień, stwierdzających iż powodem zastosowania innego trybu postępowania niż przetarg nieograniczony, była w tych przypadkach niższa niż 20 tys. ECU wartość składanych zamówień.

Powyższe uchybienie nie miało wpływu na wykonanie budżetu.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 15 - Komisja Papierów Wartościowych.

W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli wniosła, aby w dokumentacji czynności związanych z postępowaniem o zamówienie publiczne, zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, zamieszczano informacje dotyczące powodów zastosowania przez zamawiającego innego trybu dokonywania zamówień niż przetarg nieograniczony.

CZĘŚĆ 16 - KRAJOWE BIURO WYBORCZE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 20,5 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były niższe o 14,5 tys. zł, tj. o 41,4%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 14,7 tys. zł, tj. o 252,4% a realnie wzrosły o 193,5%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- sprzedaż wyrobów i składników majątkowych - 14,0 tys. zł,
- sprzedaż publikacji - 0,3 tys. zł.

Na niższe dochody niż zakładano w ustawie budżetowej wpłynęło wydanie publikacji o wynikach wyborów Prezydenta i o wynikach referendum o powszechnym uwłaszczeniu obywateli po upływie odpowiednio 7 i 12 miesięcy od daty ich przeprowadzenia, co spowodowało spadek zainteresowania zakupem tych publikacji.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 16 - Krajowe Biuro Wyborcze w wysokości 15.748 tys. zł.

W budżecie po zmianach w części 16 - plan wydatków został zwiększony decyzjami Ministra Finansów o kwotę 40.658,4 tys. zł z rezerwy celowej i wyniósł 56.406,4 tys. zł.

Wykonanie wydatków wyniosło 55.465,6 tys. zł i stanowiło 98,3% budżetu po zmianach. Z uwagi na reorganizację KBW i objęcie planem wydatków - powołanych z dniem 1 stycznia 1996 r. - delegatur wojewódzkich, dane dotyczące wykonania w 1996 r. są nieporównywalne z wykonaniem w 1995 r.

W rozdziale 9911 Urzędy naczelnych organów władzy i kontroli, w ustawie budżetowej i budżecie po zmianach przewidziano wydatki w wysokości 15.748,0 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 15.086 tys. zł i stanowiło 95,8% planu.

W rozdziale 9993 Referenda krajowe i konstytucyjne, w budżecie po zmianach (środki z rezerw celowych przeniesione z części 83 do części 16) przewidziano kwotę 40.658,4 tys. zł, a wykonanie wyniosło 40.379,2 tys. zł, tj. 99,3%.

Środki z rezerw celowych wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem na referendum uwłaszczeniowe (39.039,7 tys. zł) i na wybory uzupełniające i ponowne do rad gmin (1.339,5 tys. zł).

W strukturze wydatków w części 16 - KBW główne pozycje stanowiły:

- dotacje celowe na finansowanie zadań bieżących zleconych gminom (§ 88) - 38.051,5 tys. zł, tj. 68,6%,
- zakupy towarów i usług (§ 28, §§31 - 37) - 8.254,8 tys. zł, tj. 14,9%,
- wynagrodzenia (§§ 11 - 17) - 4.653,0 tys. zł, tj. 8,3%.

Na utrzymanie Centrali Krajowego Biura Wyborczego przeznaczono 5.649,8 tys. zł, co stanowiło 10,2% ogółu wydatków.

Wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych zostały wykonane w kwocie 676 tys. zł, tj. w 100%. Poniesione nakłady na zadania inwestycyjne wyniosły w 1996 r. 540 tys. zł, zaś stan środków na rachunku inwestycyjnym na koniec 1996 r. wyniósł 297,9 tys. zł, co stanowiło 44,0% środków zaplanowanych na inwestycje w 1996 r.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki na wynagrodzenia pracowników w wysokości 4.667,3 tys. zł Wykonanie wydatków na wynagrodzenia osobowe (§§ 11 - 17) w Krajowym Biurze Wyborczym wyniosło 4.653,2 tys. zł, tj. 99,7% kwoty planowanej.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 235 etatów, przy planowanych 249 etatach (w tym 1 etat „R"). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 2.370,87 zł i było wyższe o 524,61 zł (28,4%) od przeciętnego wynagrodzenia w 1995 r. wynoszącego 1.846,26 zł.

W części 16 - Krajowe Biuro Wyborcze w 1996 r. nie występowały zobowiązania wymagalne.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły dokonywania zakupów bez pisemnej umowy z dostawcą, co stanowi naruszenie art.74 ustawy o zamówieniach publicznych oraz niewłaściwego dokumentowania podstawowych czynności przy zamówieniach.

Nieprawidłowości dotyczyły zakupu samochodu marki Lancia i wykonania kart do głosowania oraz innych druków wyborczych bez sporządzenia pisemnej umowy, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej określone w art.57 ust.1 pkt 14 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe.

Skierowano zawiadomienie do komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, w związku z nieprzestrzeganiem przepisów ustawy o zamówieniach publicznych przez pracownika odpowiedzialnego za realizacje tych zamówień.

Stwierdzone uchybienia dotyczące zakupów towarów i usług dokonywanych z naruszeniem przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, stanowiły kwotę 2.162 tys. zł, tj. 3,9% ogółu wydatków dokonanych w 1996 r. w Krajowym Biurze Wyborczym i nie miały istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 16 - Krajowe Biuro Wyborcze, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Z punktu widzenia kryteriów gospodarności, celowości i rzetelności nieprawidłowości nie stwierdzono.

W wystąpieniu pokontrolnym Najwyższa Izba Kontroli zwróciła się z wnioskiem o przestrzeganie, przy dokonywaniu zamówień, zasad, formy i trybu określonych w ustawie o zamówieniach publicznych, w zakresie obowiązku pisemnego sporządzania umów i dokumentowania podstawowych czynności.

CZĘŚĆ 18 - MINISTERSTWO GOSPODARKI PRZESTRZENNEJ I BUDOWNICTWA

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wniosły 244.736,0 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 95.502,0 tys. zł, tj. o 67,4%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 93.453,0 tys. zł, tj. o 61,8%, a realnie wzrosły o 34,9%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były działy:

- 94 - Finanse - 184.432,0 tys. zł,
- 97 - Różne rozliczenia - 39.820,0 tys. zł,
- 90 - Dochody od osób prawnych i osób fizycznych - 18.810,0 tys. zł.

Znaczne różnice między dochodami planowanymi a zrealizowanymi bo o 84,4% wystąpiły w dziale 94 - Finanse. Plan dochodów według ustawy budżetowej wynosił 100.000,0 tys. zł, natomiast realizacja dochodów była o 84.432,0 tys. zł wyższa.

Powyższa różnica wystąpiła w związku ze zwiększonymi o 65.853,0 tys. zł kwotami ze spłat zadłużenia wobec budżetu z tytułu przejściowego wykupienia odsetek od kredytów mieszkaniowych oraz nie planowanymi dochodami ze zwrotów uprzednio umorzonych zadłużeń wobec budżetu państwa z tytułu kredytów mieszkaniowych - 18.276,0 tys. zł, a także z tytułu zwrotu niesłusznie pobranych w latach ubiegłych premii gwarancyjnych - 303,0 tys. zł.
W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia dochodów.
Również nie odnotowano przypadków naruszenia dyscypliny budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 18 - MGPiB w wysokości 2.562.653,0 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone decyzjami Ministra Finansów o 122.073,0 tys. zł, a następnie zmniejszone o 7.764,0 tys. zł do łącznej wysokości 2.676.962,0 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły m.innymi:

- Działu 94 - Finanse, Rozdział 9496 Krajowy Fundusz Mieszkaniowy o kwotę 120.000 tys. zł,
- Działu 91 - Administracja centralna, Rozdziały: 9111 Jednostki centralne, 9114 Główny Urząd Nadzoru Budowlanego, 9131 Jednostki terenowe podległe organom centralnym w §§11,41,42 Wynagrodzenie osobowe pracowników, Składki na ubezp. społeczne i na Fundusz Pracy, a także w § 72 Wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych o łączną kwotę 2.055 tys. zł.

Zmniejszenia wydatków dotyczyły (m.in.) działu 74 - Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne, Rozdział 7695 Pozostała działalność, § 25 Różne wydatki na rzecz osób fizycznych o łączną kwotę 6.500,0 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 2.675.118,0 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 609.665,0 tys. zł, tj. o 29,5%, a realnie wzrosły o 8,0%.

W strukturze realizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w działach:

- 94 - Finanse - 2.588.658,0 tys. zł, tj. 104,9% w stosunku do ustawy budżetowej i po zmianach 100,0%, w tym w rozdziałach: 9418 - refundacja premii gwarancyjnych od wkładów mieszkaniowych - 817.738,0 tys. zł oraz

rozdział 9420 - wykup odsetek od kredytów mieszkaniowych - 1.415.611,0 tys. zł W stosunku do wykonania w 1995 r. w dziale tym zrealizowano wydatki w ujęciu nominalnym 128,2%, a realnie w 106,5%,

- 96 - Dotacje na finansowanie zadań gospodarczych - 39.922,0 zł tj. 99,8% w stosunku do ustawy (zmian w tym dziale nie było), w tym rozdział 9621 - dotacje do spółdzielni mieszkaniowych - 39.922,0 zł, a w stosunku do 1995 r. w ujęciu nominalnym 394,8% i realnie w 329,3%,
- 91 - Administracja państwowa - 22.523,0 zł, w tym rozdziały: 9111 - Jednostki centralne - 15.543 zł oraz 9114 - Główny Urząd Nadzoru Budowlanego - 6.089,0 tys. zł W stosunku do ustawy wydatki zrealizowano w 109,1%, a po zmianach w 99,3%, a w stosunku do 1995 r. w ujęciu nominalnym w 164,2%, a realnie w 137,0%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 633 osoby, w tym w dziale 91 - 392 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie było niższe o 79 osób, tj. o 11,1% natomiast w dziale 91 wzrosło o 49 osób, tj. o 14,3%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 196 osób, a w dziale 91 o 129 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.245 zł, w tym 91 - 1.412 zł.

W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,0% w tym w dziale 91 o 13,0%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 66.015,0 tys. zł (wymagalnych nie było), co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 73,8%. Nie stwierdzono nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r.

Dochody gospodarki pozabudżetowej niedotowanej w 1996 r. wyniosły 8.835,0 tys. zł i były wyższe o 4,3% od kwoty planowanej po zmianach.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 8.752,0 tys. zł i były o 4,0% wyższe od kwoty po zmianach oraz o 1,0% niższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 58,8 tys. zł i były wyższe o 5800,0% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

W toku kontroli nie stwierdzono naruszenia dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu za 1996 r. przez Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia w zakresie planowania dochodów nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Dochody wykonano ogółem w 167,4% w stosunku do ustawy budżetowej.

Niepełne wykonanie dochodów w działach: 74 - Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne oraz 97 - Różne rozliczenia nie miało znaczącego wpływu na ogólny wynik dochodów.

Wydatki budżetowe zrealizowane zostały w 99,9% w ramach wielkości wydatków wynikających ze zmian dokonanych w budżecie państwa w części 18 przez Ministra Finansów.

CZĘŚĆ 19 - MINISTERSTWO ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody w części 19 - Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej wyniosły 9.216 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 4.664 tys. zł, tj. o 102,5%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 3.206 tys. zł, tj. o 53,3%, a realnie wzrosły o 27,9%. W zrealizowanych dochodach największy udział miały dochody w dziale 40 - Rolnictwo, który wyniósł 90,4% (8.331 tys. zł). W stosunku do ustawy budżetowej były one wyższe o 87,9%, a w porównaniu do wykonanych w 1995 r. były nominalnie wyższe o 47%, a realnie o 22,6%.

Głównymi źródłami dochodów ogółem w 1996 r. były m.in.: wpływy z usług (4.695,4 tys. zł), różne opłaty (2.588,0 tys. zł), różne dochody jednostek i zakładów budżetowych (551,5 tys. zł), wpływy ze sprzedaży wyrobów i składników majątkowych (640,2 tys. zł).

Wysokie wykonanie dochodów związane było, podobnie jak w latach poprzednich, z ich zaniżeniem na etapie planowania. Pomimo deklaracji poprawy w tym zakresie brak było nadal usprawnienia w planowaniu dochodów.

W realizacji dochodów wystąpiło w odniesieniu do 1995 r. pogorszenie w egzekwowaniu przez Ministerstwo i dysponentów niższego stopnia należnych dochodów budżetowych. Należności te, według stanu na koniec 1996 r. wyniosły 414 tys. zł i wzrosły w porównaniu do 1995 r. o 214 tys. zł, tj. o 107%. Udział należności w dochodach stanowił 4,5%.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 19 - Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w wysokości 1.621.795 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone per saldo o 295.695,2 tys. zł, do łącznej kwoty 1.917.490 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 1.917.327 tys. zł, tj. na poziomie budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 698.628 tys. zł, tj. o 57,3%, a realnie wzrosły o 31,2%. W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w działach: Rolnictwo 55,7%, Oświata i wychowanie 22,8% oraz Finanse 19,8%.

Zrealizowane wydatki w dziale 40 - Rolnictwo wyniosły 1.068.461 tys. zł i w stosunku do kwoty przyjętej w ustawie wzrosły o 36,2%. W porównaniu do wykonania 1995 r. wydatki te były w ujęciu nominalnym wyższe o 53,2%, a realnie o 27,7%. W dziale 79 - Oświata i wychowanie wydatki wyniosły 437.280 tys. zł i w porównaniu do kwoty przyjętej w ustawie wzrosły o 2,6%. W stosunku do wykonania 1995 r. wydatki nominalne wzrosły o 25,0%, a realnie w 4,2%. Zrealizowane wydatki w dziale 94 - Finanse wyniosły 380.000 tys. zł, tj. na poziomie przyjętym w ustawie. W porównaniu do 1995 r. wydatki te były nominalnie wyższe o 230.000 tys. zł, tj. o 153,3%, a realnie o 111,3%.

Ustalone ustawowo dotacje dla jednostek niepaństwowych na realizację zadań państwowych wyniosły 3.340 tys. zł i zostały wykorzystane w wysokości 2.900 tys. zł (86,8%). W toku kontroli ustalono, że na 11 umów podpisanych przez Ministerstwo na realizację tych zadań, trzy z nich zawarte zostały po zakończeniu ich realizacji, co stanowiło naruszenie § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z 13 lipca 1995 r.

W świetle kontroli zastrzeżenia budził sposób finansowania z dotacji na postęp biologiczny kosztów zakupu maszyn i remontu obiektów. Z dotacji na postęp biologiczny w produkcji roślinnej przeznaczono 4.244,6 tys. zł na dofinansowanie zakupu maszyn specjalistycznych, bez rozpoznania rynku producentów i kształtowania się cen na te maszyny. Na zakupienie siewnika TC 2700 przez Hodowlę Roślin Sp. z o.o. w Choryni

wydatkowano 277,8 tys. zł, podczas gdy taki sam siewnik zakupiony przez Hodowlę Roślin Nieznanice kosztował 125,2 tys. zł, naruszając kryterium gospodarności.

Zastrzeżenia kontroli budziło także przeznaczenie z wydatków majątkowych kwoty 183,2 tys. zł na zakup dwóch urządzeń do mrożenia nasienia buhajów dla Centralnej Stacji Hodowli Zwierząt. Zakupu Stacja dokonała w firmie SY-LAB w Warszawie w oparciu o przeprowadzone postępowanie o zamówienie publiczne na ich dostawę. Jak wynika z korespondencji z wymienioną firmą urządzenia te nie spełniają podstawowych warunków mrożenia, a w czasie ich testowania uległo zniszczeniu 21.650 porcji nasienia o wartości 13,8 tys. zł, co naruszało zasadę gospodarności.

Kontrola zamówień publicznych wskazywała na liczne nieprawidłowości popełnione na etapie przygotowania zamówień, wyboru oferty, zawierania umowy i ich realizacji na łączną kwotę 1.175,3 tys. zł. Na przykład: ograniczając badanie rynku do firm oferujących osprzęt oświetleniowy marki PHILIPS, podpisano umowę na dostawę i montaż 880 szt. opraw oświetleniowych na kwotę 565,2 tys. zł z firmą PHILIPS w oparciu o zindywidualizowaną specyfikację warunków zamówienia, skierowaną do firmy przed dokonaniem wyboru trybu postępowania o zamówienie publiczne, co naruszało art. 16 ustawy o zamówieniach publicznych.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. w części 19 wyniosło 32.618 osób w tym w dziale 91 - Administracja państwowa 397 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 1.090 osób, tj. o 3,4%, w tym w dziale 91 o 8 osób (2,1%). W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 4.339 osób, a w dziale 91 o 20 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 849 zł, w tym w dziale 91 - 1.540 zł. W porównaniu do 1995 r. wzrosło o 24,6%, w tym w dziale 91 o 17,9%. W toku kontroli stwierdzono przekroczenie planowanych wynagrodzeń w szkołach rolniczych i internatach, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej.

Zobowiązania na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 4.255 tys. zł, w tym wymagalne 77 tys. zł, i w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. wzrosły odpowiednio o 43,1% i 327,8%. W ramach zobowiązań wymagalnych nie uregulowanie przez Zespół Szkół Rolniczych w Bożkowie składki na ubezpieczenie społeczne w kwocie 7,8 tys. zł stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1995 r. wyniosły 316.632 tys. zł i były wyższe o 6% od planu po zmianach oraz o 42,2% niż wykonanie w 1995 r. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 297.022 tys. zł i były wyższe o 3,2% od kwoty planowanej oraz o 37,6% niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 476 tys. zł i były niższe o 21,3% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Przychody Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w 1996 r. według planu po zmianach wynosiły ogółem 2.128.592 tys. zł, w tym ze środków budżetowych 1.101.420 tys. zł, tj. 51,7% planu. Zrealizowane w 1996 r. przychody Agencji wyniosły 2.158.583 tys. zł i w stosunku do planu po zmianach wzrosły o 29.991 tys. zł.

W 1996 r. zrealizowane rozchody ogółem wyniosły 1.269.212 tys. zł, tj. 66%. W ramach tych rozchodów na dopłaty do oprocentowania kredytów obrotowych i skupowych wydatkowano 407.502 tys. zł, tj. 101,8% planowanych na ten cel środków. Na dopłaty do kredytów inwestycyjnych poniesiono 390.615 tys. zł, tj. 75% przewidzianych w planie. Niezbyt wnikliwie planowano środki na dopłaty i współudział w finansowaniu zadań, co spowodowało że realizacja wydatków na tzw. działalność podstawową wyniosła 52%. Zrealizowane rozchody na dofinansowanie inwestycji związanych z infrastruktura techniczna i małą przedsiębiorczością na wsi wyniosły 270.898 tys. zł, tj. 70,9% planowanych. W ramach tych wydatków Agencja na podstawie zawartych umów z zarządami gmin uczestniczyła w realizowaniu budowy 10.078,2 km sieci wodociągowych, 1.330,6 km sieci kanalizacyjnych i 34.994 przyłączy abonentów telekomunikacyjnych. Na małą przedsiębiorczość w gminach udzielono 2.028 pożyczek przy założeniu uzyskania 7.344 miejsc pracy.

Z uwagi na niepełną realizację zadań Agencja powiększyła stan środków pieniężnych na koniec 1996 r., który wyniósł 889.371 tys. zł. Według kontroli środki te stanowiły zabezpieczenie realizacji zadań wynikających z podpisanych umów kredytowych.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 19 - Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednak zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości dotyczyły: nieprecyzyjnego planowania dochodów i niektórych wydatków; dofinansowania zakupu ze środków postępu biologicznego maszyn specjalistycznych pochodzących z importu bez uprzedniego rozeznania kształtowania się cen na te maszyny; zakupu przez Centralną Stację Hodowli Zwierząt ze środków budżetowych przewidzianych na wydatki majątkowe dwóch urządzeń do mrożenia nasienia buhajów, które nie były przydatne w praktyce; nieprzestrzegania procedur udzielania zamówień publicznych; nieterminowego regulowania składek na rzecz ZUS oraz przekroczenia planowanych wynagrodzeń w szkołach rolniczych, a także sposobu analizowania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zasadności wydatków na dopłaty do kredytów określanych przez banki współpracujące, co spowodowało, że w 1996 r. realizacja zadań w części dotyczącej działalności podstawowej Agencji wyniosła 52% kwoty planowanej.

Pozytywnie należy ocenić zobowiązanie się Ministerstwa RiGŻ do przeanalizowania sytuacji szkolnych gospodarstw pomocniczych w zakresie przyczyn uzyskania przez nie ujemnego wyniku finansowego i podjęcia odpowiednich działań w przypadku stwierdzenia utraty przez te gospodarstwa płynności finansowej. Pozytywnie oceniono również jakość kontroli przeprowadzonych przez Wydział Kontroli i Skarg przy udziale departamentów merytorycznych w zakresie wydatków budżetowych .

Pozytywnie oceniono podjęcie przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa działań organizacyjnych zapewniających właściwy nadzór nad wykonywaniem zadań. Kontrola wykazała ponadto, że dokumentowanie i finansowanie zadań było zgodne z obowiązującymi przepisami i przyjętymi zasadami działania.

Wynikające z ustaleń kontroli wnioski wskazują na konieczność podjęcia działań przez:

Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej zmierzających do:

1. Poprawy planowania dochodów i wydatków budżetowych oraz egzekwowania od podległych jednostek należnych dochodów a także nadzoru nad realizacją i rozliczaniem dotacji budżetowych.
2. Dopracowania warunków dofinansowywania z budżetu zakupu specjalistycznych maszyn i urządzeń dla potrzeb hodowli.
3. Przestrzegania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych oraz przy zlecaniu zadań państwowych jednostkom niepaństwowym.
4. Terminowego regulowania zobowiązań wymagalnych w podległych jednostkach celem niedopuszczenia do wystąpienia wydatków z tytułu karnych odsetek.
5. Rozpatrzenia przez Resortową Komisję Orzekającą spraw naruszenia dyscypliny budżetowej w szkołach rolniczych.

Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zmierzających do:

1. Ostatecznego uzgodnienia z bankami środków byłego Funduszu Restrukturyzacji i Oddłużenia Rolnictwa oraz poprawy ściągalności środków „przedfunduszowych" oraz b. Funduszu.
2. Dostosowania systemu planowania środków finansowych na działalność Agencji odpowiednio do potrzeb.
3. Zwiększenia realizacji wydatków na działalność statutową Agencji.

CZĘŚĆ 20 - PAŃSTWOWY URZĄD NADZORU UBEZPIECZEŃ

Wyodrębnienie Państwowego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń ze struktury organizacyjnej Ministerstwa Finansów nastąpiło z datą powołania Prezesa Urzędu przez Prezesa Rady Ministrów, tj. z dniem 1 lutego 1996 r. w związku z tym wszystkie dane zawarte w poniższej syntezie dotyczą jedynie 1996 r.

Dochody

Ustawa budżetowa na 1996 r. nie określiła planowych dochodów PUNU. Prognozowane przez Departament Ubezpieczeń Ministerstwa Finansów w ramach prac nad projektem budżetu państwa na 1996 r. dochody PUNU określono na 11 mln zł.

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 15.583,0 tys. zł i były wyższe od prognozowanych o 41,7%.

Głównymi źródłami dochodów były: wpływy z tytułu wpłaconych przez zakłady ubezpieczeniowe zaliczek na koszty nadzoru - 15.126,2 tys. zł, tj. 97,1% wpływów ogółem oraz kary nałożone na członków zarządów towarzystw ubezpieczeniowych i korporację brokerską 456,8 tys. zł, (2,9% wpływów ogółem).

Należności na dzień 31 grudnia 1996 r. wyniosły 42,4 tys. zł i wynikały z toczącego się w NSA postępowania odwoławczego w dwóch sprawach o wstrzymanie wykonania decyzji nakładających kary na członków zarządu towarzystwa ubezpieczeniowego.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły nieustalenia należnych wpłat zaliczek od poszczególnych towarzystw ubezpieczeniowych na pokrycie kosztów nadzoru w poszczególnych miesiącach i na dzień 31 grudnia 1996 r. a także nieprzestrzegania terminowości tych wpłat.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 83, dziale 97, rozdziale 9718 pod poz. 17 Dotacja celowa na utworzenie Państwowego Urzędu Nadzoru Ubezpieczeń w wysokości 11.000 tys. zł Decyzją Ministra Finansów z dnia 15 marca 1996 r. przeniesiono środki w wysokości 10.780 tys. zł z części 83 do części 20, dział 91 - Administracja państwowa. Zmniejszenie planowanych pierwotnie wydatków o 220,0 tys. zł było spowodowane nieuwzględnieniem w ustawie budżetowej kosztów działalności Rzecznika Ubezpieczonych oraz pokryciem tych wydatków z ww. dotacji celowej.

Zrealizowane wydatki wyniosły 10.775 tys. zł, tj. 99,95% wydatków w budżecie po zmianach oraz 69,1% wykonanych dochodów.

Dominującą pozycję wydatków w 1996 r. stanowiły:

- wynagrodzenia i pochodne od tych wynagrodzeń - 2.009,7 tys. zł, tj. 18,7% wydatków ogółem,
- wydatki z rachunku inwestycyjnego 1.283,6 tys. zł, tj. 11,9% wydatków ogółem,
- materiały i wyposażenie 778,1 tys. zł, tj. 7,2% wydatków ogółem,
- usługi niematerialne 659,7 tys. zł, tj. 6,1% wydatków ogółem.

Wydatki inwestycyjne przeznaczono na zakup sprzętu i oprogramowania komputerowego, sieci komputerowej i alarmowej, kopiarek, samochodów osobowych, sejfów, niszczarek, sprzętu audiowizualnego i telefonów komórkowych. Niewykorzystane w 1996 r. środki z rachunku inwestycyjnego w wysokości 5.983,6 tys. zł na podstawie art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe, przeszły na rok następny.

Zobowiązania na koniec 1996 r. wyniosły 1,4 tys. zł i dotyczyły wyłącznie zobowiązań z tytułu dostaw towarów i usług, powstałych w wyniku niezapłacenia 5 rachunków wystawionych w ostatniej dekadzie grudnia 1996 r., a otrzymanych i zapłaconych przez Urząd w styczniu 1997 r.

Zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 41 osób, wszystkie w dziale 91 i było niższe od planowanego o 23 osoby. Zatrudnienie na dzień 31 grudnia 1996 r. wyniosło 64 osoby i było równe ilości przyznanych etatów kalkulacyjnych.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z nagrodami) w 1996 r. wyniosło 3.087,23 zł.

Dochody z gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 94,4 tys. zł i były wyższe o 25,9% od kwoty planowanej.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 54,2 tys. zł i były niższe o 22,6% od kwoty planowanej.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły podawania w umowie sprzedaży mebli oraz umowie najmu cen w złotych polskich, przeliczanych według kursu dnia podanych w umowie cen w walutach obcych (liry włoskie, dolary USA). Ww. sposób określania cen jest niekorzystny dla zamawiającego, ponieważ pełne ryzyko zmian kursowych zostało przerzucone na zamawiającego.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 20 - Państwowy Urząd Nadzoru Ubezpieczeń, stwierdzając jedynie nieznacznie uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli wniosła o:

1. Niezwłoczne wydanie przez Prezesa PUNU zarządzenia określającego zakres i częstotliwość przesyłania przez zakłady ubezpieczeniowe dokumentacji niezbędnej do ustalenia wysokości oraz okresu, jakiego dotyczą należne i wpłacane przez zakłady ubezpieczeniowe zaliczki na pokrycie kosztów nadzoru.
2. Wprowadzenie, odrębnego dla każdego z zakładów ubezpieczeniowych, bieżącego rozliczenia, zawierającego: należne i dokonane wpłaty zaliczek na poczet pokrycia kosztów nadzoru za poszczególne miesiące, wysokość zaległości oraz odsetki za zwłokę.
3. Zaniechanie praktyki określania w zawieranych umowach cen w złotych polskich, przeliczanych według kursu walut obcych z dnia zapłaty.
4. Podjęcie działań zmierzających do takiej zmiany umowy najmu, aby opłata czynszowa, opłaty eksploatacyjne oraz pozostałe zobowiązania pieniężne zostały wyrażone w złotych polskich, bez odniesień do parytetu dolara amerykańskiego.

CZĘŚĆ 21 - MINISTERSTWO TRANSPORTU I GOSPODARKI MORSKIEJ

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 24.267,4 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 5.989,4 tys. zł, tj. o 32,8%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 3.583 tys. zł, tj. 17,3 %, a realnie niższe o 2,2%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r., podobnie jak i w 1995 r. były środki finansowe z dzierżawy i leasingu - 6.728,7 tys. zł (125,7% planu); wpływy z usług świadczonych przez urzędy morskie i jednostki dróg publicznych krajowych -5.554,7 tys. zł (132,7 % planu); nieplanowane dochody z tytułu odsetek - 4.440,8 tys. zł.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły niedostatecznej ich ściągalności. Zaległości z tego tytułu wyniosły 4.208,6 tys. zł, tj. były o 150 % wyższe w stosunku do stanu na koniec 1995 r. Wystąpiły one głównie w urzędach morskich (3.028,8 tys. zł), gdzie wzrosły ponad dwukrotnie w porównaniu do 1995 r., przy czym nie stanowiło to naruszenia dyscypliny budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 21 - Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej w wysokości 2.889.149 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 28.205,5 tys. zł, do łącznej wysokości 2.917.354,5 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in.: § 74 Dotacje na finansowanie inwestycji podmiotów gospodarczych, § 53 Różne dotacje dla przedsiębiorstw, grupy §§ 11-15,17 wynagrodzenia.

Zrealizowane wydatki wyniosły 2.910.509,4 tys. zł, tj. 99,8 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 438.866,7 tys. zł, tj. o 17,8%, a realnie były niższe o 1,8%.

Dominującą grupę wydatków stanowiły wydatki majątkowe, na które przeznaczono kwotę 725.385 tys. zł, tj. 24,9% budżetu części 21. Największy w nich udział miały przedsiębiorstwa państwowe - 522.195 tys. zł, co stanowiło 72% ogólnej kwoty dotacji na inwestycje w 1996 r. (w 1995 r. - 165.706,5 tys. zł, tj. 57,6%). Z kwoty tej przedsiębiorstwo PKP otrzymało - 377.425 tys. zł. W ramach omawianych wydatków resort realizował 24 inwestycje centralne (w 1995 r. - 17), na które przeznaczono 539.717 tys. zł.

Z planowanych do zakończenia w 1996 r. czterech inwestycji centralnych, oddano dwie. Nie zakończono: modernizacji linii kolejowej Warszawa - Katowice oraz modernizacji i rozbudowy portu we Władysławowie.

Zbliżony udział w wydatkach części 21 miały dotacje przedmiotowe, na które przeznaczono - 721.560,8 tys. zł, w tym 571.500 tys. zł do przewozów pasażerskich kolejowych, a 150.060,8 tys. zł do pasażerskich przewozów autobusowych.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. (uwzględniając administrację dróg publicznych krajowych) wyniosło 17.582 osoby, w tym w dziale 91 - Administracja państwowa - 348. W sektorze gospodarki pozabudżetowej przeciętne zatrudnienie wyniosło 329 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 290 osób, tj. o 1,7%, w tym w dziale 91 o 6 , tj. o 1,8%. W porównanu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 2.849 osób, a w dziale 91 wyższe o 6 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 862 zł, w tym w dziale 91 - 1.497 zł. W porównaniu do 1995 r. wzrosło o 25,1%, w tym w dziale 91 o 20%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 3.817 tys. zł, w tym wymagalne 12 tys. zł. Kwota zobowiązań była ponad 4-krotnie wyższa w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r., jednak jej wielkość nie spowodowała przekroczenia planu finansowego ustalonego dla poszczególnych jednostek wykonujących budżet. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1995 r. i 1996 r. nie płacono odsetek.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 268.262,9 tys. zł i były wyższe o 79% od kwoty planowanej po zmianach. Gospodarka ta nie była dotowana z budżetu w latach 1995 - 1996, za wyjątkiem wydatków na wynagrodzenia pracowników zatrudnionych w dwóch muzeach (dział 83).

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 260.595,4 tys. zł i były o 45,6% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 73,6% wyższe niż wykonane w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 1.414,4 tys. zł i były wyższe o 120% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Do nieprawidłowości w realizacji planu po stronie wydatków należało głównie:

- niewykonanie postanowień ustawy z dnia 6 lipca 1995 r. o przedsiębiorstwie państwowym „Polskie Koleje Państwowe”[7] w części dotyczącej finansowania tego przedsiębiorstwa z budżetu państwa,
- występowanie przypadków nieracjonalnego gospodarowania środkami budżetowymi, szczególnie w odniesieniu do finansowania inwestycji centralnych,
- niewystarczające zaangażowanie dysponenta głównego w zakresie sprawowania bezpośredniego nadzoru i kontroli nad rozliczeniami dotacji z budżetu państwa udzielanej jednostkom państwowym, spółdzielczym i prywatnym,
- nadal (pomimo odnotowanej poprawy) niedostateczne działania w celu efektywnego zagospodarowywania środków finansowych pozyskiwanych w ramach działalności pozabudżetowej.

Poważna część wykazanych w toku kontroli nieprawidłowości zaistniała w związku z niewystarczającym bezpośrednim nadzorem ze strony dysponenta głównego w odniesieniu do gospodarowania środkami

---

[7] Dz.U. Nr 95, poz. 474.

budżetowymi przez jednostki korzystajace z tych środków. Przykładem niewystarczalności nadzoru jest m.in. fakt, że spośród 34 skontrolowanych podmiotów realizujących pasażerskie przewozy autobusowe i korzystających z dotacji przedmiotowej, w 27 stwierdzono występowanie przypadków nieprzestrzegania obowiązujących przepisów regulujących zasady dotowania pasażerskich przewozów autobusowych.

W toku realizacji budżetu resortu w 1996 r. wystąpiły przypadki naruszenia dyscypliny budżetowej, ujawnione tak przez NIK jak również przez inne organy kontroli (ZUS i Urzędy Skarbowe). Dotyczyły one pobrania środków na wynagodzenia bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na rzecz funduszu ubezpieczeń społecznych i funduszu pracy oraz wykorzystania środków budżetowych niezgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu państwa za 1996 r. w części 21 - Ministerstwo Transportu i Gospodarki Morskiej, mimo stwierdzonych w niektórych obszarach istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Najwyższa Izba Kontroli uważa za niezbędne podjęcie przez Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej działań w zakresie zwiększenia nadzoru i kontroli w odniesieniu do planowania i wykonania wydatków, w szczególności poprzez:

1. Doprowadzenie do ustalenia zasad dotowania przedsiębiorstwa PKP z budżetu państwa, stosownie do wymogów ustawy o przedsiębiorstwie PKP.
2. Wypracowanie i wdrożenie skutecznych metod nadzoru i kontroli nad podmiotami korzystającymi z dotacji do pasażerskich przewozów autobusowych.
3. Przekazywanie środków finansowych na inwestycje, po spełnieniu przez korzystające z tych środków podmioty wszystkich rygorów określonych w obowiązujących przepisach.
4. Kontynuowanie działań dyscyplinujących racjonalne wykorzystanie środków finansowych pozyskiwanych w ramach działalności pozabudżetowej.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w ramach kontroli wykonania budżetu państwa w 1996 r., w części 21 udokumentowano uszczuplenia budżetu na kwotę 421.742,69 zł. Według stanu na dzień 10 lipca 1997 r. odzyskano kwotę 239.853,78 zł.

CZĘŚĆ 22 - MINISTERSTWO ŁĄCZNOŚCI

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 688.010 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 29.905 tys. zł, tj. o 4,5%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 664.118 tys. zł, tj. o 2879 %, a realnie wzrosły o 2401 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były dochody uzyskane z opłat wniesionych za uzyskanie zezwoleń i koncesji na prowadzenie działalności w zakresie usług telefonii komórkowej GSM w kwocie 654.286 tys. zł, dochody z tytułu nadwyżki środków obrotowych Państwowej Agencji Radiokomunikacyjnej w kwocie 15.633 tys. zł, rozliczenia tej nadwyżki z 1995 r. w kwocie 8.263 tys. zł oraz z tytułu opłat pobieranych przez Agencję od operatorów za używanie linii, urządzeń lub sieci telekomunikacyjnych w kwocie 4.233 tys. zł.

Zrealizowane dochody działu 59 - Łączność wyniosły 29.221 tys. zł i były wyższe w stosunku do ustawy budżetowej o 9.444 tys. zł, tj. o 47,7 %. Wynikało to przede wszystkim z nieuwzględnienia w planie nadwyżki środków obrotowych Agencji z 1995 r.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 22 - Ministerstwo Łączności w wysokości 123.338 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 355 tys. zł i zmniejszone o 6.200 tys. zł, do łącznej wysokości 117.493 tys. zł.

Zwiększenie wydatków w kwocie 286 tys. zł dotyczyło działów 59 - Łączność, 83 - Kultura i sztuka oraz 91 - Administracja państwowa, a przeznaczone były na wynagrodzenia osobowe (§ 11) i pochodne od wynagrodzeń (§ 41-42).

Zmniejszenie wydatków w kwocie 6.200 tys. zł dotyczyło dotacji na finansowanie inwestycji centralnej pn. „Budowa Krajowego Systemu Łączności" (Dział 59 - § 74), z której to dotacji nie skorzystano w ogóle.

Zrealizowane wydatki wyniosły 117.262 tys. zł, tj. 99,8 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nomialnym niższe o 5.302 tys. zł, tj. o 4,3 %, a realnie niższe o 20,2 %.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki na działalność inwestycyjną, ustalone w ustawie budżetowej na 1996 r. w kwocie 96.872 tys. zł, która po zmianach wyniosła 90.848 tys. zł, a zrealizowana została w 99,9 %. Kwota zrealizowanych w 1996 r. wydatków inwestycyjnych była wyższa o 3,3% w porównaniu do 1995 r.

Efektem wydatków na inwestycje „Poczta Polska" w kwocie 57.928 tys. zł były m.in. budowa, rozbudowa lub modernizacja hali wagonowej w Łodzi, urzędów pocztowych Kraków-Krowodrze, Łódź, Olsztyn, Tarchomin, Wysokie Mazowieckie oraz zakupy urządzeń, maszyn, linii technologicznych oraz taboru.

Ponadto realizowano zadania w ramach inwestycji postulowanych przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego i Sztab Generalny Wojska Polskiego, łącznie w kwocie 12.154 tys. zł Natomiast w ramach realizacji „ Programu telefonizowania miejscowości wiejskich nie posiadających żadnego telefonu" wydatkowano 13.399 tys. zł, wobec 13.400 tys. zł przewidzianycg w ustawie budżetowej.

W ramach wydatków na zakupy inwestycyjne dokonywano doposażania w urządzenia kontrolne i sprzęt Państwowej Agencji Radiokomunikacyjnej oraz Państwowej Inspekcji Telekomunikacyjnej i Pocztowej na łączną kwotę 7.156 tys. zł oraz centrali Ministerstwa na kwotę 210 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 878 osób, w tym w dziale 91 - 209 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 77 osób, tj. o 9,6 %, w tym w dziale 91 o 6 osób, tj. o 3 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 167 osób, tj. o 16 %, z tego w dziale 91 o 6 osób, tj. 2,8 %.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto z wypłatami z zakładowego funduszu nagród w 1996 r. wyniosło 1.201 zł, w tym w dziale 91 - 1.594 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 8,3 %, w tym w dziale 91 o 18,8 %.

Zobowiązania ogółem na koniec 1996 r. wyniosły 97,3 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 6%. W 1995 r. i 1996 r. zobowiązania wymagalne oraz odsetki z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań nie występowały.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 69.084 tys. zł i były wyższe o 19,1 % od kwoty planowanej po zmianach.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 46.733 tys. zł i były o 9,9% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 23,4 % wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 22.159 tys. zł i były wyższe o 9 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 22 - Ministerstwo Łączności, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Najwyższa Izba Kontroli uważa za niezbędne podjęcie przez Ministra Łączności działań w zakresie :

1. Urealnienia planowania dochodów budżetowych pozyskiwanych przez PITiP oraz uwzględniania w planach dochodów PAR rozliczeń nadwyżek z roku poprzedniego.

2. Zdyscyplinowania procedury przygotowania i realizacji zadań związanych z telefonizacją miejscowości nie posiadających żadnego telefonu, a dotowanych z budżetu.

3. Zwiększenia nadzoru nad inwestycjami dotowanymi poprzez podejmowanie kontroli, stosownie do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad planowania i finansowania inwestycji dotowanych z budżetu państwa.

CZĘŚĆ 23 - URZĄD ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 4,7 tys. zł Ustawa budżetowa na 1996 r. nie zakładała uzyskania dochodów przez Urząd Zamówień Publicznych.

Głównymi źródłami dochodów były refundacje wydatków poniesionych w 1995 r. na najem sali na postępowania odwoławcze, które wyniosły 3,8 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 23 - Urząd Zamówień Publicznych w wysokości 3.439 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 73 tys. zł, do łącznej wysokości 3.512 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły:

- § 11 Wynagrodzenia osobowe - 49,7 tys. zł,
- §§ 41 i 42 Pochodne od wynagrodzeń - 23,3 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 3.022,7 tys. zł, tj. 86,1% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 619,9 tys. zł, tj. o 25,8%, a realnie wzrosły o 4,9%. Wszystkie wydatki zostały zrealizowane w dziale 91 - Administracja państwowa i samorządowa, w rozdziale 9111 Jednostki centralne (centrale ministerstw i urzędów centralnych).

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział (46,3%) miały wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (§§ 11-17, 41, 42), które wyniosły 1.400,4 tys. zł. Wydatki te stanowiły 103,5% kwot przyjętych w ustawie budżetowej i 100% budżetu po zmianach. W stosunku do wykonania 1995 r. były one nominalnie wyższe o 518,7 tys. zł, tj. o 58,8%, a realnie wzrosły o 32,5%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 51 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było o 57,9% wyższe. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 5 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.579,66 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 2%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 0,3 tys. zł, w tym wymagalne nie wystąpiły. Na koniec 1995 r. zobowiązań nie było.

Gospodarka pozabudżetowa w części 23 - Urząd Zamówień Publicznych obejmowała środki specjalne pod nazwą „Odwołania". Przychody w 1996 r. wyniosły 1.301,9 tys. zł i były równe kwocie rozchodów. Wpłaty do budżetu nie wystąpiły.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- nieterminowego przekazania Ministrowi Finansów układu wykonawczego budżetu Urzędu na 1996 r.,
- celowości przekazania w dniu 23 grudnia 1996 r. z rachunku bieżącego wydatków na rachunek środków inwestycyjnych Urzędu kwoty 172 tys. zł,
- sfinansowania zakupu środków trwałych nie stanowiących wyposażenia za łączną kwotę 17.793,02 zł ze środków budżetowych przewidzianych na wydatki bieżące, zamiast ze środków przewidzianych na wydatki majątkowe,
- nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenie społeczne pracowników,

– naruszenia zasad , formy i trybu przy udzielaniu zamówień publicznych ustalonych ustawą o zamówieniach publicznych.

W wyniku kontroli stwierdzono przypadki działań niezgodnych z prawem, w tym wskazujące na naruszenie dyscypliny budżetowej, polegające na pobraniu z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na ubezpieczenie społeczne pracowników oraz naruszeniu zasad, formy i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych.

Składki na ubezpieczenie społeczne pracowników w 1996 r. nie były opłacane w dniu pobrania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia. Stanowiło to naruszenie § 14 ust. 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego[8], zgodnie z którym zakład pracy, który wypłaca pracownikom wynagrodzenia ze środków pobranych z banku, opłaca składki i przesyła deklarację rozliczeniową za dany miesiąc w dniu pobrania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia, potwierdzonym stemplem banku na deklaracji rozliczeniowej, nie później jednak niż do 15 dnia następnego miesiąca. W świetle art. 57 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe pobranie z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia w jednostce budżetowej bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Pracy jest naruszeniem dyscypliny budżetowej. Osobą odpowiedzialną za powstanie ww. nieprawidłowości jest Główny Księgowy Urzędu Zamówień Publicznych. W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością zostało złożone przez NIK zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny budżetowej do Przewodniczącego Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej działającej przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych.

Przy udzielaniu zamówienia publicznego w trybie negocjacji z zachowaniem konkurencji na dostawę mebli biurowych za kwotę 121,9 tys. zł naruszone zostały przepisy ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, a mianowicie nie wywiązano się z obowiązku:

– określenia terminu zawarcia umowy w zawiadomieniu skierowanym do wybranego oferenta, wynikającego z art. 51 ust. 2 w związku z art. 66 ust. 4,

– wywieszenia w siedzibie Urzędu ogłoszenia o wyborze oferty w miejscu publicznie dostępnym, wynikającego z art. 50 ust. 2 w związku z art. 66 ust. 4,

– zawarcia umowy w terminie nie krótszym niż 7 dni, wynikającego z art. 51 ust. 1 w związku z art. 66 ust. 4 ustawy o zamówieniach publicznych.

Zakupu sprzętu radiowo-telewizyjnego za łączną kwotę 26,6 tys. zł dokonano po przeprowadzeniu „rozpoznania cenowego" pomimo, że ustawa o zamówieniach publicznych nie przewiduje takiego trybu udzielenia zamówienia publicznego.

Przy realizacji zamówień publicznych, dokonywanych w trybie zapytania o cenę, o łącznej wartości 321,1 tys. zł, nie zawierano pisemnych umów, co stanowiło naruszenie przepisów art. 73 i art. 74 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych, zgodnie z którymi umowy w sprawach zamówień publicznych wymagają formy pisemnej.

Za nieprawidłowości w postępowaniach o udzielanie zamówień publicznych, które w świetle art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo bużetowe stanowiły naruszenie dyscypliny budżetowej, odpowiedzialny jest były Prezes Urzędu Zamówień Publicznych.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 23 - Urząd Zamówień Publicznych, stwierdzając jedynie uchybienia nie mające istotnego wpływu na realizację budżetu.

[8] j.t. Dz.U. z 1993r. Nr 68, poz. 330 ze zm.

Uchybienia te dotyczyły przede wszystkim naruszenia zasad, formy i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych, pobierania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na ubezpieczenie społeczne pracowników oraz celowości niektórych wydatków.

W wystąpieniu pokontrolnym Najwyższa Izba Kontroli zwróciła się m.in. z wnioskami o:

1. Przestrzeganie obowiązków wynikających z przepisów ustawy - Prawo budżetowe dotyczących przekazywania Ministrowi Finansów układu wykonawczego budżetu przez dysponenta części budżetowej i z zachowaniem ustawowego terminu.
2. Uwzględnianie, przy określaniu kwoty środków budżetowych przekazywanych na bankowy rachunek inwestycyjny, przewidywanej kwoty zobowiązań, które wymagają uregulowania w danym okresie oraz kwoty środków znajdujących się na tym rachunku stanowiących pozostałość z poprzedniego okresu.
3. Finansowanie zakupów środków trwałych nie stanowiących wyposażenia ze środków przeznaczonych na wydatki majątkowe.
4. Opłacanie składek na ubezpieczenie społeczne pracowników w dniu pobrania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia.
5. Przestrzeganie ustalonych ustawą o zamówieniach publicznych zasad, formy i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych.

W wyniku ustaleń kontroli, jeszcze w okresie jej trwania, Urząd Zamówień Publicznych odprowadził do budżetu państwa kwotę 17.793,02 zł. Stanowiła ona równowartość środków trwałych zakupionych ze środków budżetowych przewidzianych na wydatki bieżące zamiast ze środków przewidzianych na wydatki majątkowe.

CZĘŚĆ 25 - MINISTERSTWO WSPÓŁPRACY GOSPODARCZEJ z ZAGRANICĄ

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 138.054 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 64.942 tys. zł, tj. o 88,8%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 57.824 tys. zł, tj. o 72,1%, a realnie wzrosły o 43,5%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- dochody uzyskane z prywatyzacji jednostek handlu zagranicznego - 114.165 tys. zł,

- dochody z tytułu dywidend - 10.606 tys. zł.

Przekroczenie planowanych dochodów w znacznej mierze związane było z nieprawidłową budową planu dochodów budżetowych resortu. Przede wszystkim na znacznie zaniżonym poziomie zaplanowane zostały dochody z tytułu prywatyzacji j.h.z. W planie nie ujęto dochodów od spółki Electrim, które wyniosły 94.045 tys. zł, tj. 83% całości dochodów z prywatyzacji.

Zaplanowane wpływy z tytułu dywidend na poziomie 20.000 tys. zł zrealizowane zostały zaledwie w 50%. Wiązało się to z faktem nie posiadania przez Departament Nadzoru i Prywatyzacji MWGzZ pełnych i rzetelnych informacji o kondycji finansowej j.h.z. nadzorowanych przez Ministra Współpracy Gospodarczej z Zagranicą.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 25 - Ministerstwo Współpracy Gospodarczej z Zagranicą w wysokości 150.575 tys. zł. W 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 3.732 tys. zł do łącznej wysokości 154.307 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły:

1. Rozdział 9121 Placówki zagraniczne:

   § 45 - 2.504 tys. zł,

2. Rozdział 8995 Pozostała działalność:

   – § 11 Wynagrodzenia osobowe - 27.539 zł,
   – § 41 Składki na ubezpieczenia społeczne - 11.842 zł,
   – § 42 Składki na Fundusz Pracy - 826 zł,

3. Rozdział 9111 - Centrala Ministerstwa:

   – § 11 Wynagrodzenia osobowe - 270.630 zł,
   – § 41 Składki na ubezpieczenia społeczne - 118.220 zł,
   – § 42 Składki na Fundusz Pracy - 8.119 zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 152.915 tys. zł, tj. 99,1 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 51.944 tys. zł, tj. o 51,4%, a realnie wzrosły o 26,3%.

W strukturze wydatków największy udział miały wydatki:

– Dział 91 - Administracja państwowa - 95.502 tys. zł, tj. 60,5% ogółu wydatków,
– Dział 64 - Handel zagraniczny - 27.538 tys. zł,tj. 18,0% wydatków.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 811 osób, w tym w dziale 91 - 347 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 36 osób, w tym w dziale 91 o 25 osób, tj. o 7,2%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 115 osób, a w dziale 91 o 58 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.266 zł, w tym w dziale 91 - 1.613 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 12,9%, w tym w dziale 91 o 13%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 456.719 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 38,3%.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim braku rzetelności przy planowaniu dochodów budżetowych państwa, a w szczególności:

– realnego planowania ścieżki prywatyzacyjnej poszczególnych j.h.z. i osiągniętych z tego tytułu dochodów,

– pełnego monitoringu j.h.z. pod względem ich kondycji ekonomiczno-finansowej.

Zastrzeżenia dotyczyły także przestrzegania zasad, wynikających z ustawy o zamówieniach publicznych, przy realizacji zakupów i prowadzonych inwestycji.

Uwagi kontroli budził również sposób gospodarowania środkami finansowymi przeznaczonymi na promocję eksportu, delegacje służbowe oraz dysponowanie nimi przez placówki zagraniczne (BRH).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 25 - Ministerstwo Współpracy Gospodarczej z Zagranicą, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienie nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły wydatkowania kwoty 1.986,6 tys. zł, tj. 1,29% wydatków ogółem, w tym m.in. na:

- dofinansowanie Polonijnego Centrum Kultury i Promocji Polski - 200 tys. zł,
- dofinansowanie Krajowej Izby Gospodarczej - 557,6tys. zł,
- zakup samochodów dla BRH - 821,6 tys. zł,
- budowę obiektu gospodarczo-mieszkalnego w ośrodku wypoczynkowym resortu - Ruciane Nida - 107,4 tys. zł.

W nowej strukturze organizacyjnej Centrum Gospodarczego część z dotychczasowych zadań, należących do właściwości Urzędu Ministra Współpracy Gospodarczej z Zagranicą przejął Minister Gospodarki.

W związku z powyższym działania podejmowane przez Ministra Gospodarki związane z realizacją wniosków po kontroli budżetowej powinny zmierzać w kierunku:

1. Obowiązkowego stosowania ustawy o zamówieniach publicznych przy realizacji inwestycji i zakupów.
2. Wzmocnienia nadzoru nad placówkami za granicą BRH w zakresie prowadzenia przez nie gospodarki finansowej, materiałowej i rachunkowości.
3. Zdyscyplinowania terminowości rozliczania zaliczek na delegacje zagraniczne.
4. Wzmocnienia nadzoru w zakresie dysponowania środkami przeznaczonymi na promocję eksportu.
5. Urealnienie planowania dochodów resortu.

CZĘŚĆ 27 - KOMITET INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

Dochody

Jak wynika z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 października 1996 r.,[9] zmieniającego rozporządzenie w sprawie dokonania przeniesień niektórych dochodów i wydatków, określonych w ustawie budżetowej na rok 1996, Rada Ministrów nie planowała wykonywania dochodów przez Komitet Integracji Europejskiej.

Dochodów w Komitecie nie realizowano.

Wydatki

Ustawa budżetowa na rok 1996 z 1 lutego tego roku nie ustaliła budżetu Komitetu Integracji Europejskiej, ponieważ Komitet ten wówczas nie istniał. Plan wydatków budżetowych w części 27 - Komitet Integracji Europejskiej został ustalony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 października 1996 r.,[10] zmieniającym rozporządzenie w sprawie dokonania przeniesień niektórych dochodów i wydatków, określonych w ustawie budżetowej na rok 1996, na kwotę 544 tys.

---

[9] Dz.U. Nr 124, poz. 586.

[10] Dz.U. Nr 124, poz. 586.

zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 100 tys. zł, do łącznej wysokości 644 tys. zł. Zwiększenie wydatków dotyczyło Rozdziału 9111 § 36 Usługi materialne.

Zrealizowane wydatki wyniosły 640 tys. zł, tj. 99,4% budżetu po zmianach (0,0006% wydatków budżetu państwa ogółem).

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki poniesione na:

- wynagrodzenia osobowe pracowników - 231 tys. zł, (36,1% wydatków ogółem), (Rozdział 9111 - § 11), co stanowiło 99,7% kwoty zaplanowanej w rozp. RM. z 15 października 1996 r. i planu po zmianach,
- usługi materialne - 136 tys. zł, (21,2% wszystkich wydatków), (Rozdział 9111 - § 36), co stanowiło 233,9% kwoty zaplanowanej w rozp. RM. z 15 października 1996 r., (58 tys. zł), i 99,7% planu po zmianach (136 tys. zł),
- składki na ubezp. społeczne, na fundusz pracy, odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych - 115 tys. zł (łącznie 18% wydatków ogółem), (Rozdział 9111 - § 41,42,43), co stanowiło 101,8% kwoty zaplanowanej w rozp. R.M. z 15 października 1996 r. (113 tys. zł) i 99,1% planu po zmianach (116 tys. zł),
- podróże służbowe zagraniczne - 101 tys. zł (15,8% wydatków ogółem), (Rozdział 9122 -§ 58), co stanowiło 174% wydatków zaplanowanych w rozp. RM. z 15 października 1996 r., (58 tys. zł), i 99,9% planu po zmianach (101 tys. zł).

Zatrudnienie na koniec 1996 r. wyniosło 57 osób, w tym w dziale 91 - 57 osób. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych, (60), wykorzystano 54,25 etatów, (90,4% planu). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (łącznie z nagrodami), wyniosło 1705,90 zł, w tym w dziale 91 - 1.705,90 zł.

Komitet Integracji Europejskiej nie posiadał zobowiązań według stanu na 31 grudnia 1996 r.

W części 27 - Komitet Integracji Europejskiej gospodarka pozabudżetowa nie była planowana i jej nie realizowano.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły niezapewnienia prawidłowego wykorzystania środków przyznanych z rezerwy ogólnej budżetu państwa w kwocie 100 tys. zł na realizację zadań związanych z przygotowaniem, publikacją i dystrybucją odpowiedzi na kwestionariusz Komisji Europejskiej. Uchybienia polegały na nieprzeprowadzeniu odpowiedniego rozpoznania kosztów podejmowanego przedsięwzięcia oraz na niedokonaniu podziału przyznanych środków pod kątem 3 celów ich wydatkowania; przygotowania, publikacji i dystrybucji. Spowodowały one niewykonanie zleconej usługi w ustalonym terminie, późniejsze modyfikacje jej wielkości i realizowanie tylko części celów określonych w związku ze zleceniem tego zadania.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu za 1996 r. w części 27 - Komitet Integracji Europejskiej, stwierdzając jedynie uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Nieprawidłowości polegały na niegospodarnym wydatkowaniu kwoty 100 tys. zł, tj. 15,6% wydatków ogółem.

Wydatki budżetowe zrealizowane zostały w ramach dopuszczalnych limitów, a zmiany budżetu w trakcie roku budżetowego dokonywane były zgodnie z obowiązującymi przepisami. W dniu 7 czerwca 1997 r. przekazane zostało kierownikowi jednostki kontrolowanej, tj. Sekretarzowi KIE, wystąpienie pokontrolne, w którym m.in. wskazano nieprawidłowości co do sposobu wydatkowania kwoty 100 tysięcy złotych z rezerwy ogólnej budżetu państwa. Skierowano wniosek o zapewnienie na przyszłość prawidłowego dysponowania kwotami środków budżetowych pochodzących z rezerwy ogólnej budżetu państwa zgodnie z celami ich wydatkowania.

CZĘŚĆ 28 - MINISTERSTWO OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH I LEŚNICTWA

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 15.242,7 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 3.386,7 tys. zł, tj. o 28,57%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 6.303,7 tys. zł, tj. o 70,52%, a realnie wzrosły o 4.524,8 tys. zł, tj. o 42,22%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były :

- wpływy z tytułu opłat za ustanowienie użytkowania górniczego - 2.864,5 tys. zł,
- wpływy ze sprzedaży lasów i gruntów zbędnych dla gospodarki leśnej - 2.658,5 tys. zł, przewidywano sprzedaż 150 ha, a sprzedano 356 ha. Planowano sprzedaż za cenę średnią 4.647 zł/ha, a w wyniku przeprowadzonych przetargów uzyskano 7.468 zł/ha,
- z różnych opłat (ze zwrotów kosztów z tytułu pobierania próbek, wykonywania pomiarów i analiz na podstawie których stwierdzono naruszenie wymagań ochrony środowiska) - 1.632,8 tys. zł Dochody z tego tytułu w czasie planowania budżetu stanowiły dochody środka specjalnego, a od dnia 01.01.1996 r. stanowią dochody budżetowe,
- wpływy z usług (czynsze mieszkaniowe, dzierżawa gruntów na cele rolnicze i rekreacyjne, wynajem pokoi gościnnych i pomieszczeń biurowych) - 1.717,5 tys. zł.

W toku kontroli stwierdzono naruszenie dyscypliny budżetowej poprzez zaniechanie ustalenia należności budżetowych z tytułu przychodów z Targów Eko-Media Forum organizowanych na koszt Ministerstwa. Dyrektor Generalny Ministerstwa skierował wniosek w tej sprawie do rozpatrzenia przez Resortową Komisję Orzekającą d/s Dyscypliny Budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 28 - Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w wysokości 541.268 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 97.534,5 tys. zł, do łącznej wysokości 638.802,5 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły działów 45 Leśnictwo i 66 Różne usługi materialne.

W dziale 45 zwiększenia dotyczyły m.in. § 36 Usługi materialne - 79.643 tys. zł, § 72 Wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych - 4.607 tys. zł.

W dziale 66 zwiększenia dotyczyły § 36 - 5.000 tys. zł, § 72 - 600 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 638.481,5 tys. zł, tj. 99,95% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 145.640,7 tys. zł, tj. o 29,55%, a realnie wzrosły o 47.565,4 tys. zł, tj. o 8,05%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w działach 45 Leśnictwo i 66 Różne usługi materialne.

Wydatki w dziale 45 - Leśnictwo stanowiły 20,1% ogółu wydatków. Łączne wydatki w tym dziale wyniosły 128.364,1 tys. zł, i w stosunku do ustawy budżetowej były wyższe o 89.021 tys. zł, tj. o 226,27%, a w stosunku do budżetu po zmianach były niższe o 38,9 tys. zł, tj. o 0,03%. W stosunku do 1995 r. wydatki w tym dziale wzrosły nominalnie o 46.817,9 tys. zł, tj. o 57,41% a realnie o 30.590,3 tys. zł, tj. o 31,29%. Środki z rezerw celowych na finansowanie zadań leśnictwa z kredytu Banku Światowego w kwocie 83.896 ty.zł, które zwiększyły wydatki w dziale 45 wykorzystano w wysokości 83.247 tys. zł, tj. w 99,22%, w tym na inwestycje w Parkach Narodowych - 3.604 tys. zł, na przebudowę drzewostanów uszkodzonych emisjami przemysłowymi - 40.801 tys. zł oraz na zalesienia gruntów porolnych - 38.842 tys. zł.

Wydatki w dziale 66 stanowiły 447.892,9 tys. zł, tj. 70,15% ogółu wydatków, i w stosunku do ustawy budżetowej były wyższe o 7.749,9 tys. zł, tj. o 1,73%, a w stosunku do budżetu po zmianach były niższe o 37,7 tys. zł, tj. o 0,01%. W stosunku do 1995 r. wydatki w dziale 66 wzrosły nominalnie o 91.435,2 tys. zł, tj. o 25,65%, a realnie wzrosły o 20.500,1 tys. zł, tj. o 4,80%. Wydatki majątkowe w dziale 66 wyniosły 215.530 tys. zł, w tym na realizację 14 inwestycji centralnych wyszczególnionych w załączniku nr 6 do ustawy budżetowej na 1996 r.-199.100 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 8.483 osoby, w tym w dziale 91- 285 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 6 osób, tj. o 0,07%, w tym w dziale 91 o 8 osób, tj. o 2,89%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 1.537 osób, a w dziale 91 o 6 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 872 zł, w tym w dziale 91 - 1.500 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 192 zł, tj. o 28,2%, w tym w dziale 91 o 227 zł, tj. o 17,83%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 1.334,7 tys. zł (nie było wymagalnych), co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 865 tys. zł,tj. o 39,32%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 24,8 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do 1995 r. o 4,9 tys. zł, tj. o 16,50%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 75.963 tys. zł i były wyższe o 10.712 tys. zł, tj. o 16,42% od kwoty planowanej po zmianach. Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 4,03% w 1995 r. do 3,68% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 69.841 tys. zł i były wyższe o 13.718 tys. zł, tj. 24,44% od kwoty planowanej po zmianach oraz o 14.768 tys. zł, tj. 26,82% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 642 tys. zł i były wyższe o 447,31% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

W wyniku kontroli stwierdzono naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust.1 pkt 14 Prawo budżetowe) poprzez naruszenie zasad, formy i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych, ustalonych ustawą z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych przy wydatkowaniu środków budżetowych przez Departament Ochrony Przyrody i Departament Współpracy z Zagranicą. Dyrektor Generalny Ministerstwa poinformował o skierowaniu do rozpatrzenia przez Resortową Komisję Orzekającą d/s Dyscypliny Budżetowej wniosku o ocenę nieprawidłowości jakie wystąpiły w Departamentach : Polityki Ekologicznej, Ochrony Przyrody i Współpracy z Zagranicą.

Ponadto Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła z zawiadomieniem o naruszeniu dyscypliny budżetowej przez osoby zatrudnione w dwóch jednostkach podległych Ministrowi OŚZNiL.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 28 - Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- nierzetelnego i niegospodarnego postępowania przy zawieraniu niektórych umów,
- niestosowania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, a zatem legalności działania (art. 57 ust. 1 pkt. 14 ustawy Prawo budżetowe).

Łącznie nieprawidłowości dotyczyły kwoty 914 tys. zł w wydatkach MOŚZNiL, tj. 0,14% ogólnych wydatków oraz w przychodach z Targów Eko-Media Forum szacowanych na 360 tys. zł, tj.2,36% ogólnych dochodów.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli niezbędna jest realizacja wniosków dotyczących:

1. Podjęcia działań, które uniemożliwią niegospodarne wydatkowanie środków publicznych, a w szczególności stworzą odpowiedni system pozwalający analizować zadania pod kątem:
   - poprzednich opracowań i wymogów nowego zlecenia,
   - umotywowania kosztu oraz pełnej analizy wydatków i dochodów,
   - realności terminu opracowania lub zakupienia istniejącego opracowania oraz zapewniających zwrot kwot niesłusznie wydatkowanych.
2. Pełnego rozliczenia organizacji Targów EKO-Media Forum 96.
3. Zastosowania odpowiedzialności dyscyplinarnej przewidzianej w art.34 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych[11] wobec osób winnych zaniedbań w gospodarowaniu środkami publicznymi w departamentach: Polityki Ekologicznej, Ochrony Przyrody, Współpracy z Zagranicą.
4. Przestrzegania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych przy wydatkowaniu środków budżetowych.
5. Spowodowania zaniechania zlecania na zewnątrz zadań należących do właściwości departamentów.
6. Egzekwowania bieżącego nadzoru nad wydatkowaniem środków publicznych oraz odpowiedzialności pracowników za powierzone zadania.
7. Rozszerzenia zakresu i częstotliwości kontroli wewnętrznej w odniesieniu do realizacji budżetu.

CZĘŚĆ 29 - URZĄD OCHRONY PAŃSTWA[12]

Dochody

Rada Ministrów, rozporządzeniem z dnia 30 września 1996 r. w sprawie dokonania przeniesień niektórych dochodów i wydatków określonych w ustawie budżetowej na 1996 r., dokonała przeniesienia wydatków budżetowych z części 31 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych do części 29 - Urząd Ochrony Państwa na kwotę 52.920,0 tys. zł, z tego w dziale 86 - Opieka społeczna - 151,0 tys. zł i w dziale 93 - Bezpieczeństwo

---

[11] Dz.U.Nr 31, poz.214 z późn. zm.

[12] Synteza zawiera wyłącznie ocenę wykonania budżetu Urzędu Ochrony Państwa za IV kwartał 1996 r. w związku z przeniesieniem przez Radę Ministrów budżetu Urzędu Ochrony Państwa do części 29. Pełna analiza i ocena wykonania budżetu UOP za 1996 r. zawarta została w oddzielnej informacji NIK o charakterze tajnym.

publiczne - 52.769,0 tys. zł W związku z tym, Minister Finansów w październiku 1996 r., wprowadził część 29 - Urząd Ochrony Państwa do klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych[13].

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 144 tys. zł.

Wydatki

Ustalone w powyższym rozporządzeniu Rady Ministrów wydatki Urzędu Ochrony Państwa na IV kwartał 1996 r. - część 29, w kwocie 52.920,0 tys. zł, w IV kwartale 1996 r. zostały zwiększone o 150,0 tys. zł, tj. do łącznej wysokości 53.070,0 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły § 12 Uposażenia funkcjonariuszy na kwotę 50,0 tys. zł oraz §§ 30,40,44 i 62 - pozostałe wydatki na kwotę 100,0 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 53.044,4 tys. zł, tj. 100,0% budżetu w części 29 - UOP po zmianach, z tego w dziale 86 - Opieka społeczna wydatkowano 131,1 tys. zł, a w dziale 93 - Bezpieczeństwo publiczne wydatkowano 52.913,3 tys. zł, tj. 99,75% ogółu wydatków.

Struktura wydatków budżetowych w dziale 93 - Bezpieczeństwo publiczne (część 29 - Urząd Ochrony Państwa) w IV kwartale 1996 r. przedstawiała się następująco:

Świadczenia pieniężne na rzecz osób fizycznych (§ 21 i 25), ustalone w rozporządzeniu Rady Ministrów na kwotę 1.599,0 tys. zł, a po zmianach na kwotę 1.033,6 tys. zł, zrealizowane zostały w wysokości 1.033,5 tys. zł W porównaniu do kwoty ustalonej w rozporządzeniu, świadczenia pieniężne na rzecz osób fizycznych były niższe o 565,5 tys. zł, tj. o 35,4%;

Wydatki bieżące, ustalone w rozporządzeniu na kwotę 49.897,0 tys. zł, a następnie zwiększone do kwoty 50.612,4 tys. zł, zrealizowane zostały w wysokości 50.606,8 tys. zł. W porównaniu do kwoty ustalonej w rozporządzeniu wydatki bieżące były wyższe o 709,8 tys. zł, tj. o 1,4%, natomiast w porównaniu do wielkości po zmianach były niższe o 5,6 tys. zł (0,01%). W wydatkach bieżących największy udział miały:

- wydatki na wynagrodzenia (§ 11-15 i 17) - 28.527,7 tys. zł (53,8% ogółu wydatków), w tym wydatki na uposażenia funkcjonariuszy (§ 12) - 25.151,2 tys. zł (47,4% ogółu wydatków). W porównaniu do kwoty ustalonej w rozporządzeniu, wydatki na wynagrodzenia były wyższe o 53,7 tys. zł, tj. o 0,16%, a w porównaniu do wielości po zmianach były niższe o 5,2 tys. zł, tj. o 0,02%,
- na zakupy towarów i usług (§ 28, 29, 31-38) w rozporządzeniu ustalono kwotę 18.371,0 tys. zł, która po zmianach zmniejszona została o 6.068,7 tys. zł, tj. o 33,1%. Zrealizowane wydatki wyniosły 12.302,2 tys. zł W porównaniu do kwoty ustalonej w rozporządzeniu, wydatki na zakupy towarów i usług były mniejsze o 6.068,8 tys. zł, tj. o 33,1%, a po zmianach były mniejsze o 0,1 tys. zł,
- na pozostałe wydatki (§ 30,40,44,62) w rozporządzeniu ustalono kwotę 2.369,0 tys. zł, która po zmianach zwiększona została o 6.755,4 tys. zł, tj. o 285,2%. Zrealizowane wydatki wyniosły 9.124,2 tys. zł i w porównaniu do kwoty ustalonej w rozporządzeniu, były wyższe o 6.755,2 tys. zł, tj. o 185,2%, a po zmianach były mniejsze o 0,2 tys. zł

Wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych (§ 72) ustalone zostały w rozporządzeniu na kwotę 1.273,0 tys. zł i zrealizowane w 100,0%.

Ocena

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu Urzędu Ochrony Państwa w IV kwartale 1996 r. w części 29 - Urząd Ochrony Państwa. Stwierdzone w trakcie kontroli uchybienia nie miały istotnego wypływu na wykonanie budżetu.

W skierowanym do Szefa Urzędu Ochrony Państwa wystąpieniu pokontrolnym z dnia 5 czerwca 1997 r., Najwyższa Izba Kontroli wniosła o:

---

[13] Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 1 października 1996 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych oraz innych przychodów i rozchodów (Dz.U. Nr 116, poz.556).

1. Zatwierdzanie planów finansowych Urzędu Ochrony Państwa zgodnie z obowiązującymi przepisami.
2. Spowodowanie opracowania planów finansowych według zasad określonych w ustawie - Prawo budżetowe i rozporządzeniach Ministra Finansów, a w szczególności usankcjonowanie towrzenia rezerwy budżetowej.
3. Kontynuowanie działań w zakresie dalszego ograniczania szkód w mieniu Urzędu Ochrony Państwa do granic dopuszczalnego ryzyka.

CZĘŚĆ 30 - MINISTERSTWO OBRONY NARODOWEJ

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wynosiły 42.869,1 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 9.594,1 tys. zł, tj. o 28,8%. W porównaniu do 1995 r. dochody w ujęciu nominalnym były wyższe o 23.291,6 tys. zł, tj. o 119,0% i realnie wzrosły o 82,6%. Uzyskanie w 1996 r. ponad dwukrotnego wzrostu dochodów w porównaniu do osiągniętych w 1995 r., wynikało głównie z likwidacji w 1995 r. środka specjalnego pn. „Środki na odnowę uzbrojenia i sprzętu technicznego". W związku z tym uzyskane w 1996 r. dochody ze sprzedaży bądź likwidacji sprzętu stanowiącego wyposażenie jednostek MON, podlegały w całości odprowadzeniu na dochody budżetu państwa.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: wpływy ze sprzedaży wyrobów i składników majątkowych (12.519,7 tys. zł), odsetki (4.655,2 tys. zł), wpływy z dzierżawy i leasingu (3.145,2 tys. zł) oraz różne dochody na kwotę 17.631,8 tys. zł, w tym wpływy z rozliczeń dochodów emerytów wojskowych z tytułu pracy (7.238,5 tys. zł) i z rozliczenia nie wykorzystanych sum depozytowych (3.300,0 tys. zł).

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły m.in. nieterminowego przekazywania dochodów budżetowych na rachunki urzędów skarbowych przez 1 pułk lotnictwa myśliwskiego „Warszawa" i 10 batalion desantowo-szturmowy w Krakowie.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 30 - Ministerstwo Obrony Narodowej w wysokości 7.886.272,0 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 429.022,5 tys. zł i zmniejszone o 164,9 tys. zł, do łącznej wysokości 8.315.129,6 tys. zł. Zwiększeń wydatków dokonano na podstawie uchwały Rady Ministrów i zarządzenia Prezesa Rady Ministrów - łącznie o kwotę 26.500,0 tys. zł z ogólnej rezerwy budżetowej oraz na podstawie decyzji Ministra Finansów o kwotę 402.522,5 tys. zł z rezerw celowych. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie: podwyższenia uposażeń, wynagrodzeń wraz z pochodnymi i wypłat nagród (§§ 11,12,15 i 17 oraz 41 i 42) - 402.551,7 tys. zł, a także emerytur i rent wojskowych (§ 22) - 87.179,1 tys. zł, zakupów uzbrojenia i sprzętu (§ 30) - 85.120,0 tys. zł, usług materialnych (§ 36) - 29.741,0 tys. zł, odszkodowań dla osób niesłusznie represjonowanych (§ 25) - 10.425,1 tys. zł. Natomiast zmniejszenie budżetu MON - w wyniku decyzji Ministra Finansów - o kwotę 164,0 tys. zł w § 12 i 15, dotyczyło przeniesienia środków do innych części budżetu państwa na sfinansowanie uposażeń żołnierzy wykonujących zadania poza wojskiem.

Zrealizowane wydatki wyniosły 8.313.184,7 tys. zł, tj. 99,98% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r., w ujęciu nominalnym, były wyższe o 1.718.735,5 tys. zł, tj. o 26,1% i realnie wzrosły o 5,1%.

Z wydatkowanych kwot przeznaczono na: obronę narodową (dział 98) - 6.003.347,9 tys. zł (72,2% ogółu wydatków); ubezpieczenia społeczne (dział 95) - 1.742.175,4 tys. zł (20,9%); ochronę zdrowia (dział 85) - 439.251,0 tys. zł (5,3%); administrację państwową (dział 91) - 88.007,1 tys. zł (1,1%); opiekę społeczną (dział 86) - 26.301,4 tys. zł (0,3%) oraz na dotacje na finansowanie zadań gospodarczych (dział 96) - 14.101,9 tys. zł (0,2%).

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków budżetowych, wydatki bieżące stanowiły 5.854.074,7 tys. zł (70,4% ogółu wydatków), co stanowiło 105,9% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej, 99,98% budżetu po zmianach i 123,9% wydatków bieżących wykonanych w 1995 r. W grupie świadczeń pieniężnych na rzecz osób fizycznych wydatkowano 1.925.566,4 tys. zł (23,2%), co stanowiło odpowiednio: 104,6%, 99,9% i 118,0%. W grupie dotacji wydatkowano 349.282,0 tys. zł (4,2%), co stanowiło odpowiednio: 89,1%, 100,0% i

245,6%. Wydatki majątkowe wyniosły 184.261,6 tys. zł (2,2%), co stanowiło odpowiednio: 145,3%, 100,0% i 192,9%.

W ramach wydatków bieżących sfinansowano m.in. wynagrodzenia wraz z pochodnymi - 2.895.562,7 tys. zł oraz zakupy uzbrojenia i sprzętu wojskowego - 698.359,2 tys. zł Główną pozycję świadczeń pieniężnych na rzecz osób fizycznych stanowiły świadczenia emerytalne - 1.525.261,4 tys. zł. Wydatki majątkowe dotyczyły inwestycji budowlanych - 160.025,7 tys. zł oraz zakupów specjalistycznego sprzętu medycznego na wyposażenie szpitali wojskowych - 24.235,9 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie w resorcie obrony narodowej w 1996 r. wynosiło 291.971 osób[14], w tym w dziale 91 - 2.804 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 12.763 osoby, tj. o 4,2%, w tym w dziale 91 - wyższe o 1.530 osób, tj. o 120,1%[15]. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 22.699 osób, a w dziale 91 - o 312 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (uposażenie) brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło dla: żołnierzy zawodowych - 1.520,20 zł, żołnierzy niezawodowych - 157,60 zł i pracowników - 765,30 zł. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w dziale 91 wynosiło dla żołnierzy zawodowych - 2.590,30 zł, a dla pracowników - 1.276,40 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło dla: żołnierzy zawodowych o 19,1%, żołnierzy niezawodowych o 11,9%, a dla pracowników cywilnych o 29,9%. W dziale 91 przeciętne miesięczne wynagrodzenie żołnierzy zawodowych wzrosło o 25,0%, a pracowników - o 17,7%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 1.291,0 tys. zł i były niższe od zobowiązań na koniec grudnia 1995 r. o 90,6%. Zobowiązania wymagalne na koniec 1996 r. w resorcie obrony narodowej nie wystąpiły.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.331,8 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 55,9%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 419.408,0 tys. zł i były wyższe o 15,9% od kwoty planowanej po zmianach. Nie stwierdzono dotowania gospodarki pozabudżetowej z budżetu, z wyjątkiem dotacji w kwocie 1.300,0 tys. zł przyznanej Wojskowym Zakładom Lotniczym Nr 3 w Dęblinie (od 1996 r. gospodarstwo pomocnicze) na utrzymanie mocy produkcyjno-remontowych na wypadek zagrożenia i wojny.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 376.270,0 tys. zł i były o 6,1% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 9,0% niższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 3.763,0 tys. zł i były niższe o 25,5% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone nieprawidłowości powstały w wyniku naruszenia zasady legalności i rzetelności. Dotyczyły one w szczególności:

- prowadzenia przez Wojskowe Biura Emerytalne działalności w zakresie pośredniczenia w udzielaniu kredytów konsumpcyjnych emerytom i rencistom wojskowym, żołnierzom zawodowym oraz pracownikom resortów obrony narodowej i spraw wewnętrznych, a także obsługi tych kredytów i udzielania informacji osobom nieuprawnionym, co stanowiło naruszenie zasady legalności działania,
- realizacji zakupów uzbrojenia i sprzętu wojskowego przez Departament Dostaw Uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego MON z naruszeniem bądź pominięciem ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych oraz niepełnego wywiązywania się przez ten Departament z funkcji koordynatora zakupów, co stanowiło naruszenie zasad legalności i rzetelności,

---

[14] Uwzględniono żołnierzy zawodowych i niezawodowych oraz pracowników.

[15] Od 1996 r. żołnierze zawodowi i pracownicy Sztabu Generalnego WP zostali włączeni do działu 91 - Administracja państwowa.

- błędnej interpretacji art. 54 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin[16], co stanowiło naruszenie zasady legalności oraz nierzetelnego wykonania przez Wojskowe Biura Emerytalne wyroku Sądu Najwyższego Izby Administracyjnej Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 września 1995 r., dotyczącego ponownego naliczenia dodatku specjalnego, co w konsekwencji powoduje narastanie zobowiązań resortu wobec świadczeniobiorców,
- nierzetelności w zakresie prowadzenia, finansowania i nadzoru inwestycji centralnej pn. rozbudowa szpitala w Ełku.

Kontrola NIK wykazała ponadto naruszenia dyscypliny budżetowej powstałe wskutek:

- nieprzestrzegania przy zlecaniu zadań jednostkom niepaństwowym przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 listopada 1994 r. w sprawie wykonywania zadań państwowych, które mogą być zlecane jednostkom niepaństwowym oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym (art.57 ust.1 pkt 12),
- przeznaczenia przez Wojskową Agencję Mieszkaniową kwoty 23.499,6 tys. zł dotacji budżetowej na realizację zadań własnych, co było niezgodne z przepisami art.19 ust.2 pkt 4 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych RP (art.57 ust.1 pkt 5).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła realizację budżetu w części 30 - Ministerstwo Obrony Narodowej mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednak zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

W skierowanym do Ministra Obrony Narodowej wystąpieniu pokontrolnym z dnia 12 czerwca 1997 r., Najwyższa Izba Kontroli wnosiła o spowodowanie:

1. Precyzyjnego określenia w zakresach kompetencji jednostek organizacyjnych Ministerstwa Obrony Narodowej uprawnień i obowiązków odnośnie zlecania zadań resortu jednostkom niepaństwowym.
2. Przestrzegania ustawy - Prawo budżetowe oraz przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie odnośnie nadzoru i rozliczania dotacji budżetowych przekazywanych na realizację zadań przez Wojskową Agencję Mieszkaniową i jednostki niepaństwowe.
3. Określenia zasad uzgadniania i realizacji planu rzeczowo-finansowego w zakresie zakupów uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz remontów.
4. Bezwzględnego respektowania przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych przez jednostki organizacyjne resortu, a w szczególności przez Departament Dostaw Uzbrojenia i Sprzętu Wojskowego.
5. Opracowania sposobu realizacji zobowiązań wobec świadczeniobiorców w związku z wyrokiem Sądu Najwyższego, tak aby zasada państwa prawnego była zachowana, a koszty z tego tytułu dla budżetu państwa były jak najniższe.
6. Bezwzględnego zaprzestania pośredniczenia przez wojskowe biura emerytalne w udzielaniu kredytów konsumpcyjnych oraz ograniczenia ich działalności wyłącznie do zakresu określonego w ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, a także w przepisach wydanych na jej podstawie.
7. Zdyscyplinowania jednostek organizacyjnych resortu w zakresie likwidowania szkód w mieniu wojskowym.

CZĘŚĆ 31 - MINISTERSTWO SPRAW WEWNĘTRZNYCH[17]

---

[16] Dz.U. Nr 10, poz. 36 ze zm.

[17] Przy ocenie wykonania ustawy budżetowej na 1996 r. w części 31 uwzględnione zostały dochody, wydatki, zatrudnienie i wynagrodzenia Urzędu Ochrony Państwa za trzy kwartały 1996 r. Nie dotyczy to analizy zobowiązań, gospodarki pozabudżetowej i szkód, z których UOP został wyłączony. Pełna analiza i ocena wykonania budżetu UOP za 1996 r. zawarta została w oddzielnej informacji NIK o charakterze tajnym.

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 12.795,0 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 3.405,0 tys. zł, tj. o 36,3%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.852,0 tys. zł, tj. o 16,9%, a realnie były niższe o 2,5%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: wpływy z rozliczeń budżetowych lat ubiegłych i wpłaty z tytułu odszkodowań (5.547,0 tys. zł); wpływy ze sprzedaży wyrobów i składników majątkowych (3.367,0 tys. zł); wpływy z usług (2.555,0 tys. zł) oraz wpływy z tytułu grzywien, kar i odsetek (726,0 tys. zł).

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły m.in. nieterminowego przekazywania dochodów budżetowych na rachunki urzędów skarbowych w Biurze Administracyjno-Gospodarczym MSW i Komendzie Wojewódzkiej Policji w Radomiu oraz podatku dochodowego od osób fizycznych w Zakładzie Emerytalno-Rentowym MSW i Biurze Administracyjno-Gospodarczym MSW.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki, w części 31 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, w wysokości 5.687.630,0 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 345.761,2 tys. zł i zmniejszone o 53.176,0 tys. zł. Ostatecznie ustalone zostały w wysokości 5.980.215,0 tys. zł Zwiększeń wydatków dokonano na podstawie: zarządzeń Prezesa Rady Ministrów o kwotę 3.740,0 tys. zł (z ogólnej rezerwy budżetowej) oraz decyzji Ministra Finansów o kwotę 342.021,0 tys. zł (z rezerw celowych). Zwiększenia te dotyczyły m.in.: podwyżek wynagrodzeń (§§ 11-17 i 41-42) - 229.292,0 tys. zł oraz emerytur i rent (§ 22) - 101.537,0 tys. zł, a także zwiększenia etatów funkcjonariuszy i pracowników (§§ 11-17 i 41-42) - 8.210,0 tys. zł; zakupów urządzeń, sprzętu i wyposażenia (§§ 30-31) - 3.640,0 tys. zł; wypłaty odszkodowań wynikających z niedokonania wypłat z tytułu 20% dodatków za dyżury pełnione nocą przez lekarzy wraz z odsetkami za zwłokę w płatnościach tych dodatków (§ 39) - 1.092,0 tys. zł oraz dofinansowania inwestycji (§ 72) - 1.890,0 tys. zł.

Natomiast zmniejszenie o kwotę 53.176,0 tys. zł wprowadzono rozporządzeniami Rady Ministrów: z dnia 30 września 1996 r. w sprawie dokonania przeniesień dochodów i wydatków określonych w ustawie budżetowej na 1996 r. i z dnia 17 grudnia 1996 r.[18] - w związku z wyłączeniem z dniem 1 października 1996 r. Urzędu Ochrony Państwa ze struktury organizacyjnej resortu spraw wewnętrznych.

Zrealizowane wydatki wyniosły 5.971.934,0 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. w ujęciu nominalnym były one wyższe o 1.256.586,0 tys. zł, tj. o 26,6% i realnie wzrosły o 5,6%.

Z wydatkowanych kwot przeznaczono na: bezpieczeństwo publiczne (dział 93) -4.265.053,0 tys. zł (71,4% ogółu wydatków); ubezpieczenia społeczne (dział 95) - 1.639.895,0 tys. zł (27,5%); opiekę społeczną (dział 86) - 43.902,0 tys. zł (0,7%) i administrację państwową (dział 91) - 23.084,0 tys. zł (0,4%).

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków budżetowych, wydatki bieżące wyniosły 3.839.706,0 tys. zł (64,3% ogółu wydatków), co stanowiło 105,2% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej, 99,9% budżetu po zmianach i 126,0% wydatków bieżących wykonanych w 1995 r. W grupie świadczeń na rzecz osób fizycznych wydatkowano 2.042.256,0 tys. zł (34,2%), co stanowiło 104,4% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej, 99,7% budżetu po zmianach i 127,3% do wykonania w 1995 r. Wydatki majątkowe wyniosły 79.772,0 tys. zł (1,3%), co stanowiło 108,5% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej, 100,0% budżetu po zmianach i 137,9% do wykonania w 1995 r. W grupie dotacji wydatkowano 10.200,0 tys. zł (0,2%), co stanowiło 141,7% środków zaplanowanych w ustawie budżetowej, 100,0% budżetu po zmianach i 186,5% do wykonania w 1995 r.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 196.358 osób, w tym: w dziale 93 - Bezpieczeństwo publiczne - 195.017 osób, w dziale 91 - Administracja państwowa - 1.082 osoby, w dziale 95 - Ubezpieczenia społeczne - 205 osób i w dziale 86 - Opieka społeczna - 54 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 871 osób, tj. o 0,4%, w tym odpowiednio: w dziale 93 - o 735 osób (o 0,4%), w dziale 91 - o 31 osób (o 2,9%), w dziale 95 - o 100 osób (o 95,2%) i w dziale 86 - o 5 osób (o 10,2%). Przeciętne zatrudnienie policjantów w 1996 r. wyniosło 101.430 i było o 925 funkcjonariuszy niższe od wielkości przewidzianej w ustawie.

---

[18] Dz.U. Nr 156, poz.781.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (uposażenie) brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło dla: funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych - 1.270,00 zł; funkcjonariuszy w służbie kandydackiej - 240,20 zł; żołnierzy niezawodowych - 113,90 zł, a dla pracowników cywilnych - 710,90 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło w poszczególnych grupach odpowiednio o: 259,60 zł (25,7%); 40,30 zł (28,6%); 25,30 zł (28,6%) i 150,70 zł (26,9%).

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 86.483,0 tys. zł, w tym wymagalne 8.280,0 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 33,0% i o 2.181,0%. Zaciągnięte zobowiązania wymagalne, nie znajdujące pokrycia w planie finansowym Państwowej Straży Pożarnej na 1996 r. dotyczyły głównie pomocy finansowej dla funkcjonariuszy PSP na budownictwo mieszkaniowe - 8.276,0 tys. zł.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 198.449,0 tys. zł i były wyższe o 11,0% od kwoty planowanej po zmianach. W porównaniu do 1995 r. dochody te wzrosły o 24.768,0 tys. zł, tj. o 14,3%. Gospodarka pozabudżetowa w MSW nie korzystała w 1996 r. z dotacji budżetowych. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 182.724,0 tys. zł i były wyższe o 4,6% od kwoty planowanej po zmianach oraz o 8,9% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 602,0 tys. zł i były wyższe o 30,3% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

W 1996 r. w MSW zarejestrowano 15.706 spraw dotyczących szkód w mieniu na kwotę 13.507,0 tys. zł, w tym szkód w transporcie - 8.463,0 tys. zł (62,7% ogólnej kwoty). W porównaniu do 1995 r. liczba szkód zmalała o 4,0%, zaś ich kwota wzrosła o 12,6%.

Stwierdzone nieprawidłowości, powstałe w wyniku naruszenia zasady legalności, dotyczyły w szczególności:

- uszczupleń wpłat na rzecz dochodów do budżetu państwa na kwotę 629,8 tys. zł w wyniku: nieodprowadzenia przez BAG nie zrealizowanych kwot planowanych wydatków budżetowych na inwestycje (604,8 tys. zł), które po zakończeniu inwestycji w ciągu 60 dni winny być przekazane na dochody budżetu państwa oraz pozostawienie nie wykorzystanych środków w roku budżetowym w KWP w Radomiu (25,0 tys. zł), co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej,
- niezgodnego z przeznaczeniem przekazania części środków budżetowych z rezerwy celowej w kwocie 8.067,0 tys. zł (poz. 30 załącznika nr 2 do ustawy budżetowej na 1996 r.) do UOP i Straży Granicznej na dodatkowe zatrudnienie funkcjonariuszy, zamiast w całości dla Policji, jak określono w ustawie,
- przekroczenia wydatków na uposażenia funkcjonariuszy Straży Granicznej (o kwotę 3.051,0 tys. zł) powyżej wysokości wynikającej z art.29 ust.7 ustawy budżetowej na 1996 r., co skutkowało przekroczeniem przeciętnego miesięcznego uposażenia o 30,45 zł.

Kontrola NIK wykazała ponadto naruszenia dyscypliny budżetowej powstałe wskutek:

- pozostawienia nie wykorzystanych środków budżetowych (25 tys. zł) z upływem roku budżetowego w komisariatach KWP w Radomiu, co było niezgodne z § 3 pkt 5 zarządzenia Nr 31/96 Komendanta Głównego Policji z dnia 12 września 1996 r. w sprawie zasad i trybu realizowania wydatków budżetowych przez jednostki Policji podległe dysponentom środków budżetowych III stopnia, a tym samym spełniało dyspozycję art.57 ust.1 pkt 13 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe,
- przekroczenia limitu wydatków w Straży Granicznej na wynagrodzenia osobowe o kwotę 939,0 tys. zł (§ 11 klasyfikacji wydatków budżetowych) oraz na składki ubezpieczeń społecznych o kwotę 484,0 tys. zł (§ 41), czym naruszono art.42 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe, a tym samym wypełniono dyspozycję art.57 ust.1 pkt 2 tej ustawy,
- pobierania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia w KWP w Poznaniu oraz w BAG MSW bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Pracy (art.57 ust.1 pkt 9),
- prowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w BAG MSW i w JW 2305 z naruszeniem zasad i form ustalonych ustawą z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (art.57 ust.1 pkt 14).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie oceniła realizację budżetu w części 31 - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

W skierowanym do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wystąpieniu pokontrolnym z dnia 5 czerwca 1997 r. Najwyższa Izba Kontroli wnosiła o spowodowanie:

1. Terminowego sporządzania planów finansowych jednostek organizacyjnych resortu w zgodności z układem wykonawczym budżetu.
2. Przestrzegania ustawy budżetowej m.in. w zakresie wykorzystywania środków budżetowych przydzielonych z rezerw celowych.
3. Zwiększenia nadzoru nad realizacją wydatków na wynagrodzenia pracowników cywilnych i funkcjonariuszy resortu.
4. Uregulowania kwestii zobowiązań finansowych z tytułu pomocy mieszkaniowej dla funkcjonariuszy PSP.
5. Przestrzegania postanowień prawa budżetowego przy odprowadzaniu dochodów budżetowych do urzędów skarbowych oraz składek na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Fundusz Pracy.
6. Zwrotu do budżetu kwoty 604,8 tys. zł z tytułu nie zrealizowanych przez BAG MSW kwot planowanych wydatków budżetowych na inwestycje.
7. Wzmocnienia nadzoru w zakresie przestrzegania, w postępowaniach o zamówienia publiczne, wymogów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, zwłaszcza rzetelnego dokumentowania prowadzonych postępowań.

Najwyższa Izba Kontroli zwróciła również uwagę na:

8. Konieczność realizacji deklaracji Ministra Spraw Wewnętrznych w sprawie określenia stanowisk głównych księgowych w jednostkach organizacyjnych Policji i PSP.
9. Znaczne rozproszenie środków finansowych na inwestycje. Wartość kosztorysowa realizowanych inwestycji wynosiła 882.028,0 tys. zł, na które wydatkowano kwotę 205.117,0 tys. zł, w tym zaangażowane środki na ten cel w 1996 r. wyniosły 99.723,0 tys. zł.
10. Potrzebę ograniczenia szkód w mieniu, w szczególności w sprzęcie transportowym, powstałych z winy funkcjonariuszy, do granic niezbędnego ryzyka.

Z odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne BAG MSW i KWP w Radomiu wynikało, że do urzędów skarbowych odprowadzono środki finansowe w wysokości 629,8 tys. zł zgodnie z wnioskami NIK.

CZĘŚĆ 32 - MINISTERSTWO SPRAW ZAGRANICZNYCH

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 80.194 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 30.074 tys. zł, tj. o 60 %. Na etapie planowania wielkość tych wpływów nie była możliwa do dokładnego oszacowania, ponieważ zależna jest głównie od liczby osób zainteresowanych uzyskaniem w konsulatach wiz lub paszportów. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 20.409 tys. zł, tj. o 34,1 %, a realnie wzrosły o 11,8 %.

Podstawowym źródłem dochodów w 1996 r. były wpływy z placówek zagranicznych - 80.194 tys. zł, głównie z opłat konsularnych. Z ustaleń kontroli wynika, że realizacja tej części dochodów objęta była bieżącym nadzorem Departamentu Konsularnego i Wychodźstwa MSZ.

Nieprawidłowości w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły zaniechania ustalenia i wyegzekwowania przez MSZ 4,5 tys. zł należnych z tytułu odsetek za zwłokę przy realizacji wpływów ze sprzedaży samochodów wycofanych z eksploatacji. W świetle art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe, powyższa nieprawidłowość stanowiła naruszenie dyscypliny budżetowej. Uszczuplenie tych dochodów było skutkiem niewłaściwego obiegu dowodów księgowych dotyczących sprzedaży samochodów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 32 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych w wysokości 331.324 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 6.113 tys. zł, do łącznej wysokości 337.437 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie podwyżki wynagrodzeń pracowników placówek - 4.796,2 tys. zł - § 45 Różne wydatki oraz podwyżki wynagrodzeń pracowników centrali Ministerstwa - 406,1 tys. zł - § 11 Wynagrodzenia osobowe pracowników.

Zrealizowane wydatki wyniosły 337.369 tys. zł, tj. 99,9 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki, o których mowa, były w ujęciu nominalnym wyższe o 85.513 tys. zł, tj. o 33,9 %, a realnie wzrosły o 11,7 %.

Dominującą pozycję stanowiły wydatki związane z utrzymaniem placówek zagranicznych (73,2 % wydatków ogółem). Wydatki te wyniosły w 1996 r. - 247.035 tys. zł, tj. 102,1 % kwoty określonej w ustawie i 99,9 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 66.574 tys. zł, tj. o 36,9 %, a realnie wzrosły o 14,2 %.

Drugą co do wielkości pozycję w budżecie Ministerstwa Spraw Zagranicznych stanowiły wydatki centrali Ministerstwa (12,7 % wydatków ogółem). Wydatki te wyniosły w 1996 r. 42.897 tys. zł, tj. 108,3 % kwoty określonej w ustawie i 99,9 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. kwota wydatków w ujęciu nominalnym była wyższa o 11.925 tys. zł, tj. o 38,5 %, a realnie wzrosła o 15,5 %.

Kolejną znaczącą pozycję (11,9 % wydatków ogółem) stanowiły wydatki kwalifikowane do współpracy naukowo-technicznej z zagranicą, obejmujące w głównej mierze opłaty i składki do organizacji międzynarodowych. Wydatki te w 1996 r. wyniosły 40.088 tys. zł, tj. 94,8 % kwoty określonej w ustawie i 99,9 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki, o których mowa, były w ujęciu nominalnym wyższe o 6.144 tys. zł, tj. o 18 %, a realnie były niższe o 1,5 %.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r., objęte planem etatów kalkulacyjnych i limitami wydatków na wynagrodzenia, wyniosło 872 osoby, w tym w dziale 91 - 630 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 46 osób, tj. o 5,5 %, w tym w dziale 91 o 49 osób, tj. o 8,4 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 60 osób, a w dziale 91 o 52 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.391 zł, w tym w dziale 91 - 1.595 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25 %, w tym w dziale 91 o 24 %. Dane w dziale 91 nie obejmują placówek zagranicznych, ponieważ zatrudnienie i wydatki na wynagrodzenia w tym rozdziale (9121) nie są objęte limitami ustawowymi.

Wydatki na wynagrodzenia ustalone w ustawie po zmianach zostały w 1996 r. zrealizowane w granicach planowanych kwot.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 914 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 70 %. Nie były to zobowiązania wymagalne w 1996 r., lecz głównie rozliczenia z dostawcami podlegające płatnościom w 1997 r.

W 1996 r. nie występowały płatności z tytułu odsetek za zwłokę w regulowaniu zobowiązań.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wynosiły 4.123 tys. zł i były równe wielkości planowanej w ustawie. Gospodarka pozabudżetowa, podobnie jak w 1995 r., nie korzystała z dotacji budżetowych.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 4.123 tys. zł, co oznacza realizację na poziomie 100 % wielkości planowanej. W porównaniu z 1995 r. wydatki te były wyższe o 26 %.

Wpłaty do budżetu w 1996 r. wyniosły 15 tys. zł, natomiast w 1995 r. gospodarka pozabudżetowa nie realizowała wpłat do budżetu.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- realizacji wydatków na niektóre świadczenia przysługujące pracownikom placówek (zwrot kosztów leczenia i leków, najem, wyposażenie i remonty mieszkań) na podstawie zarządzeń Ministrów Spraw Zagranicznych oraz Handlu Zagranicznego, wydanych w 1985 r., które utraciły moc w 1991 r.,
- zlecania prac remontowych w Ambasadzie RP w Phenianie bez stosowania zasad, form i trybu postępowania ustalonych ustawą o zamówieniach publicznych oraz dokonywania zakupów wyposażenia dla MSZ z naruszeniem ustalonych tą ustawą zasad dokumentowania zamówień publicznych. Stwierdzone nieprawidłowości, w świetle art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe stanowiły naruszenie dyscypliny budżetowej,
- niewystarczającego nadzoru służb administracyjno-finansowych Ministerstwa nad realizacją przekazów środków na konta placówek zagranicznych. Skutkiem tej nieprawidłowości były stwierdzone przypadki niecelowych przekazów, bądź braku dyspozycji określającej przeznaczenie środków,
- ponoszenia (z przyczyn niezależnych od MSZ) zwiększonych wydatków o ok. 295 tys. USD rocznie na najem pomieszczeń dla Ambasady RP w Tokio w związku z koniecznością opuszczenia dotychczasowej własnej siedziby placówki (uszkodzenie budynku podczas trzęsienia ziemi). Z ustaleń kontroli wynika, że przeprowadzka do pomieszczeń wynajmowanych nastąpiła w grudniu 1995 r. Ministerstwo Spraw Zagranicznych od 1994 r. czyniło starania o przydział środków na budowę nowego obiektu. Do czasu zakończenia kontroli (kwiecień 1997 r.) inwestycji nie rozpoczęto z powodu braku środków na ten cel w budżecie MSZ. Oczekiwanie na rozpoczęcie inwestycji przedłuża okres ponoszenia znacznych wydatków na najem pomieszczeń, a także utrzymywanie budynku dotychczasowego, przeznaczonego do rozbiórki.

Najwyższa Izba Kontroli skierowała do Resortowej Komisji Orzekającej przy Ministrze Spraw Zagranicznych trzy zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej. Zawiadomienia dotyczyły naruszenia zasad, form i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych (art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy - Prawo budżetowe) oraz zaniechania ustalenia należności budżetowych z tytułu odsetek za zwłokę (art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo budżetowe).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 32 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

W realizacji dochodów uchybienia dotyczyły niezgodnego z umową zaniechania naliczenia i wyegzekwowania należnych odsetek za zwłokę w wysokości 4.463 zł, tj. 0,005 % ogólnej kwoty dochodów. W realizacji wydatków uchybienia dotyczyły wydatków realizowanych na podstawie przepisów, które utraciły moc - 3.729 tys. zł, tj. 1,1 % wydatków ogółem oraz dokonanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych - 2.847 tys. zł, tj. 0,8 %. Wydatki niecelowe w kwocie 150 tys. zł stanowiły 0,04 %.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Spraw Zagranicznych, Najwyższa Izba Kontroli zwróciła się z wnioskami o:

1. Zrealizowanie dyspozycji zawartej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 16 lipca 1991 r. w sprawie wynagrodzenia i świadczeń przysługujących pracownikom placówek dyplomatycznych i urzędów konsularnych[19], a dotyczącej:

[19] Dz.U. z 1991 r. Nr 71, poz. 307 ze zm.

- określenia szczegółowych zasad i trybu dokonywania zwrotu kosztów leczenia i kosztów leków,
- ustalenia ramowych norm mieszkaniowych i umeblowania (wyposażenia) dla pracowników placówek oraz zasad odpłatności i rozliczeń finansowych za świadczenia wymienione w § 13 ww. rozporządzenia.

2. Wydanie instrukcji obiegu i kontroli dokumentów i dowodów księgowych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.
3. Wyeliminowanie nieprawidłowości przy udzielaniu zamówień publicznych.
4. Zwiększenie nadzoru nad rozliczeniami finansowymi i sprawozdawczością placówek zagranicznych.
5. Podjęcie dalszych starań o uzyskanie środków na budowę obiektów Ambasady RP w Tokio wraz z przedłożeniem rachunku kosztów ponoszonych z powodu opóźnień w realizacji tej inwestycji.

W wyniku kontroli, jeszcze w toku jej trwania, została odprowadzona na konto dochodów budżetowych MSZ w 1997 r. kwota 327,0 tys. zł, w tym:

- 204,5 tys. zł - stanowiących zwrot niecelowych przekazów na konta placówek w 1995 r. i 1996 r.,
- 118,0 tys. zł - wpływy zakwalifikowane mylnie jako sumy do wyjaśnienia,
- 4,5 tys. zł - odsetki za zwłokę w realizacji przekazów stanowiących dochody budżetowe.

CZĘŚĆ 33 - MINISTERSTWO EDUKACJI NARODOWEJ

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 1.976,3 tys. zł, tj. 0,002% dochodów budżetu państwa ogółem i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 603,3 tys. zł, tj. o 43,9%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.140,3 tys. zł, tj. o 136,4%, a realnie wzrosły o 97,2%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były dochody w dziale 97 - Różna działalność (1.333,8 tys. zł),a w tym dochody z tytułu prywatyzacji przedsiębiorstw resortu (wyższe od planowanych o 520,8 tys. zł).

Należności dochodów według stanu na koniec grudnia 1996 r. wynosiły 723,4 tys. zł, tj. 36,6% dochodów zrealizowanych i wzrosły w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 665,5%. Należności te w 99,3% dotyczyły odpłatności osób pozbawionych całkowicie lub częściowo władzy rodzicielskiej za pobyt ich dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo - wychowawczych (718,4 tys. zł).

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 33 - Ministerstwo Edukacji Narodowej w wysokości 5.847.013 tys. zł. W trakcie 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 921.439,7 tys. zł do łącznej wysokości 6.768.452,7 tys. zł. Podstawowe kwoty tych zwiększeń dotyczyły sfinansowania: spłaty zobowiązań jednostek oświaty i wychowania (475.396,2 tys. zł), planowanych podwyżek wynagrodzeń pracowników resortu edukacji (320.895,1 tys. zł) i zwiększonych w 1996 r. zadań realizowanych przez szkoły i inne placówki oświatowo - wychowawawcze, w tym wynikających ze zwiększenia od roku szkolnego 1996/97 liczby zajęć z wychowania fizycznego w szkołach (97.530,6 tys. zł).

Zrealizowane wydatki wyniosły 6.768.431,5 tys. zł, tj. 99,99% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym niższe o 4.367.485 tys. zł, tj. o 39,2%, a realnie niższe o

49,3%.Ograniczenie zakresu zadań finansowanych (od 1 stycznia 1996 r.) było rezultatem pełnej realizacji postanowień art. 104 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty i przejęcia przez gminy jako zadań własnych prowadzenia wszystkich, prowadzonych dotąd przez kuratorów oświaty - szkół podstawowych oraz przekazania gminom o statusie miasta - prowadzenia szkół ponadpodstawowych i innych placówek i zadań określonych w ustawie z dnia 24 listopada 1995 r. o zmianie zakresu działania niektórych miast oraz o miejskich strefach usług publicznych

W strukturze zrealizowanych wydatków części 33 budżetu największy udział miały wydatki w działach: 79 - Oświata i Wychowanie (63%), 81 - Szkolnictwo wyższe (34,8%) oraz 91 - Administracja państwowa i samorządowa (1,2%).

Zrealizowane w dziale 79 wydatki 4.265.737,9 tys. zł były wyższe o 668.696,9 tys. zł, tj. o 18,6% od planowanych w ustawie budżetowej na rok 1996 i przekraczały o 6,3 tys. zł ustalony po zmianach plan wydatków. W stosunku do wykonania w 1995 r. zrealizowane wydatki w 1996 r. w dziale 79 były nominalnie i realnie niższe odpowiednio o 54,2% i o 61,8%. Wydatki działu 79 w 89,6% (3.822.306,5 tys. zł) zrealizowane zostały za pośrednictwem kuratorów oświaty. Największe kwoty wydatków w dziale 79 przeznaczone zostały na finansowanie szkół zawodowych (Rozdział 8011) - 1.293.218 tys. zł, liceów ogólnokształcących (Rozdział 7921) - 589.175,5 tys. zł oraz zakładów opiekuńczo - wychowawczych (Rozdział 8221) - 568.706,7 tys. zł. Szczególne trudności w realizacji wydatków w 1996 r. wystąpiły w finansowaniu wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń pracowników szkół i innych placówek oświatowo - wychowawczych, prowadzonych przez kuratorów oświaty. Zaplanowane w MEN wydatki na ten cel w dziale 79 - proporcjonalnie do określonej jednocześnie liczby tzw. etatów kalkulacyjnych - nie równoważyły rzeczywistego poziomu zatrudnienia i wynagrodzeń wynikającego z obowiązującego zakresu realizowanych planów i programów nauczania, wychowania i opieki. W szkołach i placówkach prowadzonych przez 10 kuratorów oświaty (20,4%) średnioroczne wykorzystanie tych etatów było niższe od założonych w planie po zmianach, zaś w pozostałych 39 przekroczenia w tym zakresie były znaczne i sięgały 13,4%.

Wydatki zrealizowane w dziale 81 części 33 budżetu w kwocie 2.356.954,7 tys. zł były wyższe od planowanych w ustawie budżetowej na rok 1996 o 247.182,7 tys. zł, tj. o 11,7%. Zrealizowane wydatki stanowiły 99,9% planu po zmianach określonego w wysokości 2.356.955,8 tys. zł. W stosunku do 1995 r. omawiane wydatki były wyższe nominalnie o 649.588,2 tys. zł, tj. o 38%, a realnie wzrosły o 15,1% (w latach 1994 - 1995 odpowiednio o 4,7%). Wydatki te zrealizowane były celowo i przeznaczone w ok. 83% (1.957.699,4 tys. zł) na dotacje do działalności dydaktycznej 55 szkół wyższych (Rozdział 8111), a w ok. 15% (365.090 tys. zł) na pomoc materialną dla studentów (rozdz. 8121). Wzrost tych dotacji w latach 1995 - 1996 nie oznaczał istotnej poprawy sytuacji finansowej szkół wyższych, bowiem w 54 uczelniach państwowych oraz KUL dotowanych przez MEN kształciło się w 1996 r. ogółem 728 tys. studentów, tj. o ok. 11% więcej niż w 1995 r. (27,7% więcej niż w 1994 r.). Na koniec 1996 r. zaledwie co trzecia uczelnia, zrównoważyła koszty prowadzonej działalności, mimo uzupełniania wydatków na działalność dydaktyczną innymi przychodami, w tym w 58,7% (339.195,1 tys. zł) pochodzącymi z odpłatnych form tej działalności. Koszty organizowania działalności dydaktycznej (2.555.674,4 tys. zł) w przypadku 42 szkół wyższych (w 1995 r. - 44) przewyższały o 89.098,5 tys. zł środki finansowe pozyskane na ten cel. Konieczność pozyskiwania przez szkoły wyższe dochodów pozabudżetowych powodowała ograniczanie w uczelniach odsetka studentów studiów dziennych (w latach 1994 - 1996 odpowiednio z 61,2% do 58,1% i 56,2%) i jednoczesny wzrost - studiujących odpłatnie na studiach wieczorowych i zaocznych. Udzielana przez uczelnie pomoc stypendialna w coraz mniejszym stopniu miała charakter socjalny, a udział stypendiów o tym charakterze w ogólnej kwocie wypłat z funduszy pomocy materialnej zmniejszył się w porównaniu do 1995 r. z 14,3% do 13,4% przy równoczesnym wzroście udziału w tych wydatkach stypendiów za wyniki w nauce.

Wydatki w dziale 91 części 33 budżetu zrealizowane w kwocie 81.980,3 tys. zł były wyższe od planowanych w ustawie budżetowej na rok 1996 o 2.074,3 tys. zł, tj. o 2,6%. Określony po zmianach plan tych wydatków 81.980,8 tys. zł zrealizowany został w 99,9%. W stosunku do 1995 r. wydatki w dziale 91 były wyższe nominalnie o 15.467,6 tys. zł, tj. o 23,2%, a realnie wzrosły o 2,8%. Wydatki te w 84,3% (69.168,9 tys. zł) zrealizowali kuratorzy oświaty (Rozdział 9131), przeznaczając na finansowanie wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń (§§ 11, 17, 41 i 42) łącznie 58.893 tys. zł, tj. 85,1 % wydatków w dziale 91. Planowane wydatki na wynagrodzenia osobowe - mimo zmniejszonego średnio o ok. 6% zatrudnienia w tych jednostkach - nie zapewniły pokrycia kosztów wynagrodzeń wynikających ze stanu zatrudnienia i wzrostu płac pracowników.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 291.091 osób, w tym w dziale 91 - 3.579 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 238.816 osób, tj. o 45%, w tym w dziale 91 o 220 osób, tj. o 5,8%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 4.222 osoby, a w dziale 91 o 792 osoby. Przeciętne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego

funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 868 zł, w tym w dziale 91 - 1.076 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,8%, w tym w dziale 91 o 28,8%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 783.529,9 tys. zł, w tym wymagalne 744.347,3 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 25,7% i 24,1%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 44.366,7 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 74,8%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 422.459 tys. zł i były o 6,1% niższe od kwoty planowanej po zmianach. Udział dotacji budżetowej w tych dochodach uległ zwiększeniu z 1,6% w 1995 r. do 1,9% w 1996 r. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 413.419,3 tys. zł i były o 7,1% niższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 11,1% niższe od wykonania 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 27,8 tys. zł i były wyższe o 2.780% od wpłat w 1995 r. (1 tys. zł).

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim wydatków planowanych i realizowanych przez Centralę MEN. Minister Edukacji Narodowej nie zapewnił m.in.:

- wymaganej ustawą Prawo budżetowe (art. 36 ust. 6) zgodności ogółu wydatków części 33 z planem wydatków jednostek budżetowych (z podziału wyodrębniono 408,1 mln zł, w tym 273,5 mln zł w dziale 79),
- zawarcia umów zapewniających m.in. pełne i terminowe rozliczenie dotacji dla jednostek niepaństwowych na zadania państwowe, przekazując 3,8 mln zł do komitetów głównych olimpiad przedmiotowych,
- zgodnego z obowiązującymi unormowaniami wydatkowania 15,4 mln zł przeznaczonych na refundację szkołom i uczelniom świadczeń stypendialnych dla cudzoziemców - stypendystów Rządu RP.

W trakcie realizacji części 33 budżetu państwa w 1996 r. naruszenia dyscypliny budżetowej dotyczyły przypadków określonych w art. 57 ust. 1 pkt. 2, 3, 8 i 12 ustawy Prawo budżetowe, w tym zwłaszcza:

- zaciągania i nie regulowania zobowiązań, w tym zobowiązań wymagalnych pozostałych z lat ubiegłych, co doprowadziło do stanu zadłużenia w części 33 budżetu na koniec 1996 r. w kwocie 743,5 mln zł przekraczającego o ok. 11% plan wydatków ogółem,
- przekraczania w jednostkach realizujących budżet planowanych kwot wydatków głównie w zakresie wynagrodzeń osobowych (w dziale 79 o kwotę 88,6 mln zł, w dziale 88 o kwotę 0,1 mln zł i w dziale 91 o kwotę 0,09 mln zł) oraz uprawnień do dokonywania, w związku z tym zmian w planie finansowym,
- zlecania zadań jednostkom niepaństwowym oraz przekazania na ten cel 3,8 mln zł, bez dopełnienia przy tym niezbędnych powinności - terminowego potwierdzenia wykonania zadań i rozliczenia przekazanych dotacji.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie przez Ministra Edukacji Narodowej w 1996 r. części 33 budżetu państwa. W ocenie tej - mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości naruszających zasady i tryb wykonywania budżetu państwa - uwzględniono obiektywnie trudne warunki

finansowania zadań edukacyjnych, w tym niedobór środków oraz utrzymujące się, nie uregulowane w latach ubiegłych zobowiązania wymagalne w tej części budżetu.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości w zakresie egzekwowania dochodów oraz planowania, realizowania i rozliczania wydatków budżetowych nie miały - w ocenie NIK - znaczącego wpływu na stopień realizacji dochodów budżetu państwa, a w zakresie wydatków tylko w ograniczonym zakresie zależały od działań Ministra Edukacji Narodowej.

Najwyższa Izba Kontroli przedłożyła Ministrowi Edukacji Narodowej wnioski pokontrolne dotyczące:

1. Podjęcia działań mających na celu tworzenie warunków finansowo-organizacyjnych niezbędnych do uregulowania zobowiązań kuratorów oświaty oraz prowadzonych przez te organy (w imieniu wojewodów) szkół i placówek w tym m.in.:
   - doprowadzenie w trybie pilnym (z uwagi na narastające odsetki) do uruchomienia przeznaczonych na ten cel w 1996 r., pozostających w dyspozycji Ministra Finansów 350 mln zł,
   - uzyskanie środków z rezerwy budżetowej 1997 r., przeznaczonej na oddłużenie jednostek budżetowych z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (500 mln zł, wymienione w załączniku nr 2 do ustawy budżetowej na rok 1997 z dnia 21 lutego 1997 r.,[20]), niezbędnych do pełnego sfinansowania zobowiązań jednostek oświaty i wychowania w tym zakresie,
2. Przeciwdziałania wydatkom realizowanym z naruszeniem prawa lub niecelowym, m.in. poprzez:
   - zaniechanie sprzecznej z art. 36 ust. 6 ustawy Prawo budżetowe - praktyki pozostawiania nie rozdzielonych wydatków budżetowych,
   - bieżące analizowanie przyczyn przekraczania wydatków budżetowych przez kierowników finansowanych jednostek w aspekcie obowiązujących zasad gospodarki finansowej określonych w art. 42 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo budżetowe,
   - zapewnienie zgodnego z unormowaniami i bieżącego orzecznictwa resortowej komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej,
   - ustalenie zasad finansowania organizacji olimpiad przedmiotowych,
   - unormowanie, zgodnie z §3 ust. 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa, działalności Biura Kształcenia Zagranicznego w Warszawie.

CZĘŚĆ 34 - MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 5.034 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.852 tys. zł, tj. o 58,2 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były niższe w ujęciu nominalnym o 7.024 tys. zł, tj. o 58,3 %, a realnie o 65,2 %.

[20] Dz.U. Nr 19 poz. 106 - rezerwy celowe poz. 5

Głównym źródłem dochodów w 1996 r. były wpływy z tytułu prywatyzacji (4.022 tys. zł) oraz opłaty z tytułu wydawania przez Przewodniczącego Komitetu Kinematografii upoważnień do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie produkcji, dystrybucji, rozpowszechniania oraz sprzedaży filmów i kaset wideo (656 tys. zł). Znaczna różnica pomiędzy poziomem zaplanowanych przez Biuro Komitetu Kinematografii dochodów w kwocie 200 tys. zł, a ich wykonaniem, spowodowana była głównie nietrafnym przewidywaniem spadku zainteresowania podmiotów gospodarczych uzyskiwaniem upoważnień do prowadzenia działalności gospodarczej w dziedzinie kinematografii.

W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w gromadzeniu i odprowadzaniu dochodów budżetowych.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 34 budżetu państwa w wysokości 643.655 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 24.148 tys. zł i zmniejszone o 9.607 tys. zł, do łącznej wysokości 658.196 tys. zł.

Znaczny wpływ na zwiększenie wydatków budżetowych miały decyzje dotyczące przyznania dodatkowych środków w kwocie 16.140,8 tys. zł na sfinansowanie od 1 lipca 1996 r. podwyżek wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej oraz odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli i pracowników szkół wyższych, a także 5.000 tys. zł na wydatki bieżące i inwestycyjne szkolnictwa artystycznego.

Zmniejszenie wydatków dotyczyło przeniesienia do budżetów wojewodów kwoty 4.607 tys. zł, w tym z działu 91 - Administracja państwowa kwoty 3.610 tys. zł na wydatki oddziałów wojewódzkich PSOZ, przejętych z dniem 1 października 1996 r. przez wojewodów oraz z działu 83 - Kultura i sztuka kwoty 997 tys. zł - w związku z powołaniem z dniem 1 stycznia 1996 r. przez wojewodów: kaliskiego, płockiego i skierniewickiego muzeów utworzonych na bazie instytucji zlikwidowanych przez Ministra Kultury i Sztuki, dla których środki zostały wcześniej zaplanowane w części 34.

Ponadto do rezerw celowych budżetu państwa przeniesiono wydatki z działu 66 - Różne usługi materialne w kwocie 5.000 tys. zł, w związku z niewykorzystaniem tych środków zgodnie z przeznaczeniem, tj. na zakup urządzeń do produkcji nośników numerycznych dla wydawnictwa fonograficznego.

Zrealizowane wydatki wyniosły 657.832 tys. zł, tj. 99,9 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 120.074 tys. zł, tj. o 22,3 %, a realnie wzrosły o 2 %. Wydatki bieżące wyniosły 560.073 tys. zł, tj. 85,1 % ogółu wydatków, a wydatki majątkowe - 97. 759 tys. zł, tj. 14,9 %, w tym na inwestycje centralne 70.129 tys. zł.

W zrealizowanych w 1996 r. wydatkach dominowały wydatki na kulturę i sztukę stanowiące 50 % wydatków ogółem, na oświatę i wychowanie - 27,4 % oraz szkolnictwo wyższe - 15,6 %.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 21.659 osób, w tym w dziale 91 - 775 osób. W porównaniu do 1995 r. było niższe o 932 osoby, tj. o 4,1 %, w tym w dziale 91 o 155 osób, tj. o 16,7 %. W odniesieniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 1.371 osób, a w dziale 91 o 86 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 810,20 zł, w tym w dziale 91 - 1.158, 28 zł. W porównaniu do 1995 r. wzrosło o 26,5 %, w tym w dziale 91 o 22,6 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 6.834 tys. zł, w tym wymagalne 5.576 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 17,6 % i 29,8 %. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 754 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania w 1995 r. o 75,3 %. Zobowiązania wymagalne oraz zapłacone odsetki wystąpiły w dziale 79 - Oświata i wychowanie.

Dochody gospodarki pozabudżetowej niedotowanej w 1996 r. wyniosły 13.657 tys. zł i były niższe o 4,1 % od kwoty planowanej oraz o 35,3 % od wykonania w 1995 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej niedotowanej w 1996 r. wyniosły 13.657 tys. zł i były niższe o 4,1 % od kwoty planowanej oraz o 41,2 % wyższe niż wykonanie w 1995 r.

W 1996 r. do budżetu państwa wpłacono kwotę 9 tys. zł, stanowiącą 50 % zysku wypracowanego przez gospodarstwo pomocnicze za 1995 r.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 34 - Ministerstwo Kultury i Sztuki, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Nieprawidłowości polegały przede wszystkim na nieprzestrzeganiu obowiązujących przepisów i dotyczyły:

- niezgodnego z zasadami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. zlecenia lub rozliczenia 53 zadań państwowych jednostkom niepaństwowym na kwotę 785, 1 tys. zł, tj. 0,12 % wydatków ogółem, co w świetle art. 57 ust. 1 pkt 12 prawa budżetowego stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej; należy jednak podkreślić, że NIK nie kwestionowała na ogół celowości i gospodarności w wydatkowaniu środków na realizację zadań zleconych, lecz głównie uchybienia proceduralne związane z rozpatrywaniem wniosków i rozliczaniem udzielonych dotacji,
- nieprzestrzegania w odniesieniu do 9 zamówień publicznych o wartości 293,3 tys. zł, tj. 0,04 % wydatków ogółem, trybu i zasad ich udzielania, określonych w ustawie z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, w tym niesporządzanie umów kupna-sprzedaży towarów oraz niedokumentowanie czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, co zgodnie z przepisem art. 57 ust. 1 pkt 14 prawa budżetowego stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej,
- prowadzenia przez Biuro Ochrony Dóbr Kultury i Muzeów /BODKiM/ środka specjalnego bez decyzji kierownika jednostki o jego utworzeniu, co było niezgodne z przepisem § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych,
- dwumiesięcznego opóźnienia w sporządzeniu przez BODKiM planu finansowego oraz nierozdysponowania w planie finansowym pełnej kwoty przyznanej przez MKiS na konserwację zabytków, co stanowiło naruszenie przepisów § 24 i § 23 ust. 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa,
- nieuwzględnienia w księgach inwentarzowych BODKiM majątku o wartości 133,3 tys. zł, co stanowiło naruszenie przepisu art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,

- przekroczenia przez szkoły i placówki artystyczne wydatków budżetowych o 23 tys. zł w stosunku do wielkości określonej w planie, co było niezgodne z przepisami art. 42 ust. 1 pkt 3 prawa budżetowego i w świetle art. 57 ust. 1 pkt 2 wymienionej ustawy stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej,
- zaciągnięcia w placówkach oświatowych zobowiązań wymagalnych w kwocie 5.576 tys. zł, co zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 8 prawa budżetowego stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej,

Naruszono także zasadę gospodarności poprzez:

- przekazanie przez MKiS do podległych jednostek trzech dotacji w kwotach wyższych od niezbędnych do realizacji zadań o 961,9 tys. zł, tj. 0,15 % wydatków ogółem,
- poniesienie zbędnych wydatków w kwocie 27 tys. zł na skutek podjęcia przez podsekretarza stanu w MKiS decyzji o ustanowieniu zbędnego pośrednika w wydawaniu miesięcznika pt. „Spotkania z zabytkami”,
- nieterminowe regulowanie płatności przez placówki oświatowe szkolnictwa artystycznego, co spowodowało konieczność zapłacenia karnych odsetek w kwocie 754 tys. zł, tj. 0,11 % wydatków ogółem.

Naruszenie zasady rzetelności działania polegało na zaniżeniu środków na wynagrodzenia i pochodne dla pracowników oddziałów wojewódzkich Państwowej Służby Ochrony Zabytków o 36,4 tys. zł, naliczonych przez BODKiM w celu przekazania ich do budżetu wojewodów.

Łączna wartość nieprawidłowo zrealizowanych wydatków wyniosła 8.590 tys. zł, tj. 1,3 % wydatków ogółem.

Kontrola wykazała, że w realizacji budżetu w 1996 r. nastąpiła poprawa w stosunku do lat ubiegłych. Skala stwierdzonych nieprawidłowości miała znacznie mniejsze rozmiary. Szczególnie pozytywnie należy ocenić właściwe wykorzystanie przez Ministra Kultury i Sztuki ocen i uwag z wykonania budżetu w 1995 r. oraz realizację wniosków pokontrolnych. Pozytywnie należy także ocenić efektywność nadzoru nad gospodarką finansową podległych jednostek, w tym sprawność i skuteczność działania Wydziału Kontroli MKiS, który pomimo niewielkiej obsady personalnej w stosunku do liczby jednostek podlegających kontroli resortowej, zapewniał Kierownictwu MKiS bieżące informacje o sposobie wydatkowania

środków przekazywanych przez dysponenta części 34 budżetu państwa na finansowanie instytucji i zadań w dziedzinie kultury.

Najwyższa Izba Kontroli poinformowała Ministra Kultury i Sztuki, a także Przewodniczącego Komitetu Kinematografii oraz Generalnego Konserwatora Zabytków o ważniejszych ustaleniach kontroli oraz o wynikających z tych ustaleń ocenach i uwagach.

Wnioski pokontrolne dotyczyły m.in.:

1. Przekazywania dotacji budżetowych w kwotach niezbędnych dla realizacji zadań zleconych oraz zapewnienia nadzoru nad prawidłowością wykorzystywania przez dotowane jednostki środków z budżetu państwa.
2. Zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym oraz ich rozliczania zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r.
3. Zapewnienia szczególnego nadzoru i kontroli nad gospodarką finansową placówek finansowanych w dziale 79 - Oświata i wychowanie oraz kontynuowania działań w celu wyeliminowania ich zadłużenia.
4. Podjęcia działań zmierzających do likwidacji zadłużeń z tytułu dofinansowania ze środków budżetowych remontów obiektów zabytkowych w trybie uchwały 179/78 Rady Ministrów.
5. Zapewnienia zgodności zasad, trybu i formy udzielania zamówień publicznych z obowiązującymi przepisami.
6. Sporządzania planów finansowych w obowiązujących terminach, ustalania w planach finansowych kwot wydatków w wysokości przekazanej przez MKiS.
7. Stworzenia legalnych podstaw prowadzenia gospodarki pozabudżetowej w formie środka specjalnego przez wydanie stosownej decyzji w tej sprawie lub zlikwidowania rachunku środków specjalnych i odprowadzania gromadzonych na nim dotychczas wpływów na dochody budżetu państwa.
8. Prowadzenia ewidencji majątku trwałego zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości.

Ponadto - w ocenie NIK - należy rozważyć celowość urealnienia liczby etatów kalkulacyjnych dla Biura Ochrony Dóbr Kultury i Muzeów Państwowej Służby Ochrony Zabytków, które utrzymywało stan zatrudnienia w wysokości 28,6 % przyznanej liczby etatów.

CZĘŚĆ 35 - MINISTERSTWO ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 32.084 tys. zł. W stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 8.945 tys. zł, tj. o 38,7%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 10.042 tys. zł, tj. o 45,6%, a realnie wzrosły o 21,4%.

Głównymi źródłami dochodów były: wpływy z usług - 16.828 tys. zł, dochody z dzierżawy i leasingu - 5.611 tys. zł, wpływy z różnych opłat - 3.517 tys. zł.

Plan i wykonanie dochodów w szpitalach klinicznych poszczególnych akademii medycznych dalej było zróżnicowane.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 35 - Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej w wysokości 2.950.259 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 2.079.096 tys. zł do łącznej wysokości 5.029.355 tys. zł. Zwiększenia dotyczyły przede wszystkim wydatków bieżących pozapłacowych (§§ 31-37). Dominującą pozycją w zwiększeniach wydatków była kwota 1.750.000 tys. zł przeznaczona na restrukturyzację zobowiązań w dziale - Ochrona zdrowia.

Zrealizowane wydatki wyniosły 3.278.025 tys. zł, tj. 65,2% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 623.295 tys. zł, tj. o 23,5%.

Główną przyczyną tak niskiego wykonania planu wydatków był fakt, iż środki w kwocie 1.750.000 tys. zł przeznaczone na restrukturyzację zobowiązań jednostek ochrony zdrowia zostały umieszczone na koncie depozytowym Ministerstwa Finansów i nie zostały wykorzystane do dnia 5 czerwca 1997 r. Uwzględniając te środki plan wydatków w części 35 został zrealizowany w 99,97%, tj. w kwocie 5.028.025 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 95.213 osób, w tym w dziale 91 - Administracja państwowa i samorządowa - 726 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie było niższe o 3.707 osób, tj. o 3,7%, w tym w dziale 91 o 7 osób, tj. o 1,0%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 5.564 osoby, w tym w dziale 91 o 207 osób, tj. o 22,2%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 800 zł, w tym w dziale 91 - 1.289 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w 1996 r. wzrosło o 28,8%, w tym w dziale 91 o 22,1%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 182.197 tys. zł, w tym zobowiązania wymagalne 150.628 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 109% i 122,3%.
Ministerstwo nie posiadało danych o kwocie zapłaconych odsetek z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1995 r. i 1996 r. Stwierdzono, że w 1996 r. wydatkowano ogółem 10.120 tys. zł z tytułu odsetek za zwłokę w dokonywaniu płatności (§ 39), w tym w rozdziale:

Rozdział 8512 - Szpitale kliniczne	- 8.706 tys. zł,
Rozdział 8511 - Szpitale ogólne	- 1.293 tys. zł.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 118.749 tys. zł i były wyższe o 9,2% od kwoty planowanej. W 1996 r. dochody gospodarki pozabudżetowej w części 35 nie były dotowane z budżetu.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 132.101 tys. zł i były o 2,5% wyższe od kwoty planowanej oraz o 22,8% wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 315 tys. zł i były wyższe o 14,5% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 35 - Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- wzrostu zobowiązań wymagalnych w 1996 r. w porównaniu z 1995 r. o 122%, tj. o 82.885 tys. zł oraz poniesienia wydatków w kwocie 10 120 tys. zł, tj. 0,3% wydatków ogółem z tytułu kar i odsetek z powodu nieterminowych płatności,
- poniesienia - bez podstawy prawnej - wydatków w kwocie 170 tys. zł na utrzymanie Ośrodka w Jachrance. W budżecie na 1996 r. nie były planowane wydatki na ten cel,
- poniesienia - bez podstawy prawnej - wydatków na zakupy dla profilaktycznych domów zdrowia w wysokości 80 tys. zł,
- nieuzasadnionej zwłoki w działaniach Ministerstwa w odniesieniu do nieruchomości przy ul. Długiej 38/40 w Warszawie i „Chałubiński" w Zakopanem, co wskazuje na niegospodarność. Wydatki Ministerstwa z tytułu

zarządu tymi nieruchomościami, znacznie przewyższają bowiem dochody z tytułu czynszu od najemcy i dzierżawcy. Z tytułu sprawowania zarządu nad nieruchomością „Chałubiński" w Zakopanem Ministerstwo w 1996 r. poniosło wydatki w kwocie 178 tys. zł, zaś dzierżawca wpłacił na konto MZiOS środki w kwocie 276 zł. Z tytułu zarządu nieruchomością przy ul. Długiej 38/40 w Warszawie Ministerstwo poniosło wydatki w kwocie 764 tys. zł, a najemca z tytułu czynszu wpłacił na konto MZiOS środki w wysokości 3,7 tys. zł. Ponadto z tytułu podnajmu od Wydawnictwa Lekarskiego PZWL pomieszczeń biurowych o łącznej powierzchni 160 m2 w budynku przy ul. Długiej Ministerstwo poniosło wydatki w kwocie 17 tys. zł,

- nieprzestrzegania ustawy o zamówieniach publicznych przy zawieraniu umów z wydawnictwami na publikację artykułów z zakresu promocji zdrowia, na które wydatkowano 839 tys. zł,
- niecelowego przeniesienia przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej środków w kwocie 400 tys. zł na sfinansowanie nowej rozdzielni mocy w budynku Ministerstwa, z rozdziału 9131 do rozdziału 9111 a następnie wystąpienia do Ministra Finansów o przyznanie dodatkowych środków w kwocie 156 tys. zł na ten cel z rezerwy ogólnej Rady Ministrów. W efekcie na rachunku inwestycyjnym MZiOS pozostała kwota 693,9 tys. zł na rok 1997,
- niezrealizowania wniosków wynikających z poprzedniej kontroli wykonania budżetu, w szczególności dotyczących zinwentaryzowania zobowiązań z tytułu dostaw aparatury i zwrotu do budżetu środków przeznaczonych na leczenie obywateli polskich za granicą a zgromadzonych na kontach polskich placówek dyplomatycznych.

W wyniku kontroli skierowano wystąpienie do Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej, w którym wnoszono m.in. o:

1. Zwrócenie większej uwagi na planowanie i wykonanie dochodów przez szpitale kliniczne.
2. Dokonanie zwrotu do budżetu środków przeznaczonych na leczenie obywateli polskich za granicą, a pozostających na koniec 1996 r. na kontach polskich placówek dyplomatycznych.
3. Przeprowadzanie szczegółowej analizy w przypadku dokonywania zmian w wydatkach budżetowych, zwłaszcza pod kątem celowości.
4. Dokonanie pełnej inwentaryzacji zobowiązań zaciągniętych przez jednostki ochrony zdrowia, które powstały w wyniku działań byłego pracownika MZiOS oraz kierowników tych jednostek.
5. Podjęcie skutecznych i szybkich działań i decyzji zmierzających do uregulowania tych zobowiązań w celu zapobieżenia powstawania i narastania odsetek.
6. Niezwłoczne podjęcie działań zmierzających do zrzeczenia się prawa zarządu nieruchomością przy ul. Długiej 38/40 w Warszawie.
7. Podjęcie skutecznych działań zmierzających do wyegzekwowania od Wydawnictwa Lekarskiego PZWL Spółka z o.o. opuszczenia budynku przy ul. Długiej w Warszawie.
8. Realizację uchwały nr 114/96 Rady Ministrów z dnia 15 października 1996 r. w sprawie uregulowania przez ministrów i kierowników urzędów centralnych, nie objętych reformą centrum administracyjno-gospodarczego Rządu, zagadnień prawnych i finansowych związanych z dysponowaniem nieruchomościami Skarbu Państwa - w odniesieniu do nieruchomości przy ul. Długiej.
9. Dokonanie zaległych wpłat z tytułu zarządu nieruchomością położoną w Warszawie przy ul. Długiej 38/40 tj. pierwszej opłaty oraz zaległych odsetek.
10. Zwiększenie liczby kontroli przeprowadzanych w stowarzyszeniach ochrony zdrowia.
11. Stosowanie przy zawieraniu umów z poszczególnymi wydawnictwami dotyczących publikacji artykułów z zakresu promocji zdrowia przepisów ustawy o zamówieniach publicznych.

CZĘŚĆ 36 - MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 669.179 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 89.179 tys. zł, tj. o 15,4 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 144.088 tys. zł, tj. o 27,4 %, a realnie wzrosły o 6,3 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były opłaty sądowe, które wyniosły 506.495 tys. zł, grzywny i kary - 136.036 tys. zł i odpisy od wynagrodzeń pracujących osadzonych - 11.882,5 tys. zł.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły powstania zaległości w wysokości 199.467 tys. zł stanowiacych 29,8% wykonanych dochodów. Zaległości te były wyższe od zaległości na koniec 1995 r. o 69.321 tys. zł, tj. o 53,3 % i powstały głównie w wyniku niewyegzekwowanych grzywien i kar w wysokości 136.483 tys. zł i opłat sądowych w wysokości 60.685,5 tys. zł Niewyegzekwowana kwota 136.483 tys. zł przekroczyła o 446,8 tys. zł kwotę wyegzekwowaną. W kolegiach ds. wykroczeń niewyegzekwowane grzywny i kary na koniec 1995 r. wyniosły 29.168,2 tys. zł, a na koniec 1996 r. wzrosły do kwoty 58.289,9 tys. zł, tj. o 99,8 %.

Pozytywnym działaniem na rzecz poprawy egzekucji grzywien i kar było stosowane przez kolegia ds. wykroczeń w szerszym zakresie rozkładanie spłaty tych należności na raty. W 1996 r. taką formą spłaty objęto grzywny i kary w wysokości 11.655,5 tys. zł, tj. ponad czterokrotnie większej niż w 1995 r.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 36 - Ministerstwo Sprawiedliwości w wysokości 2.397.636 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 221.909 tys. zł do łącznej wysokości 2.619.545 tys. zł z jednoczesnym zablokowaniem przez Ministra Finansów niewykorzystanych przez Biuro Emerytalne Służby Więziennej środków w wysokości 4.300 tys. zł (bez zmiany planu).

Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie odszkodowań zasądzonych od Skarbu Państwa dla osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego - 104.788,8 tys. zł - § 25 Różne wydatki na rzecz osób fizycznych, podwyżki wynagrodzeń wraz z pochodnymi - 48.239,7 tys. zł - § 11 Wynagrodzenia osobowe prokuratorów, § 41 i 42 Składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz na sfinansowanie zobowiązań wymagalnych - 35.000 tys. zł - § 31-37 Zakup towarów i usług.

Zrealizowane wydatki wyniosły 2.614.156 tys. zł, 99,8 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 691.312 tys. zł, tj. o 35,9 %, a realnie wzrosły o 382.645,9 tys. zł, tj. o 13,4 %.

Dominującymi pozycjami wydatków były:

- wydatki sądownictwa powszechnego (39,6 % wydatków ogółem). Wyniosły one w 1996 r. - 1.035.017 tys. zł, tj. 100,0 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 334.558 tys. zł, tj. o 47,8 %, a realnie wzrosły o 19,9 %,
- wydatki więzienictwa (26,6 % wydatków ogółem). Wydatki te wyniosły w 1996 r. - 696.933 tys. zł, tj. 99,9 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. były one w ujęciu nominalnym wyższe o 128.438 tys. zł, tj. o 22,6 %, a realnie wzrosły o 19,9 %,
- wydatki prokuratur wojewódzkich i rejonowych (15,8 % wydatków ogółem). Wydatki te wyniosły w 1996 r. - 413.693 tys. zł, tj. 100,0 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. były w ujęciu nominalnym wyższe o 142.105 tys. zł, tj. o 52,3 %, a realnie wzrosły o 19,9 %.

Wydatki majątkowe wyniosły 111.392 tys. zł, tj. 99,9 % budżetu po zmianach. W 1996 r. zakończono rozbudowy budynków sądów w Suwałkach, Nowym Sączu, Poznaniu i Pszczynie, uzyskując 8.745 m^2 powierzchni użytkowej. Dokonano wykupu budynków dla Sądu w Brzozowie i prokuratur w Białymstoku, Krośnie, Słupsku i Kłodzku, uzyskując 5.018 m^2 powierzchni użytkowej. Łącznie uzyskano przyrost 13.763 m^2 powierzchni użytkowej.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 74.599 osób, w tym w dziale 91 - 365 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 2.127 osób, tj. o 2,9 %, w tym w dziale 91 o 27 osób, tj. o 7,9 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 3.856 osób, a w dziale 91 o 26 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.199,8 zł, w tym w dziale 91 - 1.273,8 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 20,1 %, w tym w dziale 91 o 18,7 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 24.699,9 tys. zł, w tym wymagalne 9.320,1 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 50,6 % i 75,8 %.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 31. 905,9 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 2.028 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 120.548,1 tys. zł i były niższe o 0,9 % od kwoty planowanej po zmianach. Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ zwiększeniu z 0,9 % w 1995 r. do 7 % w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 116.936,0 tys. zł i były o 2,3% niższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 26,9 % wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 491,3 tys. zł i były niższe o 67,6 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły działań niezgodnych z prawem, w tym naruszających dyscyplinę budżetową.

Naruszono dyscyplinę budżetową w wyniku:

- powstania w niektórych jednostkach budżetowych Ministerstwa Sprawiedliwości na koniec 1996 r. zobowiązań wymagalnych w łącznej wysokości 1.522,4 tys. zł, w tym 42,3 tys. zł z tytułu składek na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Pracy co stanowiło naruszenie § 35 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa, zgodnie z którym państwowa jednostka budżetowa może zaciągać zobowiązania na realizację zadań do wysokości kwot wydatków ujętych w zatwierdzonym planie finansowym. Stanowiło to naruszenie dyscypliny budżetowej określonej w art. 57 ust. 1 pkt 8 i 9 ustawy - Prawo budżetowe. NIK pozytywnie ocenia zmniejszenie wysokości tych zobowiązań w 1996 r., które w porównaniu do 1995 r. zmniejszono o 94,8 %,

- nie wywiązania się przez kierowników jednostek budżetowych Ministerstwa Sprawiedliwości, w których przekroczono planowane wydatki, z obowiązku niezwłocznego złożenia organowi orzekającemu pierwszej instancji pisemnego zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej do czego zobowiązywały przepisy § 9 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie zasad postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej. Stanowiło to naruszenie dyscypliny budżetowej określonej w art. 57 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe,

- zakupienia przez centralę Ministerstwa Sprawiedliwości 60 samochodów osobowych FSO-Polonez bez zawarcia umowy w formie jednego dokumentu, co stanowiło naruszenie art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych. Stanowiło to naruszenie dyscypliny budżetowej określonej w art. 57 ust. 1 pkt ustawy 14 z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe.

Pozostałymi nieprawidłowościami stwierdzonymi w wyniku przeprowadzonej kontroli były:

- niezgodne z prawem dokumentowanie wniosków o przyznanie pożyczek mieszkaniowych dla sędziów i prokuratorów oddelegowanych do centrali Ministerstwa Sprawiedliwości,
- niezgodne z prawem tworzenie rezerw środków budżetowych w Centralnym Zarządzie Służby Więziennej.

Ustalenia kontroli wskazały również na:

- niesprawowanie należytego nadzoru i kontroli nad gospodarką finansową przez kierowników jednostek budżetowych oraz właściwych komórek Ministerstwa Sprawiedliwości,
- nieskuteczną egzekucję należnych dochodów budżetowych.

Stwierdzono ponadto, że do 14 lipca 1996 r. w Ministerstwie Sprawiedliwości działała Resortowa Komisja Orzekająca do rozpatrywania spraw o naruszenie dyscypliny budżetowej w resorcie sprawiedliwości powołana zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 września 1989 r., wydanym na podstawie

obowiązującej ówcześnie ustawy z dnia 3 grudnia 1984 r. - Prawo budżetowe[21], pomimo że niektórzy członkowie tej Komisji (Przewodniczący, Zastępca Przewodniczącego i jeden z członków) nie byli pracownikami Ministerstwa Sprawiedliwości w 1996 r.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 36 - Ministerstwo Sprawiedliwości, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Sprawiedliwości sformułowała wnioski, które dotyczyły:

1. Kontynuowania dalszych działań w celu zmniejszenia zaległości w egzekucji należności sądowych i zahamowania ich dalszego wzrostu.
2. Przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w sprawie:
   - zaciągania w 1996 r. przez niektóre jednostki budżetowe Ministerstwa Sprawiedliwości zobowiązań w wysokości przekraczającej kwoty wydatków określonych w ich planach finansowych,
   - nie przestrzegania przez kierowników jednostek budżetowych Ministerstwa Sprawiedliwości obowiązku zawiadamiania Resortowej Komisji Orzekającej przy Ministrze Sprawiedliwości o naruszeniu dyscypliny budżetowej w nadzorowanych przez nich jednostkach,
   - naruszenia formy postępowania określonych ustawą o zamówieniach publicznych przy udzielaniu zamówienia publicznego na zakup samochodów osobowych marki FSO-Polonez przez centralę Ministerstwa Sprawiedliwości.
3. Przestrzegania w centrali Ministerstwa Sprawiedliwości przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 czerwca 1995 r. w sprawie szczegółowych zasad planowania i wykorzystywania środków finansowych na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów i prokuratorów oraz warunków przyznawania pomocy.
4. Zaniechania tworzenia rezerw środków budżetowych w centrali Centralnego Zarządu Służby Więziennej.

CZĘŚĆ 37 -URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

(b. URZĄD ANTYMONOPOLOWY)

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 327 tys. zł. W ustawie budżetowej na 1996 r. dochodów nie planowano.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 590 tys. zł, tj. o 64,3%, a realne były niższe o 772 tys. zł, tj. 70,2%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były kary nałożone przez Urząd (270 tys. zł) i wpływy ze sprzedaży składników majątkowych (31,9 tys. zł).

---

[21] Dz.U. Nr 56, poz. 283 ze zm.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 37 - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (poprzednio Urząd Antymonopolowy) w wysokości 6.063 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 164,5 tys. zł do łącznej wysokości 6.227 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły sfinansowania skutków podwyżek wynagrodzeń (§ 11 Wynagrodzenia osobowe i §§ 41 i 42 Składki na rzecz ZUS i Fundusz Pracy).

Zrealizowane wydatki wyniosły 6.225 tys. zł, tj. 99,97% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.458 tys. zł, tj. o 30,6%, a realnie wzrosły o 509 tys. zł, tj. o 8,9%.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały:

- wynagrodzenia osobowe (§§ 11 i 17) - 41,3% wydatków ogółem,
- wydatki związane z zakupem materiałów, usługami, podróżami służbowymi krajowymi (§§ 28, 31, 36 i 37) - 27,9% ogółu wydatków,
- składki na rzecz ZUS i Fundusz Pracy (§§ 41-42) - 20,3% wydatków ogółem.

Wydatki inwestycyjne (§ 72) zrealizowano w kwocie 260 tys. zł, tj. 4,2% wydatków ogółem. Obejmowały one zakupy sprzętu informatycznego oraz kupno samochodu osobowego.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 160 osób. W porównaniu do 1995 roku przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 14 osób, tj. o 9,6%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 9 osób, tj. o 5,3%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wyniosło 1.413,8 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wzrosło o 11,7%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 11 tys. zł, w tym wymagalne 1 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 10% i 100%.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 37 - Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów - nie stwierdzając nieprawidłowości.

CZĘŚĆ 38 - POLSKA AKADEMIA NAUK

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 305,3 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 53,3 tys. zł, tj. o 21,1 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 71,2 tys. zł, tj. o 30,4 % a realnie wzrosły o 8,8%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpłaty emerytów - pensjonariuszy Domu Rencisty PAN w Konstancinie. Wpłaty te wyniosły 272,6 tys. zł, stanowiąc 89 % dochodów ogółem i były wyższe o 17 % niż planowane w ustawie budżetowej.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły:

- nieodprowadzenia do budżetu dochodów osiągniętych ze sprzedaży mienia po zlikwidowanym Zakładzie Aparatury Naukowej UNIPAN i Ośrodku Informacji Naukowej,
- nieprawidłowego wyliczenia wyniku finansowego gospodarstwa pomocniczego (Zakładu Administracyjnego Nieruchomościami PAN) i nieodprowadzenia do budżetu połowy osiągniętego faktycznie zysku netto.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 38 - Polska Akademia Nauk w wysokości 29.477 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 680 tys. zł do łącznej wysokości 30.157 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły: wzrostu o kwotę 486.911 zł środków finansowych w § 11 Wynagrodzenia osobowe pracowników i w § 41-42 Składki na ubezpieczenia społeczne i na Fundusz Pracy - na pokrycie skutków finansowych podwyżek płac pracowników sfery budżetowej; kwoty 164.729 zł przeznaczonej na dofinansowanie wynagrodzeń jednorazowych dla osób odwołanych z kierowniczych stanowisk państwowych w związku ze zmianą na stanowisku Wiceprezesa PAN, Sekretarza Naukowego PAN i Sekretarzy Wydziałów PAN oraz § 45 Różne wydatki o kwotę 28.358 zł z przeznaczeniem na sfinansowanie skutków podwyżek wynagrodzeń dla pracowników stacji naukowych PAN w Paryżu i Rzymie.

Zrealizowane wydatki wyniosły 30.146 tys. zł, tj. 100 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 7.242 tys. zł, tj. o 32%, a realnie wzrosły o 10 %.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki inwestycyjne w PAN w wysokości 1.755 tys. zł Zrealizowane wydatki na ten cel wyniosły 2.383,5 tys. zł i były wyższe o 628,4 tys. zł, tj. o 26,4 %.

Najistotniejszą pozycję w wydatkach inwestycyjnych stanowiły środki przekazane dla zakładu budżetowego Domu Pracy Twórczej w Wierzbie w wysokości 1.100 tys. zł na dokończenie budowy. Znaczące wydatki z rachunku inwestycyjnego zostały dokonane w Sekretariacie Administracyjnym PAN na zakup m.in. 2 samochodów: - „Polonez" za 20,8 tys. zł i samochodu Lancia za 89,9 tys. zł, zestawów komputerowych za 81 tys. zł, kserokopiarek za 18 tys. zł. Środki planowane w ustawie budżetowej dla Sekretariatu Administracyjnego w 1996 r. wynosiły 42 tys. zł, w budżecie po zmianach określone zostały na 338,5 tys. zł i wykonane w kwocie 338,5 tys. zł W dziale 89 na wydatki inwestycyjne w ustawie budżetowej przeznaczono kwotę 1.658 tys. zł. Budżet po zmianach i wykonanie w tym dziale wyniosło 1.665,5 tys. zł i było wyższe o 7,5 tys. zł, tj. o 0,5 % w stosunku do ustawy budżetowej. Podstawową pozycję wydatków inwestycyjnych działu 89 stanowiła wspomniana wyżej budowa i remont DPT Wierzba oraz wydatki Biblioteki Kórnickiej w kwocie 107 tys. zł, w ramach których dokonano przebudowy kotłowni, sieci c.o. w Zamku oraz wybudowano sanitariaty.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 1.175 osób, w tym w dziale 91 - 259 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 138 osób, tj. o 11%,, w tym: w dziale 91 niższe o 1 osobę, tj. o 0,4 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było wyższe o 602 osoby, a w dziale 91 o 73 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w PAN brutto w 1996 r. wyniosło 942,12 zł a w dziale 91 - 1.472,33 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. w PAN wzrosło o 201,20 zł, tj. o 21,4 % w dziale 91 o 318,49 zł, tj. o 21,6 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 589 tys. zł, co oznacza spadek zobowiązań ogółem o 59 % w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. Zobowiązań wymagalnych w 1995 r. nie było, a w 1996 r. wyniosły 15 tys. zł. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 3.404,12 zł. W 1995 r. odsetek z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań nie było.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 18.039 tys. zł i były niższe o 548 tys. zł, tj. o 3 % od kwoty planowanej oraz wyższe o 1.120 tys. zł, tj. 7 % niż dochody w 1995 r. Jednostki gospodarki pozabudżetowej PAN nie otrzymały dotacji budżetowej i ustawa budżetowa nie przewidywała dotowania tej formy gospodarki w PAN.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 18.587 tys. zł i były niższe o 629 tys. zł, tj. o 3,3 % od kwoty planowanej po zmianach oraz o 1.717 tys. zł, tj. o 9,3 % wyższe niż wykonanie wydatków w 1995 r.

Trzy gospodarstwa pomocnicze PAN w 1996 r. wykazały ujemny wynik finansowy w wysokości:

- Ośrodek Konferencyjny w Będlewie - 60 tys. zł,
- Klub Pracownika Nauki w Łodzi - 50 tys. zł,
- Zakład Doświadczalny w Jabłonnie w likwidacji - 997 tys. zł.

W związku z niespełnieniem warunków samofinansowania gospodarstwa te winny zostać zlikwidowane lub przekształcone w inną formę gospodarki finansowej. Obowiązek powyższy wynika z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych[22].

Kontrola wydatków wykazała nieprawidłowości w dziale 89 - Różna działalność, rozdział 8975 Jednostki pomocnicze i obsługi nauki. Stwierdzono mianowicie, że jednostka budżetowa - Zarząd Administracyjny Placówek PAN wydatkował część przekazanych mu środków budżetowych niezgodnie z ich przeznaczeniem, tj. na pokrycie części kosztów eksploatacyjnych administrowanych obiektów oraz kosztów rzeczowych zakładowej przychodni lekarskiej - finansowanej ponadto niezgodnie z obowiazującą klasyfikacją budżetową (z działu 89 zamiast z działu 85). Stwierdzono także, iż ZAP PAN (podobnie jak w latach ubiegłych) z budżetu PAN dofinansowywał bezzasadnie jednostki nie wchodzące w struktury organizacyjne PAN - zajmujące pomieszczenia w Pałacu Staszica w Warszawie.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 38 - Polska Akademia Nauk, mimo stwierdzonych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uszczuplenia budżetu państwa wyniosły ogółem 115,0 tys. zł i dotyczyły:

- wydatkowania przez ZAP PAN kwoty 62,7 tys. zł z naruszeniem przepisów prawa (pokrycie części kosztów eksploatacyjnych administrowanych obiektów),
- nieodprowadzenia do budżetu kwoty ogółem 52,3 tys. zł z tytułu sprzedaży mienia (42,8 tys. zł) i z tytułu zysku osiągniętego przez gospodarstwo pomocnicze (9,5 tys. zł).

Uwzględniając niepełną realizację wniosków sformułowanych w wyniku poprzedniej kontroli budżetowej PAN jak również omówione wyżej ustalenia przeprowadzonych ostatnio kontroli Najwyższa Izba Kontroli w wystąpieniach pokontrolnych wniosła o:

1. Doprowadzenie do pełnego uregulowania spraw związanych z administrowaniem i finansowaniem kosztów funkcjonowania obiektów PAN, np. przez powołanie przy Sekretariacie Administracyjnym PAN, w miejsce dotychczasowych ZAN PAN i ZAP PAN, jednej jednostki organizacyjnej działającej w formie gospodarki pozabudżetowej.
2. Doprowadzenie do zmian w organizacji i finansowaniu wydatków Zakładowej Przychodni Lekarskiej zgodnie z obowiązującą klasyfikacją budżetową.
3. Odprowadzenie dochodów uzyskanych ze sprzedaży mienia zlikwidowanych jednostek do budżetu państwa.
4. Odprowadzenie do budżetu 50 % zysku ZAN PAN.
5. Rozważenie celowości utrzymania gospodarstw pomocniczych Ośrodka Konferencyjnego w Będlewie oraz Klubu Pracownika Nauki w Łodzi, jako wyodrębnionych organizacyjnie jednostek gospodarki pozabudżetowej.
6. Doprowadzenie zasad gospodarki finansowej dotyczącej wynajmu pokoi gościnnych w stacjach zagranicznych PAN do zgodności z obowiązującymi przepisami prawa budżetowego.

Ww. wnioski ujęte zostały w wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do Sekretarza Naukowego PAN i Kierownika Zakładu Administracji Nieruchomościami PAN.

Ponadto biorąc pod uwagę ujawnione w toku kontroli przypadki naruszenia dyscypliny budżetowej NIK zobowiązała Wiceprezesa Sekretarza Naukowego PAN, do powiadomienia o tym fakcie Resortowej Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej.

---

[22] Dz.U. nr 42, poz. 186.

CZĘŚĆ 39 - AGENCJA RYNKU ROLNEGO

Przychody

Zrealizowane w 1996 r. przychody wyniosły 1.529.710,0 tys. zł i w stosunku do planu finansowego na 1996 r. były wyższe o 32.472 tys. zł, tj. o 2,2%. Plan ten zatwierdzono bez porozumienia z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

W porównaniu do 1995 r. przychody były w ujęciu nominalnym wyższe o 135.109 tys. zł, tj. o 9,7%, a realnie były niższe o 8,5% (142.416,6 tys. zł).

Głównymi źródłami przychodów w 1996 r. były: przychody własne 1.241.768 tys. zł i dotacja budżetowa 287.939 tys. zł.

W ustawie budżetowej na 1996 r. określono dotacje na wydatki majątkowe w wysokości 1.474 tys. zł. W związku z posiadaniem środków na cele inwestycyjne w dniu 6 grudnia 1996 r. Prezes ARR poinformował Ministra Finansów o braku podstaw pobrania dotacji. Nadwyżka środków inwestycyjnych z 1995 r. w wysokości 169,8 tys. zł została przekazana na rachunek bankowy MRiGŻ w dniu 24 grudnia 1996 r.

ARR w 1996 r. na prowadzenie swej działalności dysponowała (wraz z środkami pochodzącymi ze sprzedaży kukurydzy podarowanej przez USA) łącznie środkami finansowymi w wysokości 1.813.936 tys. zł, tj. wyższymi o 284.226 tys. zł od przychodów uzyskanych w 1996 r. W dyspozycji Agencji w roku 1996 na działalność bieżącą w zakresie interwencji rynkowej i rezerw państwowych znajdowały się środki finansowe w wysokości 1.809.072 tys. zł, tj. większe o 132.763 tys. zł (o 7,9%) niż w 1995 r. W programie działań interwencyjnych, przedstawionym do zatwierdzenia przez Radę Ministrów, zaniżono osiągnięte przez Agencję w 1996 r. przychody o środki ze sprzedaży w ramach działań interwencyjnych drobiu, chmielu i tytoniu łącznie na kwotę 4. 463 tys. zł

Koszty uzyskania przychodów

W planie finansowym na 1996 r. ustalono koszty uzyskania przychodów ogółem w wysokości 1.271.923 tys. zł. Ostateczny plan finansowy z dnia 31 grudnia 1996 r. nie był sporządzony w oparciu o klasyfikację budżetową. Zrealizowane koszty uzyskania przychodów wyniosły 1.306.939 tys. zł, tj. 102,7% planu finansowego po zmianie. Planowane i zrealizowane koszty uzyskania przychodów wynikały głównie z różnicy pomiędzy wartością nabycia towarów, a ich sprzedażą wraz z kosztami związanymi z utrzymaniem zapasów i Agencji.

W porównaniu do 1995 r. koszty uzyskania przychodów były w ujęciu nominalnym wyższe o 114.987 tys. zł, tj. o 9,6%, a realnie były niższe o 8,6%.

Wydatki

Wydatki ogółem w roku 1996 wyniosły 1.552.620 tys. zł, tj. 85,8% środków jakimi Agencja dysponowała (bez środków pochodzących ze sprzedaży kukurydzy podarowanej przez USA) i były nominalnie wyższe od wydatków w 1995 r. (1.509.153 tys. zł) o 43.467 tys. zł, tj. o 2,9%. Realnie wydatki te były jednak mniejsze o 14,2%. W ramach tych środków na działalność interwencyjną wydano 349.242 tys. zł, a na gromadzenie i gospodarowanie państwowymi rezerwami 1.203.378 tys. zł. Ze środków na działalność interwencyjną udzielono dwóch pożyczek o łącznej wysokości 450 tys. zł, gdy przepisy ustawowe o utworzeniu Agencji nie przewidują takiej działalności.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 257 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 18,9 etatów, tj. o 7,9%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych w ustawie budżetowej na 1996 r. przeciętne zatrudnienie było niższe o 2 etaty.

Przeciętne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.774,5 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 82,3%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 68.342,2 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 60,6%. Główną pozycję zobowiązań stanowiły zobowiązania z tytułu dostaw i usług (66.957,1 tys. zł) oraz dotyczące podatków, ceł i ubezpieczeń społecznych (1.245,1 tys. zł).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 39 - ARR. Stwierdzone uchybienia nie miały istotnego wpływu na wykonanie planu finansowego Agencji i części 39 budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- naruszenia przez Prezesa Agencji art. 9 ustawy o utworzeniu Agencji Rynku Rolnego[23] polegającego na ustaleniu planu finansowego bez porozumienia z Ministrem RiGŻ,
- udzielenia pożyczek długoterminowych w łącznej kwocie 450 tys. zł z naruszeniem kryterium gospodarności, bowiem nie określono stopy oprocentowania nie sprecyzowanego bliżej kredytu preferencyjnego. Naruszeniem kryterium celowości było przyznanie ww. pożyczek na cele obrotowe ze środków przeznaczonych na działalność interwencyjną, gdy ustawa o utworzeniu Agencji nie przewidywała takiej formy działalności,
- nierzetelnego opracowania programu działań interwencyjnych, przedstawionego do zatwierdzenia przez Radę Ministrów, poprzez zaniżenie o kwotę 4.463 tys. zł przychodów w 1996 r. ze sprzedaży drobiu, chmielu i tytoniu.

Pozytywnie ocenić należy zmniejszenie przez Agencję na koniec 1996 r. o 44.382,1 tys. zł terminowych lokat bankowych i wierzytelności głównych o 39.910,9 tys. zł w porównaniu z rokiem poprzednim, a także opracowanie przez Agencję koncepcji restrukturyzacji spółek prawa handlowego, w których ARR posiadała udziały i akcje.

Wnioski wskazują na konieczność podjęcia działań zmierzających do:

1. Ustalania planu finansowego ARR nie tylko w porozumieniu z Ministrem Finansów, ale również w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.
2. Planowania dotacji budżetowych na wydatki majątkowe z uwzględnieniem posiadanych środków inwestycyjnych oraz bieżące analizowanie wydatków majątkowych i dokonywanie korekt zasadności otrzymania dotacji na ww cele.
3. Zaniechania udzielania ze środków finansowych przeznaczonych na działalność interwencyjną ARR pożyczek długoterminowych, bowiem Agencja nie posiada w tym zakresie uprawnień ustawowych.
4. Realności planowania przychodów finansowych w zakresie wpływów z dywidend oraz wydatków majątkowych.
5. Dokonywania zmian asortymentowych w programie działań interwencyjnych i wynikających z tego zmian w planie finansowym na podstawie decyzji Rady Ministrów oraz ujmowania w tym programie i w planie finansowym wszystkich wpływów oraz interwencji podejmowanych na poszczególnych rynkach w zakresie ilościowym i wartościowym.
6. Przestrzegania obowiązujących terminów przy realizacji zobowiązań wobec wierzycieli.
7. Zawierania umów na obsługę kontraktów importu zbóż z określeniem realnych wymogów przestrzegania terminowego rozliczania zaliczek i zasadności ich rozliczenia odrębnie za każdy statek.

CZĘŚĆ 40 - POLSKIE CENTRUM BADAŃ i CERTYFIKACJI

W ustawie budżetowej na rok 1996 określono dla Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji:

- w załączniku nr 2 do ustawy - Wydatki budżetu państwa - część 40, dział 66 - Różne usługi materialne, wydatki majątkowe PCBiC w kwocie 1.194,0 tys. zł;
- w załączniku nr 4 do ustawy - Gospodarka pozabudżetowa - Zakłady budżetowe

  dochody 7.852 tys. zł,

[23] Dz.U. z 1990 r. Nr 39, poz. 223 ze zm.

wydatki 7.824 tys. zł;

- w załączniku nr 10 do ustawy - Zatrudnienie i wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej część 40 - Gospodarka pozabudżetowa niedotowana:

etaty kalkulacyjne	230,0,
wynagrodzenia ogółem	2.730,0 tys. zł,
w tym: bazowe	2.565,0 tys. zł,
ZFN	165,0 tys. zł.

Plan finansowy Centrum był dwukrotnie zmieniany w wyniku czego ostateczny plan po zmianach określił dochody na poziomie 9.300,0 tys. zł, a wydatki 9.231,0 tys. zł

Zrealizowane dochody Centrum za rok 1996 wyniosły 13.291,0 tys. zł, co stanowiło 169% planu wg ustawy budżetowej. W odniesieniu do wykonania roku poprzedniego w warunkach roku 1996 stanowiły 99%.

W roku 1996 nie zmieniano cenników za usługi wykonywane przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji, co - uwzględniając inflację - przyczyniło się do zaniżenia poziomu przychodów.

Zrealizowane wydatki Centrum za rok 1996 wyniosły 13.038,0 tys. zł, co stanowiło 166,6% planu wg ustawy budżetowej, 141% planu po zmianach oraz 98,5% wykonania roku poprzedniego w warunkach roku 1996.

Zrealizowana nadwyżka budżetowa wynosiła 586,8 tys. zł i była wyższa nominalnie o 14% niż nadwyżka roku 1995.

Dotacja przedmiotowa - część 40 dział 66 - Różne usługi materialne - na zakupy inwestycyjne wyniosła w roku 1996 1.194,0 tys. zł i stanowiła 77,5% kwoty dotacji otrzymanej przez PCBiC w roku 1995. Zakupy inwestycyjne środków trwałych sfinansowane z dotacji wyniosły 902,7 tys. zł

W roku 1996 przeciętny stan zatrudnienia w liczbie 227 etatów stanowił 97,6% liczby etatów kalkulacyjnych wg planu po zmianach oraz 113,5% przeciętnego zatrudnienia w roku poprzednim. Wg stanu osobowego na koniec roku 1996 na 229 etatach zatrudniano w Centrum 244 osoby. Wynagrodzenia ogółem wyniosły 3.342,7 tys. zł, co oznaczało wzrost o 17,9% w stosunku do planu po zmianach oraz o 32,7% w stosunku do wykonania roku poprzedniego. W ogólnej kwocie wynagrodzeń wypłacono poza limitem 533,0 tys. zł w związku z przekroczeniem planu dochodów. Poziom średniej płacy w Centrum wynosił ogółem 1.175,5 zł w tym: kierownictwo (7 osób) 3.330,5 zł, pozostali pracownicy 905,0 zł.

W toku kontroli ustalono, że ponad 50,0% pracowników Centrum pobierało wynagrodzenia z tytułu umów zleceń oraz umów o dzieło. Kwota tych wypłat w roku 1996 wynosiła 559,4 tys. zł i była wyższa o 66,1% niż w roku poprzednim.

Wypłaty z umów zleceń oraz umów o dzieło w tak szerokim zakresie nie znalazły uzasadnienia, albowiem nie wpłynęły znacząco na przyrost dochodów Centrum. Niezależnie od powyższego stwierdzono, że zakresy przedmiotowe umów o dzieło lub zlecenia, w sześciu wybranych losowo przypadkach, pokrywały się z zakresami czynności wynikających z umów o pracę.

Porównanie wykonania dochodów i wydatków w roku 1996 z wykonaniem roku 1995, doprowadzonym do porównywalności wskaźnikiem inflacji wynoszącym za 1995 rok 19,9% upoważnia do stwierdzenia, że Centrum nie przekroczyło wyników z roku poprzedniego.

Utworzona w ciężar strat nadzwyczajnych, stanowiących 5,2% wydatków rocznych, rezerwa na należności trudnościągalne i sporne wynosiła 622,3 tys. zł, co stanowiło 41% średniorocznego poziomu należności ogółem Centrum w roku 1996. Udział należności w aktywach wynosił 17,9%.

Stwierdzić należy, że o utrzymaniu płynności finansowej Centrum przesądziło zasilenie ze strony budżetu państwa w postaci dotacji. Dotacja bowiem istotnie powiększyła strumień środków pieniężnych, pomimo wysokiego stanu trudnych do wyegzekwowania należności. Udział środków własnych z działalności pozabudżetowej w ogólnej kwocie środków pieniężnych wynosił 57,7%.

Kontrola wykazała znaczne zróżnicowanie efektywności poszczególnych pionów merytorycznych Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji. Ponad połowę przychodów Centrum bo 53,3% zrealizowały Zespoły Certyfikacji oraz Zespół Szkoleń z zapleczem. Jednocześnie udział tych dwóch pionów w kosztach wynosił 41,7%. Kwota wyniku finansowego Zespołów Certyfikacji wynosząca 1.758,0 tys. zł stanowiła 145% ogólnego wyniku Centrum za rok 1996 (w kwocie 1.210,0 tys. zł).

Stwierdzono ponadto w toku kontroli brak zależności pomiędzy wynikiem finansowym a stopniem wykonania planu przychodów poszczególnych pionów. Wynik ujemny wystąpił zarówno tam gdzie nie wykonano planu przychodów, jak i w pionach, które plan przychodów znacząco przekroczyły.

Ujemny wynik finansowy w kwocie 35,0 tys. zł przyniosła zorganizowana przez Centrum I Krajowa Wystawa "Jakość 96". W świetle stwierdzonych w toku kontroli faktów, tj.:

- przekroczenia limitów ustawowych kosztów reprezentacji i reklamy o 58,1%; 36,3% kwoty przekroczenia limitu wynoszącej 19,3 tys. zł dotyczyło przedmiotowej wystawy,
- wysokiego poziomu kosztów ogólnych, których narzut do bezpośrednich kosztów pionów merytorycznych wynosił 120,3%, wskazuje to na nienależyte przygotowanie kalkulacji kosztów tej imprezy.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- naruszono przepis art. 25 ust. 3 ustawy z dnia 3 kwietnia 1993 r. o badaniach i certyfikacji[24] poprzez wprowadzenie poleceniem Zastępcy Dyrektora Centrum tymczasowej instrukcji finansowej w sprawie opłat za czynności związane z badaniami i certyfikacją, podczas gdy zgodnie z dyspozycją przywołanego powyżej artykułu zasady ustalania opłat za czynności związane z badaniami i certyfikacją oraz ich maksymalne wysokości określa na wniosek Rady Dyrektor Centrum w porozumieniu z Ministrem Finansów. Powyższa instrukcja wprowadzona została 5 stycznia 1995 r. i obowiązywała do dnia zakończenia kontroli, co oznaczało pobieranie opłat za usługi Centrum bez podstawy prawnej,
- wbrew postanowieniom art. 6 ust. 1 ustawy o rachunkowości w Centrum zaliczano do przychodów roku 1996 usługi wykonane w roku 1995 oraz pominięto w przychodach 1996 r. usługi wykonane przed końcem tego roku. Zgodnie z treścią powyższego przepisu w księgach rachunkowych i wyniku finansowym jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami, dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty. Przyczyną powyższego było przyjmowanie w PCBiC za datę sprzedaży usługi datę wystawienia faktury,
- nieprawidłowo zakwalifikowano w Centrum wydatki inwestycyjne w łącznej kwocie 219,1 tys. zł poprzez sfinansowanie ich w ciężar § 36 Usługi materialne, zamiast § 72 Dotacje na finansowanie inwestycji. Naruszono w ten sposób przepis art. 31 w związku z art. 3 ust. 1 pkt 12 ustawy o rachunkowości oraz przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 1991 r. w sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych oraz innych przychodów i rozchodów.
- przy realizacji wydatków finansowanych zarówno ze środków działalności pozabudżetowej Centrum (§§ 31 i 36) jak również z otrzymanej dotacji na wydatki inwestycyjne (§ 72) dopuszczono do przypadków naruszenia przepisów art. 3 ust. 1 i 2, art. 4 ust. 1 pkt 1, art. 14 i art. 15 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych. Łączna wartość zamówień udzielonych z naruszeniem ustawy wyniosła 925,9 tys. zł

Naruszenie ustawy o zamówieniach publicznych zgodnie z treścią art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy - Prawo budżetowe jest naruszeniem dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w cz. 40 - Polskie Centrum Badań i Certyfikacji mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim wydatkowania z naruszeniem ustawy o zamówieniach publicznych kwoty 925,9 tys. zł oraz nieprawidłowego zakwalifikowania wydatków inwestycyjnych w kwocie 219,1 tys. zł. Z punktu widzenia kryterium celowości zastrzeżenia wzbudza zakres zawieranych umów o dzieło i umów zleceń z pracownikami Centrum.

Najwyższa Izba Kontroli uznaje za konieczną realizację przez Dyrektora PCBiC wniosków dotyczących:

1. Bezwzględnego przestrzegania obowiązujących przepisów w zakresie gospodarki finansowej PCBiC, w tym zwłaszcza zasad udzielania zamówień publicznych.

[24] Dz.U. Nr 55, poz. 250.

2. Dokonania weryfikacji zasad planowania przychodów i kosztów poszczególnych pionów merytorycznych oraz zakresu zawieranych umów zlecenia i umów o dzieło z pracownikami Centrum.

Niezależnie od powyższego Najwyższa izba Kontroli uznaje za celowe rozważenie przez Radę Ministrów możliwości złagodzenia ograniczeń w wypłatach wynagrodzeń poza limitem dla jednostek w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 11 lipca 1995 r. w sprawie określenia wypadków, w których wynagrodzenie w gospodarce pozabudżetowej, szkołach wyższych i innych jednostkach prowadzących gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie o szkolnictwie wyższym oraz jednostkach prowadzących gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla zakładów budżetowych mogą być wypłacone poza limitem[25], poprzez podniesienie maksymalnej wysokości wynagrodzeń za uzyskany 1% przekroczenia planu dochodów lub podwyższenia dopuszczalnego udziału wynagrodzeń poza limitem w rocznym limicie wynagrodzeń osobowych.

CZĘŚĆ 41 - OBSŁUGA ZADŁUŻENIA ZAGRANICZNEGO

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 27.341,6 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były niższe o 2.658,4 tys. zł, tj. 8,9%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 12.797,3 tys. zł, tj. o 31,9%, a realnie były niższe o 43,2%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były odsetki od udzielonych pożyczek zagranicznych (20.562,9 tys. zł) stanowiące 75,2% dochodów ogółem. Należy zaznaczyć, że dochody z tego tytułu wykonano w 411,3% w stosunku do dochodów planowanych.

Mimo tak znacznego przekroczenia planowanych na 1996 r. dochodów z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek zagranicznych, część dłużników, jak wynika z ustaleń kontroli, nie obsługiwała swoich zobowiązań. Wartość zaległych odsetek od kredytów ogółem wzrosła o 40% w stosunku do 1995 r. Największe kwoty zaległości z tytułu odsetek na koniec 1996 r. dotyczyły Iraku, Syrii i Angoli.

Dochody w formie prowizji z tytułu gwarantowania spłaty kredytów zagranicznych (6.778,7 tys. zł) stanowiące 24,8% ogółu dochodów, wykonano w 27,1%.

Dochody te pochodziły z opłat od udzielonych gwarancji Skarbu Państwa dla dziewięciu Narodowych Funduszy Inwestycyjnych (NFI), Polskich Sieci Elektroenergetycznych (PSE S.A.), Polskich Kolei Państwowych (PKP) oraz Przedsiębiorstwa Komunalnego AQUA S.A. w Bielsku Białej.

Skarb Państwa zgodnie z § 7 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 września 1995 r.[26], w sprawie warunków i trybu udzielania poręczeń i gwarantowania spłaty ze środków budżetu państwa kredytu bankowego oraz opłat z tytułu udzielonego poręczenia i gwarantowania. udzielał kredytodawcom zagranicznym 100% gwarancji spłaty kredytów zagranicznych, pobierając, zgodnie z § 9 tego rozporządzenia, opłaty prowizyjne od kwot kapitału kredytu. Gwarancje te dotyczyły zarówno spłaty kapitału, jak też odsetek i innych kosztów bezpośrednio związanych z kredytem.

Wyniki kontroli wykazały także, że pobrane od PKP i NFI zabezpieczenie spłaty kredytów zagranicznych poręczonych przez Skarb Państwa w formie weksli in blanco spełniają tylko wymóg formalnego zabezpieczenia spłaty potencjalnych należności budżetowych, zwłaszcza w sytuacji gdy kredytobiorca jest w złej kondycji finansowej lub gdy aktualny program działania podmiotu gospodarczego nie daje możliwości opracowania w pełni realnego i rzetelnego planu finansowego. W myśl § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 września 1995 r. warunkiem podpisania umowy poręczenia jest wystawienie weksla lub ustanowienie innego zabezpieczenia wymaganego przez poręczyciela.

---

[25] Dz.U. Nr 94, poz. 465.

[26] Dz.U. Nr 111, poz. 549.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 41 dział 94 - Obsługa Zadłużenia Zagranicznego w wysokości 4.725.000 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki te zostały zmniejszone decyzjami Ministra Finansów o 1.250.000 tys. zł do łącznej wysokości 3.475.000 tys. zł

Zmniejszenia wydatków dotyczyły § 63 (Rozdziału 9435) - Odsetki od otrzymanych pożyczek i kredytów zagranicznych oraz obligacji skarbowych RP wyemitowanych za granicą.

Zrealizowane wydatki wyniosły 3.369.523,1 tys. zł, tj. 97,0% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 106.929,1 tys. zł, tj. o 3,3%, a realnie były niższe o 542.326,9 tys. zł, tj. o 13,9%.

Dominującą pozycję wydatków w 1996 r. stanowiły odsetki od otrzymanych kredytów zagranicznych i od obligacji skarbowych emitowanych za granicą. Wydatki te zostały wykonane łącznie na kwotę 3.369.368,5 tys. zł, tj. 99,9% wydatków ogółem. W stosunku do planu przyjętego w ustawie budżetowej (4.646.526 tys. zł) stanowiło to wykonanie w 72,5%, a w stosunku do planu po zmianach (3.396.368,5 tys. zł) w 99,2%.

W porównaniu do 1995 r. wydatki w tej pozycji były w ujęciu nominalnym wyższe o 3,3%, a realnie były niższe o 13,3%.

Niższe wykonanie omawianych wydatków niż założone w planie nastąpiło w szczególności na skutek:

- niższych płatności odsetek, z tytułu obsługi zadłużenia wobec Klubu Paryskiego, które zostały wykonane w stosunku do planu w 72%, a do planu po zmianach w 99,2%,
- niższych wydatków z tytułu spłaty odsetek od obligacji Brady`ego, na które zamieniona została część zadłużenia wobec banków zrzeszonych w Klubie Londyńskim. Wydatki te wykonano w 84,6% w stosunku do planu (100% planu po zmianach),
- niższych płatności odsetek, wobec Banku Światowego, które wykonano w 66,1% w stosunku do planu (100% planu po zmianach),
- niższych płatności odsetek, od euroobligacji, które ukształtowały się na poziomie 49,5% w stosunku do planu (100% wykonania planu po zmianach).

Ustalenia kontroli wykazały, że Skarb Państwa w 1996 r. poniósł także wydatki w kwocie 154,7 tys. zł (co stanowiło 0,2% kwoty założonej w planie, i 0,01% ogółem wydatków) na spłatę za kredytobiorców odsetek z tytułu udzielonych poręczeń spłaty kredytów zagranicznych.

Nie podjęto jednak formalnych działań windykacyjnych w celu wyegzekwowania zobowiązań kredytobiorców z tytułu ww. odsetek, zarówno od kredytów zapłaconych przez Skarb Państwa w powyższej kwocie w 1996 r., jak też w kwocie 136,6 tys. zł od kredytów zapłaconych w 1995 r.

Obowiązek takiego działania został określony w § 3 i 5 zarządzenia Ministra Finansów z dnia 28 października 1991 r. w sprawie trybu postępowania wierzycieli należności pieniężnych przy podejmowaniu czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych.[27]

Zobowiązania zagraniczne

Na zobowiązania zagraniczne Skarbu Państwa złożyło się:

- zadłużenie zagraniczne w kwocie 105.994 mln zł, stanowiące 91,2% zobowiązań zagranicznych,
- zobowiązania wynikające z udzielonych gwarancji spłaty kredytów zagranicznych w wysokości 9.556 mln zł, stanowiące 8,8% ogółu zobowiązań zagranicznych, które w stosunku do 1995 r. (8.134 mln zł) wzrosły o 1.442 mln zł, tj. o 17,5%.

---

[27] MP Nr 38, poz. 272 ze zm.

Zadłużenie zagraniczne w stosunku do stanu na koniec 1995 r. wzrosło o 4.887,4 mln zł, tj. o 4,8%, a po uwzględnieniu skutków wzrostu złotego do dolara USA w 1996 r., zmalało o 10%.

Zadłużenie zagraniczne na koniec 1996 r. stanowiło 59,1% ogólnej kwoty zadłużenia budżetu państwa (na koniec 1995 r. - 62,9%). Udział zadłużenia zagranicznego budżetu państwa do PKB zmniejszył się z 35,0% w 1995 r. do 29,1% w 1996 r., tj. o 5,9 punkta procentowego.

Dominujący udział w zadłużeniu zagranicznym stanowiło zadłużenie w walutach wymienialnych (99,9%), które na koniec 1996 r. wyniosło 36.858,5 mln USD i w stosunku do stanu na koniec 1995 r. (40.502,7 mln USD) zmalało o 3.644,2 mln USD, tj. o 9%.

Na zmniejszenie zadłużenia w walutach wymienialnych na koniec 1996 r. w stosunku do 1995 r. decydujący wpływ miały: likwidacja zobowiązań wobec Rosji w kwocie 2.358,6 mln USD, zmniejszenie zadłużenia wobec Klubu Paryskiego o 1.440,7 mln USD oraz spłaty rat kapitałowych od kredytów z afiliacji banków polskich za granicą w wysokości 300 mln USD (zaciągniętych w 1995 r. na finansowanie niedoboru budżetu państwa).

Zwiększająco na poziom zadłużenia zagranicznego w 1996 r. wpłynął wzrost o 205,7 mln USD w porównaniu do 1995 r., zadłużenia z tytułu wykorzystania kredytów z Banku Światowego, a także wzrost zadłużenia z tytułu emisji euroobligacji na kwotę 160,8 mln USD.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 41 - Obsługa Zadłużenia Zagranicznego, stwierdzając jedynie uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli wniosła o:

1. Skuteczniejsze odzyskiwanie należności zagranicznych.
2. Rozważenie możliwości wprowadzenia takich zmian w obowiązujących aktach normatywnych, regulujących zasady poręczeń i gwarancji udzielanych przez Skarb Państwa, które pozwoliłyby na uwzględnianie przy ustalaniu opłat prowizyjnych również kwoty poręczonej spłaty odsetek od poręczonych kredytów.
3. Ustanawianie realnego zabezpieczenia spłaty poręczanych przez Skarb Państwa kredytów zagranicznych, adekwatnego do stopnia ponoszonego ryzyka kredytowego.
4. Wyegzekwowanie należności Skarbu Państwa z tytułu dokonanych w 1995 r. i 1996 r. spłat poręczonych kredytów zagranicznych za firmy polskie produkujące żywność dietetyczną i odżywki.

CZĘŚĆ 42 - URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW I OSÓB REPRESJONOWANYCH

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 99 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 59 tys. zł, tj. o 147%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 3 tys. zł, tj. o 3,1%, realnie były niższe o 13,9%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- sprzedaż miesięcznika „Kombatant” - 58 tys. zł,
- sprzedaż samochodu osobowego „Polonez” - 10 tys. zł,

zwrot niewykorzystanych dotacji celowych - 31 tys. zł

Na przekroczenie wykonania dochodów o kwotę 59 tys. zł wpłynęło:

- zwrot dotacji celowych w kwocie - 31 tys. zł,
- wzrost dochodów ze sprzedaży miesięcznika „Kombatant" o 18 tys. zł, tj. o 43,0%, wynikający z podwyższenia jednostkowej ceny kalkulacyjnej z 1,00 zł na 1,20 zł,
- nie zaplanowany dochód w wysokości 10 tys. zł ze sprzedaży samochodu osobowego Polonez, sprzedaży dokonano ze względu na wysokie koszty utrzymania i remontów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 42 - Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, w wysokości 107.017 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki wzrosły o 3.269 tys. zł, do łącznej wysokości 110.286 tys. zł.

Zwiększenie wydatków w dziale 91 w rozdz. 9111 Administracja państwowa jednostki centralnej wyniosły 2.559 tys. zł i dotyczyły w większości następujących pozycji klasyfikacji budżetowej:

- § 72 Wydatki na sfinansowanie inwestycji z 58 tys. zł w ustawie budżetowej zostały zwiększone o 1.000 tys. zł do wysokości 1.058 tys. zł, tj. o 1 724,1 %,
- § 31 Zakupy w wysokości 168 tys. zł zostały zwiększone o 560 tys. zł do wysokości 728 tys. zł, tj. o 333,3 %,
- § 36 Usługi materialne w wysokości 366 tys. zł zostały zwiększone o 466 tys. zł do wysokości 832 tys. zł, tj. o 127,3 %.

Tak znaczne zwiększenie wydatków w powyższych pozycjach nastąpiło na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich[28].

Zrealizowane wydatki wynosiły 110.285 tys. zł tj. 100% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 roku wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 1.423 tys. zł, tj. 1,3%, a realnie były niższe o 15,5 %.

Największy udział w tych wydatkach stanowiły m.innymi:

- wynagrodzenia osobowe pracowników cywilnych (§ 11) - 2.295 tys. zł, tj. 31,9% wydatków ogółem,
- wydatki rzeczowe na łączną kwotę 2.096 tys. zł, tj. 29,2 %,
- wydatki na sfinansowanie inwestycji (§ 72) w wysokości 1.058 tys. zł, tj. 14,7%,
- ZUS (§ 41) w wysokości 1.007 tys. zł, tj. 14,0 %.

Przeciętne zatrudnienie w Urzędzie w 1996 r. wyniosło 154 osoby i dotyczyło wyłącznie działu 91, z tego: pracowników cywilnych - 143 osoby i pracowników wojskowych - 11 osób. W porównaniu do 1995 r.

przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 10 osób, tj. o 7,0 % i dotyczyło to zatrudnienie pracowników cywilnych. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 25 osób.

Środki na wynagrodzenia (brutto) łącznie z wypłatami z zakładowego funduszu nagród w 1996 r. wyniosły 2.774 tys. zł (dot. działu 91). W porównaniu do 1995 roku wynagrodzenia te wzrosły o 792 tys. zł, tj. o 40,0 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wynosiły 141 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 64,0 %.

Powyższe zobowiązania w 1996 r. wynikały z tytułu dostaw towarów i usług, w tym rachunki niezapłacone na 31.12.1996 r. na kwotę 137 tys. zł tj. 97,2 %. W Urzędzie nie wystąpiły zobowiązania wymagalne oraz odsetki niezpałacone.

Dotacja budżetowa dla jednostek niepaństwowych na realizację zadań państwowych (§ 46 klasyfikacji budżetowej) została ustalona w ustawie budżetowej w wysokości 2.384 tys. zł, a w planie po zmianach 3.094 tys. zł.

W ustawie budżetowej na dotacje dla jednostek niepaństwowych w zakresie realizacji zadań od nr 1-5 ustalono kwotę 1.484 tys. zł. Decyzja Ministra Finansów z dnia 25.11.1996 r. kwota ta została zwiększona o 90 tys. zł. W roku 1996 Urząd wydatkował na dotacje dla jednostek niepaństwowych na zadania państwowe całą przyznaną kwotę, tj. 1.574 tys. zł

Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dotacji celowej przeznaczonej na realizację zadań państwowych sfinansował wynagrodzenia wojewódzkich pełnomocników Kierownika Urzędu oraz powielanie druków urzędowych, w łącznej kwocie 445 tys. zł, co stanowi naruszenie art. 57 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu państwa w części 42, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- wydatkowania z naruszeniem prawa kwoty 445 tys. zł, tj. 0,4 % wydatków ogółem,
- nie sprawowania należytego nadzoru nad gospodarką finansową stowarzyszeń kombatanckich korzystających z dotacji budżetowej Urzędu.

---

[28] Dz. U. Nr 87, poz. 395.

Po przeprowadzeniu kontroli NIK skierowała do Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wystąpienie, w którym sformułowano następujące wnioski:

1. Opracowanie i wdrożenie planu działań w zakresie kontroli i nadzoru wydatkowania dotacji budżetowych, a w szczególności: objęcie rzetelną i prawidłową kontrolą stowarzyszeń korzystających z dotacji budżetowych na zadania zlecone przez Urząd, w celu niedopuszczenia do wykorzystania dotacji budżetowych niezgodnie z przeznaczeniem.
2. Objęcie skutecznym nadzorem stanowiska d/s kontroli wewnętrznej, zarówno na etapie planowania kontroli na dany kwartał, jak również na etapie realizacji zaplanowanych kontroli.

CZĘŚĆ 43 - PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 8.948 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były niższe o 11.052 tys. zł, tj. o 55,3%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.000 tys. zł, tj. o 28,7% a realnie wzrosły o 7,4%.

Głównym źródłem dochodów w 1996 r. były wpływy z tytułu kar grzywien nakładanych przez inspektorów pracy, które wyniosły 8.927 tys. zł, tj. 99,7% dochodów ogółem. Przyczyną niskiego w stosunku do planu wykonania dochodów była zmiana od dnia 2 czerwca 1996 r. ustawy - Kodeks Pracy, na mocy której ustanowiono wojewodów wierzycielami kar grzywien orzekanych przez inspektorów pracy.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 43 - Państwowa Inspekcja Pracy w wysokości 85.815 tys. zł Zrealizowane wydatki wyniosły 85.664 tys. zł, tj. 99,8% budżetu. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 22.907 tys. zł, tj. o 36,5%, a realnie wzrosły o 13,8%.

Największy udział w wydatkach Państwowej Inspekcji Pracy miały:

- wynagrodzenia osobowe (§ 11) - 42.500 tys. zł, tj. 49,6% wydatków ogółem, co stanowiło 99,8% kwoty przewidzianej w planie i były wyższe o 34,9% od wykonania w roku 1995,
- składki na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych (§ 41) - 19.386 tys. zł, tj. 22,6% wydatków ogółem, co stanowiło 99,8% planu i były wyższe o 37% od wykonania w roku 1995,
- wydatki na inwestycje (§ 72) - 4.865 tys. zł, tj. 5,7% wydatków ogółem, co stanowiło 100% planu po zmianach i były wyższe o 139% od wykonania w roku 1995.

Łącznie ze środkami z roku 1995 r. i odsetkami Państwowa Inspekcja Pracy dysponowała kwotą 5.319 tys. zł, z czego wykorzystano na zakupy inwestycyjne 2.819 tys. zł, tj. 53%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 1793 osoby i w porównaniu do 1995 r. było wyższe o 103 osoby, tj. o 6,1%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 56 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 2.079 zł i w porównaniu do 1995 r. było wyższe o 26,7%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 297,4 tys. zł, co stanowi spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 31%.

W Państwowej Inspekcji Pracy nie odnotowano zobowiązań wymagalnych ani odsetek z tytułu nieterminowych płatności.

Dochody gospodarki pozabudżetowej realizowanej w formie zakładu budżetowego wyniosły w 1996 r. 2.288 tys. zł i były niższe od kwoty planowanej po zmianach o 1,6%. Zakład budżetowy nie był dotowany.

Wydatki zakładu budżetowego wyniosły 2.282 tys. zł i były niższe o 1,8% od kwoty planowanej po zmianach oraz o 19,4% wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu nadwyżki środków obrotowych za 1995 r. dokonano w wysokości 40,9 tys. zł. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- wydatkowania środków inwestycyjnych niezgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych, poprzez udzielenie zamówienia na remont pomieszczeń biurowych o wartości 130 tys. zł, (co stanowiło 4,6% wypłat z rachunku inwestycyjnego) w trybie zamówienia z wolnej ręki na podstawie art. 71 ust. 1 pkt 6, chociaż nie występowały szczególne okoliczności gospodarcze lub społeczne, których nie można było przewidzieć, dające podstawę do korzystania z tego trybu. Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy - Prawo budżetowe naruszenie trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych stanowi naruszenie dyscypliny budżetowej,
- nieterminowego odprowadzania nadwyżki środków obrotowych za 1995 r. przez zakład budżetowy - Ośrodek Szkolenia we Wrocławiu w wysokości 40,9 tys. zł, które zostały wpłacone do budżetu dopiero w dniach 26 listopada i 1 grudnia 1996 r.

Zgodnie z § 7 pkt 4 rozporządzenia Ministra finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie zakładów budżetowych[29] nadwyżka środków obrotowych powinna być odprowadzona w ciągu 5 dni po przyjęciu rocznego sprawozdania. Sprawozdanie zakładu budżetowego zostało przyjęte w dniu 26 lutego 1996 r. Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe niedokonanie pełnych i terminowych wpłat do budżetu przez zakłady budżetowe stanowi naruszenie dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 43 - Państwowa Inspekcja Pracy, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Wnioski Najwyższej Izby Kontroli dotyczyły:

1. Ograniczenia stosowania trybu z wolnej ręki na podstawie art. 71 ust. 1 pkt 6 ustawy o zamówieniach publicznych jedynie do przypadków uzasadnionych szczególnymi okolicznościami gospodarczymi lub społecznymi, których wcześniej nie można było przewidzieć.
2. Dokonywania pełnych i terminowych wpłat do budżetu nadwyżki środków obrotowych przez zakład budżetowy.

CZĘŚĆ 44 - OBSŁUGA DŁUGU KRAJOWEGO

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 570.129,4 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 343.100,4 tys. zł, tj. o 151,1 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 387.232,5 tys. zł, tj. o 211,7 %, a realnie wzrosły o 160,0 %.

Głównymi źródłami dochodów były odsetki uzyskane przy sprzedaży obligacji skarbowych - 396.962,2 tys. zł oraz odsetki od środków na rachunkach bankowych - 107.769,9 tys. zł

Kontrola stwierdziła, że w 1995 roku dochody z tytułu odsetek od środków na rachunkach bankowych (54.329,8 tys. zł) stanowiły dochód części 08 -Ministerstwo Finansów. Klasyfikacja dochodów z odsetek w 1996 r. była zdaniem NIK bardziej zasadna. Odmienna klasyfikacja odsetek z tego samego tytułu w dwóch następnych po sobie latach, zniekształca natomiast porównywalność dochodów uzyskiwanych w ww. częściach budżetu w 1996 r. w stosunku do wykonania w 1995 r.

Zasadniczo w założeniach planistycznych przy konstruowaniu budżetu na 1996 r. przyjęto kwoty dochodów zbliżone do wykonania 1995 r. O znacznym przekroczeniu dochodów zdecydował zwiększony popyt na obligacje skarbowe, co wynikało głównie z kończącego się okresu korzystania przez osoby fizyczne z ulgi podatkowej w związku z zakupem obligacji skarbowych. Na zbliżonym do wykonania w 1995 r. poziomie

[29] Dz.U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344 ze zm.

utrzymały się dochody z tytułu odzyskania kwot wydatkowanych ze środków budżetu państwa, w ramach spłaty za kredytobiorców, poręczonych przez Skarb Państwa kredytów krajowych.

Wpływy do budżetu z tego tytułu wyniosły 48.482,3 tys. zł, co stanowiło 115,4% kwoty zaplanowanej, jednak w stosunku do poniesionych wydatków w 1996 r. z tytułu spłat za kredytobiorców poręczonych kredytów stanowiło to tylko 17,4%.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części nr 44 - Obsługa Długu Krajowego w wysokości 13.207.953,0 tys. zł W ciągu roku wydatki zostały zmniejszone o 2.000.000 tys. zł, do łącznej wysokości 11.207.953,0 tys. zł Zmniejszenia wydatków dotyczyły:

- o 1.550.000 tys. zł w rozdziale 9491 § 68 - odsetki i dyskonto od papierów wartościowych,
- o 450.000 tys. zł w rozdziale 9416 § 75 - wypłaty z tytułu udzielanych przez Skarb Państwa poręczeń spłaty kredytów krajowych.

Zrealizowane wydatki wyniosły 11.021.156,1 tys. zł, tj. 98,3 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 81.541,1 tys. zł, tj. o 0,7 %, a realnie były niższe o 16,0 %.

Dominującą pozycję wydatków stanowiły wydatki związane z obsługą skarbowych papierów wartościowych, które wyniosły 10.742.390 tys. zł, tj. 97,5 % wydatków ogółem. W porównaniu do kwoty przyjętej w ustawie budżetowej wydatki te stanowiły 86,4 %, w stosunku do planu po zmianach 98,8 %, natomiast do wykonania w 1995 r. - 102,7 %

Pozostałe poniesione wydatki dotyczyły wypłat z tytułu poręczeń spłaty krajowych kredytów przez Skarbu Państwa i wyniosły 278.766,4 tys. zł (2,5 % wydatków ogółem). W toku kontroli ustalono, że formy zabezpieczeń stosowane przy udzielaniu przez Ministra Finansów poręczeń spłaty kredytów na podstawie art. 23 ustawy Prawo budżetowe - nie były adekwatne do ponoszonego przez Skarb Państwa ryzyka kredytowego.

Należności i zobowiązania

Na koniec 1996 r. należności Skarbu Państwa z tytułu poręczonych i spłaconych za kredytobiorców kredytów (kapitał i odsetki) wynosiły 1.411.944,0 tys. zł, z czego 1.161.134,3 tys. zł (82,2 %) stanowiły należności z tytułu poręczeń kredytów na inwestycje centralne. W porównaniu do stanu na koniec 1995 r. należności te zmniejszyły się o 306.749,2 tys. zł Jednak nie wynikało to ze zwiększenia efektywności działań windykacyjnych, lecz z zawartych ugód bankowych, zwolnień z długu w związku z likwidacją przedsiębiorstw i z innych zwolnień.

Na koniec 1996 r. Skarb Państwa posiadał potencjalne zobowiązania z tytułu poręczenia kredytów krajowych w wysokości 10.070.599,6 tys. zł, z czego 8.303.057,9 tys. zł (82,4 %) stanowiły zobowiązania na finansowanie inwestycji centralnych. W wyniku spłaty części kredytów i odsetek przez budżet państwa i kredytobiorców zobowiązania te w stosunku do roku poprzedniego zmniejszyły się o 311.277,8 tys. zł.

Zadłużenie budżetu państwa

Zadłużenie budżetu państwa wg wartości kapitału wyniosło 179.200,6 mln zł i w stosunku do 1995 r. wzrosło nominalnie o 18.501,5 mln zł, tj. o 11,5 %, zaś realnie było niższe o 7,0 %. Przyrost zadłużenia ogółem wynikał w 73,6 % ze wzrostu zadłużenia krajowego i w 26,4 % ze wzrostu zadłużenia zagranicznego.

Relacja zadłużenia budżetu państwa do produktu krajowego brutto (PKB) zmniejszyła się z 55,7 % na koniec 1995 r. do 49,1 % na koniec 1996 r.

W 1996 r. zadłużenie krajowe budżetu państwa wyniosło 73.206,6 mln zł i wzrosło nominalnie do roku poprzedniego o 22,8 % , natomiast przyrost kwotowy tego zadłużenia wynosił 13.614,1 mln zł. W ujęciu realnym było to zadłużenie o 2,5 % wyższe niż w roku poprzednim. Nastąpił dalszy wzrost udziału zadłużenia krajowego w zadłużeniu budżetu państwa ogółem z 37,1 % na koniec 1995 r. do 40,9 %. Udział zadłużenia krajowego budżetu państwa w stosunku do produktu krajowego brutto stanowił w 1996 r. - 20,1 %, podczas gdy w 1995 r. wynosił 20,6 %.

Podobnie jak w roku poprzednim, decydujący udział w zadłużeniu krajowym budżetu państwa (92,7 %) stanowiły zobowiązania z tytułu sprzedaży skarbowych papierów wartościowych.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 44 - Obsługa Długu Krajowego, stwierdzając jedynie uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli wniosła o podjęcie działań w celu:

1. Skuteczniejszego odzyskiwania należności krajowych, między innymi poprzez stosowanie w szerszym zakresie nowych instrumentów oddziaływania , np. drogi egzekucji administracyjnej w stosunku do należności krajowych.
2. Ustanawiania realnego zabezpieczenia spłaty poręczonych przez Skarb Państwa kredytów krajowych, adekwatnego do stopnia ponoszonego ryzyka kredytowego.
3. Wyeliminowania przypadków niewłaściwej klasyfikacji uzyskiwanych dochodów budżetu państwa.

CZĘŚĆ 45 - URZĄD KULTURY FIZYCZNEJ I TURYSTYKI

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 1.407,7 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 996,7 tys. zł, tj. o 242,5%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 498,8 tys. zł, tj. o 54,9%, a realnie wzrosły o 29,2%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: prywatyzacja (na planowane z tego tytułu dochody w wysokości 350 tys. zł uzyskano 878,8 tys. zł, co stanowiło 62,4% dochodów ogółem), zwrot dotacji budżetowych przeznaczonych na realizację zadań państwowych przez

jednostki niepaństwowe (253,8 tys. zł) oraz niewykorzystane środki finansowe w polskich ośrodkach informacji turystycznej (167,2 tys. zł).

UKFiT w 1996 r. zakończył, rozpoczęty w 1991 r. proces prywatyzacji dwóch przedsiębiorstw i likwidację zakładów obsługi UKFiT, powołanych do zagospodarowania majątku zlikwidowanych przedsiębiorstw.

Natomiast drugie istotne źródło dochodów, jakim był zwrot dotacji przeznaczonych na realizację zadań państwowych przez jednostki niepaństwowe, nie było uwzględnione w ustawie budżetowej. Kwota zwróconych dotacji była o ponad 50% wyższa niż w 1995 r. W przypadku polskich ośrodków informacji turystycznej kwota zwróconych środków była o 73,8% wyższa niż w 1995 r.

Realizując dochody budżetowe - m.innymi dzięki poprawie kontroli wewnętrznej - UKFiT w pełni wykorzystał źródła ich pozyskania.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 45 - Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki w wysokości 232.040 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały - zgodnie z ustawą - Prawo budżetowe - zwiększone o 10.713 tys. zł, tj. o 4,6% do łącznej wysokości 242.753 tys. zł. Zwiększenie wydatków dotyczyło przede wszystkim działu 81 - Szkolnictwo wyższe rozdziału 8111 - Działalność dydaktyczna (wzrost o 8.907,8 tys. zł, tj. o 16,8%).

Zrealizowane wydatki wyniosły 242.133,1 tys. zł i stanowiły 99,7% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 73.420,7 tys. zł, tj. o 43,5%, a realnie wzrosły o 19,7%. We wszystkich pozycjach obowiązującej klasyfikacji budżetowej zrealizowane wydatki mieściły się w granicach kwot określonych w ustawie budżetowej po zmianach.

W strukturze zrealizowanych wydatków ogółem w 1996 r. największy udział stanowiły wydatki w działach: 87 - Kultura fizyczna i sport (45%) i 81 - Szkolnictwo wyższe (35%).

Na kulturę fizyczną i sport w ustawie budżetowej przeznaczono 108.868 tys. zł, a po zmianach - 109.567 tys. zł Faktyczne wydatki wyniosły 109.071,7 tys. zł, tj. odpowiednio 100,2% i 99,5%, a w porównaniu do 1995 r. - 146,7%.

Na szkolnictwo wyższe w ustawie budżetowej przewidziano 75.739 tys. zł Po zmianach budżetu kwota ta wzrosła do 84.646,8 tys. zł i była równa faktycznie poniesionym wydatkom. W porównaniu do kwoty ustalonej w ustawie budżetowej wydatki stanowiły 111,8%, a do wykonania 1995 r. - 134,9%.

W układzie rozdziałów i paragrafów, obowiązującej klasyfikacji budżetowej, największy udział stanowiły:

a) dotacje na zadania państwowe dla jednostek niepaństwowych w rozdziale 8721 - Stowarzyszenia kultury fizycznej (37,4% wydatków ogółem),

b) wydatki w rozdziale 8111 Działalność dydaktyczna szkół wyższych (29,3%).

W porównaniu do wykonania 1995 r. najwyższy wzrost wydatków miał miejsce w dziale 88 - Turystyka i wypoczynek (wzrost o 55%), w tym w rozdziale 8851 Stowarzyszenia turystyczne (o 101,9%).

Spośród zbadanych w toku kontroli wydatków UKFiT nie stwierdzono wydatkowania środków budżetowych w sposób niecelowy, niegospodarny lub z naruszeniem dyscypliny budżetowej w rozumieniu art. 57 ustawy - Prawo budżetowe. Z analizy dokonanych ustaleń wynika jednak, że miały miejsce przypadki naruszenia zasady legalności i rzetelności.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły w szczególności:

1) zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym z naruszeniem przepisów art. 42 ust. 1 pkt 4 ustawy - Prawo budżetowe o wyborze najkorzystniejszej oferty wykonania zadania i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 listopada 1994 r. określającym wykaz zadań państwowych, które mogą być zlecone jednostkom niepaństwowym,

2) finansowania usług wydawniczych oraz usług realizowanych przez Centralny Ośrodek Sportu z naruszeniem § 36 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa, przez powszechną praktykę udzielania zaliczek na poczet realizowanych usług,

3) przyznania i wypłacenia nagród resortowych dla terenów w okresie, gdy brak było przepisów wykonawczych do ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej.

Z analizy wydatków budżetowych wynika, że ma miejsce sukcesywny rozwój sieci polskich ośrodków informacji turystycznej, a w konsekwencji istotny wzrost wydatków na ich

utrzymanie i działalność. Wydatki w 1996 r. w rozdziale 8826 Ośrodki informacji turystycznej w 1996 r. wyniosły 17.643,9 tys. zł i w porównaniu do 1995 r. wzrosły o 49,4%. Brak jest jednak - o co NIK wnosiła wcześniej - kryteriów i trybu dokonywania oceny działalności tych ośrodków.

Kontrola gospodarowania przez UKFiT środkami finansowymi pochodzącymi z dopłat do stawek w grach liczbowych (przeprowadzona w IV kwartale 1996 r.) wykazała, że ich ustanowienie ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o zmianie ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych - istotnie zwiększyło nakłady finansowe na rozwój kultury fizycznej[30] i sportu, a w konsekwencji wpłynęło na rozwój bazy urządzeń sportowych oraz wyraźne zaktywizowanie współzawodnictwa sportowego dzieci, młodzieży i niepełnosprawnych. Mimo że ustawa nie określiła charakteru prawnego środków pochodzących z dopłat, w rezultacie czego nie zostały one poddane rygorom ustawy - Prawo budżetowe, Prezes UKFiT zapewnił podstawowe warunki umożliwiające właściwe gospodarowanie tymi środkami, w tym nadzór nad ich wykorzystaniem.

Stwierdzono, że środki te zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem określonym w ustawie, tj. na modernizację, remonty i dofinansowanie inwestycji obiektów sportowych oraz rozwój sportu wśród dzieci, młodzieży i niepełnosprawnych. Kontrola ujawniła równocześnie nieprawidłowości ograniczające efektywność gospodarowania środkami finansowymi pochodzącymi z dopłat.

Z ustaleń obecnej kontroli wykonania budżetu państwa, obejmującej realizację ustawy z dnia 12 września 1996 r. o zmianie ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych oraz o zmianie innych ustaw - na mocy której m.in. utworzono środki specjalne UKFiT - stwierdzono relatywnie wysoki stan środków specjalnych UKFiT na początku 1997 r. (95,5 mln zł, co stanowiło 37,7% środków, jakimi UKFiT dysponował w 1996 r.) oraz brak podstaw prawnych do podjęcia przez Prezesa UKFiT decyzji o zwolnieniu tych środków z normowania i wpłat do budżetu.

Z ustaleń kontroli wynika również, że z opóźnieniem wydawane są akty wykonawcze do ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej. Do czasu zakończenia kontroli na

---

[30] Dz.U. Nr 98, poz. 472.

26 upoważnień ustawowych - wydano i opublikowano 10 aktów, w tym 2 rozporządzenia (Rady Ministrów i Ministra Sprawiedliwości) oraz 8 zarządzeń Prezesa UKFiT.

Przeciętne zatrudnienie w sferze budżetowej w 1996 r. wyniosło 4395 osób, w tym w dziale 91 - Administracja państwowa - 146 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie ogółem w 1996 r. było niższe o 47 osób, tj. o 1%, a w dziale 91 wyższe o 14 osób, tj. o 8,1%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 606 osób, a w dziale 91 niższe o 3 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.057 zł, w tym w dziale 91 - 1.408 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 37,3%, w tym w dziale 91 o 14,7%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 221,7 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 66,7%. W latach 1995-1996 nie występowały w UKFiT zobowiązania wymagalne oraz nie płacono odsetek z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 34.102 tys. zł i były wyższe o 5,5% od kwoty planowanej po zmianach. Udział dotacji budżetowej w dochodach zwiększył się z 28,5% w 1995 r. do 31,2% w 1996 r. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 33.379,7 tys. zł i były o 9% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 7% wyższe od wykonania 1995 r. Zakłady budżetowe nie spełniły w latach 1995-1996 warunków, które obligowałyby je do dokonywania wpłat do budżetu.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 45 - Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Uchybienia dotyczyły w szczególności dokonania niektórych wydatków budżetu z naruszeniem zasady legalności i rzetelności. Szacuje się, że wydatki te dotyczyły łącznie kwoty ok. 2 mln zł, tj. 0,8% wydatków ogółem.

Stwierdzony w toku kontroli stan faktyczny uzasadnia podjęcie przez Prezesa UKFiT następujących działań:

1. Zapewnienie warunków dla pełnego i właściwego stosowania przepisów określających zasady zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym oraz zlecania wykonania usług wydawniczych oraz usług realizowanych przez Centralny Ośrodek Sportu.
2. Określenie kryteriów i trybu dokonywania oceny działalności polskich ośrodków informacji turystycznej.
3. Podjęcie realizacji wniosków zawartych w informacji NIK o wynikach kontroli gospodarowania środkami finansowymi pochodzącymi z dopłat do stawek w grach liczbowych prowadzonych przez PP „Totalizator Sportowy".
4. Zmianę decyzji Prezesa UKFiT z dnia 12 stycznia 1997 r. w sprawie utworzenia środków specjalnych UKFiT przez uchylenie postanowień §7 ust. 3 i 4 o zwolnieniu tych środków z normowania i wpłat do budżetu oraz rozważenie ponownego zainicjowania zmiany rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych.
5. Przyspieszenie prac związanych z wydaniem aktów wykonawczych do ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej.

W ocenie NIK, wyniki kontroli wskazują również na potrzebę znowelizowania rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym[31] w odniesieniu do możliwości zakupu sprzętu sportowego w ramach realizowanych przez jednostki niepaństwowe zadań państwowych.

CZĘŚĆ 46- KRAJOWY URZĄD PRACY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 127,6 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 97,6 tys. zł, tj. o 326,3,7%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 43,7 tys. zł, tj. o 52,4%, a realnie wzrosły o 27,1%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: § 42 Wpływy z usług - 68,2 tys. zł, § 77 Różne dochody - 26,5 tys. zł, § 81 Odsetki - 17,9 tys. zł.

Plan dochodów przekroczono we wszystkich paragrafach, a nadto wystąpiły dochody nie planowane z tytułu sprzedaży składników majątkowych i różnych opłat. Faktycznie w § 42 uzyskano dochody z czynszów stanowiące 1365% planu w tym paragrafie.

Tak znaczne przekroczenie planu spowodowane było kilkakrotnym - nie planowanym na 1996 r. wzrostem kwot czynszów pobieranych od użytkowników pomieszczeń wynajmowanych w budynkach zakupionych lub przejętych w 1996 r. w zarząd przez rejonowe urzędy pracy. Dochody nieplanowane w § 43 Sprzedaż wyrobów i składników majątkowych - w kwocie 10,7 tys. zł osiągnięto ze sprzedaży składników

[31] Dz.U. Nr 87, poz. 437.

majątku z remontowanych - modernizowanych obiektów. Natomiast dochody zaewidencjonowane w § 64 Różne opłaty - 4,3 tys. zł stanowiły zwrot poniesionych opłat za czynności egzekucyjne nie będące przedmiotem planowania dochodów na rok następny.

W związku z tym, że również w latach poprzednich plany dochodów budżetowych były wysoko przekraczane, celowe wydaje się bardziej realne planowanie ich wysokości.

Ogólny stan należności obniżył się w ciągu roku o 7,7%, a należności odroczonych - o 2,2%. Należności występowały z tytułu opóźnionych opłat za wynajmowanie pomieszczeń, rozliczeń z pracownikami (różnice inwentaryzacyjne, pobrane zaliczki) oraz dokonanych „z góry" opłat prenumeraty i kosztów pocztowych. Umorzenie należności w kwocie 474 zł nastąpiło w związku z decyzją prokuratora w sprawie kradzieży komputera. Zaniechanie ustalenia należności, niedokonanie pełnych i terminowych wpłat do budżetu, przeznaczenie dochodów na wydatki nie występowały.

Wysokość dochodów prawidłowo wykazano w sprawozdaniach Rb-23, Rb-25 i Rb-27 przekazanych terminowo Ministerstwu Finansów.

Naruszeń dyscypliny budżetowej w zakresie dochodów i należności nie stwierdzono.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 46 - Krajowy Urząd Pracy w wysokości 4.165.660 tys. zł. W ciągu 1996 r. Plan wydatków został zwiększony o 695.653 tys. zł do łącznej wysokości 4.861.313 tys. zł. Zwiększenia wydatków o 690.000 tys. zł stanowiące 99,2% dotyczyło działu 86 - Opieka Społeczna a wynikało z dodatkowej dotacji do Funduszu Pracy. Natomiast zwiększenie 5.653 tys. zł w dziale 91 - Administracja państwowa wynikało z przewidzianej w ustawie budżetowej podwyżki płac.

Zrealizowane wydatki wyniosły 4.861.313 tys. zł, tj. 100% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 644.447 tys. zł, tj. o 15,3%, a realnie były niższe o 3,9%.

Największe wydatki, wynoszące 4.620.550 tys. zł, tj. 95,0% ogólnej kwoty, miały miejsce w dziale 86 - Opieka Społeczna, stanowiąc dotację do Funduszu Pracy (wykonanie planu finansowego tego Funduszu objęto kontrolą Nr P/97/095 i jest ono przedmiotem informacji w jej III części).

Pozostałe wydatki w kwocie 240.763 tys. zł a stanowiące 5% ogółu wydatków w części budżetowej 46 poniesiono w dziale 91 - Administracja państwowa. Kwota ta, w porównaniu z 1995 r. była wyższa nominalnie o 24,6%, a realnie o 3,9%. Kwoty przyjęte w ustawie budżetowej przekroczono o 2,4% a było to uzasadnione przewidzianą w ustawie podwyżką płac oraz przyznaniem urzędowi dodatkowych 45 etatów kalkulacyjnych. Realizacja wydatków w dziele 91 była zgodna z planem po zmianach, 95,6% tych wydatków stanowiły wydatki bieżące, w tym wynagrodzenia 51,9% (wraz z pochodnymi 75,9%) natomiast 4,4% - wydatki inwestycyjne. Te ostatnie wyniosły 10.721,7 tys. zł o 45,7% więcej niż przewidziano w ustawie budżetowej, natomiast zgodnie z planem po zmianach. W porównaniu z 1995 r. wydatki inwestycyjne były wyższe nominalnie o 35,9%, a realnie o 13,4%. Skoncentrowano je głównie w RUP, gdzie wydatkowano 83,8% środków inwestycyjnych (w 1995 r. - 41,9%) na zakup 18 obiektów i remonty - modernizację 53 - co stanowiło 17% ogólnej liczby podległych urzędów. Ponadto przejęto w zarząd 18 budynków a w 80 prowadzono remonty bieżące.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wynosiło 13.018 etatów (całość w dziale 91 nie wliczając etatów finansowanych ze środków pozabudżetowych). W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 160 etatów, tj. o 1,2%, w tym w dziale 91 o 160 osób, tj. o 1,2%. W porównaniu do planowanych w ustawie budżetowej etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 113 etatów - w dziale 91 oraz niższe o 158 etatów - też w dziale 91 od planu po zmianach.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 799,48 zł, w tym w dziale 91 - 799,48 zł. W porównaniu do roku 1995 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło 23,6% całość w dziale 91.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 648,6 tys. zł w tym wymagalne 21,2 tys. zł co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio 59,7% i o 12,2%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 13,9 tys., zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 68,6%.

Gospodarka pozabudżetowa w Krajowym Urzędzie Pracy nie występowała.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- nieprzestrzegania w dwóch przypadkach przepisów ustawy o zamówieniach publicznych,
- nieterminowego porozliczania się pracowników ze służbowych podróży zagranicznych i składania sprawozdań.

Stwierdzone naruszenie dyscypliny budżetowej po stronie wydatków (art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy - Prawo budżetowe) dotyczyło dwóch tłumaczeń wartości 9,4 tys. zł oraz 3,7 tys. zł zleconych z naruszeniem przepisów ustawy o zamówieniach publicznych, gdyż usługi zlecono bez zawarcia pisemnych umów na ich wykonanie oraz nie prowadzono uproszczonej dokumentacji podstawowych czynności związanych z postępowaniem o zamówienie publiczne. O nieprawidłowościach tych powiadomiono w trakcie kontroli Prezesa Urzędu, który poinformował o skierowaniu sprawy do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie Dyscypliny Budżetowej i zobowiązał się o wyniku postępowania powiadomić Najwyższą Izbę Kontroli.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za rok 1996 w części 46 - Krajowy Urząd Pracy zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków budżetowych, stwierdzając nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

W skierowanym do Prezesa Urzędu wystąpieniu sformułowano następujące wnioski:

1. Wyeliminować przypadki naruszania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych.
2. Dopilnować terminowego rozliczania się pracowników ze służbowych podróży zagranicznych i składania sprawozdań.
3. Rozważyć możliwość zwiększenia składu osobowego Zespołu Kontroli Finansowej i Rozliczeń.

CZĘŚĆ 47 - KRAJOWA RADA RADIOFONII I TELEWIZJI

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 5.269 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 69 tys. zł, tj. o 1,3%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 2.515 tys. zł, tj. o 32,3%, a realnie były niższe o 43,6%.

Głównymi źródłami dochodów były wpływy z opłat za udzielone koncesje i wpisy do tv kablowej (4.890,5 tys. zł).

Dochody budżetowe zrealizowano w pełni wykorzystując źródła ich pozyskania.

Według stanu na 31 grudnia 1996 r. należności KRRiTV wynosiły 864 tys. zł i w stosunku do 1995 r. obniżyły się o 32% (406 tys. zł). Należności wymagalne wynosiły 814 tys. zł i dotyczyły przede wszystkim opłat koncesyjnych.

Ustalenia kontroli nie dały podstaw do formuowania krytycznych ocen odnośnie dochodzenia należności. Do postępowania egzekucyjnego skierowano tytuły wykonawcze na kwotę 441,9 tys. zł, a upomnienia wystawiono na kwotę 310 tys. zł

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 47 - Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji w wysokości 11.732 tys. zł

Zrealizowane wydatki wyniosły 11.290 tys. zł, co stanowiło 96,2% kwoty przewidzianej w ustawie budżetowej. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.898 tys. zł, tj. o 34,5%, a realnie wzrosły o 1.228 tys. zł, tj. o 12,2%.

Wydatki bieżące KRRiTV poniesione w rozdziale 9911 wyniosły w 1996 r. 9.947,1 tys. zł i stanowiły 88,3% ogółu wydatków w tym rozdziale, zaś świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 9,2 tys. zł (0,1% wydatków w rozdziale 9911).

Przy ogólnym nominalnym wzroście wydatków budżetowych w stosunku do roku 1995 o 34,5% wydatki bieżące wzrosły o 36,4%, świadczenia na rzecz osób fizycznych o 95,7%, a wydatki majątkowe o 22,3%.

W 1996 roku wynagrodzenia (§ 11 i § 17) wraz z pochodnymi (§ 41 i § 42) członków oraz pracowników KRRiTV wyniosły 5.928,8 tys. zł, a ich udział w wydatkach bieżących stanowił 59,6%. W 1995 r. udział wynagrodzeń wraz z pochodnymi w wydatkach bieżących stanowił 60,6%.

Pozostałe znaczące pozycje wydatków bieżących to:

- § 37 Usługi niematerialne w wysokości 1.616,2 tys. zł (16,3% wydatków bieżących) obejmujące m.innymi: umowy zlecenia, ekspertyzy, ogłoszenia prasowe, organizację szkoleń i seminariów;
- § 36 Usługi materialne w wysokości 975,3 tys. zł (9,8% wydatków bieżących) obejmujące m.innnymi: opłaty pocztowe i telefoniczne, ochronę obiektów, naprawy sprzętu i samochodów służbowych, remont siedziby KRRiTV przy ul. Sobieskiego;
- § 31 Materiały i wyposażenie w wysokości 659,7 tys. zł (6,6% wydatków bieżących) obejmujące m.innymi: zakup paliwa do samochodów, zakup mebli biurowych, drobnego sprzętu technicznego i materiałów.

Założone w ustawie budżetowej na 1996 r. środki na wydatki majątkowe w kwocie 1.852 tys. zł, tj. o 73,1% więcej niż w 1995 r., zostały przekazane w 70,6% (1.308,4 tys. zł) na rachunek inwestycyjny i łącznie z pozostałością środków zgromadzonych w latach

poprzednich oraz naliczonymi przez bank odsetkami od środków na rachunku inwestycyjnym stanowiły kwotę 1.863,2 tys. zł

Nakłady inwestycyjne KRRiTV miały być przeznaczone na:

- adaptację docelowej siedziby 998 tys. zł,
- zakupy inwestycyjne 854 tys. zł.

Zakupy inwestycyjne zrealizowane na kwotę 812,8 tys. zł obejmowały następujące wydatki:

- zakup oprogramowania 4,2 tys. zł (6,9% planu),
- zakup 5 samochodów osobowych 397,8 tys. zł (przekroczono plan o 56,0%),
- zakup sprzętu komputerowego 230,2 tys. zł (przekroczono plan o 277,1%),
- inne zakupy 180,6 tys. zł (przekroczono plan o 195,2%).

Ponadto realizując zadania z 1995 r. w zakresie komputeryzacji, w 1996 r. przeznaczono na ten cel nakłady w wysokości 543,1 tys. zł

W 1996 r. nie zrealizowano planowanych zadań w zakresie adaptacji docelowej siedziby (998 tys. zł). Na zakupy inwestycyjne wydatkowano kwotę 812,8 tys. zł, tj. 95,2% planowanej kwoty nie realizując zakupu sieci komputerowej, na którą przewidziano 416 tys. zł

Na koniec 1996 r. stan środków obrotowych działalności inwestycyjnej wynosił 508,6 tys. zł i był niższy od stanu na koniec 1995 r. o 34,5 tys. zł, tj. o 6,8%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 138 osób i w stosunku do 1995 r. wzrosło o 10 osób. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 12 osób.

Średnie miesięczne wynagrodzenie w 1996 r. wyniosło:

- dla członków KRRiTV - 6.632 zł, a po uwzględnieniu 1/12 nagrody z ZFN - 6.833 zł i było wyższe niż w 1995 r. o 125,2%,
- dla pracowników Biura KRRiTV - 1.977 zł, a po uwzględnieniu 1/12 nagrody z ZFN - 2.072 zł i było wyższe niż w 1995 r. o 3,9%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 40,6 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do 1995 r. o 15,1%. Zobowiązań wymagalnych nie odnotowano.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1,3 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do 1995 r. o 23,5%.

W 1996 r. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji nie prowadziła działalności w formie gospodarki pozabudżetowej.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- wykazania w sprawozdaniach budżetowych Rb-23 i Rb-27 za 1996 r. danych niezgodnych z ewidencją księgową, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej określonej w art. 57 ust. 1, pkt 15 ustawy - Prawo budżetowe,
- nieprzestrzegania zasad, formy i trybu określonych w przepisach ustawy o zamówieniach publicznych (9 zamówień, na które wydatkowano łącznie kwotę 1.005,1 tys. zł, tj. 8,9% wydatków ogółem), do stanowi naruszenie dyscypliny budżetowej określonej w art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy - Prawo budżetowe,
- dokonywania, w toku realizacji budżetu, przeniesień wydatków pomiędzy paragrafami klasyfikacji budżetowej bez wcześniejszej analizy potrzeb.

Uwagi Najwyższej Izby Kontroli dotyczą również celowości zmniejszenia wydatków inwestycyjnych o kwotę 316 tys. zł i zwiększenia wydatków bieżących. Przy planowaniu na 1996 r. środków inwestycyjnych przewidziano środki w wysokości 998 tys. zł na adaptację docelowej siedziby Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji. Nie zrealizowanie tego zamierzenia umożliwiło przeniesienie środków do grupy wydatków bieżących. Przeniesienie kwoty 316 tys. zł z § 72 Wydatki inwestycyjne do § 36 Usługi materialne, było legalne. Biorąc jednak pod uwagę decyzję parlamentu, na mocy której przyznano w budżecie KRRiT na 1996 r. kwotę 998 tys. zł na adaptacje nowej siedziby, kwotę 770,4 tys. zł, tj. 77,2% tych środków zużyto faktycznie na cele inne niż zdecydował Sejm. Podobne zjawisko miało miejsce w 1995 r., kiedy to przyznane na adaptację nowej siedziby KRRiTV środki zużyto na zupełnie inne cele.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 47 - Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże decydującego wpływu na wykonanie budżetu. Krytycznie oceniono nieprawidłowości - stwierdzone po raz drugi - a dotyczące

nieprzestrzegania zasad, trybu i formy określonych w ustawie o zamówieniach publicznych oraz wykorzystania na inne cele środków przyznanych Radzie przez Sejm na nową siedzibę.

Z punktu widzenia kryterium gospodarności nieprawidłowości nie stwierdzono.

Najwyższa Izba Kontroli wnosiła o realizację następujących wniosków:

1. Sporządzanie sprawozdań budżetowych zgodnie z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.
2. Przenoszenie wydatków pomiędzy poszczególnymi paragrafami klasyfikacji budżetowej poprzedzać szczegółową analizą potrzeb.
3. Przy udzielaniu zamówień publicznych przestrzegać zasad, trybu i formy postępowania ustalonych przepisami ustawy o zamówieniach publicznych.

CZĘŚĆ 48 - KOMITET BADAŃ NAUKOWYCH

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 10.871 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 4.951 tys. zł, tj. o 83,6 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 5.286 tys. zł, tj. o 32,7 %, a realnie były niższe o 43,9 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: należności byłego Centralnego Funduszu Rozwoju Nauki i Techniki (CFRNiT) zniesionego ustawą z dnia 14 grudnia 1990 r. o zniesieniu i likwidacji niektórych funduszy[32] wykonane w kwocie 6.842,5 tys. zł, tj. w 129,1 % planowanych oraz nie planowane dochody w dziale 77 - Nauka w łącznej kwocie 3.415,9 tys. zł, stanowiące zwrot nie wykorzystanych środków od jednostek otrzymujących dofinansowanie w latach ubiegłych, odsetki od środków budżetowych, wpływy ze sprzedaży wyników prac naukowych i badawczo-rozwojowych oraz z kar umownych. Nie planowane dochody wystąpiły we wszystkich rozdziałach działu 77 - Nauka.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia dochodów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 48 - Komitet Badań Naukowych w wysokości 1.866.438 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 1.143,5 tys. zł do łącznej wysokości 1.867.581,5 tys. zł

Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. rozdziału 7711 § 48 Dotacje na działalność statutową jednostek naukowych i badawczo-rozwojowych oraz na badania własne szkół wyższych, rozdziału 7711 § 73 Dotacje na finansowanie lub dofinansowywanie inwestycji innych jednostek organizacyjnych oraz rozdziału 7713 § 37 Usługi naukowo-badawcze.

Zmniejszenia wydatków dotyczyły § 37 Usługi naukowo-badawcze w rozdziałach 7712, 7714 oraz 7715.

Zrealizowane wydatki wyniosły 1.867.176 tys. zł, tj. 99,98 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 420.293 tys. zł, tj. o 29 %, a realnie wzrosły o 7,8 %.

---

[32] Dz.U. Nr 89, poz. 517

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w dziale 77 - Nauka, które w wydatkach ogółem stanowiły 99,3 %. W wydatkach w dziale 77- Nauka największy udział miały wydatki na finansowanie i dofinansowywanie działalności statutowej jednostek naukowych i badawczo-rozwojowych oraz badania własne szkół wyższych, które w wydatkach tego działu stanowiły 50,5 % (tj. o ok. 2 % wyższe niż planowane w ustawie budżetowej) oraz wydatki na finansowanie projektów badawczych, które w wydatkach tego działu stanowiły 18 % (i były niższe o ok. 2 % od planowanych w ustawie budżetowej)

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 284 osoby, w tym w dziale 91 - 249 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 2 osoby, tj. o 7 %, w tym w dziale 91 o 2 osoby, tj. o 8 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 12 osób, a w dziale 91 wyższe o 3 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 1.280,9 zł, w tym w dziale 91 - 1.334,6 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 17,4 %, w tym w dziale 91 o 17,0 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 26.913 tys. zł, w tym wymagalne 26.734 tys. zł Zobowiązania wymagalne wystąpiły w dziale 77 - Nauka w wyniku przekazania tej kwoty na rachunek sum depozytowych - zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 1996 r. w sprawie wydatków budżetowych, których nie zrealizowane planowane kwoty nie wygasają z upływem roku budżetowego[33]. Zobowiązania dotyczące projektów badawczych własnych, zamawianych i celowych (termin rozliczenia do 28 lutego 1997 r.) wyniosły 8.734 tys. zł, a kwota 18.000 tys. zł dotyczyła zobowiązań na wojskowe strategiczne programy rządowe (rozliczenie do 30 września 1997 r.). W 1995 r. sytuacja taka nie wystąpiła.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 864 tys. zł i były wyższe o 0,1 % od kwoty planowanej po zmianach.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 855 tys. zł i były o 1 % niższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 28,8 % wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 5 tys. zł, w 1995 r. nie było wpłat do budżetu.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- nierealizowania przez Komisje Komitetu Badań Naukowych ustawowego obowiązku - stosownie do treści art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o utworzeniu Komitetu Badań Naukowych[34] - ustalania kryteriów oceny jednostek naukowych lub jednostek badawczo-rozwojowych, stanowiącej podstawę finansowania bądź dofinansowywania ich działalności statutowej,
- przyjęcia przez Komitet Badań Naukowych rozliczenia Polskiej Fundacji Upowszechniania Nauki z realizacji merytorycznej obsługi importu czasopism naukowych i innych nośników informacji naukowej, pomimo przekazania przez fundację ponad 200 tys. zł podmiotom nieuprawnionym do otrzymywania środków budżetowych na ten cel,
- nierealizowania przez Polską Fundację Upowszechniania Nauki postanowień umowy zawartej z urzędem KBN na merytoryczną i finansową obsługę importu czasopism naukowych i innych nośników informacji naukowej, w tym zwłaszcza nieudokumentowania wydatków w kwocie 400 tys. zł wydatkowanych na obsługę importu oraz wysokości odsetek od środków budżetowych lokowanych na terminowych rachunkach bankowych.

---

[33] Dz.U. Nr 156, poz.782.

[34] Dz.U. Nr 8, poz.28 ze zm.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 48 - Komitet Badań Naukowych, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły nieustalenia dotychczas przez Komisje Komitetu Badań Naukowych kryteriów oceny jednostek naukowych lub jednostek badawczo-rozwojowych, stanowiącej podstawę finansowania bądź dofinansowywania ich działalności statutowej oraz przekazania kwoty 200,8 tys. zł - niezgodnie z obowiązującymi przepisami - jednostkom nieuprawnionym do otrzymywania środków budżetowych na import czasopism naukowych i innych nośników informacji naukowej.

W wyniku kontroli wykonania budżetu w części 48 Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła do Przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych o realizację m.in. następujących wniosków:

1. Ustalenie przez Komisje Komitetu Badań Naukowych - stosownie do treści art. 10 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o utworzeniu KBN - kryteriów oceny jednostek naukowych lub jednostek badawczo-rozwojowych, stanowiącej podstawę finansowania bądź dofinansowywania ich działalności statutowej.
2. Zasadne wydaje się również uwzględnienie w powyższej regulacji, dotyczącej decyzji o przyznaniu jednostkom określonych kategorii - mających bezpośredni wpływ na poziom finansowania ich działalności statutowej - trybu odwoławczego umożliwiającego jednostkom naukowym i jednostkom badawczo-rozwojowym odwoływanie się od niekorzystnych dla nich decyzji.
3. Zaprzestanie przekazywania podmiotom nieuprawnionym środków budżetowych na import czasopism naukowych i innych nośników informacji naukowej.
4. Rozważenie celowości powierzenia innemu podmiotowi merytorycznej i finansowej obsługi importu czasopism naukowych i innych nośników informacji naukowej - zwłaszcza w świetle informacji Polskiej Fundacji Upowszechniania Nauki o ponoszonych z tego tytułu stratach bilansowych.

Jednocześnie NIK poinformowała Przewodniczącego KBN, że aktualne pozostają - w okresie obowiązywania dotychczasowej umowy zawartej przez KBN z Polską Fundacją Upowszechniania Nauki - wnioski NIK skierowane do Komitetu w maju ubiegłego roku i dotyczące merytorycznej i finansowej obsługi importu czasopism naukowych i innych nośników informacji naukowej realizowanej przez tę Fundację.

CZĘŚĆ 50 - GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 1.283,1 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 257,1 tys. zł, tj. o 25,1 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 340,9 tys. zł, tj. o 36,2 %, a realnie wzrosły o 13,6 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy ze sprzedaży wyrobów i składników majątkowych (§ 43) na kwotę 961,9 tys. zł, wpływy z usług (§ 42) na kwotę 201,4 tys. zł

Wyższe niż planowane w ustawie budżetowej dochody osiągnięto w działach:

- 01 - Przemysł o 89,3 tys. zł, tj. 14,5 %,
- 91 - Administracja państwowa i samorządowa o 173,3 tys. zł, tj. 51,6 %.

Na przekroczenie planowanych dochodów m. in. miał wpływ wzrost cen sprzedawanych publikacji statystycznych spowodowany wzrostem cen materiałów takich jak papier i części zamienne.

Niższe od planowanych w ustawie budżetowej dochody uzyskano w dziale 66 Różne usługi materialne o 6,1 tys. zł

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 50 - Główny Urząd Statystyczny w wysokości 154.740 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 63.019 tys. zł, do łącznej kwoty 217.759 tys. zł Zwiększenie wydatków dotyczyło:

§ 11	Wynagrodzenia osobowe	-	2.378,4 tys. zł,
§ 12	Uposażenie żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy	-	9,7 tys. zł,
§ 15	Uposażenie żołnierzy niezawodowych i funkcjonariuszy w służbie kandydackiej oraz pozostałe należności żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Służby Więziennej	-	9,3 tys. zł,
§ 21	Nagrody i wydatki osobowe nie zaliczone do wynagrodzeń	-	11.526,8 tys. zł,
§ 25	Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	-	594,7 tys. zł,
§§ 28 - 38 m. in.:	Materiały i wyposażenie, Usługi materialne - umowy zlecenia i o dzieło, Podróże służbowe krajowe, energia)	-	32.912,3 tys. zł,
§§ 41 - 42	(składki na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	-	7.584,0 tys. zł,
§ 72	Wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych	-	500,0 tys. zł,
§ 88	Dotacje celowe na finansowanie zadań bieżących zleconych gminom	-	7.503,9 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 217.744 tys. zł, tj. niespełna 100 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 76.497 tys. zł, tj. o 54,2 %, a realnie wzrosły o 28,6 %.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w dziale 66 - Różne usługi materialne - 73.207 tys. zł, w tym m. in. w rozdziale 6712 - Inne jednostki usług informatycznych (490 urzędów statystycznych) - 58.417,2 tys. zł,

w tym:

§ 11	Wynagrodzenia osobowe	- 31.536,7 tys. zł,
§ 17	Nagrody z zakładowego funduszu nagród	- 1.917,4 tys. zł,
§ 31	Materiały i wyposażenie	- 1.916,5 tys. zł,
§ 36	Usługi materialne	- 2.935,9 tys. zł,
§ 41	Składki na ubezpieczenia społeczne	- 14.560,9 tys. zł,
§ 42	Składki na Fundusz Pracy	- 978,6 tys. zł.

Zrealizowane wydatki w kwocie 73.207 tys. zł były wyższe o 2.156 tys. zł od kwoty wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej, tj. o 3% oraz niższe o 3 tys. zł od planu wydatków po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki te były w częściach nominalnych wyższe o 16.276 tys. zł, tj. o 28,6%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 7.409 osób w przeliczeniu na pełnozatrudnionych, w tym w dziale 91 - 2.945 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 46 osób, tj. o 0,6 %, w tym w dziale 91 o 41 osób, tj. o 1,4 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 1262 osoby, a w dziale 91 o 415 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 857 zł, w tym w dziale 91 - 923 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,5 %, w tym w dziale 91 o 25,6 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 824 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 11,7 %. Zobowiązania wymagalne na koniec grudnia 1996 r. nie wystąpiły. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 5 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do 1995 r. o 400 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 7.663 tys. zł i były niższe o 0,8 % od kwoty planowanej po zmianach. W 1996 r. jak i w 1995 r. dotacje budżetowe nie stanowiły dochodów w gospodarce pozabudżetowej.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 7.595 tys. zł i były o 0,1% niższe od kwoty planowanej oraz o 22,7 % wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 23 tys. zł i były niższe o 25,8 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzono w toku kontroli budżetowej, że przy dokonywaniu wydatków budżetowych wystąpiły dwa przypadki działań niezgodnych z prawem. Główny Urząd Statystyczny z wydatkowanej kwoty 59.080.060 zł pochodzącej z rezerwy celowej przeznaczonej na sfinansowanie spisu rolnego 1996 roku, wydatkował kwotę 348.364 zł (tj. 0,2 % wydatków ogółem GUS w 1996 r.) na częściową realizację prac związanych z tworzeniem systemu identyfikacji adresowej ulic, nieruchomości, budynków i mieszkań (NOBC-47), tj. niezgodnie z przeznaczeniem. Stanowiło to naruszenie art. 42 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe, a tym samym naruszenie dyscypliny budżetowej według art. 57 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy. Ponadto ustalono, że w Głównym Urzędzie Statystycznym w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych w trybie zapytania o cenę, realizacji dostaw od wybranych oferentów - na łączną kwotę 435.898,29 zł - dokonywano bez zawarcia pisemnej umowy w formie jednego dokumentu, co było niezgodne z art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły ogółem kwoty 784.262,29 zł, tj. 0,4 % zrealizowanych wydatków GUS w 1996 r.

Najwyższa Izba Kontroli skierowała w lipcu 1997 r. zawiadomienie dotyczące naruszenia dyscypliny budżetowej do Komisji Orzekającej działającej przy Prezesie Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie naruszenia dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe) przez Dyrektora Departamentu Ekonomicznego GUS.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 50 -Główny Urząd Statystyczny, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia, nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Wydatki budżetowe zrealizowane zostały w ramach kwot określonych ustawą budżetową oraz planem po zmianach. Nie stwierdzono działań wskazujących na niegospodarność i niecelowość wydatkowania środków budżetowych. Wydatki były udokumentowane rzetelnie.

W wystąpieniu pokontrolnym Najwyższa Izba Kontroli zwróciła się z wnioskami o:

1. Przestrzeganie przepisów art. 42 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe, to jest dokonywanie wydatków budżetowych zgodnie z planowanym przeznaczeniem.
2. Zawieranie umów w formie pisemnej przy udzielaniu zamówień publicznych w trybie zapytania o cenę, zgodnie z art. 74 ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych.

CZĘŚĆ 51 - GŁÓWNY URZĄD CEŁ

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 6.548.261 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 47.761 tys. zł, tj. o 0,73%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 709.543 tys. zł, tj. o 12,15%, a realnie były niższe o 6,46%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy z cła w dziale 64 - Handel zagraniczny w kwocie 6.498.288 tys. zł, tj. 99,2% dochodów ogółem. Pozostałe 0,8% dochodów osiągnięto w dziale 91 - Administracja państwowa - była to kwota 49.927 tys. zł

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 51 - Główny Urząd Ceł w wysokości 282.343 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 5.785 tys. zł do łącznej wysokości 288.128 tys. zł. Zwiększenie wydatków dotyczyło:

– rozdziału 9111 Jednostki centralne:

§ 11 Wynagrodzenia osobowe o 380.648 zł,

w tym: - podwyżka wynagrodzeń od 1.07.1996 r. (775 etatów) 320.809 zł

- podwyżka wynagrodzeń od 1.07.1996 r. (7 etatów osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe) 59.839 zł,

§ 41 Składki na ubezpieczenia społeczne 164.876 zł,

§ 42 Składki na Fundusz Pracy 11.419 zł,

- rozdziału 9131 Jednostki terenowe podległe organom centralnym:

§ 11 Wynagrodzenia osobowe o 3.580.687 zł

w tym: - podwyżka wynagrodzeń od 1.07.1996 r. (11.886 etatów) 3.152.647 zł

- podwyżka wynagrodzeń od 1.07.1996 r. (50 etatów) 13.260 zł

- wynagrodzenia od 1.01.1996 r. (50 etatów) 417.780 zł

§ 41 Składki na ubezpieczenia społeczne 1.539.695 zł

§ 42 Składki na Fundusz Pracy 107.421 zł

Zrealizowane wydatki wyniosły 286.670 tys. zł, tj. 99,49% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 66.539 tys. zł, tj. o 30,23%, a realnie wzrosły o 8,61%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków, wydatki zrealizowano w dziale 91 - Administracja państwowa, przy czym największy udział miały wydatki zrealizowane w rozdziale 9131 Jednostki terenowe podległe organom centralnym i wyniosły 225.018 tys. zł, tj. 101,80% w stosunku do ustawy budżetowej i 99,56% budżetu po zmianach oraz 125,28% wykonania za 1995 r. w ujęciu nominalnym.

W rozdziale 9111 Jednostki centralne wydatkowano kwotę 58.105 tys. zł, tj. 100,19% w stosunku do ustawy budżetowej i 99,26% budżetu po zmianach oraz 157,25% wykonania za 1995 r. w ujęciu nominalnym.

W rozdziale 9122 Współpraca naukowo-techniczna i gospodarcza z zagranicą wydatkowano 3.547 tys. zł, tj. 106,84% w stosunku do ustawy budżetowej i 98,94% budżetu po zmianach oraz 99,58% wykonania za 1995 r. w ujęciu nominalnym.

W strukturze wydatków podstawową pozycję stanowiły wynagrodzenia osobowe pracowników (§ 11) w kwocie 112.648 tys. zł, które wraz z nagrodami z Zakładowego Funduszu Nagród (§ 17) w kwocie 5.716 tys. zł stanowiły 41,29% ogółu wydatków. Na pochodne od wynagrodzeń, tj. składki na ubezpieczenia społeczne oraz składki na Fundusz Pracy (§§ 41 i 42) wydatkowano 51.706 tys. zł, tj. 18,04% ogółu wydatków. Na wydatki w § 31 Materiały i wyposażenie, § 35 Energia oraz §§ 36 i 37 Usługi materialne i niematerialne wydatkowano kwotę 69.857 tys. zł, tj. 24,37% ogółu wydatków. Środki budżetowe w kwocie 30.000 tys. zł zaplanowane w ustawie budżetowej przekazane zostały na rachunek środków inwestycyjnych z przeznaczeniem na finansowanie kontraktu na wykonanie, wdrożenie i utrzymanie Ogólnopolskiego Systemu Informatycznego dla Administracji Celnej (kontrakt z CGK). Powyższa kwota nie została wydatkowana w 1996 r. i na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 23 grudnia 1996 r. w sprawie wydatków budżetowych, których nie zrealizowane planowe kwoty nie wygasają z upływem roku budżetowego 1996 r., termin jej wykorzystania został przesunięty do dnia 31 grudnia 1997 r.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 12.693 osoby, w tym w dziale 91 - 12.617 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 738 osób, tj. o 6,17%, w tym w dziale 91 o 723 osoby, tj. o 6%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe

o 106 osób, a w dziale 91 o 101 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 782,14 zł, w tym w dziale 91 - 781,77 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 17,03%, w tym w dziale 91 o 17%.

Niezależnie od wynagrodzeń ze środków budżetowych wypłacane są premie dla pracowników podległych Prezesowi Głównego Urzędu Ceł ze środka specjalnego[35].

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ze środka specjalnego w dziale 91 wyniosło w 1996 r. kwotę 769,34 zł i w porównaniu do 1995 r. wzrosło o 260,82 zł, tj. o 66,1%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. ze środków budżetowych

wraz z wypłatami z Zakładowego Funduszu Nagród, a także ze środków pozabudżetowych w dziale 91 wyniosło łącznie 1.551,11 zł i w porównaniu do 1995 r. wzrosło o 374,42 zł, tj. o 31,82%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 916.559 tys. zł, w tym wymagalne 20 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 146.150 tys. zł i 19,8 tys. zł.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. odsetek nie zapłacono.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 228.931 tys. zł i były niższe o 1,12% od kwoty planowanej po zmianach. Udziału dotacji budżetowej w dochodach w 1996 r., podobnie jak w 1995 r., ustawa budżetowa nie przewidywała.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 212.772 tys. zł i były o 2,04% niższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 45,82% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 46 tys. zł W 1995 r. wpłaty do budżetu nie dokonano.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 51 - Główny Urząd Ceł, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia, nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- celowości nadmiernego gromadzenia środków finansowych (pozabudżetowych) na rachunku inwestycyjnym, które to środki na koniec 1996 r. stanowiły 320,6% kwoty wydatkowanej na cele inwestycyjne w całym 1996 r.,
- terminowości rozpatrywania spraw i składania sprawozdań przez Rzecznika ds. Dyscypliny Budżetowej oraz Przewodniczącego Komisji Orzekającej w Głównym Urzędzie Ceł,
- bieżącego nadzoru Głównego Urzędu Ceł nad umarzanymi przez urzędy celne należnościami celnymi, jak również nad źródłami powstawania należności i zobowiązań długoterminowych.

Po kontroli wykonania budżetu za 1996 r. w części 51 - Główny Urząd Ceł, Najwyższa Izba Kontroli wnioskowała o:

1. Kompleksowe rozpatrzenie problematyki związanej z planowaniem, finansowaniem i realizacją działań inwestycyjnych, w tym:
   - dostosowanie planów inwestycyjnych do możliwości realizacyjnych, w świetle obowiązujących przepisów prawnych, a w szczególności ustawy o zamówieniach publicznych, a także możliwości kadrowych,
   - ustalenie środków finansowych w planie środka specjalnego na działalność inwestycyjną w wielkościach umożliwiających ich realne wydatkowanie w roku budżetowym,
   - podjęcie działań zmierzających do ścisłej współpracy Departamentu Zamówień Publicznych i Inwestycji z Departamentem Budżetowo-Finansowym w zakresie bieżącego rozliczania zadań inwestycyjnych i uzgadniania stanu zobowiązań finansowych i umownych,

[35] Dz.U. Nr 94, poz. 465.

- rozpatrzenie możliwości zdecentralizowania działań w zakresie realizacji inwestycji w celu efektywniejszego wykorzystania posiadanych na ten cel środków.

2. Przeanalizowanie możliwości planowania odprowadzania do budżetu nadwyżki środków pozabudżetowych, ze szczególnym uwzględnieniem nadwyżki środka specjalnego.
3. Bieżący nadzór nad umarzanymi przez urzędy celne należnościami celnymi.
4. Zwrócenie szczególnej uwagi na źródła powstawania należności i zobowiązań długoterminowych.
5. Zapewnienie sprawnego i terminowego rozpatrywania spraw o naruszenie dyscypliny budżetowej przez Komisję Orzekającą działającą w Głównym Urzędzie Ceł, a także przestrzegania terminów sprawozdawczości w tym zakresie.
6. Terminowe informowanie Najwyższej Izby Kontroli o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych NIK, o podjętych działaniach na rzecz ich realizacji lub przyczynach nie podjęcia takich działań.

CZĘŚĆ 52 - PAŃSTWOWA AGENCJA ATOMISTYKI

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 544 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 67 tys. zł, tj. o 14%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 212 tys. zł, tj. o 63,9%, a realnie wzrosły o 36,7%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były dochody działu 97 - Różne rozliczenia, które zamknęły się kwotą 420 tys. zł, a ich udział w dochodach ogółem wyniósł 77,2%. Pochodziły one z prywatyzacji (rozdział 9716), zaś w szczególności obejmowały dochody z leasingu (§ 33) Zakładu Urządzeń Dozymetrycznych Polon-Alfa w Bydgoszczy (407 tys. zł).

Wyższe niż planowane w ustawie budżetowej dochody osiągnięto w dziale 91 Administracja państwowa i samorządowa o 84 tys. zł Dochody działu 91 - podobnie jak w 1995 r. - w ok. 90% pochodziły z odsetek bankowych od środków lokowanych na rachunku sum na zlecenie, przekazywanych przez KBN przede wszystkim na opłacanie składek członkowskich z tytułu przynależności Polski do organizacji międzynarodowych. W 1996 r. wpływy z odsetek bankowych zamknęły się kwotą 112,7 tys. zł. Odsetki od środków przekazanych przez KBN na opłacenie składek wyniosły 99,5 tys. zł , stanowiąc 88,3% ogółu dochodów z tego tytułu. Stwierdzono przy tym, że obowiązujący , złożony tryb opłacania składki do Zjednoczonego Instytutu Badań Jądrowych w Dubnej nie pozwalał na określenie wysokości dochodów z odsetek na etapie opracowania projektu budżetu.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 52 - Państwowa Agencja Atomistyki w wysokości 22.775 tys. zł

W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 87 tys. zł do łącznej wysokości 22.862 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły paragrafów: 11,41,42 Wynagrodzenia z pochodnymi.

Zrealizowane wydatki wyniosły 22.039 tys. zł, tj. 96,4% budżetu po zmianach.

W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 3.377 tys. zł, tj. o 18,1%, a realnie były niższe o 1,5%.

Struktura wydatków w 1996 r. w porównaniu z 1995 r. nie uległa zasadniczym zmianom. Blisko 60% wszystkich wydatków stanowiły wydatki rozdziału 2994 Zadania w zakresie bezpiecznego wykorzystania energii jądrowej.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 85 osób,w tym w dziale 91 - Administracja państwowa - 85 osób.

W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 1 osobę , tj. o 1,2%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 26 osób, przy czym planowane zatrudnienie nie odpowiadało liczbie etatów kalkulacyjnych.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.552 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 22,6%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 10 tys. zł (wymagalne zobowiązania nie występują), co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 23,1% .Zobowiązania dotyczące kosztów 1996 r. (§§:31,36,37) zostały uregulowane w styczniu 1997 r., tj. w tym samym miesiącu , w którym wpłynęły rachunki i faktury.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły głównie zawyżania zgłaszanego do Ministra Finansów zapotrzebowania na dotacje dla jednostek pozabudżetowych realizujących zadania z zakresu bezpiecznego wykorzystywania energii atomowej oraz przekazywania dotacji w wysokości wyższej niż wynikało to z aktualnych możliwości wykorzystania ich przez zleceniobiorców.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 52 - Państwowa Agencja Atomistyki, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Omówione wyżej ustalenia kontroli wskazują na potrzebę :

1) Zracjonalizowania wydatkowania środków budżetowych na realizację zadań w zakresie bezpiecznego wykorzystywania energii atomowej poprzez przekazywanie zaliczek w wysokościach i terminach adekwatnych do stopnia realizacji zadań i ponoszonych kosztów.

2) Dostosowanie wielkości zapotrzebowania na środki finansowe zgłaszanego do Ministerstwa Finansów w zakresie dotacji udzielanych w trybie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. do faktycznych potrzeb.

Powyższe wnioski ujęte zostały w wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa PAA.

CZĘŚĆ 53 - WYŻSZY URZĄD GÓRNICZY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 547 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 67 tys. zł, tj. o 14,0%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 74 tys. zł, tj. o 15,6%, a realne były niższe o 3,5%. Dochody uzyskiwano wyłącznie w dziale 91 - Administracja państwowa.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: wpływy w § 64 wynoszące 489,1 tys. zł (89,4% całości dochodów) i czynsze za najem lokali mieszkalnych i miejsc garażowych - 44,5 tys. zł (8,1%), sprzedaż zbędnych składników majątkowych - 12 tys. zł (2,2%).

Kontrola nie stwierdziła przypadków naruszenia dyscypliny budżetowej po stronie dochodowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 53 - Wyższy Urząd Górniczy w wysokości 20.291 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 2.525 tys. zł, do łącznej wysokości 22.816 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły wyłącznie wynagrodzeń wraz z pochodnymi (§ 11, 41, 42).

Zrealizowane wydatki wyniosły 22.625 tys. zł, tj. 99,2% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 5.144 tys. zł, tj. o 29,2%, a realnie wzrosły o 7,8%.

Z ogólnych wydatków budżetowych poniesionych w 1996 r., 40,6% stanowiły wydatki w rozdziale 9111 Jednostki centralne, 58,9% w rozdziale 9131 Jednostki terenowe i 0,4% w rozdziale 9122 Współpraca naukowo-techniczna z zagranicą.

W poniesionych wydatkach w rozdziale 9111 główną pozycję stanowiły wynagrodzenia wraz z pochodnymi (§§ 11, 17, 41, 42), które stanowiły 55,9% wydatków rozdziału, usługi materialne (§ 36) 12,8% wydatków, usługi niematerialne (§ 37) 8% wydatków, zakupy materiałów i przedmiotów nietrwałych (§ 31) 4,5% wydatków, dotacje na inwestycje (§ 72) 4% wydatków, podróże służbowe krajowe (§ 28) 5,1% wydatków.

W ramach wydatków inwestycyjnych dokonano m.in. zakupów związanych z dalszą komputeryzacją i oprogramowaniem urzędów górniczych w celu usprawnienia ich działalności. Dokonano także zakupów 3 samochodów w celu odnowienia posiadanego taboru samochodowego.

Wydatki budżetowe w rozdziale 9131 dotyczące okręgowych urzędów górniczych podległych WUG były ponoszone wyłącznie na wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi (§ 11, 17, 41, 42). Pozostałe wydatki tych urzędów rozliczane były przez jednostkę centralną WUG.

W strukturze rozdziału 9122, główną pozycję stanowiły koszty podróży służbowych zagranicznych (§ 29), stanowiące 75,2% wydatków rozdziału, usługi niematerialne (§ 37) 13,4%, usługi materialne (§ 36) 6,2% oraz materiały i wyposażenie (§ 31) 4,1%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 551 osób, w tym w dziale 91 - 527 osób. W porównaniu do 1995 roku przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 25 osób, tj. o 4,8% (całość w dziale 91). W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 16 osób, a w dziale 91 o 15 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wyniosło 1.954 zł, w tym w dziale 91 - 2.010 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wzrosło o 22,7%, w tym w dziale 91 o 22,5%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 22,1 tys. zł, w tym nie występowały wymagalne, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 14,0%.

W 1996 r. nie płacono odsetek (podobnie było w 1995 r.) z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 645 tys. zł i były niższe o 3,3% od kwoty planowanej po zmianach. W 1996 r. nie występowały dotacje budżetowe do tej gospodarki (podobnie jak w 1995 r.).

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 592 tys. zł i były o 6,3% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 59,1% wyższe niż wykonanie 1995 r. Gospodarka pozabudżetowa WUG w 1996 r. nie była zobowiązana do dokonywania wpłat do budżetu (podobnie jak w 1995 r.).

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły mylnego przekazania przez WUG do Ministerstwa Finansów danych odnośnie środka specjalnego. Spowodowało to 1000-krotne zawyżenie danych po stronie dochodów i wydatków tego środka w uchwalonej przez Sejm ustawie budżetowej na 1996 r. Stwierdzono również przypadek niewłaściwego dokumentowania i weryfikowania przedkładanych Urzędowi rozliczeń za zlecane roboty i usługi. Niezgodne z wewnętrznymi uregulowaniami było również dokumentowanie części wyjazdów zagranicznych (brak sprawozdań).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 53 - Wyższy Urząd Górniczy, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Kontrola nie stwierdziła naruszeń dyscypliny budżetowej. W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Prezesa WUG wnioskowano o podjęcie decyzji i działań zmierzających do uzupełnienia brakujących etatów pracowników inspekcyjno-technicznych WUG odpowiednio do statutowych zadań Urzędu. Wnioskowano ponadto o:

1. Właściwe dokumentowanie i weryfikowanie przedkładanych Urzędowi rozliczeń na zlecane roboty i usługi.
2. Zapewnienie skutecznego nadzoru nad sporządzaniem projektów planów gospodarki pozabudżetowej, w celu niedopuszczenia do powtórzenia się stwierdzonych błędów.

CZĘŚĆ 54 - URZĄD PATENTOWY RP

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 14.353 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.853 tys. zł, tj. o 14,8%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 3.649 tys. zł, tj. o 34%, a realnie wzrosły o 11,8%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: opłaty wnoszone za zgłoszenia i ochronę praw przemysłowych oraz odwołań w kwocie 13.965 tys. zł, stanowiąc 97,3% całych dochodów.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły: niewydolności kadrowej Urzędu w załatwianiu zgłoszeń o ochronę praw przemysłowych, co poza wymową merytoryczną stanowi potencjalne źródło dochodów. Urząd podejmuje od 1993 r. starania w tym zakresie, lecz jak dotychczas bezskutecznie.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 54 - Urząd Patentowy RP w wysokości 10.243 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 348 tys. zł, do łącznej wysokości 10.591 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły § 36 usługi materialne na koszty organizacji Międzynardowej Konferencji Naukowej i §§ 11,41-43 na sfinansowania skutków urzędowych podwyżek wynagrodzeń (wraz z pochodnymi) dla pracowników Urzędu Patentowego RP.

Zrealizowane wydatki wyniosły 10.577 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.852 tys. zł, tj. o 21,2%, a realnie wzrosły o 1,1%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków dominującą pozycję, tj. kwotę 7.598 tys. zł (71,85%) stanowiły wynagrodzenia osobowe i ich pochodne pracowników centrali Urzędu. Wydatki te mieściły się w granicach ustalonych ustawą budżetową po zmianach, limitach i wskaźnikach.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 382 osoby, w tym w dziale 91 - 352 osoby. W porównaniu do 1995 roku przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 5 osób, tj. o 1,3%, w tym w dziale 91 o 4 osoby, tj. o 1,3%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 18 osób, a w dziale 91 o 8 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 roku wyniosło 1.181,28 zł, w tym w dziale 91 - 1.208,80 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wzrosło o 18,25%, w tym w dziale 91 o 18,58%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 55,7 tys. zł, w tym nie było zobowiązań wymagalnych, co oznacza utrzymywanie się zobowiązań z tytułu bieżących rozliczeń na poziomie 1995 r.

Z tytułu zobowiązań w 1995 i 1996 roku nie wystąpiły odsetki.

Dochody (przychody) gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 509 tys. zł i były niższe o 3% od kwoty planowanej po zmianach. Gospodarstwo pomocnicze Urzędu nie jest dotowane bezpośrednio z budżetu państwa, lecz otrzymywało środki finansowe na pokrycie planowanych i zrealizowanych kosztów obsługi Urzędu.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 508 tys. zł i były o 3% niższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 21% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu w 1996 r. wyniosły 0,877 tys. zł i były wyższe o 141% od wpłat zrealizowanych w 1995 r..

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie części 54 budżetu państwa w 1996 r. przez Urząd Patentowy RP, nie stwierdzając nieprawidłowości.

Zrealizowano dochody wyższe od planowanych, wykorzystując źródła, z których możliwe było ich pozyskanie. Wyniki kontroli wykazały zgodność realizacji wydatków z zasadami gospodarki finansowej wynikającymi z ustawy - Prawo budżetowe.

W wystąpieniu pokontrolnym do Prezesa Urzędu Patentowego RP, Najwyższa Izba Kontroli nie zgłosiła wniosków pokontrolnych, lecz przedstawiła niektóre uwagi do wykorzystania przy realizacji budżetu w 1997 r. Między innymi zauważono, że przy dynamicznym wzroście ilości zgłoszeń o ochronę własności przemysłowej, niewydolność Urzędu w ich sprawnym załatwianiu stanowi istotny problem. We wszystkich rodzajach praw wyłącznych liczba nowych zgłoszeń w 1996 r. wyprzedzała ilość załatwionych w tym okresie zgłoszeń o 2.629, tj. o 9,9%. Na koniec 1996 r. pozostawały niezałatwione w Urzędzie przez co najmniej trzy lata zgłoszenia: 1.821 wynalazków (wzrost o 33%), 397 wzorów użytkowych (wzrost o 93,7%) i 7.057 znaków towarowych (wzrost o 47%). Kontrola potwierdziła, że Prezes Urzędu Patentowego RP, po wykorzystaniu wewnętrznych możliwości organizacyjnych, podejmował od 1993 r. wielokierunkowe starania o zwiększenie środków finansowych w celu zapewnienia stabilizacji kadrowej pracowników merytorycznych i zapewnienia im niezbędnych warunków lokalowych, lecz jak dotychczas bezskutecznie. W trakcie kontroli, w maju 1997 r. Urząd Patentowy RP otrzymał nakaz Państwowej Inspekcji Pracy aby zaprzestać zatrudniania pracowników komórki orzecznictwa w pomieszczeniach przyziemia budynku Urzędu.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli, zbieżnym ze stanowiskiem Prezesa Urzędu Patentowego RP, przewidywane przystąpienie Polski do Unii Europejskiej spowoduje konieczność przebudowy modelu ochrony własności przemysłowej, a więc potrzeby wprowadzenia w życie ustawy - Prawo własności przemysłowej i załatwiania przez to nowych przedmiotów ochrony, tj. wzorów przemysłowych, oznaczeń geograficznych i prowadzenia rejestru firm, co jeszcze bardziej pogłębi niewydolność Urzędu.

CZĘŚĆ 55 - KASA ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Realizację budżetu w części 55 ujęto w rozdziale III pkt - Fundusze KRUS.

CZĘŚĆ 56 - POLSKA AGENCJA PRASOWA

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody - nie planowane w ustawie budżetowej - wyniosły 164 tys. zł W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 80 tys. zł, tj. o 33 %, a realnie były niższe o 44 %.

Źródłem dochodów odprowadzonych do budżetu państwa w 1996 r. były wpływy ze sprzedaży składników majątkowych Skarbu Państwa.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły nieodprowadzenia do budżetu państwa dochodów budżetowych osiągniętych w 1996 r. i w latach ubiegłych z tytułu najmu składników majątkowych Skarbu Państwa wraz z odsetkami, w łącznej kwocie 9.497 tys. zł.

Niedokonanie pełnych i terminowych wpłat do budżetu - w świetle przepisów art. 57 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe - stanowi naruszenie dyscypliny budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 56 - Polska Agencja Prasowa w wysokości 8.590 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 582 tys. zł, do łącznej wysokości 9.172 tys. zł Zwiększenia wydatków dotyczyły: wynagrodzeń (82 tys. zł) oraz wydatków majątkowych - inwestycji (500 tys. zł).

Zrealizowane wydatki wyniosły 9.172 tys. zł, tj. 100 % budżetu po zmianach.

W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.350 tys. zł, tj. o 34,4 %, a realnie wzrosły o 12,1 %. W łącznej kwocie wydatków budżetowych 6.273 tys. zł stanowiła dotacja dla zakładu budżetowego na dofinansowanie działalności bieżącej, a 2.899 tys. zł stanowiła dotacja na finansowanie inwestycji.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 525 osób i w porównaniu do 1995 r. było niższe o 23 osoby, tj. o 4,2 %, a w stosunku do planowanych etatów kalkulacyjnych było niższe o 248 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 1.475,5 zł i w porównaniu do 1995 r. wzrosło o 19,4 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 25.481 tys. zł i były niższe o 3,1 % od kwoty planowanej po zmianach. Udział dotacji budżetowej w dochodach ogółem wynosił 24,61 % (w 1995 r. - 24,16%).

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 30.803 tys. zł i były o 17,9 % wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 42,4 % wyższe od wykonania w 1995 r. Dotyczyły sfinansowania kosztów działalności PAP w 1996 r. oraz utworzenia rezerw na należności budżetowe z lat ubiegłych w kwocie 6.407,1 tys. zł

Ze środków na inwestycje zakupiono sprzęt techniczny i samochody oraz zmodernizowano system łączności, wydatkując łącznie 2.051,2 tys. zł, tj. 70,8 % planu po zmianach.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie dochodów i wydatków gospodarki pozabudżetowej dotyczyły m.in. niewykonania planu dochodów, przekroczenia planu wydatków, naruszania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych oraz dokonywania wydatków niecelowych.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 56 - Polska Agencja Prasowa.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim nieprzestrzegania przepisów prawa i polegały na:

- nieodprowadzeniu dochodów budżetowych uzyskanych w wyniku najmu składników majątkowych stanowiących własność Skarbu Państwa, w kwocie 9.497 tys. zł (wraz z odsetkami za nieterminowe regulowanie należności), w tym 523 tys. zł za 1996 r. i 8.974 tys. zł z lat poprzednich, co stanowiło naruszenie art. 3 ust. 1 pkt 6 i art. 42 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo budżetowe; należy podkreślić, że mimo corocznego ponawiania przez NIK wniosku o odprowadzenie do budżetu państwa dochodów z najmu składników majątkowych, Polska Agencja Prasowa nie realizowała zaleceń pokontrolnych, dopuszczając do stałego wzrostu kwoty zobowiązania,
- nieprzestrzeganiu w odniesieniu do 4 zamówień o wartości 538,5 tys. zł obowiązujących form, zasad i trybu udzielania zamówień publicznych, co polegało m.in. na zaniechaniu stosowania trybu określonego w ustawie z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, bezzasadnym odstąpieniu od udzielenia zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego i niepełnym dokumentowaniu postępowania w sprawie udzielenia zamówienia; w 1996 r., po kontroli wykonania przez Polską Agencję Prasową części 56 budżetu państwa w 1995 r., Najwyższa Izba Kontroli wnioskowała o dokonywanie zakupów towarów i usług zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o zamówieniach publicznych, jednak wniosek ten nie został zrealizowany.

Stwierdzono także niecelowe wydatkowanie kwoty 546 tys. zł, tj. 1,8 % wydatków bieżących na pokrycie strat na świadczeniu usługi poligraficznej i działalności Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego PAP w Zegrzu oraz 41,1 tys. zł, tj. 2 % wydatków majątkowych na finansowanie inwestycji w tym ośrodku, prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie organizacji kursów i szkoleń. Podkreślić należy, że już w 1995 r. w „Analizie wykonania budżetu przez Polską Agencję Prasową w 1994 r." Najwyższa Izba Kontroli negatywnie oceniała przekształcenie Ośrodka Wypoczynkowego PAP w Zegrzu w Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy i zaangażowanie znacznych środków finansowych Agencji w modernizację i przebudowę ośrodka, umożliwiającą odpłatne (dla kontrahentów zewnętrznych) organizowanie kursów szkoleniowych. Tego rodzaju przedsięwzięcia nie należą bowiem do podstawowego zakresu działalności Agencji, a działalność ośrodka jest deficytowa.

Ponadto Agencja nie opłacała czynszu za pomieszczenia użytkowane w budynku przy Alejach Jerozolimskich 7, mimo iż Bank Gospodarstwa Krajowego udokumentował prawa własnościowe do tego budynku i poinformował Agencję o wstąpieniu z dniem 1 stycznia 1996 r. w stosunek najmu określony w umowie między Agencją a dotychczasowym zarządcą budynku. Według szacunkowego wyliczenia, czynsz za 1996 r., który może być dochodzony przez BGK, wynosi 3.585,3 tys. zł, a odsetki od nieterminowej zapłaty tej kwoty - 1.649,2 tys. zł

Łączna kwota uszczupleń, wynikająca z nieodprowadzenia należnych dochodów budżetowych wynosiła 9.497 tys. zł, a wartość nieprawidłowych wydatków 1.125,6 tys. zł

Najwyższa Izba Kontroli poinformowała Prezesa Polskiej Agencji Prasowej o ważniejszych ustaleniach kontroli oraz wynikających z tych ustaleń ocenach i uwagach, wniosła o realizację następujących wniosków:

1. Rozliczenie z budżetem państwa należnych dochodów budżetowych.

2. Podjęcie skutecznych działań zmierzających do pełnej ewidencji przychodów i rozchodów Agencji.
3. Zaprzestanie finansowania z budżetu Agencji - w ramach kosztów działalności bieżącej - działalności socjalnej i działalności gospodarczej wykraczającej poza ustawowo określone zadania PAP.
4. Prawidłowe rozliczanie kosztów zagranicznych podróży służbowych pracowników.
5. Podjęcie skutecznych działań w celu zmniejszenia deficytu na działalności statutowej, zwiększenie efektywności działania.
6. Zaprzestanie naruszania przepisów ustawy o zamówieniach publicznych.

CZĘŚĆ 57 - POLSKI KOMITET NORMALIZACYJNY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 760 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 318 tys. zł, tj. o 72%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 43 tys. zł, tj. o 6%, a realnie wzrosły o 1%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- wpływy ze sprzedaży Przedsiębiorstwa Państwowego - Wydawnictwa Normalizacyjnego „Alfa" (§ 32) w kwocie 317 tys. zł,
- wpłata nadwyżki środków specjalnych (§ 72) pochodzących z roku 1995 w wysokości 201 tys. zł,
- wpływy z usług (§ 42) w kwocie 160 tys. zł

Znaczne, wartościowe przekroczenie planu dochodów budżetowych dotyczyło:

- § 42 Wpływy z usług i spowodowane było decyzją o zakupie w Szwecji i sprzedaży na rynku polskim norm ISO 8501-1 (co nastąpiło po opracowaniu planu),
- § 72 Nadwyżki środków specjalnych i spowodowane było trudnością w ocenie (dokonywaną w lipcu 1995 r.) zapotrzebowania na normy zagraniczne, stosowane dobrowolnie przez producentów polskich.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły windykacji należności, które w ciągu 1996 r. przeprowadzone zostało tylko jeden raz. Skutkiem tego był znaczny wzrost (w porównaniu do 1995 r.) nieuregulowanych należności z tytułu sprzedaży usług w ramach prowadzonej działalności normalizacyjnej.

W wyniku kontroli ustalono, że w jednym przypadku, dotyczącym dochodów za maj 1996 r. wystąpiło na skutek przeoczenia 4-dniowe opóźnienie w przekazaniu dochodów na rachunek bieżący urzędu skarbowego.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 57 Polski Komitet Normalizacyjny w wysokości 18.028 tys. zł W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 213 tys. zł, do łącznej wysokości 18.241 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły §§ 11, 12, 41, 42 i przeznaczone zostały na sfinansowanie podwyżek pracowników i uposażeń żołnierzy zawodowych wykonujących zadania poza wojskiem.

Zrealizowane wydatki wyniosły 17.721 tys. zł, tj. 97,1% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 4.840 tys. zł, tj. o 37,6%, a realnie wzrosły o 14,7%.

Strukturę wydatków dominujących prezentują dane zawarte w poniższej tabeli:

(w tys. zł)

Lp	Przeznaczenie wydatków	1996 r.			Wykonanie wydatków 1995 r.	5:3 %	5:4 %	5:6 %
		wg usta- wy bu-dżetowej	po zmianach	wyko-nanie				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Zakup towarów i usług (grupa wydat-ków 3060 obejmująca §§ 28, 29, 31-38)	5.930,0	5.424,2	5.217,4	4.312,4	88,0	96,2	121,0
2.	Wynagrodzenia oso-bowe pracowników (grupa wydatków 3011 obejmująca §11)	3.880,0	4.024,0	4.023,9	3.296,3	103,7	100,0	122,1
3.	Podatki i opłaty na rzecz budżetu państwa (grupa wydatków 3040 obejmująca §66)	-	2.310,0	2.284,6	-	-	98,9	-
4.	Pochodne od wyna-grodzeń (grupa wydat-ków 3020 obejmująca §§ 41 i 42)	1.920,0	1.986,8	1.981,4	1.604,6	103,2	99,7	123,5
5.	Wydatki na finan-sowanie inwestycji jednostek budżeto-wych (grupa wydatków 4010 obejmująca § 72)	900,0	1.700,0	1.700,0	1.320,0	188,9	100,0	128,8
6.	Inne świadczenia (grupa wydatków 2040 obejmująca §§ 21,25)	1.900,0	1.600,0	1.591,9	1.449,9	83,8	99,5	109,8

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 293 osoby i dotyczyło wyłącznie działu 89 - Różna działalność. W porównaniu do 1995 roku przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 8 osób, tj. o 2,8%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 6 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 roku wyniosło 1.215,13 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wzrosło o 20%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 41,3 tys. zł (w tym wymagalne nie wystąpiły), co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 41,8%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 0,2 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 93,5%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 1.347 tys. zł i były wyższe o 4,7% od kwoty planowanej po zmianach.

Ustawa budżetowa na 1996 r. nie przewidywała udziału dotacji w dochodach gospodarki pozabudżetowej.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 1.305 tys. zł i były o 5,3% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 73,7% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 201 tys. zł i były wyższe o 214% od opłat zrealizowanych w 1995 r.

W toku kontroli stwierdzono, że:

- w sprawozdaniu statystycznym o symbolu Rb-23 nieprawidłowo wykazano strukturę występujących zobowiązań PKN (w zakresie wydatków) przy zachowaniu prawidłowej ogólnej kwoty tych zobowiązań,
- w przypadku 4-ch rozliczeń delegacji zagranicznych brak było formalnej zgody Prezesa PKN na przekroczenie limitu za noclegi.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu za 1996 r. w części 57 - Polski Komitet Normalizacyjny, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Zrealizowano dochody budżetowe w pełni wykorzystując źródła ich pozyskania. Jeden przypadek nieterminowego przekazania dochodów na rachunek urzędu skarbowego nie stanowi o stopniu realizacji zadań wynikających z ustawy budżetowej.

Wydatki budżetowe zrealizowane zostały w ramach dopuszczalnych ustawą budżetową limitów.

Do Prezesa Polskiego Komitetu Normalizacyjnego wniesiono o realizację następujących wniosków:

1. Intensyfikację działań windykacyjnych należności budżetowych.
2. Niedopuszczenie do powtórzenia się przypadku nieterminowego przekazywania dochodów budżetowych na rachunek urzędu skarbowego.
3. Zgodne z obowiązującymi przepisami dokumentowanie rozliczeń delegacji zagranicznych.

CZĘŚĆ 58 - ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Dochody

W 1996 roku w części 58 uzyskano dochody w kwocie 17.621 zł, były to odsetki z tytułu nienależnie pobranych zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych. W 1995 roku z tego samego tytułu uzyskane dochody wynosiły 1.400 zł. Dochody te w całości zostały przekazane na rachunki właściwych Urzędów Skarbowych.

W**ydatki**

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 58 - Zakład Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 9.095.449 tys. zł. W trakcie wykonywania budżetu nie dokonywano zmian tej kwoty.

Zrealizowane wydatki wyniosły 8.990.761 tys.zł, tj. 98,8% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 927.084 tys. zł, tj. o 11,5%, a realnie były niższe o 7%.

Struktura zrealizowanych w 1996 r. wydatków budżetowych przedstawiała się następująco:

- dział 95 - Ubezpieczenia społeczne, rozdział 9597 Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, w którym zrealizowane wydatki budżetowe, w formie przekazanych na ten fundusz dotacji, wyniosły 6.031.400 tys. zł. Stanowiło to 101,8% kwoty zapisanej w ustawie budżetowej i 67,1% wydatkowanej kwoty ogółem. Nominalnie była to kwota większa od wykorzystanej w 1995 r. o 0,5%, realnie zaś wydatki były o 16,2% mniejsze,
- dział 95, rozdział 9599 Fundusz Alimentacyjny, w którym zrealizowane wydatki budżetowe, w formie przekazanej na ten fundusz dotacji, wyniosły 331.300 tys.zł, co stanowiło 75,8% kwoty określonej w ustawie budżetowej i 3,7% wydatkowanej kwoty ogółem. W porównaniu do dotacji wykorzystanej w 1995 r. była ona nominalnie większa o 0,4%, a realnie mniejsza o 16,3%,
- dział 95, rozdział na sfinansowanie wypłat rent odszkodowanych dla osób poszkodowanych przez żołnierzy Federacji Rosyjskiej w kwocie 413 tys. zł, tj. 86,8% kwoty planowanej w budżecie i 0,01% wykorzystanej kwoty ogółem,
- dział 86 - Opieka społeczna, rozdział 8617 Zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne. Wydatki na ten cel wyniosły 2.627.648 tys.zł. Kwota ta była mniejsza o 104.625 tys.zł, tj. 3,8% mniej od kwoty zapisanej w ustawie budżetowej. Jej udział w wykorzystanej kwocie ogółem wyniósł 29,2% . W ujęciu nominalnym kwota wypłacona na zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne była większa od zrealizowanej w 1995 r. o 894.318 tys.zł, tj. o 51,6%, a w ujęciu realnym o 26,4%. W 1995 wypłata zasiłków dotyczyła 9 miesięcy (w związku z przejęciem ich finansowania w całości przez budżet państwa od kwietnia 1995 r). , a w 1996 r. wypłat zasiłków dokonywano przez cały rok.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 58 - Zakład Ubezpieczeń Społecznych, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienie nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzono, że planowanie środków dla Funduszu Alimentacyjnego nie było dostatecznie rzetelne.

Wnioski wynikające z kontroli wskazują na potrzebę bardziej precyzyjnego planowania środków dotacji dla Funduszu Alimentacyjnego oraz na konieczność określenia przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej szczegółowych zasad gospodarki finansowej funduszy celowych, stosownie do delegacji art. 18 ust. 6 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe.

CZĘŚĆ 59 - GŁÓWNY URZĄD MIAR

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 41.641 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.641 tys. zł, tj. o 4%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 5.514 tys. zł, tj. o 15%, a realnie były niższe o 4%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: przychody z tytułu legalizacji (33.865 tys. zł), wpływy z usług (7.562 tys. zł) i wpływy z tytułu nieterminowych opłat za wykonywane czynności metrologiczne (142 tys. zł).

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 59 Główny Urząd Miar w wysokości 39.382 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 828 tys. zł, do łącznej wysokości 40.210 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły sfinansowania skutków podwyżek wynagrodzeń (wraz z pochodnymi) pracowników od dnia 1 lipca 1996 r. i na podwyżki uposażeń od 1 stycznia 1996 r. dla żołnierzy zawodowych wykonujących zadania poza wojskiem (§ 11 Wynagrodzenia osobowe, § 41 Składki na ubezpieczenia społecznej i § 42 Składki na Fundusz Pracy).

Zrealizowane wydatki wyniosły 40.209 tys. zł, tj. 100% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 7.374 tys. zł, tj. o 22%, a realnie wzrosły o 2%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków stuprocentowy udział miały wydatki w dziale 91 - Administracja państwowa. Na wzrost wydatków w 1996 r. w rozdziale 9131 Jednostki terenowe podległe organom centralnym o 4.468 tys. zł, w porównaniu do wydatków poniesionych w 1995 r., tj. o 20%, miały wpływ m.in. straty powstałe w związku z włamaniami do Obwodowego Urzędu Miar w Koszalinie oraz do Kasy Okręgowego Urzędu Miar w Krakowie.

Wzrost wydatków w 1996 r. w porównaniu do wydatków w 1995 r. w rozdziale 9111 Jednostki centralne o 2.728 tys. zł, tj. o 26%, wynikał m.in. ze zwiększenia liczby szkoleń, kursów, konferencji, tłumaczeń tekstów specjalistycznych oraz z konieczności wniesienia opłaty rocznej za zarząd nad nieruchomością przy ul. Elektoralnej 2 (siedziba GUM). Roczna opłata za zarząd tego budynku od 1.01.1996 r. wynosi 688 tys. zł.

W 1996 r. na podróże służbowe zagraniczne wydatkowano 188 tys. zł, tj. o 38% więcej niż w 1995 r.

Realizacja planu inwestycyjnego w 1996 r. dotyczyła przede wszystkim zakupu specjalistycznej aparatury pomiarowej oraz modernizacji laboratoriów metrologicznych dla wszystkich dziedzin pomiarowych w celu m.in. wymiany istniejących wzorców, zwiększenia zakresów pomiarowych i wprowadzenia nowych funkcji pomiarowych.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 1.773 osoby i dotyczyło wyłącznie działu 91. W porównaniu do 1995 roku przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 15 osób, tj. o 0,9%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 47 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 roku wyniosło 853 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wzrosło o 22%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 244 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 37%. Zobowiązania wymagalne na koniec grudnia 1995 r. i 1996 r. nie wystąpiły. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 3 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 25%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 532 tys. zł i były niższe o 0,2% od kwoty planowanej po zmianach. GUM nie otrzymał w 1996 r. dotacji budżetowej dla gospodarki pozabudżetowej.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 100 tys. zł i były o 75% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wydatki w 1996 r. nie były planowane w ustawie budżetowej i w planie po zmianach. Wpłat do budżetu w 1996 r. nie dokonano.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 59 - Główny Urząd Miar nie stwierdzając nieprawidłowości.

Dochody budżetowe zrealizowano w pełni wykorzystując źródła ich pozyskania. Wzrost należności na koniec grudnia 1996 r. w porównaniu do stanu należności na koniec grudnia 1995 r. o 6% nie stanowi podstawy negatywnej oceny realizacji zadań wynikających z ustawy budżetowej.

Wydatki budżetowe zrealizowane zostały w ramach dopuszczalnych ustawą budżetową limitów. Stwierdzony wzrost zobowiązań na koniec grudnia 1996 r. z tytułu dostaw towarów i usług w porównaniu do stanu zobowiązań na koniec grudnia 1995 roku o 37% oraz niski stopień realizacji planu zadań inwestycyjnych nie spowodowały ujemnych skutków dla realizacji zadań.

Z punktu widzenia kryteriów tj. legalności, gospodarności, celowości i rzetelności nieprawidłowości nie stwierdzono.

W wystąpieniu skierowanym do Prezesa Głównego Urzędu Miar nie zgłoszono wniosków pokontrolnych.

CZĘŚĆ 80 - REGIONALNE IZBY OBRACHUNKOWE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 47,3 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 42,3 tys. zł, tj. o 846 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 15,8 tys. zł, tj. o 50,2%, a realnie wzrosły o 25,1%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: wpłaty z tytułu kar za naruszenie dyscypliny budżetowej, odszkodowanie z PZU za skradziony sprzęt, zwrot kosztów kształcenia przez pracowników. Dochody regionalnych izb obrachunkowych są trudne do precyzyjnego zaplanowania z uwagi na znaczny udział wpływów z tytułu kar (około 78% dochodów).

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły: wpłacania przez dwie regionalne izby obrachunkowe na rachunek właściwego miejscowo urzędu skarbowego dochodów w łącznej kwocie 2.884 zł, tj. 6,1% zrealizowanych dochodów ogółem, z naruszeniem terminu określonego w § 10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 80 - regionalne izby obrachunkowe w wysokości 29.707 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 2.518 tys. zł, do łącznej wysokości 32.225 tys. zł Zwiększenia wydatków dotyczyły wydatków w §§ 11, 17, 41-42 Wynagrodzenia wraz z wydatkami pochodnymi, tj.:

– 942 tys. zł z rezerwy celowej część 83 ustawy budżetowej - poz. 70 (na sfinansowanie bazowych wynagrodzeń wraz z wydatkami pochodnymi z tytułu zwiększenia zatrudnienia o 50 etatów z dniem 1 stycznia 1996 r.),

– 1.576 tys. zł z rezerwy celowej część 83 ustawy budżetowej - poz. 21 (na podwyżki wynagrodzeń z dniem 1 stycznia i 1 lipca 1996 r. wraz z wydatkami pochodnymi dla pracowników regionalnych izb obrachunkowych).

Zrealizowane wydatki wyniosły 32.190 tys. zł, tj. 99,9 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 6.708 tys. zł, tj. o 26,3%, a realnie wzrosły o 5,4%.

Struktura zrealizowanych w 1996 r. wydatków w części 80 budżetu państwa przedstawia się następująco: wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych (w §§ 21-25) - 352 tys. zł, tj. 1,1% wydatków ogółem, wydatki bieżące (w §§ 11-17, 28, 29, 31, 36, 66, 67) - 29.590 tys. zł, tj. 91,9% wydatków ogółem, wydatki majątkowe (w § 72) - 2.248 tys. zł, tj. 7,0% wydatków ogółem.

Udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem nieznacznie zwiększył się z 91,4% w 1995 r. do 91,9% w 1996 r. Wzrósł nieznacznie także udział wydatków na świadczenia na rzecz osób fizycznych z 1,0% w 1995 r. do 1,1% wydatków ogółem w 1996 r. Natomiast udział wydatków majątkowych nieznacznie zmalał z 7,6% w 1995 r. do 7,0% w 1996 r. Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi łącznie wyniosły w 1996 r. kwotę 22.435 tys. zł i stanowiły 69,7% wydatków ogółem oraz 75,8% poniesionych wydatków bieżących. W 1995 r. wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi stanowiły 65,8% wydatków ogółem i 72,0% wydatków bieżących. Tak więc struktura wydatków w cz. 80 budżetu państwa nie uległa w 1996 r. większym zmianom w porównaniu do 1995 r., z wyjątkiem zwiększenia udziału wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi.

Wykonanie wydatków majątkowych wyniosło w 1996 r. 2.248 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach, 291,9% kwoty przewidzianej w ustawie budżetowej na rok 1996 i 115,4% kwoty wydatków majątkowych zrealizowanych w 1995 r. - 1.948 tys. zł Środki te zostały wydatkowane na: adaptację nowych pomieszczeń dla: Zespołu Zamiejscowego w Suwałkach RIO w Białymstoku, dla RIO w Bydgoszczy i w Zielonej Górze, rozbudowę obiektu zajmowanego przez RIO w Rzeszowie, zakup kompleksowego systemu informatycznego dla RIO i oprogramowania oraz sprzętu komputerowego, zakup i wymianę sprzętu techniczno-biurowego, zakup i wymianę samochodów.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 1.025 osób [36]. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 26 osób, tj. o 2,6%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 88 osób (tj. o 8%). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (§§ 11-17) w 1996 r. wyniosło 1.243,25 zł (w 1995 r. - 991,32 zł). W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,4%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 28 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. (7 tys. zł) o 300 %. Zobowiązania wymagalne nie wystąpiły zarówno w 1995 r., jak i w 1996 r. Według danych uzyskanych u dysponenta głównego części 80 nie było wydatków z tytułu odsetek od nieterminowo zapłaconych zobowiązań.

---

[36] W cz. 80 zatrudnienie występuje wyłącznie w dziale 91.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 55,0 tys. zł i były wyższe o 2,7 % od planu po zmianach. Dotacja budżetowa nie występowała.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 55,0 tys. zł i były o 2,7% wyższe od planu po zmianach oraz o 787% wyższe niż wykonanie 1995 r. Nie planowano ani nie dokonywano wpłat do budżetu pochodzących z gospodarki pozabudżetowej.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej uchybienia dotyczyły w szczególności:

- nieopłacania przez jedną regionalną izbę obrachunkową składek na ubezpieczenie społeczne w dniu pobrania środków na wynagrodzenia (tj. z naruszeniem terminu określonego w § 14 ust. 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Dotyczyło to łącznie kwoty 9.484 zł, tj. 0,03% zrealizowanych wydatków cz. 80 ogółem. Działanie takie zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 5 stycznia

- 1991 r. - Prawo budżetowe jest naruszeniem dyscypliny budżetowej. Do czasu zakończenia prac nad niniejszym opracowaniem brak było danych o wyniku rozpatrzenia sprawy przez Komisję Orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej,
- wpłacania przez dwie regionalne izby obrachunkowe na rachunek właściwego miejscowo urzędu skarbowego dochodów w łącznej kwocie 2.884 zł, tj. 6,1 % zrealizowanych dochodów ogółem, z naruszeniem terminu określonego w § 10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa,
- naruszenia w jednej z regionalnych izb obrachunkowych § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych poprzez nieustalenie normatywnego stanu środków obrotowych na koniec roku.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 80 - Regionalne Izby Obrachunkowe, nie stwierdzając nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli w 4 wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do prezesów regionalnych izb obrachunkowych sformułowała wnioski, które dotyczyły w szczególności: odprowadzania składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych i Fundusz Pracy w dniu pobierania z banku środków na wypłaty nagród i na wyrównania płac po podwyżce (RIO Warszawa), terminowego odprowadzania dochodów budżetowych na rachunek właściwego urzędu skarbowego zgodnie z § 10 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa (RIO Kraków i RIO Poznań), ustalania

normatywnego stanu środków obrotowych stosownie do § 8 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych (RIO Kraków).

CZĘŚĆ 81 - REZERWY OGÓLNE

Rozdysponowanie rezerw ogólnych budżetu państwa w 1996 r.

W art. 26 ustawy budżetowej na rok 1996 ogólna rezerwa budżetowa na wydatki nieprzewidziane ustalona została w wysokości 105.946 tys. zł. Rezerwa ta stanowiła 0,1% planowanej kwoty wydatków ogółem budżetu państwa (w 1995 r. - 0,04%).

Do dnia 31 grudnia 1996 r. z kwoty tej rozdysponowano 104.835,3 tys. zł, tj. 98,9% zaplanowanych środków (w 1995 r. - 36.093,8 tys. zł.). W porównaniu do 1995 r. wydatki te były w ujęciu nominalnym wyższe o 68.741,5 tys. zł, tj. o 190,5%, a realnie wzrosły o 142,2%.

Rozdysponowanie rezerwy ogólnej w 1996 r. odbywało się zgodnie z przepisami zawartymi w art.46 ustawy - Prawo budżetowe oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie dysponowania rezerwą ogólną budżetu państwa. Wyżej wymienione rozporządzenie upoważniało do jednorazowego dysponowania rezerwą:

- Prezesa Rady Ministrów do wysokości 1.000 tys. zł,
- Ministra Finansów do wysokości 750 tys. zł.

Z kwoty 104.835,3 tys. zł rozdysponowano na podstawie:

- uchwał Rady Ministrów	71.475 tys. zł, tj. 68,2%,
- zarządzeń Prezesa Rady Ministrów	25.197 tys. zł, tj. 24,0%,
- decyzji Ministra Finansów	8.163 tys. zł, tj. 7,8%.

Kwota rezerwy ogólnej została rozdysponowana, na podstawie 97 decyzji i zwiększyła dopuszczalne limity wydatków w 73 częściach budżetu (w tym w 49 budżetach wojewodów).

W wyniku przeniesień z części 81- Rezerwy ogólne dokonano zwiększenia wydatków w 20 działach klasyfikacji budżetowej, w tym w działach:

- 98 Obrona narodowa o kwotę 26.500,0 tys. zł
- 85 Ochrona zdrowia o kwotę 13.156,5 tys. zł
- 89 Różna działalność o kwotę 9.302,0 tys. zł
- 40 Rolnictwo o kwotę 9.268,0 tys. zł
- 50 Transport o kwotę 9.002,0 tys. zł
- 91 Administracja państwowa o kwotę 7.056,0 tys. zł
- 70 Gospodarka komunalna o kwotę 6.730,0 tys. zł.

Minister Finansów, na wniosek Podsekretarza Stanu w MZiOS z dnia 28 listopada 1996 r. dokonał w dniu 21 grudnia 1996 r. przeniesienia wydatków z części 81 - Rezerwy ogólne do części 35 działu 91 - Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej w kwocie 750 tys. ł, na uregulowanie zobowiązań Ministerstwa powstałych w latach 1994-1996 wobec Urzędu Rejonowego w Warszawie z tytułu opłaty za zarząd nieruchomością przy ul. Długiej 38/40 w Warszawie. Powyższych środków nie zaplanowano w budżecie 1996 r. w części 35 - Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej.

Najwyższe kwoty z rezerwy ogólnej przeznaczono na:

- sfinansowanie batalionu wojskowego w Bośni - 26.000 tys. zł,
- usuwanie skutków klęsk spowodowanych zjawiskami atmosferycznymi (w 39 województwach) - 21.000 tys. zł,
- sfinansowanie odszkodowań wynikających z nie dokonania wypłat za dyżury pełnione nocą od 1 czerwca 1992 r. do 31 sierpnia 1995 r. wraz z odsetkami za zwłokę w płatnościach tych dodatków pracownikom służby zdrowia - 9.498 tys. zł,
- przeprowadzenie wyborów do walnych zgromadzeń izb rolniczych oraz na podjęcie działalności przez nowo powołane izby rolnicze - 6.000 tys. zł.

Ocena

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. przez Ministra Finansów w części 81 - Rezerwy ogólne, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

CZĘŚĆ 82 - SUBWENCJE OGÓLNE DLA GMIN

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 55.098 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były niższe o 10.182 tys. zł, tj. o 15,6%.
W 1995 r. nie planowano i nie zrealizowano dochodów w części 82.

Dochodami subwencji ogólnych dla gmin (część 82) były wpłaty do budżetu państwa z tych gmin, w których wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca gminy był większy niż 150% analogicznego wskaźnika obliczonego łącznie dla wszystkich gmin .

Niewykonanie wpłat do budżetu spowodowane było między innymi wydanym w dniu 23 października 1996 r. przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniem stwierdzającym, iż nałożenie na gminy obowiązku wpłat z przeznaczeniem na zwiększenie subwencji ogólnej jest niezgodne z art. 1 przepisów konstytucyjnych pozostających w mocy na podstawie art. 77 ustawy konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą RP oraz o samorządzie terytorialnym.[37]

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r., w części 82 - Subwencje ogólne dla gmin zaplanowano wydatki w wysokości 7.725.291 tys. zł, z przeznaczeniem na:

- subwencje na zadania oświatowe dla gmin - 6.740.810 tys. zł
- pozostałe subwencje ogólne dla gmin - 984.481 tys. zł

W ciągu 1996 r. na podstawie decyzji Ministra Finansów zwiększono wydatki w części 82 o kwotę 328.633 tys. zł, do łącznej wysokości 8.053.924 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły: uzupełnienia subwencji ogólnych dla gmin, dla których kwota subwencji na zadania oświatowe na 1996 r. została zaniżona w wyniku przyjęcia do jej ustalenia nieprawidłowych danych, dotacji z tytułu ulg i zwolnień ustawowych w podatku rolnym i leśnym, uzupełnienia dochodów miast na realizację zadań wynikających z przepisów ustawy z dnia 24 listopada 1995 r. o zmianie zakresu działania niektórych miast oraz o miejskich strefach usług publicznych, na wypłaty z tytułu 20% dodatków za dyżury pełnione nocą przez lekarzy za okres od 1 czerwca 1992 r. do 31 sierpnia 1995 r., w związku z uchwałą podjętą przez Sąd Najwyższy w dniu 16 maja 1996 r.

Zrealizowane wydatki wyniosły 8.053.904 tys. zł, tj. 100% budżetu po zmianach (w tym: subwencje na zadania oświatowe wykorzystano w 100%, a pozostałe subwencje ogólne w 99,9%, tj. w kwocie 1.163.094 tys. zł). W strukturze zrealizowanych wydatków subwencje na zadania oświatowe stanowiły 85,6%.

[37] Dz.U. Nr 84, poz. 426 ze zm.

W porównaniu do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 7.309.718 tys. zł, tj. o 982,2% a realnie były wyższe o 802,6%. Znacząca różnica wydatków subwencji ogólnych w 1996 r. w porównaniu do 1995 r. wynikała z włączenia do subwencji ogólnych subwencji na zadania oświatowe w związku z nałożonym na gminy obowiązkiem prowadzenia od 1 stycznia 1996 r. szkół podstawowych jako zadań własnych.

Na koniec 1996 r. w części 82 - Subwencje ogólne dla gmin nie było zobowiązań.

Stwierdzone uchybienie dotyczyło rozdysponowania przez Ministra Finansów części środków z rezerwy celowej w wysokości 3.427,9 tys. zł. Kwotę tę przyznano gminom o najniższych dochodach, co nie uwzględniało celu, na jaki została utworzona rezerwa celowa, tj. na zwiększenie subwencji ogólnych dla gmin, dla których kwota subwencji na zadania oświatowe została zaniżona w wyniku przyjęcia do jej ustalenia nieprawidłowych danych.

Ocena

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 82 - Subwencje ogólne dla gmin, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienie nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

CZĘŚĆ 83 - REZERWY CELOWE

Rozdysponowanie rezerw celowych budżetu państwa w 1996 r.

W ustawie budżetowej na 1996 r. zaplanowano w części 83 - Rezerwy celowe środki w wysokości 5.050.090 tys. zł, co stanowiło 4,6% planowanych wydatków budżetu państwa (w 1995 r. - 7,6%).

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów i decyzji Ministra Finansów, w trakcie roku budżetowego 1996 dokonano zwiększenia planu wydatków części 83 - Rezerwy celowe o kwotę 3.557.821 tys. zł. Minister Finansów na podstawie art. 43 ustawy - Prawo budżetowe dokonał blokad planowanych wydatków na łączną kwotę 3.295.901 tys. zł i przeniósł środki z zablokowanych wydatków do części 83 - Rezerwy celowe tj. zwiększył zaplanowane w ustawie budzetowej wydatki w części 83 o 65,3%. Blokad wydatków Minister Finasnów dokonał w dziewiętnastu częściach budżetowych (z tego w 13 budżetach wojewodów), w tym w części 41 - Obsługa zadłużenia zagranicznego na kwotę 1.250.000 tys. zł i w części 44 - Obsługa długu krajowego na kwotę 2.000.000 tys. zł. Blokady w częściach budżetu państwa 41 i 44 występują od 1994 r. W 1996 r. - poza środkami przeniesionymi do rezerw celowych z blokady wydatków - zwiększono planowane wydatki w części 83 - Rezerwy celowe o kwotę 261.920 tys. zł, na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 1996 r. w sprawie zwiększenia wydatków oraz wysokości niedoboru budżetu państwa na rok 1996.

W 1995 r. zaplanowane w ustawie budżetowej wydatki części 83 - Rezerwy celowe w kwocie 6.995.125 tys. zł zwiększono, w trakcie realizacji budżetu o kwotę 2.037.033 tys. zł, tj. o 29,3%, w wyniku zastosowanych przez Ministra Finansów blokad wydatków w 16 częściach budżetu państwa.

W wyniku dokonanych w 1996 r. zwiększeń, rezerwy celowe według planu po zmianach wyniosły 8.607.911 tys. zł, i stanowiły 7,8% wydatków ogółem budżetu po zmianach (w 1995 r. - 9,8%).

W 1996 r. dokonano przeniesień planowanych wydatków z części 83 - Rezerwy celowe do innych części budżetowych (w tym do 49 budżetów wojewodów) na łączną kwotę 7.719.316,1 tys. zł, co stanowiło 89,7% planu po zmianach, w tym m.in. do:

części 35 - Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej 1.941.818 tys. zł,
części 85/1-97 - Budżety wojewodów 1.706.346 tys. zł,
części 33 - Ministerstwo Edukacji Narodowej 932.287 tys. zł,
części 46 - Krajowy Urząd Pracy 695.653 tys. zł,
części 30 - Ministerstwo Obrony Narodowej 402.523 tys. zł.

W części 83 wydzielono 69 zadań, które miały być finansowane ze środków rezerwy celowej. W trakcie roku 1996 Minister Finansów nie uruchomił wydatków w części 83 zaplanowanych dla 7 zadań w łącznej kwocie 153.701 tys. zł. Największy udział w środkach rozdysponowanych z rezerw celowych (tj. 70,7%) przypadał na:

- zobowiązania Skarbu Państwa i inne cele (poz. 69) w kwocie 3.468.720,0 tys. zł,
- podwyżki wynagrodzeń w sferze budżetowej (poz.21) w kwocie 1.166.496,0 tys. zł,
- dodatki mieszkaniowe (poz. 4) w kwocie 313.846,5 tys. zł,
- dotacje na wsparcie restrukturyzacji i osłony likwidacji przedsiębiorstw z kredytu uzyskanego z Banku Światowego (poz. 72) w kwocie 261.920,0 tys. zł,
- dotacje na restrukturyzację zadłużenia przedsiębiorstw z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne (poz. 52) w kwocie 249.890,7 tys. zł.

Rozdysponowane w 1996 r. środki rezerw celowych były nominalnie o 11,1%, a realnie o 25,9% niższe od środków rozdysponowanych w 1995 r. oraz stanowiły 7,1% całkowitych wydatków budżetu państwa w 1996 r.

Rozdysponowanie wydatków ujętych w części 83 - Rezerwy celowe realizowane było zgodnie z przepisami art. 45 i 46 ustawy - Prawo budżetowe.

Od 1994 r. Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na zjawisko istotnego zwiększania - w trakcie roku budżetowego - kwot w części 83 - Rezerwy celowe i przenoszenia tych środków przez Ministra Finansów do innych części budżetowych. Takie działania, choć zgodne z przepisami prawa budżetowego, spowodowały zmiany w strukturze wydatków budżetowych bez potrzeby zmiany ustawy budżetowej przez Parlament.

Ocena

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. przez Ministra Finansów w części 83 - Rezerwy celowe, nie stwierdzając nieprawidłowości.

CZĘŚĆ 86/01-97 - SAMORZĄDOWE KOLEGIA ODWOŁAWCZE

Dochody

W 1996 r. samorządowe kolegia odwoławcze uzyskały nie planowane dochody budżetowe w łącznej kwocie 6,8 tys. zł. W porównaniu do 1995 r. dochody w ujęciu nominalnym były wyższe o 6,3 tys. zł, tj. o 1.260 %, a realnie wzrosły o 6,21 tys. zł, tj. o 1.052,5 %.

W jednym przypadku (SKO w Częstochowie), dochody (stanowiące zwrot wydatków poniesionych przez SKO w związku z odbywanymi studiami pracownika w kwocie 0,5 tys. zł), przekazano do urzędu skarbowego z 64 dniowym opóźnieniem, tj. z naruszeniem § 10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki dla samorządowych kolegiów odwoławczych w wysokości 23.828 tys. zł. W ciągu 1996 r. Minister Finansów dokonał następujących zmian w budżetach SKO:

a) zwiększył plan wydatków o kwotę 454 tys. zł z części 83 - Rezerwy celowe (poz. 21) na sfinansowanie podwyżek wynagrodzeń (wraz z pochodnymi) w państwowej sferze budżetowej od 1 lipca 1996 r., z tego w:
   - § 11 Wynagrodzenia osobowe pracowników o kwotę 311 tys. zł,
   - § 41 Składki na ubezpieczenia społeczne o kwotę 134 tys. zł,
   - § 42 Składki na Fundusz Pracy o kwotę 9 tys. zł,

b) zwiększył plan wydatków o kwotę 4.388 tys. zł z części 83 - Rezerwy celowe (poz. 46) na uzupełnienie wydatków samorządowych kolegiów odwoławczych (w tym na wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla 50 etatów - 1.200 tys. zł), z tego w:
   - § 11 Wynagrodzenia osobowe pracowników o kwotę 822 tys. zł,
   - § 41 Składki na ubezpieczenia społeczne o kwotę 353 tys. zł,
   - § 42 Składki na Fundusz Pracy o kwotę 25 tys. zł,
   - § 28 Podróże służbowe krajowe o kwotę 928 tys. zł,
   - § 39 Kary i odszkodowania o kwotę 9 tys. zł,
   - § 66 Podatki i opłaty na rzecz budżetu państwa o kwotę 62 tys. zł,
   - § 72 Wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych o kwotę 2.189 tys. zł.

Zrealizowane w 1996 r. wydatki SKO wyniosły łącznie 28.276,8 tys. zł, tj. 98,6 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 9.307,8 tys. zł, tj. o 49,1 %, a realnie wzrosły o 24,3 %.

Na kwotę 28.276,8 tys. zł wydatków ogółem składały się:

- wydatki bieżące 22.808,1 tys. zł, tj. 80,7 % ogółu wydatków,
- wydatki majątkowe 3.980,4 tys. zł, tj. 14,0 % ogółu wydatków,
- świadczenia na rzecz osób fizycznych 1.488,3 tys. zł, tj. 5,3 % ogółu wydatków.

W grupie wydatków bieżących w kwocie 22.808,1 tys. zł największy udział miały wydatki na wynagrodzenia (§§ 11 i 17) wraz z pochodnymi od wynagrodzeń (§§ 41 i 42). Wydatki z tego tytułu wyniosły łącznie 16.782,1 tys. zł, tj. 73,6 % wydatków bieżących i 59,3% ogółu wydatków.

W grupie wydatków majątkowych (§ 72) dominujący udział stanowiły wydatki związane z zakupem sprzętu komputerowego i oprogramowania.

Przeciętne zatrudnienie w SKO (w dziale 91) w 1996 r. wyniosło 584 osoby (w przeliczeniu na pełnozatrudnionych), tj. 88,2 % w porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych (662). W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 100 osób, tj. o 20,7 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 78 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 1.628 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 17,6 %.

Zobowiązania SKO ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 33,3 tys. zł i w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. wzrosły o 28,1 %. Na koniec grudnia 1996 r. SKO nie miały zobowiązań wymagalnych. Na koniec grudnia 1995 r. zobowiązania wymagalne wyniosły 1,0 tys. zł. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1,1 tys. zł. W 1995 r. SKO nie zapłaciły odsetek z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań.

Gospodarka pozabudżetowa w samorządowych kolegiach odwoławczych nie występowała.

W wyniku kontroli stwierdzono m.in. następujące przypadki działań niezgodnych z prawem:

- w SKO w Katowicach, przy udzielaniu czterech zamówień publicznych na roboty remontowo-budowlane i zakup sprzętu komputerowego o łącznej wartości 786.010 zł i w SKO w Szczecinie, przy udzielaniu trzech zamówień na zakup sprzętu komputerowego o łącznej wartości 27.640 zł nie przestrzegano ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, w szczególności postanowień art. 26 ust. 1 dotyczących prowadzenia dokumentacji czynności związanych z postępowaniem o zamówienie publiczne (w tym m.in. opisu przedmiotu zamówienia, ceny oraz innych istotnych elementów każdej z ofert, przedstawiania powodów zastosowania przez zamawiającego trybu dokonania zamówienia innego niż przetarg nieograniczony);

- w SKO w Częstochowie bezzasadnie udzielono w trybie art. 71 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy zamówienia publicznego z wolnej ręki - na zakup sprzętu komputerowego o łącznej wartości 6.808 zł (wartość zamówienia dodatkowego przekraczała 15 % wartości zakupu wcześniejszego), co w myśl art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe stanowi naruszenie dyscypliny budżetowej;

- w SKO w Szczecinie stwierdzono, że dane wykazane w rocznym sprawozdaniu o wydatkach budżetowych za okres od początku roku do dnia 31.12.1996 r. (Rb-28) były niezgodne z ewidencją księgową. W sprawozdaniu Rb-28 wykonanie wydatków budżetowych w paragrafie 31 wykazano w kwocie 29.175,00 zł, tymczasem według ewidencji na „karcie wydatków § 31" wydatki budżetowe SKO w § 31 wyniosły

30.495, 18 zł, tj. o 1.320,18 zł więcej niż w sprawozdaniu, co w świetle art. 57 ust. 1 pkt 15 ustawy - Prawo budżetowe stanowi naruszenie dyscypliny budżetowej.

W związku ze stwierdzonymi faktami wskazującymi na naruszenie dyscypliny budżetowej, Najwyższa Izba Kontroli skierowała trzy zawiadomienia do Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej przy Ministrze Finansów.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w 1996 r. przez samorządowe kolegia odwoławcze, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły przede wszystkim nieprzestrzegania zasad, formy i trybu udzielania zamówień publicznych ustalonych ustawą o zamówieniach publicznych oraz nieokreślenia szczegółowych zasad przyznawania dodatków służbowych pracownikom SKO.

W wystąpieniach skierowanych do przewodniczących SKO zawarto wnioski dotyczące m.in.:

1. Przestrzegania zasad, formy i trybu udzielania zamówień publicznych, określonych w ustawie o zamówieniach publicznych.
2. Określenia szczegółowych zasad przyznawania dodatków służbowych pracownikom samorządowych kolegiów odwoławczych.

W trakcie kontroli w SKO w Katowicach z tytułu korekty odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, w dniu 21 marca 1997 r. odprowadzono na rachunek budżetu państwa kwotę w wysokości 1.886 zł.

CZĘŚĆ 98 - PRZYCHODY I ROZCHODY ZWIĄZANE Z FINANSOWANIEM NIEDOBORU I ROZDYSPONOWANIEM NADWYŻKI BUDŻETOWEJ

Przychody

Zrealizowane w 1996 r. przychody ogółem związane z finansowaniem niedoboru budżetowego wyniosły 54.823.385 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były niższe o 9.540.472 tys. zł, tj. o 14,8%. W porównaniu do planu po zmianach przychody te były niższe 10.199.337 tys. zł, tj. o 15,7%.

Zrealizowane w 1996 r. przychody związane z finansowaniem niedoboru budżetowego ze źródeł krajowych wyniosły 53.413.927 tys. zł. W porównaniu do ustawy budżetowej na 1996 r. były to przychody niższe 9.566.399 tys. zł, tj. o 15,2%.

Zrealizowane w 1996 r. przychody związane z finansowaniem zagranicznym wyniosły 1.409.458 tys. zł. W porównaniu do ustawy budżetowej były to przychody wyższe o 25.927 tys. zł, tj. o 1,9%. W porównaniu do planu po zmianach były to przychody niższe o 632.938 tys. zł, tj. o 31,0%.

Głównym źródłem przychodów w 1996 r. były środki uzyskane ze sprzedaży bonów skarbowych (35.772.771 tys. zł) oraz ze sprzedaży obligacji pożyczek państwowych (13.867.061 tys. zł).

Rozchody

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono rozchody ogółem w części 98 - Przychody i rozchody związane z finansowaniem niedoboru budżetowego i rozdysponowaniem nadwyżki budżetowej w wysokości 54.863.857 tys. zł, w tym kwota 51.486.478 tys. zł rozchodów dotyczyła finansowania ze źródeł krajowych, a kwota 3.377.379 tys. zł finansowania ze źródeł zagranicznych.

W ciągu roku plan rozchodów nie uległ zmianie. Zrealizowane rozchody ogółem wyniosły 45.656.152 tys. zł, tj. 83,2% rozchodów planowanych. Zrealizowane rozchody w zakresie finansowania ze źródeł krajowych wyniosły 43.634.152 tys. zł, tj. 84,7% rozchodów planowanych, natomiast rozchody w zakresie finansowania ze źródeł zagranicznych wyniosły 2.022.000 tys. zł, tj. 59,9% rozchodów planowanych.

Dominującymi pozycjami w tym zakresie były rozchody z tytułu wykupu bonów skarbowych - 34.417.643 tys. zł., tj. 75,1% rozchodów przyjętych w ustawie budżetowej oraz rozchody na spłatę zobowiązań długoterminowych Skarbu Państwa - 5.554.508 tys. zł, tj. 98,1% rozchodów przyjętych w ustawie budżetowej.

Niedobór budżetowy i saldo finansowania zagranicznego

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono niedobór budżetu państwa na kwotę nie większą niż 9.500.000 tys. zł. W ciągu 1996 r. dopuszczalny niedobór budżetu państwa został zwiększony o 658.865 tys. zł do wysokości 10.158.865 tys. zł. Faktyczny niedobór budżetu państwa w 1996 r. wyniósł 9.167.232 tys. zł, co stanowiło 96,5% kwoty dopuszczalnej wg ustawy budżetowej na 1996 r. oraz 90,2% planu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. niedobór budżetowy był w ujęciu nominalnym wyższy o 1.719.261 tys. zł, tj. o 23,1%, a realnie zwiększył się o 2,7%.

Niedobór budżetu państwa stanowił w 1996 r. - 2,5% produktu krajowego brutto (do wyliczenia przyjęto PKB wg szacunków GUS - 364,8 mld zł). Dla porównania udział niedoboru budżetowego w produkcie krajowym brutto w 1995 r. wynosił 2,6% przy wielkości PKB - 288,7 mld zł.

W ciągu 1996 r. najwyższy niedobór budżetowy wystąpił w IV kwartale (3.133 mln zł), co stanowiło 34,2% niedoboru rocznego ogółem.

W ustawie budżetowej na 1996 r. zaplanowano ujemne saldo finansowania zagranicznego (saldo kredytów i pożyczek zagranicznych) w wysokości minus 1.993.848 tys. zł. W ciągu 1996 r. planowane ujemne saldo finansowania zagranicznego zostało zmniejszone o 658.865 tys. zł, tj. do wysokości minus 1.334.983 tys. zł. Wynikało to ze zwiększenia o tę kwotę planu przychodów. Faktyczne ujemne saldo finansowania zagranicznego wyniosło minus 612.542 tys. zł i było niższe o 1.381.306 tys. zł od przewidywanego w ustawie budżetowej oraz o 722.306 tys. zł w stosunku do planu po zmianach. Saldo to różniło się znacznie od uzyskanego w 1995 r., w którym saldo w kwocie 928.499 tys. zł miało wartość dodatnią (nadwyżka przychodów nad rozchodami).

Na zmniejszenie ujemnego salda finansowania zagranicznego w stosunku do planu po zmianach wpłynęły zarówno mniejsze przychody z finansowania zagranicznego, jak i mniejsze rozchody.

Przyczynami niższego o 632.937,6 tys. zł wykonania przychodów w tym zakresie było głównie niższe o 425.560 tys. zł (tj. o 48,3%) od planowanych przychody z emisji obligacji skarbowych emitowanych na międzynarodowym rynku finansowym (euroobligacje).

Przyczynami niższego niż planowano (o 1.355.380 tys. zł) wykonania rozchodów było głównie:

- niższe o 456.457,2 tys. zł wykonanie spłat zaciągniętych kredytów zagranicznych, spowodowane między innymi niższym, niż prognozowano w czasie tworzenia ustawy budżetowej na 1996 r., średnim kursem złotego w stosunku do walut obcych,
- niepodjęcie realizacji zawartego w ustawie budżetowej (ust. 6 ust. 1 i zał. nr 3 do ustawy budżetowej) upoważnienia w zakresie konwersji na złote zadłużenia zagranicznego wobec Klubów Paryskiego i Londyńskiego; w ustawie budżetowej przewidywano rozchody z tego tytułu w wysokości 448.170 tys. zł,
- niższa niż przewidywana w planie (o 30.530 tys. zł) ekokonwersja długu (zmiana zadłużenia na finansowanie ochrony środowiska w Polsce),

Finansowanie niedoboru budżetowego i ujemnego salda finansowania zagranicznego

W ustawie budżetowej na 1996 r. założono, że do sfinansowania niedoboru budżetowego oraz ujemnego salda finansowania zagranicznego potrzebne będą środki ze źródeł krajowych w wysokości 11.493.848 tys. zł. W ciągu 1996 r. nie zmieniły się potrzeby w zakresie środków finansowych na sfinansowanie ww. celów, ponieważ, przy zwiększeniu o 658.865 tys. zł niedoboru budżetowego, o taką samą kwotę zmniejszono ujemne saldo finansowania zagranicznego. Faktycznie poniesione koszty finansowania niedoboru budżetowego i ujemnego salda finansowania zagranicznego wyniosły 9.779.774 tys. zł, co stanowiło 85,1% kwoty zakładanej w ustawie budżetowej.

W porównaniu do 1995 r. suma ta była w ujęciu nominalnym wyższa o 3.260.302 tys. zł, tj. o 50,0%. Ponadto w 1995 r. przy dodatnim saldzie finansowania zagranicznego, ze źródeł zagranicznych sfinansowano 12,5% niedoboru budżetowego.

W relacji do produktu krajowego brutto finansowanie krajowe niedoboru budżetowego i ujemnego salda finansowania zagranicznego w 1996 r. stanowiło 2,7%.

Przyjęty w założeniach do ustawy budżetowej układ podmiotowy finansowania niedoboru budżetowego i ujemnego salda finansowania zagranicznego przewidywał, że źródłem pozyskania środków w kwocie 7.981,9 mln zł (tj. w 69,4%) będzie system bankowy. Faktycznie z systemu bankowego pozyskano 3.583,8 mln zł, tj. 44,9% kwoty planowanej, co stanowiło 231,5% wykonania w 1995 r. W ramach środków pozyskanych z systemu bankowego - 846,8 mln zł stanowiło finansowanie ze strony Narodowego Banku Polskiego. Dla porównania w 1995 r. z systemu bankowego pozyskano 1.548,3 mln zł, w tym: w operacjach z NBP uzyskano ujemne saldo - 7.237,0 mln zł (wykup przez Skarb Państwa bonów skarbowych i obligacji przewyższał wartość sprzedaży). Udział systemu bankowego w finansowaniu niedoboru budżetowego wynosił 36,6%, w tym udział NBP - 8,6%. W 1995 r. udział systemu bankowego w finansowaniu niedoboru stanowił 23,7% (bez NBP).

Odmiennie niż zakładano w ustawie budżetowej, przedstawiał się również układ rodzajowy pozyskiwanych środków na finansowanie niedoboru budżetowego i ujemnego salda finansowania zagranicznego.

W ustawie budżetowej zakładano saldo obrotów bonami skarbowymi w wysokości 4.680.326 tys. zł (przychody ze sprzedaży bonów skarbowych pomniejszone o rozchody z tytułu wykupu bonów skarbowych).

Faktyczne saldo obrotów bonami skarbowymi wyniosło 1.305.128 tys. zł. Uzyskane saldo z obrotów bonami skarbowymi było o 3.375.198 tys. zł (o 72,1%) niższe, niż to przyjęto w założeniach do ustawy budżetowej. W stosunku do wykonania w 1995 r. stanowiło ono 68,4%.

Jedną z przyczyn mniejszego popytu na bony skarbowe był szybszy niż zakładano (o około 2 punkty procentowe) spadek ich rentowności, co zmniejszało konkurencyjność bonów w stosunku do papierów wartościowych emitowanych przez inne podmioty.

Kontrola zwróciła uwagę, że w 1996 r. Minister Finansów pięciokrotnie dokonywał sprzedaży do NBP bonów skarbowych o łącznej wartości wg cen zakupu 3.559.571 tys. zł. Wymaga podkreślenia transakcja sprzedaży z dnia 30 grudnia 1996 r. o wartości wg cen zakupu 2.100.643 tys. zł. Nastąpiło to już po przyjęciu przez Radę Ministrów opracowanych przez Ministra Finansów, „Kierunków działań antyinflacyjnych w latach 1996-1997".

W ww. dokumencie znajduje się m.in. zapis stanowiący, że „polityka antyinflacyjna wymaga zaniechania bezpośredniej sprzedaży papierów wartościowych do NBP". Oznacza to, że dokonana transakcja nie była zgodna z założeniami przyjętymi przez Radę Ministrów w programie działań antyinflacyjnych na lata 1996-1997.

Zwraca uwagę fakt, że część środków uzyskanych ze sprzedaży bonów dokonanej w dniu 30 grudnia 1996 r. (1.750.000 tys. zł), przewidziana na restrukturyzację zobowiązań jednostek służby zdrowia, do końca I kwartału 1997 r. nie była rozdysponowana zgodnie z przeznaczeniem.

Zmniejszona ilość środków uzyskanych z obrotów bonami skarbowymi została zrekompensowana głównie zwiększonym saldem krajowych zobowiązań długoterminowych. Ustawa budżetowa zakładała saldo krajowych zobowiązań długoterminowych w wysokości 6.832.022 tys. zł. Faktycznie było ono wyższe o 1.480.529 tys. zł i wyniosło 8.312.551 tys. zł. O wysokim saldzie krajowych zobowiązań długoterminowych zadecydowała różnica pomiędzy wpływami ze sprzedaży i kosztami wykupu obligacji pożyczek państwowych. Różnica ta wyniosła 10.270.342 tys. zł.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, wykonanie budżetu państwa w części 98 - Przychody i rozchody związane z finansowaniem niedoboru budżetowego i rozdysponowaniem nadwyżki budżetowej, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu w 1996 r.

W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli wniosła, o kontynuowanie przez Ministra Finansów działań zmierzających do uzyskania zgody wierzycieli na zwiększenie rozmiarów procesu spłaty polskiego zadłużenia zagranicznego, poprzez jego zamianę na finansowanie inwestycji związanych z ochroną środowiska naturalnego w Polsce (tzw. ekokonwersja).

II. BUDŻETY WOJEWODÓW

CZĘŚĆ 85/01 - WOJEWÓDZTWO WARSZAWSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 95.286,7 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 6.811,7 tys. zł, tj. o 7,7%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 22.138,5 tys. zł, tj. o 30,3%, a realnie wzrosły o 8,6%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów w kwocie 48.392,6 tys. zł; wpływy z tytułu prywatyzacji w kwocie 8.145 tys. zł; grzywny nałożone w drodze mandatów karnych w kwocie 8.639,9 tys. zł; wpływy z tytułu odpłatnego nabycia budynków w kwocie 7.396,6 tys. zł.

W dziale 74 (gospodarka mieszkaniowa) przy planowanych dochodach 33.000 tys. zł uzyskano 48.392,6 tys. zł (o 48,6% więcej jak planowano); w dziale 97 (różne rozliczenia) przy planowanych dochodach z prywatyzacji 14.921 tys. zł uzyskano 8.145 tys. zł (o 46% mniej jak planowano); w dziale 91 (administracja państwowa) przy planowanych dochodach z tytułu wpływów z mandatów karnych - 4.730 tys. zł uzyskano 8.639,9 tys. zł (o 82,7% więcej niż planowano) oraz z tytułu odpłatnego nabycia budynków przy planowanej kwocie 8.870 tys. zł uzyskano 7.396,6 tys. zł (o 16,6% mniej niż planowano).

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły niewykorzystania wszystkich możliwości związanych z ich wyegzekwowaniem. Zaległości w realizacji należnych dochodów budżetowych wzrosły z 228.766 tys. zł na początku roku do 231.477,5 tys. zł na koniec 1996 r. (o 1,2%).

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/01 - województwo warszawskie w wysokości 1.240.694 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 56.882,9 tys. zł (o 4,6%), do łącznej wysokości 1.297.576,9 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in.:

- dotacji celowych dla gmin na dofinansowanie wypłat dodatków mieszkaniowych w ogólnej kwocie 11.888,4 tys. zł (§ 89);
- sfinansowania podwyżek w państwowej sferze budżetowej w ogólnej kwocie 15.401,3 tys. zł (§ 11, 17, 41, 42);
- zrefundowania spółdzielniom mieszkaniowym i gminom środków własnych, wydatkowanych na inwestycje infrastrukturalne w kwocie 17.943,4 tys. zł (§ 73, 86).

Zrealizowane wydatki wyniosły 1.296.095,9 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 139.980,7 tys. zł (o 21,1%), a realnie były niższe o 90.086,1 tys. zł (o 6,5%).

Podobnie jak w latach poprzednich, w strukturze wydatków 1996 r., dominowały wydatki na:

– Ochronę zdrowia (dział 85), w którym poniesione wydatki w kwocie 776.311,9 tys. zł, stanowiły 59,9% ogółu wydatków (w 1995 r. - 62,1%). Plan wydatków zrealizowano w 99,9%, przy czym w porównaniu do roku 1995 wydatki zwiększyły się o 8,1%.

  Największe wydatki w ramach działu 85 poniesiono w: szpitalach ogólnych gdzie stanowiły one 45,2% ogółu wydatków działu (w 1995 r. - 39,4%), lecznictwie ambulatoryjnym - 28,3% (w 1995 r. - 25,3%) oraz na dopłaty do leków dla uprawnionych - 12,8% (w 1995 r. - 23,3%).

  Wydatki poniesione na bieżące funkcjonowanie placówek służby zdrowia (wynagrodzenia i pochodne oraz wydatki rzeczowe), wyniosły 596.706,69 zł, stanowiąc 76,9% wydatków w dziale 85 oraz 46% ogółu wydatków budżetu Wojewody.

– Gospodarkę komunalną (dział 70), w którym poniesione wydatki w kwocie 182.259.3 tys. zł, stanowiły 14,1% ogółu wydatków (w 1995 r. - 12,2%). Plan wydatków zrealizowano w 99,9%, a w porównaniu do roku 1995 wydatki zmniejszyły się o 29,2%.

  Główna pozycja wydatków dotyczyła inwestycji, na które przeznaczono 142.397,7 tys. zł, tj. 78,1% ogółu wydatków tego działu (w 1995 r. 113.621 tys. zł, tj. 80,5% ogółu wydatków działu). Wydatki majątkowe związane były m.in. z: kontynuacją budowy Metra (69.000 tys. zł), budową wodociągu północnego (18.400 tys. zł), budową Trasy Armii Krajowej (10.000 tys. zł), budową al. Prymasa Tysiąclecia (8.000 tys. zł), inwestycjami infrastrukturalnymi, prowadzonymi przez spółdzielnie mieszkaniowe i gminy (23.181,8 tys. zł).

– Opiekę społeczną (dział 86), gdzie poniesione wydatki wynoszące 154.904,1 tys. zł, stanowiły 11,9% ogółu wydatków (w 1995 r. - 10,8%). Plan wydatków zrealizowano w 99,9%, a w porównaniu do 1995 r. wydatki zwiększyły się o 24,6%.

Na działalność domów pomocy społecznej wydatkowano 58.779,4 tys. zł (37,9% wydatków poniesionych w dziale). Wydatki te były o 18,1% wyższe od poniesionych w 1995 r.

Dotacje celowe na finansowanie zadań bieżących, zleconych gminom (zasiłki i pomoc w naturze) wyniosły 62.312,1 tys. zł (40,2% wydatków działu - wzrost o 17,7% w porównaniu do 1995 r.)

Na dodatki mieszkaniowe przeznaczono 11.790,3 tys. zł (7,6% wydatków działu - wzrost o 70,9% w porównaniu do 1995 r.).

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 38.627 osób, w tym: w dziale 91 - 1.300 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie było niższe o 698 osób (o 1,8%), z tym, że w dziale 91 było wyższe o 16 osób (o 1,2%). W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 3.276 osób, a w dziale 91 niższe o 218 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 772 zł, w tym: w dziale 91 - 975 zł.

W porównaniu do 1995 r. wzrosło ono o 24,4%, w tym: w dziale 91 - o 24,2%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 135.213,6 tys. zł, w tym wymagalne 116.585,7 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 529,7% i 699%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 10.173,3 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 248,7%. Udział zapłaconych odsetek stanowił odpowiednio: 0,78% w 1996 r., 0,35% w 1995 r. ogółu wydatków.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 86.267,6 tys. zł i były wyższe o 2,6% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ zwiększeniu z 0,89% w 1995 r. do 0,94% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 82.627,6 tys. zł i były o 0,7% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 32,2% wyższe od wykonania 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 230 tys. zł i były o 70,1% niższe od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

– wzrostu zaległości w realizacji należnych dochodów budżetowych z 228.766 tys. zł na początku do 231.477,5 tys. zł na koniec ubiegłego roku;

– niewykorzystania w 1996 r. wszystkich możliwości związanych z wyegzekwowaniem zaległych dochodów budżetowych. Działalność egzekucyjna ograniczała się do wymiany korespondencji i wysyłania upomnień;

- wzrostu kwoty zapłaconych odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań z 4,1 mln zł w 1995 r. do ponad 10 mln zł w 1996 r.;
- wzrostu środków na bankowych rachunkach inwestycyjnych na skutek niepełnej realizacji zadań rzeczowych z 1.214 tys. zł w końcu 1995 r. do 11.487 tys. zł w końcu 1996 r.;
- przekroczenia planu wydatków na zakup samochodu osobowego o 1,4 tys. zł;
- nierespektowania obowiązku płacenia składek na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Pracy w dniu pobierania z konta bankowego środków na wynagrodzenia. Obowiązek taki wynikał z § 14 ust. 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (Dz. U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330 ze zm.);
- ponad 5-krotnego (o 529,7%) wzrostu zobowiązań budżetowych z 25.524,3 tys. zł na początku roku do 135.213,6 tys. zł na koniec roku, przy wzroście w 1995 r. wynoszącym 38,3%. Szczególnie gwałtownie wzrosły w 1996 r. zobowiązania wymagalne, z 16.678,8 tys. zł na początku roku do 116.585,7 tys. zł na koniec roku, tzn. blisko 7-krotnie (699% przy wzroście o 331,9% w 1995 r.);
- niekierowania przez Wydział Realizacji Budżetu UW, mimo posiadanych informacji, zawiadomień o naruszeniu dyscypliny budżetowej do Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej;
- niezrealizowania w pełni wniosków z poprzednich kontroli wykonania budżetu;
- braku dostatecznego nadzoru i kontroli nad gospodarką finansową podległych jednostek organizacyjnych oraz jednostek, którym przekazywano dotacje budżetowe.

Po przeprowadzonych kontrolach, skierowanych zostało do właściwych komisji 14 zawiadomień o naruszeniu dyscypliny budżetowej przez 23 osoby, a mianowicie:

- Dyrektora Wydziału Administracyjno-Gospodarczego w Urzędzie Wojewódzkim w Warszawie, który przekroczył planowane wydatki na zakup samochodu o 1,4 tys. zł, naruszając tym samym art. 42 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo budżetowe, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej określone w art. 57 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy;
- Głównego Księgowego oraz Dyrektora Wydziału Administracyjno-Gospodarczego w Warszawie, którzy wbrew § 14 ust. 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zgłaszania do ubezpieczenia społecznego oraz naliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego - nie dokonywali wpłat składek na rzecz ZUS w dniach pobierania z banku środków na wynagrodzenia dla pracowników w łącznej kwocie 38,8 tys. zł, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej, określone w art. 57 ust. 1 pkt 9 i art. 61 ust. 2 ustawy Prawo budżetowe;
- Głównych Księgowych (2 osoby) w Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Warszawie, którzy wbrew § 14 ust. 10 rozporządzenia Rady Ministrów z 29 stycznia 1990 r. w sprawie wysokości i podstaw wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie dokonywali wpłat składek ZUS w dniach pobierania z banku środków na wynagrodzenia dla pracowników w łącznej kwocie 9,5 tys. zł, czym naruszyli dyscyplinę budżetową - art. 57 ust. 1 pkt 9 ustawy Prawo budżetowe;
- Dyrektora Centrum Pomocy Społecznej Gminy Warszawa-Wawer, w związku z zakupem zestawów komputerowych i kopiarek za łączną kwotę 14,5 tys. zł w trybie „zapytania o cenę", określając nieprawidłowo przedmiot zakupu, nie dokumentując kierowania „zapytania" do co najmniej czterech dostawców i nie zawierając z dostawcą umowy kupna-sprzedaży, przez co naruszył art. 67, 69 ust. 2 i 74 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej - art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo budżetowe;
- Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Michałowicach, który nie zawarł z dostawcą samochodu marki „Polonez" umowy (koszt zakupu 20,7 tys. zł), co stanowiło naruszenie art. 69 ust. 2 i 74 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych i tym samym naruszenie dyscypliny budżetowej - art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo budżetowe;
- Głównego Księgowego oraz Dyrektora Centrum Pomocy Społecznej Gminy Warszawa-Wawer, którzy naruszyli § 21 pkt 2 instrukcji w sprawie sporządzania sprawozdań finansowych, stanowiącej załącznik nr 2

do zarządzenia Ministra Finansów z dnia 14 stycznia 1992 r. w sprawie zasad i terminowości sporządzania sprawozdawczości budżetowej, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej. Naruszenie dyscypliny polegało na ujęciu w sprawozdaniu finansowym Rb-28 danych, niezgodnych z danymi ewidencji analitycznej - art. 57 ust. 1 pkt 15 ustawy Prawo budżetowe;

Skarbnika Gminy Warszawa-Wawer, o to że wykazał w sprawozdaniu finansowym Gminy (Rb-50) dane dotyczące wydatków budżetowych na wykonanie zadań z zakresu administracji rządowej, zleconych Gminie niezgodnie z danymi ewidencji analitycznej, czym naruszył § 33 ust. 4, wymienionej w poprzednim punkcie instrukcji i naruszył tym samym dyscyplinę budżetową - art. 57 ust. 1 pkt 15 ustawy Prawo budżetowe;

– Głównego Księgowego i Dyrektora Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego (Bródnowskiego) w Warszawie, którzy wbrew § 35 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonania budżetu państwa zaciągali zobowiązania przekraczając zatwierdzony plan finansowy wydatków o 1.532,8 tys. zł i naruszyli dyscyplinę budżetową - art. 57 ust. 1 pkt 8 oraz art. 61 ust. 2 ustawy Prawo budżetowe;

– Dyrektora, Głównego Księgowego oraz innych odpowiedzialnych pracowników Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego - Bródnowskiego (6 zawiadomień przeciwko łącznie 11 osobom), którzy naruszyli tryb lub zasady i formy określone przepisami ustawy o zamówieniach publicznych, czym naruszyli art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo budżetowe (łączna kwota - 52 tys. zł).
Ogólna kwota wynikająca z naruszeń dyscypliny budżetowej wyniosła 1.669,7 tys. zł.

Ocena i wnioski.

Najwyższa Izba Kontroli - pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/01 - województwo warszawskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Rok 1996 był drugim z kolei, w którym plan dochodów budżetowych został w pełni zrealizowany (w 107,7% przy 110,4% w 1995 r.), ale przy jednoczesnym wzroście zaległości we wpłatach do budżetu o 1,2%. W 2 działach, a mianowicie: 74 - gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne i 91 - administracja państwowa, których łączny udział stanowił 72,7% ogółu zrealizowanych dochodów - zostały one wykonane powyżej planu, przy czym część z nich była wynikiem występujących nadpłat w realizacji należności budżetowych.

Wyniki kontroli wskazały na zgodność realizacji wydatków z zasadami gospodarki finansowej, zawartymi w ustawie - Prawo budżetowe. Poniesione wydatki stanowiły 99,9% planu po zmianach i 104,5% kwoty wynikającej z ustawy budżetowej. W roku 1996 wystąpił ponad pięciokrotny wzrost zobowiązań budżetowych, w tym siedmiokrotny zobowiązań wymagalnych. Dotyczyły one przede wszystkim działu 85 - Ochrona zdrowia - co było głównie wynikiem braku środków przewidzianych na ten cel w ustawie budżetowej, m.in. na dopłaty do leków dla uprawnionych.

Do Wojewody Warszawskiego skierowano wystąpienie pokontrolne, wnioskując o:

1. Kontynuowanie działań zmierzających do zwiększenia dochodów budżetowych m.in. poprzez skuteczną egzekucję zaległości.
2. Spowodowanie - w ramach Urzędu Wojewódzkiego - przepływu informacji w sprawie niepodatkowych dochodów budżetowych z tytułu grzywien nałożonych w drodze mandatów karnych oraz wdrożenie systemu zapewniającego egzekucję egzekucję należnych budżetowi kwot.
3. Usprawnienie nadzoru oraz kontroli nad jednostkami realizującymi zadania budżetowe.
4. Dokonywanie bieżącej analizy występujących zobowiązań, szczególnie zobowiązań wymagalnych w dziale 85 - Ochrona zdrowia - biorąc pod uwagę przyczyny ich powstania, możliwości ich uniknięcia lub sfinansowania z innych źródeł.
5. Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie rytmicznego wykorzystywania środków zgromadzonych na rachunkach inwestycyjnych zarówno w Urzędzie Wojewódzkim jak również w podległych jednostkach organizacyjnych i jednostkach nadzorowanych przez Wojewodę Warszawskiego.

CZEŚĆ 85/03 - WOJEWÓDZTWO BIALSKOPODLASKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 5.306 tys. zł w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 737 tys. zł, tj. o 16,1%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 913 tys. zł, tj. o 43,5%, a realnie wzrosły o 0,7%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- w dziale 91 (administracja państwowa i samorządowa) ogółem 1.559,0 tys. zł, w tym głównie: wyegzekwowane grzywny wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.040,2 tys. zł, nałożone za wykroczenia w postępowaniu mandatowym oraz opłaty paszportowe w kwocie 409 tys. zł;
- w dziale 74 (Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne w kwocie 1.074 tys. zł;
- w dziale 86 (Opieka społeczna) - ogółem 903 tys. zł, w tym: opłaty za pobyt osób w domach opieki społecznej 656 tys. zł.

Znaczące różnice między dochodami planowanymi a zrealizowanymi wystąpiły w działach:

- 74 (Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne) gdzie wykonanie (1.074 tys. zł) w stosunku do planu (1.300 tys. zł) wyniosło 82,6%. Były to głównie nie ściągnięte przez urzędy rejonowe opłaty za zarząd i wieczyste użytkowanie gruntów Skarbu Państwa;
- 97 (Różne rozliczenia) gdzie wykonanie (679 tys. zł) w stosunku do planu (400 tys. zł) wyniosło 169,8%.

Nieprawidłowości w zakresie gromadzenia dochodów nie stwierdzono.

Stwierdzono nieuprawnione przeniesienie niewykorzystanych środków planowanych wydatków w kwocie 4.926 zł na rachunek sum depozytowych (z działów 74 i 97) oraz niezgodne z ewidencją księgową wykazanie tej kwoty w wydatkach. Delegatura skierowała w tej sprawie zawiadomienie do Komisji Orzekającej w sprawie o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/03 - budżet Wojewody Bialskopodlaskiego w wysokości 168.043 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 38.727 tys. zł, do łącznej wysokości 206.770 tys. zł.

Zwiększenia planowanych w budżecie wydatków dotyczyły w szczególności działów:

- 91 (Administracja państwowa i samorządowa) w kwocie 21.360 tys. zł (tj. o 153%) w tym 23.266 tys. zł (o 100%) w rozdziale 9140 - (utrzymanie drogowych przejść granicznych);
- 86 (Opieka społeczna) w kwocie 6.066 tys. zł (o 32,3%);
- 50 (Transport) 5.430 tys. zł (o 82%), z tego 4.900 zł (o 74%) w rozdziale 5612 -(utrzymanie dróg publicznych wojewódzkich).

Ogółem wydatki w kwocie 205.988 tys. zł stanowiły 99,6% w stosunku do planu. Wydatki były wyższe od wykonania 1995 r. o 56.124 tys. zł (wzrost o 37,4%) zaś w stosunku do wykonania 1995 r. w warunkach roku 1996 - o 26.301 tys. zł (14,6%).

Największe wydatki zrealizowane zostały w dziale 85 (Ochrona zdrowia) w kwocie 104.682 tys. zł, co stanowiło 50,8% wydatków ogółem budżetu Wojewody w 1996 r.

W dziale tym dominujące były wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń.

Wydatki inwestycyjne w dziale 85 wyniosły w 1996 r. 5.135 tys. zł czyli 4,9% wszystkich wydatków tego działu. Efektami rzeczowymi działalności inwestycyjnej w dziale 85 były m. in.:

- modernizacja kotłowni olejowej w Oddziale Onkologii Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Białej Podlaskiej oraz wykonane kotłowni olejowej przy Oddziale Ginekologii II tego Szpitala.
- rozbudowa i modernizacja Oddziału Chirurgicznego II etap (blok operacyjno-diagnostyczny) oraz modernizacja Oddziału Dziecięcego w Zespole Opieki Zdrowotnej w Międzyrzecu Podlaskim,

- modernizacja szpitala a w jej ramach adaptacja pomieszczeń przeznaczonych na pracownię rentgenowską w ZOZ Łosice,
- modernizacja szpitala oraz kontynuacja budowy kotłowni w ZOZ Parczew,
- modernizacja szpitala, sieci komputerowej oraz budowa kotłowni w Wojewódzkim Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Suchowoli,
- adaptacja budynków dla potrzeb Pogotowia Ratunkowego w Białej Podlaskiej, Radzyniu Podlaskim i Parczewie.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 7.001 osób, w tym w dziale 91 - 380 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 7 osób, tj. o 0,1%, w tym w dziale 91 było niższe o 10 osób, tj. o 2,6%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 218 osób, a w dziale 91 o 17 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 724,8 zł, w tym w dziale 91 - 896,7 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 24,9%, w tym w dziale 91 o 26,1%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 17.373 tys. zł, w tym wymagalne 12.874 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 39,1% i 15,7%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 712 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 23,2%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 10.331 tys. zł i były niższe o 6,7% od kwoty planowanej. Dotacji budżetowych do działalności gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. nie było.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 10.245 tys. zł i były o 5,7% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 34,7% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 36 tys. zł i były niższe o 33,3% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły przekazania na rachunek sum depozytowych Urzędu Wojewódzkiego w Białej Podlaskiej niewykorzystanych kwot planowanych wydatków na sumę 49.265 zł.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu przez Wojewodę Bialskopodlaskiego za 1996 r. w części 85/03, mimo stwierdzonych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały głównie na niepełnej egzekucji należności, które na koniec roku budżetowego wynosiły 895 tys. zł i finansowaniu wydatków o charakterze odszkodowawczo-sankcyjnym w kwocie 1.633 tys. zł.

Dokonane w toku kontroli wykonania budżetu Wojewody Bialskopodlaskiego w 1996 roku ustalenia były podstawą wniosków pokontrolnych mających na celu usunięcie skutków nieprawidłowości powstałych w toku realizacji budżetu w 1996 roku przede wszystkim poprzez:

1. Odprowadzenie do budżetu zatrzymanych na rachunku sum depozytowych, niewykorzystanych środków budżetowych w wysokości 49.265.65 zł.
2. Zmianę warunków umowy powierniczej między Wojewódzkim Zespołem Pomocy Społecznej a Przedsiębiorstwem Usług Inwestycyjnych w celu zwiększenia nadzoru głównego dysponenta nad dysponowaniem środkami inwestycyjnymi.
3. Podjęcie działań zmierzających do radykalnego zmniejszenia zobowiązań budżetu wojewody.
4. Zapewnienie bieżącej kontroli wykorzystania dotacji celowych udzielanych gminom i poprawności rozliczania przekazywanych na ten cel środków.

Spośród sformułowanych 31 wniosków pokontrolnych, do dnia 15 lipca 1997 r. zrealizowano 30 wniosków oraz spowodowano zwrot do budżetu kwoty 42.725 zł, tj. 4,4% ogółu kwot ujawnionych.

CZĘŚĆ 85/05 - WOJEWÓDZTWO BIAŁOSTOCKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 roku dochody wyniosły 21.311 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 rok były wyższe o 6.964 tys. zł, tj. o 48,5%. W porównaniu do 1995 roku dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 477 tys. zł, tj. o 2,2%, a realnie niższe o 18,4%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 roku były: wpływy uzyskane z prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (9.959 tys. zł), opłaty za użytkowanie nieruchomości Skarbu Państwa (3.914 tys. zł), opłaty za pobyt w domach pomocy społecznej (2.793 tys. zł) oraz uiszczone mandaty i grzywny (1.894 tys. zł). Dochody zrealizowano w 14 działach klasyfikacji budżetowej, z czego w 5 działach były to dochody nieplanowane. Większe dochody od planowanych wykonano w 6 działach. Wpływy uzyskane z prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych przekraczały planowane o 5.789 tys. zł, tj. o 139%. Było to spowodowane m.innymi szybszym - od określonego w umowach leasingowych - spłacaniem należności przez użytkowników sprywatyzowanego majątku.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli NIK dotyczyły zamieszczania w sprawozdaniach finansowych nierzetelnych danych o zaległościach w realizacji dochodów. Wykazana przez NIK różnica wyniosła 191 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 rok wydatki w części 85/05 „województwo białostockie" ustalono w kwocie 321.711 tys. zł. W 1996 roku wydatki zwiększono o 41.596 tys. złotych, do łącznej wysokości 363.307 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły dofinansowania wypłat dodatków mieszkaniowych - 9.070 tys. zł (rdz. 8616 § 89), budowy i modernizacji drogowych przejść granicznych - 6.800 tys. zł (rdz. 9140 § 72), budowy dróg - 5.600 tys. zł (rdz. 5612 § 36 i rdz. 5613 § 86).

Zrealizowane wydatki wyniosły 360.260 tys. zł., tj. 99,16% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 roku wydatki były nominalnie wyższe o 51.505 tys. zł., tj. o 16.7%, zaś realnie niższe o 2,68%.

W strukturze wydatków główne pozycje dotyczyły:

- ochrony zdrowia (222.209 tys. zł, tj. 61,7% całości wydatków); nakłady na ochronę zdrowia w 1996 roku były nominalnie o 8,4% większe od wykonanych w 1995 roku, a realnie niższe o 9,6%.
- opieki społecznej (55.654 tys. zł, tj. 15,4% całości wydatków) i były nominalnie wyższe od wykonanych w 1995 roku o 30,6%, zaś realnie o 8,9%. Zrealizowane w 1996 roku wydatki były niższe od zaplanowanych o 3.018 tys. zł. Kwoty tej Minister Finansów nie pozwolił wykorzystać na inne cele (głównie w ochronie zdrowia).

Wydatki inwestycyjne w 1996 roku wyniosły 44.774 tys. zł (tj. 12,4% całości wydatków), a ich efektem rzeczowym były:

- zakończenie I etapu budowy drogowego przejścia granicznego w Bobrownikach,
- zmeliorowanie 422 ha użytków rolnych,
- oddanie do użytku pawilonu mieszkalnego dla 24 osób w Domu Pomocy Społecznej w Uhowie.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 roku wyniosło 12.919 osób[38], w tym w dziale 91 (administracja) - 601 osób. W porównaniu do 1995 roku przeciętne zatrudnienie w 1996 roku było wyższe o 59 osób, tj. o 0,5%, w tym w dziale 91 niższe o 23 osoby, tj. o 3,7%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 717 osób, w tym w dziale - 91 o 39 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 roku wyniosło 747 zł, w tym w dziale 91 wyniosło 899 zł. W porównaniu do 1995 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wzrosło o 22,5%, w tym w dziale 91 o 27%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 roku wyniosły 47.684 tys. zł, w tym wymagalne 39.469 tys. zł. W porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 roku wzrosły one odpowiednio o 36,4% i 36,9%.

[38] w przeliczeniu 1 etat kalkulacyjny = 1 osoba

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 roku zapłacono odsetki w kwocie 4.386 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania w 1995 roku o 24,8%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 roku wyniosły 22.298 tys. zł i były niższe o 1,3% od kwoty planowanej (po zmianach). Zarówno w 1995 roku, jak i 1996 roku, gospodarka pozabudżetowa w części 85/05 nie była dotowana.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 roku wyniosły 22.007 tys. zł i były o 0,6% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 20,2% wyższe, niż wykonane w 1995 roku. Wpłata do budżetu wyniosła 1 tys. zł (w 1995 roku 105 tys. zł).

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- zaciągnięcia przez jednostki budżetowe zobowiązań przekraczających plan finansowy, co było naruszeniem dyscypliny budżetowej określonym w art. 57 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 roku - Prawo budżetowe (tj. Dz.U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344 z późn. zm.). Stwierdzono również przekraczanie limitów wydatków na wynagrodzenia,
- podania przez 6 jednostek budżetowych nierzetelnych danych w sprawozdaniach finansowych,
- niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania przez Wojewodę Białostockiego środków (w łącznej kwocie 21,5 tys. zł), otrzymanych z rezerw budżetu państwa,
- wykorzystania 80 tys. zł środków zaplanowanych na inwestycje w pomocy społecznej na dofinansowanie, budowanej przez gminę Białowieża, oczyszczalni ścieków,
- przeniesienia 100 tys. zł z rezerwy Wojewody na wydatki inwestycyjne (w ochronie zdrowia), których w 1996 roku nie zrealizowano.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami, Delegatura NIK w Białymstoku wystąpi do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej z wnioskami przeciwko 19 osobom.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 85/05 „województwo białostockie", mimo stwierdzenia istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły wydatkowania z naruszeniem zasad legalności i gospodarności kwoty 1.941 tys. zł., tj. 0,54% wydatków ogółem.

Wyniki kontroli wskazują na potrzebę:

1. Podjęcia działań w celu większego zdyscyplinowania dysponentów środków budżetowych.
2. Racjonalne gospodarowanie rezerwą budżetową.
3. Zweryfikowania zbiorczych sprawozdań budżetowych.

CZĘŚĆ 85/07 – WOJEWÓDZTWO BIELSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 35.140 tys.zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 11.297 tys.zł, tj. o 47,4%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 12.709 tys.zł, tj. o 56,7%, a realnie wzrosły o 30,7%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- dochody w dziale 97 – różne rozliczenia §9716 – prywatyzacja – na kwotę 17.189 tys.zł, których udział w dochodach ogółem wynosił 48,9%,

- dochody w dziale 74 – gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne, na kwotę 8.174 tys.zł, których udział w dochodach ogółem wynosił 23,3%,

- w dziale 91 – administracja państwowa i samorządowa na kwotę 6.292 tys.zł, których udział w dochodach ogółem wynosił 17,9%.

W dziale 97 – różne rozliczenia wykonane dochody budżetowe były wyższe w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. o 8.875 tys.zł, tj. o 106,7%. Zwiększenie dochodów ponadplanowych związane było z uzyskaniem dodatkowych dochodów z prywatyzacji.

Nie stwierdzono przypadków niewymierzania lub zaniechania poboru należności budżetowych. Dochody budżetowe pobierane były w pełnej wysokości i terminowo przekazywane na rachunek bieżący urzędu skarbowego. Nie stwierdzono niezgodności w prowadzonej ewidencji księgowej z danymi wykazanymi w sprawozdawczości budżetowej. Nie wystąpiły przypadki zaniechania zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/07 – budżetu Wojewody Bielskiego w wysokości 422.215 tys.zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 29.146 tys.zł, do łącznej wysokości 451.361 tys.zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie rozdziału 8511 – szpitale i rozdziału 8513 – lecznictwo ambulatoryjne.

Zrealizowane wydatki wyniosły 450 tys.zł, tj. 99,8% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 91.451 tys.zł, tj. o 25,5%, a realnie wzrosły o 4,7%.

W strukturze zrealizowanych wydatków w 1996 r., wydatki w dziale 85 – ochrona zdrowia – wyniosły 308.725 tys.zł i stanowiły 68,5% ogólnych wydatków. W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w wysokości 291.258 tys.zł. W ciągu roku wydatki zostały zwiększone o 17.468 tys.zł. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 90.691 tys.zł, tj. o 41,6%, a realnie wzrosły o18,1%.

Na opiekę społeczną (dział 86) w ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w wysokości 56.158 tys.zł. W ciągu roku wydatki zostały zwiększone o 4.595 tys.zł, tj. do wysokości 60.753 tys.zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 60.677 tys.zł, co stanowiło 13,5% ogólnych wydatków. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 12.594 tys.zł, tj. o 26,2%, a realnie wzrosły o 5,2%.

Wydatki majątkowe w 1996 r. wyniosły 90.781 tys.zł, a ich udział w ogólnych wydatkach wynosił 20,1%. W 1996 r. uzyskano następujące efekty rzeczowe, m.in.:

- wybudowano wiadukt drogowy w Oświęcimiu bez dróg dojazdowych,

- zakończono rozbudowę Centrum Dziennego Pobytu w Bielsku-Białej,

- uruchomiono warsztaty terapii zajęciowej w Domu Pomocy Społecznej w Podgórzu,

- uruchomiono przejście graniczne w Korbielowie,

- wykonano 360 mb drogi Kamesznica-Ujsoły.

Na realizację 2 inwestycji centralnych, tj. budowę Szpitala Wojewódzkiego w Bielsku-Białej oraz na Budowę magistrali wodociągowej „KRAK” w Oświęcimiu przeznaczono łącznie 63.900 tys.zł, tj. 70,4% ogólnych wydatków majątkowych. Zaawansowanie finansowe pierwszej inwestycji w stosunku do wartości kosztorysowej wynosiło 26%, natomiast drugiej – 14,8%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wynosiło 12.560 osób, w tym w dziale 91 – administracja państwowa 558 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 1.925 osób, tj. o 13,3%, w tym w dziale 91 o 20 osób, tj. o 3,5%.

W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 507 osób, a w dziale 91 – o 31 osób. Przyczyną rozbieżności w liczbie zatrudnionych w 1995 r. w porównaniu do 1996 r. były zmiany organizacyjne powodujące nieporównywalność tych danych ze względu na nie ujęcie w 1995 r. etatów na zadania pilotażowe i powierzone gminom.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wynosiło 732 zł, w tym w dziale 91 – 885 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,5%, w tym w dziale 91 – o 29,5%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wynosiły 26.464 tys.zł, w tym wymagalne 17.391 tys.zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 9.529 tys.zł, tj. o 56,3% i o 7.647 tys.zł, tj. o 78,5%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.071 tys.zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 658 tys.zł, tj. o 24,1%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 21.410 tys.zł i były niższe o 12,8% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 0,3% w 1995 r. do zera w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wynosiły 21.136 tys.zł i były o 12,6% niższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 15,1% wyższe niż wykonane w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 25 tys.zł i były niższe o 77,9% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości są następujące:

- zaciągnięcie przez 6 jednostek służby zdrowia zobowiązań wymagalnych przekraczających łącznie o 5.695 tys.zł plan finansowy tych jednostek, co stanowi naruszenie art.57 ust.1 pkt 8 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe.

- Zlecono z wolnej ręki wykonanie robót dodatkowych przy budowie przejścia granicznego w Cieszynie na kwotę 52,8 tys.zł, mimo iż kwota ta przekraczała 15% wartości zamówienia pierwotnego, co stanowi naruszenie art.71 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych.

- Przy realizacji inwestycji centralnej pn. Budowa Magistrali Wodociągowej „KRAK" w Oświęcimiu: w zawartych umowach nienależycie zabezpieczono interes Skarbu Państwa oraz zakupiono 416,99 mb rur stalowych po cenie
  585 zł/1 mb u pośrednika, podczas gdy producent tych rur (Huta „Ferrum" w Katowicach) stosował cenę w wysokości 446,09 zł/1 mb.

  W przypadku zakupu rur u producenta kwota wydatkowana na ten cel byłaby niższa o 57.924 zł aniżeli zapłacona pośrednikowi.

  Natomiast średnia cena powyższych rur określona w cenniku Ośrodka Organizacji Obsługi Budownictwa „Orgbud-Serwis" w Poznaniu wynosiła w I kwartale 1997 r., tj. w okresie, w którym rozliczano kosztorysy powykonawcze – 518,36 zł/1 mb i była niższa od faktycznie poniesionej ceny zakupu o 66,64 zł/1 mb.

- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Strzecha" w Bielsku-Białej bezpodstawnie pobrała 38.357 zł dotacji z tytułu zaliczenia kosztów dokumentacji i nadzoru do robót remontowych podlegających dotowaniu. Nienależna kwota dotacji została zwrócona na rachunek Urzędu Wojewódzkiego w Bielsku-Białej.

Do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej skierowano 6 wniosków wobec kierowników zakładów opieki zdrowotnej za zaciągnięcie zobowiązań wymagalnych nie znajdujących pokrycia w budżecie jednostki oraz 1 wniosek za nieprzestrzeganie ustawy o zamówieniach publicznych w zakresie udzielenia zamówienia związanego z budową drogowego przejścia granicznego w Cieszynie-Boguszowicach.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/07 – województwo bielskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Oceniając wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/07 – województwo bielskie – Najwyższa Izba Kontroli uznała za niezbędne:

1. Realne planowanie dochodów budżetowych w stosunku do posiadanych możliwości ich pozyskania.
2. Dokonywanie bieżącej analizy zobowiązań, szczególnie zobowiązań wymagalnych w dziale 85 – ochrona zdrowia – z punktu widzenia przyczyn ich powstania, możliwości uniknięcia lub sfinansowania z innych źródeł.

3. Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie rytmicznego wykorzystywania środków zgromadzonych na rachunkach inwestycyjnych zarówno w Urzędzie Wojewódzkim jak i w podległych jednostkach organizacyjnych oraz nadzorowanych przez Wojewodę Bielskiego.
4. Podjęcie skutecznych działań mających na celu przestrzeganie zasad, form i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych.
5. Objęcie zwiększonym nadzorem realizacji inwestycji centralnych finansowanych z budżetu Wojewody, dla optymalnego wykorzystania środków przeznaczonych na te cele.

CZĘŚĆ 85/09 - WOJEWÓDZTWO BYDGOSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 34.113 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 2.604 tys. zł, tj. o 8,3%. W porównaniu do 1995 r. dochody w ujęciu nominalnym były wyższe o 759 tys. zł, tj. o 2,3%, a realnie niższe o 14,7%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy z tytułu dzierżawy i leasingu składników majątkowych Skarbu Państwa (10.112 tys. zł) oraz z opłat za zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa (8.511 tys. zł). Niższe od zaplanowanych o 2.199 tys. zł (o 20,5%) wpływy z opłat za zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa były m.in. wynikiem ograniczonych możliwości w zakresie windykacji należnych opłat od przedsiębiorstw znajdujących się w likwidacji bądź upadłości.

Wydatki

` W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/09 - województwo bydgoskie w wysokości 480.458 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 44.353 tys. zł, do łącznej wysokości 524.811 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. dotacji celowych na finansowanie zadań zleconych gminom (§ 88 klasyfikacji budżetowej) o 8.160 tys. zł, dotacji celowych na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin (§ 89 klasyfikacji budżetowej) o 9.098 tys. zł, wynagrodzeń osobowych wraz z pochodnymi (§§ 11, 41, 42 klasyfikacji budżetowej) o 6.086 tys. zł, inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych (§ 72 klasyfikacji budżetowej) o 4.000 tys. zł, dotacji celowych na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin (§ 86 klasyfikacji budżetowej) o 5.893 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 524.686 tys. zł, tj. 99,98% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 35.645 tys. zł, tj. o 7,3%, a realnie niższe o 10,5%.

W strukturze zrealizowanego budżetu w 1996 r. największy udział stanowiły wydatki dz. 85 Ochrona zdrowia (63,4%) oraz dz. 86 Opieka społeczna (19%).

W dz. 85 Ochrona zdrowia ustalony plan wydatków (332.838 tys. zł) był wyższy o 4,1% od wielkości przyjętej w ustawie budżetowej oraz o 11% od wykonania w 1995 r. w ujęciu nominalnym a niższy o 7,4% w ujęciu realnym. W ramach wydatków bieżących finansowano działalność 44 publicznych zakładów opieki zdrowotnej. Ponad 68% wydatków (164.265 tys. zł) przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi. Na dopłaty do leków dla osób uprawnionych wydatkowano 47.522 tys. zł. Usamodzielniono 2 publiczne zakłady opieki społecznej.

W dz. 86 Opieka społeczna wydatki w kwocie 99.536 tys. zł były wyższe o 22,6% od wielkości przyjętej w ustawie budżetowej i o 33,5% od wykonania w 1995 r. w ujęciu nominalnym i 11,2% w ujęciu realnym. Dominowały wydatki na zasiłki i pomoc w naturze (44.868 tys. zł) i utrzymanie 25 państwowych domów pomocy społecznej (34.634 tys. zł). Na zadania inwestycyjne przeznaczono 5,9% wydatków, które obejmowały adaptacje pomieszczeń na środowiskowe domy samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 5 gminach oraz modernizację państwowych domów pomocy społecznej.

W ramach wydatków majątkowych stanowiących 12,3% ogółu wydatków budżetowych realizowano 3 zadania inwestycyjne planu centralnego, tj. budowę Szpitala Onkologicznego przy Regionalnym Centrum Onkologii (27.681 tys. zł), Rejonowego Szpitala w Chojnicach (9.100 tys. zł), Opery „Nova" w Bydgoszczy (5.800 tys. zł)

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 17.138 osób, w tym w dziale 91 - 605 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 77 osób, tj. o 0,4%, w tym w dziale 91 o 6 osób, tj. o

1,0%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 1.469 osób, a w dziale 91 o 91 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wynosiło 754 zł, w tym w dziale 91 - 1.053 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. było wyższe o 24,6%, w tym o 28,6% w dziale 91.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 62.732 tys. zł, w tym wymagalne 52.009 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 104,5% i 134,8%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.777 tys. zł, co oznacza spadek o 69,8% w porównaniu do wykonania 1995 r.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 39.592 tys. zł i były o 6% niższe od kwoty planowanej (po zmianach).

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1997 r. wyniosły 39.083 tys. zł i były o 5% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 21% wyższe od wykonania w 1995 r. Gospodarka pozabudżetowa nie była dotowana. Wpłaty do budżetu wynosiły 251 tys. zł i były niższe o 53% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły m.in. nieprawidłowego wykorzystania i rozliczenia dotacji na sfinansowanie kosztów specjalistycznej opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi (59.000 zł) oraz na dofinansowanie wypłat dodatków mieszkaniowych (9.475 zł), a także znacznego wzrostu zobowiązań wymagalnych w jednostkach służby zdrowia (o 134%, tj. do 52.009 tys. zł).

Naruszenia dyscypliny budżetowej miały miejsce w 27 jednostkach organizacyjnych służby zdrowia oraz w 1 urzędzie rejonowym z tytułu zaciągniętych w 1996 r. zobowiązań przekraczających ich plany finansowe (art. 57 ust. 1 pkt 8 ustawy - Prawo budżetowe) oraz w 2 urzędach gmin z tytułu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania środków dotacji (art. 57 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo budżetowe). Zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej do komisji orzekających zostały przekazane przez kierowników jednostek nadrzędnych.

Delegatura NIK w Bydgoszczy złożyła 2 zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt. 5 ustawy - Prawo budżetowe).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 85/09 - województwo bydgoskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu. Wykazane nieprawidłowości dotyczyły m. in. zaciągnięcia zobowiązań wymagalnych w wysokości 52.009 tys. zł. stanowiących 9,9% ogółu zrealizowanych wydatków budżetowych.

Kontrola wskazała na potrzebę wzmocnienia dyscypliny budżetowej, w tym nadzoru w zakresie przyznawania i wykorzystania dotacji budżetowych, m.in. na zadania gospodarki komunalnej i opieki społecznej oraz nad zasadnością zobowiązań wymagalnych wykazywanych przez jednostki ochrony zdrowia.

W wyniku kontroli zwrócono do budżetu kwotę w wysokości 68,5 tys. zł z tytułu niezgodnie wykorzystanych środków dotacji budżetowych.

CZEŚĆ 85/11 - WOJEWÓDZTWO CHEŁMSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 5.152 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 2.082 tys. zł, tj. o 67,8%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.669 tys. zł, tj. o 47,9%, a realnie wzrosły o 23,4%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- dział 91 - Administracja państwowa i samorządowa - 1.621 tys. zł (31,5%),
- dział 74 - Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne - 985 tys. zł (19,1%),
- dział 86 - Opieka społeczna - 848 tys. zł (16,5%),
- dział 97 - Różne rozliczenia (prywatyzacja) - 548 tys. zł (11,8%).

- We wszystkich działach klasyfikacji budżetowej przekroczono planowane dochody. Z nieplanowanych źródeł uzyskano dochód w łącznej kwocie 777,1 tys. zł, tj. 25,3% planu (w 1995 r. 855 tys. zł - 24,5%). Wyższe niż planowane w ustawie budżetowej osiągnięto dochody w następujących działach:
- Ochrona zdrowia o 698 tys. zł (o 1.293%),
- Różne rozliczenia - prywatyzacja o 313 tys. zł (o 133,2%),
- Administracja państwowa o 721 tys. zł (o 80,1%).

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/43 - budżet Wojewody Chełmskiego w wysokości 156.264 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 16.962 tys. zł, do łącznej wysokości 173.226 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 173.192 tys. zł, tj. 99,99% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 29.417 tys. zł, tj. o 20,5%, a realnie wzrosły o 0,5%.

W strukturze wydatków 1996 r. najwyższy udział miały wydatki w dziale 85 - Ochrona zdrowia - 94.311 tys. zł (54,5%), w tym: rozdz. 8511 - szpitale ogólne - 54.721 tys. zł, rozdz. 8513 - lecznictwo ambulatoryjne - 19.016 tys. zł, oraz rozdz. 8591 - leki dla uprawnionych - 10.990 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 6.119 osób, w tym w dziale 91 - 341 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 18 osób, tj. o 0,3%, w tym w dziale 91 było wyższe o 16 osób, tj. o 4,9%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 282 osób, a w dziale 91 o 29 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 753 zł, w tym w dziale 91 - 935 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 24,5%, w tym w dziale 91 o 17,5%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 3.798 tys. zł, w tym wymagalne 88 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 51% i spadek o 62,6%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 19 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 97,6%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.398 tys. zł i były niższe o 0,4% od kwoty planowanej (po zmianach). Dotacji budżetowych do działalności gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. nie udzielano.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.324 tys. zł i były o 0,1% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 60,5% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 46 tys. zł i były wyższe o 70,4% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- procedury udzielania dotacji jednostkom niepaństwowym oraz sposobu ich rozliczania. W szeregu stwierdzonych przypadków naruszono postanowienia rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym (Dz. U. nr 87, poz. 437),
- naruszenia szeregu przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz. U. nr 76, poz. 344 ze zm),
- niedostatecznego nadzoru przez merytoryczne Wydziały UW nad prawidłowością wydatkowania przekazanych środków budżetowych dysponentom niższego stopnia, samorządom terytorialnym bądź spółdzielniom mieszkaniowym,
- dopuszczenia w szeregu przypadków do odstępstw od obowiązujących unormowań prawnych w toku wykorzystania dotacji budżetowych przez Zarząd Miasta Krasnegostawu. Delegatura wystąpiła do RIO w Lublinie z wnioskami (6) o wszczęcie postępowania w sprawie naruszenia dyscypliny budżetowej art. 57 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo budżetowe, art. 57 ust. 1 pkt 14, art. 57 ust. 1 pkt 9,
- nadpłaty dotacji w trzech na cztery objęte kontrolą spółdzielniach mieszkaniowych.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, wykonanie budżetu państwa przez Wojewodę Chełmskiego za 1996 r. w części 85/11, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Ustalono uszczuplenia budżetu państwa w kwocie 362.246,75 zł, tj. 0,2% wydatków ogółem.

Do dnia 10 lipca 1997 r. odzyskano kwotę 37.869,75, tj. 10,4% kwoty ujawnionej.

Przedstawiając Wojewodzie Chełmskiemu w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 9 kwietnia 1997 r. oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie, stosownie do art. 60 ust. 2 ustawy o NIK wniosła w szczególności o:

1. Obejmowanie szczegółowym i bieżącym nadzorem przestrzeganie dyscypliny budżetowej przez jednostki finansowane z budżetu Wojewody w zakresie stosowania procedur przewidzianych postanowieniami ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych.
2. Zlecanie zadań państwowych jednostkom niepaństwowym zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r.
3. Wyegzekwowanie od jednostek niepaństwowych kwot dotacji wykorzystanych w 1996 r. niezgodnie z przeznaczeniem.

Łącznie w wyniku kontroli budżetu w cz. 85/11 Wojewody Chełmskiego wystosowano 22 wnioski, z czego zrealizowano - 8.

CZĘŚĆ 85/13 - WOJEWÓDZTWO CIECHANOWSKIE

Dochody.

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 8.023 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.869 tys. zł, tj. o 30,9%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.560 tys. zł, tj. o 24%, a realnie wzrosły o 3,5%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996r. były: prywatyzacja 2.407 tys. zł, mandaty 1.218,8 tys. zł i odpłatność za pobyt w dps - 1.681,0 tys. zł.

Ustalono jednak, że nie zostały wykorzystane w pełni możliwości poprawy skuteczności realizacji dochodów budżetowych m. in. poprzez zwiększenie działań egzekucyjnych wobec dłużników.

Nie stwierdzono przypadków naruszenia dyscypliny budżetowej po stronie dochodowej.

Wydatki.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/13 woj. ciechanowskie w wysokości 202.295 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 18.848 tys. zł do łącznej wysokości 221.143 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie:

– zadań rzeczowych (§ 28-29, 31-38), które wzrosły o 6.400 tys. zł, tj. o 19,6%

– dofinansowania własnych zadań inwestycyjnych gmin (§ 86) o 2.881 tys. zł, tj. o 57,7%

dofinansowania bieżących zadań gmin (§ 89) o 5.836 tys. zł, tj. o 100%.

Zrealizowane wydatki wyniosły 221.135 tys. zł, tj. 100 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 36.567 tys. zł, tj. o 20%, a realnie utrzymywały się na tym samym poziomie.

Dominujący udział miały wydatki w działach: 85 - ochrona zdrowia i 86 opieka społeczna, które stanowiły łącznie 76,6% ogółu poniesionych wydatków.

Zrealizowane wydatki w dziale 85 wyniosły 123.028 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach i 120,4% wykonania w 1995 r.

Wykonane wydatki w dziale 86 zamknęły się kwotą 46.573 tys. zł, tj. w 100% planu po zmianach i 122,6% wykonania w 1995 r.

W wyniku dokonanych wydatków inwestycyjnych uzyskano efekty rzeczowe takie jak m. in.:

- modernizacja i adaptacja pomieszczeń w 4 ZOZ-ach
- częściowa wymiana transportu sanitarnego w WKTS w Ciechanowie
- zwiększenie o 25 liczby miejsc w DPS, która wynosiła na koniec grudnia 1996 r. łącznie 621.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 7.826 osób, w tym w dziale 91 - 462 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 128 osób, tj. o 1,7% w tym w dziale 91 o 7 osób, tj. o 1,5%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 880 osób, w tym w dziale 91 o 72 osoby.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 919 zł w tym w dziale 91 - 1147 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 22% w tym w dziale 91 o 22,5%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 19.950 tys. zł, w tym wymagalne 14.258 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 75,8% i 121,6%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.282 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 13,1 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 16.487 tys. zł i były wyższe o 33,1% od kwoty planowanej i niższe o 0,3% w stosunku do planu po zmianach.

W 1995 r. udział dotacji budżetowej w dochodach wynosił 5,8%, a w 1996 r. gospodarka pozabudżetowa nie była dotowana z budżetu.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 16.325 tys. zł i były o 1,4% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 20% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 7 tys. zł i były niższe o 75% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- nie dopełnienia warunku pełnego zatrudnienia deklarowanej liczby bezrobotnych przy dofinansowaniu 2 inwestycji infrastrukturalnych realizowanych w systemie robót publicznych, w regionach zagrożonych wysokim bezrobociem,
- dopuszczenia do powstania zobowiązań wymagalnych przez 6 jednostek służby zdrowia, które wg stanu na 31.12.1996 r. wynosiły 14.258 tys. zł,
- wydatkowania kwoty 1.712 tys. zł niezgodnie z przeznaczeniem, która stanowiła 0,8% wydatków ogółem.

Dokonane ustalenia pozwoliły na skierowanie do Wojewódzkiej Komisji Orzekającej w sprawach Naruszenia Dyscypliny Budżetowej przy Wojewodzie Ciechanowskim wniosków wobec 6 osób winnych naruszenia dyscypliny budżetowej przez czyny określone w art. 57 ust. 1 pkt 8 ustawy z 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe (Dz. U. nr 73, poz. 344 ze zm.).

Ocena i wnioski.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/13 województwo ciechanowskie stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzony w toku kontroli stan faktyczny wskazuje na potrzebę podjęcia działań w zakresie:

1. Poprawy skuteczności windykacji dochodów budżetowych z tytułu opłat za użytkowanie nieruchomości Skarbu Państwa.
2. Kontynuowania dochodzenia roszczeń od spółdzielni mieszkaniowych z tytułu nadpłaconych dotacji na koszty utrzymania zasobów mieszkaniowych w 1994 i 1995 r.
3. Rozliczenia dotacji przekazanych miastu Działdowo i miastu-gminie Bieżuń na realizację inwestycji infrastrukturalnych, przy których zatrudniano bezrobotnych.

Ustalone uszczuplenia finansowe wyniosły 16.179 tys. zł, w tym z tytułu zobowiązań przekraczających plany finansowe jednostek 14.258 tys. zł, z tytułu nieuregulowanych należności za użytkowanie mienia Skarbu

Państwa 1.879 tys. zł
i z tytułu nadpłaconej dotacji 42 tys. zł.

CZĘŚĆ 85/15 - WOJEWÓDZTWO CZĘSTOCHOWSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 10.090 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 383 tys. zł, tj. o 3,9%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 137 tys. zł, tj. o 1,4% a realnie było niższe o 15,4%.

Głównymi źródłami dochodów były: 1.748 tys. zł wpływów z grzywien i kar nakładanych w formie mandatu karnego (216,9% planu), 739 tys. zł wpływów z tytułu uwłaszczeń osób prawnych nieruchomościami będącymi dotychczas w ich zarządzie lub użytkowaniu (184,8% planu) oraz 755 tys. zł dochodów z dzierżawy i leasingu (107,9% planu).

Planowane dochody ze sprzedaży likwidowanych przedsiębiorstw zrealizowano w wysokości 344 tys. zł, tj. zaledwie w 6,5%. Przyczyną niskiej realizacji planowanych wpływów były: zmiana przez Wojewodę Częstochowskiego umowy kupna-sprzedaży Zakładów Przemysłu Ziemniaczanego w Zalesicach w zakresie ceny, co skutkowało uszczupleniem dochodów budżetowych o 900 tys. zł oraz brak działań w zakresie wyegzekwowania należności od następcy prawnego Przedsiębiorstwa Realizacji Kompletnych Obiektów Przemysłowych „Komobex” w Częstochowie w wyniku czego powstała zaległość w kwocie 1.606 tys. zł.

Uzyskane środki pieniężne po likwidacji Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Turystycznego „JURA” w Częstochowie w kwocie 303 tys. zł (na planowane 100 tys. zł) nie wpłynęły na dochody budżetowe, lecz na konto depozytowe Urzędu. Z konta depozytowego przekazano m.in. 149,1 tys. zł na wykup udziałów pieniężnych Wojewody w 3 spółkach akcyjnych, natomiast pozostałości środków wg stanu na 31.12.1996 r. nie przekazano na dochody budżetu państwa zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 6 Prawa budżetowego, lecz pozostawiono na koncie depozytowym.

Stwierdzono ponadto, że na konto depozytowe, a nie na dochody budżetowe zostały skierowane również środki z likwidacji Przedsiębiorstwa Budowlano-Montażowego Hutnictwa „Montex" w Częstochowie oraz Rejonowego Przedsiębiorstwa Melioracyjnego w Częstochowie w łącznej kwocie 818 tys. zł, z czego 300 tys. zł wykorzystano na zakup akcji Banku Częstochowskiego.

Przeznaczanie przez Wojewodę Częstochowskiego środków uzyskiwanych w wyniku likwidacji przedsiębiorstw państwowych na udziały w spółkach akcyjnych np. Częstochowskiej Grupy Kapitałowej, Spółki Akcyjnej „Centrostal" w Częstochowie oraz na wykup akcji Banku Częstochowskiego zamiast na dochody budżetu państwa (wymóg art. 3 ust. 1 pkt 6 Prawa budżetowego), skutkowało ich uszczupleniem.

Nieprawidłowości (nie skutkujące odpowiedzialnością za naruszenie dyscypliny budżetowej) w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły przekazania na rachunek sum depozytowych Urzędu Wojewódzkiego, a nie na dochody budżetu państwa, środków uzyskanych w wyniku likwidacji przedsiębiorstw państwowych.

We wniosku zawartym w wystąpieniu pokontrolnym zobowiązano Wojewodę Częstochowskiego do przekazania tych środków na dochody budżetowe.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. w części 85/15 - Województwo częstochowskie ustalono wydatki w wysokości 287.319 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zwiększono o 31.231 tys. zł do wysokości 318.550 tys. zł.

Na zwiększenie wydatków w 2 działach: 85 - Ochrona zdrowia (12.863 tys. zł) i 76 - Opieka społeczna (10.145 tys. zł) przeznaczono 73,6% środków otrzymanych z rezerw.

Zrealizowane wydatki wyniosły 318.538 tys. zł, tj. 100% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 26.415 tys. zł, tj. o 9,0%, a realnie były niższe o 9,1%.

Dominującymi działami w wydatkach budżetu Wojewody Częstochowskiego były dział 85 - Ochrona zdrowia (63,9%), dział 86 - Opieka społeczna (16,4%) i dział 91 - Administracja państwowa (6,1%).

W ochronie zdrowia wydatki ustalone ustawą budżetową w kwocie 190.817 tys. zł w ciągu roku wzrosły do 203.680 tys. zł, tj. o 6,7%. W porównaniu do 1995 r. wydatki w tym dziale wzrosły nominalnie o 7.198 tys. zł natomiast realnie zmalały o 31.902 tys. zł.

W opiece społecznej wydatki ustalone w kwocie 42.204 tys. zł w ciągu 1996 r. wzrosły o 10.145 tys. zł, tj. o 24%. W porównaniu do 1995 r. wydatki w tym dziale wzrosły nominalnie o 15.119 tys. zł, a realnie o 7.712 tys. zł.

W administracji państwowej wydatki planowane w kwocie 18.123 tys. zł wzrosły w ciągu roku do 19.415 tys. zł i zostały wykonane w 100%. Na funkcjonowanie Urzędu Wojewódzkiego wydatkowano 77% wydatków, a na urzędy rejonowe 21%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 roku wyniosło 11.624 osoby, w tym, w dziale 91 632 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 1.421 osób, tj. o 13,9%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było wyższe o 88 osób, a w dziale 91 niższe o 48 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 705,1 zł, w tym w dziale 91 - 896,6 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 20,9%, w tym w dziale 91 o 25%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 31.229 tys. zł, w tym wymagalne 24.948 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 189% i 169,5%. Zdecydowana większość zobowiązań, bo 99,8% (w tym całość, tj. 24.948 tys. zł zobowiązań wymagalnych), dotyczyła działu 85 - Ochrona zdrowia. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 3.947 tys. zł, co oznacza wzrost o 441,8% do 1995 r.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.219 tys. zł i były wyższe o 7,8% od kwoty zaplanowanej po zmianach. Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 10,9% w 1995 r. do 6% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 11.848 tys. zł i były o 7,6% niższe od kwoty planowanej po zmianach oraz 34,3% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 91 tys. zł i były niższe o 28,3% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły w szczególności dalszego zaciągania zobowiązań, które - przy uwzględnieniu wymagalnych terminów

płatności i zobowiązań wymagalnych z okresów poprzedzających rok budżetowy - przekraczały plany finansowe jednostek wykonujących budżet.

Zaciąganie zobowiązań wystąpiło w dziale 85, w którym na koniec 1996 r. zobowiązania wymagalne wyniosły 24.948 tys. zł i w porównaniu do ich stanu z końca 1995 r. wzrosły o 169,5%.

Najwyższy poziom zobowiązań wymagalnych stwierdzono w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Częstochowie (4.363 tys. zł), Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Częstochowie (3.580 tys. zł) oraz w zespołach opieki zdrowotnej w Częstochowie (1.747 tys. zł), Oleśnie (1.682 tys. zł), Lublińcu (1.557 tys. zł) i Myszkowie (1.398 tys. zł). Ponadto zobowiązania wymagalne - obciążające bezpośrednio budżet Wojewody - wystąpiły z tytułu dopłat do leków dla osób uprawnionych. Wyniosły one na koniec 1996 r. - 9.291 tys. zł i były czterokrotnie wyższe niż w roku poprzednim.

Wobec osób winnych naruszenia dyscypliny budżetowej (art. 57, ust. 1, pkt 8) stwierdzonej w 12 jednostkach zostały skierowane zawiadomienia do komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Ponadto stwierdzono działanie naruszające zasady gospodarki finansowej określone m.in. w art. 42 - Prawa budżetowego, które miało miejsce podczas sporządzania przez Wydział Finansowy Urzędu Wojewódzkiego wniosku do Ministra Finansów o dofinansowanie pokrycia wydatków poniesionych w latach ubiegłych przez gminy i spółdzielnie mieszkaniowe na realizację inwestycji infrastrukturalnych. We wniosku Wojewody umieszczono wnioski 5 jednostek na kwotę 2.385,9 tys. zł, które nie spełniały wszystkich wymogów warunkujących refundację wydatków. W wyniku zawyżenia kwoty wniosku uzyskano dodatkowo 1.074 tys. zł ; przez co możliwym było dokonanie refundacji poniesionych wydatków od 67 do 100%, podczas gdy wskaźnik ten określony przez Ministra Finansów wynosił 45%.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli - pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/15 - województwo częstochowskie, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły: niezgodnego z art. 3, ust. 1, pkt 4 Prawa budżetowego zatrzymania na koncie sum depozytowych kwot pochodzących ze sprzedaży

i wpłat środków pozostałych po likwidacji przedsiębiorstw oraz nierzetelnego wykazania we wniosku do Ministra Finansów kwoty 2.386 tys. zł z przeznaczeniem dla podmiotów nie w pełni uprawnionych do korzystania z refundacji nakładów poniesionych na inwestycje infrastrukturalne (24,9% wniosku).

Kontrola budżetu Wojewody Częstochowskiego wykazała, że podobnie jak w latach ubiegłych, jego realizacja przebiegała w warunkach niezrównoważenia potrzeb środkami przyznanymi ustawą budżetową. Dotyczyło to w szczególności działu 85 - Ochrona zdrowia, w którym (m.in. wskutek wystąpienia na koniec 1995 r. 10.754 tys. zł zobowiązań - obciążających z początkiem 1996 r. 5,6% budżetu tego działu) nastąpił dalszy wzrost zobowiązań wynoszący w końcu 1996 r. 31.181 tys. zł i był on trzykrotnie wyższy od stanu z końca 1995 r. Na powyższe wpłynęło przyznanie w ustawie budżetowej na 1996 r. w dziale 85 środków mniejszych o 5.665 zł od wykonania 1995 r. Po uwzględnieniu wskaźnika wzrostu cen, towarów i usług GUS budżet ten był realnie mniejszy o 44.765 tys. zł. O braku zbilansowania potrzeb świadczy niezabezpieczenie w budżecie 1996 r. środków na dopłaty do leków dla uprawnionych, bowiem na ten cel zabezpieczono w budżecie o 11.263 tys. zł środków mniej od wykonania 1995 r., a w warunkach porównywalnych mniej o 19.780 tys. zł.

Powyższe oraz przeniesienie z rozdziału 8591 - Dopłaty do leków (do rozdziału 8595 - Pozostała działalność) 2.433 tys. zł - z przeznaczeniem na przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, spowodowało wzrost zobowiązań wymagalnych w tym rozdziale z 2.315 tys. zł wg stanu na koniec 1995 r. do 9.291 tys. zł w końcu 1996 r. Oznacza to czterokrotny ich przyrost i 40% udział w zobowiązaniach wymagalnych w całej ochronie zdrowia (w końcu 1995 r. - 25%).

CZĘŚĆ 85/17 - WOJEWÓDZTWO ELBLĄSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 71.586 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 64.209 tys. zł, tj. o 870,4%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 63.160 tys. zł, tj. o 749,6%, a realnie wzrosły o 608%.

Głównym źródłem dochodów w 1996 r. były dochody w dziale 97 - Różne rozliczenia (64.176 tys. zł), w tym niezaplanowane w ustawie budżetowej dochody ze sprzedaży udziałów Skarbu Państwa (63.796 tys. zł).

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły:

- przeznaczenia części należności (24.245 tys. zł) za sprzedane udziały Skarbu Państwa na potrzeby woj. elbląskiego, w tym m.in. jednostek ochrony zdrowia, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt 1),
- nieodprowadzenia na dochody budżetu państwa kwoty 218 tys. zł, pochodzącej z przejętych przez Wojewodę należności po zlikwidowanych przedsiębiorstwach państwowych i wydatkowanie jej na zakup akcji w spółkach , co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust.1 pkt 11).

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/17 - województwo elbląskie w wysokości 240.608 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 26.432,7 tys. zł i zmniejszone o 1.057 tys. zł, do łącznej wysokości 265.984 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. :

- dotacji celowych na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin (§ 89) o 8.668 tys. zł,
- dotacji celowych na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin (§ 86) o 5.895 tys. zł,
- dotacji celowych na finansowanie zadań bieżących zleconych gminom (§ 88) o 1.510 tys. zł,
- podwyżki wynagrodzeń i pochodnych (§§ 11, 41-42) o 3.332,4 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 265.969 tys. zł, tj. 100% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 43.478 tys. zł, tj. o 19,5%, a realnie były niższe o 797,7 tys. zł, tj. o 0,3%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków dominowały wydatki w działach:

- 85 - Ochrona zdrowia - 149.669,3 tys. zł (56,3%),
- 86 - Opieka społeczna - 50.227,8 tys. zł (18,9%),
- 40 - Rolnictwo - 24.428,9 tys. zł (9,2%).

Wydatki zrealizowane w dziale 85 były wyższe od kwoty przyjętej w ustawie budżetowej o 7.856,3 tys. zł, tj. o 5,5% i stanowiły 100% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki te były nominalnie wyższe o 20.911,3 tys. zł, tj. o 16,2 %, a realnie były niższe o 4.711,5 tys. zł, tj, o 3,1%.

Wydatki zrealizowane w dziale 86 były wyższe o 26,7% od kwoty przyjętej w ustawie budżetowej. W porównaniu do 1995 r. wydatki te były wyższe nominalnie o 31,9%, a realnie o 10%.

W dziale 40 zrealizowane wydatki były wyższe o 5% od kwoty ustalonej w ustawie budżetowej. W porównaniu do 1995 r. nominalnie wzrosły o 30,6%, a realnie o 8,9%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 8.983 osoby, w tym w dziale 91 - 461 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 483 osoby, tj. o 5,1%, w tym w dziale 91 było wyższe o 6 osób, tj. o 1,3%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 456 osób, a w dziale 91 niższe o 55 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 742 zł, w tym w dziale 91 - 934 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,5 %, w tym w dziale 91 o 23,5%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 26.137 tys. zł, w tym wymagalne 21.223 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 76,8% i 91,7%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.121 tys. zł, co oznacza wzrost do wykonania 1995 r. o 75,3%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.976 tys. zł i były niższe o 3,9% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach zmniejszył się z 1,3% w 1995 r. do 0% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.958 tys. zł i były o 4,2% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 19,5% wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 1 tys. zł i były niższe o 97,7% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem kwoty 1.295,5 tys. zł, tj. 5% środków otrzymanych z rezerw celowych budżetu państwa, co było naruszeniem dyscypliny budżetowej (art. 57 ust.1 pkt 5),
- zlecania jednostkom niepaństwowym zadań państwowych z naruszeniem wynikających z przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r., trybu zlecania tych zadań oraz zasad ustalenia i rozliczenia dotacji w kwocie 360,9 tys. zł przekazanych na te zadania, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt 12),
- zaciągnięcia zobowiązań wymagalnych na koniec 1996 r. w kwocie 21.223 tys. zł, stanowiącej 8% wydatków w części 85/17,
- pobrania środków na wynagrodzenia bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na rzecz ZUS i FP w 10 (na 38) jednostkach budżetowych podległych Wojewodzie,
- finansowania nieplanowanych zadań inwestycyjnych,
- utworzenia w planie finansowym Wydziału Finansowego Urzędu Wojewódzkiego rezerwy w kwocie 180 tys. zł na „nieprzewidziane wydatki" jednostek budżetowych w dziale 91 (Administracja państwowa),

niedostatecznego nadzoru nad gospodarką finansową jednostek finansowanych z budżetu Wojewody.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 85/17 - województwo elbląskie, mimo stwierdzenia istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Ustalenia kontroli wskazują na potrzebę podjęcia następujących działań:

1. Wyegzekwowanie zaległych należności budżetowych.
2. Zaprzestanie zaciągania zobowiązań przekraczających plany finansowe jednostek wykonujących budżet.
3. Zwiększenie nadzoru nad dokonywaniem przeniesień planowanych wydatków, zwłaszcza dotyczących zmian przeznaczenia środków z rezerw celowych budżetu państwa oraz finansowania zadań inwestycyjnych nie ujętych w planach.
4. Zapewnienie prawidłowego trybu i warunków zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym.
5. Dokonywanie okresowych ocen realizacji zadań i wykorzystania środków budżetowych przekazywanych jednostkom niepaństwowym.
6. Zaniechanie tworzenia rezerw w planowanych wydatkach Wydziałów Urzędu, jako działań niezgodnych z zasadami tworzenia rezerw, określonymi w Prawie budżetowym.

W wyniku kontroli budżetowej stwierdzono uszczuplenia budżetu państwa w kwocie 26.462,6 tys. zł, w tym m.in. z naruszeniem przepisów prawa wydatkowano 1.656,4 tys. zł, a środki w kwocie 24.463 tys. zł przeznaczono na inne cele zamiast odprowadzić je na dochody budżetu państwa.

W wyniku podjętych działań pokontrolnych odprowadzono na dochody budżetu państwa kwotę w wysokości 160 tys. zł.

CZĘŚĆ 85/19 - WOJEWÓDZTWO GDAŃSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996r. dochody wyniosły 49.067 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996r. były wyższe o 3.274 tys. zł, tj. o 7%. W porównaniu do 1995r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 529 tys. zł, tj. o 1,1%, a realnie były niższe o 16%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996r. były:

- dz. 74. Gospodarka mieszkaniowa i niematerialne usługi komunalne, w wysokości 24.278 tys. zł (49,5% dochodów ogółem), w tym §64 (Opłaty za zarząd i użytkowanie gruntów) 19.366 tys. zł,
- dz. 91. Administracja państwowa, w wysokości 8.902 tys. zł (18,1% dochodów ogółem), w tym §76 (Kary i grzywny) 4.487 tys. zł,
- dz. 97. Rozliczenia różne (Prywatyzacja), w wysokości 8.341 tys. zł (17% dochodów ogółem), w tym §33 (Dochody z dzierżawy i leasingu) 5.428 tys. zł.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły:

- nieodprowadzenia na dochody budżetu państwa kwoty 46 tys. zł, stanowiącej niewykorzystane przez gminy środki na zadania zlecone (16 tys. zł) oraz nadwyżek środków obrotowych w środkach specjalnych (30 tys. zł) utworzonych przy domach pomocy społecznej,
- nieodprowadzenia na dochody budżetu państwa kwoty 6.534 tys. zł pochodzącej ze spłaty pożyczek udzielonych z byłego Wojewódzkiego Funduszu Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego (WFRBM).

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996r. ustalono wydatki w części 85/19 - województwo gdańskie w wysokości 595.227 tys. zł. W ciągu 1996r. wydatki zostały zwiększone o 71.717 tys. zł, do łącznej wysokości 666.944 tys. zł.

Zwiększenia wydatków m. in. dotyczyły:

- §86 - dotacje na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin o 19.560 tys. zł,
- §§11, 41,42 - wynagrodzenia i pochodne o 13.488 tys. zł,
- §89 - dotacje na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin o 11.310 tys. zł,
- §72 - wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych o 10.459 tys. zł,
- §§28 - 38 wydatki rzeczowe jednostek budżetowych o 12.938 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 666.631 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 52.754 tys. zł, tj. o 8,6%, a realnie były niższe o 9,4%.

Wykonane w 1996r. wydatki na ochronę zdrowia (dz.85) w kwocie 397.402 tys. zł (59,6% wydatków ogółem) były wyższe od kwoty przyjętej w ustawie budżetowej o 34.146 tys. tj. o 9,4%. W porównaniu do 1995r. wydatki te wzrosły o 0,2%, a realnie były niższe o 16,4%. Wydatki majątkowe w wysokości 37.896 tys. zł stanowiły 9,5% wydatków tego działu. Na szpitale ogólne (rozdz. 8511) wydatkowano 219.568 tys. zł (65,2% wydatków działu), z tego na wydatki majątkowe 33.129 tys. zł (15,1% wydatków w rozdziale), w tym 22.000 tys. zł na budowę szpitala w Kościerzynie i 7.953 tys. zł na zakupy inwestycyjne.

Wydatki na opiekę społeczną (dz.86) w wysokości 97.710 tys. zł (14,6% wydatków ogółem) były wyższe od kwoty przyjętej w ustawie budżetowej o 13.224 tys. zł, tj. o 15,6%. W porównaniu do 1995r. wydatki te wzrosły o 26,7% a realnie o 5,6%. Wydatki majątkowe w tym dziale wynosiły 2.946 tys. zł (3% wydatków działu) i przeznaczone były głównie na zakupy inwestycyjne (71%).

Wydatki na gospodarkę komunalną (dz.70) w wysokości 59.366 tys. zł (8,4% wydatków ogółem) były wyższe od przyjętych w ustawie budżetowej o 13.063 tys. zł, tj. o 28,2%. W porównaniu do 1995r. wydatki te wzrosły nominalnie o 27% a realnie o 6%. Wydatki majątkowe w kwocie 42.422 tys. zł stanowiły 71,5% wydatków tego działu ogółem. W ramach wydatków majątkowych dofinansowano m.in.: inwestycje drogowe

(15.986 tys. zł), budowę trzech inwestycji centralnych - oczyszczalni ścieków (6.500 tys. zł), budowę 18 przepompowni ścieków, 60,6 km kolektorów sanitarnych i 11,3 km przyłączy kanalizacyjnych.

Przeciętne zatrudnienie w 1996r. wyniosło 19.971 osób, w tym w dziale 91 - 798 osób. W porównaniu do 1995r. przeciętne zatrudnienie w 1996r. było wyższe o 5.211 osób, tj. o 35,3%, w tym w dziale 91 o 9 osób, tj. o 1,1%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 2.557 osób, a w dziale 91 o 56 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996r. wyniosło 757 zł, w tym w dziale 91- 878 zł. W porównaniu do 1995r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996r. wzrosło o 16,5%, w tym w dziale 91 o 29,5%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996r. wyniosły 336.368 tys. zł, w tym wymagalne 319.084 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995r. odpowiednio o 88,7% i 92,3%. Zobowiązania wymagalne stanowiły 48% wydatków ogółem poniesionych w 1996r. przez Wojewodę.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996r. zapłacono odsetki w kwocie 25.009 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995r. o 25%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996r. wyniosły 36.647 tys. zł i były wyższe o 5,1% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 3,4% w 1995r. do 2,1% w 1996r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996r. wyniosły 35.378 tys. zł i były o 4% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 16,7% wyższe niż wykonanie 1995r.

Wpłaty do budżetu jednostek gospodarki pozabudżetowej wyniosły 609,7 tys. zł i były wyższe o 28,4% od wpłat zrealizowanych w 1995r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania środków w kwocie 1.227 tys. zł (0,2% wydatków ogółem) otrzymanych z rezerw celowych budżetu państwa,
- utworzenia, przez dyrektorów wydziałów Urzędu, w planach finansowych rezerw w kwocie 34.130 tys. zł (5% wydatków ogółem) na tzw. „nieprzewidziane wydatki”,
- przekazania jednostkom kwoty 10.977 tys. zł (1,6% wydatków ogółem) przed podjęciem, przez dysponentów środków, decyzji w sprawie zmian w budżecie,
- zlecenia jednostkom niepaństwowym realizacji zadań państwowych na kwotę 4.192 tys. zł (0,6% wydatków ogółem) z naruszeniem przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995r.,
- pracy Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie, która nie rozpatrzyła ani jednej z 24 spraw zarejestrowanych w 1996r.; ponadto dopuściła do przedawnienia 4 spraw,
- działalności Oddziału Kontroli Finansowej, który w ostatnich 5 latach nie skontrolował żadnego z urzędów rejonowych i wydziałów Urzędu (z wyjątkiem wycinkowej kontroli WZPS), a w przypadkach pozostałych kontroli nie badał jednostek budżetowych w zakresie wykonania przez nie budżetu.

Stwierdzono niżej wymienione naruszenia dyscypliny budżetowej, po stronie wydatków, opisane w art. 57 ust.1 Prawa budżetowego:

- przekazanie jednostkom, przed uzyskaniem decyzji dysponentów o zmianach w budżecie, środków finansowych w kwocie 10.977 tys. zł - pkt 2,
- utworzenie w planach finansowych Urzędu, dotyczących podziału środków budżetowych lub dotacji dla jednostek, rezerwy na tzw. „nieprzewidziane wydatki” w kwocie 34.130 tys. zł - pkt 3,
- niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie środków otrzymanych z rezerw budżetowych w kwocie 1.227 tys. zł - pkt 5,
- zaciągnięcie w 1996r. zobowiązań wymagalnych przekraczających o 92,3% stan tych zobowiązań na koniec 1995r. - pkt 8,
- pobranie środków na wynagrodzenia bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na rzecz ZUS i FP w 21 jednostkach ochrony zdrowia - pkt 9,
- zlecanie jednostkom niepaństwowym zadań państwowych z naruszeniem przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995r. - pkt 12,

– zaniechanie przez kierowników 25 jednostek ochrony zdrowia zawiadomienia komisji orzekającej o naruszeniu dyscypliny budżetowej w zarządzanych jednostkach - pkt 16.

NIK Delegatura w Gdańsku zobowiązała Wojewodę do przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego i ustalenia osób winnych naruszenia dyscypliny budżetowej w stosunku do 25 jednostek ochrony zdrowia.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie realizację budżetu państwa za 1996r. w części 85/19 - województwo gdańskie.

Ustalenia kontroli wskazują na potrzebę podjęcia następujących działań:

1. Odprowadzenia na dochody budżetu państwa bezpodstawnie zatrzymanych środków budżetowych b. WFRBM.
2. Wyegzekwowania należności budżetowych.
3. Zaprzestania zaciągania przez jednostki wykonujące budżet zobowiązań przekraczających ich plany finansowe.
4. Zwiększenia nadzoru nad realizacją budżetu w szczególności w zakresie ustalania i egzekwowania należności budżetowych, nad dokonywaniem przeniesień planowanych wydatków, zwłaszcza dotyczących przeniesień środków z rezerw celowych budżetu państwa.
5. Zapewnienia prawidłowego trybu i warunków zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym.
6. Zaniechania tworzenia rezerw w planowanych wydatkach wydziałów Urzędu, jako działań niezgodnych z zasadami tworzenia rezerw określonymi w Prawie budżetowym.

Stwierdzono uszczuplenia dotyczące budżetu państwa ogółem w kwocie 7.847 tys. zł, z czego na dochody budżetu państwa odprowadzono 228 tys. zł. Uszczuplenia, w sprawie których podjęto działania mające na celu ich odzyskanie wynosiły 6.400 tys. zł.

CZĘŚĆ 85/21 - WOJEWÓDZTWO GORZOWSKIE

Dochody

Zrealizowane dochody wyniosły 21.460 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 7.185 tys. zł, tj. o 50,4 %. W porównaniu do 1995 roku dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 5.659 tys. zł, tj. o 35,9 %, a realnie wzrosły o 13,3 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: dział 97 - Różne rozliczenia, rozdział 9716 - Prywatyzacja w wys. 4.717 tys. zł, dział 91 - Administracja państwowa i samorządowa w wys. 4.544 tys. zł, w tym rozdział 9142 - Urzędy Wojewódzkie w wys. 3.769 tys. zł (grzywny i kary, różne opłaty i dochody), dział 74 - Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne, rozdział 7552 - Gospodarka gruntami i nieruchomościami w wys. 4.298 tys. zł.

Założony w budżecie Wojewody w 1996 r. plan dochodów w kwocie 14.275 tys. zł nie uwzględniał wszystkich wpływów możliwych do uzyskania, o czym świadczyło przekroczenie planu dochodów budżetowych w 1996 roku o 50,4 %. Oprócz przyczyn obiektywnych, na ten stan wpływ miało również zachowawcze planowanie dochodów, względnie nie ujmowanie do planu pozycji stanowiących stałe i znaczne źródła dochodów budżetowych.

Uchybienia stwierdzone w toku kontroli w zakresie dochodów dotyczyły:

– nieprowadzenia w 1996 r. działań windykacyjnych wobec należności budżetowych na łączną kwotę w wys. 939.685 zł, tj. 4,38% dochodów ogółem, w tym: 124.280 zł z tyt. spłaty pożyczki z T.F.R.B.M. przez ZPP ,,Prefadom" i 815.405 zł z tyt. wymierzonych mandatów karnych i grzywien,

– niewymierzenia przez Urząd i jednostki podległe odsetek w łącznej wys. 12.246 zł za nieterminowe regulowanie zobowiązań wobec budżetu, tj. 0,06% dochodów ogółem,

– nieterminowego przekazania części pobranych dochodów na rachunek U.S. za styczeń i lipiec 1996 r. w łącznej wys. 35.686 zł, tj. 0,17% dochodów ogółem.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/21 budżetu Wojewody Gorzowskiego w kwocie 320.911 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 37.566 tys. zł, do łącznej wysokości 358.477 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie działów: 86 - Opieka społeczna o 15.033 tys. zł, 85 - Ochrona zdrowia o 13.766 tys. zł, 70 - Gospodarka komunalna o 3.637 tys. zł, 91 - Administracja państwowa o 3.306 tys. zł, 40 - Rolnictwo o 599 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 356.310 tys. zł, tj. 99,39% budżetu po zmianach.

W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 46.212 tys. zł, tj. o 14,9 % , a realnie były niższe o 4,1%.

Wydatki majątkowe wyniosły ogółem 45.766 tys. zł (plan po zmianach) i były większe od ustalonych w ustawie budżetowej na 1996 r. o 15.375 tys. zł, tj. o 50,59% oraz wykonania 1995 roku o 6.147 tys. zł, tj. 15,5%. Na wzrost wydatków w stosunku do ustawy budżetowej miały wpływ zwiększenia głównie w działach: 91 - Administracja państwowa - o 6.303 tys. zł, 70 - Gospodarka komunalna o 3.636 tys. zł, 85 - Ochrona zdrowia o 3.313 tys. zł.

Osiągnięto następujące ważniejsze efekty rzeczowe:

– dz. 40 Rolnictwo: wykonano melioracje 131 ha użytków rolnych, regulację rzek i kanałów na długości 5,11 km, zagospodarowano łąki pomelioracyjne na obszarze 25 ha, wybudowano 5 nowych ujęć wody, 74,1 km sieci rozdzielczej, 18,5 km sieci przyłączy oraz 519 przyłączy.

– dz. 70 Gospodarka komunalna: Oddano do użytku cztery komunalne oczyszczalnie ścieków, gminne wysypisko i jedną kwaterę komunalnego wysypiska śmieci, realizowano w gminach budowę sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, sieci cieplnych , gazociągów średniego ciśnienia, modernizowano stacje wodociągowe i kotłownie, prowadzono inwestycje infrastrukturalne w 14 gminach zagrożonych wysokim bezrobociem (budowa i modernizacja dróg wiejskich, oświetlenia ulic, oczyszczalnie ścieków, wysypiska śmieci), oddano do użytku bazę ornitologiczną w Chyrzynie, oraz spalarnię odpadów w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Gorzowie.

– dz. 85 Ochrona zdrowia: kontynuowano rozbudowę zaplecza leczniczo-diagnostycznego w Choszcznie, rozbudowę stanowiska sztucznej nerki w Gorzowie i w Kostrzynie, budowę pawilonu szpitalnego w Drezdenku oraz dofinansowano budowę gminnych ośrodków zdrowia.

– dz. 91 Administracja państwowa: wykonano system monitoringu i oświetlenia drogi celnej łączącej drogowe przejście graniczne Świecko I z Terminalem Towarowych Odpraw Celnych Świecko II oraz okablowanie strukturalne w budynku głównym T.T.O.C. na przejściu granicznym Świecko II.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wynosiło 10.709 osób, w tym w dziale 91 - 459 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było mniejsze o 41 osób tj. o 0,4 % , a w dziale 91 większe o 5 osób tj. o 1,1 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 586 osób, a w dziale 91 o 63 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1995 r. wyniosło 735 zł, w tym w dziale 91 - 958 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 23,9 %, w tym w dziale 91 o 20,2 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 51.313 tys. zł, w tym wymagalne 41.230 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 85 % i 94 %. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 3.015 tys. zł. co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 18,6 %. Z ustaleń kontroli wynika, że zobowiązania wymagalne w 1996 r. powstały w całości w dziale 85 - „Ochrona zdrowia” w wyniku nieopłacenia dostarczonych towarów i usług.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r wyniosły 25.429 tys. zł i były niższe o 12,7 % od kwoty planowanej. Dochody te nie były dotowane z budżetu państwa zarówno w 1995 jak i 1996 roku.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996r wyniosły 25.040 tys. zł i były o 13,4 % niższe od kwoty planowanej oraz o 21,3 % wyższe niż wykonanie 1995 roku. Wpłaty do budżetu wyniosły 257 tys. zł i były wyższe o 9,8 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej uchybienia w zakresie wydatków dotyczyły m.in.:

- niezgodnego z przeznaczeniem przeniesienia i wydatkowania rezerwy celowej w wys. 1.486.000 zł, tj. 0,42% wydatków ogółem,
- przekroczenia wydatków w rozdziałach i paragrafach jednostek ochrony zdrowia w łącznej wys. 1.848.377 zł, tj. 0,50% wydatków ogółem,
- niedokonania przez Urząd Wojewódzki w Gorzowie - w obowiązującym terminie - rozliczeń z budżetem kwot w łącznej wysokości 19.139.127 zł, tj. 5,37% wydatków ogółem, w tym:
  - dotacji od Urzędów Miejskich w Gorzowie, Lubniewicach i Skwierzynie w łącznej wysokości 36.478 zł,
  - dotacji od 7 jednostek niepaństwowych w łącznej wys. 14.449 zł,
  - nadwyżki środków obrotowych w środku specjalnym w wys. 12.977 zł od ODR w Lubniewicach,
  - środków budżetowych w łącznej wys. 19.074.000 zł przekazanych pięciu Samodzielnym Publicznym ZOZ.

W trakcie kontroli - na wnioski kontrolerów NIK - do komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej skierowanych zostało 13 zawiadomień obejmujących 26 osób (dyrektorów i głównych księgowych jednostek). Zawiadomienia dotyczyły: przekroczenia przez służbę zdrowia wydatków w poszczególnych rozdziałach i paragrafach; pobrania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na ZUS i Fundusz Pracy; niedokonania pełnych i terminowych wpłat do budżetu nadwyżek finansowych w zakresie działalności w formie środka specjalnego; niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania środków finansowych otrzymanych z rezerw budżetowych.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 85/21 - województwo gorzowskie, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Ustalenia kontroli wskazują na potrzebę usprawnienia działalności Urzędu i jednostek realizujących budżet Wojewody Gorzowskiego poprzez podjęcie działań zmierzających do zapewnienia:

1. Rzetelnego - w oparciu o przewidywane wykonanie planu w roku poprzednim oraz możliwe do przewidzenia uwarunkowania - planowania dochodów budżetowych.
2. Sprawnego egzekwowania należności budżetowych
3. Egzekwowania sporządzania szczegółowych rozliczeń przekazanych dotacji i środków budżetowych - w zakresie ich rzeczowego i finansowego wykorzystania.
4. Rzetelnego prowadzenia ewidencji księgowej oraz sporządzania sprawozdawczości budżetowej, szczególnie w odniesieniu do ewidencjonowania i wykazywania zaległości w dochodach budżetowych.

85/23 - WOJEWÓDZTWO JELENIOGÓRSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 15.428 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.770 tys. zł, tj. o 12,9%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.875 tys. zł, tj. o 13,8% a realnie były niższe o 5,1%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: opłaty za zarząd, użytkowanie i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa - 5.044 tys. zł, tj. 32,7%, odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej - 2.464 tys. zł, tj. 16% oraz wpływy z tytułu kar i grzywien - 2.245 tys. zł, tj. 14,6%. Wojewoda Jeleniogórski jako dysponent części 85/23 budżetu nie miał wpływu na wysokość dochodów założonych w ustawie budżetowej. Tylko w jednym na sześć działów (97 - różne rozliczenia - prywatyzacja) plan dochodów był zbieżny z propozycjami zgłoszonymi przez Wojewodę. W działach 40 - rolnictwo i 74 - gospodarka mieszkaniowa (gdzie nierealizowano zaplanowanych wpływów) proponowane wielkości zostały skorygowane in plus odpowiednio o 127,9% i 18,8%. Znaczące różnice pomiędzy dochodami planowanymi i zrealizowanymi wystąpiły: w dziale 91 - administracja państwowa § 76 - kary i grzywny - 1.180 tys. zł, tj. 110,8% oraz w dziale 86 - opieka społeczna § 42 - odpłatność za pobyt w domach pomocy społecznej - 609 tys. zł, tj. 32,8%. W pierwszym przypadku wysokość zrealizowanych wpływów była związana z liczbą wykroczeń ujawnionych przez upoważnione organy, a więc czynnikiem nie podlegającym planowaniu. Ogólna kwota odpłatności uzyskanych od pensjonariuszy domów pomocy społecznej wzrosła w związku ze zwiększeniem liczby miejsc, a także rewaloryzacją świadczeń emerytalnych i rentowych. Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości w zakresie gromadzenia dochodów polegały na braku bieżącej ewidencji 8.700 mandatów kredytowych o łącznej wartości 648 tys. zł, a także opóźnieniu działań windykacyjnych w odniesieniu do 10.134 mandatów nieuregulowanych na łączną kwotę 681 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/23 - województwo jeleniogórskie w wysokości 283.138 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 25.810 tys. zł, tj. do łącznej wysokości 308.948 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie: dofinansowania inwestycji centralnych (budowa Szpitala Wojewódzkiego i estakady w ciągu drogi nr 3) - 5.000 tys. zł w § 72 działów 70 - gospodarka komunalna i 85 - ochrona zdrowia, budowy drogowych przejść granicznych w Zawidowie, Czerniawie i Bogatyni - 4.000 tys. zł w § 72 działu 91 - administracja państwowa, podwyżek wynagrodzeń w sferze budżetowej - 4.243 tys. zł § § 11, 41 i 43 oraz dodatków mieszkaniowych - 2.883 tys. zł w dziale 86 - opieka społeczna w § 89 - dofinansowanie bieżących zadań własnych gmin. Zrealizowane wydatki wyniosły 308.934 tys. zł, tj. 100% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 62.216 tys. zł, tj. o 25,2%, a realnie wzrosły o 4,4%. Dominującym w budżecie były wydatki na realizację zadań w zakresie ochrony zdrowia, opieki społecznej oraz gospodarki komunalnej stanowiące odpowiednio 62,9%, 15% i 6,2% kwoty ogólnej. Wydatki w dziale ochrona zdrowia, w kwocie 194.337 tys. zł były równe wielkości określonej w planie po zmianach. W stosunku do ustawy budżetowej były wyższe o 10.638 tys.zł (5,8%), zaś w porównaniu do roku 1995, wyższe o 35.670 tys. zł (22,5%). Wydatki majątkowe w wysokości 11.439 tys.zł stanowiły 5,9% sumy ogólnej i w 86,8% (9.928 tys. zł) były związane z budową Szpitala Wojewódzkiego. W ich efekcie wykonano i oddano do użytku obiekt mieszczący 14 przychodni wojewódzkich, 6 poradni rejonowych, 6 poradni specjalistycznych oraz 9 pracowni. Do poziomu 95% zaawansowano pracę w budynkach przeznaczonych na oddziały szpitalne, izbę przyjęć, pomoc doraźną oraz stację dializ. Za 1.399 tys.zł zakupiono urządzenia medyczne służące do działalności diagnostycznej i zabiegowej. Na działalność w zakresie pomocy społecznej wydatkowano 46.359 tys.zł, tj. kwotę równą planowi po zmianach, wyższa jednak od założeń ustawy budżetowej o 4.664 tys. zł, tj. 11,2% oraz wykonania 1995 r. o 9.945 tys. zł, tj. 27,3%. W wyniku nakładów inwestycyjnych - w wysokości 2.343 tys. zł - stanowiących 12,7% ogólnej sumy wydatków w 15 domach pomocy społecznej rozbudowano i adaptowano istniejące pomieszczenia, zmodernizowano ogrzewanie i systemy zabezpieczenia przeciwpożarowego. Wymiernym efektem działalności inwestycyjnej było uzyskanie 29 nowych miejsc pobytowych. Na zadania dotyczące gospodarki komunalnej wydatkowano 19.291 tys.zł, tj. kwotę równą zaplanowanej. W odniesieniu do zapisu ustawy budżetowej było to więcej o 4.138 tys. zł (27,3%), zaś w porównaniu do wykonania 1995 r. więcej o 9.867 tys. zł (104,7%). W 69,1% (13.332 tys. zł) wydatki dotyczyły budowy estakady w ciągu drogi nr 3 oraz budowy obwodnicy miejskiej. Efektem nakładów inwestycyjnych było wykonanie konstrukcji estakady (zadanie zakończono i oddano do użytku w maju 1997 r.) oraz realizacja I etapu budowy obwodnicy polegającego na opracowaniu dokumentacji technicznej, wykupie i wywłaszczeniu gruntów oraz wyburzeniu części obiektów w projektowanym pasie drogowym. Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło

10.564 osoby, w tym w dziale 91 - 364 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie było niższe o 308 osób, tj. 2,8%. W dziale 91 liczba zatrudnionych wzrosła o 7 osób, tj. 2%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 79 osób, a w dziale 91 o 60 osób. Przeciętne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 738 zł, w tym w dziale 91 - 1.001 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne wynagrodzenie brutto wzrosło o 24,4% w tym w dziale 91 o 29%. Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 22.491 tys.zł, w tym wymagalne 16.984 tys.zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 92,1% i 158,8%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.386 tys. zł co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 35,8%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.972 tys. zł i były wyższe o 9,1% od kwoty planowanej (po zmianach). Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.668 tys.zł i były o 5,5% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach). Wpłaty do budżetu wyniosły 30 tys.zł i były niższe 4,9 razy od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości w realizacji wydatków dotyczyły rozliczania ryczałtów za używanie samochodów prywatnych do celów służbowych, zwrotu kosztów delegacji osobom nie będącym pracownikami Urzędu Wojewódzkiego, a także nieoszczędnego wydatkowania środków przy zakupach samochodów osobowych. Stwierdzono 13 przypadków naruszenia dyscypliny budżetowej. W 11 przypadkach wystąpiło równoległe zaciągnięcie zobowiązań przekraczających plany finansowe jednostek oraz nieterminowe regulowanie składek ZUS co stanowiło naruszenie przepisów art. 57 ust. 1 pkt 8 i 9 prawa budżetowego. W dwóch przypadkach dyscyplinę budżetową naruszono poprzez nieuregulowanie składek na ubezpieczenia społeczne w momencie pobierania środków na wypłaty wynagrodzeń.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/23 - województwo jeleniogórskie, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na realizację budżetu.

Dochody, mimo niepełnego wykorzystania możliwości ich gromadzenia, przekroczyły o 12,9% poziom wyznaczony ustawą budżetową oraz były wyższe o 13,8% od zrealizowanych w 1995 r. . Wydatki budżetowe zostały zrealizowane w ramach limitów określonych ustawą budżetową z uwzględnieniem legalnych zmian dokonanych w planie w 1996 r. i przy zachowaniu ustalonego poziomu wielkości dyrektywnych (wynagrodzenia wraz z pochodnymi). Stwierdzone w realizacji wydatków uchybienia dotyczyły 0,02% ich sumy ogólnej. Znaczny przyrost zobowiązań - w tym także wymagalnych - był w głównej mierze następstwem ogólnego braku środków i nie mógł być skompensowany poprawnie wykonywanym nadzorem nad realizacją budżetu. Dla usunięcia stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości oraz zapobiegnięcia ich powstawaniu w przyszłości celowym jest podjęcie zarówno działań systemowych w zakresie rozliczania i egzekwowania mandatów, rozwiązywania problemu „pacjentów socjalnych", czy też centralizacji zakupu samochodów, jak też wzmożenie bieżącego nadzoru nad gospodarką finansową dysponentów trzeciego stopnia.

CZĘŚĆ 85/25 - WOJEWÓDZTWO KALISKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996r. dochody wyniosły 34.458 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996r. były wyższe o 20.375 tys. zł, tj. o 144,7%.

W porównaniu do 1995r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 19.087 tys. zł, tj. o 124,2%, a realnie wzrosły o 87,0%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996r. były: sprzedaż akcji i udziałów Skarbu Państwa za 17.273 tys. zł.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły: w jednostkach nadzorowanych przez Wojewodę Kaliskiego umorzenia 11,6 tys. zł należności. Decyzje (dwie) dotyczące umorzeń należności wydano z naruszeniem rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 września 1982r. w sprawie zasad umarzania i udzielania ulg w spłacie należności państwowych (Dz. U. Nr 30, poz. 211 ze zm.) i art. 3, ust. 1, pkt 2 ustawy z 5 stycznia 1991r. - Prawo budżetowe.

Zawiadomień o naruszeniu dyscypliny budżetowej nie złożono do Komisji Orzekającej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996r. ustalono wydatki w części 85 / 25 - województwo kaliskie w wysokości 280.439 tys. zł. W ciągu 1996r. wydatki zostały zwiększone o 20.471 tys. zł, do łącznej wysokości 300.910 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły rozdziałów :

- 8511 - Szpitale ogólne (5.315 tys. zł),
- 8515 - Pogotowia ratunkowe (1.153 tys. zł),
- 8595 - Pozostała działalność (3.584 tys. zł),
- 8611 - Domy pomocy społecznej (2.085 tys. zł),
- 9142 - Urzędy wojewódzkie (571 tys. zł).

W dziale 79 - Oświata i wychowanie zwiększono wydatki o 1.554 tys. zł, tj. ponad 8-krotnie.

Zrealizowane wydatki wyniosły 300.379 tys. zł, tj. 99,8% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 52.293 tys. zł, tj. o 21,1%, a realnie wzrosły o 1,0%.

Największy udział w wydatkach miała ochrona zdrowia - 59,3% i opieka społeczna 20,4%.

Wydatki na ochronę zdrowia w 1996 r. zwiększono z kwoty 169.412 tys. zł do 177.990 tys. zł, tj. o 8,45%, a na opiekę społeczną o 15,3%. Limit wydatków na ochronę zdrowia wykorzystano w całości (100%), a na opiekę społeczną w 99,1%.

W ujęciu nominalnym wydatki w dziale 85 - Ochrona zdrowia w porównaniu do 1995r. wzrosły o 13,9%, a realnie spadły o 5%.

W ramach wydatków majątkowych (ogółem 17.116 tys. zł) m.in. zrealizowano: zakup sprzętu i aparatury medycznej za 2.433 tys. zł, melioracje, wały nad rzekami i zbiorniki wodne za 2.300 tys. zł oraz pawilon mieszkalny w Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu z doposażeniem (2.612 tys. zł).

Przeciętne zatrudnienie w 1996r. wyniosło 11.081 osób, w tym w dziale 91 - 619 osób. W porównaniu do 1995r. przeciętne zatrudnienie w 1996r. było wyższe o 199 osób, tj. o 1,8%, w tym w dziale 91 o 26 osób, tj. o 4,4%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 669 osób, a w dziale 91 wyższe o 6 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996r. wyniosło 748,0 zł, w tym w dziale 91 - 810,7 zł. W porównaniu do 1995r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996r. wzrosło o 25,0%, w tym w dziale 91 o 20,2%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996r. wyniosły 19.755,8 tys. zł , w tym wymagalne 14.531,7 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995r. odpowiednio o 182,3% i 820,1%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996r. zapłacono odsetki w kwocie 845,7 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995r. o 63,0%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996r. wyniosły 10.561 tys. zł i były wyższe o 2,0% od kwoty planowanej (po zmianach). W 1996r. z budżetu państwa nie dotowano jednostek gospodarki pozabudżetowej w woj. kaliskim.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996r. wyniosły 10.159 tys. zł i były o 1,0% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 39,0% wyższe niż wykonanie 1995r. Wpłaty do budżetu wyniosły 151 tys. zł i były niższe o 51,0% od wpłat zrealizowanych w 1995r.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996r. w części 85 / 25 - województwo kaliskie nie stwierdzając nieprawidłowości.

Wojewoda Kaliski należycie sprawował obowiązek nadzoru i kontroli gospodarki finansowej podległych jednostek.

Stwierdzono rzetelność danych w sprawozdawczości budżetowej.

W 1996r. nadal występował problem zadłużenia jednostek służby zdrowia, którego rozwiązania należy pilnie szukać w systemowych zmianach funkcjonowania ochrony zdrowia - na szczeblu centralnym.

CZĘŚĆ 85/27 – WOJEWÓDZTWO KATOWICKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 93.438 tys.zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były niższe o 12.859 tys.zł, tj. o 12,1%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 729 tys.zł, a realnie były niższe o 17.720 tys.zł, tj. o 16%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- dochody w dziale 74 – gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne, na kwotę 45.695 tys.zł, których udział w dochodach ogółem wynosił 48,9%. W stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. dochody wykonane były niższe o 23.905 tys.zł, tj. o 34,3%. Główną przyczyną niezrealizowania dochodów w dziale 74 było niewyegzekwowanie opłat za wieczyste użytkowanie gruntów Skarbu Państwa,

- dochody w dziale 91 – administracja państwowa i samorządowa, na kwotę 26.244 tys.zł, których udział w dochodach ogółem wynosił 28,1%. Zrealizowane dochody budżetowe były wyższe w stosunku do planowanych w ustawie budżetowej na 1996 r. o 6.144 tys.zł, tj. o 30,6% i pochodziły głównie z opłat za zarząd, użytkowanie wieczyste oraz ze sprzedaży nieruchomości Skarbu Państwa.

Nie stwierdzono naruszeń dyscypliny budżetowej po stronie dochodowej.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli plan dochodów określony w ustawie budżetowej na 1996 r. był realny do wykonania.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/27 – budżetu Wojewody Katowickiego w wysokości 1.581.742 tys.zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 180.804 tys.zł do łącznej wysokości 1.762.546 tys.zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. rozdziału 9495 §78– pozostała działalność, rozdziału 7395 §86 – realizacja kontraktu regionalnego i rozdziału 8616 §89 – opieka społeczna.

Zrealizowane wydatki wyniosły 1.759.723 tys.zł, tj. 99,8% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 112.738 tys.zł, tj. o 6,8%, a realnie były niższe o 215.012 tys.zł, tj. o 10,9%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków, wydatki w dziale 85 – ochrona zdrowia – wyniosły 1.084.672 tys.zł i stanowiły 61,6% ogólnych wydatków, w tym 129.991 tys.zł wydatkowano na inwestycje, co stanowi 38,4% ogólnych wydatków majątkowych. W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w wysokości 1.041.025 tys.zł. W ciągu roku wydatki zostały zwiększone o 43.651 tys.zł. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.193 tys.zł, tj. o 0,2%, a realnie niższe o 213.220 tys.zł, tj. o 16,4%.

Na opiekę społeczną (dział 86) wydatkowano 200.984 tys.zł, co stanowiło 11,4% ogólnych wydatków.

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w wysokości 167.743 tys.zł. W ciągu roku wydatki zostały zwiększone o 33.793 tys.zł, tj. do wysokości 201.536 tys.zł. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 58.377 tys.zł, tj. o 40,9%, a realnie wyższe o 29.998 tys.zł, tj. o 17,5%.

Wydatki majątkowe w 1996 r. wyniosły 338.785 tys.zł, a ich udział w ogólnych wydatkach wynosił 19,2%. W 1996 r. uzyskano m.in. następujące efekty rzeczowe: oczyszczalnię ścieków „Klimzowiec" w Chorzowie, odcinek jezdni północnej (3 km) Drogowej Trasy Średnicowej, wiadukt z podjazdami łączący 2 dzielnice Bytomia.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wynosiło 52.723 osoby, w tym w dziale 91 – administracja państwowa 1.165 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 6.468 osób, tj. o 14%, w tym w dziale 91 o 21 osób, tj. o 1,8%. Najistotniejszą przyczyną rozbieżności w ilości zatrudnionych w 1995 r. oraz wzrostu zatrudnienia w 1996 r. były zmiany organizacyjne powodujące nieporównywalność tych danych. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wynosiło 707,96 zł, w tym w dziale 91 – 971,91 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 21,3%, w tym w dziale 91 – o 20,7%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wynosiły 233,101 tys.zł, w tym wymagalne 197.215 tys.zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 32,1% i 23,9%. Z

tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 23.452 tys.zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 1,5%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 64.523 tys.zł i były niższe o 10,9% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 0,5% w 1995 r. do 0,4% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wynosiły 67.450 tys.zł i były o 8% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 35% wyższe niż wykonane w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 936 tys.zł i były wyższe o 74,6% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- zaciągnięcia przez 5 jednostek służby zdrowia zobowiązań wymagalnych przekraczających łącznie o 14.769 tys.zł plan finansowy tych jednostek, co stanowiło naruszenie art.57 ust.1 pkt 8 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r., Prawo budżetowe.

- Przekroczenia planowanych wydatków o kwotę 9 tys.zł w jednostce budżetowej Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe", czym naruszono art.57 ust.1 pkt 2 wyżej cyt.ustawy.

- Nieuzasadnionego przekazania 88 tys.zł dotacji do międzymiastowej komunikacji autobusowej dla przewoźników, którzy od lutego 1996 r. nie wykonywali usług przewozowych, co stanowiło naruszenie art.57 ust.1 pkt 5 wyżej cyt.ustawy.

- W 2 przypadkach zamówienia z wolnej ręki na łączną kwotę 73,4 tys.zł mimo braku przesłanek do zastosowania tego trybu, co stanowiło naruszenie ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych.

- Wzrostu zaległości budżetowych ogółem z 330.707 tys.zł na 31 grudnia 1995 r. do 367.163 tys.zł na 31 grudnia 1996 r., przy czym stan zaległości budżetowych na 31 grudnia 1996 r. czterokrotnie przekraczał uzyskane dochody w 1996 r.

- Braku wystarczającego nadzoru i kontroli nad realizacją inwestycji centralnych, co:

  - miało negatywny wpływ na terminy oraz sposób realizacji budowy Górnośląskiego Szpitala Onkologicznego w Gliwicach; na przykład brak aktualnych założeń techniczno-ekonomicznych utrudniał ustalenie zbiorczego zestawienia kosztów inwestycji oraz umożliwiał uczestnikom procesu inwestycyjnego dokonywanie zmian zakresu rzeczowego zadania, powodujących wzrost kosztów inwestycji,

  - wyrażało się stosowaniem w rozliczeniach z wykonawcami robót w 1996 r. narzutów na koszty pośrednie i koszty zakupu oraz wskaźnika zysku, wyższych od rynkowych, przy budowie Biblioteki Śląskiej w Katowicach, której inwestorem bezpośrednim był jej Dyrektor.

W wyniku realizacji wniosków Najwyższej Izby Kontroli, skierowanych do Dyrektora Biblioteki Śląskiej, obniżono od dnia 1 czerwca 1997 r. stosowane przez wykonawców narzuty kosztów pośrednich, narzuty kosztów zakupu oraz wskaźnik zysku, co spowoduje zmniejszenie wydatków z dotacji budżetowej w okresie od 1 czerwca 1997 r. do 31 grudnia 1997 r. o kwotę 620 tys.zł.

Do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej Najwyższa Izba Kontroli skierowała 6 zawiadomień dotyczących zaciągnięcia zobowiązań, które przekroczyły plan finansowy jednostki wykonującej budżet, 2 zawiadomienia dotyczące naruszenia zasad, formy i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych oraz 1 zawiadomienie w sprawie niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania środków budżetowych.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/27 – województwo katowickie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Oceniając wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/27 – województwo katowickie zdaniem Najwyższej Izby Kontroli niezbędnym jest:

1. Wykorzystanie wszystkich dostępnych środków organizacyjno-prawnych zmierzających do skutecznej windykacji zaległości budżetowych, zwłaszcza długoterminowych.

2. Podjęcie działań mających na celu przestrzeganie zasad, form i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych.

3. Ograniczenie wzrostu zobowiązań wymagalnych, szczególnie w jednostkach organizacyjnych służby zdrowia.

Objęcie zwiększonym nadzorem wydatkowania dotacji budżetowych oraz inwestycji centralnych finansowanych z budżetu Wojewody dla optymalnego wykorzystania środków przeznaczonych na te cele.

CZĘŚĆ 85/29 - WOJEWÓDZTWO KIELECKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 22.333 tys.zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.724 tys.zł, tj. o 8,4 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 4.913 tys.zł, tj. o 28,2 %, a realnie wzrosły o 1.447 tys.zł, tj. o 6,9 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były : odpłatność pensjonariuszy za pobyt w domach pomocy społecznej (dział 86) - 6.968 tys.zł, dochody z tytułu opłat za wieczyste użytkowanie gruntów Skarbu Państwa (dział 74) - 5.793 tys.zł., grzywny i kary oraz różne opłaty w dziale 91 - 4.007 tys.zł, dochody z dzierżawy i leasingu (dział 97) - 2.153 tys.zł.

Najwyższe przekroczenie dochodów budżetowych osiągnięto w dziale 97 - o 143,3 %, w dziale 91 - o 49,0 % i w dziale 86 - o 31,2 %. Wyższe od planowanych dochody w dziale 97 w kwocie 1.619 tys.zł uzyskano głównie z tytułu wpłat ze sprzedaży likwidowanych przedsiębiorstw i zwiększonych wpłat z dzierżawy i leasingu. Ponadplanowe dochody w dziale 91 w kwocie 1.519 tys.zł dotyczyły wyższych od założeń planowych wpływów z mandatów karnych.

Przekroczenie planowanych dochodów w dziale 86 o 1.677 tys.zł dotyczyło głównie odpłatności mieszkańców za pobyt w domach pomocy społecznej i spowodowane było waloryzacją świadczeń emerytalno-rentowych i zasiłków stałych udzielonych przez Ośrodki Pomocy Społecznej. Ponadto w 1996 r. zostały przywrócone zasiłki pielęgnacyjne dla mieszkańców domów opieki społecznej.

Niższe od planowanych dochody uzyskano tylko w dziale 74, gdzie na plan 10.000 tys.zł zrealizowano dochody w kwocie 5.903 tys.zł, tj. w 59 %. Niewykonanie dochodów w tym dziale spowodowane było niepełną realizacją dochodów z tytułu opłat za wieczyste uzytkowanie gruntów Skarbu Państwa przez urzędy rejonowe i urzędy gmin którym w drodze porozumienia zlecono pobieranie tych opłat.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły wzrostu należności. Na dzień 31 grudnia 1996 r. należności w dochodach budżetowych wynosiły 13.201 tys.zł i były wyższe o 6.899 tys.zł, tj. o 109,5 % niż w 1995 r.

Analiza wykonania dochodów budżetowych nie stwierdziła faktów naruszenia dyscypliny budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/29 "Województwo kieleckie" w wysokości 508.203 tys.zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 51.680 tys.zł do łącznej wysokości 559.883 tys.zł. Zwiększenie wydatków dotyczyło głównie działu 85 - 26.171 tys.zł i działu 86 -15.120 tys.zł. W dziale 85 zwiększone wydatki przeznaczono m.innymi na dofinansowanie inwestycji centralnych służby zdrowia (§ 72 - wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych) - 10.900 tys.zł i podwyżek wynagrodzeń (§ 11-17 - wynagrodzenia osobowe i pochodne od wynagrodzeń) - 5.807 tys.zł. W dziale 86 zwiększone środki budżetowe dotyczyły głównie dofinansowania wypłat dodatków mieszkaniowych (§ 89 - dotacje celowe na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin) - 7.367 tys.zł. i zasiłków z pomocy społecznej (§ 88 - dotacje celowe na finansowanie zadań bieżących zleconych gminom) - 4.000 tys. zł.

W 1996 r. Wojewoda Kielecki zrealizował wydatki budżetowe w kwocie 559.843 tys.zł, tj. o 40 tys.zł niższej od planowej.

W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 87.437 tys.zł, tj. o 18,5 %, a realnie były niższe o 1,2 %. W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w dziale 85 - 63,8 % i w dziale 86 - 15,0 %.

W dziale 85 w 1996 r. zrealizowano wydatki w kwocie 356.667 tys.zł., tj. w 99,9 % wielkości planowej po zmianach. Ww wydatki były wyższe o 7,9 % w stosunku do ustawy budżetowej i wyższe o 16,6 % od zrealizowanych w 1995r. Na wydatki majątkowe przeznaczono 48.139 tys.zł., z tego za kwotę 42.051 tys.zł kontynuowano realizację dwóch inwestycji centralnych, tj. budowę Szpitala Onkologicznego w Kielcach i rozbudowę Szpitala Miejskiego w Starachowicach oraz za kwotę 3.400 tys.zł kontynuowano budowę Szpitala Pediatrycznego w Kielcach. Pozostałą kwotę, tj. 2.688 tys.zł przeznaczono, zgodnie z planem, na zakup sprzętu medycznego, karetek sanitarnych, sprzętu gospodarczego i komputerowego. M.innymi zakupiono 4 analizatory hematologiczne za kwotę 197 tys.zł, echokardiograf wartości 110 tys.zł, a 450 tys.zł wydatkowano na zakup karetek sanitarnych.

W dziale 86 na inwestycje wydatkowano kwotę 1.601 tys.zł, z której zrealizowano remonty i modernizacje w 8 domach opieki społecznej oraz zakupiono sprzęt rehabilitacyjny, techniczny i komputerowy. Plan wydatków budżetowych w tym dziale zrealizowano w kwocie 84.132 tys.zł, tj. w 99,9 %. Ww wydatki były wyższe o 21,9 % w stosunku do ustawy budżetowej i wyższe o 12 % od wykonanych w 1995 r.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 19.912 osób, w tym w dziale 91 - 670 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 1.640 osób, tj. o 7,6 %, w tym w dziale 91 wyższe o 38 osób, tj. o 6,0 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było ogółem niższe o 174 osoby, w tym w dziale 91 niższe o 51 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 714,1 zł, w tym w dziale 91 - 901,7 zł. W porównaniu do 1996 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 21,6 %, w tym w dziale 91 o 20,9 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 116.241 tys.zł., w tym wymagalne 102.635 tys.zł., co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec 1995 r. odpowiednio o 150,2 % i 238,4 %. Zobowiązania wymagalne wystąpiły praktycznie jedynie w dziale 85 "Ochrona zdrowia" (102.634 tys.zł.).Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 5.274 tys.zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 62,7 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 27.751 tys.zł i były niższe o 0,9 % od kwoty planowanej. W 1996 r. gospodarka pozabudżetowa nie była dotowana.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 27.381 tys.zł i były o 2,8 % niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 2,2 % niższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu stanowiły kwotę 380 tys.zł podczas gdy w 1995 r. wynosiły one 23 tys.zł (wzrost o 1.552 ,2 %).

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości w zakresie wydatków budżetowych dotyczyły faktu wzrostu zobowiązań wymagalnych w jednostkach służby zdrowia. Na ogólną ilość 30 jednostek budżetowych służby zdrowia ww zobowiązania powstały w 19 jednostkach. Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 8 Prawa budżetowego przekroczenie wydatków przewidzianych w planie jednostki wykonującej budżet jest naruszeniem dyscypliny budżetowej.

Poinformowany w trakcie kontroli o fakcie powstania zobowiązań wymagalnych Główny Księgowy Budżetu Wojewody Kieleckiego podjął działania w wyniku których w stosunku do dyrektorów 18 jednostek służby zdrowia, którzy dopuścili do powstania zobowiązań wymagalnych w 1996 r., skierowano wnioski do Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej przy Wojewodzie Kieleckim.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu przez Wojewodę Kieleckiego w 1996 r. mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

W zakresie dochodów zadania określone ustawą budżetową zrealizowano w 108,4 %, nie wykazano jednak należytej staranności i skuteczności w pobieraniu należnych dochodów, co wyraziło się wzrostem należności w ciągu roku o 109,4 %.

W zakresie wydatków finansowano wprawdzie zadania przewidziane dla tej części budżetu jednak doprowadzono do powstania na koniec 1996 r. zobowiązań wymagalnych w dziale 85 "Ochrona zdrowia" w kwocie 102.634 tys.zł, tj. o 238,4 % wyższych od stanu na koniec 1995 r.

Ustalenia kontroli wykonania budżetu Wojewody Kieleckiego wskazują na potrzebę podjęcia przez Wojewodę i podległe mu służby następujących działań:

1. Kontynuowanie działań zmierzających do wyegzekwowania zaległych należności budżetowych.
2. Dokonanie analizy przyczyn powstania zobowiązań wymagalnych w poszczególnych jednostkach służby zdrowia i podjęcie odpowiednich działań w stosunku do kierowników i głównych księgowych tych jednostek.
3. Zorganizowanie skutecznego systemu kontroli w podległych jednostkach służby zdrowia w zakresie wydatkowania środków budżetowych w granicach określonych w ich planach finansowych.
4. Zwiększenie nadzoru nad wykonaniem przez jednostki służby zdrowia planowanych zakupów inwestycyjnych.
5. Podjęcie działań zmierzających do zabezpieczenia pełnej realizacji planowanych dochodów gospodarki pozabudżetowej.
6. Wyegzekwowanie od gmin kwot dotacji budżetowych wykorzystanych w 1996 r. z naruszeniem obowiązujących przepisów prawnych.
7. Egzekwowanie zaległych należności funduszy celowych.

Wyniki kontroli wykazały, że na koniec 1996 r. nieuregulowane należności wynosiły 23.217 tys.zł, w tym na rzecz budżetu państwa - 13.201 tys.zł i na rzecz państwowych funduszy celowych - 10.016 tys.zł.

CZĘŚĆ 85/31 - WOJEWÓDZTWO KONIŃSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 7.300 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 939 tys. zł, tj. o 14,8%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 931 tys. zł, tj. o 14,6%, a realnie były niższe o 4,4%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: § 42 (Wpływy z usług) - 2.862,9 tys. zł (39,2% dochodów ogółem), § 64 (Różne opłaty) - 2.489,1 tys. zł (34,1% dochodów ogółem), § 76 (Grzywny i kary) - 1.072,3 tys. zł (14,7% dochodów ogółem).

Wyższe niż planowane w ustawie budżetowej dochody osiągnięto w działach: 40 - Rolnictwo o 230 tys. zł (28,7%), 86 - Opieka społeczna o 275 tys. zł (15,1%), 91 - Administracja państwowa i samorządowa o 294 tys. zł (16,5%) i 97 - Różne rozliczenia o 234 tys. zł (177,3%). Do powstania wymienionych różnic pomiędzy planem i realizacją przyczyniły się m. in.: wzrost liczby świadczonych usług (dział 40 - Rolnictwo), waloryzacja świadczeń emerytalnych i rentowych na rzecz mieszkańców domów pomocy społecznej (dział 86 - Opieka społeczna), dodatkowe wpływy z tytułu grzywien i kar oraz różnych opłat (dział 91 - Administracja państwowa i samorządowa), nieplanowane dochody z prywatyzacji (dział 97 - Różne rozliczenia).

Stwierdzono w jednym przypadku nieterminowe przekazanie dochodów w wysokości 51,9 tys. zł na rachunek urzędu skarbowego przez jednostkę opieki społecznej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/31 - województwo konińskie w wysokości 199.533 tys. zł. W ciągu 1996 r. planowane wydatki zostały zwiększone o 16.166 tys. zł, do łącznej wysokości 215.699 tys. zł, z tego: 2.592,7 tys. zł z przeznaczeniem na sfinansowanie skutków podwyżek wynagrodzeń od dnia 1 lipca 1996 r. w działach: 40, 70, 74, 83, 85, 86 i 91 oraz 13.573,3 tys. zł na podstawie 38 decyzji Ministra Finansów w działach: 40, 50, 83, 85, 86, 89 i 91. Zwiększenia planowanych wydatków, poza środkami przeznaczonymi na sfinansowanie skutków podwyżek wynagrodzeń od dnia 1 lipca 1996 r., dotyczyły przede wszystkim: kwoty 5.518,7 tys. zł w Dziale 85 - Ochrona zdrowia, kwoty 4.352,2 tys. zł w Dziale 86 - Opieka społeczna, kwoty 2.737,6 tys. zł z przeznaczeniem na zrefundowanie 45% kwoty wydatków poniesionych ze środków własnych przez spółdzielnie mieszkaniowe i gminny województwa konińskiego na realizację zakresu rzeczowego inwestycji infrastrukturalnych określonych w umowach zawartych przed dniem 27 maja 1990 r.

Zrealizowane wydatki wyniosły 215.652 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu z 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 34.392 tys. zł, tj. o 19%, a realnie były niższe o 0,8%.

W strukturze wydatków zrealizowanych w 1996 r. największy udział miały wydatki w Działach: 85 – Ochrona zdrowia – 122.506 tys. zł (56,82%); 86 – Opieka społeczna – 50.124 tys. zł (23,24%); 40 – Rolnictwo - 14.138 tys. zł (6,55%); 91 – Administracja państwowa i samorządowa – 12.816 tys. zł (5,94%); 70 – Gospodarka komunalna – 4.196 tys. zł (1,94%).

Wydatki majątkowe na dominujące zadania wyniosły :

- w dziale 40 - 5.657 tys. zł i uzyskano m.in następujące efekty: 431,43 ha nowego drenowania, zbiornik retencyjny o powierzchni 3,5 ha, oddano do użytku 25 wodociągów w 22 gminach i jedną biologiczną oczyszczalnię ścieków,
- w dziale 85 - 10.480 tys. zł i uzyskano m.in. następujące efekty: rozbudowano Przychodnię Rejonową w Turku wraz z oddaniem do użytku centralnej sterylizatorni i dezynfektorowni o kubaturze 760 m^3 oraz w kwocie 1.452 tys. zł dokonano zakupów inwestycyjnych, głównie sprzętu specjalistycznego dla jednostek ochrony zdrowia,
- w dziale 86 - 6.684 tys. zł i uzyskano m.in. następujące efekty: oddano do użytku budynek gospodarczy o powierzchni użytkowej 405,8 m^2, modernizowano DPS w Strzałkowie, Skęczniewie, Skurbaczowie, Zagórowie i w Kole oraz w kwocie 725 tys. zł dokonano zakupów wyposażenia dla DPS.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 6.953 osoby, w tym 403 osoby w dziale 91. W porównaniu z rokiem 1995 przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 87 osób, tj. o 1,3% ,w tym 10 osób w dziale 91, tj. o 2,5%. W porównaniu z planowanymi etatami kalkulacyjnymi przeciętne zatrudnienie było niższe o 590 osób, a w dziale 91 zmalało o 49 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 762 zł (w dziale 91 - 940 zł). W porównaniu z rokiem 1995 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,3% (w dziale 91 o 25,8%).

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 16.012,2 tys. zł, w tym wymagalne 10.839,8 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu ze stanem na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 122% i 191,7%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.560,3 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu z wykonaniem 1995 r. o 61,9%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.489 tys. zł i były niższe o 2,4% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji w dochodach nie występował.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.292 tys. zł i były o 1,5% niższe od wielkości planowanej (po zmianach) oraz o 21,4% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 65 tys. zł i były niższe o 12,8% od wielkości wpłat zrealizowanych w 1995 r.

W toku kontroli budżetowej po stronie wydatków stwierdzono 5 czynów wskazujących na naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe - j. t. Dz. U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344 ze zm.): 2 przypadki niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania środków budżetowych z rezerw budżetowych (pkt. 5), 1 przypadek dotyczący pobrania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia w jednostce budżetowej bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na rzecz funduszy: Ubezpieczeń Społecznych i Pracy (pkt. 9), 2 przypadki naruszenia zasad, formy i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych (pkt. 14).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w części 85/31 - województwo konińskie stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia, nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły: przekroczenia terminów zatwierdzania planów finansowych przez kierowników podległych jednostek budżetowych i uporządkowania spraw dotyczących niezapłaconych i nieściągalnych mandatów karnych kredytowych wymierzonych osobom fizycznym.

Ponadto w toku kontroli stwierdzono naruszenie zasad i trybu wykonywania budżetu państwa przez jednostki organizacyjnie podległe w związku z:

- nieterminowym przekazaniem pobranych dochodów budżetowych na rachunek właściwego urzędu skarbowego przez jednostkę opieki społecznej w kwocie 51,9 tys. zł, tj. 0,7% dochodów ogółem (§ 10 rozporządzenia Ministra Finansów z 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonywania budżetu państwa),
- czynami wskazuj¹cymi na naruszenie dyscypliny bud¿etowej:
  - wydatkowaniem kwot: 6,3 tys. zł ze środków finansowych otrzymanych z rezerwy budżetu Wojewody na cele nie przewidziane w decyzji; 187,6 tys. zł środków finansowych otrzymanych z rezerwy budżetu państwa na cele niezgodne z decyzjami Wojewody i Ministra Finansów (art. 57 ust. 1 pkt. 5 ustawy Prawo budżetowe) oraz pobraniem środków na wynagrodzenia bez jednoczesnego opłacenia należnych składek w kwocie 195,1 tys. zł na rzecz FUS i FP (art. 57 ust. 1 pkt. 9 ustawy Prawo budżetowe). Kwota łączna wyniosła 389 tys. zł tj. 0,2% wydatków ogółem,
  - niezachowaniem zasad i trybu postępowania określonego przepisami ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz. u. Nr 76, poz. 344 ze zm.) przy zakupie usług w łącznej kwocie 60,5 tys. zł.

Stwierdzony stan faktyczny wskazywał na konieczność kontynuowania działań w zakresie:

1. Wzmocnienia nadzoru nad terminowym sporządzaniem i zatwierdzaniem planów finansowych przez kierowników jednostek budżetowych.
2. Kontynuacji działań zwiększających dochody budżetowe poprzez m.in. wyegzekwowanie od zobowiązanych należności zaległych bieżących.
3. Uporządkowania spraw dotyczących należności zaległych z tytułu niezapłaconych mandatów karnych.
4. Dokonania oceny realizacji zadań związanych z działaniami dostosowawczymi, przekształcającymi zespoły opieki zdrowotnej w samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej.

Kontynuowania działań zapewniających stosowanie w pełnym zakresie procedur postępowań o udzielenie zamówień publicznych.

CZĘŚĆ 85/33 - WOJEWÓDZTWO KOSZALIŃSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 15.133 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.960 tys. zł, tj. o 14,9%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.912 tys. zł, tj. o 23,8%, a realnie wzrosły o 3,3%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów, zarząd nad nieruchomościami i dzierżawę nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa (5.195 tys. zł), opłaty pensjonariuszy za pobyt w domach pomocy społecznej (2.775 tys. zł) i wpływy z kar i grzywien (1.752 tys. zł).

Najwyższe przekroczenie planu dochodów wystąpiło w dziale opieki społecznej o 1.613 tys. zł tj. o 66,4%.Przyczyną przekroczenia planu dochodów w dziale 86 - opieka społeczna było przekazanie na dochody państwa nie wykorzystanej w 1995 r. przez terenowe ośrodki pomocy społecznej dotacji na zasiłki stałe i okresowe w kwocie 1.033 tys. zł oraz wzrost o 344 tys. zł wpływów z opłat wnoszonych przez pensjonariuszy za pobyt w domach pomocy społecznej.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów. Nie stwierdzono również naruszenia dyscypliny budżetowej po stronie dochodowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/33 województwo koszalińskie w wysokości 245.822 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 42.454 tys. zł, do łącznej wysokości 288.276 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. § 89 - dotacje dla gmin na bieżące zadania własne (12.368 tys. zł), § 86 - dotacje dla gmin na własne zadania inwestycyjne (11.067 tys. zł) i § 72 - wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych (8.942 tys. zł).

Zrealizowane wydatki wyniosły 287.810 tys. zł, tj. 99,8% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 40.502 tys. zł, tj. o 16,4%, a realnie były niższe o 2,9%. W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w działach: 85 Ochrona zdrowia, 154.762 tys. zł (53,8%), 86 Opieka społeczna, 65.689 tys. zł (22,8%), 40 Rolnictwo, 15.143 tys. zł (5,3%), 91 Administracja państwowa i samorządowa, 14.245 tys. zł (4,9%), 70 Gospodarka komunalna, 13.195 tys. zł (4,6%).

Wydatki na ochronę zdrowia w 1996 r. wyniosły 154.762 tys. zł, co stanowiło 109,4% planu wg ustawy budżetowej i 100,0% budżetu po zmianach. W porównaniu do wykonania 1995 r. wydatki nominalnie wzrosły o 12,4 %, a realnie były niższe o 6,3%. Wydatki w stosunku do 1995 r. na szpitale ogólne wzrosły nominalnie o 35,7% (o 22.955 tys. zł) i realnie o 13,2%. Zmalały natomiast wydatki na lecznictwo ambulatoryjne nominalnie o 3,3% (o 1.080 tys. zł), a realnie o 19,4% i na dopłaty do leków dla uprawnionych nominalnie o 35,8% (o 10.647 tys. zł), a realnie o 46,4%. Wskaźniki rzeczowe wykonanych zadań bieżących w 1996 roku uległy zmniejszeniu. Np. liczba osób hospitalizowanych w szpitalach ogólnych wyniosła 54.460 i zmalała w stosunku do 1995 r. o 1,1%, a liczba udzielonych porad w lecznictwie ambulatoryjnym wyniosła 2.772.756 i zmalała w stosunku do 1995 r. o 0,7%. Wydatki majątkowe w ochronie zdrowia w 1996 r. wyniosły 15.082 tys. zł i stanowiły 9,7% wydatków tego działu. Na inwestycje budowlane jednostek i zakładów budżetowych wydatkowano 8.065 tys. zł m. in. na rozbudowę obiektów w szpitalach w Szczecinku i Drawsku Pomorskim (3.411 tys. zł), na modernizację obiektów w szpitalach w Koszalinie i Kołobrzegu (1.667 tys. zł) oraz realizację dwóch szpitali w ramach inwestycji centralnych (2.000 tys. zł). Na zakupy inwestycyjne wydatkowano 4.109 tys. zł m.in. na zakup 25 sanitarek oraz aparatury i sprzętu medycznego.

Wydatki na opiekę społeczną w 1996 r. wyniosły 65.689 tys. zł, co stanowiło 133,0% planu wg ustawy budżetowej i 99,7% budżetu po zmianach. W porównaniu do wykonania 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym wzrosły o 28,5%, a realnie o 7,2%. W ramach wydatków inwestycyjnych z kwoty 3.700 tys. zł, 64,6% wydatkowano na adaptację budynku w Bornem - Sulinowie na Dom Pomocy Społecznej, 22,1% na budowę agregatorowni w DPS w Parsowie, a 13,2% na zakup 3 samochodów osobowych i dostawczych, sprzętu rehabilita-cyjnego, medycznego, urządzeń kuchennych i pralniczych dla domów pomocy społecznej. W ramach wydatków bieżących przeprowadzono remonty i modernizację w 9 domach pomocy społecznej za kwotę 2.665 tys. zł oraz udzielono zasiłków na łączną kwotę 21.524 tys. zł m. in. zasiłków stałych dla 3.080 osób i okresowych dla 24.599 osób.

Wydatki na rolnictwo poniesiono w 1996 r. w kwocie 15.143 tys. zł, co stanowiło 109,5% planu wg ustawy budżetowej i 98,7% budżetu po zmianach. W porównaniu do wykonania w 1995 r. wydatki wzrosły w ujęciu nominalnym o 25,8%, a realnie o 5,0%.
W ramach wydatków inwestycyjnych stanowiących 27,1% wydatków działu m. in.: zmeliorowano 252 ha i zagospodarowano pomelioracyjnie 17 ha; wybudowano lub zmodernizowano wodociągi w 21 gminach; zmodernizowano kanalizację i oczyszczalnie ścieków w 4 gminach; zakupiono 4 samochody, 11 komputerów z oprogramowaniem, dalmierz, krioskop i komorę laminarną.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. w części 85/33 wyniosło 8.145 osób, w tym w dziale 91 - 457 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 1.152 osoby tj. o 12,4%, w tym w dziale 91 o 4 osoby, tj. o 0,9%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 438 osób, a w dziale 91 o 42 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 751,93 zł, w tym w dziale 91- 911,93 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 26,2%, w tym w dziale 91 o 25,2%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 67.245 tys. zł, w tym wymagalne 61.640 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 48,5% i 49,8%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 6.586 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 13,5%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 11.657 tys. zł i były niższe o 771 tys. zł tj. 6,2% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 0,19% w 1995 r. do 0,13% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 11.497 tys. zł i były o 7,5% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 40,0% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 81 tys. zł i były niższe o 82,4% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- doprowadzenia do powstania na koniec 1996 r. zobowiązań wymagalnych w kwocie 61.640 tys. zł, tj. o 49,8% wyższych od stanu na koniec 1995 r. i stanowiących 21,4% ogółu wydatków budżetu, co w konsekwencji spowodowało poniesienie wydatków z tytułu odsetek w kwocie 6.586 tys. zł, tj 2,3% wydatków ogółem,
- nie zrealizowania w pełni, mimo podjętych działań, trzech wniosków pokontrolnych z poprzedniej kontroli budżetowej i nie osiągnięcia postulowanych w nich efektów,
- dokonania zakupów na kwotę 133 tys. zł (0,05% ogółu wydatków) z naruszeniem zasad, formy i trybu określonego w przepisach ustawy o zamówieniach publicznych,
- przekazania kwoty 13.763 zł tj. 0,09% dochodów ogółem, pochodzącej ze zwrotów dotacji, zamiast do budżetu państwa, dla spółdzielni mieszkaniowej wbrew obowiązującym przepisom § ust. 6 rozporządzenia MGPiB z dnia 14.03.1996 r. w sprawie sposobu podziału oraz zasad udzielania sposobu rozliczenia dotacji dla spółdzielni mieszkaniowych w 1996 r. (Dz. U. Nr 3, poz. 158).

Wzrost zobowiązań na koniec 1996 r. w stosunku do stanu z roku poprzedniego wystąpił w 7 jednostkach służby zdrowia i wyniósł w poszczególnych jednostkach od 15 tys. zł do 6.760 tys. zł oraz w Wydziale Zdrowia UW w zakresie dopłat do leków dla uprawnionych o 4.264 tys. zł. Zaciągnięcie zobowiązań stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej określone w art. 57 ust. 1 pkt 8 Prawa budżetowego. Stwierdzone natomiast w trzech jednostkach gospodarki pozabudżetowej nie zachowanie zasad, formy i trybu przy realizacji zakupów ze środków budżetowych, stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej określone w art. 57 ust. 1 pkt 14 Prawa budżetowego.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Koszalinie skierowała 11 zawiadomień o naruszeniu dyscypliny budżetowej (obejmujących 19 osób), z tego osiem zawiadomień z art. 57 ust. 1 pkt.8 i trzy z art. 57 ust.1 pkt 14 Prawa budżetowego.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia wykonanie budżetu w części 85/33 - województwo koszalińskie, ze względu na doprowadzenie do powstania na koniec 1996 r. zobowiązań wymagalnych do wysokości 61.640 tys. zł, stanowiących 21,4 % wydatków ogółem, czego konsekwencją była konieczność zapłaty odsetek w kwocie 6.586 tys. zł. Ponadto mimo podjęcia działań nie zrealizowano w pełni 3 wniosków pokontrolnych z poprzedniej kontroli budżetowej i nie osiągnięto postulowanych w nich efektów.

Realizacji budżetu towarzyszyła trudna sytuacja społeczno-gospodarcza w województwie (wskaźnik bezrobocia 25,1% czynnych zawodowo), a powstanie zobowiązań wymagalnych jak wskazywano w wyjaśnieniach spowodowane było niewystarczającym poziomem środków ustalonych w budżecie działu 85 Ochrona zdrowia dla części 85/33 - województwo koszalińskie.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Koszalinie przedłożyła Wojewodzie Koszalińskiemu wystąpienie pokontrolne wnioskując o podjęcie skuteczniejszych działań w celu dofinansowania i oddłużenia jednostek służby zdrowia, konsekwentnego egzekwowania należności budżetowych i zmniejszenia zaległości, zaprowadzenia pełnej ewidencji mandatów i grzywien oraz wdrożenia postępowań egzekucyjnych, odprowadzenie do budżetu państwa kwoty 13.763 tys. zł nienależnie przekazanej dotacji oraz wyeliminowania nieprawidłowości w zakresie stosowania ustawy o zamówieniach publicznych.

CZĘŚĆ 85/35 - WOJEWÓDZTWO KRAKOWSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 49.691,7 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 8.695,7 tys. zł, tj. o 21,2%. W porównaniu do 1995 r. dochody były nominalnie wyższe o 10.671,5 tys. zł, tj. o 27,3%, a realnie o 6,2%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy:

- ze sprzedaży, dzierżawy i leasingu składników majątku Skarbu Państwa (dział 97 - różne rozliczenia), wyniosły one 18.287,9 tys. zł i były wyższe od planu wg ustawy budżetowej o 10.387,9 tys. zł, tj. o 131,5%. Ponadplanowe dochody pochodziły ze zwiększonej prywatyzacji przeprowadzonej w ramach tzw. szybkiej sprzedaży oraz wcześniejszych spłat zobowiązań z tytułu umów leasingowych,
- z opłat za wieczyste użytkowanie i zarząd gruntami Skarbu Państwa (dział 74 - gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne); wyniosły one 12.401,0 tys. zł przy planie wg ustawy budżetowej 13.220,0 tys. zł.

Kontrola NIK przeprowadzona w Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie nie stwierdziła nieprawidłowości w zakresie gromadzenia dochodów, a także naruszenia dyscypliny budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/35 województwo krakowskie w wysokości 557.359 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 42.502,5 tys. zł, do łącznej wysokości 599.861,5 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in.:

- podwyżek wynagrodzeń o kwotę 6.912,7 tys. zł (16,3%),
- dotacji przeznaczonych na uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe o kwotę 6.930,9 tys. zł (16,3%),
- spłaty zobowiązań jednostek ochrony zdrowia przejętych przez gminę Kraków o kwotę 5.271,9 tys. zł (12,4%),
- uzupełnienia niedoboru środków na zasiłki i pomoc o kwotę 4.191,0 tys. zł (9,9%),
- dodatków mieszkaniowych o kwotę 3.732,2 tys. zł (8,8%),
- odszkodowań wynikających z niedokonywania wypłat z tytułu 20% dodatku za dyżury nocne pełnione przez lekarzy, dopłat do leków dla uprawnionych, uruchomienia nowych oddziałów szpitalnych, finansowania przekształceń jednostek ochrony zdrowia oraz wdrożenia Rejestru Usług Medycznych o kwotę 7.834,0 tys. zł (18,4%).

Zrealizowane wydatki wyniosły 597.852,0 tys. zł, tj. 99,7% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były nominalnie wyższe o 22.681,3 tys. zł, tj. o 3,9%, a realnie niższe o 13,3%.

Najwięcej środków finansowych pochłonęły wydatki na ochronę zdrowia i opiekę społeczną (78,7%).

Na ochronę zdrowia wydatkowano - 373.771,0 tys. zł, tj. 62,5% budżetu województwa krakowskiego po zmianach. Wydatki te były równe budżetowi po zmianach, a wyższe od ustalonych w ustawie budżetowej o 24.084,0 tys. zł (o 6,9%) i od nominalnych w 1995 r. o 4.095,5 tys. zł (1,1%), natomiast niższe od realnych w 1995 r. o 69.470,0 tys. zł, tj. o 15,7%. Z ogólnej kwoty wydatków działu 85 - ochrona zdrowia na wydatki szpitali ogólnych przypadło 210.698,3 tys. zł (56,4%), a lecznictwa ambulatoryjnego 58.389,0 tys. zł (15,6%).

Na opiekę społeczną wydatkowano 97.030,4 tys. zł, z czego na utrzymanie domów pomocy społecznej 55.083,4 tys. zł. Wydatki na opiekę społeczną były niższe o 1.900,7 tys. zł od budżetu po zmianach, a wyższe od nominalnych 1995 r. o 25.174,6 tys. zł (35%) i realnie o 10.875,3 tys. zł (12,6%). W 1996 r. uruchomiono 140 nowych miejsc w domach pomocy społecznej.

Na rachunki finansowania inwestycji przekazano 51.025,8 tys. zł, w tym na inwestycje centralne 49.904,0 tys. zł. Z kwoty 49.904,0 tys. zł do końca 1996 r. wykorzystano 27.479,0 tys. zł na realizację budowy

Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. L. Rydygiera oraz rozbudowę Kliniki Kardiochirurgicznej w Krakowskim Szpitalu Specjalistycznym im. Jana Pawła II w Krakowie.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 19.405 osób, w tym w dziale 91 - 699 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 4.609 osób, tj. o 19,2%. W dziale 91 przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 26 osób, tj. o 3,9% od przeciętnego zatrudnienia w 1995 r. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 1.332 osoby, a w dziale 91 o 73 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 752,60 zł, w tym w dziale 91 - 923,60 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 31,4%, w tym w dziale 91 o 21,9%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 84.364,0 tys. zł, w tym wymagalne 71.173,- tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 87,5% i 96,1%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 940,0 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 71,5%

Dochody gospodarki pozabudżetowej - bez jednostek upowszechniania kultury - w 1996 r. wyniosły 65.865,0 tys. zł i były niższe o 2,0% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 0,9% w 1995 r. do 0,2% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej - bez jednostek upowszechniania kultury - w 1996 r. wyniosły 64.326,0 tys. zł i były o 2,7% niższe od kwoty zaplanowanej (po zmianach) oraz o 38,6% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 31,0 tys. zł i były niższe o 37,9% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości w realizacji wydatków - stanowiące w części również naruszenie dyscypliny budżetowej, określone w art. 57, ust. 1 ustawy Prawo budżetowe, dotyczyły:

- przekroczeń wydatków budżetowych przewidzianych w planach finansowych w dwóch jednostkach budżetowych w łącznej kwocie 21,3 tys. zł (pkt 2),
- wykazania w sprawozdawczości finansowej Rb-28 - o wydatkach budżetowych, kwoty 206,8 tys. zł jako wydatku roku 1996, mimo ulokowania jej na nieoprocentowanym depozycie bankowym (pkt 5),
- wykorzystania części dotacji celowych z rezerw budżetu państwa w kwocie 292,3 tys. zł niezgodnie z przeznaczeniem (pkt 5),
- zlecenia, w 44 przypadkach na kwotę 5.353,0 tys. zł, zadań państwowych jednostkom niepaństwowym, z naruszeniem postanowień rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13.07.1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym (pkt 12),
- przekazania gminom dotacji na zadania własne w kwocie 124 tys. zł na realizację nowo rozpoczynanych w 1996 r. inwestycji w dziale rolnictwo, tj. z naruszeniem zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 24.06.1996 r. w sprawie wysokości dotacji dla rolników i szczegółowych zasad i trybu ich udzielania w 1996 r.,
- przekazania gminie Słomniki dotacji w kwocie 100,0 tys. zł na zadanie inwestycyjne realizowane z udziałem środków budżetu państwa od 1993 r. bez założeń techniczno-ekonomicznych, wymaganych rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2.12.1991 r. w sprawie szczegółowych zasad planowania i finansowania inwestycji dotowanych z budżetu państwa,
- niezgodnego z przeznaczeniem wydatkowania przez gminę Kraków części dotacji celowej z budżetu państwa w kwocie 20,2 tys. zł (pkt 5),
- zaciągnięcia zobowiązań wymagalnych, które na dzień 31.12.1992 r. wystąpiły w 18 jednostkach budżetowych i wyniosły łącznie 71.173 tys. zł (pkt 8).

Z naruszeniem przepisów prawa wydatkowano ogółem 6.117,6 tys. zł.

O naruszeniach dyscypliny budżetowej powiadomiono komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie Krakowskim (obejmując zawiadomieniami 47 osób) i przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Krakowie (zawiadomienie dotyczyło tylko 1 osoby).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia, wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/35 - województwo krakowskie, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

W wyniku kontroli w Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie, pod adresem Wojewody Krakowskiego sformułowano wnioski dotyczące:

1. Dokonania analizy kształtowania się kosztów poboru niepodatkowych należności budżetowych, celem zwiększenia dochodów budżetowych.
2. Nadzoru nad wykorzystaniem i rozliczeniem kwoty 206,8 tys. zł.
3. Ścisłego przestrzegania określonych w przepisach zasad obowiązujących przy zlecaniu zadań państwowych jednostkom niepaństwowym oraz przekazywaniu dotacji dla gmin.
4. Dokonania szczegółowego rozliczenia nakładów poniesionych przez budżet państwa na modernizację rynku w Słomnikach i rozważenia na tej podstawie zasadności dalszego finansowania tego zadania.

Łączna kwota uszczupleń, stwierdzonych w wyniku kontroli, przeprowadzonych w ramach kontroli wykonania budżetu państwa w 1996 r. w części 85/35, wyniosła 22.069 zł, z których do budżetu państwa odzyskano 1.889,- zł. Ponadto w wyniku kontroli przeprowadzanej w zakresie realizacji inwestycji centralnych uzyskano dodatkowe dochody z tytułu odsetek bankowych w kwocie 419.074,12 zł.

CZĘŚCI 85/37 - WOJEWÓDZTWO KROŚNIEŃSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 11.133 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 5.054 tys. zł, tj. o 83,1 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 4.597 tys. zł, tj. o 70 % , a realnie wzrosły o 42,1 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- w dz. 85 - § 77 różne dochody (leki dla uprawnionych) w kwocie 4.194 tys. zł, stanowiące 99,6 % dochodów ogółem tego działu oraz 37,7 % dochodów ogółem,
- w dz. 74 - § 64 różne opłaty (za zarząd i wieczyste użytkowanie gruntów Skarbu Państwa) w kwocie 2.183 tys. zł, tj. 95,9 % dochodów tego działu i 10,6 % dochodów ogółem,
- w dz. 86 - § 42 wpływy z usług (odpłatność pensjonariuszy państwowych domów pomocy społecznej) w kwocie 1.265 tys. zł, tj. 90,6 % dochodów tego działu i 11,4 % dochodów ogółem.

Wysokie przekroczenie planu dochodów ogółem było przede wszystkim wynikiem niewykorzystania w 1995 r. środków finansowych w kwocie 4.194 tys. zł na dopłaty do leków dla uprawnionych, przyznanych decyzją Ministra Finansów z 29 grudnia 1995 r. Zgodnie z ustawą Prawo budżetowe pozostałość środków odprowadzono w 1996 r. do budżetu państwa.

Ponadto dochody wzrosły m.in. na skutek wyższych od planowanych odpłatności pensjonariuszy za pobyt w domach pomocy społecznej w związku z rewaloryzacją emerytur i rent, wyższych wpływów z tyt. usług weterynaryjnych oraz zmian stawek różnych opłat.

Nieprawidłowością stwierdzoną w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów był wzrost stanu należności budżetowych do kwoty 1.079 tys. zł, tj. o 10,8 % w porównaniu do stanu na 31 grudnia 1995 r. - głównie z powodu nieskutecznej egzekucji przez urzędy rejonowe dochodów z tyt. opłat za zarząd i wieczyste użytkowanie gruntów Skarbu Państwa i mandatów karnych nie wyegzekwowanych przez Wydział Administracyjno - Gospodarczy Urzędu.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/37 - województwo krośnieńskie w wysokości 218.767 tys. zł. W ciągu 1996 r. zostały one zwiększone o 25.055 tys. zł, tj. do wysokości 243.822 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. § 89- dotacje celowe na dofinansowanie własnych zadań

bieżących gmin, § 72 - wydatki na finansowanie inwestycji jednostek i zakładów budżetowych, § 86 - dotacje celowe na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin.

Zrealizowane wydatki wyniosły 243.787 tys. zł, tj. 99,99 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 29.327 tys. zł, tj. o 13,7 %, a realnie niższe o 5,2 %.

Wydatki budżetu były realizowane przez 16 działów klasyfikacji budżetowej, spośród których dominowały:

- dz. 85 ochrona zdrowia - 60,2 % wydatków ogółem. Wydatki tego działu wyniosły 146.793 tys. zł, tj. 105,8 % w stosunku do ustawy budżetowej i 100 % w stosunku do budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki dz. 85 były nominalnie wyższe o 1782 tys. zł, tj. o 1,2 %, a realnie - niższe o 15,6 %,
- dz. 86 opieka społeczna - 16, 8 % wydatków ogółem. Wydatki tego działu wyniosły 40.944 tys. zł, tj. 119,7 % do ustawy budżetowej i 100 % budżetu po zmianach. W stosunku do 1995 r. wydatki dz. 86 były nominalnie wyższe o 9.564 tys. zł, tj. o 30, 5 %, a realnie wzrosły o 8,8 %,
- dz. 91 administracja państwowa i samorządowa - 7,6 % wydatków ogółem.

Wydatki tego działu wyniosły 18.452 tys. zł, tj. 118,7 % do ustawy budżetowej i 99,9 % budżetu po zmianach. W stosunku do 1995 r. wydatki dz. 91 były nominalnie wyższe o 5.267 tys. zł, tj. o 39,9 %, a realnie wzrosły o 16,7 %.

W wydatkach budżetu 1996 r. dotacje wyniosły 52.720 tys. zł, co stanowiło 21,6 % wydatków ogółem. W porównaniu do 1995 r. dotacje wzrosły o 15.209 tys. zł, tj. o 40,5 %, a ich udział w wydatkach budżetu zwiększył się o 4,1 %.

Wydatki majątkowe wynosiły 21.015 tys. zł, tj. o 3.936 tys. zł (23 %) więcej niż w roku poprzednim. Przyniosły one m.in. efekty rzeczowe w postaci : 12,2 km sieci wodociągowej, 17,9 km kanalizacji oraz zakupów inwestycyjnych (samochody osobowe, sprzęt audiowizualny, komputerowy i medyczny i inne). Ponadto partycypowano w budowach oczyszczalni ścieków i finansowano remonty budynków opieki społecznej oraz modernizację przejścia granicznego w Barwinku.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 10.162 osoby, w tym w dziale 91 - 491 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 117 osób, tj. o 1,2 %, w tym w dziale 91 o 8 etatów, tj. o 1,7 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 51 osób, a w dziale 91 było wyższe o 4 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 703 zł, w tym w dziale 91 - 820 zł. W stosunku do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 23,1 %, w tym w dziale 91 o 23,3 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 24.444 tys. zł, w tym wymagalne 18.970 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 152,8 % i 205,7 %. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.376 tys. zł, tj. mniej niż w 1995 r. o 49,2 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 9.304 tys. zł i były wyższe o 1,7 % od kwoty planowanej po zmianach. Gospodarka pozabudżetowa nie była w 1996 r. i w 1995 r. dotowana z budżetu.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 8.887 tys. zł i były o 0,3 % niższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 21,0 % wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 125 tys. zł i były niższe o 38,4 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły niezgodnego z celem wykorzystania części dotacji na zdania zlecone gminom z zakresu pomocy społecznej oraz nierzetelnego rozliczenia się z otrzymanych dotacji. Ponadto stwierdzono przypadki niewystarczającego nadzoru i kontroli nad realizacją budżetu, o czym świadczą niektóre powierzchownie przeprowadzane kontrole, np. w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i w gminnych ośrodkach zdrowia.

Niezgodne z obowiązującymi przepisami było pozostawienie w umowach zawartych ze zgromadzeniami zakonnymi o prowadzenie 2 Domów Pomocy Społecznej w Iwoniczu 12 - miesięcznego okresu wypowiedzenia umów. Według przepisu § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym (Dz.U. Nr 87, poz. 437) okres wypowiedzenia winien wynosić 6 miesięcy.

Naruszenia dyscypliny budżetowej po stronie wydatków polegały na zaciągnięciu zobowiązań przekraczających plan finansowy jednostek wykonujących budżet (art. 57 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe) oraz przekroczeniu planu wydatków (j.w. art. 57 ust. 1 pkt. 2). Naruszeń tych dokonało 14 pracowników w 8 jednostkach budżetowych (zespoły opieki zdrowotnej i Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego), w stosunku do których z inicjatywy kontrolujących główny księgowy budżetu Wojewody skierował do rzecznika dyscypliny budżetowej zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w cz. 85/37 - województwo krośnieńskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły głównie nielegalnego zaciągania zobowiązań wymagalnych w kwocie 18.970 tys. zł, tj. o 205,7 % w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r., a także wydatkowania dotacji na zadania zlecone z zakresu opieki społecznej w kwocie 11,7 tys. zł, tj. 0,005 % wydatków budżetu województwa i nierzetelnego rozliczenia dotacji na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej w kwocie 5 tys. zł, tj. 0,002 % wydatków ogółem.

W związku z ustaleniami kontroli Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła do Wojewody Krośnieńskiego o realizację następujących wniosków:

1. Podejmowanie działań mających na celu zaniechanie praktyki zaciągania zobowiązań przekraczających kwoty wydatków określonych w planach finansowych.
2. Zapewnienie wydatkowania dotacji zgodnie z warunkami i celami określonymi w umowach i porozumieniach oraz rzetelnego rozliczania dotacji.

85/39 - WOJEWÓDZTWO LEGNICKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 16.408 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 4.269 tys. zł, tj. o 35,2 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 138 tys. zł, tj. o 0,8 %, a realnie były niższe o 3.100 tys. zł, tj. o 15,9 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były opłaty za zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa - 4.883 tys. zł (29,7 % dochodów ogółem), opłaty za pobyt w domach pomocy społecznej - 3.080 tys. zł (18,7 %), wpłaty z tytułu grzywien wymierzonych w postępowaniu mandatowym - 1.951 tys. zł (11,9 %).

Spośród 12 działów klasyfikacji budżetowej dochody wyższe od planowanych osiągnięto w 6 działach, tj. w 40 - rolnictwo (172,7 %), 85 - ochrona zdrowia (410,6 %), 86 - opieka społeczna (156,3 %), 90 - dochody od osób prawnych, fizycznych i in. (120,7 %), 91 - ad-ministracja państwowa (138 %), 97 - prywatyzacja (110,7 %). W trzech działach wystąpiły dochody nie ujęte planem spowodowane zwrotem niewykorzystanych w 1995 r. dotacji: w dziale 70 - gospodarka komunalna - 10 tys.zł, w dziale 83 - kultura i sztuka - 1 tys. zł, w dziale 96 - dotacje na finansowanie zadań gospodarczych - 1.110 tys. zł.

Plan dochodów nie został wykonany w 2 działach: 31 - budownictwo (79,8 %) - spadek dochodów o 21 tys. zł oraz 45 - leśnictwo (0 %) - spadek o 2 tys. zł. Niepełna reali-zacja dochodów działu 31 wynikała ze zmniejszonych wpływów z opłat egzaminacyjnych o nadanie uprawnień budowlanych spowodowanych złożeniem mniejszej liczby wniosków. W dziale 45 nie uzyskano planowanych dochodów z powodu odstąpienia od cięć konserwacyjnych zabytkowej alei dębów i braku wpływów ze sprzedaży drewna.

Różnice między dochodami planowanymi a zrealizowanymi powstały z przyczyn niezależnych od służb Urzędu Wojewódzkiego. Ponadto wysokość dochodów budżetu Wojewody przedstawiona w ustawie budżetowej ustalona została centralnie, niezależnie od dysponenta części wojewódzkiej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/39 - woj. legnickie w wysokości 289.088 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 44.966 tys. zł, do łącznej wysokości 334.054 tys.zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. dotacji na dodatki mieszkaniowe w kwocie 5.793 tys. zł (rozdział

8616, § 89), podwyżki wyna-grodzeń sfery budżetowej (§ 11, 41, 42), dofinansowania inwestycji centralnej - 20.000

tys. zł (rozdział 7395, § 74) i dotacji na inwestycję budowlaną na zagospodarowanie mienia po Jednostkach Armii Radzieckiej - 1.220 tys. zł (rozdział 3611, § 72).

Zrealizowane wydatki wyniosły 333.052 tys. zł, tj. 99,7 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 63.870 tys. zł, tj. o 23,7 %, a realnie wzrosły o 3,2 %.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w dziale 85 - ochrona zdrowia w wysokości 193.282 tys. zł (58 % wydatków ogółem) oraz w dziale 86 - opieka społeczna - 49.073 tys. zł (14,7 %). Zrealizowane w 100 % w 1996 r. wydatki działu 85 w porównaniu do ustawy budżetowej stanowiły 103,9 %, a w stosunku do 1995 r. - 121,8 %. W dziale 86 wykonane wydatki w 1996 r. stanowiły 117,5 % ustawy budżetowej oraz 98,1 % budżetu po zmianach, a w porównaniu do wydatków z 1995 r. - 125,6 %.

W wyniku wydatków na cele inwestycyjne w 1996 r. osiągnięto efekty rzeczowe polega-jące m.in. na realizacji 40 inwestycji budowlanych o charakterze wojewódzkim, 3 inwes-tycji centralnych. Zmeliorowano 64,62 ha gruntów, wykonano regulacje rzek na 8.995 m, zagospodarowano 38,9 ha użytków rolnych, wykonano 1 stację pomp, zrealizowano 1.021,5 mb kanalizacji sanitarnej, 936 mb kanalizacji deszczowej, 544 mb sieci wodociągowych oraz 286 m jezdni o powierzchni 1.716 m^2 nawierzchni asfaltowej.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 9.485 osób, w tym w dziale 91 - 446 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 587 osób, tj. o 6 %, w tym w dziale 91 zatrudnienie wzrosło o 11 osób, tj. o 2,3 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 1.006 osób, w tym w dziale 91 było niższe o 31 osób. Przeciętne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 769 zł, w tym w dziale 91 - 886 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 22,2 %, w tym w dziale 91 o 22,7 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 23.940 tys. zł, w tym wymagalne 17.651 tys.zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 90,5 % i 155 %. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.093 tys.zł, co oznacza wzrost w porównaniu do 1995 r. o 80,6 %. Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 11.351 tys. zł i były niższe o 3,6 % od kwoty planowanej (po zmianach). Wydatki gospodarki pozabudżetowej wyniosły w 1996 r. 11.307 tys. zł i były o 21,5 % niższe od wykonania w 1995 r. Wpłaty do budżetu stanowiły kwotę 53 tys. zł i były niższe o 203,7 % od wpłat z 1995 r.

W realizacji wydatków budżetowych w 1996 r. miały miejsce przypadki naruszenia dyscypliny budżetowej. NIK stwierdziła 3 przypadki naruszenia dyscypliny budżetowej z art. 57 ust. 1 pkt 12 ustawy - Prawo budżetowe polegające na niezgodnym z przepisami zlecaniu zadań państwowych jednostkom niepaństwowym i rozliczaniu dotacji budżetowych przeznaczonych na te cele oraz jedno naruszenie dyscypliny budżetowej z art. 57 ust. 1 pkt 15 ustawy. - Prawo budżetowe polegające na wykazaniu w sprawozdaniu budżetowym danych niezgodnych z ewidencją księgową w Urzędzie Gminy Udanin.

W stosunku do 5 osób winnych naruszenia dyscypliny budżetowej skierowano zawiadomienia do Komisji Orzekających.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa z 1996 r. w części 85/39 - województwo legnickie stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Zrealizowane dochody przekroczyły poziom wyznaczony ustawą budżetową, będąc również wyższymi w porównaniu do 1995 r. Z wykorzystaniem pełnym możliwości gromadzono dochody z podstawowych źródeł, tj. uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych, odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej oraz z leasingu mienia Skarbu Państwa. W 1996 r. poziom zaległości budżetowych był niższy o 49,5 % w stosunku do roku poprzedniego. Wydatki budżetowe zostały zrealizowane w ramach limitów określonych ustawą budżetową z uwzględnieniem legalnych zmian dokonanych w planie finansowym w ciągu 1996 r. i przy zachowaniu ustalonego poziomu wielkości dyrektywnych (wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi). Wydatkowane środki były właściwie dokumentowane i księgowane, a sporządzona sprawozdawczość była w pełni zgodna z prowadzoną ewidencją.

W świetle ustaleń kontroli celowym jest podjęcie i kontynuowanie skutecznych działań w zakresie windykacji należnych dochodów budżetowych, obniżenie poziomu należności i zaległości budżetowych oraz zmniejszenie stanu zobowiązań - szczególnie w ochronie zdrowia. Ponadto konieczne jest zwiększenie nadzoru merytorycznego nad wy-datkowaniem dotacji budżetowych, działalnością inwestorów zastępczych przy realizacji inwestycji centralnych oraz dochodzenie od jednostek korzystających z dotacji budżeto-wych terminowego zwrotu kwot wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem bądź po zakończeniu roku budżetowego

W wyniku działań podjętych przez NIK, w trakcie kontroli uzyskano wymierne efekty finansowe w łącznej kwocie 18.950 zł z tytułu zwrotu niewykorzystanych w 1996 r. dotacji budżetowych przez 2 jednostki niepaństwowe.

CZĘŚĆ 85/41 - WOJEWÓDZTWO LESZCZYŃSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 14.722 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 6.678 tys. zł, tj. o 83%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 7.171 tys. zł, tj. o 94,9%, a realnie wzrosły o 62,6%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były działy: 97 - Różne rozliczenia - 9.235 tys. zł (340% planu), 74 - Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne - 1.045 tys. zł (116,1%), 40 - Rolnictwo" - 666 tys. zł (123,6%). Wysokie przekroczenie planowanych dochodów wynikało z przedterminowej spłaty w roku 1996 zobowiązań 5 podmiotów gospodarczych, z tytułu odpłatności za oddane im do korzystania mienie Skarbu Państwa - czego nie można było przewidzieć na etapie kalkulowania planu dochodów.

Jednocześnie w 3 działach: 86 - Opieka społeczna, 91 - Administracja państwowa i samorządowa i 85 - Ochrona zdrowia, nie uzyskano założonych dochodów w łącznej kwocie 201 tys. zł, co spowodowane zostało mniejszymi wpływami z usług w domach pomocy społecznej (o 168 tys. zł), a także niższymi kwotami uzyskanymi z opłat paszportowych i odpłatności uwłaszczonych osób prawnych.

Największe należności na koniec 1996 r. wystąpiły w dziale 91 - Administracja państwowa i samorządowa w kwocie 8.455,4 tys. zł. Do wzrostu zaległości w dziale 91 obok wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie (które z 2.895 tys. zł w roku 1995 zwiększyły się do 7.857 tys. zł w roku 1996) przyczyniły się też nieściągnięte należności z tytułu mandatów w wysokości 518 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 rok ustalono wydatki w części 85/41 - województwo leszczyńskie w wysokości 170.068 tys. zł. W ciągu 1996 roku wydatki zostały zwiększone o 24.276,6 tys. zł, tj. o 14,3%, do łącznej wysokości 193.870 tys. zł, przy czym najbardziej wzrosły wydatki działu 85 „ochrona zdrowia" - o 13.741 tys. zł, w tym: § 72 „wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych" - o 8.807 tys. zł i § 11 „wynagrodzenia osobowe" o 1.658 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 193.822 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 roku wydatki te były w ujęciu nominalnym wyższe o 17.144 tys. zł, tj. o 9,7%, a realnie były niższe o 8,5%. Najwięcej środków (91%) przeznaczono w budżecie na wydatki działów: 85, 86, 91 i 40. W dziale 85 wg ustawy budżetowej wydatki zostały określone w wysokości 100.767 tys. zł, powiększone w ciągu roku do kwoty 114.508 tys. zł i wykorzystane w całości. Były one w porównaniu do 1995 r. nominalnie wyższe o 1,7%, a realnie niższe o 15,2%, a przy wyłączeniu wydatków inwestycji centralnej (budowa szpitala w Lesznie) mniejsze o 3,3%. W strukturze wydatków tego działu dominowały wydatki bieżące (76,8%) z czego wydatki płacowe stanowiły 63,2%. Przy pełnej realizacji wydatków środki te nie zapewniały sfinansowania całości kosztów działalności jednostek służby zdrowia. Świadczy o tym przyrost zobowiązań wymagalnych wynoszący w 1996r. - 19.406 tys. zł. Wydatki po zmianach w dziale 86 „opieka społeczna" wynosiły 38.154,7 tys. zł i zostały wykorzystane w wysokości 38.125 tys. zł, co w porównaniu do ustawy budżetowej stanowiło 121,9%, a do wykonania w 1995 r. - nominalnie 123,1%, a realnie 102,6%. W strukturze wydatków dotacje przeznaczone na zasiłki opiekuńcze stanowiły 45%, a na dodatki mieszkaniowe - 11%. Budżet działu 40 „rolnictwo" określony został w ustawie na kwotę 10.060 tys. zł, a po zmianach wynosił 10.988,4 tys. zł i został zrealizowany w 100%. W porównaniu do roku 1995 wydatki w roku 1996 były nominalnie wyższe o 21,6%, realnie wyższe o 1,4%, a w porównaniu do

zapisów w ustawie budżetowej większe o 9,2%. Poniesione wydatki przyczyniły się m.in. do utrzymania w pełnej sprawności rzek i kanałów wraz z budowlami na długości 1.158 km, ich konserwacji (1106 km), a także w ramach zaopatrzenia wsi w wodę oraz sanitacji, do wybudowania 778 przyłączy (długości 21,7 km) i dwóch oczyszczalni ścieków z siecią kanalizacyjną o długości 19,7 km.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wynosiło 6.924 osoby, w tym w dziale 91 - 457 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 133 osoby, tj. o 2%, w tym w dziale 91 o 12 osób, tj. o 2,6%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 475 osób, a w dziale 91 o 52 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 roku wyniosło 754,60 zł, w tym w dziale 91 - 914,40 zł. W porównaniu do roku 1995 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 26%, w tym w dziale 91 o 20%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 37.397 tys. zł, w tym wymagalne 36.592 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 109% i 113% i dotyczyły prawie w całości jednostek służby zdrowia. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.114 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 9%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 8.296 tys. zł i były wyższe o 29% od kwoty planowanej (po zmianach).

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 7.928 tys. zł i były o 48% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 20% wyższe od wykonania w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 102 tys. zł i były niższe o 104% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- zaciągnięcie przez jednostki służby zdrowia zobowiązań przekraczających ich plany finansowe i powstanie na koniec 1996 r. zobowiazań wymagalnych w kwocie 36.592 tys.zł, tj. o 113% wyższych od stanu na koniec 1997 r. Stanowiło to naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57, ust.1, pkt 8 prawa budżetowego);
- wydatkowania środków pochodzących z rezerw budżetowych, 3 przypadki na łączną kwotę 538 tys. zł, środki wydatkowane zostały niezgodnie z przeznaczeniem przez co naruszono kryterium legalności, a jednocześnie stanowiło to naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt 5 prawa budżetowego);
- nieopłacenia składek na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i Funduszu Pracy przez Wojewódzki Szpital Zespolony w Lesznie, i przeznaczenia posiadanych na ten cel środków w kwocie 110.599 zł na wypłatę premii, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej w świetle art. 57 ust. 1 pkt 9 prawa budżetowego;
- niedokonania wpłaty do budżetu nadwyżek środków specjalnych przez jednostki budżetowe oraz nieterminowego wpłacenia części zysku przez Gospodarstwo pomocnicze działające przy UW w łącznej kwocie 277 tys. zł, co w myśl art. 57 ust. 1 pkt 7 prawa budżetowego było naruszeniem dyscypliny budżetowej.

W związku z ujawnionymi przypadkami naruszeń dyscypliny budżetowej NIK skierowała do Komisji Orzekającących 6 zawiadomień dotyczących 7 osób. W stosunku do kierowników i gł. ksiegowych 9 jednostek służby zdrowia postępowanie wdrożone zostało przez Rzecznika dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/41 - województwo leszczyńskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu. Nieprawidłowości te dotyczyły zwiększenia o 113% zobowiązań wymagalnych w jednostkach służby zdrowia. Zobowiązania te w kwocie 36.592 tys. zł., stanowiły 18,8% wydatków ogółem. Wzrost zobowiązań nastąpił w sytuacji gdy w 1996 roku środki na wydatki w ochronie zdrowia (ok.85) były realnie o 3,3% niższe od wydatków w 1995 r.

Kontrola wykazała uszczuplenie należności budżetowych w kwocie 275,5 tys. zł powstałe w wyniku niedokonanych wpłat z nadwyżek środka specjalnego. Jednocześnie do budżetu państwa wpłynęło 18,9 tys. zł, nieuregulowanych do czasu kontroli, należności z tytułu rozliczenia zysku i niewykorzystanych dotacji. Nastąpił także zwrot na rzecz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska części dotacji w kwocie 7,6 tys. zł, wykorzystanej na wydatki nie kwalifikujące się do sfinansowania z tego funduszu.

W wystąpieniach pokontrolnych wnioskowano m.in. o:

1. Zapewnienie skuteczniejszego nadzoru nad wydatkowaniem środków budżetowych i spowodowanie

przestrzegania terminów wpłat środków należnych budżetowi państwa przez jednostki gospodarki pozabudżetowej.

2. Ograniczenie narastania zadłużeń w jednostkach służby zdrowia z tytułu nie uregulowanych składek na FUS i FP.
3. Podjęcie działań organizacyjno-technicznych w celu zlikwidowania zaległości w realizacji należnych dochodów.

CZEŚĆ 85/43 WOJEWÓDZTWO LUBELSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 26.166 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 5.889tys. zł, tj. o 29%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 4.084 tys. zł, tj. o 18,5%, a realnie były niższe o 310 tys. zł, tj. o 1,2%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były dochody z: opłat za zarząd i wieczyste użytkowanie gruntów i nieruchomości Skarbu Państwa - 8.339 tys. zł (dział 74 - Gospodarka mieszkaniowa), prywatyzacji (sprzedaży) przedsiębiorstw państwowych - 7.988 tys. zł (dział 97 - Prywatyzacja) i grzywien nałożonych przez organy uprawnione mandatami karnymi kredytowanymi - 5.211 tys. zł (dział 91 - Administracja państwowa).

Łączna kwota 26.166 tys. zł zrealizowanych dochodów obejmowała wpływy na sumę 654,2 tys. zł zrealizowane ze źródeł nieplanowanych. Nieplanowane były m. in. dochody ze sprzedaży składników majątkowych, dzierżawy i leasingu. Wynikało to głównie z nieuregulowanego stanu prawnego niektórych nieruchomości Skarbu Państwa.

Pobrane dochody były terminowo przekazywane do budżetu państwa.

W toku kontroli nie stwierdzono przypadków naruszenia dyscypliny budżetowej w realizacji dochodowej strony budżetu.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/43 - budżet Wojewody Lubelskiego w wysokości 404.114 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 44.957,9 tys. zł (o 11,1%), do łącznej wysokości 449.072 tys. zł.

Zwiększenia planu wydatków budżetowych dokonane decyzjami Ministra Finansów dotyczyły w szczególności sfinansowania:

- kontynuacji inwestycji centralnej „Budowa Teatru i Filharmonii w Lublinie" (3.539 tys. zł),
- dotacji celowych dla gmin na ich zadania własne w zakresie wypłat dodatków mieszkaniowych (7.406 tys. zł) i przygotowania terenów pod budownictwo mieszkaniowe (2.363 tys. zł),
- rozliczeń międzywojewódzkich z tytułu dopłat do leków (2.438 tys. zł) a także kosztów wdrażania w ochronie zdrowia tzw. rejestru usług medycznych i usuwania skutków klęsk żywiołowych (powodzi) jakie miały miejsce w 1996 r.

Zrealizowane wydatki wyniosły 448.677 tys. zł, tj. 99,91% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 17.391 tys. zł, tj. o 4,03% a realnie były niższe o 68.434 tys. zł, tj. o 13,23%.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki na:

- ochronę zdrowia (60,2%) ogólnej sumy wydatków),
- opiekę społeczną (15,6% ogólnej sumy wydatków),
- administrację państwową (5,6% ogólnej sumy wydatków).

Na ochronę zdrowia /dział 85/ wydatkowano z budżetu sumę 270.260 tys. zł /tj.100% planu/ z tego na wydatki bieżące 260.939 tys. zł a na wydatki inwestycyjne 9.321 tys. zł. Główną pozycją zrealizowanych wydatków bieżących były wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi - 161.156 tys. zł, tj. 61,76% ogólnej

sumy tych wydatków. Środki wydatkowane na realizację inwestycji stanowiły 3,5% ogółu wydatków w tym dziale.

Rezultatem wykonanych wydatków inwestycyjnych były m.in. następujące efekty rzeczowe:

- uruchomienie w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Lublinie oddziałów:

  kardiologii, nefrologii, neurologii, rehabilitacji i urazów wielonarządowych - ogółem na 144 łóżka oraz pracowni tomografii komputerowej;

- rozbudowa i modernizacja Szpitali rejonowych w: Bychawie, Puławach i Rykach;

- wyposażenie poszczególnych jednostek organizacyjnych w nowe respiratory, aparaty USG, EKG, analizatory chemiczne oraz sprzęt komputerowy.

Na opiekę społeczną /dział 86/ wydatkowano 70.122 tys. zł tj. 99,76% planu w tym na wydatki bieżące 64.773 tys. zł a na wydatki inwestycyjne 5.349 tys. zł.

Wydatki bieżące przeznaczono głównie na finansowanie:

- funkcjonowania 13 państwowych i 3 niepaństwowych domów pomocy społecznej (dysponujących odpowiednio 1.298 i 98 miejscami),

- wypłat zasiłków pieniężnych i pomoc w naturze,

- wypłat zasiłków mieszkaniowych i dożywiania dzieci w szkołach podstawowych.

W ramach wydatków inwestycyjnych realizowano m.in. :

- rozbudowę i modernizację Domów Pomocy Społecznej w: Matczynie, Kocku, Świdniku i Wygnanowicach;

- zakup 17 zestawów komputerowych i 19 kserokopiarek dla terenowych ośrodków pomocy społecznej.

Na finansowanie funkcjonowania administracji państwowej /dział 91/ wydatkowano 25.185 tys. zł tj. 99,99% planu w tym na wydatki bieżące 23.817 tys. zł a na wydatki inwestycyjne 1.368 tys. zł.

W ramach wydatków bieżących najistotniejsze pozycje obejmowały:

- wynagrodzenia osobowe i pochodne od tych wynagrodzeń,

- dotacje dla organów samorządu terytorialnego na zadania ustawowo zlecone do realizacji z zakresu administracji rządowej,

- wydatki na finansowanie funkcjonowania urzędów rządowej administracji ogólnej.

Zrealizowane wydatki inwestycyjne w tym dziale przeznaczone zostały na sfinansowanie:

- kosztów modernizacji budynku Urzędu Wojewódzkiego /wykonanie nowej kanalizacji, hydroforni, modernizacja klatki schodowej i sali konferencyjnej/,

- zakup sprzętu komputerowego i instalacji radiofonicznej.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wynisoło 16.569 osób, w tym w dziale 91 - 762 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 2.392 osób (12,6%), w tym w dziale 91 o 6 osób (0,8%). W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 131 osób, a w dziale 91 o 10 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 713 zł, w tym w dziale 91 - 835 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 24,2%, w tym w dziale 91 o 20,4%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 64.109 tys. zł, w tym wymagalne 54.139 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 16,6%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 11.191,6 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 34,3%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 26.504 tys. zł i były niższe o 2.269 tys. zł (o 7,9%) od kwoty planowanej (po zmianach).

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 25.910 tys. zł i były o 6,2% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 29% wyższe od wykonanej w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 25 tys. zł i były wyższe o 6 tys. zł (o 31%) od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Ustalenia kontroli NIK wykazały występowanie w gospodarce budżetowej również innych niekorzystnych zaszłości i tendencji, do których zaliczyć w szczególności należy:

- zwiększający się corocznie stan należności budżetowych**.** Należności budżetowe na koniec 1996 roku stanowiły sumę 12.653 tys. zł (48,3% zrealizowanych ogółem dochodów budżetowych) i w porównaniu do istniejących na koniec 1995 roku były wyższe o 1.686 tys. zł tj. o 15,4%. Niezrealizowane dochody budżetowe dotyczą w szczególności opłat za zarząd i wieczyste użytkowanie gruntów i nieruchomości Skarbu Państwa nieuiszczanych m.in. przez jednostki ochrony zdrowia. Z ogólnej sumy należności istniejących na koniec 1996 r., w wyniku działań podjętych na wniosek NIK, wyegzekwowano do dnia 20 czerwca 1997 r. kwotę 127,5 tys. zł,
- niedostateczny nadzór nad rzetelnością rozliczeń dotacji udzielonych z budżetu dla jednostek niepaństwowych na realizację zlecanych zadań państwowych. W roku 1996 z budżetu Wojewody Lubelskiego dotacje udzielone zostały dla 241 różnych jednostek niepaństwowych na sumę 3.615,4 tys. zł. Niektóre z dotowanych jednostek nierzetelnie rozliczały przyznane dotacje,
- relatywnie wysoki stan środków zgromadzonych na rachunkach finansowania inwestycji jednostek i zakładów budżetowych. Na koniec 1996 roku na rachunkach finansowania inwestycji znajdujących się w dyspozycji 33 jednostek organizacyjnych finansowanych z budżetu Wojewody Lubelskiego pozostawały środki w wysokości 9.136,7 tys. zł które, w porównaniu do wykonanego w 100% planu wydatków budżetowych z tytułu dotacji na finansowanie inwestycji jednostek i zakładów budżetowych /17.985,2 tys. zł/, stanowiły 50,8%.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu przez Wojewodę Lubelskiego za 1996 r. w części 85/43, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, nie mających jednak zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

W związku z ustaleniami kontroli skierowano do Wojewody Lubelskiego wnioski zmierzające do wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości i dalszego usprawnienia gospodarki budżetowej w szczególności poprzez:

1. Zaktywizowanie działań w zakresie windykacji należnych dochodów budżetowych i okresowe analizowanie rzeczywistych przyczyn wzrostu należności z poszczególnych tytułów.
2. Bieżące analizowanie faktycznych przyczyn powstawania wydatków nie przewidzianych w planie budżetowym.
3. Dokonywanie wyboru najbardziej korzystnych ofert realizacji zadań państwowych zlecanych do wykonania jednostkom niepaństwowym.
4. Dopilnowanie, by dokumentacja wykorzystania dotacji składana przez poszczególne jednostki niepaństwowe potwierdzała m.in. realizowanie przez te jednostki obowiązków płatników podatku dochodowego od osób fizycznych w przypadkach dokonywania z dotacji wypłat dla osób fizycznych podlegających opodatkowaniu.
5. Podjęcie niezbędnych działań zmierzających do maksymalnego zmniejszenia zobowiązań budżetowych w roku bieżącym.

Łącznie w wyniku kontroli wykonania budżetu przez Wojewodę Lubelskiego w części 85/43 wystosowano 24 wnioski pokontrolne z czego do dnia 30 czerwca br. zrealizowano 15 a 9 wniosków wdrożono do realizacji. W wyniku dotychczasowych działań spowodowano zwrot do budżetu państwa kwoty 127,5 tys. zł.

CZĘŚĆ 85/45 - WOJEWÓDZTWO ŁOMŻYŃSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 roku dochody wyniosły 5.832,7 tys. złotych i w stosunku do ustalonych ustawą budżetową na 1996 rok były wyższe o 1.729,7 tys. złotych, tj. o 42,2%. W porównaniu do 1995 roku dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 714 tys. złotych, tj. o 13,9%, a realnie niższe o 5%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 roku były: wpływy z mandatów karnych i opłat paszportowych (1.988 tys. złotych), opłaty za korzystanie z majątku państwowego (1.419,7 tys. złotych) oraz opłaty melioracyjne i wpływy uzyskane ze świadczonych usług weterynaryjnych (785 tys. złotych).

Nieprawidłowości w zakresie gromadzenia, ewidencjonowania oraz odprowadzania do budżetu państwa dochodów budżetowych w toku kontroli NIK nie stwierdzono. Ustalenia kontroli wykazały jednak zaniżanie wielkości dochodów na etapie planowania budżetu państwa.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 rok ustalono wydatki w części 85/45 budżetu państwa „województwo łomżyńskie" w wysokości 159.924 tys. złotych. W ciągu 1996 roku wydatki zostały zwiększone do 186.978 tys. złotych. Zwiększenie wydatków o kwotę 27.054 tys. złotych nastąpiło:

- z rezerwy ogólnej Rady Ministrów - 1.489 tys. złotych,
- z rezerw celowych budżetu państwa - 25.565 tys. złotych.

Zrealizowane wydatki wyniosły 186.684 tys. złotych, tj. 99,8% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 roku wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 14.029 tys. złotych, tj. o 8,1%, a realnie niższe o 9,8%.

W 1996 roku najwięcej środków - 105.826 tys. złotych (56,7% kwoty ogółem) przeznaczono na ochronę zdrowia. Kwota ta była wyższa o 10.606 tys. złotych od planowanej w ustawie budżetowej i o 955 tys. złotych mniejsza od wydatkowanej w 1995 roku. Zmniejszenie wydatków na ochronę zdrowia dotyczyło wyłącznie inwestycji, na które w 1996 roku przeznaczono 8.653 tys. złotych, gdy wydatki te w 1995 roku wynosiły 26.718 tys. zł. Wydatki bieżące jednostek służby zdrowia w 1996 roku wyniosły 97.173 tys. złotych i w stosunku do 1995 roku zwiększyły się o 17.110 tys. złotych. Nominalnie wzrosły więc o 21,4%, a realnie o 1,2%.

Na opiekę społeczną w 1996 roku przeznaczono 26.691 tys. złotych (14,3% wydatków ogółem), tj. o 6.550 tys. złotych więcej niż planowano w ustawie budżetowej (o 32,5%) i o 6.140 tys. złotych więcej niż zrealizowano w 1995 roku (o 29,9%). W ujęciu realnym wydatki poniesione na opiekę społeczną wzrosły o 8,3%.

W 1996 roku na finansowanie zadań w rolnictwie wydatkowano 15.689 tys. złotych (8,4% w stosunku do wydatków ogółem), tj. o 433 tys. złotych więcej od kwoty określonej w ustawie budżetowej (2,8%) i o 2.766 tys. złotych więcej od wydatków poniesionych w 1995 roku (o 21,4%). Realnie wydatki wzrosły więc o 1,3%.

Na inwestycje i zakupy dóbr inwestycyjnych wydano w 1996 roku 23.036 tys. złotych, tj. 12,3% wydatków ogółem, uzyskując następujące (ważniejsze) efekty rzeczowe:

- zmodernizowano 91 km dróg wojewódzkich, 33,9 km dróg gminnych i lokalnych o nawierzchni żwirowej i 45,2 km tych dróg o nawierzchni bitumicznej,
- wybudowano 10,9 wodociągów i 4,6 km sieci kanalizacyjnych na terenach wiejskich,
- kontynuowano budowę Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Łomży oraz innych placówek, zakupiono sprzęt i urządzenia dla jednostek służby zdrowia, na co łącznie przeznaczono 8.653 tys. złotych.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 roku wyniosło 6.344 osoby, w tym w dziale 91 (administracja państwowa) - 336 osób. W porównaniu do 1995 roku zatrudnienie to było wyższe o 70 osób, tj. o 1,1%, w tym w dziale 91 o 13 osób, tj. o 4%. W porównaniu do planowanego, przeciętne zatrudnienie było niższe o 517 osób, w tym w dziale 91 niższe o 48 osób. Mniejsze zatrudnienie wynikało przede wszystkim z opóźnień oddania do użytku obiektów Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Łomży. W porównaniu do 1995 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 roku wzrosło o 33,7% w tym w dziale 91 o 30,2% i wynosiło odpowiednio 749 złotych i 962 złotych.

Zobowiązania ogółem jednostek finansowanych z budżetu Wojewody Łomżyńskiego na koniec grudnia 1996 roku wyniosły 7.981,3 tys. złotych, w tym wymagalne - 4.735,9 tys. złotych. W porównaniu do stanu na 31 grudnia 1995 roku wzrosły odpowiednio o 97,3% i 149,3%. Zobowiązania wymagalne wystąpiły w dziale ochrona zdrowia i dotyczyły głównie dopłat do leków dla uprawnionych oraz zakupu leków przez jednostki służby zdrowia. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 roku zapłacono odsetki w kwocie 581,2 tys. złotych (o 9,1% więcej niż w 1995 roku).

Dochody zrealizowane przez jednostki prowadzące gospodarkę pozabudżetową w 1996 roku wyniosły 9.479 tys. złotych i były niższe o 20,2% od kwoty planowanej (po zmianach). Jednostki te nie były w 1996 roku dotowane z budżetu Wojewody Łomżyńskiego. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 roku wyniosły 9.620 tys. złotych i były o 20,5% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 4,9% wyższe od wydatków

w 1995 roku. Wpłaty do budżetu wyniosły 119 tys. złotych i były wyższe o 561,1% od wpłat zrealizowanych w 1995 roku.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości w realizacji budżetu Wojewody Łomżyńskiego dotyczyły przede wszystkim:

- zrezygnowania przez Wojewodę Łomżyńskiego, pomimo braku uprawnień, z dochodzenia kwoty 1.177,4 tys. złotych z tytułu odsetek należnych budżetowi państwa od 4 spółdzielni mieszkaniowych, ze względu na nieterminowy zwrot nadmiernie pobranych dotacji w latach 1993-1995 w kwocie 895,1 tys. złotych,
- braku ocen realizacji zadań państwowych zleconych jednostkom niepaństwowym i prawidłowości wydatkowanych na ten cel środków finansowych, do czego zobowiązywał znowelizowany art. 39 ust. 3 Prawa budżetowego,
- nieskutecznego przeciwdziałania wzrostowi zobowiązań wymagalnych jednostek służby zdrowia,
- wydatkowania, z naruszeniem zasad legalności, kwoty 1.936,7 tys. złotych, w tym:
  - 1.528 tys. złotych dotacji udzielonej Łomżyńskiej Spółdzielni Mieszkaniowej do kosztów energii cieplnej,
  - 300 tys. złotych, które przekazano na rachunek inwestycyjny budowy Domu Pomocy Społecznej w Kozarzach, pomimo że inwestycję tę zrealizowano i rozliczono w 1995 roku,
  - 49 tys. złotych przekazanych w 1996 roku na dotacje do kosztów prac remontowych spółdzielniom mieszkaniowym, chociaż środki te pochodzące z 1995 roku powinny być zwrócone do budżetu państwa,
  - 22 tys. złotych, które pomimo braku zapotrzebowania przekazano w styczniu i lutym 1997 roku spółdzielniom mieszkaniowym z dotacji pozostałej z 1996 roku,
  - kwoty 33 tys. złotych, którą przeznaczono na pokrycie kosztów dokumentacji technicznej zleconej niezgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych,
  - kwoty 4,7 tys. złotych, która z wydatków 1996 roku przeznaczona została na pokrycie kosztów upowszechnienia rolnictwa poniesionych w 1995 i 1997 roku,

W wyniku kontroli NIK stwierdzono naruszenie dyscypliny budżetowej, polegające na niezachowaniu wymogów ustawy o zamówieniach publicznych przy zlecaniu prac projektowych. Stwierdzono również popełnienie czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa skarbowego w związku z pobraniem nienależnej dotacji budżetowej w wysokości 350 tys. złotych.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w części 85/45 „województwo łomżyńskie". Stwierdzone w wyniku kontroli NIK uchybienia nie miały istotnego wpływu na realizację tej części budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły wydatkowania z naruszeniem zasady legalności kwoty 1.936,7 tys. złotych, tj. 1,0% wydatków ogółem. W trakcie kontroli oraz w wyniku realizacji wniosków pokontrolnych do budżetu państwa zwrócona została kwota 71 tys. złotych.

Ustalenia kontroli NIK wskazują, że dla poprawy efektywności realizacji dochodów i wydatków budżetowych oraz usunięcia stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości, niezbędne jest:

1. Realniejsze planowanie dochodów budżetowych.
2. Wnikliwe analizowanie przyczyn zwiększania się zobowiązań wymagalnych oraz nadzorowanie wykorzystania środków finansowych przekazanych na finansowanie zadań państwowych zleconych jednostkom niepaństwowym.
3. Sprawowanie skutecznego nadzoru służb finansowych i merytorycznych nad wydatkowaniem środków, szczególnie w działach: ochrona zdrowia, opieka społeczna, rolnictwo oraz przy udzielaniu dotacji spółdzielniom mieszkaniowym.

CZĘŚĆ 85/47 - WOJEWÓDZTWO ŁÓDZKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 45.986 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 5.616 tys. zł, tj. o 13,9%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 10.556 tys. zł, tj. o 29,8 %, a realnie wzrosły o 8,3 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy uzyskane w dziale 97 „rozliczenia różne - prywatyzacja" w kwocie 12.674 tys. zł, w dziale 74 „gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne" w wysokości 11.209 tys. zł, oraz w dziale 91 „administracja państwowa" 10.641 tys. zł.

Równocześnie występujące w 1996 r. zaległości osiągnęły na koniec roku kwotę 24.187 tys. zł i stanowiły 52,6% zrealizowanych wpłat (w 1995 r. odpowiednio:
22.946 tys. zł i 64,8%). Najwyższe zaległości odnotowano w dziale 74 (13.013 tys. zł tj. 53,8% ogółu zaległości), przede wszystkim z tytułu opłat za użytkowanie wieczyste gruntów Skarbu Państwa. Należności budżetowe wzrosły na przestrzeni 1996 roku o 20,3%, z kwoty 227 mln zł do 273 mln zł, w tym długoterminowe o 44,2% - z kwoty
165 mln zł do 238 mln zł, z czego zabezpieczone hipotecznie wzrosły z kwoty 134 mln zł do 208 mln zł, tj. o 55,2%. Były one skutkiem nie wniesionych opłat z tytułu uwłaszczenia.

Naruszenia dyscypliny budżetowej po stronie dochodów nie stwierdzono.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/47 województwo łódzkie w wysokości 560.157 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone do łącznej wysokości 621.866 tys. zł, tj. o 61.709 tys. zł, w tym wydatki bieżące
o 30.520 tys. zł - do kwoty 532.580 tys. zł i inwestycyjne o 31.189 tys. zł - do kwoty 89.286 tys.

Ponadto decyzjami Wojewody Łódzkiego dokonano w trakcie 1996 r. przeniesień wydatków, w wyniku czego wydatki bieżące ogółem zmniejszyły się do wysokości 529.879 tys. zł, a inwestycyjne wzrosły do 91.987 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 621.263 tys. zł, tj. 99,9 % budżetu po zmianach.
W porównaniu do 1995 r. wydatki były niższe w ujęciu nominalnym o 48.063 tys. zł, tj. o 7,2 %, a realnie o 22,6%.

Dominującymi były wydatki w dziale 85 „ochrona zdrowia" (49,3%), 86 „opieka społeczna" (24,6%) oraz 70 „gospodarka komunalna" (11,1% ogółu wydatków).

W zrealizowanych wydatkach ochrony zdrowia (306.163 tys. zł) najbardziej znaczącymi były wydatki:

- szpitali ogólnych w wysokości 132.259 tys. zł, które stanowiły 86,8% wykonania roku 1995 w ujęciu nominalnym i 72,4% w warunkach porównywalnych oraz 138,5% w stosunku do ustawy budżetowej i 100,0% budżetu po zmianach,
- z tytułu refundacji za leki dla uprawnionych w kwocie 56.503 tys. zł, co stanowiło nominalnie 63,0%, a realnie 52,6% wykonania 1995 r. oraz 98,8% w stosunku do ustawy budżetowej i 100,0% budżetu po zmianach,
- na lecznictwo ambulatoryjne w wysokości 46.214 tys. zł, tj. 48,0% nominalnie, a 40,1% realnie wykonania roku 1995 oraz 64,5% w stosunku do założeń ustawy budżetowej i 100,0% budżetu po zmianach.

W wykonanych wydatkach w opiece społecznej (152.577 tys. zł) największy udział miały wydatki:

- na zasiłki i pomoc w naturze w kwocie 72.550 tys. zł, które stanowiły nominalnie 90,6%, a realnie 75,5% wykonania w 1995 r. oraz 98,4% w stosunku do ustawy budżetowej i 100,0% budżetu po zmianach,
- na funkcjonowanie domów pomocy społecznej w wysokości 55.879 tys. zł, co stanowiło nominalnie 125,2%, a realnie 104,4% wykonania roku 1995 oraz 109,1% w stosunku do ustawy budżetowej i 99,8% budżetu po zmianach.

W zrealizowanych wydatkach w gospodarce komunalnej (68.812 tys. zł) znaczącymi były wydatki:

- w rozdziale „ulice, place, mosty i wiadukty” w kwocie 47.525 tys. zł, które stanowiły nominalnie 130,7%, a realnie 109,0% wykonania roku 1995 oraz 121,2% w stosunku do ustawy budżetowej i 100,0% budżetu po zmianach,
- w zakresie „pozostałej działalności” w wysokości 21.287 tys. zł, co stanowiło nominalnie 119,6%, a realnie 99,7% wykonania roku 1995 oraz 195,2% w stosunku do ustawy budżetowej i 99,9% budżetu po zmianach.

Najwyższy udział (64,5%) w wydatkach majątkowych ogółem (91.961 tys. zł) miały wydatki inwestycyjne w gospodarce komunalnej w kwocie łącznej 59.345 tys. zł (w tym inwestycje centralne: Dworzec Kaliski - 2 zadania w kwocie 19.200 tys. zł, ul. Pabianicka - II etap - 8.300 tys. zł i GOŚ - 9.900 tys. zł), w ochronie zdrowia w wysokości
10.818 tys. zł (11,8%) oraz w opiece społecznej w kwocie 9.226 tys. zł (10,0%).

Wydatki inwestycyjne w ochronie zdrowia dotyczyły głównie zakupów inwestycyjnych, w tym zwłaszcza aparatury i sprzętu medycznego oraz środków transportu dla Wojewódzkiej Kolumny Transportu Sanitarnego w Łodzi, a w opiece społecznej wiązały się z rozbudową i wyposażeniem państwowych domów pomocy społecznej oraz środowiskowych domów samopomocy.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 13.913 osób, w tym w dziale 91 - 660 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 340 osób, tj. o 2,5 %, w tym w dziale 91 niższe o 74 osoby, tj. o 10,1%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 925 osób, a w dziale 91 o 55 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 758,7 zł, w tym w dziale 91 - 939,7 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 24,1%, w tym w dziale 91 o 32,4%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 66.274 tys. zł, w tym wymagalne 41.828 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 27,7% i 21,5%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie
2.478 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 27,3%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 23.547 tys. zł i były wyższe o 18,9% od kwoty planowanej po zmianach. Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ zwiększeniu z 3,5% w 1995 r. do 5,7% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 23.373 tys. zł i były o 18,7% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 39,8% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 240 tys. zł i były niższe o 30,6% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły wysokiego zadłużenia służby zdrowia (56.794 tys. zł - 99,2% zobowiązań ogółem), w tym
46.099 tys. zł (81,2%) z tytułu dopłat do leków dla uprawnionych.

Zobowiązania wymagalne w ochronie zdrowia (41.320 tys. zł) ukształtowały się na poziomie 72,8% zobowiązań ogółem i dotyczyły refundacji aptekom dopłat do leków dla uprawnionych (35.072 tys. zł) oraz zobowiązań jednostek służby zdrowia (6.248 tys. zł), w tym szpitali - 5.460 tys. zł. W 6 jednostkach służby zdrowia zobowiązania wymagalne w ogólnej kwocie 6.248 tys. zł, w tym w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. M. Kopernika w Łodzi w wysokości 3.846 tys. zł, wystąpiły przy jednoczesnym wykorzystaniu środków finansowych na poziomie 100% kwoty planowanej, co zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe (tekst jednolity Dz.U. z 1993 r. nr 72, poz. 344 z późn. zm.) stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/47 - województwo łódzkie, stwierdzając uchybienia nie mające jednak istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły naruszenia dyscypliny budżetowej w niektórych jednostkach służby zdrowia, w kwocie 6.248 tys. zł, tj. 1,0% wydatków ogółem.

W związku z ustaleniami kontroli sformułowano następujące wnioski pokontrolne:

1. Kontynuowanie prowadzonych działań egzekucyjnych należności budżetowych.
2. Finansowanie zadań rzeczowych w granicach posiadanych środków finansowych, celem ograniczenia wysokości zobowiązań.

3. Zwiększenie nadzoru i kontroli nad planowaniem i realizacją zadań inwestycyjnych w jednostkach służby zdrowia.
4. Podjęcie działań, w tym organizacyjnych, dla zapewnienia skutecznego nadzoru nad rozliczeniami finansowymi, wynikającymi ze sprzedaży leków osobom uprawnionym oraz kontroli recept zrealizowanych przez apteki.
5. Przekazywanie środków dotacji budżetowej na realizację zadania 2 i 3 I etapu budowy GOŚ, po spełnieniu przez inwestora tej inwestycji warunków określonych w § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 grudnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad planowania i finansowania inwestycji dotowanych z budżetu państwa,

CZĘŚĆ 85/49 - WOJEWÓDZTWO NOWOSĄDECKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 12.077 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 3.103 tys. zł, tj. o 34,6%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.104 tys. zł, tj. o 21,1%, a realnie o 1,0%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów (3.822 tys. zł), odpłatność pensjonariuszy za pobyt w domach pomocy społecznej (2.595 tys. zł), grzywny i kary (1.991 tys. zł) oraz opłaty paszportowe i za uprawnienia budowlane (1.472 tys. zł).

Tak znaczna różnica, pomiędzy planowaną i zrealizowaną wielkością dochodów, była wynikiem wyższych dochodów w działach 74, 86 i 91.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły:

– niewszczęcia postępowania egzekucyjnego należności w kwocie 490 tys. zł z tytułu mandatów kredytowych;

dokonywania przypisów opłat za wieczyste użytkowanie gruntów bez aktualizacji ich ceny, w wyniku czego szacunkowa wartość utraconych dochodów budżetowych wyniosła w 1996 r. około 377 tys. zł.

Wydatki

Ustalone w ustawie budżetowej na 1996 r. wydatki w wysokości 340.578 tys. zł zostały w ciągu roku zwiększone o 20.330 tys. zł, do łącznej wysokości 360.908 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły:

– płac z pochodnymi - 4.547 tys. zł (22,4%),
– dotacji z tytułu refundacji gminom wydatków poniesionych na inwestycje z zakresu infrastruktury mieszkaniowej - 3.188 tys. zł (15,7%),
– dotacji dla gmin na wypłatę dodatków mieszkaniowych - 3.180 tys. zł (15,6%),
– rozbudowy i adaptacji obiektów na domy pomocy społecznej - 1.237 tys. zł (6,1%).

Zrealizowane wydatki wyniosły 360.716 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 79.579 tys. zł, tj. o 28,3%, a realnie o 7,0%.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki na ochronę zdrowia - 64,7% i opiekę społeczną - 15,5%.

Wydatki na ochronę zdrowia wyniosły 233.206 tys. zł, co oznacza pełne wykonanie planu po zmianach i równocześnie wzrost w stosunku do ustawy budżetowej o 3,0%, a do wykonania w 1995 r. nominalnie o 24,7% i realnie o 4,0%. Większość tych środków wykorzystano na:

– szpitale ogólne - 140.583 tys. zł, tj. 60,3% i w stosunku do 1995 r. było to realnie więcej 13,3%;
– lecznictwo ambulatoryjne otwarte - 46.290 tys. zł, tj. 19,8% i w stosunku do 1995 r. było to realnie więcej o 4,6%;
– dopłaty do leków dla uprawnionych - 26.768 tys. zł, tj. 11,5% i w stosunku do 1995 r. oznaczało to zmniejszenie - nominalnie o 12,9%, a realnie o 27,4%.

Wydatki na opiekę społeczną wyniosły 56.670 tys. zł, co oznacza wykonanie planu po zmianach w 99,7% oraz wzrost w stosunku do ustawy budżetowej o 13,1% i do wykonania w 1995 r. nominalnie o 27,9%, a realnie o 6,7%.

Większość tych środków wykorzystano na:

- zasiłki i pomoc w naturze - 23.229 tys. zł, tj. 41,2% i w stosunku do 1995 r. było to realnie więcej o 1,9%;
- funkcjonowanie domów pomocy społecznej - 19.869 tys. zł, tj. 35,0% i w stosunku do 1995 r. było to realnie więcej o 1,5%.

Na inwestycje wydatkowano 63.138 tys. zł, tj. 17,5% wydatków ogółem z budżetu wojewódzkiego, z tego na:

- inwestycje państwowych jednostek i zakładów budżetowych - 49.091 tys. zł, tj. 77,8%, przy czym głównie na budownictwo inwestycyjne (93,4%), a w tym przede wszystkim na budowę Szpitala im. Jana Pawła II w Nowym Targu (72%),
- dotacje dla gmin - 14.047 tys. zł, tj. 22,2%, w tym głównie na budowę oczyszczalni ścieków z siecią dosyłową Nowy Sącz - Wielopole (57%).

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 12.455 osób, w tym w dziale 91 - 490 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 121 osób, tj. o 1,0%, a w dziale 91 niższe o 5 osób, tj. również o 1,0%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było wyższe o 38 osób, a w dziale 91 niższe o 15 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) wyniosło 704 zł, a w dziale 91 - 877 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło o 23,9%, a w dziale 91 o 26,0%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 36.778 tys. zł, w tym wymagalne 30.674 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 164,0% i 211,8%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.437 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 62,9%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej (bez jednostek upowszechniania kultury) wyniosły w 1996 r. 8.643 tys. zł i były niższe od kwoty planowanej (po zmianach) o 11,9%; gospodarka pozabudżetowa w tym zakresie nie była dotowana.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej (również bez ww. jednostek) wyniosły w 1996 r. 8.636 tys. zł i były niższe o 9,1% od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 22,9% od wykonania 1995 r.

Wpłaty do budżetu wyniosły 350 tys. zł i były niższe o 10,3% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości w realizacji wydatków, stanowiące w części również naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 ustawy - Prawo budżetowe), dotyczyły:

a) w jednostkach budżetowych:
   - dokonywania wydatków i zaciągania zobowiązań przekraczających plany finansowe (pkt 2 i 7),
   - naruszania zasad, form i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych, ustalonych ustawą o zamówieniach publicznych (pkt 14),
   - niedokonywania zleconych przez urzędy skarbowe operacji, związanych ze wzajemnym potrącaniem zobowiązań podatkowych podmiotów gospodarczych i zobowiązań jednostek ochrony zdrowia (pkt 10),
   - nieprawidłowości w przyznawaniu i rozliczaniu dotacji jednostkom niepaństwowym i gminom,
   - podejmowania realizacji zadań inwestycyjnych bez należytej oceny ich celowości i efektywności ekonomicznej,
   - nieuzasadnionego przekazywania niewykorzystanych środków z wydatków bieżących na rachunki inwestycyjne,
   - wydatkowania środków budżetowych w sposób niegospodarny i niecelowy.

   Z naruszeniem przepisów prawa i zasady oszczędnego wydatkowania środków budżetowych wydatkowano łącznie 12.806 tys. zł.

b) w gospodarce pozabudżetowej - wydatkowania ze środka specjalnego:

- 147 tys. zł na płace z pochodnymi,
- 60 tys. zł w wyniku niewłaściwej realizacji jednej z umów.

Wobec 35 osób winnych naruszenia dyscypliny budżetowej wszczęte zostało postępowanie przed Komisją Orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie Nowosądeckim.

Ponadto wystąpiono do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Krakowie (w związku z wydatkowaniem środków budżetowych z pominięciem ustawy o zamówieniach publicznych) o wszczęcie postępowania w stosunku do 2 osób.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 85/49 - województwo nowosądeckie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednak zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

W wyniku ustaleń kontroli Urzędu Wojewódzkiego w Nowym Sączu skierowano do Wojewody Nowosądeckiego wnioski dotyczące:

1. Zwiększenia skuteczności nadzoru nad realizacją budżetu celem:
   - zmniejszenia skali dokonywanych zmian w budżecie pod koniec roku, utrudniających dysponentom III stopnia pełne zachowanie zasad i trybu wykonywania budżetu, określonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z 2 sierpnia 1991 r.,
   - wyeliminowania przypadków nieuzasadnionego przesuwania pod koniec roku środków budżetowych z wydatków bieżących na rachunki inwestycyjne,
   - zaprzestania dokonywania z budżetu nieuzasadnionych przedpłat i zaliczek na zakupy inwestycyjne,
   - wyeliminowania przypadków naruszania i omijania procedur, określonych w ustawie z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, a ponadto rozważenia możliwości dokonywania zakupów aparatury medycznej dla jednostek ochrony zdrowia przez jednego dysponenta środków.
2. Dokonania analizy stanu wyposażenia i stopnia wykorzystania aparatury medycznej posiadanej przez jednostki ochrony zdrowia oraz opracowania i zatwierdzenia wieloletniego programu inwestycyjnego, określającego m.in. hierarchię potrzeb w tym zakresie.
3. Wykorzystania prowadzonej od kilku lat ewidencji kosztów funkcjonowania jednostek ochrony zdrowia, do poprawy efektywności ich działania i zwiększenia skuteczności nadzoru merytorycznego sprawowanego przez dyrektora Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego.
4. Wyeliminowania uchybień naruszających postanowienia rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w zakresie warunków i trybu zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym oraz zasad rozliczania dotacji.
5. Odzyskania kwoty ok. 60 tys. zł, wynikającej z niewłaściwie realizowanej umowy z dnia 1 stycznia 1996 r. oraz ewentualnego innego sposobu zorganizowania egzaminów osób ubiegających się o prawo kierowania pojazdami mechanicznymi.

Łącznie, kwota uszczupleń, stwierdzonych w wyniku kontroli w Urzędzie Wojewódzkim, wyniosła 912,3 tys. zł, a kwota innych nieprawidłowych wydatków - 1.205,6 tys. zł. Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła o odzyskanie - do budżetu państwa oraz na rzecz gospodarki pozabudżetowej - kwoty 135,3 tys. zł (odzyskano już 24,6 tys. zł).

Kontrole w pozostałych jednostkach, objętych niniejszą informacją, wykazały uszczuplenia w kwocie 238,7 tys. zł (wystąpiono o jej zwrot do budżetu państwa) oraz inne nieprawidłowe wydatki w kwocie 9.246 tys. zł.

CZĘŚĆ 85/51 - WOJEWÓDZTWO OLSZTYŃSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 22.950 tys.zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 6.081 tys. zł, tj. o 36 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.148 tys. zł, tj. o 10,3 %, a realnie były niższe o 8 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996r. były wpływy z tytułu:

- prywatyzacji - 8.446 tys. zł, tj. 36,8 % ,
- mandatów karnych, różnych opłat i dochodów - 3.967 tys. zł, tj. 17,4%,
- opłat za pobyt w domach pomocy społecznej - 3.678 tys. zł, tj. 16 % .

Znacząco wyższe niż planowane w ustawie budżetowej dochody osiągnięto w dziale 97 Różne rozliczenia /prywatyzacja/, o 3.697 tys. zł, tj. o 77,8 %, w wyniku zwiększenia dochodów ze sprzedaży majątku sprywatyzowanych przedsiębiorstw.

Duży był wzrost należności budżetowych, zwłaszcza w dziale 97 Różne rozliczenia (prywatyzacja), które wyniosły 6.200 tys. zł, tj. 40,6 % należności długoterminowych.

Nie podjęto też postępowania egzekucyjnego wobec „ROLMEX" SA w Warszawie, którego zaległości na koniec 1996r wyniosły 672 tys. zł, tj. 8 % ogółu zaległości w budżecie Wojewody Olsztyńskiego.

W zakresie realizacji dochodów nie stwierdzono naruszenia dyscypliny budżetowej.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/51 województwo olsztyńskie w wysokości 357.793 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 37.680 tys. zł, do łącznej wysokości 395.473 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie paragrafu 89 Dotacje celowe na finansowanie zadań bieżących zleconych gminom w ogólnej kwocie 13.671 tys. zł, tj. 36,3 % ogółu zwiększeń i paragrafu 86 Dotacje celowe na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin w kwocie 12.267 tys. zł, tj. 32,6% zwiększeń.

Zrealizowane wydatki wyniosły 395.461 tys. zł, tj. 100 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 45.495 tys. zł, tj. o 13 %, a realnie były niższe o 5,8 %.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków, największy udział miały wydatki działów: 85 Ochrona zdrowia, 86 Opieka społeczna w łącznej kwocie 301.271 tys. zł, tj. 76,2%.

Wydatki na ochronę zdrowia w 1996r ukształtowały się w kwocie 232.583 tys. zł i były wyższe o 3,6 % w porównaniu do wielkości zapisanych w ustawie budżetowej i o 6,5 % w porównaniu do wykonania 1995 roku.

Wydatki na opiekę społeczną wyniosły 87.688 tys. zł i były o 20,5 % wyższe w stosunku do ustawy budżetowej i o 23,8 % wyższe od wykonania w 1995 r.

W stosunku do planu po zmianach, wymienione wydatki wykonano w 100 %.

Najistotniejsze efekty rzeczowe wydatków inwestycyjnych w służbie zdrowia to rozbudowa szpitala w Ostródzie, budowa pawilonu rehabilitacyjnego przy Wojewódzkim Szpitalu Dziecięcym w Olsztynie i modernizacja szpitala w Szczytnie. W opiece społecznej znaczące efekty to modernizacja i doposażenie zaplecza technicznego 8 domów pomocy społecznej oraz zakup kondygnacji budynku na siedzibę Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej.

Przeciętne zatrudnienie w 1996r wyniosło 12.844 osoby , w tym w dziale 91 - 616 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 229 osób, tj. o 1,8 %, w tym w dziale 91 o 12 osób tj. o 1,9 %. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 764 zł, w tym w dziale 91 - 888 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25 % w tym w dziale 91 o 24,5 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 55.786 tys. zł, w tym wymagalne 47.526 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 82,7 % i 100,1 %.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 4.934 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 10,2 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 22.841 tys. zł i były niższe o 20,3 % od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w tych dochodach uległ zmniejszeniu z kwoty 101 tys. zł, tj. 0,4 % w 1995 r. do zera w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 22.616 tys. zł i były o 19,9 % niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 23,4 % wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 212 tys. zł i były wyższe o 35,9 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości w zakresie realizacji wydatków dotyczyły:

- zaciągania przez jednostki ochrony zdrowia zobowiązań przekraczających ich plany finansowe,
- refundacji aptekom kwot z tytułu sprzedaży leków osobom uprawnionym, bez ich merytorycznej kontroli.

Ustalenia kontroli pozwoliły na skierowanie do Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej przy Wojewodzie Olsztyńskim wniosków wobec 13 osób winnych naruszenia dyscypliny budżetowej przez czyny określone art. 57 ust. 1 pkt. 8 i 16 ustawy z 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe (Dz U z 1993 r. Nr 73, poz. 344, ze zm.)

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/51 Wojewody Olsztyńskiego, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły nie egzekwowania dochodów w kwocie 672 tys. zł oraz dalszego wzrostu zobowiązań wymagalnych, przekraczających plany finansowe do kwoty 47.526 tys. zł, z naruszeniem art. 42 ust. 3 ustawy Prawo budżetowe.
W stosunku do zrealizowanych wydatków ogółem stanowiło to 12,01 %.

Wyniki przeprowadzonych kontroli pozwoliły na sformułowanie następujących wniosków pokontrolnych :

1. Przeciwdziałać powstawaniu zobowiązań wymagalnych poprzez zwiększenie nadzoru nad realizatorami budżetu.
2. Zwiększyć działania egzekucyjne w stosunku do podmiotów posiadających nieuregulowane należności budżetowe.
3. Uregulować finansowanie z budżetu etatów placówki dokonującej badań z zakresu medycyny przemysłowej na rzecz Przedsiębiorstwa Obsługi"Uniwersytek Warmińsko - Mazurski" spółka z o.o. oraz rozliczyć należne bnudżetowi dochody.

Objąć kontrolą merytoryczną refundację aptekom kwot z tytułu sprzedaży leków osobom uprawnionym.

Stwierdzone uszczuplenia finansowe wyniosły 15.519 tys. zł, w tym 14.847 tys. zł z tytułu znacznych zobowiązań wymagalnych jednostek ochrony zdrowia, które przekroczyły ich plany finansowe i 672 tys. zł z tytułu nieegzekwowania należności budżetowych.

CZĘŚĆ 85/53 - WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 29.196,8 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 3.202 tys. zł, tj. o 12,3%. W porównaniu do 1995 r.

dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 4.199 tys. zł, tj. o 16,8%, a realnie niższe o 2,6%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: wpływy ze sprzedaży nieruchomości, odpłatność za użytkowanie, zarząd oraz użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa - 8.941 tys. zł, wpływy z prywatyzacji i sprzedaży majątku Skarbu Państwa - 7.622 tys. zł oraz odpłatności podopiecznych za pobyt w domach pomocy społecznej - 4.800 tys. zł. Naruszeń dyscypliny budżetowej przy realizacji dochodów nie stwierdzono.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/53 - Województwo opolskie w wysokości 437.328 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 41.705 tys. zł oraz zmniejszone o 1.433 tys. zł per saldo o 40.272 tys. zł, tj. do łącznej wysokości 477.600 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. rozdziałów:

- 8511 - Szpitale ogólne 22.950 tys. zł,
- 8514 - Wojewódzkie zespoły specjalistyczne 1.169 tys. zł,
- 8533 - Zakłady leczniczo-opiekuńcze 1.120 tys. zł,
- 8595 - Pozostała działalność 1.875 tys. zł,
- 8611 - Domy pomocy społeczne 5.374 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 477.377,3 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 30.149 tys. zł, tj. o 6,7%, a realnie były niższe o 11% głównie wskutek zmniejszenia o 55% realnych nakładów na inwestycje w ochronie zdrowia.

Największy udział w wydatkach miała ochrona zdrowia - 63,8% i opieka społeczna - 17,6%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 17.364 osób, w tym w dziale 91 - 715 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 840 osób, tj. o 4,6%, w tym w dziale 91 wyższe o 10 osób, tj. o 1,4%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 710 osób, a w dziale 91 Administracja państwowa i samorządowa niższe o 10 osób. Przeciętne miesięczne

wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 740 zł, w tym w dziale 91 Administracja państwowa i samorządowa - 823 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 23,9%, w tym w dziale 91 Administracja państwowa i samorządowa o 26,0%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 53.047 tys. zł, w tym wymagalne 43.774 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 96,4% i 114,1%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.972 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do 1995 r. o 2%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 25.502 tys. zł i były niższe o 8,9% od kwoty planowanej po zmianach.

Dotacji z budżetu dla gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. nie udzielono, podczas gdy w 1995 r. udzielono ją w wysokości 463 tys. zł (środki specjalne).

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 24.308 tys. zł i były o 10,1% niższe od planowanych po zmianach oraz o 19,9% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 371 tys. zł i były niższe o 9,5% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły dalszego zaciągania zobowiązań, które - przy uwzględnieniu wymagalnych terminów płatności i zobowiązań wymagalnych z okresów poprzedzających rok budżetowy - przekraczały plany finansowe jednostek wykonujących budżet. Zobowiązania te wystąpiły wyłącznie w dziale 85 - Ochrona zdrowia i wynosiły na koniec 1996 r. - 43.774 tys. zł. Dotyczyły one głównie wydatków rzeczowych bezpośrednio zależnych od dysponentów III stopnia. Kwotowo najwyższe przyrosty zobowiązań wymagalnych (bez zobowiązań z tytułu dopłat do leków) wystąpiły w takich jednostkach jak: ZOZ w Brzegu o 1.551 tys. zł do kwoty 3.069 tys. zł ZOZ w Kędzierzynie-Koźlu o 2.045 tys. zł do kwoty 4.370 tys. zł, w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Opolu o 3.126 tys. zł do kwoty 5.237 tys. zł.

Wskutek istniejących zobowiązań wymagalnych budżet ponosił dodatkowe straty w postaci płaconych odsetek, które w 1996 r. wyniosły 2.970 tys. zł a ponadto zwiększone zobowiązania obciążyły realizację zadań 1997 r. gdyż na koniec 1996 r. jednostki ochrony zdrowia nie zostały oddłużone.

Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego prowadził: analizy miesięcznych wydatków budżetowych, kwartalne oceny sytuacji finansowej jednostek ochrony zdrowia, analizę realizacji programów oszczędnościowo-dostosowawczych. Ponadto w 1996 r. odbyto 5 narad z kierownikami jednostek ochrony zdrowia, których przedmiotem były zagadnienia związane z realizacją zadań budżetowych i przestrzeganie dyscypliny budżetowej.

Z oceny sytuacji finansowej w ochronie zdrowia, dokonanej po trzech kwartałach 1996 r. wynikało m.in., że w 15 jednostkach organizacyjnych ochrony zdrowia nastąpiło naruszenie dyscypliny budżetowej. O żadnym z przypadków stwierdzonego naruszenia dyscypliny budżetowej kierownicy tych jednostek nie zawiadomili Wojewódzkiej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej; nie uczynił tego również dyrektor Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli - pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/53 - Województwo opolskie stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły zaciągania zobowiązań ponad planowane wydatki, które wystąpiły wyłącznie w dziale 85 - Ochrona zdrowia. Wskutek powyższego w dziale tym na koniec 1996 r. wykazano 43.774 tys. zł zobowiązań wymagalnych, które stanowiły 14,4% ogółu wydatków na ochronę zdrowia i 9,2% całości wydatków budżetu Wojewody Opolskiego. Przyczyny powstania i narastania zobowiązań wymagalnych w ochronie zdrowia scharakteryzowano powyżej.

Z ustaleń kontroli wynika, że w 1996 r. Wojewoda Opolski sprawował - przy pomocy swoich służb - nadzór i kontrolę nad gospodarką finansową podległych mu jednostek organizacyjnych, stosownie do obowiązku wynikającego z art. 39, ust. 3 ustawy - Prawo budżetowe. Oddział Kontroli Wydziału Polityki Regionalnej przeprowadził w 1996 r. kontrole w 44 jednostkach, tj. 26% jednostek korzystających z dotacji w ramach budżetu Wojewody Opolskiego. Wyniki kontroli w 4 przypadkach omówiono na naradach pokontrolnych; wysłano 23 wystąpienia pokontrolne zawierające 260 wniosków oraz sporządzono 9 ocen (po kontrolach kompleksowych) zawierających 40 wniosków. W trzech przypadkach wystosowano zawiadomienia do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie

dyscypliny budżetowej, która w 1996 r. odnotowała wpływ 24 zawiadomień skierowanych przez kierowników jednostek, gdzie nastąpiły przypadki naruszenia dyscypliny budżetowej.

W 1996 r. Komisja Orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej wydała 26 orzeczeń i postanowień, przy czym upływ czasu od daty wpływu zawiadomienia do rozstrzygnięcia wynosił od 2 do 10 miesięcy.

Wydane orzeczenia dotyczyły 19 przypadków naruszenia dyscypliny budżetowej przez jednostki ochrony zdrowia i jednego przypadku naruszenia dyscypliny budżetowej przez kierownictwo Wydziału Administracyjno-Gospodarczego Urzędu Wojewódzkiego. W każdym z wymienionych przypadków, pomimo orzeczenia winy wobec osób odpowiedzialnych za naruszenie dyscypliny budżetowej, odstąpiono od wymierzenia kary.

CZĘŚĆ 85/55 - WOJEWÓDZTWO OSTROŁĘCKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 6.207 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na rok 1996 były wyższe o 1.808 tys. zł, tj. o 41,1%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 805 tys. zł,

tj. o 14,9%, a realnie były niższe o 4,2%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były opłaty za użytkowanie mienia Skarbu Państwa - 2.063 tys. zł, tj. 33,3% oraz opłaty paszportowe i mandaty karne - 1.712 tys. zł, tj. 27,6%.

Zrealizowane dochody znacząco wyższe od planowanych wystąpiły w 2 działach, tj. 74 - gospodarka komunalna oraz niematerialne usługi komunalne - o 663 tys. zł,

tj. o 47,4% i 91 - administracja państwowa i samorządowa - o 567 tys. zł, tj. o 47,3%.

Było to wynikiem spłaty należności z lat poprzednich w kwocie 331 tys. zł oraz wyższymi o 557 tys. zł dochodami z tytułu grzywien.

W zakresie gromadzenia dochodów nie były objęte postępowaniem egzekucyjnym należności budżetowe z tytułu grzywien w kwocie 253,8 tys. zł, tj. 61,2% ich stanu.

Nie stwierdzono przypadków naruszenia dyscypliny budżetowej po stronie dochodów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na rok 1996 ustalono wydatki w części 85/55 - woj. ostrołęckie - w wysokości 189.210 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone

o 20.434 tys. zł do łącznej wysokości 209.644 tys.zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie:

- § 86 - dotacji celowych na finansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin w kwocie 4.671 tys. zł,
- § 89 - dotacji celowych na finansowanie własnych zadań bieżących gmin w kwocie 4.147 tys. zł.

Zmniejszenie wydatków wystąpiło w rozdziale 4009 o kwotę 401 tys. zł, co wynikało z ustawowej zmiany usytuowania Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin.

Zrealizowane wydatki wyniosły 209.243 tys. zł, tj. 100% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 39.956 tys. zł,

tj. o 23,6%, a realnie wzrosły o 3,1%.

Dominujący udział miały wydatki w działach 85 - ochrona zdrowia i 86 - opieka społeczna, które stanowiły łącznie 75,8% wydatków.

Zrealizowane wydatki w dziale 85 wyniosły 113.831 tys. zł, tj. 104,6% planu wg ustawy budżetowej oraz 118,9% wykonania w 1995 r.

Wykonane wydatki w dziale 86 zamknęły się kwotą 44.796 tys. zł i stanowiły 120,5% planowanej wielkości w ustawie budżetowej oraz 136,3% zrealizowanych w 1995 r.

W wyniku dokonanych wydatków inwestycyjnych uzyskano m. in. zwiększenie o 34 liczby miejsc w Domu Pomocy Społecznej w Ostrołęce.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 7.000 osób, w tym w dziale 91- 432 osoby. W porównaniu do 1995r. przeciętne zatrudnienie w 1996r. było wyższe o 72 osoby, tj. o 1,1%, w tym w dziale 91 o 4 osoby, tj. o 0,9%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 437 osób, a w dziale 91 o 26 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 745 zł, w tym w dziale 91 - 876 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996r. wzrosło o 25,6%, w tym w dziale 91 o 25,3%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 20.873 tys. zł, w tym wymagalne 17.226 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 79,2% i 87,8%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 920 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 53,9%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 10.382 tys. zł i były wyższe o 1% od kwoty planowanej, po zmianach. Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 24,9% w 1995 r. do 23,9% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 10.307 tys. zł i były wyższe o 0,3% od kwoty planowanej, po zmianach oraz o 31,7% wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 32,2 tys. zł i były niższe o 34,3% od wpłat dokonanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości w zakresie wydatków, które stanowiły również naruszenie dyscypliny budżetowej dotyczyły:

- zaciągnięcia zobowiązań finansowych na kwotę 17.226 tys. zł, przekraczających plan finansowy jednostek - art. 57 ust. 1 pkt 8 - ustawy - Prawo budżetowe,
- niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania środków budżetowych w kwocie 1.498 tys. zł otrzymanych z rezerwy celowej budżetu - art. 57 ust. 1 pkt 5 - ustawy - Prawo budżetowe,
- niezachowania trybu postępowania określonego przepisami ustawy o zamówieniach publicznych przy dokonywaniu zakupów towarów i usług ze środków budżetowych i pozabudżetowych w łącznej kwocie 131 tys. zł - art. 57, ust. 12 pkt. 14 - ustawy - Prawo budżetowe.

W związku ze stwierdzonymi naruszeniami dyscypliny budżetowej sporządzono 5 zawiadomień do Wojewódzkiej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie Ostrołęckim.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/55 (woj. ostrołęckie) mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.

- nieobjęcia postępowaniem egzekucyjnym należności z tytułu grzywien w kwocie 254 tys. zł,
- zaciągnięcia zobowiązań przekraczających plany finansowe 6 jednostek budżetowych,
- niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania z celowych rezerw budżetowych kwoty 1.498 tys. zł,
- niezachowania zasad, form i trybu postępowania określonego przepisami ustawy o zamówieniach publicznych przy zakupach towarów i usług za kwotę 131 tys. zł.

Stwierdzony stan faktyczny wskazuje na konieczność podjęcia następujących działań:

1. Zapobieganie dalszemu wzrostowi zobowiązań wymagalnych m.in. poprzez większy nadzór służbowy nad gospodarką budżetową w jednostkach ochrony zdrowia.
2. Zwiększenie skuteczności egzekucji należności budżetowych m.in. poprzez ścisłe współdziałanie z organami egzekucji sądowej i administracyjnej.
3. Zaniechanie niezgodnego z zapisami ustawy budżetowej dokonywania zmian w wydatkach budżetowych pochodzących z rezerw celowych budżetu państwa.

Ustalone uszczuplenia wyniosły 17.480 tys. zł w tym 17.226 tys. zł stanowiły zobowiązania wymagalne przekraczające plany finansowe jednostek i 254 tys.zł z tytułu nieuregulowanych należności.

CZĘŚĆ 85/57 - WOJEWÓDZTWO PILSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 10.149 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.079 tys. zł, tj. o 11,8%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 2.423 tys. zł, tj. o 19,2%, a realnie były niższe o 32,6%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: różne opłaty (4.717 tys. zł), wpływy z usług (2.771 tys. zł) oraz grzywny i kary (2.022 tys. zł).

Istotne różnice między dochodami planowanymi a zrealizowanymi wystąpiły w czterech działach. W trzech działach dochody wykonane były wyższe od planowanych, a w jednym - niższe. Wyższe od założonych w ustawie budżetowej na 1996 r. dochody osiągnięto w działach: 91 -administracja państwowa i samorządowa o 1.485 tys. zł, tj. o 71,7% i 97 - różne rozliczenia (prywatyzacja) o 150 tys. zł, tj. o 36,8% oraz w dziale 85 - ochrona zdrowia o 95 tys. zł tj. o 500,0%. Niższe od planowanych w ustawie budżetowej dochody uzyskano w dziale 74 - gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne o 871 tys. zł, tj. o 24,2%.

W dziale 91 - administracja państwowa i samorządowa osiągnięto wyższe od planowanych dochody we wszystkich podziałkach klasyfikacji budżetowej. W dziale 97 - różne rozliczenia (prywatyzacja) uzyskano w 1996 r. ponadplanowe wpływy ze sprzedaży składników majątkowych pozostałych po likwidacji przedsiębiorstw. W dziale 85 - ochrona zdrowia osiągnięto w 1996 r. ponadplanowe dochody, głównie ze sprzedaży składników majątkowych.

Do istotniejszych nieprawidłowości stwierdzonych w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów zaliczyć należy: wzrost zaległości z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian o 8,3%; wzrost zaległości z tytułu grzywien i kar o 562,9%; nieprzeprowadzanie kontroli działalności finansowej w urzędach rejonowych.

Odprowadzenie pobranych należności budżetowych po wyznaczonym terminie od 2 do 19 dni dotyczyło 3 państwowych jednostek budżetowych opieki społecznej w łącznej kwocie 7.265 zł i stanowiło 0,07% zrealizowanych dochodów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/57 - woj. pilskie w wysokości 217.117 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 21.474 tys. zł do łącznej wysokości 238.591 tys. zł. Zwiększenia wydatków, poza sfinansowaniem skutków podwyżek wynagrodzeń (3.316 tys. zł), dotyczyły m.in.: sfinansowania wydatków związanych z wdrożeniem Rejestru Usług Medycznych w kwocie 2.943 tys.zł; sfinansowania programu pilotażowo - wdrożeniowego przekształcenia jednostek budżetowych ochrony zdrowia w samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej w kwocie 2.275 tys. zł; dofinansowania własnych zadań inwestycyjnych gmin w kwocie 6.270 tys. zł, dofinansowania własnych zadań bieżących gmin (5.772 tys. zł).

Zrealizowane wydatki wyniosły 238.491 tys. zł, tj. 99,96% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 35.959 tys. zł, tj. o 17,8%, a realnie były niższe o 1,8%.

Wykonanie wydatków w stosunku do wykonania roku poprzedniego oraz ustawy budżetowej i planu po zmianach w dominujących działach było następujące: w Dziale 85 - Ochrona zdrowia wykonanie wyniosło 140.918 tys. zł i było wyższe od wykonania w roku 1995 o 18,4% i o 8,1% wyższe niż w ustawie budżetowej; w

Dziale 86 - Opieka społeczna: wykonanie wyniosło 49.476 tys. zł i było wyższe o 25,3% od wykonania roku 1995 i o 16,2% niż w ustawie budżetowej.

Środki zaplanowane na wydatki majątkowe w dziale 85 - Ochrona zdrowia w kwocie 14.812 tys. zł przeznaczono m.in. na: modernizację 2 bloków (operacyjnego i porodowego), 2 oddziałów chirurgicznych, oddziału położniczego i wewnętrznego, pracowni rentgenowskiej i endoskopowej oraz Oddziału Intensywnej Opieki Medycznej i Kardiologii, podłączenie do miejskiej sieci cieplnej oddziału obserwacyjno - zakaźnego dla dzieci, modernizację 2 przychodni rejonowych oraz na zakup sprzętu i aparatury medycznej.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 8.399 osób, w tym: w dziale 91 - Administracja państwowa i samorządowa 504 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 221 osób, tj. o 2,6%, w tym w dziale 91 o 14 osób, tj. 2,9%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 772 zł, w tym w dziale 91 -Administracja państwowa i samorządowa 867 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 26,4%, w tym w dziale 91 o 23,0%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 23.972 tys. zł, w tym wymagalne 21.069 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 80,3% i 85,5%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.049 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 12,2%.

Przychody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 14.231 tys. zł i były wyższe o 31,3% od kwoty planowanej (po zmianach). Rozchody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 14.041 tys. zł i były o 32,3% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 38,2% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 12 tys. zł i były niższe o 52% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli wydatków budżetowych nieprawidłowości dotyczyły: wzrostu w 1996 r. (w porównaniu do 1995 r.) zobowiązań wymagalnych w jednostkach ochrony zdrowia o 85,5%; udzielania aptekom zaliczek na poczet przyszłych odpłatności za leki; nieprzestrzegania przepisów obowiązujących w zakresie udzielania dotacji: dla jednostek niepaństwowych na realizację zadań państwowych (w kulturze i sztuce), na dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych realizowanych w systemie robót publicznych jako zadania własne gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem oraz na upowszechnianie doradztwa rolniczego; niezrealizowania 7 wniosków z poprzedniej kontroli budżetowej.

Wydatki z naruszeniem prawa wskazujące na naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust.1 Prawa budżetowego) dotyczyły: przyrostu zobowiązań wymagalnych (11 przypadków - pkt. 9) oraz nieprzestrzegania zasad postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych (1 przypadek - pkt.14). Zawiadomienia o naruszeniach dyscypliny budżetowej w związku z zaciągnięciem zobowiązań wymagalnych - do czasu zakończenia kontroli - zostały skierowane w trzech przypadkach.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu państwa za 1996 r. w części 85/57 - woj. pilskie, mimo stwierdzenia istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- wzrostu zobowiązań ogółem na koniec 1996 r. do kwoty 23.972 tys. zł, w tym zobowiązań wymagalnych do kwoty 21.069 tys. zł, tj. odpowiednio o 80,3% i 85,5% w stosunku do stanu na koniec grudnia 1995 r. Wzrostu płatności odsetek z tytułu nieterminowego regulowania zobowiązań w 1996 r. do kwoty 1.049 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu ze stanem na koniec grudnia 1995 r. o 12,2%,
- zaciągnięcia zobowiązań przekraczających plany finansowe przez 11 jednostek służby zdrowia w łącznej kwocie 21.069 tys. zł co stanowiło 8,8% zrealizowanych wydatków, co było działaniem nielegalnym,
- dopuszczenie do powstania zobowiązań wymagalnych stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej, określonej przepisami art. 57 ust. 1 pkt. 8 ustawy - Prawo budżetowe,
- dopuszczenia do nieuzasadnionej nadpłaty środków finansowych jednej z aptek, z tytułu realizacji recept za leki dla uprawnionych w kwocie 52 tys. zł tj. 0,02% wydatków ogółem, co było działaniem niecelowym i niegospodarnym,
- nieterminowego odprowadzenia na rachunki urzędów skarbowych pobranych należności budżetowych w łącznej kwocie 7.265 zł, co stanowiło 0,07% zrealizowanych dochodów,

- niezachowania trybu postępowania określonego przepisami ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz. U. z 1994 r. Nr 76, poz. 344 ze zm.) przy zakupach sprzętu o wartości 4,5 tys. zł,
- dopuszczenia do:
  - wzrostu zaległości z tytułu opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian z kwoty 4.770 tys. zł na koniec 1995 r. do kwoty 5.168 tys. zł wg stanu na 31 grudnia 1996 r. tj. o 8,3%.
  - nieprzeprowadzenia kontroli w urzędach rejonowych i w niektórych jednostkach opieki społecznej.
  - kontynuowania zakupów majątkowych dla jednostek służby zdrowia przez Wydział Zdrowia, tj. jednostkę organizacyjną urzędu nie posiadającą uprawnień dysponenta trzeciego stopnia środków budżetowych.

Stwierdzony stan faktyczny wskazywał na konieczność podjęcia następujących działań:

1. Wprowadzenia zmian organizacyjnych zapewniających przeprowadzanie systematycznych kontroli finansowych; kontynuowania nadzoru i kontroli w zakresie windykacji należności budżetowych, wzmożenia nadzoru w zakresie terminowego przekazywania dochodów budżetowych; zlikwidowania zaległości w przedstawianiu przez Rzecznika Dyscypliny Budżetowej do Komisji wniosków dotyczących naruszenia dyscypliny budżetowej.
2. Zaprzestania dokonywania z wolnej ręki zakupów składników majątkowych, których wartość przekracza 1000 ECU; sukcesywnego przekazywania przez Wydział Zdrowia środków budżetowych przeznaczonych na finansowanie zakupów majątkowych dla podległych jednostek opieki zdrowotnej;. wyeliminowania zaliczkowania odpłatności za leki w zakresie rozliczeń z aptekami; - wzmożenia działań w celu zapobiegania narastaniu zobowiązań wymagalnych oraz podjęcia działań w celu ograniczania wzrostu wydatków z tytułu kar i odszkodowań w jednostkach podległych Wydziałowi Zdrowia; wzmożenia działań w celu zapobiegania narastaniu zobowiązań wymagalnych oraz podjęcia działań w celu ograniczania wzrostu wydatków z tytułu kar i odszkodowań w jednostkach podległych Wydziałowi Zdrowia.
3. Udzielania dotacji na dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych realizowanych w systemie robót publicznych jako zadania własne gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem na podstawie wniosków spełniających wszystkie wymogi określone przepisami, wykonywania postanowień zawartych umów z jednostkami niepaństwowymi w sprawie realizacji zadań państwowych, zatwierdzania rozliczeń dotacji i przekazywania środków na realizację tych zadań w sposób zgodny z obowiązującymi wymogami.

CZĘŚĆ 85/59 - WOJEWÓDZTWO PIOTRKOWSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 13.887 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 4.822 tys. zł, tj. o 53,2 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były wyższe w ujęciu nominalnym o 4.059 tys. zł, tj. o 41,3 %, a realnie wzrosły o 17,8 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy uzyskane w działach:

- 91 „administracja państwowa" - 3.616 tys. zł, wyższe od planowanych (1.910 tys. zł) o 89,3% oraz od uzyskanych w 1995 r. nominalnie o 79,9%, a realnie o 50,0%. Zadecydowały o tym wpłaty z tytułu kar pieniężnych, głównie mandatów, w kwocie 2.541 tys. zł, wyższe od planowanych o 167,5 % na skutek ustawowych zmian w ich wysokości.
- 74 „ gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne" - 3.320 tys. zł, wyższe od planowanych (3.080 tys. zł) o 7,8%, a w porównaniu do 1995 r. wyższe nominalnie o 10,4%, lecz realnie niższe o 8,0%, uzyskane głównie z opłat za dzierżawę i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa (2.641 tys. zł).
- 97 „różne rozliczenia" (prywatyzacja) - 3.161 tys. zł, wyższe od planowanych (1.240 tys. zł) o 154,9% oraz od uzyskanych w 1995 r. nominalnie o 108,8% i realnie o 74,2%. Podstawową przyczyną było niedoszacowanie przewidywanych wpłat.

Istotnych nieprawidłowości w zakresie realizacji planu dochodów kontrola nie wykazała.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/59 - województwo piotrkowskie w wysokości 295.734 tys. zł. W ciągu roku wydatki zostały zwiększone o 15.001 tys. zł, do łącznej wysokości 310.735 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in.: podwyżki wynagrodzeń i wypłaty za dyżury lekarzy - 4.501 tys. zł, dofinansowania wypłat dodatków mieszkaniowych - 3.223 tys. zł, dożywiania dzieci w szkołach podstawowych - 1.084 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 310.313 tys. zł, tj. 99,9 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 50.819 tys. zł, tj. o 19,6 %, a realnie były niższe o 0,3 %.

W strukturze dominowały wydatki w działach:

- 85 „ochrona zdrowia" - 199.111 tys. zł (63,1 %), wyższe od założonych w ustawie budżetowej o 8.019 tys. zł, tj. o 4,2% oraz od poniesionych w 1995 r. nominalnie o 21,9%, a realnie o 1,7%;
- 86 „ opieka społeczna" - 55.080 tys. zł (17,4 %), wyższe od założonych w ustawie budżetowej o 4.336 tys. zł, tj. o 8,5% oraz do poniesionych w 1995 r. nominalnie o 21,7%, a realnie o 1,5%;
- 91 Administracja państwowa" - 17.345 tys. zł (5,5 %), wyższe od założonych w ustawie budżetowej o 1.648 tys. zł, tj. o 10,5% oraz od poniesionych w 1995 r. nominalnie o 20,4%, a realnie o 0,1%.

Wydatki majątkowe, określone w ustawie budżetowej na 17.882 tys. zł, zwiększono w ciągu roku do kwoty 22.291 tys. zł, tj. o 24,7%.

W dziale 85 wydatkowano 8.859 tys. zł, głównie na wznowienie budowy Szpitala Miejskiego w Radomsku (5.725 tys. zł) i zakupy sprzętu medycznego (2.239 tys. zł).

Wydatki na inwestycje w rolnictwie wyniosły 6.883 tys. zł, a przeznaczone były przede wszystkim na utrzymanie urządzeń melioracji wodnych (3.360 tys. zł) oraz budowę wodociągów, kanalizacji i oczyszczalni gminnych (3.355 tys. zł).

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 11.515 osób, w tym w dziale 91 - 564 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 166 osób, tj. o 1,5 %, w tym w dziale 91 o 21 osób, tj. o 3,7 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 89 osób, a w dziale 91 o 4 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 710,5 zł, w tym w dziale 91 -827,4 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 23,8 %, w tym w dziale 91 o 12 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 9.751 tys. zł, w tym wymagalne 4.243 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 46,4 % i o 38,1 %.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.452 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 23,5 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 9.787 tys. zł i były niższe o 10,4 % od kwoty planowanej (po zmianach). Działalność tych jednostek w 1996 r. nie była dotowana. W 1995 r. udział dotacji w dochodach wynosił 0,9 %.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 9.493 tys. zł i były o 9,9 % niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 33,2 % wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 255 tys. zł i były wyższe o 22,0 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/59 - województwo piotrkowskie, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia, nie mające istotnego wpływu na realizację budżetu.

Stwierdzone w toku kontroli przypadki naruszenie dyscypliny budżetowej na skutek zaciągania zobowiązań przez jednostki ochrony zdrowia były rezultatem spłaty zobowiązań z 1995 r. oraz niedoszacowania środków dla potrzeb tego działu. Wnioski do Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej opracował Wydział Finansowy Urzędu Wojewódzkiego w Piotrkowie Tryb.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, celem usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w realizacji budżetu wniosła m.in. o:

1. Zwiększenie nadzoru i kontroli w zakresie wykorzystania dotacji, w tym w szczególności dla spółdzielni mieszkaniowych oraz dla jednostek niepaństwowych realizujących zadania państwowe.
2. Poprawę racjonalności wydatkowania środków budżetowych przez jednostki ochrony zdrowia celem zapobiegania powstawaniu zobowiązań wymagalnych.
3. Bieżącą realizację wyników kontroli własnych w zakresie egzekwowania odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny budżetowej, wynikającej z przepisów art. 57 Prawa budżetowego.

Kontynuowanie działań skutkujących zwiększeniem efektywności egzekucji należności budżetowych.

CZĘŚĆ 85/61 - WOJEWÓDZTWO PŁOCKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 10.900 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 3.678 tys. zł, tj. o 50,9 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 3.032 tys. zł, tj. o 38,5 %, a realnie wzrosły o 15,6 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: dział 74 - „Gospodarka mieszkaniowa" (3.653 tys. zł), dział 97 - „Różne rozliczenia" (2.329 tys. zł) i dział 91 - „Administracja państwowa" (2.162 tys. zł). Wykonanie w 1996 r. planu dochodów w 150,9 % było m.in. wynikiem osiągnięcia ponadplanowych wpływów w dziale 74 (z tytułu gospodarki gruntami i kar za naruszenie przepisów ochrony środowiska), w dziale 97 (z tytułu prywatyzacji, dzierżawy i leasingu), w dziale 91 (z tytułu grzywien, kar, opłat i odsetek oraz ze sprzedaży akcji).

Wobec znaczących różnic pomiędzy dochodami planowanymi a uzyskanymi w wystąpieniu pokontrolnym sformułowane zostało zalecenie dotyczące doskonalenia metod planowania dochodów budżetowych celem precyzyjniejszego określania ich źródeł.

W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości i naruszeń dyscypliny budżetowej w zakresie gromadzenia dochodów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/61 - województwo płockie w wysokości 253.360 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 24.667 tys. zł, do łącznej wysokości 278.027 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie: § 31 - „Materiały i wyposażenie" w kwocie 5.331 tys. zł na spłatę zobowiązań służby zdrowia; § 89 - „Dotacje celowe na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin" w kwocie 4.025 tys. zł, w tym dotacja mieszkaniowa - 3.633 tys. zł i dożywianie uczniów - 392 tys. zł; § 11 - „Wynagrodzenia osobowe pracowników" w kwocie 3.642 tys. zł na podwyżki wynagrodzeń dla pracowników sfery budżetowej; § 88 - „Dotacje celowe na finansowanie zadań bieżących zleconych gminom" w kwocie 3.573 tys. zł, w tym 1.100 tys. zł na opiekę nad osobami ze schorzeniami psychicznymi i 1.000 tys. zł na pomoc ofiarom trąby powietrznej.

Zrealizowane wydatki wyniosły 277.935 tys. zł, tj. 99,97 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 22.298 tys. zł, tj. o 8,7 %, a realnie były niższe o 9,3 %.

W strukturze wydatków największy udział miały wydatki działów: 85 - „Ochrona zdrowia" - 55,7 %; 86 - „Opieka społeczna" - 19,8 %; 40 - „Rolnictwo" - 7,5 %.

Plan wydatków na 1996 r. w ochronie zdrowia, ustalony w kwocie 154.973 tys. zł wykonano w 100,0 %. Wydatki (działu 85) w 1996 r. po ich urealnieniu w stosunku do 1995 r. były niższe o 10,9 %. Wydatki inwestycyjne wyniosły 6.549 tys. zł, a na remonty i modernizację przeznaczono 1.083 tys. zł.

Plan wydatków działu 86 - „Opieka społeczna" w kwocie 45.633 tys. zł wykonano w 120,6 % (55.027 tys. zł), natomiast - po zmianach w 99,9 % (55.080 zł). Wydatki 1996 r. w porównaniu do 1995 r. były wyższe o 36,7 % (40.257 tys. zł), a po urealnieniu - o 14,0 %. Na inwestycje w dziale „Opieka społeczna" przeznaczono w 1996 r. 5.756,5 tys. zł, na zakupy inwestycyjne 408,5 tys. zł, a na remonty i modernizację 15 Domów Pomocy

Społecznej - 6.342 tys. zł. Wypłacone w 1996 r. świadczenia społeczne wyniosły 16.472 tys. zł, i w stosunku do poniesionych wydatków w 1995 r. w kwocie 14.550 tys. zł wzrosły o 13,2 %.

Plan wydatków po zmianach w dziale 40 - Rolnictwo, w kwocie 20.993 tys. zł zrealizowano w 100,0 %. Wydatki tego działu były wyższe o 10,0 % od poniesionych w 1995 r. (19.080 tys. zł). Po ich urealnieniu wydatki 1996 r. były niższe od wydatków w 1995 r. o 8,3 %. Główne pozycje wydatków dotyczyły: finansowania inwestycji jednostek i zakładów budżetowych w kwocie 7.347,4 tys. zł (35,0 % wydatków działu) oraz dofinansowania zadań własnych gmin w kwocie 5.000 tys. zł (23,8 %).

Efekty rzeczowe wydatków majątkowych to m.innymi: melioracja 1.259 ha gruntów, zdrenowanie 1.113 ha pól, modernizacja 5,2 km wałów p.powodziowych, wykonanie 3,5 km odwodnień przy wałach oraz 653,7 km sieci wodociągowych, 21,8 km sieci kanalizacyjnej, 10 stacji uzdatniania wody, 4 oczyszczalni ścieków (z czego 3 zakończone zostały w 1996 r.). Realizacja ww. zadań wpłynęła na zwiększenie stopnia zwodociągowania wsi do 49,8 % oraz skanalizowania do 2,2 % (wzrost w stosunku do roku 1995 odpowiednio o 8,25 % i 0,7 %).

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 8.812 osób, w tym w dziale 91 - 395 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie było niższe o 1.300 osób, tj. o 12,9 %, w tym w dziale 91 wyższe o 6 osób, tj. o 1,5 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 1.166 osób, a w dziale 91 - o 35 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 787 zł, w tym w dziale 91 - 903 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,3 %, w tym w dziale 91 o 22,5 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 25.347 tys. zł, w tym wymagalne 21.211 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 32,9 % i 39,9 %. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.576 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 52,9 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 11.110 tys. zł i były niższe o 24,6 % od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ zwiększeniu z 0,2 % w 1995 r. do 1,0 % w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 10.960 tys. zł i były o 24,0 % niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 23,9 % wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 14 tys. zł i były niższe 8,5-krotnie od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły: asekuracyjnego planowania dochodów budżetowych, nieterminowej wpłaty do budżetu nadwyżek środka specjalnego, niepełnego egzekwowana należności budżetowych, nieprzestrzegania przez jednostki budżetowe postanowień ustawy o zamówieniach publicznych.

Delegatura skierowała do właściwych komisji orzekających 5 zawiadomień o naruszeniu dyscypliny budżetowej przez 7 osób, a mianowicie wobec:

- kierowników urzędów rejonowych w Kutnie i Łęczycy oraz Dyrektora Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej w Płocku, którzy dokonali zakupu w trybie zamówienia „z wolnej ręki” i nieprawidłowe określenie trybu zamówienia, czym naruszyli art. 71 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych, co zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo budżetowe stanowi naruszenie dyscypliny budżetowej;

- Inspektora Wydziału Finansowego oraz Inspektora Wydziału Księgowości Urzędu Miasta w Płocku (działającego w imieniu Skarbnika Miasta Płocka), którzy naruszyli dyscyplinę budżetową w ten sposób, że sprawozdanie z wykonania budżetu gminy za 1996 r. sporządzili niezgodnie z § 2 ust.3 instrukcji w sprawie sporządzania kwartalnych sprawozdań z wykonania budżetów gmin, stanowiącej załącznik nr 2 do zarządzenia nr 22 Ministra Finansów z dnia 29 marca 1996 r. w sprawie sporządzania kwartalnych sprawozdań z wykonania budżetów gmin, naruszając tym samym dyscyplinę budżetową - art. 57 ust. 1 pkt 15 i art. 61 ust. 2 ustawy Prawo budżetowe;

- Głównego Księgowego Wydziału Administracyjnego Urzędu Wojewódzkiego w Płocku oraz Dyrektora tego Wydziału, którzy niedokonali w terminie planowanej wpłaty do budżetu nadwyżki środków obrotowych z

konta środka specjalnego, czym naruszył § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych i naruszył dyscyplinę budżetową - art. 57 ust. 1 pkt 7 ustawy Prawo budżetowe;

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/61 - województwo płockie, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Plan dochodów wykonano w 150,9 %. Nie stwierdzono przekroczenia planowanych kwot wydatków.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba kontroli Delegatura w Warszawie wniosła o:

1. Usprawnienie funkcjonowania służb administracyjnych Wojewody dla podniesienia efektywności egzekucji należności budżetowych.

2. Zdyscyplinowanie jednostek budżetowych dla wyeliminowania niekorzystnej tendencji wzrostu zobowiązań, a tym samym ograniczenia obciążeń budżetowych odsetkami.

3. Przeprowadzanie kontroli jednostek budżetowych w zakresie realizacji przestrzegania postanowień ustawy o zamówieniach publicznych.

4. Wyegzekwowanie od spółdzielni mieszkaniowej „Jedyna" nienależnie przyznanej dotacji w kwocie 4.936 zł.

Efektem kontroli NIK z wykonania budżetu państwa za rok 1996 w części 85/61 - województwo płockie było wpłacenie przez Wydział Administracyjny Urzędu Wojewódzkiego w Płocku kwoty 44.842 zł nadwyżki środków obrotowych na rachunku środka specjalnego, zwrot do budżetu państwa 10.043 zł, niewykorzystanej dotacji przez Urząd Miasta w Kutnie oraz - 47.491 zł przez Przedsiębiorstwo PKS Płock nienależnie pobranych dotacji, co daje łącznie - 102,3 tys. zł.

CZĘŚĆ 85/63 - WOJEWÓDZTWO POZNAŃSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 119.044,9 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 84.103,9 tys. zł, tj. o 240,7%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 84.431,9 tys. zł, tj. o 243,9%, a realnie wzrosły o 186,8%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy z: § 31 - Dochody ze sprzedaży akcji i udziałów Skarbu Państwa - 71.557,1 tys. zł (60,1%) - realizowane w dziale 97 - Różne rozliczenia, § 33 - Dochody z dzierżawy i leasingu - 15.375,3 tys. zł (12,9%) - realizowane w dziale 97 - Różne rozliczenia i § 64 - różne opłaty - 14.117,0 tys.zł (11,8%) - realizowany w działach: 40 - Rolnictwo i 74 - Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne oraz 91 - Administracja państwowa i samorządowa.

Dochody § 31 - dochody ze sprzedaży akcji i udziałów Skarbu Państwa lub gmin, zrealizowano w 11.926,2% planu określonego w ustawie budżetowej, a wpłynęła na to nieplanowana na etapie sporządzania projektu planu i ustawy budżetowej na 1996 r. sprzedaż akcji Spółki Goplana SA. W wyniku tej sprzedaży dochody Skarbu Państwa z tego tytułu wyniosły 71.015,1 tys. zł, udział akcji Skarbu Państwa w tej Spółce zmniejszył się z 47 do 17%, a cena uzyskana ze sprzedaży jednej akcji była wyższa o 44% od jej wartości nominalnej ustalonej w 1994 r. Bez wymienionej kwoty dochody planowane zrealizowane zostały w wysokości 48.029,8 tys. zł co stanowi 137,5% planu i 138,8% ich wykonania w 1995 r.

Stan należności budżetowych ogółem wzrósł z kwoty 87.982,7 tys. zł na koniec 1995 r. do kwoty 153.938,1 tys. zł na koniec 1996 r. tj. o 74,9%, w tym wzrost nieuregulowanych należności budżetowych odpowiednio z kwoty 3.677,2 tys. zł do 4.526,8 tys. zł tj. o 23,1%;

Pomimo osiągniętej poprawy realizacji dochodów w ujęciu statystycznym, występowały nadal nieprawidłowości w zakresie ich ewidencjonowania i terminowego odprowadzania powstałe na skutek nieprzestrzegania przez Wydział Finansów i podległe jednostki obowiązujących przepisów i wytycznych resortowych. Polegały one m. in. na: planowaniu dochodów w układach wykonawczych poszczególnych jednostek poniżej realizacji w roku poprzednim oraz niedokonywaniu korekt planu jednostek podległych w ciągu roku budżetowego; błędnym klasyfikowaniu wpływających kwot dochodów; nieterminowym i w niepełnej, należnej kwocie, dokonywaniu wpłat dochodów na konta urzędów skarbowych oraz nieprawidłowym sporządzaniu sprawozdań z realizacji budżetu.

Zaległości z tytułu opłat i kar za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian, utrzymywały się nadal na wysokim poziomie i stanowiły kwotę 8.226,3 tys. zł.

W toku kontroli stwierdzono 7 czynów wskazujących na naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 ustawy Prawo budżetowe - j. t. Dz. U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344 ze zm.) w jednostkach realizujących dochody budżetu państwa.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/63 - województwo poznańskie w wysokości 529.408,0 tys.zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 56.491,3 tys.zł, do łącznej wysokości 585.899,3 tys.zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły przykładowo: kwoty 31.440,2 tys. zł w dziale 85 - Ochrona zdrowia; kwoty 12.267,9 tys. zł w dziale 86 - Opieka społeczna. Zrealizowane wydatki wyniosły 585.436,1 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym niższe o 7.179,0 tys. zł, tj. o 1,2%, a realnie były niższe o 17,6%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 81.361,8 tys. zł, w tym wymagalne 73.259,1 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 119,7% i 113,9%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 9.580,2 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 1,1%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w Działach: 85 - Ochrona zdrowia, 322.823,2 tys. zł (55,14%); 86 - Opieka społeczna, 78.594,8 tys. zł (13,43%); 70 - Gospodarka komunalna 53.621,3 tys. zł (9,16%); 91- Administracja państwowa i samorządowa 25.547,7 tys. zł (4,36%); 40 - Rolnictwo, 25.387,7 tys. zł (4,34%).

Środki zaplanowane na wydatki majątkowe w dziale 70, w roku 1996 dotyczyły wyłącznie robót budowlano - montażowych (36.008 tys. zł). W ramach tych wydatków finansowano prace związane m. in. z: zagospodarowaniem Wzgórza Lecha w Gnieźnie, refundowano koszty infrastruktury towarzyszącej budownictwu mieszkaniowemu w 9 gminach, finansowano i dofinansowywano 3 inwestycje centralne (Wiadukt Dworcowy, Centralną Oczyszczalnię Ścieków i Poznański Szybki Tramwaj), dofinansowywano budowę oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej i przepompowni w 9 gminach oraz budowę ulicy w Czerwonaku i opłacono koszty związane z uregulowaniem stanu prawnego dróg krajowych i wojewódzkich.

Wydatki majątkowe w dziale 85, w roku 1996 dotyczyły robót budowlano - montażowych (19.441 tys. zł) i zakupów inwestycyjnych (6.753 tys. zł). Środki budżetowe przekazano m. in.: na budowę Szpitala dla ZOZ Nowe Miasto (inwestycja centralna), budowę i modernizację przychodni zdrowia i szpitali w 13 gminach oraz na zakup m.in. aparatury medycznej i sprzętu komputerowego dla przychodni zdrowia i szpitali.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 15.880 osób, w tym w dziale 91 - 701 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 25 osób, tj. o 0,2%, natomiast w dziale 91 było wyższe o 49 osób, tj. o 7,5%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 759,12 zł, w tym w dziale 91 - 917,65 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 23,9%, w tym w dziale 91 o 22,2%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 40.165 tys.zł i były niższe o 2,6% od kwoty planowanej (po zmianach). Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 39.908 tys.zł i były o 2,4% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 7,9% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 126,0 tys.zł i były niższe o 128,6% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości po stronie wydatków dotyczyły m.in.: nierzetelnego sporządzania sprawozdań budżetowych; nieprzestrzegania procedur w postępowaniu o udzielanie zamówień publicznych; nieprzestrzegania uregulowań w zakresie przydzielania, wykorzystywania i rozliczania dotacji dla jednostek niepaństwowych na zadania państwowe; niezgodnego z przeznaczeniem wydatkowania

środków na zadania z zakresu administracji rządowej zleconych gminom realizowane w ramach opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi; nieprzestrzegania procedury powierzania gminom zadań z zakresu administracji rządowej; nieefektywnego wykorzystywania środków na realizację zadań inwestycyjnych; niepełnej realizacji uregulowań dotyczących rozliczeń między budżetami wojewodów z tytułu zwrotu wydatków na refundację za leki dla uprawnionych; wzrostu zobowiązań wymagalnych w jednostkach służby zdrowia; nieprawidłowego udokumentowania w zakresie administrowania i procedury przekazywania nieruchomości Skarbu Państwa oraz przeprowadzania kontroli i prowadzenia postępowania pokontrolnego z naruszeniem obowiązujących przepisów.

W toku kontroli ustalono 63 czyny wskazujące na naruszenie dyscypliny budżetowej, określone w przepisach Prawa budżetowego. Spośród 63 czynów wskazujących naruszenie dyscypliny budżetowej po stronie wydatków, w 12 przypadkach dotyczących: przekroczenia wydatków budżetowych przewidzianych w planie finansowym jednostki wykonującej budżet (1 przypadek), pobrania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia w jednostce budżetowej lub jednostce gospodarki pozabudżetowej bez jednoczesnego opłacenia należnych składek na rzecz FUS i FP (3 przypadki) oraz naruszenia zasad, formy i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych (8 przypadków) - pisemne zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej skierowano do Wojewódzkiej Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie Poznańskim, dopiero w toku kontroli.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w części 85/63 - województwo poznańskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- Zwiększenia stanu należności budżetowych ogółem, które wzrosły z kwoty 87.982,7 tys. zł na koniec 1995 r. do kwoty 153.938,1 tys. zł na koniec 1996 r. tj. o 74,9%, przy wzroście nieuregulowanych należności budżetowych odpowiednio z kwoty 3.677,2 tys. zł do 4.526,8 tys. zł tj. o 23,1%.
- Nie zapewnienia terminowego odprowadzania dochodów przez Wojewódzki Zespół Pomocy Społecznej, w kwocie 275,1 tys. zł, co stanowiło 81,0% kwoty dochodów uzyskanych w ciągu roku obrachunkowego przez ten Wydział.
- Nie uzyskania dochodów pomimo podstaw ich uzyskania w kwocie nie mniejszej niż 3.259,3 tys. zł, tj. 2,7% zrealizowanych dochodów.
- Wydatkowania z naruszeniem prawa kwoty 77.888,8 tys. zł, tj. 13,3% wydatków ogółem.
- W kwocie tej zobowiązania przekraczające plany finansowe jednostek wyniosły 73.259,1 tys. zł (wzrost o 113,9% w porównaniu do stanu z końca grudnia 1995 r.), w tym przez 23 jednostki służby zdrowia w łącznej kwocie 73.258,9 tys. zł), co stanowiło 12,5% zrealizowanych wydatków ogółem, z naruszeniem legalności. Dopuszczenie do powstania zobowiązań wymagalnych stanowiło czyny wskazujące na naruszenie dyscypliny budżetowej, określonej przepisami art. 57 ust. 1 pkt. 8 ustawy Prawo budżetowe.
- Znacznego wzrostu zobowiązań budżetowych ogółem - do kwoty 81.361,8 tys. zł na koniec 1996 r., tj. o 119,7% w stosunku do stanu na koniec 1995 r. (37.033,5 tys. zł). W ich strukturze główny udział stanowiły zobowiązania Działu 85 - Ochrona zdrowia, które wyniosły 80.997,8 tys. zł, tj. 99,6% ogółu zobowiązań.
- Realizowania wydatków w sposób niecelowy i niegospodarny, co dotyczyło kwoty 14.495,5 tys. zł tj. 2,5% zrealizowanych wydatków ogółem.
- Poniesienia wydatków w kwocie 11.120,7 tys. zł , tj. 1,9% wydatków ogółem, z tytułu kar i odsetek sankcyjnych. W porównaniu do wykonania 1995 r. wydatki o charakterze odszkodowawczo - sankcyjnym wzrosły o 14,6%.
- Nieskutecznego realizowania wniosków z poprzednich kontroli w następującym zakresie:
  - terminowego i w pełnej wysokości przekazywania dochodów budżetowych na rachunki urzędów skarbowych (wniosek stawiany od 1994 r.);
  - przestrzegania ustawowych uregulowań dotyczących opłacania należnych składek na FUS i FP w terminach pobrania środków na wynagrodzenia (wniosek stawiany od 1994 r.);

  - terminowego rozliczania i zwrotu niewykorzystanych dotacji oraz wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem; przestrzegania procedury powierzania gminom zadań z zakresu administracji rządowej dotyczącej zawierania porozumień; zgodnego ze stanem faktycznym sporządzania sprawozdań budżetowych (wnioski stawiane od 1994 r.);
  - efektywnego wykorzystywanie środków na realizację zadań inwestycyjnych oraz dokonywania wnikliwego rozeznania potrzeb Urzędu i podległych jednostek w celu racjonalnego dysponowania środkami na rachunkach inwestycyjnych (wniosek stawiany od 1996 r.);
  - wzmożenia nadzoru i kontroli nad realizacją inwestycji w zakresie przestrzegania prawa budowlanego; zintensyfikowania nadzoru nad realizacją zamówień publicznych (wniosek stawiany od 1996 r.);
  - pełnego analizowania zobowiązań wymagalnych jednostek służby zdrowia; systematycznego regulowania zobowiązań finansowych w celu zahamowania wzrostu wydatków o charakterze sankcyjnym; przeciwdziałania zjawisku powstawania zobowiązań na koniec roku przy nie wykorzystanych środkach budżetowych (wnioski stawiane od 1994 r.);
  - wzmożenia nadzoru w zakresie przestrzegania zasad rachunkowości; dostosowanie obowiązujących regulaminów wewnętrznych Wydziałów do regulaminu organizacyjnego Urzędu (wnioski stawiane od 1995 r.).
- Niesprawowania należytego nadzoru i kontroli nad gospodarką finansową podległych jednostek organizacyjnych.
- Dopuszczenia do przydzielania, wykorzystania i rozliczania dotacji dla jednostek niepaństwowych na zadania państwowe w sposób niezgodny z obowiązującymi przepisami tj. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym (Dz. U. Nr 87, poz. 437); dla 144 zadań zleconych w dziedzinie kultury i sztuki nie sporządzano prawem wymaganych umów, a w 12 badanych porozumieniach (potraktowanych przez Urząd jako umowy) nie określono: terminu realizacji zadań, prawa do przeprowadzenia kontroli i oprocentowania dotacji podlegających zwrotowi; w dziedzinie kultury fizycznej i sportu 2 spośród 113 jednostek niepaństwowych przekazano dotacje na zadania nieujęte w wykazie zadań państwowych; w 38 badanych rozliczeniach stwierdzono brak pełnych danych, niewłaściwie opisane rachunki i brak innych wymaganych dowodów; 130 rozliczeń (na 424 przekazane dotacje) dotacji złożono po upływie wyznaczonego terminu; 12 jednostkom przekazano dotacje na zadania w dziedzinie kultury i sztuki, pomimo że jednostki te wielokrotnie nie dotrzymały terminu rozliczenia; w 4 przypadkach nie żądano zwrotu części dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem i niewykorzystanych; brak było bieżącego nadzoru nad wykorzystaniem środków - wniosków w tym zakresie nie zrealizowano od 1994 r. W Dziale 83 - Kultura i sztuka udzielanie dotacji z naruszeniem prawa dotyczyło 100% wydatków w zakresie dotacji dla jednostek niepaństwowych na zadania państwowe, tj. kwoty 761,2 tys. zł.
- Przydzielania i wykorzystania środki planowanych (wydatki na zadania bieżące zlecone gminom) na opiekę nad grobami i cmentarzami wojennymi w kwocie 25 tys. zł tj. 24,3% kwoty ogółem (103 tys. zł) na inne cele. Nieweryfikowania rozliczeń tych dotacji i nie przeprowadzano kontroli ich wykorzystania.
- Niepodejmowania dalszych działań wynikających z obowiązującego trybu postępowania wobec wierzycieli należności pieniężnych, przy podejmowaniu czynności zmierzających do zastosowania środków egzekucyjnych, co dotyczyło 9 podmiotów, które nie zrealizowały tytułów wykonawczych na kwotę 117,2 tys. zł, z tytułu opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian.
- Niewyegzekwowania od gmin rozliczenia dotacji na dofinansowanie wypłat dodatków mieszkaniowych w wyznaczonych terminach.
- Uchybień i nieprawidłowości w gospodarce pozabudżetowej dotyczących: sporządzania sprawozdań, kompletności zapisów w decyzjach o utworzeniu środka specjalnego oraz rozliczeń należności budżetowych z tytułu administrowania obiektami Skarbu Państwa.
- Przeprowadzania kontroli i prowadzenia postępowania pokontrolnego niezgodnie z obowiązującymi przepisami i uregulowaniami, w tym nie wykorzystywano stwierdzonych ustaleń i nie kierowano do Wojewódzkiej Komisji Orzekającej zawiadomień w przypadkach stwierdzenia naruszenia dyscypliny budżetowej.
- Nieuregulowanych należności z tytułu opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian stanowiły kwotę 8.226,3 tys. zł tj. 32.2% wpływów (25.517,2 tys. zł) z tego tytułu.

- Niewyegzekwowania od 106 aptek spośród 249, tj. 42,6%, z którymi zawarte zostały umowy refundacyjne, wymaganych zestawień należności z tytułu refundacji za leki dla osób uprawnionych, z uwzględnieniem podziału na województwa.
- Zaliczania do nakładów związanych z realizacją inwestycji centralnej pn. Szpital Zespołu Opieki Zdrowotnej Nowe Miasto w Poznaniu kosztów wynagrodzeń części pracowników inwestora zastępczego (jednostka budżetowa służby zdrowia) wraz z wszystkimi pochodnymi (w 1995 r. 59 tys. zł; w 1996 r. w okresie 3 kwartałów 75 tys. zł), podczas gdy przy tworzeniu sekcji inwestycyjnej zatrudnieni w niej pracownicy (3 etaty) ujęci zostali w limicie etatów kalkulacyjnych. (j.w.). Niestosowania w latach 1995 - 1996 (3 kwartały) przez inwestora zastępczego zasad, formy i trybu przy udzielaniu zamówień publicznych i traktowania wszystkich robót, na wszystkich obiektach jako kontynuacji usankcjonowanej art. 95 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz. U. Nr 76, poz. 344.ze zm).
- Stwierdzenia 70 czynów wskazujących na naruszenie dyscypliny budżetowej.

Na podstawie ustaleń kontroli wykonania budżetu Wojewody Poznańskiego w 1996 r., sformułowano wnioski pokontrolne, z których część ponownie dotyczyła nieprawidłowości stwierdzanych w poprzednich kontrolach m.in.: przeciwdziałania powstawaniu nieprawidłowości przy sporządzaniu rocznych, zbiorczych sprawozdań budżetowych; wykorzystywania wyników ocen okresowych wykonania budżetu; prawidłowego klasyfikowania i księgowania dochodów budżetowych; dostosowania regulaminów wewnętrznych do postanowień regulaminu organizacyjnego Urzędu; wzmocnienia nadzoru w zakresie przestrzegania procedur określonych w ustawie o zamówieniach publicznych nad jednostkami podległymi i dotowanymi; powierzania gminom zadań z zakresu administracji rządowej z zachowaniem prawem wymaganej procedury; kontynuowania działań w celu egzekwowania należności budżetowych i opłat z tytułu gospodarczego korzystania ze środowiska i wprowadzania w nim zmian; ograniczenia przeniesień środków między rozdziałami do przypadków wynikających z nieprzewidzianych wydatków; podjęcia działań w celu prawidłowego udzielania i rozliczania dotacji dla jednostek niepaństwowych; przestrzegania terminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne oraz przeprowadzenia kontroli w jednostkach służby zdrowia, w których wystąpiły zobowiązania wymagalne.

Pozostałe wnioski pokontrolne wskazują na potrzebę:

1. Rozliczenia kwoty odsetek od dotacji z budżetu centralnego (na sfinansowanie zakupu wagonów dla PST) przekazanej na rachunek inwestycyjny Urzędu.
2. Podniesienia sprawności planowania wydatków na etapie tworzenia budżetu.
3. Skuteczniejszego egzekwowania od gmin terminowego rozliczania dotacji na dofinansowanie wypłat dodatków mieszkaniowych.
4. Wzmożenia nadzoru w zakresie wykorzystania i rozliczeń dotacji udzielonych spółdzielniom mieszkaniowym.
5. Bieżącego analizowania wydatkowania środków przyznanych z rezerw celowych budżetu państwa.
6. Wyeliminowania niezgodnego z przeznaczeniem wydatkowania środków na zadania bieżące zlecone gminom.
7. Rozliczania dotacji dla rolnictwa zgodnie z obowiązującymi przepisami.
8. Zapewnienia skuteczniejszej realizacji rozliczeń między budżetami wojewodów z tytułu zwrotu wydatków na refundację za leki dla uprawnionych.

Wnioski dotyczyły ponadto: podjęcia skutecznych działań zmierzających do zapewnienia kompletnego i prawidłowego obiegu dokumentów w zakresie administrowania i procedury przekazywania nieruchomości Skarbu Państwa, a także przeprowadzania kontroli i prowadzenia postępowania pokontrolnego zgodnie z obowiązującymi przepisami i uregulowaniami (uchwała 57 Rady Ministrów z dnia 23 maja 1983 r. w sprawie wykonywania kontroli przez organy administracji państwowej - M. P. Nr 22, poz. 124 ze zm.), z pełnym wykorzystaniem stwierdzonych ustaleń w tym między innymi poprzez kierowanie zawiadomień do Wojewódzkiej Komisji Orzekającej w przypadkach stwierdzenia naruszenia dyscypliny budżetowej.

CZĘŚCI 85/65 - WOJEWÓDZTWO PRZEMYSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 9.199 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 550 tys. zł, tj. o 6,4%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 783 tys. zł , tj. o 7,8%, a realnie zmniejszyły się o 23,1%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: wpływy z usług świadczonych na rzecz pensjonariuszy przebywających w domach pomocy społecznej (2.876 tys. zł), wpływy z mandatów karnych i kar pieniężnych Państwowej Inspekcji Pracy (1.498 tys. zł) oraz wpływy ze sprzedaży likwidowanych przedsiębiorstw, z dzierżawy i leasingu, z wpłat środków pozostałych po likwidacji przedsiębiorstw państwowych (1.572 tys. zł).

Nieprawidłowością stwierdzoną w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów był wzrost zaległości w ich realizacji. Na koniec grudnia 1996 r. wyniosły one 4.494 tys. zł i były wyższe od stanu na koniec grudnia 1995 r. o 3,8%. Największe zaległości wystąpiły w dziale 91 - Administracja państwowa i samorządowa (3.831 tys. zł).

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/65 - województwo przemyskie w wysokości 232.517 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 16.930 tys. zł, do łącznej wysokości 249.447 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie: § 33 - leki i materiały medyczne, § 89 - dotacje celowe na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin , § 72 - wydatki na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych , § 48 - pozostałe dotacje dla instytucji kultury.

Zrealizowane wydatki wyniosły 249.333 tys. zł, tj. 99,95 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 62.608 tys. zł, tj. o 33,5%, a realnie wzrosły o 11,4%.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki działu 85- Ochrona zdrowia - 60,1%, działu 86 - Opieka społeczna - 14,8% działu 91 - Administracja państwowa i samorządowa - 9,5%.

W dziale 85 - Ochrona zdrowia według ustawy budżetowej na 1996 rok wydatki przewidziano w wysokości 145.319 tys. zł, zaś po zmianach 149.853 tys. zł. Faktyczne wykonanie wydatków wyniosło 149.852 tys. zł, co w porównaniu do wykonania 1995 r., (110.541 tys. zł) stanowi 135,6%, zaś realnie 113,1%.

Dominujący udział w wydatkach miały: szpitale ogólne - 53.307 tys. zł, tj. 35,6%, lecznictwo ambulatoryjne - 25.480 tys. zł, tj. 17,0%, leki dla uprawnionych 14.795 tys. zł. , tj. 9,9% oraz pozostała działalność 29.593 tys. zł, tj. 19,7% (w tym budowa Szpitala Wojewódzkiego w Przemyślu).

Efekty działań inwestycyjnych stanowiły m.in. : budowa ww. Szpitala, rozbudowa Szpitala Rejonowego w Lubaczowie, budowa pawilonów radiologii i leczniczego, modernizacja kotłowni ZOZ Przeworsk i innych jednostek.

Na przeprowadzenie najpilniejszych remontów przeznaczono kwotę 4.850 tys. zł, dla 9 jednostek służby zdrowia, które wykorzystały ją w 93,5%.

Wydatki działu 86 - Opieka społeczna ogółem w kwocie 36.849 tys. zł przeznaczono głównie na: dotacje celowe na finansowanie zadań administracji rządowej zleconych gminom 17.309 tys. zł, wynagrodzenia i pochodne pracowników państwowych domów pomocy społecznej 7.529 tys. zł, wydatki rzeczowe 8.760 tys. zł.

W porównaniu do ustawy budżetowej wydatki te były wyższe o 4.190 tys. zł, tj. o 12,8% oraz o 26 tys. zł mniejsze od kwoty wynikającej z budżetu po zmianach. W odniesieniu do wykonania 1995 r. zrealizowane wydatki w 1996 r. były wyższe o 7.415 tys. zł, tj. o 25,2%, a realnie o 4,4%.

Największy udział w wydatkach tego działu miały domy pomocy społecznej 15.575 tys. zł , tj. 42,3%; zasiłki i pomoc w naturze 13.356 tys. zł, tj. 27,6%; dodatki mieszkaniowe 3.026 tys. zł, tj. 8,1%.

W dziale 91- Administracja państwowa i samorządowa wydatkowano 23.591 tys.zł. Zrealizowane wydatki tego działu były wyższe o 4.677 tys. zł, tj. o 24,7% od wykonania

1995 r, zaś realnie o 4,0%.

Dominującymi wydatkami były: utrzymanie drogowych przejść granicznych, dotacje celowe na finansowanie zadań bieżących zleconych gminom, usługi materialne, wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi pracowników, materiały i wyposażenie.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 8.848 osób, w tym w dziale 91 - 424 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 54 osoby, tj. o 0,6%, w tym w dziale 91 o 21 osób, tj. o 5,2%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 179 osób, a w dziale 91- o 8 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 716 zł, w tym w dziale 91 - 854 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 24%, w tym w dziale 91 - o 20,6%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 27.317 tys. zł, w tym wymagalne (nie mające pokrycia w środkach budżetowych) 22.312 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 125% i 178,4%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 665 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 7,1% .

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 190.412 tys. zł i były niższe o 2,7% od kwoty planowej (po zmianach).

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły bez wpłat do budżetu 10.648 tys. zł i były o 0,9% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 19,2% wyższe niż wykonanie 1995 roku. Wpłaty do budżetu wyniosły 21 tys. zł i były niższe o 80,9% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- niepełnej weryfikacji ze strony Urzędu Wojewódzkiego zapotrzebowań gmin dot. środków na dofinansowanie wypłat dodatków mieszkaniowych, bowiem gminy zapotrzebowały na ten cel 2.478 tys. zł, realizacja wyniosła 2.520 tys. zł, przy czym na 34 jednostki objęte dofinansowaniem, 20 miało nadpłatę w wysokości 51,8 tys. zł, a 5 jednostek wykazało niedobór w kwocie 9,7 tys. zł,
- przydzielenia z rezerwy budżetowej województwa dla działu 88 -Turystyka i wypoczynek kwoty 30 tys. zł z przeznaczeniem na przygotowanie tras i szlaków turystycznych dla przyjęcia pątników i turystów przybywających na pielgrzymkę do Kalwarii Pacławskiej, podczas gdy pielgrzymki te odbywają się corocznie, w związku z czym wydatki z tym związane powinny być w budżecie przewidziane,
- braku starań Wojewody o uzyskanie dodatkowych środków budżetowych na utrzymanie spółdzielczych zasobów mieszkaniowych i weryfikacji zapotrzebowań na dotację, co spowodowało powstanie niedoboru dotacji dla spółdzielni w łącznej wysokości 2.422 tys. zł (982 tys. zł za 1995 r. i 1.440 tys. zł za 1996 r.).

W 1997 roku do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie Przemyskim wpłynęło 12 zawiadomień dot. naruszenia dyscypliny budżetowej w 1996r., przekazanych przez dyrektorów i kierowników jednostek realizujących wydatki budżetowe. Naruszenia dyscypliny dotyczyły przekroczenia planu wydatków jednostek, nieodprowadzenia składek na FUS i FP, zaciągnięcia zobowiązań wymagalnych ponad plan. Zawiadomienia, które wpłynęły w 1997 r. dotyczyły 24 osób.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/65 - województwo przemyskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły braku oczekiwanego zmniejszenia zobowiązań wymagalnych - przeciwnie, nastąpił ich wzrost do kwoty 22.312 tys. zł w porównaniu do wykonania 1995 r, tj. o 178,4%, zaś zaległości w realizacji dochodów budżetowych wyniosły 4.494 tys. zł i były wyższe o 3,8% od ich stanu na koniec grudnia 1995 r.

Ponadto nieprawidłowo planowano wydatki budżetowe w zakresie środków finansowych niezbędnych na utrzymanie spółdzielczych zasobów mieszkaniowych w województwie oraz na przygotowanie tras i szlaków pielgrzymkowych w Sanktuarium w Kalwarii Pacławskiej, co spowodowało konieczność sięgania w ostatnich dwóch latach do rezerwy budżetowej województwa.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 665 tys. zł, tj. o 7,1% więcej od wykonania w 1995 r.

W wyniku kontroli Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła do Wojewody Przemyskiego z wnioskami o:

1. Podjęcie skutecznych działań zmierzających do likwidacji zaległych dochodów budżetowych.

2. Podejmowanie efektywnych działań zmierzających do eliminowania zobowiązań nie mających pokrycia w środkach budżetowych.
3. Przeznaczanie środków z rezerwy budżetu Wojewody zgodnie z jej celami, tj. wyłącznie na wydatki nieprzewidziane.
4. Weryfikację zgłaszanych przez spółdzielnie mieszkaniowe potrzeb w zakresie należnych dotacji na utrzymanie zasobów mieszkaniowych.

CZĘŚĆ 85/67 - WOJEWÓDZTWO RADOMSKIE.

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wynosiły 18.253 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 3.645 tys. zł, tj. o 25%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 6.933 tys. zł, tj. 61,2%, a realnie wzrosły o 34,5%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były dochody uzyskane z prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w kwocie 6.448 tys. zł - dział 97 (Różne rozliczenia), z opłat za zarząd, użytkowanie oraz użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa w kwocie 3.941 tys. zł - dział 74 (Gospodarka mieszkaniowa i niematerialne usługi komunalne).

W dziale 91 (administracja państwowa) przy planowanych dochodach 1.900 tys. zł, uzyskano 3.486 tys. zł (o 83,5% więcej jak planowano), a w dziale 97 (Różne rozliczenia) przy planowanych 3.439 tys. zł, uzyskano dochody w kwocie 6.448 tys. zł więcej o 87,5%).

Dodatkowe dochody w dziale 91 pochodziły z opłat za uwłaszczenie przedsiębiorstw państwowych i innych osób prawnych i wyniosły 3.127 tys. zł - wzrost o 47,7% (950 tys. zł) w porównaniu z 1995 r.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły nieterminowego odprowadzenia dochodów budżetowych w kwocie 68 tys. zł przez Urząd Rejonowy w Radomiu.

Po stronie dochodowej stwierdzono jeden przypadek nieodprowadzenia nadwyżki środków obrotowych, osiągniętej z działalności pozabudżetowej w kwocie 6,8 tys. zł przez Dom Pomocy Społecznej w Niedabylu.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie skierowała do właściwej Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej 1 zawiadomienie wobec 2 osób, tj.

- Głównego Księgowego i Dyrektora Domu Pomocy Społecznej w Niedabylu za nieodprowadzenie nadwyżki środków obrotowych w kwocie 6,8 tys. zł uzyskanej z działalności prowadzonej w formie środka specjalnego, co było niezgodne z § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych i stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej - art. 57 ust. 1 pkt 7 ustawy Prawo budżetowe.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/67 - województwo radomskie w wysokości 356.188 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 25.295 tys. zł do łącznej wysokości 381.483 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. działów:

- 85 Ochrona zdrowia o 12.935 tys. zł, w tym rozdziału 8511 - wzrost o 9.038 tys. zł, 8513 - o 2.321 tys. zł (§ 37, 39, 89);
- 86 - Opieka społeczna - zwiększenie o 9.038 tys. zł, w tym rozdziału 8611- o 3.920 tys. zł (§ 72, 88 i 89).

Zrealizowane wydatki wyniosły 381.390 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 42.543 tys. zł, tj. o 12,6%, a realnie niższe o 6,1%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków, dominowały wydatki na:

- ochronę zdrowia (dział 85) - 59,5% (w 1995 r. - 58,0%),
- opiekę społeczną (dział 86) - 18,4% (w 1995 r. - 17,2%).

Wydatki zrealizowane w dziale 85 budżetu Wojewody wyniosły 226.977 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 12.888 tys. zł (o 6,0%); w stosunku do planu po zmianach były niższe o 47 tys. zł (o 0,1%), a do wykonania w 1995 r. - o 30.457 tys. zł (o 15,5%). Na wydatki bieżące jednostek i zakładów budżetowych służby zdrowia (w tym na płace i pochodne) przeznaczono łącznie 207.230 tys. zł (91,3%). Na dopłatę do leków dla uprawnionych (§ 33) wydatkowano 28.590 tys. zł (13,8% wydatków bieżących) o 6.368 tys. zł mniej niż w 1995 r. (spadek o 18,2%). Na wydatki inwestycyjne w jednostkach służby zdrowia przeznaczono środki w kwocie 19.747 tys. zł (8,7%), w tym na kontynuację budowy Szpitala Wojewódzkiego Radom-Józefów (inwestycja centralna) - 17.200 tys. zł (87,1% - wydatków inwestycyjnych).

W dziale 86 - Opieka społeczna wydatkowano 70.148 tys. zł o 9.014 tys. zł (o 14,7%) więcej w stosunku do ustawy budżetowej, a od wykonania w 1995 r. - o 11.936 tys. zł (20,5%).

Na dotacje celowe dla gmin na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wydatkowano 34.433 tys. zł (49,1% wydatków działu 86), w tym na zasiłki i pomoc w naturze - 21.821 tys. zł.

Środki w kwocie 35.715 tys. zł (50,9%) przeznaczono na wydatki bieżące jednostek i zakładów budżetowych (domów pomocy społecznej i Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej), w tym na wydatki inwestycyjne tych jednostek - 7.161 tys. zł (10,2% wydatków w dziale 86). Na remonty budowlano-montażowe, adaptacyjne i modernizacyjne w 6 domach pomocy społecznej wydatkowano 6.269,4 tys. zł (87,6%), a na zakupy inwestycyjne tych jednostek - 775,7 tys. zł (10,8% wydatków inwestycyjnych), za które zakupiono m.in. 8 samochodów dostawczych i 10 zestawów komputerowych.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wynosiło 11.973 osoby, w tym w dziale 91 - 607 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 165 osób (1,4%) w tym w dziale 91 - wyższe o 81 osób, tj. o 15,4%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 48 osób, a w dziale 91 o 11 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wynosiło 711 zł, w tym w dziale 91 - 841 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 6,9%, w tym w dziale 91 o 17,3%.

Zobowiązanie ogółem na koniec grudnia 1996 r. wynosiły 14.387 tys. zł, w tym wymagalne 10.467 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 38,6% i 46,4%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.042 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 22%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wynosiły 12.035 tys. zł i były wyższe o 8,0% od kwoty planowanej (po zmianach).

Jednostki prowadzące działalność w formie gospodarki pozabudżetowej nie korzystały w 1996 r. - podobnie jak w 1995 r. - z dotacji budżetowych.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wynosiły 11.780 tys. zł i były o 10,0% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 30,7% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 405 tys. zł i były wyższe o 6,6% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- przyznania dwóm spółdzielniom mieszkaniowym dotacji w kwocie 373,2 tys zł na dofinansowanie robót remontowych nie podlegających dotowaniu;
- wykorzystania rezerw celowych niezgodnie z przeznaczeniem w kwocie 51 tys. zł;
- nieterminowego zwrotu części nie wykorzystanej dotacji na dodatki mieszkaniowe przez Miasto i Gminę Grójec w kwocie 4,1 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonych kontroli, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie skierowała do właściwych komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej 7 zawiadomień wobec 9 osób:

- Dyrektora Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej w Radomiu który podpisując umowę w sprawie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej z Dyrektorem Domu Pomocy Społecznej w Nowym Mieście nad Pilicą, naruszył tryb i warunki określone w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecenia zadań państwowych i jednostkom niepaństwowym, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej, określone w art. 57 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo budżetowe;

- Dyrektora Wydziału Spraw Społecznych i Kierownika Oddziału Sportu i Turystyki w Wydziale Spraw Społecznych Urzędu Wojewódzkiego, który § 8 i § 10 pkt 2 i 7 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym, podpisali umowę z osobą nieuprawnioną i nie określili w tej umowie szczegółowego zakresu rzeczowego zadania, terminu i miejsca realizacji, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej - art. 57 ust. 1 pkt 12 i art. 61 ust. 2 ustawy Prawo budżetowe;
- Burmistrza Miasta Pionki, który wbrew art. 30 ust. 1 pkt 2 ustawy o zamówieniach publicznych nie zamieścił w ogłoszeniu o przetargu nieograniczonym na dostawę m.in. okien i drzwi danych o ich liczbie. Stanowiło to naruszenie dyscypliny budżetowej, określone w art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo budżetowe;
- Dyrektora Zespołu Szkół Ogrodniczych w Radomiu, który nie odprowadził do budżetu państwa dochodów ze sprzedaży składników majątkowych o wartości 43 tys. zł, do czego był zobowiązany art. 15 ust. 1 ustawy Prawo budżetowe i naruszył dyscyplinę budżetową - art. 57 ust. 1 pkt 11;
- Kierownika Pomocniczego Gospodarstwa Szkolnego przy Zespole Szkół Ogrodniczych, który nie zachował trybu, zasad i form postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych, ustalonych art. 16, 18, 21, 26 ust. 1 oraz 71 ust. 1 pkt 7 o zamówieniach publicznych, dokonując zakupu węgla i nawozów o wartości 32 tys. zł, co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej, określone w art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo budżetowe;
- Dyrektora Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości Urzędu Wojewódzkiego, który wbrew art. 74 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych nie zawarł umowy z dostawcą sprzętu komputerowego o wartości 71,1 tys. zł i naruszył dyscyplinę budżetową określoną w art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo budżetowe.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu w części 85/67 - województwo radomskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Budżet po stronie dochodów został wykonany o 25% wyżej od planowanej przy jednoczesnym spadku zaległości we wpłatach do budżetu o 12,2% oraz po stronie wydatków nie stwierdzono przekroczeń. Ponadto zobowiązania obniżyły się w porównaniu z 1995 r. o 38,6%, a wymagalne o 46,4%.

Do Wojewody Radomskiego skierowano wystąpienie pokontrolne, wnioskując o:

1. Zwiększenie skuteczności windykacji należności budżetowych realizowanych przede wszystkim przez urzędy rejonowe.
2. Zwiększenie nadzoru nad dyscypliną wydatków bieżących w jednostkach służby zdrowia w celu terminowego realizowania zobowiązań.
3. Prawidłowe gospodarowanie i terminowe rozliczanie dotacji celowych przyznawanych spółdzielniom mieszkaniowym na dofinansowanie kosztów remontów oraz dla gmin na dofinansowanie zadań w zakresie wypłat dodatków mieszkaniowych i realizacji inwestycji infrastrukturalnych.
4. Wyeliminowanie przypadków nieprzestrzegania trybu, zasad i form określonych w ustawie z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych przy dokonywaniu zakupów towarów i usług.
5. Spowodowanie prawidłowego rozliczania z budżetem jednostek gospodarki pozabudżetowej.
6. Zwiększenie skuteczności kontroli finansowo-gospodarczych, prowadzonych przez Wydział Finansowy Urzędu Wojewódzkiego w Radomiu.
7. Przestrzeganie trybu i zasad postępowania określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1996 r. w sprawie zasad postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.
8. Spowodowanie dokonania zwrotu kwoty 333,3 tys. zł, przyznanej niezgodnie z przeznaczeniem dla Spółdzielni Mieszkaniowej „Nasz Dom” w Radomiu.
9. Odprowadzenie na dochody budżetu Państwa nadwyżki środków obrotowych w kwocie 6,8 tys. zł uzyskanej z działalności pozabudżetowej w formie środka specjalnego przez Dom Pomocy Społecznej w Niedabylu.

Z naruszeniem kryterium legalności wydatkowano 435,3 tys. zł, z których 4,1 tys. zł została odzyskana w toku kontroli. O zwrot do budżetu pozostałej kwoty (431,2 tys. zł) Delegatura wystąpiła do Wojewody Radomskiego.

CZĘŚĆ 85/69 - WOJEWÓDZTWO RZESZOWSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 15.619 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższa o 2.770 tys. zł, tj. o 21,6 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.550 tys. zł, tj. o 11,0 %, a realnie niższe o 7,4 %.

Główne źródła dochodów stanowiły dochody zrealizowane w działach:

- 97 - różne rozliczenia (prywatyzacja) w wysokości 4.896 tys. zł, w tym § 32 - sprzedaż likwidowanych przedsiębiorstw lub części składników majątkowych 2.891 tys. zł,
- 74 - gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne i rozdz. 7552 - gospodarka komunalna gruntami i nieruchomościami - 3.931 tys. zł,
- 86 - opieka społeczna - 2.969 tys. zł, w tym § 42 - wpływy z usług 2.666 tys. zł.

Wydatki

Wydatki wg ustawy budżetowej miały wynieść 321.414 tys. zł. W ciągu 1996 r. zostały one zwiększone o 39.753 tys. zł, do wysokości 361.167 tys. zł. Zwiększenia dotyczyły głównie:

- § 89 - dotacji celowych na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin o kwotę 8.798 tys. zł, która stanowiła 22,1 % ogólnych zwiększeń,
- § 73 - dotacji na finansowanie inwestycji innych jednostek organizacyjnych - 6.791 tys. zł (17,1 %),
- § 86 - dotacji celowych na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin - o 4.141 tys. zł (10,4 %),
- § 72 - wydatków na finansowanie inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych o 3.753 tys. zł (9,4 %),
- § 37 - usług niematerialnych - o 3.168 tys. zł (8,0 %) .

Faktyczne wydatki wyniosły 361.088 tys. zł, tj. 99,98 % budżetu po zmianach, w tym 2.367 tys. zł (0,66 %) przekazano na rachunek sum depozytowych. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 14.309 tys. zł, tj. o 4,1 %, a realnie niższe o 13,2 %.

Dominujący wpływ na wielkości poniesionych wydatków miały wydatki na zadania w działach: ochrona zdrowia -60,0 %, opieka społeczna -16,9 %, administracja państwowa (5,0 %) oraz gospodarka komunalna -4,6 %.

Wydatki w dziale ochrona zdrowia wyniosły 216.565 tys. zł i przekroczyły kwotę przyjętą w ustawie budżetowej o 17.157 tys. zł, tj. o 8,6 %, a w stosunku do planu po zmianach były niższe o 2 tys. zł (o 0,0009 %). W porównaniu do 1995 r. wydatki te nominalnie były wyższe o 9,980 tys. zł , tj. o 4,8 %, a realnie niższe o 12,6 %.

W dziale opieka społeczna wydatki zrealizowane zostały w wysokosci 61,153 tys. zł i w odniesieniu do przewidzianych ustawą budżetową były wyższe o 10.149 tys. zł, tj. o 19,9 % a w stosunku do planu po zmianach - niższe o 22 tys. zł (o 0,036 %).

W porównaniu do 1995 r. wydatki dz. 86 nominalnie były wyższe o 16.038 tys. zł, tj. o 35,5 %, a realnie o 13,1 %.

W administracji państwowej poniesiono wydatki w wysokości 18.192 tys. zł. Stanowiły one 100 % planu po zmianach i były wyższe od kwoty wydatków przyjętych w ustawie budżetowej o 851 tys. zł (o 4,9 %), wyższe od wydatków wykonanych w 1995 r. o 2.249 tys. zł, tj. o 14,1 %, a realnie niższe o 4,8 %.

Wydatki w dziale gospodarka komunalna wyniosły 16.562 tys. zł i w stosunku do kwoty ustalonej w ustawie budżetowej były wyższe o 9.183 tys. zł, tj. o 124,4 %, a w odniesieniu do planu po zmianach - niższe o 2 tys. zł (o 0,01 %). W porównaniu do 1995 r. wydatki te były wyższe nominalnie o 3.637 tys. zł, tj. o 28,1 %, a realnie o 6,9 %.

Wydatki majątkowe zrealizowane zostały w wysokości 37.813 tys. zł. Były one wyższe od wykonanych w 1995 r. o 17.839 tys. zł, tj. o 89,3 %, a realnie wzrosły o 58,3 %. Wydatki te przyniosły m.in. następujące

efekty rzeczowe: 127,8 km sieci wodociągowej, 75 km przyłączy wodociągowych do 1885 gospodarstw, 2 stacje uzdatniania wody, 36,1 km wybudowanych kolektorów kanalizacyjnych, 14,6 km przykanalików do 537 gospodarstw, 4,5 km sieci kanalizacyjnej, 0,7 km sieci centralnego ogrzewania, 4 km sieci energetycznej, 0,3 km sieci gazowej, 3,5 km dróg i chodnika, 1 stacja trafo, zakończenie modernizację Stacji Uzdatniania Wody w Turzy, zakup i montaż urządzeń sterujących, wyposazenie filtrów węglowych na wodociągu w Mielcu, oddanie do eksploatacji jednej oczyszczalni ścieków, wykonanie melioracji użytków rolnych o pow. 26,6 ha, wybudowanie 2 zbiorników retencyjnych, obwałowanie 3,4 km Wisłoki, zakupy inwestycyjne sprzętu i aparatury medycznej, zestawów komputerowych, samochodów, mikrobusów i autokaru.

Wykorzystano również środki na inwestycję centralną pn. „Rozbudowa Szpitala Rejonowego w Mielcu", w ramach której oddano do użytku budynek kuchni, prowadzono roboty budowlane na budynku bloku łóżkowego i operacyjnego. Ponadto przeznaczono środki na podłączenie kotłowni do sieci miejskiej c.o. oraz modernizację kotłowni w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Rzeszowie na uciepłownienie Szpitala Rejonowego i rozbudowę Przychodni Rejonowej w Łańcucie, modernizację spalarni oraz klimatyzację pomieszczenia tomografu komputerowego w Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 w Rzeszowie (do VIII 1996 r.),

dofinansowano komunalne budownictwo mieszkaniowe w Leżajsku i w Rzeszowie itp.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 13.169 osób, w tym w dziale 91 - 583 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 4.652 osoby, a w dziale 91 - wyższe o 28 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 728,52 zł, w tym dziale 91 - 871,48 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 24,4 %, w tym w dziale 91 - 19,6 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 52.915 tys. zł, w tym wymagalne 46,402 tys. zł. W porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. zobowiązania wzrosły odpowiednio o 96,2 % i o 123,2 %.

Z tytułu nieterminowego regulowania zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.280 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania w 1995 r. o 39,7 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej - poza instytucjami kultury - wyniosły 21.068 tys. zł i były niższe o 827 tys. zł od kwoty planowanej (po zmianach). Dochody tej gospodarki zarówno w 1995 r. jak i w 1996 r. nie były zasilane dotacją z budżetu.

Wydatki wyniosły 20.857 tys. zł i były o 3,4 % niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 32,0 % wyższe od wykonania 1995 r. Do budżetu wpłacono 99 tys. zł,. tj. więcej o 15,1, % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości polegały na zaciągnięciu przez 12 jednostek służby zdrowia zobowiązań wymagalnych w łącznej kwocie 46.402 tys. zł, przekraczających ich plany finansowe. Do innych uchybień należy zaliczyć przypadki opóźnionego przekazania gminom kwot dotacji celowych na finansowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej i zatwierdzenia planów finansowych jednostek budżetowych, nieterminowego odprowadzenia nadwyżki środków obrotowych gospodarki pozabudżetowej i rozliczenia się po terminie określonym w umowie dotacji na realizację zadań państwowych przez podmioty niepaństwowe.

Zobowiązania wymagalne bez pokrycia w planie wydatków stanowią naruszenia dyscypliny budżetowej. W związku z tym czterech dyrektorów przedłożyło z własnej inicjatywy zawiadomienia do Komisji Orzekającej przy Wojewodzie Rzeszowskim o naruszeniach dyscypliny budżetowej. W odniesieniu do pozostałych 8 jednostek dyrektor Wydziału Finansowego skierowała do Komisji Orzekającej zawiadomienia o zaciągnięciu zobowiązań przekraczających plan finansowy i zaniechaniu przez kierowników jednostek zawiadomienia ww. Komisji o naruszeniu dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 86/69 - województwo rzeszowskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły głównie nielegalnego zaciągnięcia przez 12 jednostek służby zdrowia zobowiązań wymagalnych bez pokrycia w planie wydatków w kwocie 46.402 tys. zł, tj. 12,8 % ponad plan wydatków, wzrostu zobowiązań wymagalnych o 123,2 %, a także przypadków nierzetelności wyrażającej się w nieprzestrzeganiu terminów zawiadamiania gmin o wysokości dotacji celowych, zatwierdzenia planów finansowych przez kierowników jednostek budżetowych, odprowadzenia nadwyżki środków obrotowych i rozliczenia dotacji dla jednostek niepaństwowych.

W związku z ustaleniami kontroli Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła do Wojewody Rzeszowskiego o realizację następujących wniosków pokontrolnych:

1. Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zaciąganiu zobowiązań nie mających pokrycia w planach finansowych jednostek ochrony zdrowia.
2. Terminowe zawiadamianie gmin o zaplanowanych kwotach dotacji celowych na finansowanie zleconych gminom zadań z zakresu administracji rządowej.
3. Egzekwowanie od kierowników jednostek budżetowych zatwierdzania planów finansowych w terminie 10 dni od otrzymania kwot dochodów i wydatków budżetowych.
4. Zobowiązanie dysponentów środków pozabudżetowych do terminowego odprowadzania nadwyżek środków obrotowych na dochody budżetowe.
5. Egzekwowanie terminowego rozliczania się jednostek niepaństwowych z wykorzystania dotacji na realizację zadań państwowych.

CZĘŚĆ 85/61 - WOJEWÓDZTWO SIEDLECKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 11.885 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 2.857 tys. zł, tj. o 31,65%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.455 tys. zł, tj. o 13,95%, a realnie były niższe o 4,96%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- wpływy z prywatyzacji (Różne rozliczenia - dział 97) - 3.065 tys. zł, (25,8% dochodów ogółem);
- opłaty z tytułu wieczystego użytkowania gruntów i nieruchomości Skarbu Państwa (Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne - dział 74) - 2.668 tys. zł, (22,4% dochodów);
- wpłaty z tytułu mandatów karnych, opłaty paszportowe itp. (Administracja państwowa - dział 91) - 2.575 tys. zł, (21,7% dochodów).

Wyższe niż planowane w ustawie budżetowej dochody osiągnięto: w dziale 86 -Opieka społeczna), przy planowanych w dochodach 1.115 tys. zł uzyskano 1.772 tys. zł (o 58,9 % więcej niż planowano), a w dziale 91 (Administracja państwowa), przy planowanych 1.730 tys. zł uzyskano dochody w kwocie 2.575 tys. zł (więcej o 48,8 %).

Dodatkowe dochody w dziale 86 pochodziły z odpłatności mieszkańców za pobyt w domach pomocy społecznej, natomiast w dziale 91 z tytułu kar i grzywien oraz opłat paszportowych.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły:

- niewykorzystania wszystkich możliwości związanych z ich wyegzekwowaniem. Zaległości w realizacji należnych dochodów budżetowych wzrosły z 2.404 tys. zł w 1995 r. do 3.853 tys. zł na koniec 1996 r.;
- nieterminowego przekazania do budżetu pozostałych po zlikwidowanym rachunku środka specjalnego w Specjalistycznym Zespole Opieki Zdrowotnej Gruźlicy i Chorób Płuc w Rudce w kwocie 23.614 zł.

W czasie kontroli Urząd Wojewódzki podjął działania w celu wyegzekwowania powyższej kwoty. W maju 1997 r. Zespół zwrócił na rachunek Urzędu Wojewódzkiego 23.614 zł, a Dyrektor Wydziału Finansowego skierował zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny budżetowej przez głównego księgowego i dyrektora Zespołu do Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej przy Wojewodzie Siedleckim.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 86/71 - województwo siedleckie w wysokości 259.527 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 24.471 tys. zł, do łącznej wysokości 283.998 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie: § 48 dotacje o 5.070 tys. zł, § 72 - wydatki inwestycyjne o 4.064 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 283.819 tys. zł, tj. 99,94% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 65.925 tys. zł (o 30,26%) a realnie (po uwzględnieniu wskaźnika inflacji za 1996 r.) wyższe o 8,64%.

W strukturze wydatków w 1996 r. dominowały wydatki na:

– Ochronę Zdrowia (dział 85), w którym poniesione wydatki w kwocie 170.075 tys. zł (100% planu po zmianach), stanowiły po urealnieniu 105,1% wydatków w 1995 r.

  Największy udział w wydatkach ogółem na ochronę zdrowia miały: wydatki osobowe - 92.420 tys. zł (54,34%) oraz dopłaty do leków 32.900 tys. zł (19,34%).

  Wydatki inwestycyjne w kwocie 18.724 tys. zł, stanowiące 11% ogółu wydatków, pozwoliły na kontynuowanie budowy Wojewódzkiego Szpitala w Siedlcach (inwestycja centralna finansowana z budżetu Wojewody). W 1996 r. przekazano do użytku oddziały: urologiczny, chirurgii ogólnej, blok operacyjny i stołówkę. Termin zakończenia budowy przesunięto z 1996 r. na 1998 r.

  Kontynuowano również prace remontowe i modernizacyjne w szpitalach rejonowych oraz dokonano niezbędnych zakupów sprzętu medycznego i transportowego;

– Opiekę Społeczną (dział 86), gdzie poniesione wydatki w kwocie 44.282 tys. zł stanowiły 99,94% planu po zmianach . W porównaniu do 1995 r. wydatki zwiększyły się o 19,1%, a realny ich wzrost wyniósł - 11,5%.

  Na działalność domów opieki społecznej wydatkowano 13.464 tys. zł (100% planu po zmianach). Wydatki te były wyższe od poniesionych w 1995 r. o 30,78%.

  Dotacje na finansowanie zadań zleconych gminom z przeznaczeniem na zasiłki i pomoc w naturze wyniosły 20.150 tys. zł (100% wykonania planu po zmianach). Wydatki te były o 31,2% wyższe od poniesionych w 1995 r.

  Wojewódzki Zespół Pomocy Społecznej w Siedlcach dysponował środkami inwestycyjnymi w kwocie 2.437 tys. zł.

  Na roboty inwestycyjne wydatkowano kwotę 1.695 tys. zł. W dniu 31 grudnia 1996 r. na rachunkach inwestycyjnych pozostało 742 tys. zł, przy zobowiązaniach 25 tys. zł. W roku 1996 zakończono planowane roboty modernizacyjne w 3 domach pomocy społecznej oraz kontynuowano je w 2 domach;

– wydatki poniesione na rolnictwo (dział 40) w kwocie 20.139 tys. zł stanowiły 99,50% planu po zmianach oraz 125,41% wykonania w 1995 r. w kwotach nominalnych i 104,59% wykonania 1995 r. w warunkach porównywalnych 1996 r.

  Wydatki inwestycyjne wyniosły ogółem 8.396 tys. zł, w tym: na melioracje i zabezpieczenie przeciwpowodziowe 3.500 tys. zł (zdrenowano 322 ha gruntów i wybudowano 4020 m wałów przeciwpowodziowych); zaopatrzenie wsi w wodę i budowę oczyszczalni ścieków 3.442 tys. zł, (wybudowano 361,9 km sieci wodociągowej i 181,4 km przyłączy oraz oczyszczalnię ścieków i 3,9 km sieci kanalizacyjnej).

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 9415 osób, w tym w dziale 91 - administracja państwowa 641 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 53 osoby (o 0,6%), w tym w dziale 91 niższe o 2 osoby. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 453 osoby, w tym w dziale 91 o 47 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 734 zł, w tym w dziale 91 - 893 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 27,6%, w tym w dziale 91 o 23,2%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 25.439 tys. zł, w tym wymagalne 17.793 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 4,12% i 19,31%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.375 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do 1995 r. o 24,91%.

Dochody z gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 9.317 tys. zł i były wyższe o 3,7% od kwoty planowanej (po zmianach). Gospodarka pozabudżetowa w latach 1995-1996 nie otrzymywała dotacji z budżetu.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 8.894 tys. zł i były o 3,7% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 26,8% wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 178 tys. zł i były niższe o 53,2% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

– nieprawidłowego podziału środków inwestycyjnych na realizowane w 1996 r. zadania, w wyniku czego „zamrożono" na rachunkach inwestycyjnych środki w kwocie 10.253 tys. zł (28,4% wydatków inwestycyjnych);

– zapłacenia z budżetu kar i odsetek z tytułu nieterminowego regulowania zobowiązań przez jednostki budżetowe kwoty 1.375 tys. zł (0,48% wydatków ogółem).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/71 - województwo siedleckie, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Plan dochodów został wykonany w 132 %, a plan wydatków nie został przekroczony.

W wyniku kontroli stwierdzono uszczuplenia dochodów budżetowych w kwocie 23.614,4 zł.

Należności budżetowe wzrosły w 1996 r. o 1.450 tys. zł (o 60,3 %).

Nie stwierdzono wydatkowania środków budżetowych z naruszeniem kryterium legalności.

Po kontroli domów pomocy społecznej w Jabłonnie Lackiej i Życzynie skierowano wystąpienia do Wojewody Siedleckiego z wnioskami o ponowne przeanalizowanie zawartych umów, dotyczących ich finansowania w 1997 r.

W odpowiedzi na wystąpienia Wojewoda Siedlecki poinformował Delegaturę NIK w Warszawie, że kwota dotacji budżetowej, przeznaczonej na dofinansowanie tych domów, została zmniejszona o 140 tys. zł. Zmniejszenie dotacji wynikało z przyjęcia w zawartych umowach aktualnej wysokości opłat, wnoszonych przez mieszkanki tych domów.

CZĘŚĆ 85/73 - WOJEWÓDZTWO SIERADZKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 6.288 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.369 tys. zł, tj. o 27,8%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 838 tys. zł, tj. o 15,4%, a realnie były niższe o 3,8%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

– w dziale 86 „opieka społeczna" - odpłatność za pobyt w domach pomocy społecznej - 2.061 tys. zł, wyższa o 35,4% od planowanej (1.552 tys. zł) na skutek ustawowego wzrostu cen tych usług w 1996 r.,

- w dziale 91 „administracja państwowa” - grzywny i opłaty paszportowe
  - 1. 837 tys. zł, wyższe o 67,0% od planowanych na skutek ustawowego zwiększenia kar pieniężnych;

- w dziale 74 „gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne” - opłaty za użytkowanie wieczyste, zarząd i dzierżawę nieruchomości Skarbu Państwa
  -1.069 tys. zł, niższe o 28,7% od planowanych (1.500 tys. zł) na skutek nie uzyskania wpłat w kwocie 413 tys. zł od PKP w związku z nowelizacją uregulowań w tym zakresie, wprowadzonych ustawą z dnia 6 lipca 1995 r. o przedsiębiorstwie państwowym Polskie Koleje Państwowe (Dz.U. nr 95, poz. 474).

Naruszenia dyscypliny budżetowej w zakresie gromadzenia dochodów nie stwierdzono.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/73 - województwo sieradzkie w wysokości 212.169 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 10.636 tys. zł, do łącznej wysokości 222.805 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły przede wszystkim opieki społecznej o 5.321 tys. zł i ochrony zdrowia o 4.448 tys. zł .

Zrealizowane wydatki wyniosły 222.169 tys. zł, tj. 99,7% budżetu po zmianach.
W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 32.722 tys. zł, tj. o 17,3%, a realnie niższe o 2,2%.

W 14 działach klasyfikacji budżetowej zrealizowane wydatki stanowiły 100% budżetu po zmianach, w 3 działach, 70 „gospodarka komunalna”, 86 „opieka społeczna” i 97 „różne rozliczenia” plan wydatków został zrealizowany odpowiednio w: 93,3%, 99,4% i 85,0%. Nie wykorzystane środki stanowiły ogółem 636 tys. zł.

Głównymi pozycjami w strukturze wydatków były kwoty wykorzystane w działach:

- 85 „ochrona zdrowia” - 135.999 tys. zł (61,2%), wyższe od założonych w ustawie budżetowej o 3,4%, a w porównaniu do wykonania w 1995 r. nominalnie wyższe o 13,3%, lecz realnie niższe o 5,5%

- 86 „opieka społeczna” - 38.353 tys. zł (17,3%), wyższe od założonych w ustawie budżetowej o 15,3%, a w porównaniu do wykonania w 1995 r. wyższe zarówno nominalnie i realnie odpowiednio o 33,5% i 11,3%,

- 40 „rolnictwo” - 12.393 tys. zł (5,6%) - niższe od założonych w ustawie budżetowej o 0,7%, a w porównaniu do wykonania w 1995 r. nominalnie wyższe o 13,9% , lecz realnie niższe o 5,0%.

Wydatki inwestycyjne wyniosły 21.274 tys. zł - 132,0% w stosunku do założonych w ustawie budżetowej, a 98,1% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki te były wyższe w ujęciu nominalnym o 4.008 tys. zł, tj. o 23,2%, a realnie o 2,8%.

Poniesione zostały głównie na zadania: gospodarka komunalna (27,5%), rolnictwo (21,9%), opieka społeczna (20,1%) oraz ochrona zdrowia (18,8%).

Ze środków gospodarki komunalnej finansowano m.in. budowę gazociągu wysokiego ciśnienia (3.022 tys. zł), a na inwestycję centralną pn. „Oczyszczalnia Ścieków w Sieradzu” przekazano zapisaną w ustawie budżetowej kwotę 1.800 tys. zł.

W dziale rolnictwo kwotą 2.555 tys. zł dofinansowano zadania inwestycyjne gmin, skutkujące wykonaniem sieci wodociągowej o długości 566,3 km oraz 5.510 przyłączy zagrodowych, a w wyniku realizacji 12 zadań melioracyjnych (1.870 tys. zł) zmodernizowano 2,56 km wałów przeciwpowodziowych, zmeliorowano 278,63 ha użytków rolnych i zagospodarowano 19,67 ha użytków zielonych.

W ochronie zdrowia za kwotę 1.652 tys. zł zakupiono m.in.: analizator laboratoryjny i aparat rtg dla Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Sieradzu, 16 samochodów sanitarnych dla WKTS w Sieradzu oraz aparat do znieczulenia ogólnego dla ZOZ w Łasku. Ponadto prowadzono inwestycje o charakterze modernizacyjno-remontowym w szpitalach w Poddębicach, Zduńskiej Woli, Łasku oraz w Zespole Opieki Zdrowotnej w Wieluniu, wykorzystując łącznie 2.348 tys. zł.

Ze środków opieki społecznej (4.223 tys. zł) kontynuowano m.in. budowę zaplecza technicznego w DPS Skrzynno, rozpoczęto modernizację budynku i zakończono budowę oczyszczalni ścieków w DPS Rożdżały oraz rozpoczęto adaptację i modernizację 7 obiektów przystosowanych na środowiskowe domy samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 9.053 osoby, w tym w dziale **91** -
402 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 129 osób, tj. o 1,4%, w tym w dziale 91 o 4 osoby, tj. o 1,0%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych wg ustawy

budżetowej przeciętne zatrudnienie było niższe o 405 osób, tj. o 4,3%, a w dziale 91 o 42 osoby, tj. o 9,5%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 728,21 zł, w tym w dziale 91 - 931,80 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło odpowiednio o 23,6% i o 25,4%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 16.145 tys. zł, w tym wymagalne 14.144 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 29,6% i 25,2%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 876 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 44,5%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 8.662 tys. zł i były niższe o 0,2% od kwoty planowanej po zmianach. W dochodach nie występowały dotacje budżetowe.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 8.592 tys. zł i były o 0,4% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 29,7% od wykonania 1995 r.

Wpłaty do budżetu wyniosły 15 tys. zł (w 1995 r. - 1 tys. zł).

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły przede wszystkim utrzymującego się na niezmienionym poziomie stanu należności (na koniec 1996 r. wynosiły 2.339 tys. zł i stanowiły 37,2% wykonanych dochodów) oraz wzrastającego zadłużenia jednostek organizacyjnych służby zdrowia (16.096 tys. zł, tj. 99,7% ogółu zobowiązań). W czasie trwania kontroli NIK, Dyrektor Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego przekazał do Wydziału Finansowego informacje o naruszeniu dyscypliny budżetowej przez 7 jednostek służby zdrowia.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w 1996 r. w części 85/73 - województwo sieradzkie, stwierdzając uchybienia, które nie miały istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone przypadki naruszenia dyscypliny budżetowej były m.in. rezultatem spłaty zobowiązań w kwocie 12.218 tys. zł zaciągniętych przez jednostki służby zdrowia w 1995 r.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, celem usunięcia stwierdzonych uchybień w realizacji budżetu wniosła m.in. o:

1. Zwiększenie skuteczności egzekucji należności budżetowych.
2. Sfinalizowanie postępowań podjętych wobec osób odpowiedzialnych za naruszenie dyscypliny budżetowej w jednostkach organizacyjnych ochrony zdrowia.
3. Zwiększenie skuteczności nadzoru nad prawidłowością wykorzystania dotacji udzielonych jednostkom niepaństwowym, realizującym zadania państwowe.

Udzielanie dotacji na wypłatę dodatków mieszkaniowych po rzetelnym przeanalizowaniu terminowości i zasadności zgłoszonych w tym zakresie wniosków.

CZĘŚĆ 85/75 - WOJEWÓDZTWO SKIERNIEWICKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 8.290 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.173 tys. zł, tj. o 16,5%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.185 tys. zł, tj. o 35,8%, a realnie wzrosły o 13,2%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były dochody w działach: 91 „administracja państwowa" - 4.457 tys. zł (53,8%), 74 gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne" - 1.772 tys. zł (21,4%), 86 „opieka społeczna" - 1.485 tys. zł (17,9%).

Dochody wyższe niż planowano o 124% osiągnięto w dziale **91** (plan 1.990 tys. zł, wykonanie 4.457 tys. zł), w związku z nieplanowaną sprzedażą składników majątkowych, będących własnością Skarbu Państwa, za kwotę 2.028 tys. zł oraz ustanowieniem wyższych kar pieniężnych w postępowaniu mandatowym (wpływy wynosiły 1.815 tys. zł).

Dochody działu **74** były niższe od planowanych o 1.338 tys. zł (o 43,0%) na skutek zawyżenia przewidywanych wpływów z opłat za zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa. Dochody z tego tytułu zaplanowane w wysokości
3.099 tys. zł zrealizowano na kwotę 1.738 tys. zł (56,1%) przy należnościach wynoszących 577 tys. zł na koniec 1995 r. i 636 tys. zł na koniec 1996 r.

Nie ujawniono istotnych nieprawidłowości i przypadków naruszenia dyscypliny budżetowej dotyczących realizacji dochodów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/75 - województwo skierniewickie w wysokości 195.004 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 19.711 tys. zł, do łącznej wysokości 214.715 tys. zł. Zwiększenia wydatków nastąpiły w działach:

- 85 „ochrona zdrowia" o 8.735 tys. zł, w tym m.in. na rzecz szpitali ogólnych o 4.803 tys. zł, pozostałej działalności o 1.805 tys. zł i pogotowia ratunkowego o 621 tys. zł,
- 86 „opieka społeczna" o 6.968 tys. zł, w tym m.in. na rzecz dps o 4.032 tys. zł i nie planowanych dodatków mieszkaniowych o 2.744 tys. zł,
- 70 „gospodarka komunalna" o 2.322 tys. zł (pozostała działalność o 1.676 tys. zł oraz ulice, place, mosty i wiadukty o 646 tys. zł).

Zrealizowane wydatki wyniosły 214.715 tys. zł, tj. 100% budżetu po zmianach.
W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 19.688 tys. zł, tj. o 10,1%, a realnie były niższe o 8,2%.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki m.in. w działach:

- 85 „ochrona zdrowia" - 124.699 tys. zł (58,1%) wyższe od założonych w ustawie o 7,5%, a w porównaniu do wykonania w 1995 r. nominalnie wyższe o 7,6%, a realnie niższe o 10,2%,
- 86 „opieka społeczna" - 37.947 tys. zł (17,7%), wyższe od założonych w ustawie o 22,4%, a w porównaniu do wykonanych w 1995 r. wyższe nominalnie o 30,5%, a realnie o 8,8%,
- 40 „rolnictwo" - 13.050 tys. zł (6,1%), wyższe od założonych w ustawie o 2,1%, natomiast w porównaniu do 1995 r. nominalnie wyższe o 13,6%, a realnie niższe o 5,2%.

Wydatki na inwestycje określone w ustawie budżetowej na kwotę 8.159 tys. zł w ciągu roku zwiększono o 11.172 tys. zł, do łącznej wysokości 19.331 tys. zł (o 137,6%), z czego przekazano 19.325 tys. zł (99,7%) m.in. dla działów:

- 85 - 5.546 tys. zł, w tym na budownictwo inwestycyjne 3.700 tys. zł (m.in. dla Szpitala Miejskiego w Sochaczewie - 1.915 tys. zł i Szpitala w Brzezinach - 800 tys. zł) oraz 1.639 tys. zł na zakupy inwestycyjne, głównie aparatury medycznej;
- 86 - 5.568 tys. zł, w tym 4.843 tys. zł na zakończenie budowy pawilonu socjalno mieszkalnego DPS w Dąbrowie;
- 40 - 4.609 tys. zł, w tym 3.150 tys. zł na realizację inwestycji związanych z zaopatrzeniem wsi w wodę (zakończono 39 zadań w 29 gminach, w tym m.in. 6 stacji uzdatniania wody, 294,5 km sieci wodociągowej wraz z przyłączeniem do sieci 2.731 gospodarstw, 5 km sieci kanalizacyjnej). Na melioracje przeznaczono 1.230 tys. zł, wykonując prace na 209,5 ha użytków rolnych.

Środki przeznaczone na inwestycje w 1996 r. w porównaniu do wydatkowanych w 1995 r. były niższe nominalnie o 43,8%, a realnie o 53,2%. W wydatkach inwestycyjnych 1995 r. kwotę 15.270 tys. zł stanowiły wydatki na realizację inwestycji centralnej pn. „Szpital Miejski w Sochaczewie".

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 7.546 osób, w tym w dziale 91 - 414 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 11 osób, tj. o 0,15%, w tym w dziale 91 o 6 osób, tj. o 1,5%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 500 osób, tj. o 6,6%, a w dziale 91 o 63 osoby, tj. o 15,2%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 751,75 zł, w tym w dziale
91 - 962,96 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,5%, w tym w dziale 91 o 28,3%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 13.313 tys. zł, w tym wymagalne 9.201 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 110,7% i 169,7%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie
777 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do kwoty zapłaconych odsetek w 1995 r. o 11,6%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 10.812 tys. zł i były niższe o 0,6% od kwoty planowanej po zmianach. Dotacja z budżetu w dochodach nie występowała.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 10.809 tys. zł i były o 5,9% wyższe od kwoty planowanej po zmianach oraz o 20,1% wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 111 tys. zł i były niższe o 45,3% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości to przede wszystkim wysokie i wciąż rosnące kwoty zobowiązań obciążających wszystkie jednostki ochrony zdrowia, przyczyniające się do ponoszenia nie planowanych wydatków w postaci odsetek za zwłokę.

W czasie trwania kontroli dyrektor Wydziału Finansowego Urzędu Wojewódzkiego w Skierniewicach zawiadomił przewodniczącego Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej przy Wojewodzie Skierniewickim o zaciągnięciu zobowiązań przez wszystkie jednostki organizacyjne ochrony zdrowia.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w 1996 r. w części 85/75 - województwo skierniewickie, uznając, że stwierdzone uchybienia nie miały istotnego wpływu na jego realizację.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi, w celu usunięcia stwierdzonych uchybień w realizacji budżetu, wniosła m.in. o:

1. Zintensyfikowanie działań windykacyjnych należności budżetowych.
2. Finansowanie zadań rzeczowych w granicach posiadanych środków budżetowych, celem wyeliminowania przypadków zaciągania zobowiązań.
3. Wykorzystywanie dochodów własnych jednostek służby zdrowia w pierwszej kolejności na regulowanie zobowiązań wymagalnych.

Uporządkowanie trybu przekazywania dotacji dla stowarzyszeń kultury fizycznej.

CZĘŚĆ 85/77 - WOJEWÓDZTWO SŁUPSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 11.036 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 3.581 tys. zł, tj. o 48%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.838 tys. zł, tj. o 35%, a realnie wzrosły o 12%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: dochody z prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (3.347 tys. zł), opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów, zarząd nad nieruchomościami i dzierżawę nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa (2.374 tys. zł), wpływy z usług (1.934 tys. zł) oraz grzywny i kary (1.673 tys. zł).

Ponad dwukrotnie wyższe niż zakładano osiągnięto dochody z prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Dochody z tego tytułu wyniosły 3.347 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej były wyższe o 1.841 tys. zł, tj. o 122%. Przyczyną tego były nie planowane dochody m.in. z tytułu sprzedaży majątku przedsiębiorstw. zmiany umów leasingowych i przedterminowe spłaty należności.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły dochodów z prywatyzacji w kwocie 468 745 zł. pochodzących ze zlikwidowanego Przedsiębiorstwa Transportowo - Sprzętowego Budownictwa " Transbud-Słupsk"w Słupsku.
Dochody te nie zostały w I półroczu 1996 r przelane na rachunek bieżący Urzędu Wojewódzkiego i nie zostały przekazane na dochody budżetu państwa. Likwidator tego przedsiębiorstwa, realizując

dyspozycję Wojewody, omawiane dochody tj. kwotę 468.745 zł przekazał bezpośrednio na rachunki bieżące: Pomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. w Słupsku, Słupskiej Izby Przemysłowo - Handlowej w Słupsku i Portu Lotniczego Spółka z o.o. w Słupsku.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/77 województwo słupskie w wysokości 199.527 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 27.424 tys. zł, do łącznej wysokości 226.951 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in.: dotacji budżetowych na dofinansowanie zadań własnych i inwestycyjnych gmin (§ § 86 i 89) 15.999 tys. zł, i wydatków bieżących i jednostek budżetowych (6.811 tys. zł).

Zrealizowane wydatki wyniosły 226.516 tys. zł, tj. 99,8% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 41.686 tys. zł, tj. o 22,6%, a realnie wzrosły o 2,2%.W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w działach: 85 Ochrona zdrowia 126.383 tys. zł (55,8%), 86 Opieka społeczna 47.803 tys. zł (21,1%) i 91 Administracja państwowa i samorządowa, 12.268 tys. zł (5,4%).

Wydatki na ochronę zdrowia wyniosły 126.383 tys. zł tj. 105,0% według ustawy budżetowej i 100,0 % budżetu po zmianach . W porównaniu do wykonania 1995r wydatki w ujęciu nominalnym wzrosły o 16,2 %, a realnie były niższe o 3,1%.

Wydatki majątkowe w tym dziele wyniosły 7.217 tys. zł, tj. 100,0 % planu po zmianach i zostały poniesione m.in. na:

- kontynuację robót budowlano-montażowych w Szpitalu w Ustce (2.522 tys. zł)
- roboty budowlano-montażowe i zakup urządzeń w Szpitalu Wojewódzkim w budowie w Słupsku (2.000 tys. zł),
- zakupy aparatury i sprzętu medycznego (1.958 tys. zł).

Wydatki na opiekę społeczną w 1996r wyniosły 47.803 tys. zł co stanowiło 130,3% planu wydatków według ustawy budżetowej i 99,1 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995r wydatki w ujęciu nominalnym wzrosły o 35,6 %, a realnie o 13,1%.

Niższe niż planowane w budżecie po zmianach wydatki wystąpiły w realizacji usług opiekuńczych - 231 tys. zł (o 52,5%) oraz zasiłków i pomocy w naturze - 173 tys. zł (o 0,8%).

W wyniku realizacji wydatków majątkowych m.in. dokonano zakupów sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego oraz samochodów dostawczych i osobowych dla domów pomocy społecznej.

Wydatki na administrację państwową i samorządową w 1996r wyniosły 12.268 tys. zł co stanowiło 108,5% planu wydatków według ustawy budżetowej i 99,9% budżetu po zmianach . W porównaniu do wykonania 1995r wydatki w ujęciu nominalnym wzrosły o 15,9 %, a realnie były niższe o 3,3%. Wydatki majątkowe przeznaczono m.in. na zakup zestawów komputerowych wraz z oprzyrządowaniem i programów komputerowych dla urzędów rejonowych, samochodu osobowego Renault “Laguna” dla Urzędu Wojewódzkiego oraz samochodu osobowego “Polonez” dla Urzędu Rejonowego w Bytowie.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r w części 85/77 wyniosło 7.538 osób, w tym w dziale 91 - 407 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 53 osoby, tj o 0,7%, w tym w dziale 91 o 13 osób, tj. o 3,6%.

W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 804 osoby, a w dziale 91 o 39 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 781 zł, w tym w dziale 91 - 919 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 22,9%, w tym w dziale 91 o 25,5%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 19.604 tys. zł, w tym wymagalne 16.803 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 100,3% i 178,1%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.331 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 159,4%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 20.554 tys. zł i były wyższe o 7 % od kwoty planowanej (po zmianach). W roku 1995 i 1996 nie planowano i nie realizowano udziału dotacji budżetowej w dochodach.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. (bez wpłat do budżetu) wyniosły 19.890 tys. zł i były o 6,6% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 26,3% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 42 tys. zł. W 1995 roku nie realizowano wpłat do budżetu.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- nie odprowadzenia na dochody budżetu państwa dochodów w kwocie 468 745 zł pochodzących z likwidacji przedsiębiorstwa państwowego,
- niecelowego zakupu ze środków z rezerwy na wydatki nieprzewidziane samochodu osobowego Laguna za kwotę 81.644 zł,
- nie zrealizowania w pełni wniosków pokontrolnych poprzedniej kontroli budżetowej.

W dziale 85 Ochrona zdrowia porównaniu do stanu na koniec 1995 roku zobowiązania wymagalne o 10 762 120 zł tj. o 178,3 % .

Najwyższy udział w zobowiązaniach budżetu miały następujące jednostki budżetowe:

- Wojewódzki Szpital Zespolony w Słupsku - 9.397.062 zł (48,4%),
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Lęborku - 3.134.809 zł (16,1%),
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Człuchowie - 2.326.843 zł (12,0%).

Zaciąganie w roku budżetowym tych zobowiązań które - przy uwzględnieniu wymagalnych terminów płatności i zobowiązań wymagalnych z okresów poprzedzających rok budżetowy - przekraczały plan finansowy jednostek wykonujących budżet stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej w zrozumieniu art. 57 ust. 1 pkt. 8 ustawy Prawo budżetowe. W toku kontroli dyrektor Wydziału Zdrowia skierował zawiadomienie do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie Słupskim wobec kierowników wymienionych jednostek.

W grupie wydatków bieżących jednostek budżetowych służby zdrowia wystąpiło przekroczenie planowanych wydatków o kwotę 1.424 tys. zł z tego:

- w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Słupsku 864 tys. zł (zakupy towarów i usług 520 tys. zł oraz odsetki za nieterminowe płatności - 344 tys. zł),
- w Zespole Opieki Zdrowotnej w Człuchowie 560 tys. zł (zakupy towarów i usług).

Takie przekroczenie planowanych wydatków budżetowych zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budżetowe stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej.W toku kontroli dyrektor Wydziału Zdrowia skierował do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie Słupskim - zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny budżetowej przez 6 dyrektorów i 6 głównych księgowych jednostek służby zdrowia. w których wystąpiły przekroczenia wydatków.

W wyniku kontroli Urzędu Wojewódzkiego w Słupsku przeprowadzonej w I kwartale 1997 r. w zakresie realizacji zamówień publicznych w sferze ochrony zdrowia, Delegatura NIK w Koszalinie skierowała zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny budżetowej przez dyrektora i głównego księgowego Wydziału Zdrowia, polegającego na dokonywaniu zakupów inwestycyjnych z naruszeniem zasad, formy i trybu określonych ustawą z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (art.57 ust. 1 pkt 14 ustawy Prawo budżetowe).

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w 1996 r. w części 85/77 - województwo słupskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły uszczuplenia dochodów budżetowych w kwocie 468.745 zł (tj. 4,2 % ogółu dochodów) oraz wydatków niecelowych w wysokości 81.644 zł (tj. 0,03% wydatków ogółem).

W związku z przeprowadzoną kontrolą sformułowano 7 wniosków pokontrolnych służących poprawie działań w gospodarce finanansowej. Wniesiono m.in. o:

1. Precyzyjne określanie w planach dochodów ze wszystkich źródeł ich pozyskania, a w szczególności z prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych.
2. Egzekwowanie od jednostek budżetowych przestrzegania zasady realizacji wydatków do wysokości ujętych w planach finansowych.

3. Odprowadzenie na rachunek dochodów budżetu państwa kwoty 468.745,00 zł, z tytułu likwidacji Przedsiębiorstwa Transportowo - Sprzętowego Budownictwa "Transbud-Słupsk".

4. Pełnej realizacji wniosków zgłoszonych w wyniku kontroli wykonania budżetu w 1995 r.

Wojewoda Słupski w dniu 6 czerwca 1997 r. zgłosił zastrzeżenia do 2 wniosków pokontrolnych dotyczących: odprowadzenia na rachunek dochodów budżetu państwa kwoty 468.745,00 zł uzyskanej w wyniku likwidacji PTSB Transbud w Słupsku i zmiany na stanowisku rzecznika komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Powołana przez dyrektora Delegatury NIK w Koszalinie komisja odwoławcza w dniu

30 czerwca 1997 roku rozpoznała sprawę i podjęła uchwałę o oddaleniu zastrzeżeń w całości.

CZĘŚĆ 85/79 - WOJEWÓDZTWO SUWALSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 7.939 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.343 tys. zł, tj. o 20,4 %. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym niższe o 881 tys. zł, tj. o 10 %, a realnie niższe o 24,9 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy uzyskane w działach „Administracja" (2.360 tys. zł), „Opieka społeczna" (2.348 tys. zł) oraz „Gospodarka mieszkaniowa ..." (1.928 tys. zł).

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły:

– niedokonania wpłat do budżetu kwoty 283 tys. zł przez 2 zakłady budżetowe i 8 jednostek budżetowych prowadzących działalność w formie środków specjalnych, co stanowi naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt. 7 Prawa budżetowego),

– zaniechania odprowadzenia do budżetu (lub od dnia 1 stycznia 1997 r. na rachunek środków specjalnych Ministerstwa Skarbu Państwa) kwoty 700 tys. zł uzyskanej ze sprzedaży mienia zlikwidowanych przedsiębiorstw oraz przekazania tejże kwoty, z naruszeniem prawa, do Regionalnej Agencji Restrukturyzacji „Odnowa" w Suwałkach.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/79 „województwo suwalskie" w wysokości 270.299 tys. zł. W 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 41.482 tys. zł, do łącznej wysokości 311.781 tys. zł[39]. Dodatkowe środki uzyskano z rezerw, z tego:

– 685 tys. zł z rezerwy ogólnej Rady Ministrów,

– 41.631 tys. zł z rezerw celowych budżetu państwa.

Środki z rezerw budżetu państwa przeznaczono głównie na dotacje do wypłat dodatków mieszkaniowych (15.113 tys. zł) oraz wsparcie zadań inwestycyjnych gmin (11.540 tys. zł).

Zrealizowane wydatki wyniosły 311.767 tys. zł, tj. 100,0 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 55.770 tys. zł, tj. o 21,8 % , a realnie wzrosły o 1,6 %.

Najwięcej środków budżetowych wydatkowano na :

– ochronę zdrowia (175.122 zł, tj. 56,2 % całości wydatków); wydatki na ochronę zdrowia w 1996 roku były nominalnie o 21,8 %, zaś realnie o 1,6 % większe od wydatków poniesionych w 1995 roku,

– opiekę społeczną (56.336 tys. zł, tj. 18,1 % ogółu wydatków); wydatki w tym dziale były nominalnie o 27,7 %, zaś realnie o 6,2 % wyższe niż w 1995 roku.

Kontynuowano reformę ochrony zdrowia, co przejawiało się w usamodzielnieniu 7 zakładów opieki zdrowotnej, zawarciu 246 kontraktów na świadczenie usług medycznych oraz przekazaniu gminom 29 placówek służby zdrowia.

[39] Z uwzględnieniem zmniejszenia planu wydatków spowodowanych zmianami organizacyjnymi o 834 tys. zł.

Na inwestycje wydatkowano 41.788 tys. zł (13,4 % całości wydatków), co pozwoliło na oddanie do użytku w 1996 roku m. in. 10 stacji wodociągowych, 287 km wodociągów wiejskich oraz 5 oczyszczalni ścieków.

Przeciętne zatrudnienie w sferze budżetowej wyniosło 8.365 osób, w tym w dziale 91 „administracja" - 556 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 974 osoby, tj. o 10,4 %[40], w tym w dziale 91 o 26 osób, tj. 4,3 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było mniejsze o 914 osób, a w dziale 91 mniejsze o 53 osoby. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 791 zł, w tym w dziale 91 - 920 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 24,4 %, w tym w dziale 91 o 24,8 %.

Zobowiązania jednostek budżetowych na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 22.704 tys. zł, w tym wymagalne 15.819 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 86,5 % i 177,5 %. Zmniejszyło się natomiast zadłużenie w utworzonych w 1996 roku siedmiu samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej, z 2.823 tys. zł do kwoty 679 tys. zł. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań zapłacono w 1996 r. odsetki w kwocie 898 tys. zł, tj. mniej niż w 1995 r. o 63 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 15.376 tys. zł i były niższe o 1,7 % od kwoty planowanej (po zmianach). W 1996 r. gospodarka pozabudżetowa nie była dotowana.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 15.381 tys. zł. Były one o 2,5 % niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 51,4 % wyższe niż w 1995 r. W 1996 roku wpłaty do budżetu wyniosły 2 tys. zł (w 1995 roku 16 tys. zł).

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły głównie :

- niezgodnego z przeznaczeniem wydatkowania kwoty 777 tys. zł na zakup sprzętu i oprogramowania komputerowego dla Urzędu Wojewódzkiego i urzędów rejonowych ze środków budżetowych innych, niż „administracja", działów klasyfikacji budżetowej,
- naruszenia zasady rzetelności w prowadzeniu ksiąg rachunkowych, poprzez nie ujęcie w nich kwoty 1.506 tys. zł (pochodzącej głównie ze sprzedaży mienia zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych), wniesionej do Regionalnej Agencji Restrukturyzacji „Odnowa" w Suwałkach spółka z o.o.,
- naruszenia ustawy o zamówieniach publicznych w 5 umowach na wykonanie robót geodezyjno - kartograficznych o łącznej wartości 346 tys. zł,
- naruszenia przepisów normujących warunki i tryb zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym, dotyczących zasad weryfikacji składanych wniosków oraz rozliczeń dotacji w 6 spośród 83 zleconych zadań, na kwotę 233 tys. zł.

Nieprawidłowości wskazane w pkt 1, 3, 4 stanowią naruszenie dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu w części 85/79 „województwo suwalskie", mimo stwierdzenia istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Z naruszeniem kryteriów legalności, celowości i rzetelności wydatkowano kwotę 1.561 tys. zł, tj. 0,5% wydatków ogółem.

Wyniki przeprowadzonej kontroli wskazują na celowość:

1. Kontynuowania reformy służby zdrowia w celu racjonalizacji wydatków budżetowych i poprawy dostępności świadczonych usług.
2. Usprawnienia nadzoru nad rozliczeniami gospodarki pozabudżetowej z budżetem państwa oraz nad przebiegiem realizacji zadań państwowych przez jednostki niepaństwowe.
3. Uporządkowania systemu ewidencjonowania mienia zlikwidowanych przedsiębiorstw państwowych.

[40] Spadek zatrudnienia spowodowany został zmianami organizacyjnymi, a zwłaszcza usamodzielnieniem 7 zakładów opieki zdrowotnej.

4. Przestrzegania dyscypliny budżetowej przy dokonywaniu zakupów inwestycyjnych dla urzędów administracji rządowej oraz udzielaniu zamówień publicznych na roboty geodezyjno - kartograficzne.

W toku kontroli stwierdzono uszczuplenia finansowe na kwotę 2.621.718 zł, z czego odzyskano 43.718 zł.

CZĘŚĆ 85/81 - WOJEWÓDZTWO SZCZECIŃSKIE

Dochody

Zrealizowane dochody wyniosły 34.815,1 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 7.718,1 tys. zł, tj. o 28,5 % . W porównaniu do 1995 roku dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 7.074,4 tys. zł, tj. o 25,4 %, a realnie wzrosły o 4,6 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były : wpływy z tytułu opłat za wieczyste użytkowanie gruntów (dz. 74 - Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi Komunalne, rozdz. 7552 - gospodarka gruntami i nieruchomościami), które wyniosły 12.864,2 tys. zł, zwindykowane grzywny i kary oraz różne opłaty i dochody (dz. 91 -Administracja państwowa i samorządowa, rozdz. 9142 - Urząd Wojewódzki) - 6.828,3 tys. zł oraz wpływy z prywatyzacji (dz.97 - Różne rozliczenia, rozdz. 9716 - prywatyzacja) - 6.238,2 tys. zł .

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie dochodów dotyczyły nieprawidłowego ewidencjonowania uzyskanych dochodów pochodzących ze zwrotu niewykorzystanych dotacji, w związku z czym zawyżone zostały uzyskane dochody w dz.91 co najmniej o kwotę 224,2 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki, w części 85/81 budżetu Wojewody Szczecińskiego w wysokości 508.736 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 58.229,5 tys. zł, tj. do kwoty 566.965,5 tys. zł. Zwiększenie wydatków dotyczyło głównie działów : 85(Ochrona zdrowia) o 27.552,8 tys. zł, 86(Opieka społeczna) o 15.282,4 tys. zł, 70(Gospodarka komunalna) o 8.572,9 tys. zł, 74(Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne) o 4.758,5 tys. zł, 91(Administracja państwowa i samorządowa) o 2.450,4 tys. zł .

Zrealizowane wydatki wyniosły 565.948,5 tys.zł, tj. 99,82 % budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 99.495,1 tys.zł, tj. o 21,3 % , a realnie wzrosły o 1,2 %.

W budżecie Wojewody Szczecińskiego dominowały wydatki, które w:

- rozdz. 8511 (szpitale ogólne) dz.85 (Ochrona zdrowia) wyniosły 156.839,6 tys.zł i były wyższe o 6.200,6 tys.zł od kwoty ujętej w ustawie budżetowej i o 41.441,8 tys.zł wyższe od wykonania 1995 r.
- rozdz. 7261 (ulice, place , mosty, wiadukty) dz. 70 (Gospodarka komunalna) wyniosły 99,97% planu (po zmianach) - 55.049,3 tys.zł i były niższe o 14,7 tys.zł w stosunku do wielkości ujętych w ustawie budżetowej, o wyższe o 33.840,8 tys.zł od wykonania 1995 r. Wzrost wydatków związany był ze zwiększeniem wydatków majątkowych na realizację inwestycji centralnych.
- rozdz. 8513 (lecznictwo ambulatoryjne) dz. 85 - Ochrona zdrowia wyniosły 51.412,8 tys.zł, tj. o 8.984,7 tys.zł więcej niż przyjęto w ustawie budżetowej na 1996 r., a o 9.321,5 tys.zł mniej niż wydatkowano w 1995 r. Zmniejszenie wydatków wynikało z przejęcia z dniem 1 stycznia 1996 r. finansowania części zadań przez Miasto Szczecin.
- rozdz. 8591 (leki dla uprawnionych) dz. 85 (Ochrona zdrowia) wyniosły 45.273,0 tys.zł, tj. o 1.977,0 tys.zł więcej w stosunku do wielkości przyjętej w ustawie budżetowej na 1996 r. i mniej o 13.114 tys.zł niż wykonano w 1995 r.

Wydatki majątkowe wyniosły ogółem 89.990,1 tys.zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 27.205,1 tys.zł, tj. o 43,3 % jak i do wykonania w 1995 r. o 56.218,0 tys.zł, tj. o 166,5 %.

W ciągu 1996 r. m.in. nastąpiło zwiększenie nakładów w działach: 85 (Ochrona zdrowia) o 9.079,3 tys.zł ,tj. o 87,3 % , 70 (Gospodarka komunalna) o 8.568,0 tys.zł , tj. o 20,9 %, 91 (Administracja państwowa i samorządowa) o 1.256 ,0 tys.zł, tj. o 47,6 %.

W związku z realizacją wydatków budżetowych osiągnięto m.in. następujące efekty rzeczowe:

- dz. 40 (Rolnictwo): wykonano melioracje 79 ha, odbudowano 27,4 km wałów przeciwpowodziowych, przeprowadzono regulację rzek i kanałów na długości 24,8 km, zmodernizowano 18 stacji wodociągowych, wybudowano 72 km sieci wodociągowych , zakończono budowę 3 kanalizacji sanitarnych, odbudowano 4 jazy,
- dz. 70 (Gospodarka komunalna): w ramach prowadzonych inwestycji infrastruk-turalnych w 13 gminach zagrożonych strukturalnym bezrobociem m.in. wybudowano
  6,9 km sieci kanalizacyjnych, 2 przepompownie ścieków, 14,5 km sieci wodociągowych, 12,3 km sieci gazowych, kontynuowano prace w zakresie uzbrojenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe w 12 miastach w zakresie sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej, wodociągowej, gazowej, telefonicznej i energetycznej oraz modernizacji ulic i chodników, kontynuowano realizację dwóch inwestycji centralnych, tj. modernizacji przeprawy promowej w Świnoujściu i rozbudowy przeprawy mostowej przez rzekę Regalicę w Szczecinie,
- dz. 85 (Ochrona zdrowia): kontynuowano dwie inwestycję centralne, tj. budowę Szpitala Psychiatrycznego w Szczecinie-Zdrojach i budowę pawilonu położniczo- ginekologicznego wraz z modernizacją szpitala w Stargardzie Szczecińskim. Ponadto kontynuowano budowę Centrum Leczenia Psychiatrycznego w Szczecinie, pawilonu położniczo-ginekologicznego w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Szczecinie, pralnie mechaniczną (dla wszystkich jednostek służby zdrowia w Szczecinie) oraz modernizowano filię Rejonowego Szpitala w Resku i Oddział Radioterapii Regionalnego Szpitala Onkologicznego w Szczecinie,
- dz.86 (Opieka społeczna): kontynuowano modernizację obiektu przeznaczonego na Dom Pomocy Społecznej w Gryficach oraz adaptowano nowe pomieszczenia w Domach Pomocy Społecznej w Nowogardzie i Jarominie (na Centrum Rehabilitacji), adaptowano również obiekt na placówkę opiekuńczą w Ińsku,

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 16.204 osób, w tym w dz. 91 - 644 osób, w porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienia w 1996 r. było niższe o 1.957 osób, tj. o 10,8 %, w tym w dziale 91 - o 46 osób, tj. o 6,7 % . W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 1.331 osób, a w dziale 91 -
o 80 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 763,41 zł, w tym w dziale 91 - 947,65 zł.
W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 26,6 %, w tym w dziale 91 o 26,25 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 59.959,2 tys.zł, w tym wymagalne 52.782,5 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 13,9 % i 11,4 %. Zobowiązania wymagalne powstały głównie w dziale 85 (Ochrona zdrowia) i wyniosły 52.780,6 tys. zł i dotyczyły przede wszystkim rozdz. 8591 (leki dla uprawnionych) - 19.373,6 tys. zł.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 6.052,9 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 15,7 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 44.250 tys. zł i były niższe o 31,7 % od kwoty planowanej. Udział dotacji budżetowych w dochodach uległ obniżeniu z 1,26 % w 1995 r. do 0,98 % w 1996 r. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 42.258 tys. zł i były o 32,1% niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 22,6 % wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 65 tys. zł i były wyższe o 490,9 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

W związku z prowadzoną przez NIK kontrolą wykonania budżetu Wojewody Szczecińskiego Wydział Finansowy Urzędu Wojewódzkiego - jeszcze przed zakończeniem kontroli - dokonał analizy realizacji budżetu za 1996 r. przez dysponentów III - go stopnia i stwierdził naruszenie dyscypliny budżetowej przez 27 osób, w tym przez 22 osoby w 11 jednostkach budżetowych służby zdrowia.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu za 1996 r. w części 85/81 - Wojewody Szczecińskiego. Stwierdzone nieznaczne uchybienia nie miały istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Ustalenia kontroli wskazują na potrzebę usprawnienia działalności jednostek realizujących budżet Wojewody szczecińskiego poprzez podjęcie działań zmierzających do:

1. Wzmocnienia współpracy pomiędzy merytorycznymi wydziałami Urzędu Wojewódzkiego w zakresie planowania budżetu.
2. Wykazywania zgodnie z wymogami klasyfikacji budżetowej wysokości pozyskiwanych dochodów budżetowych, szczególnie z urzędów rejonowych.
3. Usprawnienia systemu zlecania i rozliczania dotacji dla jednostek niepaństwowych na realizację zadań państwowych w zakresie kultury fizycznej, turystyki oraz opieki społecznej.

CZĘŚĆ 85/83 - WOJEWÓDZTWO TARNOBRZESKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 8.101 tys.zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.219 tys.zł, tj. o 17,7%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 682 tys.zł, tj. o 9,2 %, a realnie były niższe o 8,9 %.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

– dział 74 - Gospodarka mieszkaniowa i niematerialne usługi komunalne - 2.889 tys.zł, co stanowiło 35,7 % dochodów ogółem. Dochody te uzyskano z opłat za wieczyste użytkowanie gruntów i zarząd nieruchomościami Skarbu Państwa,

– dział 91 - Administracja państwowa i samorządowa 2.607 tys.zł, co stanowiło 32,2 % dochodów ogółem. Dochody uzyskano z opłat paszportowych, mandatów oraz wpłat jednostek gospodarki pozabudżetowej.

Najwyższe przekroczenie dochodów budżetowych osiągnięto :

– w dziale 85 - Ochrona zdrowia o 90 tys.zł, tj. o 692,3 %. Przekroczenie planowanych dochodów w tym dziale spowodowane było uzyskaniem nieplanowanych dochodów ze sprzedaży wyeksploatowanego taboru samochodowego,

– w dziale 70 - Gospodarka komunalna o 34 tys.zł, tj. o 377,8 %, które uzyskano z nieplanowanych wpłat części zysku gospodarstwa pomocniczego Wojewódzkiej Dyrekcji Dróg Miejskich.

Najniższe wykonanie dochodów miało miejsce w dziale 74 - Gospodarka mieszkaniowa i niematerialne usługi komunalne. Planu dochodów w tym dziale nie wykonano na kwotę 211 tys.zł, tj. 6,8 % dochodów planowanych. Dochodów tych nie wykonano w związku ze zmniejszeniem powierzchni gruntów od których pobierano opłaty za wieczyste użytkowanie i zarząd nieruchomościami Skarbu Państwa.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia dochodów budżetowych w 1996r.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/83 Wojewody Tarnobrzeskiego wysokości 260.869 tys.zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 27.896 tys.zł do łącznej wysokości 288.765 tys.zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły :

- działu 70 - Gospodarka komunalna o 6.828 tys.zł, w tym w § 86 - dotacje celowe na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin o 6.740 tys.zł;
- działu 85 - Ochrona zdrowia o 10.683 tys.zł, w tym w § 72 - wydatki na dofinansowanie inwestycji jednostek budżetowych o 4.804 tys.zł, w § 11,17,41,42 - wynagrodzenie z pochodnymi o 2.203 tys.zł;
- działu 86 - Opieka społeczna o 9.520 tys.zł, w tym w § 89 - dotacje celowe na dofinansowania własnych zadań bieżących gmin o 4.271 tys.zł, § 88 - dotacje celowe na dofinansowanie zadań bieżących zleconych gminom o 2.231 tys.zł i § 72 - wydatki na dofinansowanie inwestycji jednostek budżetowych o 1.560 tys.zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 288.409 tys.zł, tj. 99,9 % budżetu po zmianach.W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 54.461 tys.zł, tj. o 23,2 %, a realnie wzrosły o 7.905 tys.zł, tj. o 2,8 %.

Największy udział w zrealizowanych wydatkach miały wydatki w działach:

- 85 - Ochrona zdrowia 59,8 %,
- 86 - Opieka społeczna 17,0 %.

W dziale 85 - Ochrona zdrowia wydatki według budżetu po zmianach wynosiły 172.623 tys.zł, natomiast według ustawy budżetowej planowano wydatki w kwocie 161.940 zł. Wydatki w tym dziale były wyższe o 6,6 % od wydatków zawartych w ustawie budżetowej. W porównaniu do 1995 r. zrealizowane wydatki były wyższe o 30.435 tys.zł, tj. o 21,4 %. Planowane w 1996 r. wydatki wykonane zostały w 100 %. Na wydatki majątkowe przewidziano wg ustawy budżetowej 10.238 tys.zł, a wg budżetu po zmianach 13.237 tys.zł, które wykonano w 100 %. W ramach tych środków finansowano kontynuowanie inwestycji centralnej, tj. rozbudowy i modernizacji Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Tarnobrzegu kwotą 8.800 tys.zł. Na inwestycję tą w ustawie budżetowej zaplanowano kwotę 6.300 tys.zł, którą zwiększono o 2.500 tys.zł z rezerwy celowej Ministerstwa Finansów. Ponadto realizowano w 1996 r. budowę przychodni przyszpitalnej w Sandomierzu, rozbudowę i modernizację szpitali rejonowych w Opatowie, Nowej Dębie i Staszowie oraz 2 wiejskich ośrodków zdrowia. Na zakupy środków trwałych wydatkowano 1.272 tys.zł.

W dziale 86 - Opieka społeczna wydatki według budżetu po zmianach wynosiły 49.498 tys.zł, natomiast według ustawy budżetowej planowano wydatki w kwocie 39.978 tys.zł. Wydatki w tym dziale po zmianach były wyższe o 23,8 % od wydatków zawartych w ustawie budżetowej. W porównaniu do 1995 r. zrealizowane wydatki były wyższe o 9.713 tys.zł, tj. o 24,6 %. Planowane w 1996 r. wydatki zostały wykonane w wysokości 49.176 tys.zł, tj. w 99,3 %. Na wydatki majątkowe przewidziano wg ustawy budżetowej 2.027 tys.zł, wg budżetu po zmianach 4.049 tys.zł. Planowane po zmianach wydatki zrealizowano w 100 %. Ze środków tych m.in. wykonano ośrodek rehabilitacji w Domu Pomocy Społecznej dla dzieci w Gościeradowie, prowadzono rozbudowę 4 domów pomocy społecznej za kwotę 2.832 tys.zł oraz zakupiono sprzęt i wyposażenie za 171 tys.zł.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 10.881 osób, w tym w dziale 91 - 628 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 108 osób, tj. o 1,0 %, w tym w dziale 91 o 8 osób, tj. o 1,0 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 288 osób, a w dziale 91 o 19 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 697,2 zł, w tym w dziale 91 - 799,5 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 144 zł, tj. o 26 % w tym w dziale 91 o 132,6 zł, tj. o 19,8 %.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 22.990 tys.zł., w tym wymagalne 20.907 tys.zł., co oznacza spadek zobowiązań ogółem w porównaniu do stanu na koniec 1995 r. o 4,6 % oraz wzrost zobowiązań wymagalnych o 4,5 %.Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 894 tys.zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 1.341 tys.zł, tj. o 60 %.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.206 tys.zł i były wyższe o 5 tys.zł. od planu po zmianach. Jednostki gospodarki pozabudżetowej nie korzystały z dotacji budżetowych w 1996 r. W 1995 r. wysokość tej dotacji wynosiła 35 tys.zł. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.096 tys.zł i były o 1,7 % niższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 24,5 % wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 400 tys.zł i były wyższe o 80,9 % od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Nieprawidłowości w realizacji wydatków budżetowych dotyczyły wzrostu w stosunku do 1995 r. zobowiązań wymagalnych o 903 tys.zł, tj. o 4,5 %; a także braku planu finansowego dla rozdziału 8591 - Leki dla uprawnionych i niepełnego rozdysponowania w planach finansowych jednostek budżetowych rozdziałów 8511 - Szpitale ogólne i 8513 - Lecznictwo ambulatoryjne kwot wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej. Zmniejszeniu o 20 % w porównaniu do 1995 r. uległa ilość kontroli prowadzonych w ramach sprawowanego nadzoru nad wykonaniem budżetu Wojewody, a nadto ustalenia tych kontroli dotyczące m.innymi stwierdzonych naruszeń dyscypliny budżetowej nie w pełni były wykorzystywane. Nieprawidłowo stosowano wynikający z ustawy tryb zamówień publicznych. Bez zawarcia umowy określającej obowiązki stron zlecono utrzymanie stanu dróg publicznych w województwie.Nie przestrzegano zasady samofinansowania w stosunku do dwóch gospodarstw pomocniczych jednostek ochrony zdrowia, ponoszących straty i nie mających możliwości pokrycia tych strat ze środków obrotowych.

Stwierdzono 3 przypadki naruszenia dyscypliny budżetowej określonych w art. 57 ust.14 Prawo budżetowe w związku z nieprzestrzeganiem postanowień art. 28 i 29, art. 32 ust. 1 i 2, art. 42 ust. 1 pkt 2, art. 46 ust. 1 i art. 76 ust. 1 i 2 ustawy z 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych.

W wyniku ustaleń kontroli Najwyższa Izba Kontroli zamierza skierować 3 wnioski do Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Budżetowej przy Wojewodzie Tarnobrzeskim, dotyczące 3 osób odpowiedzialnych za naruszenie dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/83 przez Wojewodę Tarnobrzeskiego, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia, nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły:

- niezgodnego z przepisami prawa wydatkowania kwoty 1.272 tys.zł, tj. 0,44 % wydatków ogółem związanych z realizacją zamówień publicznych,
- nierzetelnego realizowania wydatków w kwocie 2.574 tys.zł, tj. 0,89 % wydatków ogółem związanych z utrzymaniem właściwego stanu dróg w województwie.
- wzrostu w stosunku do 1995 r. zobowiązań wymagalnych w jednostkach ochrony zdrowia o 903 tys.zł, tj. o 4,5 %.

Ustalenia kontroli wykonania budżetu w 1996 r. w części 85/83 wskazują na konieczność podjęcia przez Wojewodę Tarnobrzeskiego następujących działań:

1. Kontynuowanie działań w zakresie egzekwowania należności i zaległości budżetowych.
2. Egzekwowania od jednostek wykonujących budżet terminowego i rzetelnego sporządzania planów finansowych, stanowiących podstawę rozdysponowania planowanych w ustawie budżetowej kwot wydatków.
3. Prowadzenia bieżących analiz stanów zobowiązań wymagalnych oraz kar i odsetek w jednostkach służby zdrowia i podejmowania w ich wyniku działań zmierzających do ograniczenia znaczących różnic w wysokości tych zobowiązań i odsetek.

4. Egzekwowania od podległych jednostek budżetowych obowiązku prawidłowego funkcjonowania powołanych przez nie gospodarstw pomocniczych w zakresie ich samofinansowania.

5. Zwiększenie liczby kontroli prowadzonych w ramach nadzoru nad wykonaniem budżetu Wojewody.

6. Prawidłowego wykorzystywania ustaleń kontroli prowadzonych w ramach nadzoru nad wykorzystaniem dotacji ze szczególnym uwzględnieniem stwierdzonych naruszeń dyscypliny budżetowej oraz niezgodnego z prawem wykorzystania dotacji.

Wyeliminowanie przypadków naruszania ustawy o zamówieniach publicznych.

W wyniku kontroli stwierdzono uszczuplenia w kwocie 31.325 tys.zł, z tego nieuregulowane należności: budżetu państwa w kwocie 816 tys.zł, państwowych funduszy celowych w kwocie 27.044 tys.zł; inne uszczuplenia budżetu państwa w kwocie 3.465 tys.zł i budżetów samorządowych 0,2 tys.zł.

CZĘŚĆ 85/85 - WOJEWÓDZTWO TARNOWSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 9.876 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na rok 1996 były wyższe o 598 tys. zł, tj. o 6,4%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 556 tys. zł, tj. o 6,0%, a realnie niższe o 11,6%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: opłaty pensjonariuszy za pobyt w domach pomocy społecznej (2.668 tys. zł), opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów (2.078 tys. zł) i mandaty karne (1.338 tys. zł).

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia dochodów, a także naruszenia dyscypliny budżetowej.

Wydatki

Wydatki w ustawie budżetowej na rok 1996 ustalono w wysokości 287.430 tys. zł. W ciągu 1996 r. zostały one zwiększone o 19.476 tys. zł, do łącznej wysokości 306.906 tys. zł. Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in.:

- wynagrodzeń wraz z pochodnymi - 4.311 tys. zł (22,1%),
- dotacji dla gmin na wypłatę dodatków mieszkaniowych - 3.069 tys. zł (15,8%),
- dotacji z tytułu refundacji gminom wydatków poniesionych na inwestycje z zakresu infrastruktury mieszkaniowej - 2.594 tys. zł (13,3%).

Zrealizowane wydatki wyniosły 306.630 tys. zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. były one w ujęciu nominalnym wyższe o 31.058 tys. zł, tj. o 11,3%, a realnie niższe o 7,2%.

W strukturze zrealizowanych wydatków największy udział miały wydatki na ochronę zdrowia - 64,6% i opiekę społeczną - 16,6%.

Wydatki na ochronę zdrowia wyniosły 197.994 tys. zł, co oznacza pełne wykonanie planu po zmianach i równocześnie wzrost w stosunku do ustawy budżetowej o 5,2%, natomiast w relacji do 1995 r. nominalnie wzrost o 16,0%, a realnie zmniejszenie o 3,3%.

Większość tych środków wykorzystano na:

- szpitale ogólne - 112.614 tys. zł, tj. 56,9% i w stosunku do 1995 r. było to realnie więcej o 4,6%;
- lecznictwo ambulatoryjne otwarte - 46.233 tys. zł, tj. 23,3% i w stosunku do 1995 r. było to realnie więcej o 4,8%;
- dopłaty do leków dla uprawnionych - 23.963 tys. zł, tj. 12,1% i w stosunku do 1995 r. oznaczało to zmniejszenie - nominalnie o 26,6%, a realnie o 38,7%.

Wydatki na opiekę społeczną wyniosły 50.916 tys. zł, co oznacza wykonanie planu po zmianach w 99,5% oraz wzrost w stosunku do ustawy budżetowej o 14,7% i do wykonania w 1995 r. nominalnie o 24,4%, a realnie o 3,8%.

Większość tych środków wykorzystano na:

- zasiłki i pomoc w naturze - 22.961 tys. zł, tj. 45,1% i w stosunku do 1995 r. było to realnie więcej o 1,6%;
- funkcjonowanie domów pomocy społecznej - 16.580 tys. zł, tj. 32,6% i w stosunku do 1995 r. było to realnie mniej o 2,6%.

Na inwestycje wydatkowano 28.125 tys. zł, tj. 9,2% wydatków ogółem z budżetu Wojewody, z tego na:

- inwestycje państwowych jednostek i zakładów budżetowych - 21.257 tys. zł, tj. 75,6%, w tym na dokończenie budowy Szpitala Wojewódzkiego w Tarnowie 6.700 tys. zł (zwiększając ilość łóżek szpitalnych o 693, przy czym z powodu szczupłości środków na wydatki bieżące uruchomiono tylko 633 łóżka) i na budowę Wojewódzkiego Centrum Administracyjnego w Tarnowie 4.921 tys. zł;
- dotacje dla gmin - 6.868 tys. zł, tj. 24,4%.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 12.037 osób, w tym w dziale 91 - 585 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 64 osoby, tj. o 0,5%, a w dziale 91 nie uległo zmianie. Zmniejszenie to związane było ze zmianami organizacyjnymi. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 186 osób, a w dziale 91 o 5 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 714,2 zł, a w dziale 91 - 808,3 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 26,5%, a w dziale 91 o 16,1%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 40.407 tys. zł, w tym wymagalne 32.570 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 135% i 179%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki wraz z odszkodowaniami w kwocie 1.778 tys. zł (w tym odsetki 1.240 tys. zł), co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania w 1995 r. o 61%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej - bez jednostek upowszechniania kultury - wyniosły w 1996 r. 9.580 tys. zł i były wyższe o 11,4% od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 9,9% od wykonania 1995 r.; gospodarka pozabudżetowa nie była dotowana.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej (również bez ww. jednostek) wyniosły w 1996 r. 9.707 tys. zł i były o 14,0% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 15,8% od wykonania 1995 r.

Wpłaty do budżetu wyniosły 103 tys. zł i były niższe o 28,5% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości w realizacji wydatków, stanowiące w części również naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 ustawy - Prawo budżetowe), dotyczyły:

- zaciągania zobowiązań, przekraczających plany finansowe o 27.513 tys. zł (pkt 8);
- przekroczenia w jednej z jednostek budżetowych planowanych wydatków na wynagrodzenia osobowe o 418 tys. zł (pkt 2);
- nierzetelnego sporządzenia sprawozdania Rb-23, w którym zaniżono zobowiązania wymagalne o kwotę 74 tys. zł (pkt 15);
- wydatkowania środków budżetowych z naruszeniem ustawy o zamówieniach publicznych (pkt 14).

O powyższych naruszeniach dyscypliny budżetowej zawiadomiono Komisję Orzekającą w Sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie Tarnowskim.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/85 - województwo tarnowskie, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia, nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

W wyniku kontroli wykonania budżetu państwa w części 85/85 - województwo tarnowskie, skierowano wnioski dotyczące m.in.:

1. Do Wojewody Tarnowskiego - eliminowania przypadków zaciągania przez podległe Wojewodzie jednostki organizacyjne (zwłaszcza ochrony zdrowia) zobowiązań przekraczających ich plany finansowe.
2. Do kierowników innych jednostek:
   - przestrzegania w jednostkach samorządu terytorialnego postanowień ustawy o zamówieniach publicznych;
   - skorygowania przez jednostkę niepaństwową (Dom Pomocy Społecznej w Brzesku) rozliczenia otrzymanej dotacji, uwzględniając dochody własne i zwrot jej części - jako pobranej w nadmiernej wysokości - do budżetu państwa.

W wymiarze finansowym, kontrola ujawniła uszczuplenia w wysokości 175,7 tys. zł i cała kwota została odzyskana do budżetu państwa.

CZĘŚĆ 85/87 - WOJEWÓDZTWO TORUŃSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 12.409 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.133 tys. zł, tj. o 10,1%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.379,0 tys. zł, tj. o 12,5%, a realnie niższe o 816 tys. zł, tj. o 6,2%.

Głównymi źródłami dochodów były wpływy z opłat za zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa (3.897 tys. zł) oraz z opłat za usługi świadczone przez domy pomocy społecznej (2.732 tys. zł).

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. wydatki w części 85/87 - województwo toruńskie ustalono w wysokości 308.779 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone per saldo o 30.278 tys. zł, tj. do łącznej wysokości 339.057 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły m.in. dotacji celowych na finansowanie własnych zadań bieżących gmin (§ 89 klasyfikacji budżetowej) - 10.750 tys. zł; dotacji celowych na finansowanie zadań bieżących zleconych gminom (§ 88 klasyfikacji budżetowej) - 3.314,6 tys. zł; dotacji celowych na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin (§ 86 klasyfikacji budżetowej) - 3.610,1 tys. zł; wynagrodzeń osobowych pracowników wraz z pochodnymi (§ § 11, 41-42 klasyfikacji budżetowej) - 4.199 tys. zł; inwestycji jednostek budżetowych (§ 72 klasyfikacji budżetowej) - 1.500 tys. zł; dopłat do leków dla uprawnionych (§ 33 klasyfikacji budżetowej) - 1.348 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 338.850 tys. zł, tj. 99,94% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 50.641 tys. zł, tj. o 17,6%, a realnie niższe o 1,9%.

W strukturze zrealizowanych wydatków dominowały wydatki na zadania ochrony zdrowia (57,7%) oraz opieki społecznej (19,4%).

Zrealizowane w 1996r. wydatki w dziale 85 Ochrona zdrowia wyniosły 195.630 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej były wyższe o 8.991 tys. zł, tj. o 4,8%. W porównaniu do 1995r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 14.163 tys. zł, tj. o 7,8%, a realnie niższe o 10,1%.

Na działalność szpitali ogólnych wydatkowano 108.591 tys. zł (55,5%) na lecznictwo ambulatoryjne 33.318 tys. zł (17%) oraz na dopłaty z tytułu leków dla uprawnionych 28.252 tys. zł (14,4%). W ramach wydatków inwestycyjnych (15.320 tys. zł) m.in. realizowano budowę Szpitala Miejskiego w Grudziądzu z Samodzielnym Zespołem Dziecięcym i „Centrum Chirurgiczno-Ortopedyczno-Urazowego" w Toruniu, a także rozbudowę i modernizację Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Toruniu (I etap).

Zrealizowane w 1996 r. wydatki w dziale 86 Opieka społeczna wyniosły 65.819 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 17.014 tys. zł, tj. o 34,8%. W porównaniu do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 18.485 tys. zł, tj. o 39,0%, a realnie wyższe o 15,9%. Wydatkowane środki przeznaczone były na pomoc środowiskową realizowaną przez gminy w ramach zadań zleconych (45,9%), pomoc instytucjonalną (37,7%), wypłatę dodatków mieszkaniowych (15,4%) oraz utrzymanie Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej (1,0%). Wydatki majątkowe (4.775 tys. zł) przeznaczono na budowę oraz modernizację państwowych domów pomocy społecznej oraz na zakupy inwestycyjne, w tym 6 samochodów osobowych.

Przeciętne zatrudnienie w 1996r. wyniosło 11.452 osoby, w tym w dziale 91 Administracja państwowa - 466 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 691 osób, tj. o 5,7%, w tym w dziale 91 o 50 osób, tj. o 9,7%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 777 osób, a w dziale 91 o 51 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 737 zł, w tym w dziale 91 - 927 zł. W porównaniu do 1995 r. wzrosło o 25,2%, w tym w dziale 91 o 31,0%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 45.978 tys. zł, w tym wymagalne 41.189 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 148,3% i 187,8%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 3.100 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 19,6%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.461 tys. zł i były niższe o 1,6% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 1,1% w 1995 r. do 0,6% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 12.097 tys. zł i były niższe o 3,4% od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 36,6% wyższe niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 306 tys. zł i były niższe o 19,5% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły: - niewystarczającego nadzoru nad wykorzystaniem dotacji udzielanych na zadania własne gmin.

- przeniesienia środków dotacji w kwocie 1.395 tys. zł z rezerw celowych, w tym 903,1 tys. zł przeznaczonych na specjalistyczne usługi opiekuńcze nad osobami ze schorzeniami psychicznymi w miejscu ich zamieszkania, na inne zadania opieki społecznej bez zgody Ministra Finansów.

Naruszenia dyscypliny budżetowej miały miejsce w 10 jednostkach ochrony zdrowia z tytułu zaciągniętych w 1996 r. zobowiązań przekraczających ich plany finansowe (art. 57 ust. 1 pkt 8 ustawy - Prawo budżetowe). Zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej do Komisji Orzekającej przekazał dyrektor Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego w Toruniu.

W toku kontroli naruszenia dyscypliny budżetowej stwierdzono w 2 jednostkach. Delegatura NIK w Bydgoszczy złożyła 1 zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt 14 ustawy - Prawo budżetowe), a pozostałe dotyczące naruszenia dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo budżetowe) zostanie złożone w terminie późniejszym.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 85/87 - województwo toruńskie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, które nie miały zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Wykazane m.in. nieprawidłowości dotyczące wydatkowania kwoty 1.395 tys. zł (0,4% wydatków) z naruszeniem kryterium legalności nie wpłynęły ujemnie na realizację zadań budżetowych.

Ustalenia kontroli wskazały na potrzebę dalszego dyscyplinowania dochodów i wydatków budżetowych, a w szczególności podjęcia działań na rzecz zmniejszenia stanu należności budżetowych, zgodnego z przepisami Prawa budżetowego wykorzystywania środków otrzymanych z rezerw budżetu państwa oraz skutecznego nadzoru nad wykorzystywaniem dotacji budżetowych.

CZĘŚĆ 85/89 - WOJEWÓDZTWO WAŁBRZYSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 20.770 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były niższe o 13.925 tys. zł, tj. o 40,1 %. Niemniej jednak osiągnięte wpływy były w ujęciu nominalnym wyższe od uzyskanych w roku poprzednim o 7.480 tys. zł, tj. o 56,3 %, a realnie po uwzględnieniu wskaźnika inflacji - o 30,3 %. Głównym źródłem dochodów budżetowych w województwie były wpływy ewidencjono-wane w dziale 91 - z mandatów za wykroczenia drogowe oraz z opłat paszportowych, a także z tytułu nabycia prawa własności do zajmowanych budynków, urządzeń i lokali od uwłaszczonych osób prawnych. Wielkość tych wpływów wyniosła 8.707 tys. zł, co stanowiło 248,8 % kwoty zaplanowanej w układzie wykonawczym (3.500 tys. zł). Nie osiągnięto natomiast zaplanowanego w ustawie budżetowej na 1996 r. poziomu dochodów z dwu kolejnych ważących źródeł wpływów budżetowych. Z prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych osiągnięto bowiem 5.691 tys. zł, co stanowiło 88 % zaplanowanych wpływów klasyfikowanych w dziale 97. Jeszcze niższy stopień realizacji planu wystąpił w dziale 74, w którym klasyfikowane były głównie opłaty za zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości Skarbu Państwa. Dochody w wymienionym dziale klasyfikacji wyniosły 2.951 tys. zł, co stanowiło zaledwie 13,6 % kwoty zaplanowanej. Pomimo to, wpływy te były wyższe od dochodów osiągniętych w dziale 74 w roku poprzednim o ponad 10 %.

Nieprawidłowości po stronie dochodowej budżetu dotyczyły nieprzekazania na rachunek wpływów budżetu państwa, uzyskanych w 1996 r. dochodów z najmu lub dzier-żawy pomieszczeń biurowych i sali konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego w Wał-brzychu, w kwocie co najmniej 54,8 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/89 w wysokości 362.456 tys. zł. W ciągu 1996 r. plan wydatków budżetowych został zmieniony w wyniku dokonanych zwiększeń o 44.217 tys. zł oraz zmniejszeń o 1.659 tys. zł i ukształtowany ostatecznie w kwocie 405.014 tys. zł. Największe zwiększenia wydatków dotyczyły środków przekazanych z rezerw budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie inwestycji realizowanych przez państwowe jednostki budżetowe, gminy lub podmioty gospodarcze w łącznej kwocie 26.812 tys. zł, w tym na inwestycje ujęte w Programie Restrukturyzacji Województwa Wałbrzyskiego - 13.100 tys. zł, na inwestycje infrastrukturalne w gminach zagrożonych wysokim bezrobociem strukturalnym - 6.933 tys. zł, na dofinansowanie zadań wynikających z programu zagospodarowania mienia oraz rekultywacji gruntów przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej - 2.130 tys. zł, na modernizację drogowych przejść granicznych - 3.000 tys. zł. Wzmiankowane wcześniej zmniejszenia określonych w ustawie budżetowej kwot wydatków uzasadnione były przekazaniem do finansowania w 1996 r. niektórych jednostek bądź zadań budżetowych resortom centralnym a także Gminie Wałbrzych (na mocy ustawy z 24 listopada 1995 r. o zmianie zakresu działania niektórych miast oraz o miejskich strefach usług publicznych).

Ostatecznie ukształtowany plan wydatków budżetowych wykonany został w wyso-kości 404.875 tys.zł, a więc w 99,97 %. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 61.678 tys.zł, tj. o 18 %, natomiast realnie, po uwzględnieniu inflacji, łączna kwota wykonanych wydatków budżetu Wojewody w 1996 r. była niższa od środków przeznaczonych na wykonanie budżetu w roku poprzednim o 1,6 %. Istotny wpływ na ukształtowane wskaźniki wykonania budżetu miały zaistniałe zmiany systemowe w finansowaniu niektórych zadań, w tym przejęcie w 1996 r. do finansowania przez Gminę Wałbrzych lecznictwa ambulatoryjnego w Wałbrzychu, jako zadania własnego Gminy.

W zrealizowanym budżecie wydatki bieżące wynosiły 351.821 tys. zł (86,9 %) a inwestycyjne 53.054 tys. zł (13,1 %). W strukturze przedmiotowej, największy udział miały wydatki na bieżące utrzymanie i działalność państwowych jednostek budżetowych - 255.132 tys. zł, tj. 63,0 % wydatków budżetowych ogółem i 72,5 % wydatków nieinwestycyj- nych.W formie dotacji budżetowych dla gmin i podmiotów realizujących w województwie zadania społeczno-gospodarcze przeznaczono 63.130 tys. zł, tj. 15,6 % ogólnych wydatków budżetowych.

Przeciętne zatrudnienie w państwowej sferze budżetowej w województwie wałbrzyskim w 1996 r. wyniosło 13.780 osób, w tym w dziale 91 - 638 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 79 osób, tj. o 5,5 %, w tym w dziale 91 o 13 osób, tj. o 2,0 %. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 555 osób, a w dziale 91 o 31 osób. Podstawowy wpływ na przedstawiony stan zatrudnienia miało przekazanie z dniem 1 stycznia 1996 r. - 1.023 etatów wraz z jednostkami budżetowymi Gminie Wałbrzych. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z

zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 741 zł, w tym w dziale 91 - 877 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 24,3 %, w tym w dziale 91 o 22,3 %.

Zobowiązania ogółem jednostek budżetowych na koniec 1996 r. wyniosły 23.444 tys.zł, w tym wymagalne 13.815 tys.zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 99,2 % i 160,4 %. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 2.172 tys. zł, tj. prawie w identycznej wysokości jak w 1995 r.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. (bez instytucji kultury) wyniosły 15.179 tys. zł i były niższe o 7.060 tys. zł, tj. o 31,7 % od kwoty planowanej (po zmianach), natomiast wyższe niż w roku poprzednim o 26,5 %. Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 14.409 tys. zł i były o 33 % niższe od kwoty planowanej, a wyższe od poniesionych w roku poprzednim o 23,7 %. Wpłaty do budżetu wyniosły 304 tys. zł i były prawie 10-krotnie wyższe od planowanych oraz o 3,4 % wyższe od wpłat dokonanych w 1995 r.

W toku kontroli stwierdzono przypadki naruszenia dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 ustawy - Prawo budżetowe) w 18 jednostkach polegające na:

- zaciągnięciu w roku budżetowym zobowiązań wymagalnych, które po uwzględnieniu wymagalnych terminów płatności i zobowiązań z okresów poprzedzających rok budżetowy, przewyższyły o 13.679 tys. zł planowane wydatki w 17 jednostkach wykonujących budżet,
- niedokonaniu zleconych przez Urząd Skarbowy operacji związanych z wzajemnym potrąceniem zobowiązań podatkowych i zobowiązań jednostek budżetowych (ochrony zdrowia) - 9.420 tys. zł,
- niezgodnym z przeznaczeniem wykorzystaniu przez Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego 15,2 tys. zł ze środków budżetowych otrzymanych z rezerw celowych przeznaczonych na zapewnienie funkcjonowania mechanizmu przepływu środków na dopłaty do leków pomiędzy województwami w kwocie 1.008 tys. zł,
- naruszeniu zasad, form i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych ustalonych ustawą z 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych powstałych podczas dokonania zamówień na roboty budowlane, dostawę sprzętu kserograficznego i usługę poligraficzną na łączną kwotę 281,9 tys. zł.

Podczas kontroli realizacji wydatków budżetowych stwierdzono także inne nieprawidłowości w realizacji wydatków (z punktu widzenia legalności, gospodarności, celo-wości i rzetelności) polegające na:

- niezgodnym z przeznaczeniem wydatkowaniu środków budżetowych w dziale 74 - 261,3 tys. zł oraz w dziale 97 - 19,3 tys. zł,
- rozliczeniu dotacji udzielonych gminom na realizację inwestycji infrastrukturalnych, realizowanych w systemie robót publicznych, w gminach zagrożonych wysokim bezrobociem strukturalnym oraz zadań określonych w Regionalnym Programie Restruk-turyzacji w wysokości 550,6 tys. zł, pomimo niewykonania przez inwestorów planowanego w 1996 r. zakresu rzeczowego dotowanych inwestycji,
- bezpodstawnym zdeponowaniu na rachunku Zakładu Obsługi Urzędu Wojewódzkiego 30 tys. zł sklasyfikowanych w rozdziale 7552 z zamiarem wykorzystania ich w roku następnym, na sfinansowanie remontu pomieszczeń Urzędu,
- przekazaniu gminom województwa nie mniej niż 713 tys. zł w związku z powierzeniem im zadań z zakresu administracji rządowej, bez wyodrębnienia w układzie wykonawczym budżetu, a także w ewidencji księgowej wydatków, dotacji celowych na finansowanie zadań bieżących lub inwestycyjnych powierzonych gminom.

Ocena i wnioski

Uwzględniając całokształt ustaleń kontroli Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu za 1996 r. w części 85/89 - województwo wałbrzyskie, mimo stwierdzenia istotnych nieprawidłowości w realizacji budżetu, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Podczas trwania kontroli (w maju br.) dokonano zwrotu do budżetu centralnego niewykorzystanych 30 tys. zł w rozdziale 7552. Za dopuszczenie do wymienionych w niniejszej syntezie przypadków naruszenia dyscypliny budżetowej odpowiedzialnych było 37 pracowników jednostek podległych Wojewodzie Wałbrzyskiemu, w tym 5 pracowników Urzędu Wojewódzkiego. Podczas trwania kontroli skierowano do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny przez 35 osób. O pozostałych przypadkach naruszenia dyscypliny budżetowej Najwyższa Izba Kontroli powiadomi Przewodniczącego Komisji Orzekającej - zgodnie z zasadami wynikającymi z § 9 ust. 3 pkt 3

rozporządzenia Rady Ministrów z 10 kwietnia 1996 r. w sprawie zasad postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

W świetle ustaleń kontroli, zdaniem NIK niezbędne jest podjęcie przez Wojewodę Wałbrzyskiego działań ukierunkowanych na zdyscyplinowanie jednostek wykonujących zadania budżetowe, wzmożenie nadzoru nad realizacją dochodów i wydatków, wyegzekwowanie od gmin nieprawidłowo wykorzystanych dotacji, a także wyeliminowanie przypadków wadliwie dokonywanych zamówień publicznych.

CZĘŚĆ 85/91 - WOJEWÓDZTWO WŁOCŁAWSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 18.638,0 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996r. były wyższe o 8.575,0 tys. zł, tj. o 85,2%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 11.029,9 tys. zł, tj. o 145,0%, a realnie wzrosły o 104,3%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy z tytułu dzierżawy i leasingu składników majątkowych Skarbu Państwa (11.583,5 tys. zł), opłat za zarząd i wieczyste użytkowanie nieruchomości Skarbu Państwa (2.480,7 tys. zł), opłat za usługi świadczone przez domy pomocy społecznej (1.608,4 tys. zł).

Przekroczenie planu dochodów wynikało z przedterminowej spłaty dzierżawionego majątku przez Spółkę Akcyjną „Delekta" we Włocławku z tytułu umowy leasingowej w kwocie 8.861,7 tys. zł, stanowiącej 47,5% ogółu pozyskanych dochodów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. wydatki w części 85/91 - województwo włocławskie ustalono w wysokości 206.462,0 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 20.572,1 tys. zł, tj. do łącznej wysokości 227.034,1 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły, m.in. dotacji celowych na finansowanie zadań bieżących zleconych gminom (§ 88 klasyfikacji budżetowej) - 6.097,0 tys. zł, dotacji celowych na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin (§ 89 klasyfikacji budżetowej) - 6.881,8 tys. zł, wynagrodzeń osobowych pracowników wraz z pochodnymi (§ 11, 41-42 klasyfikacji budżetowej) - 3.311,6 tys. zł, inwestycji jednostek budżetowych i zakładów budżetowych (§ 72 klasyfikacji budżetowej) - 1.190,0 tys. zł, dotacji celowych na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych gmin (§ 86 klasyfikacji budżetowej) - 1.157,6 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 226.996,5 tys. zł, tj. 99,98% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 29.864,5 tys. zł, tj. o 15,1%, a realnie były niższe o 4,1%.

W strukturze zrealizowanych wydatków dominowały wydatki na zadania ochrony zdrowia (52,6%) oraz opieki społecznej (27,4%).

Zrealizowane w 1996 r. wydatki w dziale 85 Ochrona zdrowia wyniosły 119.402,9 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 3.377,9 tys. zł, tj. o 2,9%. W porównaniu do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 6.063,9 tys. zł, tj. o 5,4%, a realnie niższe o 12,1%. Na utrzymanie Szpitala Wojewódzkiego we Włocławku oraz 4 szpitali rejonowych wydatkowano 62.992,5 tys. zł, co stanowiło 52,7% wydatków ogółem, a na lecznictwo ambulatoryjne obejmujące 57 ośrodków zdrowia, w tym 35 gminnych oraz 33 przychodnie, wydatkowano 20.943,1 tys. zł, tj. 17,5% ogółu wydatków. W ramach wydatków inwestycyjnych (4.757,0 tys. zł) m.in. prowadzono rozbudowę szpitali w Aleksandrowie Kujawskim i Michelinie oraz kontynuowano budowę pawilonu chorób zakaźnych w szpitalu w Rypinie.

Zrealizowane w 1996 r. wydatki w dziale 86 Opieka społeczna wyniosły 56.039,5 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 15.697,5 tys. zł tj. o 38,9%. W porównaniu do 1995r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 13.926,5 tys. zł, tj. o 33,1%, a realnie wyższe o 11,0%. Wydatkowane środki przeznaczone były na pomoc środowiskową realizowaną przez gminy w ramach zadań zleconych (52,1%), pomoc instytucjonalną (35,4%), wypłatę dodatków mieszkaniowych (11,2%) oraz utrzymanie Wojewódzkiego Zespołu Pomocy Społecznej (1,3%). Wydatki inwestycyjne wynosiły 2.026,0 tys. zł, z tego na rozbudowę Domów Pomocy Społecznej w Kowalu, Kurowie i Nowej Wsi przeznaczono 1.190,0 tys. zł, oraz na zakup m.in. 7 samochodów osobowych - 836,0 tys. zł.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 7.507 osób, w tym w dziale 91 - 384 osoby. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 57 osób, tj. o 0,8%, w tym w dziale 91 o 17 osób, tj. o 4,6%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 454 osoby, a w dziale 91 o 67 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 750,11 zł, w tym w dziale 91 - 986,79 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 14,5%, w tym w dziale 91 o 19,9%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 41.533,0 tys. zł, w tym wymagalne 36.083,4 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 106,9% i 126,3%. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 4.622,0 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 39,6%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 9.145,0 tys. zł i były niższe o 7,0% od kwoty planowanej (po zmianach). W 1996r. gospodarka pozabudżetowa nie była dotowana (1995 r. - 0,7%).

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 7.761,0 tys. zł i były o 33,9% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 11,8% wyższe niż wykonanie w 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 1.145,0 tys. zł i były wyższe o 1.201,1% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły m.in.:

- przeniesienia środków dotacji w kwocie 1.750,0 tys. zł, w tym 920 tys. zł z rezerw celowych przeznaczonych na specjalistyczne usługi opiekuńcze nad osobami ze schorzeniami psychicznymi w miejscu ich zamieszkania na inne zadania opieki społecznej bez zgody Ministra Finansów,
- niezgodnego z postanowieniami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym przyznania i rozliczenia dotacji budżetowej w kwocie 6,4 tys. zł,
- niezgodnego z postanowieniami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 kwietnia 1996 r. w sprawie trybu i warunków przyznawania dotacji z budżetu państwa na dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych realizowanych w systemie robót publicznych wykorzystania środków z rezerw celowych w kwocie 191,6 tys. zł (22%) w tym 14,9 tys. zł z naruszeniem dyscypliny budżetowej,
- nienaliczania odsetek od nieterminowych zwrotów dotacji przeznaczonych dla spółdzielni mieszkaniowych oraz nie wyegzekwowanie kwoty 2,5 tys. zł z tytułu nie wykorzystanej dotacji.

Naruszenia dyscypliny budżetowej miały miejsce w 8 jednostkach organizacyjnych służby zdrowia z tytułu zaciągniętych w 1996 r. zobowiązań przekraczających ich plany finansowe (art. 57 ust. 1 pkt 8 ustawy - Prawo budżetowe). Zawiadomienia do komisji orzekającej przekazane zostały przez Głównego Księgowego Budżetu Wojewody.

W toku kontroli naruszenia dyscypliny budżetowej stwierdzono w 3 jednostkach. Delegatura NIK w Bydgoszczy złożyła 2 zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt 14 i 13 ustawy - Prawo budżetowe), a pozostałe dotyczące naruszenia dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy - Prawo budżetowe) zostanie złożone w terminie późniejszym.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 85/91 - województwo włocławskie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, które nie miały zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Wykazane m.in. nieprawidłowości dotyczące wydatkowania kwoty 1.787,8 tys. zł, tj. 0,8% wydatków, w tym 1.750,0 tys. zł z naruszeniem kryterium legalności nie wpłynęły ujemnie na realizację zadań budżetowych. Ponadto wydano decyzje o zwrocie do budżetu nieprawidłowo wykorzystanych dotacji w kwocie 23,8 tys. zł.

Ustalenia kontroli wskazały na potrzebę dalszego dyscyplinowania dochodów i wydatków budżetowych, w szczególności podjęcia działań na rzecz skutecznego egzekwowania należności budżetowych, zgodnego z przepisami Prawa budżetowego wykorzystywania środków dotacji budżetowych oraz wzmocnienia dyscypliny budżetowej.

CZĘŚĆ 85/93 - WOJEWÓDZTWO WROCŁAWSKIE

Dochody

Zrealizowane dochody wyniosły 45.511 tys.zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 3.148 tys.zł, tj. o 7,4%.

W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnych wyższe o 14.363 tys.zł, tj. o 46,1%, a realnie wzrosły o 21,9%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były dochody z tytułu prywatyzacji (dział 97 - Różne rozliczenia), których udział w dochodach ogółem wyniósł 29,8% (13.577 tys.zł).

Wyższe niż planowane w ustawie budżetowej dochody osiągnięto m.in. w dziale 31 - Budownictwo (plan 218 tys.zł, wykonanie 1.345 tys.zł, tj. 617,1%)

Na wysokie wykonanie dochodów w dziale 31 - Budownictwo wpłynęła spłata w 1996 r. rat pożyczek (wraz z odsetkami) zaciągniętych przez przedsiębiorstwa z byłego Funduszu Rozwoju Budownictwa Mieszkaniowego.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły m.in. renegocjacji warunków umów leasingowych ze spółkami nie wywiązującymi się z regulowania zobowiązań finansowych z tytułu leasingu.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/93 - województwo wrocławskie w wysokości 557.815 tys.zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone per saldo o 40.559 tys.zł, tj. o 7,3% do łącznej wysokości 598.374 tys.zł.

Zwiększenia miały miejsce m.in. w następujących działach:

- 83 - Kultura i sztuka o 40,9%, tj. z 23.177 tys.zł do 32.667 tys.zł,
- 87 - Kultura fizyczna i sport o 25,4%, tj. z 3.665 tys.zł do 4.596 tys.zł,

Zmniejszono zaś m.in. wydatki w działach:

- 96 - Dotacje na finansowanie zadań gospodarczych o 36% , tj. z 16.000 tys.zł do 10.253 tys.zł,
- 74 - Gospodarka mieszkaniowa o 2,3% , tj. z 2.276 tys.zł do 2.225 tys.zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 598.197 tys.zł, tj. 99,9% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 29.066 tys.zł, tj. o 5,1%, a realnie były niższe o 12,3%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w dziale 85 - Ochrona zdrowia, gdzie wydatki w wysokości 380.343 tys.zł stanowiły 63,6% ogółu wydatków budżetu Wojewody.

Przeciętne zatrudnienie w sferze budżetowej w 1996 r. wyniosło 20.827 osoby, w tym w dziale 91 - 695 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 3.581 osób, tj. o 14,7%, w tym w dziale 91 o 41 osób, tj. o 5,6%.

W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 2.094 osoby, a w dziale 91 o 91 osób. Zaistniały spadek wynikał z faktu, iż w 1996 r. Wojewoda na mocy ustawy z dnia 24 listopada 1995 r. o zmianie zakresu działania niektórych miast oraz o miejskich strefach usług publicznych przekazał Gminie Wrocław szereg zadań (wraz z etatami) m.in. prowadzenie domów pomocy społecznej i ośrodków opiekuńczych, a także niektórych zakładów opieki zdrowotnej i instytucji kultury.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 771,2 zł, w tym w dziale 91 - 932,9 zł.

W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 25,2%, w tym w dziale 91 o 31,4%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 82.220 tys.zł, w tym wy-magalne 64.116 tys.zł, co oznacza wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. odpowiednio o 37,7% i 35,5%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 5.436 tys.zł, co oznacza spadek w porównaniu do wykonania 1995 r. o 5,85%. Z kwoty 64.116 tys.zł zobowiązań wymagalnych 64.104 tys.zł (tj. 99,98%) przypadało na dział 85 - Ochrona zdrowia, a całość dotyczyła zobowiązań z tytułu dostawy towarów i usług.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 38.215 tys.zł i były wyższe o 627 tys.zł, tj. o 1,7% od kwoty planowanej (po zmianach). Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 37.842 tys.zł i były o 0,9% wyższe od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 15,3% wyższe niż wykonanie 1995 r.

Wpłaty do budżetu wyniosły 347 tys.zł i były wyższe o 69 tys.zł, tj. o 24,8% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

W realizacji wydatków budżetowych miały miejsce przypadki dokonywania ich z naruszeniem obowiązujących przepisów prawnych niekiedy o znamionach naruszenia dyscypliny budżetowej. Jeszcze w trakcie trwania kontroli dyrektor Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego zawiadomił Komisję Orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej o tym, że w 28 jednostkach ochrony zdrowia została naruszona dyscyplina budżetowa na skutek zaciągnięcia w 1996 r. - bez pokrycia w planie finansowym - zobowiązań wymagalnych na kwotę 24.165 tys.zł, tj. 3,9% planowanych wydatków budżetowych.

Znamiona naruszenia dyscypliny budżetowej polegające na niezgodnym z przeznaczeniem wykorzystaniu dotacji, tj. z art. 57 ust. 1 pkt 5 ustawy Prawo budżetowego nosi także stwierdzone wydatkowanie przez Wydział Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego kwoty 2.250 tys.zł - przeznaczonej na uregulowanie zobowiązań pomiędzy województwami w zakresie dopłat do leków. Powyższą kwotę niezgodnie z przeznaczeniem wydatkowano na zmniejszenie zobowiązania wobec Banku Inicjatyw Gospodarczych Oddział we Wrocławiu, który na mocy porozumienia zawartego z Wojewodą, nabywał wierzytelności właścicieli aptek wobec Skarbu Państwa z tytułu dopłat do leków.

Niedostatki w nadzorze nad gospodarką finansową instytucji kultury skutkowały m.in. tym, że Teatr Polski rok 1996 zamknął stratą w wysokości 529 tys. zł, a Wrocławski Teatr Pantomimy od listopada 1992 r. nie wystawił w woj.wrocławskim, żadnego przedstawienia, chociaż w latach 1993-1996 otrzymał dotacje z budżetu Wojewody w łącznej wysokości 2.035 tys. zł, w tym w 1996 r. - 648 tys. zł.

Z kolei brak dostatecznego nadzoru nad realizacją inwestycji centralnej pn. „Odbudowa i modernizacja Teatru Polskiego we Wrocławiu" przyczynił się do przekroczenia planowanych wydatków inwestycyjnych na kwotę 982 tys. zł, a także braku ostatecznego rozliczenia zadania.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/93 - województwo wrocławskie, stwierdzając jedynie uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie budżetu.

Wprawdzie przy realizacji dochodów budżetowych nie wykorzystano w pełni wszystkich źródeł ich pozyskania, tym niemniej wykonanie w wysokości 45.511 tys.zł, było wyższe o 7,4% w stosunku do ustawy budżetowej i o 46,1% w porównaniu do 1995 r.

Wydatki budżetowe zrealizowane zostały w ramach dopuszczalnych ustawą budżetową limitów. Stwierdzona kolizja ustawy budżetowej z ustawą Prawo budżetowe w przedmiocie przekroczenia dopuszczalnej - przepisem art. 4 ust. 1a Prawa budżetowego - wysokości rezerwy budżetowej na wydatki nieprzewidziane o kwotę 114 tys.zł, nie obciąża służb planistycznych Urzędu Wojewódzkiego opracowujących budżet.

Stwierdzone w czasie kontroli uszczuplenia finansowe zamknęły się kwotą 2.694 tys.zł, z czego dotychczas odzyskano 59 tys.zł.

Ponadto inne nieprawidłowe wydatki i należności związane z realizacją budżetu w części 85/93 zamknęły się kwotą 31.545 tys.zł.

Ustalenia kontroli wskazują, że dla poprawy stanu rzeczy na odcinku realizacji dochodów i wydatków budżetowych celowe jest podjęcie działań porządkujących w odniesieniu do należności budżetowych, jak też dyscyplinujących w odniesieniu do zaciągania zobowiązań i realizacji wydatków.

Przy czym podstawowe znaczenie dla realizacji dochodów ma uporządkowanie spraw związanych z dochodami z prywatyzacji oraz z tytułu uwłaszczenia przedsiębiorstw państwowych, a dla realizacji wydatków uzdrowienie sytuacji w służbie zdrowia, a zwłaszcza likwidacja zadłużenia tych jednostek.

CZĘŚĆ 85/95 - WOJEWÓDZTWO ZAMOJSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 6.911 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.097 tys. zł, tj. o 18,9%. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.009 tys. zł, tj. o 17%, a realnie były niższe o 2,4%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. dochodów największy udział miały dochody w następujących działach:

- 91 - Administracja państwowa i samorządowa - 2.006 tys. zł (29,1%), z tytułu opłat paszportowych, grzywien i kar;
- 86 - Opieka społeczna - 1831 tys. zł (26,5%), z tytułu odpłatności za pobyt w domach pomocy społecznej;
- 74 - Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne - 1.500 tys. zł (21,6%), z tytułu opłat za zarząd i użytkowanie nieruchomości Skarbu Państwa.

Realizacja nie planowanych dochodów wyniosła 515 tys. zł, tj. 7,5% ogółu uzyskanych dochodów. Wykonanie dochodów w poszczególnych działach klasyfikacji budżetowej wahało się od 20% (Leśnictwo) do 743% (Ochrona zdrowia.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły przypadków nieterminowego przekazywania dochodów na rachunek bieżący urzędów skarbowych. Opóźnienia w 5 jednostkach (18%) wyniosły ogółem 75 dni i dotyczyły kwoty 146 tys. zł. Stanowiło to naruszenie § 10 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 sierpnia 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wykonania budżetu państwa (Dz. U. nr 76, poz. 333 ze zm.).

W 1996 r. trzy osoby uznano winnymi naruszenia dyscypliny budżetowej w realizacji dochodów wg art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. Prawo budżetowe (Dz. U. z 1993 r., nr 72, poz. 344 ze zm.) z następujących tytułów: zaniechania ustalenia należności budżetowych, przeznaczenia dochodów na wydatki i nierzetelności w sprawozdawczości o dochodach..

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/95 - budżet Wojewody Zamojskiego w wysokości 248.524 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 21.769 tys. zł, do łącznej wysokości 270.293 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły głównie następujących działów klasyfikacji budżetowej:

- 50 - Transport o 5.092 tys. zł (90,9%) na utrzymanie dróg publicznych wojewódzkich i gminnych,
- 86 - Opieka społeczna o 10,116 tys. zł (33,2%), na utrzymanie domów opieki społecznej i wypłatę zasiłków;
- 85 - Ochrona zdrowia o 4.897 tys. zł (3,0%), na zwiększenie wydatków bieżących w jednostkach służby zdrowia.

Zmniejszenie wydatków w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. dotyczyło tylko działu 40 - Rolnictwo, tj. o 438 tys. zł (2,5%).

Zrealizowane wydatki wyniosły 269.339 tys. zł, tj. 99,7% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 66.096 tys. zł, tj. o 32,5%, a realnie wzrosły o 10,5%.

W strukturze zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały wydatki w następujących działach:

- 85 - Ochrona zdrowia - 167.868 tys. zł (62,0%), tj. 99,9% budżetu po zmianach i 128,3% wykonania w 1995 r.;
- 86 - Opieka społeczna - 39.715 tys. zł (14,7%), tj. 97,8 budżetu po zmianach i 120,1% wykonania w 1995 r.;
- 91 - Administracja państwowa i samorządowa - 16.830 tys. zł (5,9%), tj. 99,9% budżetu po zmianach i 117,4% wykonania w 1995 r.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 9.625 osób, w tym w dziale 91 - 554 osoby (5,7%). W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 229 osób (2,4%), w tym w dziale 91 o 11 osób (2,0%). W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych (9.674) przeciętne zatrudnienie było niższe o 49 etatów, a w dziale 91 o 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 712 zł, w tym w dziale 91 - 869 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 133 zł, tj. o 23,0%, w tym w dziale 91 - 169 zł, tj. o 24,1%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły ogółem 33.777 tys. zł, w tym wymagalne 28.003 tys. zł, co oznacza w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. wzrost odpowiednio o 166,6% i 275,1%.

Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 1.898 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 218,9%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 10.646 tys. zł i były niższe o 584 tys. zł (o 5,0%) od kwoty planowanej (po zmianach). W 1995 r. dotacja wyniosła 45 tys. zł.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 10.442 tys. zł i były niższe o 542 tys. zł (4,9%) od kwoty planowanej (po zmianach) oraz o 3.282 tys. zł wyższe (45,8%) od wykonania w 1995 r. W 1996 r. wpłaty do budżetu z gospodarki pozabudżetowej wyniosły 61 tys. zł i były wyższe o 44 tys. zł (258,0%) od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły głównie: realizacji inwestycji centralnych, tj. budowy Szpitala Wojewódzkiego im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu oraz Zbiornika Wodnego „Nielisz"; niektórych wydatków inwestycyjnych dokonanych z naruszeniem ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz. U. nr 76, poz. 344 ze zm.); nienależytego rozliczania dotacji przekazywanych jednostkom niepaństwowym oraz gminom.

W 1996 r. 12 osób uznano winnymi naruszenia dyscypliny budżetowej w realizacji wydatków polegających na: przekroczeniu wydatków budżetowych (pkt 2 art. 57 ust. 1 ustawy Prawo budżetowe), niezgodnym z przeznaczeniem wykorzystaniu dotacji budżetowych (pkt 5 cyt. ustawy), zaciągnięciu zobowiązań przekraczających plan finansowy (pkt 8), naruszeniu zasad, form i trybu postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych (pkt 14), wykazaniu w sprawozdawczości nierzetelnych danych (pkt 15).

Delegatura NIK w Lublinie, w stosunku do pełniącego obowiązki dyrektora Wojewódzkiego Szpitala im. Papieża Jana Pawła II w Zamościu wystąpiła do Komisji Orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej przy Wojewodzie Zamojskim, z powodu niedopełnienia przez niego obowiązków służbowych w zakresie nadzoru związanego z udzielaniem zamówień publicznych przy realizacji inwestycji centralnej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu przez Wojewodę Zamojskiego za 1996 r. w części 85/95, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, nie mających jednak zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

W zakresie realizacji wydatków ustalono, że:

- kwotę 16.292 tys. zł, tj. 6% wydatków ogółem, wydatkowano z naruszeniem kryterium legalności. Dotyczyło to realizacji inwestycji centralnych oraz niektórych zakupów inwestycyjnych,
- kwotę 94,4 tys. zł, tj. o 0,04% wydatków ogółem poniesiono naruszając kryterium rzetelności. Polegało to na wykazaniu przez Urząd Miasta Biłgoraja w rozliczeniu dotyczącym wykorzystania otrzymanych dotacji budżetowych - danych niezgodnych ze stanem faktycznym realizowanych zadań inwestycyjnych. W wyniku kontroli NIK, Urząd zwrócił na rachunek dochodów budżetu państwa nierzetelnie rozliczoną dotację w wysokości 94,4 tys. zł. Ogółem stwierdzone w trakcie kontroli uszczuplenia finansowe wyniosły 4.280 .437 zł, z których odzyskano w trakcie kontroli 134.937 zł (3,2%).

Dokonane w toku kontroli wykonania budżetu Wojewody Zamojskiego w 1996 r. ustalenia i oceny były podstawą wniosków zmierzających do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości głównie poprzez:

1. Egzekwowanie wymogu sporządzania planów finansowych w pełnej szczegółowości wraz z pisemnym uzasadnieniem i objaśnieniem planowanych dochodów i wydatków.

2. Zapewnienie rozliczania dotacji budżetowych przekazywanych jednostkom niepaństwowym na zadania państwowe zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym[41].
3. Zapewnienie skutecznego nadzoru nad realizacją wniosków wynikających z przeprowadzonych przez NIK kontroli inwestycji centralnych.
4. Podjęcie działań dyscyplinujących w stosunku do kierowników podległych jednostek odpowiedzialnych za znaczny wzrost zobowiązań i wydatków z tytułu kar i odsetek sankcyjnych.
5. Niedopuszczanie do gromadzenia na rachunkach inwestycyjnych nadmiernych środków budżetowych przeznaczonych na finansowanie wydatków inwestycyjnych.
6. Podjęcie działań dyscyplinujących w stosunku do osób winnych nieprawidłowości w przypadku wydatków inwestycyjnych dokonanych z naruszeniem ustawy o zamówieniach publicznych.

Na podstawie otrzymanych informacji, do dnia 15 lipca 1997 r. zostały zrealizowane wszystkie (18) wnioski pokontrolne.

CZĘŚĆ 85/97 - WOJEWÓDZTWO ZIELONOGÓRSKIE

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 22.185 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 7.929 tys. zł, tj. o 55,6%. W porównaniu do 1995 r. dochody były, w ujęciu nominalnym wyższe o 4.902 tys. zł, tj. o 28,4%, a realnie wzrosły o 7,1%. Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były wpływy uzyskane w działach: 91 - Administracja państwowa i samorządowa (7.918 tys. zł), 97 - Różne rozliczenia (5.524 tys. zł) i 74 - Gospodarka mieszkaniowa oraz niematerialne usługi komunalne (3.666 tys. zł).

Zakładanych dochodów nie wykonano w 3 działach (74, 85, 90), na łączną kwotę 1.562 tys. zł. Dotyczyło to głównie działu 74, gdzie określone w ustawie budżetowej wpłaty przedsiębiorstw za wieczyste użytkowanie i zarząd gruntami w wysokości 5.072 tys. zł, wykonane zostały w 72,3%. Niepełna realizacja wpłat z tego tytułu była rezultatem zrealizowanych decyzji o wygaszeniu zabezpieczonych hipotecznie wierzytelności Skarbu Państwa lub wykreśleniu tej hipoteki z ksiąg wieczystych, w związku z przekształceniami własnościowymi przedsiębiorstw państwowych. Natomiast znacznie powyżej planu wykonano, ujęte w dziale 97, wpływy z prywatyzacji, które zrealizowano w wysokości 5.524 tys. zł, tj. 283,9% kwoty założonej w ustawie budżetowej. Wysoki stopień realizacji dochodów w tym dziale był wynikiem ponadplanowych wpływów ze sprzedaży składników majątkowych i opłat z dzierżawy państwowego majątku, a także nie planowanej sprzedaży akcji i udziałów będących własnością Skarbu Państwa. Rozbieżności pomiędzy zakładanymi a wykonanymi dochodami wskazują nie tylko na istotne oddziaływanie uwarunkowań rynkowych, lecz także na niedopracowaną metodologię przewidywania ich rozmiarów.

W toku kontroli wykonania dochodów w 1996r. w części 85/97 nie stwierdzono przypadków naruszeń dyscypliny budżetowej. Fakt taki ujawniono natomiast podczas kontroli wykorzystania w 1995 r. dotacji na inwestycje melioracyjne, przeprowadzonej w II kw. 1996 r. Naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57 ust. 1 pkt. 11 ustawy - Prawo budżetowe) polegało na nie odprowadzeniu do budżetu państwa dochodów w kwocie 33 tys. zł, uzyskanych z tytułu sprzedaży składników majątkowych.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 85/97 - województwo zielonogórskie w wysokości 299.474 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 25.626 tys. zł, tj. o 8,6%, do łącznej wysokości 325.100 tys. zł. Największe kwotowo zwiększenia wydatków nastąpiły w działach: 85 - Ochrona zdrowia o 8.894 tys. zł, w tym m.in. 3.518 tys. zł na sfinansowanie skutków podwyżek wynagrodzeń od 1.08.1996 r. (§§ 11, 41 i 42) oraz 2.172 tys. zł na wydatki rzeczowe związane z wdrożeniem Rejestru Usług Medycznych (rozdz. 8595); 86 - Opieka społeczna o 5.841 tys. zł, w tym 5.234 tys. zł (rozdz. 8616 § 89), na dofinansowanie wypłat dodatków mieszkaniowych; 91 - Administracja państwowa i samorządowa o 5.603 tys. zł, w tym 5.000 zł (rozdz. 9140 § 72) na budowę przejść granicznych w Olszynie i Gubinku.

[41] Dz. U. nr 87, poz. 437

Zrealizowane wydatki wyniosły 324.202 tys. zł, tj. 99,7% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 51.369 tys. zł, tj. o 18,8%, a realnie były niższe o 0,9%. Dominującą pozycję w wydatkach (58,1%) stanowiła kwota przeznaczona na finansowanie zadań w ochronie zdrowia. Określona ustawą budżetową wielkość wydatków na ten cel w wysokości 180.074 tys. zł została w ciągu 1996 r. zwiększona o 8.894 tys. zł, tj. o 4,9%, w tym z rezerwy budżetu państwa o 7.934 tys. zł i rezerwy budżetu Wojewody o 910 tys. zł. W relacji do 1995 r. wykonanie wydatków w tym dziale w ujęciu nominalnym było wyższe o 20.890 tys. zł, tj. o 12,4%, natomiast realnie niższe o 6,3%.

Efektywnie wykorzystane zostały środki inwestycyjne z dotacji budżetu państwa m.in. w dziale 40 - Rolnictwo, przeznaczone na utrzymanie urządzeń melioracyjnych i wodnych. Ustawa budżetowa zakładała na ten cel wydatki w wysokości 5.120 tys. zł, które w ciągu 1996 r. zostały zwiększone o 4,3%. W stosunku do 1995 r. wydatki w ujęciu nominalnym były wyższe o 25,3%, a realnie o 4,2%. Ze środków dotacji m.in. zmeliorowano 120 ha użytków rolnych (na planowane 100 ha) oraz uregulowano 8,5 km rzek i kanałów (zakładano 7,5 km). Sprawnie realizowana była, dofinansowana z dotacji celowej, inwestycja centralna pn. „budowa kanalizacji sanitarnej z oczyszczalnią ścieków w Sulechowie".

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wynosiło 11.962 osoby, w tym w dziale 91 - 584 osób. W porównaniu do 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było niższe o 436 osób, tj. o 3,5%, przy czym w dziale 91 zwiększyło się o 8 osób, tj. o 1,4%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 413 osób, tj. o 3,3%, a w dziale 91 o 1 osobę, tj. o 0,2%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wynosiło 729 zł, w tym w dziale 91 - 825 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wzrosło o 24,2%, w tym w dziale 91 o 23,7%.

Według stanu na dzień 31 grudnia 1996 r. kwota rzeczywistych zobowiązań ogółem wynosiła 60.955,3 tys. zł, w tym wymagalnych - 54.463,7 tys. zł. Ich wielkość, w stosunku do 1995 r., była wyższa odpowiednio o 103,6% i 126,5%. W zobowiązaniach ogółem 99,7% stanowiły zobowiązania wykazywane w dziale 85 - Ochrona zdrowia. Z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 599 tys. zł, co oznacza wzrost w porównaniu do wykonania 1995 r. o 181,2%.

Dochody gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wyniosły 24.891 tys. zł i były wyższe o 5,1% od kwoty planowanej (po zmianach). Udział dotacji budżetowej w dochodach uległ obniżeniu z 4,1% w 1995 r. do 4,0% w 1996 r.

Wydatki gospodarki pozabudżetowej w 1996 r. wynosiły 24.658 tys. zł i były o 4,2% wyższe od planu po zmianach oraz o 32,0% niż wykonanie 1995 r. Wpłaty do budżetu wyniosły 277 tys. zł i były niższe o 29,5% od wpłat zrealizowanych w 1995 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- zaciągnięcie przez jednostki służby zdrowia zobowiązań przekraczających ich plany finansowe i powstania na koniec 1996 r. zobowiązań wymagalnych w kwocie 54.463,7 tys. zł, tj. o 126,5% wyższych od stanu na koniec 1995 r., co stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej (art. 57, ust. 1, pkt 8 Prawa budżetowego),
- nierzetelnego ustalenia wielkości zobowiązań w jednostkach służby zdrowia na koniec 1996 r., polegającego na ich zawyżeniu o kwotę 11.753 tys. zł, tj. o 19,3%, stanowiącą sumę jednostronnie naliczonych w tych jednostkach przewidywanych, a więc nie spełniających warunku realności uzgodnionych sald, odsetek od zobowiązań wymagalnych na koniec 1996 r. Naliczenia tych odsetek wierzyciele nie żądali, a ich wykazanie w księgach, było sprzeczne z postanowieniami ustawy o rachunkowości,
- wydatkowania ze środków budżetowych kwoty 10 tys. zł, a ze środków funduszy celowych kwoty 117 tys. zł z naruszeniem zasad, form i trybu określonego w ustawie o zamówieniach publicznych, co zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt. 14 Prawa budżetowego, stanowiło naruszenie dyscypliny budżetowej,
- sporządzenia przez jednostkę służby zdrowia nierzetelnego, naruszającego dyscyplinę budżetową (art. 57 ust. 1 pkt. 15 Prawa budżetowego), sprawozdania o stanie środków na rachunku inwestycyjnym,
- zaplanowania na 1997 r. nadmiernej kwoty dotacji celowej na zadanie zlecone miastu Zielona Góra w rozdz. 8222 - Pomoc dzieciom w rodzinach zastępczych i własnych, przy czym niewykorzystana dotacja za 1996 r. wynosiła 731 tys. zł, co stanowiło 50,7% kwoty określonej ustawą budżetową.

W związku z ujawnionymi przypadkami naruszeń dyscypliny budżetowej NIK skierowała do Komisji orzekających 4 zawiadomienia, obejmując nimi 5 osób.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa za 1996 r. w części 85/97 - województwo zielonogórskie, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Nieprawidłowości te dotyczyły zwiększenia zobowiązań wymagalnych w jednostkach służby zdrowia (w stosunku do 1995 r.) o 126,5%. Zobowiązania te w kwocie 54.463,7 tys. zł, stanowiły 16,8% wydatków ogółem. Wzrost zobowiązań nastąpił w sytuacji, gdy przyznana w 1996 r. wielkość środków na wydatki w dz. 85 - Ochrona zdrowia była o 6,3% niższa - w warunkach porównywalnych - od ich wykonania za 1995 r.

W wystąpieniach pokontrolnych wnioskowano m.in. o:

1. Usprawnienie trybu i metod planowania dochodów budżetowych.
2. Rzetelne ustalenie stanu zobowiązań w dziale 85 w związku z jego zawyżeniem przez jednostki budżetowe służby zdrowia o kwotę bezzasadnie naliczonych odsetek od zobowiązań wymagalnych.
3. Zwiększenie nadzoru nad finansowaniem inwestycji, zwłaszcza w służbie zdrowia.

Rezultatem finansowym kontroli było dokonanie zwrotu do budżetu państwa nieprawidłowo wykorzystanej dotacji celowej w kwocie 2.433 zł, odzyskanie na rzecz innych podmiotów kwoty 22.459 zł oraz podjęcie działań w celu zmniejszenia o kwotę 798.000 zł, przyznanej w nadmiernej wysokości na 1997 r., dotacji celowej na zadanie zlecone realizowane przez miasto Zielona Góra.

III. FUNDUSZE CELOWE

FUNDUSZ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 52.198.289 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 1.159.152 tys. zł, tj. o 2,3 %.
W porównaniu do 1995 r. dochody w ujęciu nominalnym, były wyższe o 10.215.495 tys. zł, tj. 24,3%, a realnie wzrosły o 3,7%.
Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były składki na ubezpieczenie społeczne (45.289.938 tys. zł) i dotacja budżetowa (6.031.400 tys. zł).

Kontrola wykazała, że Dyrektorzy Oddziałów ZUS nie składali zawiadomień o naruszeniu dyscypliny budżetowej przez jednostki budżetowe, które nie opłaciły należnych FUS składek na ubezpieczenie społeczne. Stanowiło to naruszenie przepisu § 9 ust. 3 pkt. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 kwietnia 1996 roku w sprawie zasad postępowania w sprawie o naruszenie dyscypliny budżetowej[42]. Przepis ten nakłada obowiązek zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny budżetowej również na jednostkę pobierającą składki należne Funduszowi Ubezpieczeń Społecznych.

Zadłużenie jednostek budżetowych wynosiło wg stanu na koniec 1996 r. 346,1 mln zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 51.255.588 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone o 239.720 tys. zł, do łącznej wysokości 51.495.308 tys. zł.

Zwiększenia wydatków dotyczyły: pozostałych zasiłków i świadczeń (o 422.580 tys. zł, do wysokości 5.430.510 tys. zł), realizacji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 19 października 1993 r. (zadanie nie ujęte w ustawie budżetowej, koszt realizacji 467.800 tys. zł).

Zmniejszenia wydatków dotyczyły przede wszystkim wypłat na emerytury i renty (o 649.180 tys. zł, do wysokości 44.118.580 tys. zł).

---

[42] (Dz. U. Nr 57, poz. 258).

Zrealizowane wydatki wyniosły 51.217.003 tys. zł, tj. 99,5% budżetu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 10.027.293 tys. zł, tj. o 24,3%, a realnie wzrosły o 3,7%.

Główną pozycję wydatków (88,4% wydatków na świadczenia pieniężne) stanowiły wypłaty emerytur i rent. Wydatki na ten cel wyniosły 44.081.864 tys. zł i były niższe od planu według ustawy budżetowej o 685.896 tys. zł, tj. o 1,5% a w stosunku do planu po zmianach niższe o 36.716 tys. zł, tj. o 0,1%. W stosunku do 1995 r. wydatki na emerytury i renty wzrosły o 24,0%.

W 1996 r. na zasiłki i pozostałe świadczenia finansowe wydatkowano kwotę 5.320.233 tys. zł, co stanowiło 10,7% wydatków na świadczenia pieniężne. Plan według ustawy budżetowej, w tej grupie wydatków zrealizowano w 106,2%, a plan po zmianach w 98%. W porównaniu do wykonania w 1995 r. wydatki na ten cel wzrosły o 33,8%. Wyższe wykonanie wydatków na zasiłki i pozostałe świadczenia w stosunku do planu budżetowej wynikało głównie ze wzrostu kosztów finansowania zasiłków chorobowych. Wydatki na zasiłki chorobowe w 1996 r. wyniosły 2.344.060 tys. zł i były wyższe o 722 687 tys. zł., tj. 44,6%, od poniesionych w 1995 r.
Plan zatrudnienia na 1996 r. przewidywał wykorzystanie przez ZUS 37.106 etatów.

Przeciętne miesięczne wykonanie w okresie sprawozdawczym wynosiło 36.297 etatów, natomiast wykonanie na koniec 1996 r. wyniosło 36.617, tj. 98,7% planu. Na dzień 31 grudnia 1996 r. ZUS zatrudniał 37.955 pracowników. W porównaniu do 1995 r. zatrudnienie wzrosło o 1.392 osoby, tj. o 3,8%.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie pracownika w ZUS łącznie z nagrodami z zakładowego funduszu nagród wyniosło w 1996 r. 785,25 zł. W porównaniu do 1995 r. nastąpił wzrost o 175,71 zł, tj, o 28,8%.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 2.529.995 tys. zł, co oznaczało wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 43,4%. Zobowiązania te powstały przede wszystkim z tytułu przedpłat składek na ubezpieczenie społeczne dokonywanych w grudniu przez zakłady pracy (przypis tych składek dokonywany jest w styczniu następnego roku) oraz podatku dochodowego od osób fizycznych przekazywanego w miesiącu następnym po miesiącu, w którym wypłaca się świadczenie.

Ocena i wnioski

Najwyższa Kontroli pozytywnie ocenia realizację planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie.

Ustalenia kontroli upoważniają do sformułowania następujących wniosków:

1. Prowadzenie rzetelnego planowania środków na prewencję rentową stosownie do potrzeb i z uwzględnieniem możliwości pełnego i właściwego ich wykorzystania.
2. Egzekwowanie od Dyrektorów Oddziałów ZUS obowiązku składania zawiadomień o naruszeniu dyscypliny budżetowej.

Nadal nie zostało wykonane, istotne z punktu widzenia gospodarowania środkami FUS, upoważnienie zawarte w art. 18 ust. 6 ustawy Prawo budżetowe obligujące Ministra Pracy i Polityki Socjalnej do wydania, w porozumieniu z Ministrem Finansów, szczegółowych zasad gospodarki finansowej nadzorowanych przez niego funduszy celowych.

FUNDUSZ PRACY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 7.539.840 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 753.940 tys. zł, tj. o 11,1 % o 0,9% do planu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. dochody w ujęciu nominalnym były wyższe o 1.269.985 tys. zł, tj. 20,3%, a realnie wzrosły o 0,3%.
Głównymi źródłami dochodów były:

- dotacja z budżetu państwa w kwocie 4.620.550 tys. zł (117,6% w stosunku do ustawy budżetowej),
- dochody własne w kwocie 2.919.290 tys. zł, w tym składka na Fundusz Pracy od - pracodawców 2.840.336 tys. zł, (102,2% w stosunku do ustawy budżetowej).

Dotacja w ciągu roku została zwiększona 4 decyzjami Ministra Finansów o 690.000 tys. zł na pokrycie wydatków związanych z wypłatą większej, niż planowano liczby zasiłków dla bezrobotnych (planowano 1.125 tys. zasiłkobiorców średniorocznie), w rzeczywistości było ich - 1.337,5 tys.).

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w wysokości 6.774.900 tys. zł, a w planie po zmianach 7.464.900 tys. zł, Zrealizowane wydatki wyniosły 7.417.836 tys. zł, tj. 99,4 % w stosunku do planu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 19,5%, a realnie niższe 0,3%. W 1996 roku wydatki zostały zwiększone o 690.000 tys. zł, do łącznej wysokości 7.464.900 tys. zł. Zwiększenie wydatków spowodowane było zaniżaniem w ustawie budżetowej wydatków na zasiłki dla bezrobotnych.

Przyjęta w budżecie, średnioroczna liczba zasiłkobiorców była niższa o 212,5 tys. osób od liczby rzeczywistej (planowano 1.125 tys. osób, objęto zasiłkami 1.337,5 tys. osób). Prognoza KUP określająca liczbę zasiłkobiorców na 1250 tys. osób średniorocznie (przekazana Ministrowi Finansów w sierpniu 1995 r.) nie została w budżecie uwzględniona.

W całości zrealizowanych w 1996 r. wydatków największy udział miały:

- zasiłki dla bezrobotnych - 4.417.048 tys. zł, były one większe od planowanych w ustawie budżetowej o 457.048 tys. zł, tj. o 11,5% i mniejsze od planu po zmianach o 17.952 tys. zł, tj. o 0,4%;w porównaniu z 1995 r. były one wyższe nominalnie o 21,7%, a realnie o 1,5%.
- refundacja wynagrodzeń z tytułu zatrudnienia bezrobotnych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu - 609.210 tys. zł, była ona większa od ustalonej w ustawie budżetowej o 56.810 tys. zł, tj. o 10,3% (plan w tej pozycji nie był zmieniany); w porównaniu z 1995 r. były one wyższe nominalnie o 10,3% , a realnie niższe o 8 %,
- składka ZUS (łącznie od zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków szkoleniowych oraz od wynagrodzeń osób zatrudnionych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu) - 2.237.536 tys. zł była większa od ustalonej w ustawie budżetowej o 177.336 tys. zł, tj. o 8,6% i mniejsza od planu po zmianach o 37.664 tys. zł, tj., o 1,7%; w porównaniu z 1995 r. była ona większa nominalnie o 347.208 tys. zł, tj. o 18,4% a realnie mniejsza o 1,3%,
- wydatki inwestycyjne - 6.986 tys. zł, (były większe od ustalonych w ustawie budżetowej o 1.986 tys. zł,) tj. o 39,7% (plan finansowy w tej pozycji nie był zmieniany, w porównaniu z 1995 r. były one większe nominalnie o 2.660 tys. zł, tj. o 61,5% i realnie o 34,7%.

Zwiększenia wydatków na inwestycje (z jednoczesnym zmniejszeniem wydatków bieżących na eksploatację systemów informatycznych) dokonał Prezes KUP za zgodą Ministra Pracy i Polityki Socjalnej wyrażoną w piśmie z dnia 15.10.1996 r. Wydatki w całości przeznaczono na rozwój sieci informatycznej w urzędach pracy, a zwłaszcza na modernizację i budowę okablowania sieci logistycznej w 50 urzędach pracy w ramach przygotowań do wprowadzenia systemu PULS (tj. komputerowego systemu obsługi urzędów pracy i ośrodków pomocy społecznej oraz na wyposażenie 13 ośrodków pilotażowych tego systemu w wojewódzkich i rejonowych urzędach pracy.

Zobowiązania ogółem na koniec 1996 r. wynosiły 127.344 tys. zł., co oznacza ich spadek w porównaniu z 1995 r. o 23,6%.

Na powyższe zobowiązania składają się :

- nie odprowadzone składki na ubezpieczenie społeczne 93.732 tys. zł, (73,6% ogólnej kwoty zobowiązań),
- nie odprowadzone zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych - 20.954 tys. zł, (16,5% ogółu zobowiązań),
- nie wypłacone refundacje wynagrodzeń osób zatrudnionych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu - 5.790 tys. zł, (4,5% zobowiązań),
- nie podjęte zasiłki przez bezrobotnych - 4.430 tys. zł, (3,5% zobowiązań),

Zobowiązania wymagalne wynoszące w końcu 1995 r. - 18.173 tys. zł na koniec 1996 r. nie występowały. Odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań nie płacono.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie przez Krajowy Urząd Pracy planu finansowego FP za 1996 r. stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia, nie mające istotnego wpływu na jego wykonanie.

Stwierdzone uchybienia dotyczyły zwłaszcza:

- ograniczenia wydatków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. Ich udział w ogólnych wydatkach FP zmniejszył się z 12,2% w 1995 r. do 10,7% w 1996 r. Liczba osób objętych różnymi formami aktywizacji zawodowej zmniejszyła się w stosunku do 1995 r. z 434.568 osób do 365.082 osób, tj. o 16%, stanowiąc 14,6% ogółu bezrobotnych. Sytuacja powyższa była spowodowana między innymi tym, że Minister Finansów wadliwie zaplanował w projekcie budżetu państwa dochodów i wydatków FP, w wyniku czego zaszła potrzeba zwiększenia planu wydatków 17,6% (690.000 tys. zł);
- niewystarczającego nadzoru KUP nad windykacją przez wojewódzkie i rejonowe urzędy pracy należności z tytułu pożyczek z FP udzielonych bezrobotnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zakładom pracy na utworzenie dodatkowych miejsc pracy, w wyniku czego kwota niespłaconych w terminie pożyczek na koniec 1996 r. wyniosła 58.409 tys. zł, tj. 30,3% wszystkich należności z tego tytułu. W porównaniu do 1995 r. należności te wzrosły o 33.4%, w tym z tytułu pożyczek nie spłaconych w terminie o 12,4%;
- niedostatecznego nadzoru KUP nad wykorzystaniem środków Funduszu w łącznej wysokości 3.234 tys. zł zaangażowanych w BISE S.A. w wyniku dokonanych ustaleń, Najwyższa Izba Kontroli wniosła o realizację następujących wniosków zmierzających do:

  1. Zapewnienia w planach finansowych Funduszu Pracy na najbliższe lata realnego wzrostu wydatków na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, z preferencją dla przedsięwzięć najbardziej efektywnych dla rynku pracy, zwłaszcza szkoleń bezrobotnych i prac interwencyjnych.
  2. Wdrożenia bardziej skutecznych działań nadzorczych nad WUP i RUP w zakresie windykacji pożyczek z Funduszu Pracy udzielanych bezrobotnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz zakładom pracy na tworzenie dodatkowych miejsc pracy.
  3. Zapewnienia wykonywania przez BISE zadań statutowych w zakresie kredytowania przedsięwzięć tworzących nowe miejsca pracy, a w przypadku uznania, że BISE S.A. nie będzie jednak w stanie wykonywać tych zadań, wycofanie się z kapitałowego udziału w tymże Banku poprzez możliwie najkorzystniejsze zbycie posiadanych akcji.

PAŃSTWOWY FUNDUSZ KOMBATANTÓW

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 100.835 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 835 tys. zł, tj. 0,8 %. Przekroczenie planu dochodów w 1996 r. nastąpiło w wyniku zwiększenia ich o kwotę odsetek bankowych za 1995 r. w wysokości 835 tys. zł.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki z Państwowego Funduszu Kombatantów w wysokości 100.000 tys. zł. Z ogólnej kwoty będącej w dyspozycji Urzędu w wysokości 100.835 tys. zł, po zapłaceniu zadłużenia z 1995 r. wobec Poczty Polskiej i Telekomunikacji S.A. w kwocie 11.996 tys. zł, Państwowy Fundusz Kombatantów dysponował w 1996 r. kwotą 88.839 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 82.173 tys. zł, tj. 82,2 % w stosunku do kwoty zapisanej w ustawie budżetowej na 1996 r.

W stosunku do kwoty będącej w dyspozycji Urzędu w 1996 r. wykonano wydatki w 92,5 %, a w stosunku do wielkości wydatków w 1995 r. w 94,6 %. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym niższe o 4.740 tys. zł, tj. o 5,4 %, realnie były niższe o 21,1 %.

Największe wydatki poniesiono na refundację ulg kombatantów, z tytułu zwolnień za opłaty pocztowe, telekomunikacyjne i prowizje bankowe.

Świadczenia z tytułu udzielonych kombatantom ulg w opłatach za rtv i telefonicznych wyniosły - 64.260 tys. zł, z czego:

- z tytułu zwolnień w opłatach rtv - 36.845 tys. zł,
- z tytułu ulg w opłatach telefonicznych - 27.415 tys. zł.

Opłaty pocztowe i prowizja bankowa wynosiły 119 tys. zł.

Łącznie na refundację ulg § 36 wydatkowano 64.379 tys. zł, co stanowi 78,5% w stosunku do ustawy budżetowej. Na zmniejszenie wydatków wpłynęła zmiana systemu rozliczania z Pocztą Polską w czwartym kwartale 1996 r.

Na koniec 1996 r. Państwowy Fundusz Kombatantów dysponował środkami pieniężnymi w kwocie 14 635 tys. zł i jednocześnie wykazywał zobowiązania na łączną kwotę 8.116 tys. zł.

Na kwotę zobowiązań składały się:

- zobowiązania i odsetki Urzędu na rzecz Poczty Polskiej i Telekomunikacji w wysokości 7.644 tys. zł,
- zobowiązania wobec kombatantów w terenie w kwocie 472 tys. zł.

Zobowiązania wobec Poczty Polskiej i Telekomunikacji dotyczyły miesiąca grudnia 1996 r., które zostały zaksięgowane w ciężar funduszu 1996 r., a zapłacone w miesiącu styczniu 1997 r.

Stwierdzone w toku kontroli budżetowej nieprawidłowości dotyczyły:

- niewykonania upoważnienia ustawowego nałożonego przepisem art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach, co spowodowało, że ustawa ta nie jest w pełni realizowana,
- braku nadzoru ze strony Departamentu Stowarzyszeń i Spraw Socjalnych nad wydatkowanymi środkami z Państwowego Funduszu Kombatantów na pomoc społeczną i inwestycje,
- nie zrealizowania wniosku pokontrolnego NIK z roku ubiegłego, zlecającego opracowania systemu uniemożliwiającego korzystanie z ulg kombatanckich przez osoby nie uprawnione.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Kombatantów w 1996 r. (Dział 86, Rozdział 8693) mimo stwierdzonych nieznacznych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Kombatantów.

Ustalenia kontroli wykazały, że w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości niezbędne jest podjęcie przez Kierownika Urzędu działań zapewniających realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Pilne zrealizowanie upoważnienia wynikającego z przepisu art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach regulującego zasady przyznawania pomocy społecznej ze środków PFK w miejsce „Tymczasowych zasad" z 1991 r.
2. Opracowanie i wdrożenie systemu uniemożliwiającego korzystanie z ulg kombatanckich przez osoby, które nabyły prawa do tych ulg z innych tytułów, a także przez osoby nieuprawnione.
3. Wprowadzenie jednolitego formularza wywiadu środowiskowego , na podstawie którego przyznawana byłaby pomoc społeczna dla kombatantów, odpowiadającego wymogom rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 9 kwietnia 1991 r. w sprawie zasad przeprowadzania wywiadu rodzinnego (środowiskowego) oraz wzoru kwestionariusza[43].
4. Wzmocnienie kontroli ze strony Urzędu nad wydatkowaniem środków na pomoc społeczną dla kombatantów w stowarzyszeniach i wojewódzkich zespołach pomocy społecznej.

[43] (Dz.U. Nr 33, poz. 143).

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 741.137 tys. zł i były w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. niższe o 168.351 tys. zł, tj. o 18%.
W porównaniu do 1995 r. dochody, w ujęciu nominalnym, były wyższe o 87.452 tys. zł, tj. o 13,4%, a realnie niższe o 5,4%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: przypis dochodów z tytułu wypłaconych świadczeń (385.613 tys. zł), dotacja z budżetu państwa (331.300 tys. zł).

W ustawie budżetowej na 1996 r. zaplanowano dotację w kwocie 437.000 tys. zł, natomiast jej wykonanie wyniosło 331.300 tys. zł. Różnica między planem a wykonaniem dotacji wyniosła 105.700 tys. zł. Zmniejszenie dotacji do Funduszu Alimentacyjnego było spowodowane przeniesieniem wymienionej kwoty 105.700 tys. zł przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych. Mimo tak znacznego zmniejszenia kwoty dotacji, Fundusz Alimentacyjny wywiązał się ze swoich ustawowych obowiązków wobec osób uprawnionych do alimentów. Planowana dotacja była więc zawyżona w stosunku do potrzeb.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r., w części 58 rozdział 9599 Fundusz Alimentacyjny ustalono wydatki w wysokości 501.557 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zmniejszone o 51.457 tys. zł, do łącznej wysokości 450.100 tys. zł.

Zrealizowane wydatki wyniosły 442.733 tys. zł, tj. 98,4% budżetu po zmianach. W porównaniu do wydatków 1995 r. były one, w ujęciu nominalnym, wyższe o 96.080 tys. zł, tj. o 27,7%, a realnie wzrosły o 6,5%. Największą kwotę 398.547 tys. zł stanowiły wydatki na świadczenia alimentacyjne (90,0%) a pozostała kwota - 44.186 tys. zł stanowiła udział w kosztach działalności ZUS.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 247,4 tys. zł, co oznacza wzrost o 10,2 % w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego Funduszu Alimentacyjnego za rok 1996, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienie nie mające istotnego wpływu na wykonanie planu.

Uchybienie polegało na braku dostatecznej rzetelności przy sporządzaniu planu finansowego Funduszu Alimentacyjnego.

W 1996 r. nastąpiła poprawa wskaźnika egzekucji o 2,4%. W 1995 roku wskaźnik egzekucji wynosił 17,1% natomiast w roku 1996 osiągnął 19,5%. Jednak zadłużenie osób zobowiązanych do alimentacji było wysokie. Ogólna kwota zadłużenia tych osób względem Funduszu na koniec 1996 r. wyniosła 1.058 tys. zł, tj. o 328 tys. zł więcej niż na końcu 1995r. Kontrola wykazała nadmiar środków na stanie Funduszu, pomimo zmniejszenia, aż o 24,2% kwoty dotacji zapisanej w ustawie budżetowej na 1996 r.

Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła z następującymi wnioskami:

1. Rzetelne opracowywanie planów finansowych Funduszu Alimentacyjnego, które powinny uwzględniać rzeczywiste potrzeby Funduszu.
2. Podjęcie skutecznych działań w celu zwiększenia wskaźnika ściągalności należności Funduszu od osób zobowiązanych do świadczeń alimentacyjnych.

NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Dochody

Osiągnięto planowane dochody. Ustawa budżetowa na 1996 r. w załączniku nr 5 określiła plan dochodów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 912.000 tys. zł. Dochody wykonano w wysokości 923.135 tys. zł, tj. w 101,2% planu oraz 91,9% w porównaniu do wykonania w 1995 r. w warunkach 1996 r.

Wykonanie planu było możliwe dzięki większym niż przewidywano wpływom odsetek od udzielonych pożyczek, plan zakładał 120.000 tys. zł, a wykonanie wyniosło 161.188 tys. zł, tj. 134,3% oraz dochodom z działalności kapitałowej i finansowej - plan 53.500 tys.zł, wykonanie 72.236 tys. zł, tj. 135,0%. Wzrosły przelewy z tytułu opłat za wydobycie kopalin o 21,1% w stosunku do 1995 r. z 84.877 tys. zł w 1995 r. do 102.795 tys. zł w 1996 r. i o 2,8% do planu na 1996 r. w wysokości 100.000 tys. zł.

Nie zostały wykonane planowane przelewy z tytułu opłat i kar. Plan zakładał wpływy w wysokości 620.000 tys. zł, a wykonanie wyniosło 581.987 tys. zł, tj. 93,9% oraz 88,5% wykonania w 1995 r. w warunkach 1996 r. Zaległości wojewodów w przelewach wynosiły na koniec 1996 r. 74.664 tys. zł i wzrosły w porównaniu do 1995 r. o 31,1%.

Wydatki

Wydatki wykonano w kwocie 442.975 tys. zł, tj. w 102,9% planu wynoszącego 430.300 tys. zł. Pomoc finansową w zakresie dotacji proekologicznych wykonano w 94,5%. Plan dotacji na potrzeby górnictwa i geologii wykonano w 132,1% z powodu realizacji podjętych i nie wykonanych w 1995 r. zobowiązań. Dotacje na przedsięwzięcia inwestycyjne w dziedzinie ochrony atmosfery, wód i powierzchni ziemi wykonano w 126,1%. Dynamika udzielonych przez Narodowy Fundusz w 1996 r. w stosunku do 1995 r. dotacji proekologicznych wyniosła 164,9%, dotacji na potrzeby górnictwa i geologii 150,4% oraz dotacji inwestycyjnych 133,7% a pożyczek 148,9%. Wydatki z tytułu dopłat do kredytów preferencyjnych udzielanych przez BOŚ SA i umorzeń pożyczek zmniejszyły się o 14,3% Wydatki bieżące biura wykonano w 93,7% planowanych.

Pożyczki i dotacje przyznawano w oparciu o kryteria i zasady udzielania pomocy określane przez Radę Nadzorczą Narodowego Funduszu oraz o listy priorytetowych przedsięwzięć. Narodowy Fundusz zaangażował się w dużą liczbę przedsięwzięć, także o znaczeniu lokalnym. Na dzień 31 grudnia 1996 r. nadzorowano realizację 1920 umów dotacji i pożyczek na łączną kwotę 3.548.922 tys. zł. Udział dotacji w ogólnej pomocy finansowej Narodowego Funduszu na rzecz ochrony środowiska wzrósł z 19,3% w 1995 r. do 21,4%. W 1996 r. wzrosły zaległości w wypłatach należnych rat pożyczek ze 115.041 tys. zł na początek roku do 168.839 tys. zł na koniec, tj. o 46,8%, a w wypłatach dotacji wzrosły z 61.515 tys. zł do 86.115 tys. zł, tj. o 40% i dotyczyły 539 umów. Wskazuje to na niepełne przygotowanie pożyczkobiorców i dotacjobiorców do realizacji wspomaganych przedsięwzięć oraz na opóźnienie uzyskania efektów ekologicznych wynikających z pomocy udzielanej przez Narodowy Fundusz. Wyniki kontroli wskazały na przypadki nieprawidłowości w terminach rozliczania końcowego lub zakresu rzeczowego realizowanych umów. Wypowiedzenia umów dotacji były stosowane w niewielkim zakresie, w 1996 r. miały miejsce 3 takie przypadki. Należności z tytułu udzielonych pożyczek w ciągu roku wzrosły z 1.112.950 tys. zł do 1.438.276 tys. zł czyli o 29,2%, a średnia kwota pożyczki wyniosła 7.175 tys. zł.

Nastąpiło obniżenie poziomu środków pieniężnych i ilości posiadanych papierów wartościowych Skarbu Państwa z 293.735 tys. zł na początku roku do 109.308 tys. zł na

koniec 1996 r. Pozwoliło to wykorzystać 184.427 tys. zł na cele pożyczkowo-dotacyjne zgodnie z wnioskami z poprzednich kontroli NIK.

Nie miały oparcia w strategii finansowej dotychczasowe inwestycje kapitałowe w niektórych z 14 spółek w jakie zaangażował się Narodowy Fundusz. Poza Bankiem Ochrony Środowiska SA stanowiącym element systemu finansowania ochrony środowiska, gdzie zaangażowanie kapitałowe na koniec 1996 r. wyniosło 66.248 tys. zł, dwie spółki do których Narodowy Fundusz wszedł kapitałowo na kwotę 13.718 tys. zł w 1994 r. nie podjęły działalności i w 1996 r. były w likwidacji.

Zakupiono nowy budynek biurowy za kwotę 9.250 tys. zł na poprawę warunków lokalowych i wynajem. Nie sporządzono przy tym pełnej analizy ekonomiczno-rzeczowej potrzeb w tym zakresie. Zarząd Narodowego Funduszu prowadził współpracę finansową z Bankiem Ochrony Środowiska SA od 1994 r. w oparciu o 3 umowy dwustronne i umowy konsorcjalne. Zarząd nie dokonywał oceny efektywności poszczególnych form współpracy.

Zadania zakończone w 1996 r. i dofinansowane z umów dotacji i pożyczek umożliwiły osiągnięcie następujących efektów rzeczowych w dziedzinie:

- ochrony wód,
  - oczyszczalnie ścieków o przepustowości ogółem 864 tys. m^3/d,
  - sieć kanalizacyjna o długości ogółem 939 km,
  - udostępnienie ludności wody pitnej 349 tys.m^3,
  - ochrona atmosfery,
  - zmniejszenie emisji
    SO_2 - 225,5 tys.t/rok pyłu - 24,7 tys.t/rok
    CO - 30,3 tys.t/rok NO_x- 8,2 tys.t/rok
- ochrony powierzchni ziemi,
  - regionalne spalarnie odpadów szpitalnych o wydajności ogółem 4547 t/rok,
  - wysypiska odpadów o pojemności ogółem 571,4 tys. m^3.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 171 osób. W porównaniu do 1995 r. było wyższe o 24 osoby, tj. o 16,3%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 9 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 2.951,7 zł. W porównaniu do 1995 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło o 26,5%.

Zobowiązania krótkoterminowe ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 14.719 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 7,8%. Nie stwierdzono wydatków z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań.
Zobowiązania z tytułu zawartych umów pożyczek i dotacji na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 877.944 tys. zł, co oznaczało wzrost w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 5,0%.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację planu finansowego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w 1996 r. stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie planu finansowego.

Nie stwierdzono uchybień w zakresie legalności i celowości udzielonej pomocy w finansowaniu sfery ochrony środowiska oraz rzetelności i gospodarności w realizacji wpływów jak i w wydatkowaniu posiadanych środków finansowych.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli niezbędna jest realizacja wniosków dotyczących:

1. Poprawienia terminowości rozliczania umów dotacji z konsekwentnym uwzględnieniem zakresu rzeczowego i harmonogramu rozliczeń ujętego w umowach.
2. Obniżenia stanu zaległości w wypłatach należnych rat pożyczek i dotacji oraz doprowadzenia do zawierania nowych umów z uwzględnieniem właściwego przygotowania wnioskodawców do realizacji dofinansowywanych przedsięwzięć.
3. Sporządzenia analizy finansowo-rzeczowej gospodarowania powierzchnią biurową w Narodowym Funduszu.
4. Opracowania umowy regulującej kompleksowo współpracę finansową z Bankiem Ochrony Środowiska S.A. w celu zapewnienia optymalnego wykorzystania środków finansowych.

CENTRALNY FUNDUSZ OCHRONY GRUNTÓW ROLNYCH

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody Funduszu centralnego wyniosły 9.791 tys. zł i w stosunku do określonych w ustawie budżetowej na 1996 r. były wyższe o 5.301 tys. zł, tj. o 118%. W porównaniu do 1995 r. dochody w ujęciu nominalnym były wyższe o 778 tys. zł, tj. o 8,7%, a realnie niższe o 9,3%.
Znaczące przekroczenie planowanych dochodów Funduszu centralnego notowano też w latach poprzednich, na przykład w 1995 r. o 155% w stosunku do planu.

Wysokie przekroczenie w 1996 r. planowanych dochodów wynikało głównie, podobnie jak w latach poprzednich, z ich zaniżania na etapie planowania. Przy ich planowaniu nie uwzględniono w pełni wpływów trudnych do przewidzenia bez odpowiedniej metodologii projektowania dochodów z tytułu wzrostu cen żyta, stosowanych do wyliczania wysokości opłat w związku z wyłączeniem gruntów rolnych z produkcji.

Głównym źródłem dochodów Funduszu centralnego w 1996 r. były:

- przychody wraz z należnymi wpłatami z funduszy terenowych 9.670,8 tys. zł,
- odsetki od środków Funduszu i opłata roczna za użytkowanie gruntów przez Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi 120,3 tys. zł.

Według stanu na koniec grudnia 1996 r. należne środki Funduszu centralnego wyniosły 4.581 tys. zł i w porównaniu do 1995 r. wzrosły o 1.151 tys. zł (o 33,5%). Wzrost tych należności wynika ze zwiększenia w 1996 r. dochodów funduszy terenowych.

W świetle kontroli krytycznie ocenić należy sposób planowania przez Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej dochodów Funduszu centralnego. Znaczne ich dysproporcje jakie wystąpiły w ostatnich latach pomiędzy planem a wykonaniem dochodów świadczą o wadliwości tego planowania.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki Funduszu centralnego w wysokości 4.670 tys. zł. W ciągu 1996 r. planowane wydatki nie zostały zwiększone.

Zrealizowane wydatki tego Funduszu wyniosły 8.240 tys. zł, tj. 176,4% kwoty przewidzianej w ustawie budżetowej na 1996 r. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.047 tys. zł, tj. o 33%, a realnie wzrosły o 10,9%. Wysokie zrealizowanie planowanych wydatków Funduszu centralnego jest wynikiem uzyskania wyższych niż zakładano w planie wpływów z 20% udziału dochodów terenowych funduszy.

W strukturze wydatkowanych w 1996 r. środków, 98,4% (8.111 tys. zł) stanowiły wydatki na zasilenie terenowych funduszy, tj. o 76,3% więcej od przyjętych w ustawie. W porównaniu do 1995 r. wydatki na zasilenie tych funduszy były w ujęciu nominalnym wyższe o 32,8%, a realnie o 10,8%. Pozostałe środki, tj. 49 tys. zł (0,6%) przeznaczono na zakup sprzętu komputerowego oraz 80 tys. zł (ok. 1%) na inne wydatki.

W przekazanej na rzecz terenowych funduszy kwoty wydatków przeznaczono ze wskazaniem na dofinansowanie budowy i modernizacji „dróg transportu rolniczego" środki w wysokości 7.655 tys. zł (94,4%), rekultywację gruntów rolnych 100 tys. zł (1,2%) oraz zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego 356 tys. zł (4,4%). Zastrzeżenia kontroli budziło wskazywanie w decyzjach przekazujących środki na dofinansowanie budowy i modernizacji dróg odmiennie niż wynikało to z ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Zgodnie z art. 25 ust. 1 pkt 6 tej ustawy środki funduszu przeznacza się na budowę i modernizację „dróg dojazdowych do gruntów rolnych".

Zobowiązania Funduszu centralnego na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 12 tys. zł i wynikały z dokonanej nadpłaty środków w 1996 r. przez Fundusz terenowy w Gdańsku.

W wyniku kontroli ujawniono niezgodność danych wykazanych w I wersji sprawozdań Rb-30 za 1996 r., tj. z 28 lutego i 4 kwietnia 1997 r., ze skorygowaną ewidencją księgową. Dane z 28 lutego 1997 r. były niższe od wykazanych w skorygowanym sprawozdaniu z 25 kwietnia 1997 r. w zakresie dochodów o 142 tys. zł i wydatków o 80 tys. zł. W związku z ujawnieniem tych nieprawidłowości Główny Księgowy resortu rolnictwa podjął w toku kontroli działanie zawiadamiające Przewodniczącego Resortowej Komisji Orzekającej przy Ministrze Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej o naruszeniu dyscypliny budżetowej.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego Centralnego Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych za 1996 r. mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednak zasadniczego wpływu na wykonanie dochodów i wydatków tego Funduszu.

Stwierdzone nieprawidłowości wynikały z niewłaściwego sprawowania nadzoru przez Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej i dotyczyły poza wadliwym planowaniem, braku regulaminu funkcjonowania i szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu, niezgodnego z przepisami ustawy określania przeznaczenia środków na budowę i modernizację dróg oraz nierzetelnego sporządzenia sprawozdania Rb-30.

Wnioski wynikające z ustaleń kontroli wskazują na konieczność podjęcia działań zmierzających do:

1. Opracowania i wprowadzenia w życie regulaminu funkcjonowania oraz zasad gospodarki finansowej Funduszu.
2. Sporządzania planów finansowych w sposób uwzględniający realną kalkulację dochodów i wydatków Funduszu.
3. Przeznaczania środków z Funduszu centralnego ze wskazaniem na zadania zgodne z art. 25 ust. 1 pkt 6 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
4. Zapewnienia rzetelności i terminowości sporządzania sprawozdań finansowych oraz ujednolicenia danych w części dotyczącej środków finansowych, przedstawianych w sprawozdaniach Rb-30 i RGŻ-12.
5. Rozszerzenia zakresu kontroli stosowania przepisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych przeprowadzanych w urzędach wojewódzkich, a także objęcia kontrolami spraw związanych z egzekucją administracyjną obowiązkowych opłat i należności dotyczących gruntów rolnych stanowiących dochody Funduszu.

CENTRALNY FUNDUSZ GOSPODARKI ZASOBEM GEODEZYJNYM I KARTOGRAFICZNYM

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 9.389,2 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej - planu finansowego na 1996 r. były wyższe o 1.730,2 tys. zł, tj. o 23%.
W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 2.504,9 tys. zł, tj. o 36%, a realnie wzrosły o 14%.

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były:

- wpływy z Wojewódzkich Funduszy Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym (§ 96) w wysokości 7.770,7 tys. zł, których udział w dochodach ogółem wyniósł 82,8%,

- wpływy z usług Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej (§ 42) w wysokości 631,0 tys. zł, tj. 6,7% dochodów ogółem,

- wpływy ze sprzedaży map CODGiK (§ 43) w wysokości 473,9 tys. zł, tj. 5,0% dochodów ogółem.

Nieprawidłowości stwierdzone w toku kontroli w zakresie gromadzenia dochodów dotyczyły nieegzekwowania przez Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa od wojewodów należnych Centralnemu Funduszowi środków z tytułu 20% rocznych dochodów Wojewódzkich Funduszy Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym. Nie wpłacone kwoty wynosiły: za 1995 r. - 244,4 tys. zł, za 1996 r. - 650,3 tys. zł. W toku kontroli odzyskano ogółem kwotę 694,6 tys. zł za ww. lata, tj. 78% zaległych wpłat od wojewodów.

Nie stwierdzono naruszenia dyscypliny budżetowej po stronie dochodów.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki Centralnego Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym w wysokości 7.700 tys.zł.
W ciągu 1996 r. nie było zmian w planie finansowym.
Zrealizowane wydatki wyniosły 5.190 tys. zł, tj. 67% planu. W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 239,8 tys. zł, tj. o 5%, a realnie były niższe o 13%.
Przyczyną niezrealizowania w 1996 r. planowanych wydatków był m.in. brak możliwości uruchomienia środków finansowych na adaptację pomieszczeń nowej składnicy map i dokumentów geodezyjnych - zamiar przejęcia pomieszczeń kina „Iluzjon" na ww. składnicę nie doszedł do skutku, nie zrealizowano też planowanych zakupów urządzeń dla Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej.

Wydatki na dominujące zadania dotyczyły:

- § 96, tj. przelewów redystrybucyjnych dla Wojewódzkich Ośrodków Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej - w wysokości 4.000 tys.zł, co stanowiło 133% planowanych na ten cel wydatków (3.000 tys. zł) i 144% wykonania w 1995 r. (2.781 tys. zł);

- § 36, tj. refundacji części kosztów usług materialnych Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej - poniesione w wysokości 985,3 tys. zł, co stanowiło 62% planowanych na ten cel wydatków (1.600 tys. zł) i 3022% wykonania w 1995 r. (32,6 tys. zł).

Centralny Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym nie posiadał osobowości prawnej i nie zatrudniał pracowników. Merytoryczną obsługę tego Funduszu prowadził w Ministerstwie Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa - Departament Katastru Geodezji i Kartografii, a księgowość Departament Administracyjno-Finansowy.

Zobowiązania ogółem na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 3,8 tys.zł, co oznacza spadek w porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. o 88%. W ww. kwocie nie było zobowiązań wymagalnych; Ministerstwo nie płaciło odsetek z tytułu nieterminowej płatności zobowiązań.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- niezrealizowania upoważnienia ustawowego zawartego w art. 18 ust. 6 ustawy - Prawo budżetowe, tj. niewydania przez ministra nadzorującego państwowy fundusz celowy w porozumieniu z Ministrem Finansów - rozporządzenia w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym;

- niepodejmowania przez Ministerstwo działań egzekucyjnych w celu odzyskania należnych za lata 1995-1996 środków od wojewodów z tytułu 20% dochodów Wojewódzkich Funduszy Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym, uszczuplane były przychody Centralnego Funduszu;

- niesporządzenia „Preliminarza wydatków" Centralnego Funduszu na I półrocze 1996 r.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego Centralnego Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym w 1996 r. stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia nie mające istotnego wpływu na wykonanie planu finansowego.

Nie stwierdzono uchybień w zakresie legalności i celowości oraz rzetelności i gospodarności w wydatkowaniu posiadanych środków finansowych.

Wnioski Najwyższej Izby Kontroli dotyczyły:

1. W zakresie organizacyjno-finansowym:

   - Główny Geodeta Kraju prowadzący obsługę Centralnego Funduszu powinien dokonywać systematycznych kontroli wpłat od wojewodów, przy uwzględnianiu danych Ministerstwa Finansów; a także egzekwować dokonywanie tych wpłat w terminach.

2. W zakresie nowelizacji ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne:

   - Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji powinien w trybie pilnym doprowadzić do nowelizacji art. 41 ust. 5 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne, tj. określić organ dysponujący środkami Centralnego Funduszu - po reformie centrum.

3. W zakresie wydania brakujących aktów wykonawczych do ustawy - Prawo budżetowe:

   - Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji w porozumieniu z Ministrem Finansów powinien pilnie wydać rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym, a tym samym zrealizować upoważnienie ustawowe - art. 18 ust. 6 Prawa Budżetowego.

PAŃSTWOWY FUNDUSZ REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNO-SPRAWNYCH

Dochody

Zrealizowane w 1996 r. dochody wyniosły 999.876 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 111.376 zł, tj. o 12,5%. W porównaniu z 1995 r. dochody były, w ujęciu nominalnym, wyższe o 251.840 tys. zł, tj. o 33,6%, a realnie wzrosły o 11,5% .

Głównymi źródłami dochodów w 1996 r. były: obowiązkowe wpłaty zakładów pracy - 794.698 tys. zł i przychody finansowe - 64.374 tys. zł.

Znaczny wzrost dochodów w 1996 r. wynikał z wprowadzenia, od stycznia 1996 r., obowiązkowych wpłat na rzecz Funduszu, z tytułu nadwyżki podatku od towarów i usług od zakładów pracy chronionej, które wyniosły ogółem 132.858 tys. zł.

Fundusz, mimo widocznego postępu w porządkowaniu bazy danych, w dalszym ciągu nie dysponuje pełnym komputerowym systemem ewidencji, umożliwiającym automatyczne określenie liczby zarejestrowanych podmiotów zalegających z wpłatami, jak również stanu należności z tytułu złożonych deklaracji i dokonanych wpłat przez zakłady pracy.

Pozytywnie oceniono przystąpienie do egzekucji administracyjnej zaległych wpłat, jak również podjęcie działań w celu przerwania terminu przedawnienia należności z tego tytułu, pochodzących z 1991 r. Do wykonania pozostają w dalszym ciągu prace, mające na celu wyegzekwowanie należności Funduszu z lat 1992-1996.

Jako nielegalne oceniono natomiast działania, mające na celu sprzedaż należności z tytułu wpłat od zakładów pracy osobom trzecim.

Jako naruszenie zasady rzetelności oceniono nieujęcie w księgach rachunkowych wartości akcji i udziałów, przejętych w wyniku bankowych postępowań ugodowych, mimo kwestionowania tego stanu przez biegłego rewidenta, w wyniku badania bilansu za 1995 r.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki PFRON w wysokości 954.413 tys. zł. W ciągu 1996 r. planowane wydatki PFRON nie uległy zmianie.

Zrealizowane wydatki wyniosły 1.105.352 tys. zł, tj. 115,8% budżetu po zmianach. W porównaniu z 1995 r. wydatki były, w ujęciu nominalnym, wyższe o 512.129 tys. zł, tj. o 86,3%, a realnie wzrosły o 55,4%.

Z ogólnej kwoty zrealizowanych wydatków, na zadania wykonywane przez wojewódzkie ośrodki ds. zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych wykorzystano 503.341 tys. zł (45,5%), zaś na zadania wykonywane przez Centralę Funduszu - 534.720 tys. zł (48,4%). Z pozostałej kwoty 67.291 tys. zł (6,1%) sfinansowano koszty działalności Biura Funduszu - 34.092 tys. zł (3,1%) i wydatki operacyjne (finansowe) - 33.199 tys. zł (3,0%).

Wydatki wojewódzkich ośrodków ds. zatrudnienia i rehabilitacji osób niepełnosprawnych były w 1996 r. niższe o 3,2% od wielkości planowanej i wyższe o 259.821 tys. zł - w stosunku do 1995 r., tj. o 106,7%.

Na refundację kosztów utworzenia prawie 17,8 tys. nowych miejsc pracy i wynagrodzeń (wraz ze składką ZUS) osób niepełnosprawnych, wydatkowano 379.680 tys. zł, tj. o 16,9% więcej, niż planowano (324.760 tys. zł). W wyniku zwiększenia wydatków było utworzenie większej o ponad 7,9 tys. liczby miejsc pracy, aniżeli w 1995 r.

Na likwidację barier architektonicznych wydatkowano 56.179 tys. zł, czyli o 22,5% mniej, aniżeli przewidziano w planie (72.500 tys. zł). Mimo niewykonania zadań planowanych, wydatki na likwidację barier były w 1996 r. ponad dwukrotnie wyższe od zrealizowanych w 1995 r.

Mniejsze od planowanych były także wydatki na warsztaty terapii zajęciowej - 63.940 tys. zł, co oznacza, że zostały one zrealizowane na poziomie 57,7% wielkości planowanych (110.800 tys. zł). W relacji do środków wydatkowanych w 1995 r. były natomiast wyższe o 82,3%.

Na pożyczki przeznaczone na rozpoczęcie działalności gospodarczej, wydatkowano 25.570 tys. zł, tj. o 18,4 % mniej od kwoty środków przeznaczonych na ten cel w planie (31.322 tys. zł). Udzielono ponad 1,5 tys. pożyczek, przy średniej wysokości pożyczki, kształtującej się na poziomie 16,6 tys. zł. W latach 1995-1996 kwota wykorzystanych środków na pożyczki wzrosła o 84,4%.

Na szkolenia i przekwalifikowania wykorzystano z planowanych wydatków (6.800 tys. zł) jedynie 666 tys. zł, tj. 9,8% ich kwoty. Szkoleniem i przekwalifikowaniem objęto 1.014 osób, z których 689 podjęło pracę w okresie trzech miesięcy od chwili jego ukończenia. Istnienie rażących dysproporcji pomiędzy planowanymi i wykonanymi wydatkami w odniesieniu do szkoleń i przekwalifikowań było przez NIK sygnalizowane, w wyniku poprzedniej kontroli wykonania planu finansowego Funduszu. Pomimo niskiego wykorzystania środków na ten cel, wydatki te były o 26% wyższe, w relacji do zrealizowanych w 1995 r.

Wydatki Centrali Funduszu były wyższe o 151.467 tys. zł, tj. o 39,5% od wielkości planowanych i o 111,6% - w stosunku do zrealizowanych w 1995 r. Na dofinansowania i dotacje przeznaczono 425.626 tys. zł, czyli o 42.373 tys. zł (11,1%) więcej, niż planowano i o 79,6% więcej, niż wydatkowano w 1995 r.

W strukturze rozdysponowanych środków na dofinansowania i dotacje dominującą pozycję stanowiły w 1996 r. środki przyznane: jednostkom służby zdrowia - 63.390 tys. zł (14,9%), na oprocentowanie kredytów bankowych dla zakładów pracy chronionej - 52.477 tys. zł (12,3%), na dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych - 50.455 tys. zł (11,9%) i organizacjom pozarządowym - 48.413 tys. zł (11,4%).

W 1996 r. zintensyfikowano prace w zakresie rozliczania dofinansowań i dotacji, przyznanych organizacjom pozarządowym i zakładom pracy. Jednak w dalszym ciągu na rozliczenie oczekuje około 60% dotacji, udzielonych w latach poprzednich. O potrzebie dalszego dyscyplinowania sfery rozliczeń z tego tytułu, świadczą ujawnione przypadki nierzetelnego postępowanie jednostek korzystających z dotacji i dofinansowań.

Krytycznie oceniono przyjęte przez Zarząd Funduszu zasady udzielania subwencji zakładom pracy chronionej, które nie uzależniały ich przyznawania od terminowego regulowania należności PFRON.

Stwierdzone nierozliczenie dotacji przyznanej spółce z o.o. „Normiko Holding", brak skutecznego nadzoru właścicielskiego nad tą spółką, oceniono jako działania niegospodarne.
Jako nielegalne oceniono ponadto przyznanie spółce dotacji, z przeznaczeniem na utrzymanie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.

W wyniku sprzedaży udziałów w spółce z o.o. „Normiko Holding", Fundusz odzyskał jedynie niewielką część zaangażowanych w nią środków. Sprzedaż udziałów nie została poprzedzona rzetelną wyceną spółki.

Za działania niecelowe i prowadzące do niegospodarnego wydatkowania środków PFRON uznać należy część decyzji Zarządu, którymi przyznano dofinansowania dla zakładów pracy chronionej, w celu utrzymania istniejących a zagrożonych likwidacją miejsc pracy osób niepełnosprawnych, w sytuacji nieistnienia takiego zagrożenia.

W wyniku błędnych decyzji podjętych w latach ubiegłych, zaangażowano znaczne środki PFRON w przedsięwzięcia gospodarcze realizowane przez podmioty, których kondycja ekonomiczno-finansowa nie dawała wystarczającej rękojmi utrzymania miejsc pracy oraz nie gwarantowała zwrotu zaangażowanych środków.

Przykładowo, dążąc do odzyskania chociażby części tych środków w 1996 r., Fundusz dokonał sprzedaży posiadanych wierzytelności w dwóch zakładach pracy chronionej w wysokości 7.362,5 tys. zł, za 2.000 tys. zł (26,2% wartości nominalnej).

Jako niecelowe oceniono kontynuowanie działalności w zakresie udzielania pożyczek, w sytuacji niepodjęcia działań zabezpieczających interesy Funduszu, w stosunku do pożyczek udzielonych w latach ubiegłych.

Fundusz nadal nie dysponuje pełną informacją o wywiązywaniu się poszczególnych pożyczkobiorców z zawartych umów, o kwotach należnych z tytułu zaległych rat kapitałowych i odsetek, jak również nie posiada ewidencji dokonanych zabezpieczeń z tytułu udzielonych pożyczek oraz zbiorczej informacji o realizacji wszystkich zawartych umów, dotyczących pożyczek i dofinansowań, udzielonych poszczególnym podmiotom. Na nieefektywność udzielania tych pożyczek wskazują bardzo niskie wpływy uzyskiwane z tytułu odsetek od ogólnej kwoty zaangażowanych środków, przy uwzględnieniu kosztów obsługi bankowej.

Dotychczasowe wyniki prowadzonej przez PFRON działalności gospodarczej, wskazujące na utratę większości środków, zaangażowanych w przedsięwzięcia kapitałowe przed 1996 r., uzasadniają stwierdzenie o braku celowości inwestowania w tego rodzaju przedsięwzięcia. Na tle wyników kontroli wskazane byłoby natomiast lokowanie wolnych środków w bezpiecznych formach, takich jak lokaty, bony skarbowe i obligacje Skarbu Państwa.

Liczne nieprawidłowości w gospodarowaniu środkami, przeznaczonymi na utrzymanie Biura Funduszu i oddziałów terenowych, uzasadniają ocenę o częściowo niecelowym, niegospodarnym i nielegalnym wykorzystaniu ich na te cele.

Z naruszeniem zasady legalności, ze względu na nieprzestrzeganie przy dostawach, robotach i usługach obowiązujących procedur, zrealizowano wydatki na cele administracyjne w kwocie 16.902,6 tys. zł, związane z zakupem budynku biurowego, wyposażenia i urządzeń biurowych, mebli oraz samochodu.

Za niecelowe uznać należy zaniechanie opracowania wielobranżowego projektu modernizacji budynku zajmowanego przez PFRON, co spowodowało nieuzasadnione wydłużenie terminu wykonania prac oraz wzrost ich kosztów.

Jako niegospodarne ocenić należy bezzasadne zaliczkowanie wykonawcy robót oraz niepodjęcie działań, mających na celu wyegzekwowanie kar umownych z tytułu nieterminowej realizacji prac. Stosowanie nieuzgodnionych stawek i norm, czego skutkiem było zawyżenie kosztów prowadzonych robót, uzasadniały ocenę o rażących zaniedbaniach w rozliczeniach z ich wykonawcą.

Z naruszeniem zasad legalności, rzetelności i gospodarności rozliczane były koszty zagranicznych delegacji służbowych. Biorąc pod uwagę liczebność delegacji oraz brak niektórych sprawozdań z wyjazdów zagranicznych, NIK poddała w wątpliwość ich celowość. Stwierdzono także braku nadzoru nad eksploatacją samochodów służbowych oraz dokumentowaniem kosztów przejazdu.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 511 osób. W porównaniu z 1995 r. przeciętne zatrudnienie w 1996 r. było wyższe o 203 osoby, tj. o 65,8%, a w porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych - niższe o 39 osób.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 1996 r. wyniosło 1.698 zł i w relacji do 1995 r. wzrosło o 25,6%.

Zobowiązania ogółem na koniec 1996 r. wyniosły 4.829 tys. zł. W porównaniu ze stanem z końca grudnia 1995 r. kwota zobowiązań zmniejszyła się o 26,2%. Z tytułu nieterminowych płatności zobowiązań w 1996 r. zapłacono odsetki w kwocie 285 tys. zł, co oznacza spadek w porównaniu z wykonaniem w 1995 r. - o 33,1%.

Ocena i wnioski

Oceniając wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 1996 r. Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła bardzo istotne nieprawidłowości.

Ponieważ jednak wiele nieprawidłowości jest efektem:

- regulacji ustawowych będących od lat przedmiotem krytyki NIK,
- decyzji podjętych w latach ubiegłych i praktyki funkcjonowania, jaka ukształtowała się od początku istnienia Funduszu, a także ponieważ po raz pierwszy NIK stwierdziła pozytywne tendencje w działalności Funduszu, przejawiające się m.in. w dyscyplinowaniu egzekwowania dochodów i podjęciu realizacji wniosków pokontrolnych, w tym wprowadzeniu procedur wydatkowania środków - **Najwyższa Izba Kontroli przyjmuje do wiadomości wykonanie planu finansowego Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.**

Wyniki kontroli świadczą o utrzymywaniu się, w dalszym ciągu, nieprawidłowości w dysponowaniu środkami i wskazują na naruszenie zasad legalności, rzetelności, celowości i gospodarności w działaniu PFRON.

Stwierdzony w wyniku kontroli stan faktyczny uzasadniał przedstawienie Zarządowi PFRON wniosków, dotyczących:

1. Kontynuowania działań, prowadzących do całkowitego rozliczenia podmiotów gospodarczych, zobowiązanych ustawowo do wnoszenia wpłat na PFRON oraz mających na celu wyegzekwowanie należności PFRON z tego tytułu z lat 1992-1996.
2. Usunięcia przyczyn nieujęcia w ewidencji księgowej wszystkich operacji gospodarczych, dokonanych przez Fundusz w danym okresie sprawozdawczym. Ponadto prowadzenie sprawozdawczości finansowej - w sposób umożliwiający prawidłową ewidencję wydatków i kosztów.
3. Zaprzestania sprzedaży osobom trzecim należności PFRON, z tytułu nie wniesionych wpłat przez zakłady pracy.
4. Kontynuowania działań, w celu wyegzekwowania rozliczeń oraz zwrotu niewykorzystanych lub nierozliczonych dotacji i dofinansowań, przyznanych ze środków Funduszu w latach 1991-1996.
5. Podjęcia wszystkich niezbędnych działań organizacyjnych i prawnych, celem rozliczenia - począwszy od 1992 r. - wszystkich pożyczkobiorców, z uwzględnieniem zabezpieczenia pożyczek i ich spłaty.
6. Rozliczenia dotacji udzielonych spółce z o.o. „Normiko-Holding", z przeznaczeniem na uruchomienie i prowadzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego.
7. Rozważenie możliwości zaniechania angażowania środków PFRON w przedsięwzięcia kapitałowe, na rzecz lokowania wolnych środków w bezpiecznych formach, takich jak lokaty, bony skarbowe i obligacje państwowe.
8. Wdrożenie systemu zapewniającego prawidłowe stosowanie procedur określonych w ustawie o zamówieniach publicznych, w odniesieniu do dostaw, robót i usług, w tym również usług doradczych i konsultingowych.
9. Zweryfikowania kosztorysów powykonawczych na prace remontowo-budowlane oraz wyegzekwowania należnych PFRON kar umownych za nieterminową realizację prac.
10. Zapewnienia skutecznego nadzoru nad eksploatacją samochodów służbowych oraz zasadnością ponoszonych z tego tytułu kosztów, jak również zracjonalizowania wydatków ponoszonych na służbowe podróże zagraniczne, w aspekcie ich celowości.

NIK uznała ponadto za celowe określenie przez Radę Nadzorczą Funduszu m.in. kryteriów przyznawania dofinansowań zakładom pracy chronionej na utrzymanie istniejących a zagrożonych likwidacją miejsc pracy osób niepełnosprawnych, jednakowych dla wszystkich zakładów pracy chronionej, niezależnie od rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, jak również rozważenie możliwości wstrzymania działalności w zakresie udzielania pożyczek zakładom pracy chronionej - do czasu uporządkowania zaległych spraw.

Zdaniem NIK, oceny, uwagi i wnioski wynikające z kontroli wykonania planu finansowego PFRON w 1996 r. powinny zostać uwzględnione w dokonywanych przez Radę Nadzorczą okresowych ocenach pracy Zarządu Funduszu.[44]

W świetle ustaleń kontroli wykonania planu finansowego PFRON w 1996 r., jak również na podstawie analogicznych ustaleń kontroli z lat poprzednich, stwierdzić należy, że nieprawidłowościom w gospodarowaniu środkami Funduszu sprzyjają niejasne i niespójne rozwiązania prawne.

Zdaniem NIK, podstawową przyczyną niskiej efektywności ustalania i egzekwowania należności Funduszu z tytułu wpłat o zakładów pracy są wadliwe rozwiązania ustawowe,[45] przewidujące pełną autonomię PFRON w zakresie ewidencjonowania płatników, określania wysokości zobowiązań oraz kierowania spraw na drogę postępowania egzekucyjnego.

Oznacza to w praktyce nałożenie na Biuro Funduszu oraz Prezesa Zarządu PFRON zakresu obowiązków, związanych z ustalaniem i egzekwowaniem zobowiązań od zakładów pracy, porównywalnego z zadaniami całego aparatu skarbowego.

Od 5 już lat, we wnioskach przedstawianych Zarządowi PFRON, NIK postuluje przyspieszenie prac nad komputeryzacją ewidencji płatników składek. Podobny wniosek przedstawiony został w wyniku kontroli wykonania planu finansowego Funduszu w 1996 r.

Należy jednak obiektywnie stwierdzić, że nawet najsprawniej funkcjonująca ewidencja nie spełni swojej roli, bez zapewnienia systematycznego dopływu aktualizowanych informacji, dotyczących płatników wpłat oraz bieżącej kontroli deklarowania i wnoszenia wpłat przez podmioty do tego zobowiązane.

W ocenie NIK, dla zapobieżenia występowaniu w przyszłości negatywnych zjawisk w sferze gospodarowania środkami przeznaczonymi na rehabilitację zawodową, społeczną i leczniczą osób niepełnosprawnych, niezbędne są zmiany o charakterze legislacyjnym.

Uwzględniając fakt przedstawienia przez Rząd projektu nowej ustawy[46], która ma zastąpić aktualnie obowiązującą, jak również toczące się w Sejmie prace nad tym projektem, zdaniem NIK należy do niej wprowadzić ściśle określone procedury postępowania w sprawach zarządzania środkami Funduszu.

Służyć temu powinno ustanowienie gwarancji równego traktowania podmiotów korzystających ze środków Funduszu, w tym wprowadzenie zasad określonych dla postępowania administracyjnego, z kontrolą instancyjną decyzji włącznie.

Rozważyć należy również możliwość przeniesienia zadań, dotyczących gromadzenia składek na rzecz Funduszu i ustalania obowiązków w tym zakresie na aparat skarbowy Państwa lub Zakład Ubezpieczeń Społecznych.[47]

Celowym także jest uwzględnienie w tym projekcie identycznych (lub podobnych), w stosunku do już istniejących w przypadku gospodarki środkami budżetowymi[48], rozwiązań prawnych w zakresie zlecania zadań organizacjom pozarządowym i ich finansowania ze środków Funduszu.

---

[44] Zgodnie z kompetencjami, określonymi w art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

[45] Określone w ustawie z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

[46] Projekt ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

[47] Analogicznie, jak ma to miejsce w przypadku Funduszu Pracy, czy też Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

[48] Porównaj rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1995 r. w sprawie zlecania zadań państwowych jednostkom niepaństwowym (Dz. U. Nr 87, poz. 437).

FUNDUSZ GWARANTOWANYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZTCH

Dochody

Dochody FGŚP na 1996 r. określono w ustawie budżetowej na kwotę 159.394 tys. zł, przy planowanym stanie Funduszu na początku 1996 r. w wysokości 381.772 tys. zł. Dochody zostały zrealizowane w 125,6% i wyniosły 200.230 tys. zł, przy stanie Funduszu na początku roku w wysokości 402.860 tys. zł (po korekcie bilansu o 135 tys. zł, z tytułu wartości naliczonych odsetek od przeterminowanych należności Funduszu, dochody wyniosły 200.365 tys. zł). W stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 40.836 tys. zł, tj. o 25,6%.(po korekcie bilansu były wyższe o 44.971 tys. zł., tj. o 26%). Na przekroczenie planu dochodów FGŚP, miał wpływ wzrost dochodów z tytułu odsetek od lokat wolnych środków Funduszu w bonach skarbowych.

Plan dochodów FGŚP z tytułu odsetek, określony na 33.000 tys. zł, został zrealizowany w 1996 r. w wysokości 77.658 tys. zł, tj. w 235,3% (po ww. korekcie bilansu o 135 tys. zł dochody wyniosły 77.793 tys. zł, tj. 236%). Wysokie dochody zostały osiągnięte w wyniku zwiększenia ponad dwukrotnie w stosunku do planu kwoty ulokowanych środków finansowych (rentowność lokat uzyskana została na poziomie planowanym, tj. ok. 20% w stosunku rocznym).

Niższe niż planowane w ustawie budżetowej dochody uzyskano z tytułu składki od pracodawców. Plan dochodów FGŚP z tytułu składki od pracodawców, określony w ustawie budżetowej na 126.394 tys. zł, został zrealizowany w kwocie 122.136 tys. zł, tj. w 96,6%.

Dochody Funduszu osiągnięte ze składki od pracodawców w 1996 r. były niższe o 14.646 tys. zł, tj. o 10,7% od faktycznie uzyskanych w 1995 r. Przyczyną tego była zmiana przepisów w zakresie wysokości pobieranej składki, którą zmniejszono z 0,5% do 0,2% podstawy poboru składki na ubezpieczenie społeczne.

Wpływy od pracodawców w 1996 r. z tytułu zwrotu wypłaconych świadczeń pracowniczych, pomniejszające należności FGŚP, w kwocie 14.580 tys. zł stanowiły 107% wykonania planu, (po zaliczeniu do wykonania 1996 r. kwoty 76 tys. zł z tytułu zwrotu nie wypłaconych a naliczonych świadczeń, zwroty wyniosły 14.656 tys. zł. Kwota zwrotów była wyższa o 985 tys. zł. od kwoty zwrotów przewidzianej w planie finansowym na 1996 r. (po zaliczeniu 76 tys. zł. kwota zwrotów była wyższa od planowanej o 1.061 tys. zł). W stosunku do wartości wypłaconych świadczeń z FGŚP w 1996 r., zwrot należności Funduszu w 1996 r. wyniósł 11,5%, a w 1995 r. wynosił 7,9%, co wskazuje na poprawę o 3,6 punktu procentowego, w zakresie skuteczności działań KUP w egzekwowaniu należności Funduszu.

Wyniki kontroli wykazały jednak, że poprawa skuteczności działań KUP w zakresie windykacji należności Funduszu w 1996 r., w sytuacji 2,5 - krotnego wzrostu wypłat świadczeń ze środków FGŚP, jest niewystarczająca, ponieważ stan należności Funduszu ogółem, z tytułu wypłaconych ustawowych świadczeń na koniec 1996 r. wzrósł trzykrotnie w stosunku do stanu należności FGŚP na początek 1996 r., tj. z kwoty 58.619 tys. zł do kwoty 177.959 tys. zł. Stwierdzono, że przyczyny dużego wzrostu należności Funduszu w 1996 r. wynikają z jednej strony ze zwiększonych w stosunku do 1995 r. wypłat świadczeń spowodowanych rozszerzeniem ich katalogu przy wydłużonym okresie ich stosowania, oraz wzrostem liczby uprawnionych podmiotów do wypłaty świadczeń ze środków FGŚP, z drugiej zaś strony, z mało skutecznej windykacji należności FGŚP.

Wydatki

Wydatki ze środków FGŚP określone w ustawie budżetowej na 1996 r. w kwocie 59.282 tys. zł zrealizowano w wysokości 5.460 tys. zł, co stanowiło 9 % planowanej kwoty, (po korekcie bilansu o 277 tys. zł zrealizowane wydatki wyniosły 5.183 tys. zł). Podstawową przyczyną niewykonania planu wydatków FGŚP, było bardzo niskie wykonanie planu wydatków na umorzenia należności Funduszu. W planie finansowym FGŚP przewidziano na ten cel kwotę 56.650 tys. zł, natomiast wykorzystano zaledwie 1% planowanej kwoty.

Kontrola wykazała, że tak duże odchylenia wynikają z faktu, iż kwota planowanych wydatków na umorzenia w 1996 r. została zdecydowanie zawyżona zarówno w stosunku do wykonania w 1995 r. (32,7 tys. zł), jak i do potrzeb w 1996 r.

W niewielkim również stopniu wykonano plan wydatków związanych z kosztami obsługi Funduszu. Na planowane 2.000 tys. zł wydatkowano 27% przewidzianej kwoty. W 1995 r. koszty z tego tytułu zamknęły się kwotą 216 tys. zł, co świadczy o zawyżeniu planu wydatków na ten cel.

Wydatki na koszty poboru składki zrealizowano w 99 %. Na planowane 632 tys. zł wydatkowano 623 tys. zł.

W 1996 r. na wypłatę świadczeń należnych emerytom i rencistom wydatkowano 2.590 tys. zł, tj. 9,6% z planowanej kwoty 25.000 tys. zł, co stanowi 180,3% wykonania 1995 r.

Wydatki na świadczenia, (zwane „transferami" na rzecz ludności, które mieszczą się w należnościach FGŚP z tytułu wypłaconych świadczeń pracowniczych), określone w planie finansowym na 1996 r. na kwotę 177.131 tys. zł, zrealizowano w kwocie 126.284,4 tys. zł, co stanowi 71% w stosunku do planu i 260% w stosunku do wykonania w 1995 r.

W 1996 r. ze środków finansowych Funduszu wydatkowano kwotę 1.195 tys. zł na zakup środków trwałych. Z kwoty tej sfinansowano zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, oraz kserokopiarki laserowe na wyposażenie Wojewódzkich Urzędów Pracy i Departamentu Ekonomicznego Krajowego Urzędu Pracy. Badania kontrolne wydatków inwestycyjnych KUP w 1996 r. wykazały, że zakupy sprzętu, były realizowane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych.

Stan Funduszu na koniec 1996 r. zaplanowany w wysokości 481.884 tys. zł, został wykonany w 124%, w tym 70% stanowiły środki pieniężne.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za 1996 rok, stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienie nie mające istotnego wpływu na wykonanie planu finansowego.

Stwierdzone uchybienie polegało na nierzetelnym zaplanowaniu wydatków na umorzenie należności Funduszu.

Wyniki kontroli i ocena wykonania planu finansowego FGŚP na 1996 r., dały Najwyższej Izby Kontroli podstawę do przedstawienia uwag i wniosków pokontrolnych, które dotyczyły:

1. Podejmowania działań w kierunku zwiększenia skuteczności windykacji należności Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.
2. Poprawy planowania wydatków z FGŚP, a w szczególności ustalania w sposób rzetelny wielkości środków finansowych przeznaczonych na umorzenia należności Funduszu.
3. Zwiększenia nadzoru i kontroli w zakresie prawidłowości gospodarowania środkami Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w podległych Prezesowi KUP jednostkach organizacyjnych.

FUNDUSZ PROMOCJI TWÓRCZOŚCI

Dochody

Zrealizowane dochody Funduszu Promocji Twórczości w 1996 r. wyniosły 515 tys. zł i w stosunku do ustawy budżetowej na 1996 r. były wyższe o 15 tys. zł, tj. o 3%, a o 2 tys. zł, tj. 0,4% niższe od dochodów ujętych w planie. W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 460 tys. zł, tj. o 836,4%, a realnie wzrosły o 680,3%.

Podstawowym źródłem dochodów w 1996 r. były wpłaty z tytułu uzyskanych wpływów brutto ze sprzedaży egzemplarzy utworów literackich, muzycznych, plastycznych, fotograficznych i kartograficznych, dla których upłynął okres ochrony autorskich praw majątkowych, dokonane przez 28 wydawców i producentów płyt i kaset. Wysokość tych wpłat wyniosła 497 tys. zł i stanowiła 96,5% dochodów funduszu w 1996 r.

Należy podkreślić, że ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych nie wyposażyła Ministra Kultury i Sztuki w instrumenty prawne umożliwiające uzyskanie pełnej wiedzy o wydaniach i wielkości sprzedaży utworów, co umożliwiałoby ustalenie i skuteczne egzekwowanie należności funduszu.

Wydatki

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki funduszu w wysokości 500 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zmniejszone o 168 tys. zł, do kwoty 332 tys. zł. Zmiany wydatków dotyczyły:

- rezygnacji z wydatków w kwocie 300 tys. zł zaplanowanych na wydawanie książek i czasopism,
- zwiększenia wydatków na stypendia twórcze o kwotę 150 tys. zł, do łącznej wysokości 300 tys. zł,
- zmniejszenia wydatków na pomoc socjalną dla twórców o 20 tys. zł, do kwoty 30 tys. zł,
- zaplanowania wydatków na opłaty pocztowe i bankowe w wysokości 2 tys. zł, których nie przewidziano w ustawie budżetowej.

Wydatki funduszu w 1996 r. wyniosły 151 tys. zł i były o 349 tys. zł, tj. o 69,8% niższe od zaplanowanych w ustawie budżetowej oraz o 181 tys. zł, tj. o 54,5% niższe od ujętych w planie po zmianach. Na stypendia twórcze wydatkowano 122 tys. zł, tj. 80,8% wydatków 1996 r. Kwota ta była o 18,7%, tj. o 28 tys. zł niższa od zaplanowanej na ten cel w ustawie budżetowej oraz o 59,3 %, tj. o 178 tys. zł niższa od ujętej w planie po zmianach.

Wydatki na pomoc socjalną (zapomogi) dla twórców wyniosły 28 tys. zł, tj. 18,5% wydatków 1996 r. i były niższe o 44%, tj. o 22 tys. zł od wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej oraz o 6,7%, tj. o 2 tys. zł niższe od ujętych w planie po zmianach.

Na opłaty pocztowe i bankowe wydatkowano 1 tys. zł, tj. 0,7% wydatków 1996 r. Kwota ta była o 1 tys. zł, tj. o 50% niższa od ujętej w planie po zmianach.

Nie zrealizowano wydatków na dotowanie wydań książek i czasopism, zaplanowanych w ustawie budżetowej na 1996 r. w wysokości 300 tys. zł, gdyż Minister Kultury i Sztuki podjął decyzję o dofinansowaniu tych wydawnictw ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji MKiS.

Zobowiązania Funduszu na koniec grudnia 1996 r. wyniosły 175 tys. zł, w tym w wysokości 170 tys. zł z tytułu przyznanych w 1996 r. stypendiów twórczych, których wypłacanie kontynuowano w 1997 r. oraz w wysokości 5 tys. zł z tytułu podatku dochodowego od wypłaconych w grudniu 1996 r. stypendiów twórczych.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego przez Fundusz Promocji Twórczości w 1996 r., stwierdzając jedynie nieznaczne uchybienia.

Uchybienia polegały na zbyt ograniczonym - w ocenie NIK - wydatkowaniu środków funduszu, bowiem z kwoty 570 tys. zł, którą dysponował fundusz w 1996 r. wydatkowano zaledwie 151 tys. zł, tj. 26,5%, rezygnując całkowicie z dofinansowania wydań książek i czasopism, co jest jednym z ustawowych zadań funduszu.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Kultury i Sztuki, będącego dysponentem środków funduszu, Najwyższa Izba Kontroli wniosła o realizację następujących wniosków:

1. Kontynuowanie prowadzonych przez MKiS działań w celu zwiększenia dochodów funduszu i egzekwowania jego należności,
2. Pełniejsze wykorzystywanie środków funduszu na cele określone przez ustawodawcę.

Ponadto - w ocenie NIK - należy rozważyć celowość nowelizacji ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych w celu wyposażenia Ministra Kultury i Sztuki w instrumenty prawne umożliwiające pozyskiwanie wiedzy o wydaniach i wielkości sprzedaży utworów, dla których upłynął okres ochrony autorskich praw majątkowych, a także umożliwiające skuteczne egzekwowanie przez MKiS należności funduszu.

FUNDUSZE KASY ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Wydatki budżetowe

W ustawie budżetowej na 1996 r. ustalono wydatki w części 55 „Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego" w wysokości 7.813.685 tys. zł. W ciągu 1996 r. wydatki zostały zwiększone decyzją Ministra Finansów o 6.000 tys. zł do łącznej wysokości 7.819.685 tys. zł.
Zrealizowanie wydatki wyniosły 7.776.690 tys. zł, tj. 99,5 % kwoty w budżecie po zmianach.

W porównaniu do 1995 r. wydatki były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.508.590 tys. zł, tj. o 24,1%, a realnie wyższe o 3,5%.

Z ogólnej kwoty wydatków budżetowych: 209.823 tys. zł przeznaczono na wydatki Działu 86 - Opieka społeczna - zasiłki rodzinne i pielęgnacyjne, a 7.566.867 tys. zł na dotację w Dziale 95 - Ubezpieczenia społeczne w tym dla Funduszu emerytalno - rentowego 7.550.097 tys. zł i 16.770 tys. zł dla Funduszu prewencji i rehabilitacji.

Poniesione wydatki na zasiłki pielęgnacyjne były mniejsze od planowanych w ustawie budżetowej o 42.602 tys. zł. Z kwoty przeznaczonej na ten cel - 168.209 tys. zł. wydatkowano na wypłaty zasiłków rodzinnych (o 37.003 tys. zł mniej od planowanych), 35.791 tys. zł na wypłaty zasiłków pielęgnacyjnych dla członków rodzin (o 5.599 tys. zł mniej niż w planie) a 5.823 tys. zł na pokrycie kosztów ustalania uprawnień, wypłat i dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń.

Przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wyniosło 5.918 osób. W porównaniu do 1995 r. wzrosło o 203 osoby, tj. o 3,6%. W porównaniu do planowanych etatów kalkulacyjnych przeciętne zatrudnienie było niższe o 202 osoby.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (z wypłatami z zakładowego funduszu nagród) w 1996 r. wyniosło 728,02 zł. W porównaniu do 1995 r., przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wzrosło o 24,2%.

Dochody

Plan dochodów ogółem Kasy wyniósł 8.587.528 tys. zł. Zrealizowano dochody w kwocie 8.697.008 tys. zł (101,3 % planu). W porównaniu do 1995 r. dochody były w ujęciu nominalnym wyższe o 1.686.391 tys. zł, tj. o 24,1%, a realnie wzrosły o 291.278 tys. zł, tj. o 3,5%. W ogólnej kwocie dochodów, dotacja budżetowa w wysokości 7.776.690 tys. zł stanowiła 89,4% dochodów, co oznacza, że Kasa wykonywała swoje zadania głównie przy pomocy budżetu państwa.

Na ogólną kwotę dochodów złożyły się dochody:

Funduszu emerytalno - rentowego w kwocie 8.104.940 tys. zł, w tym:

dotacja budżetowa - 7.550.097 tys. zł (93,2% dochodów),
wpływy ze składek - 480 083 tys. zł (5,9% dochodów),
różne dochody i zwiększenia - 74.760 tys. zł. (0,9% dochodów)

Funduszu składkowego w kwocie 278.347 tys. zł, w tym :

wpływy ze składek - 238.772 tys. zł (85,8% dochodów),
różne dochody - 39.575 tys. zł (14,2% dochodów),

Funduszu administracyjnego w kwocie 290.499 tys. zł,

Funduszu prewencji i rehabilitacji w kwocie 23.223 tys. zł w tym:

dotacja budżetowa - 16.770 tys. zł (72,2% dochodów),
odpis z Funduszu składkowego - 2.357 tys. zł (10,1% dochodów),
inne - 569 tys. zł. (2,5% dochodów),
dofinansowanie z PFRON - 3.527 tys. zł (15,2% dochodów)

Wydatki

Zrealizowane rozchody wyniosły 8.337.167 tys. zł, tj. 100,3% planu po zmianach. W porównaniu do 1995 r. rozchody w ujęciu nominalnym były o 1.624.759 tys. zł. wyższe, tj. o 24,2%, a realnie wzrosły o 4,3%.

Na powyższą kwotę złożyły się wydatki:

Funduszu emerytalno - rentowego w kwocie 7.797.794 tys. zł (100,1% planu)

w tym wydatki na świadczenia w kwocie 7.795.455 tys. zł - 97,2% rozchodów funduszu,

Funduszu składkowego w kwocie 239.997 tys. zł (109,0% planu)

w tym m. in. wydatki na: zasiłki chorobowe 103.558 tys. zł. - 43,1% rozchodów,

zasiłki porodowe 33.136 tys. zł - 13,8% rozchodów, jednorazowe odszkodowania z tytułów wypadków przy pracy 62.522 tys. zł - 26,1% rozchodów.

Funduszu administracyjnego w kwocie 277.744 tys. zł. (97,7 % planu)

w tym m.in.wydatki na: zakupy towarów i usług 157.996 tys zł - 56,9% rozchodów,
wynagrodzenia osobowe i pochodne 71.516 tys. zł - 25,7% rozchodów,
nakłady inwestycyjne 44.406 tys. zł - 16,0% rozchodów.

Funduszu prewencji i rehabilitacji w kwocie 21.632 tys. zł (100,6% planu)

w tym m.in.: wydatki na: świadczenia rehabilitacyjne 11.842 tys. zł - 50,0% rozchodów.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- nieutworzenia Funduszu rezerwowego;
- niesporządzenia planu rzeczowego Kasy, jako odrębnego dokumentu;
- niezgodnego z przepisami lokowania środków Funduszu składkowego w spółkach akcyjnych;
- udzielania zamówień publicznych z pominięciem wymaganych procedur;
- pomimo ogólnej poprawy terminowości rozpatrywania przez oddziały Kasy wniosków emerytalno - rentowych, w niektórych z nich odnotowano znaczny odsetek spraw przeterminowanych, co powodowało konieczność wypłat odsetek.

Ocena i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia realizację budżetu w części 55 - Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, mimo stwierdzonych istotnych nieprawidłowości, nie mających jednakże zasadniczego wpływu na wykonanie budżetu.

Ustalenia kontroli wykazały, że w celu prawidłowej realizacji budżetu i usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, niezbędne jest podjęcie przez Kierownictwo Kasy działań zapewniających:

1. Rzetelne sporządzanie planu rzeczowo - finansowego Kasy.
2. Utworzenie Funduszu rezerwowego.
3. Wycofanie środków Funduszu składkowego ze spółek akcyjnych.
4. Dokonywanie zakupów inwestycyjnych na zasadach określonych w ustawie o zamówieniach publicznych.
5. Wzmocnienie przez Prezesa KRUS nadzoru nad oddziałami regionalnymi Kasy w celu poprawy terminowości rozpatrywania wniosków emerytalno - rentowych.

W dniu 9 czerwca 1997 r. Najwyższa Izba Kontroli skierowała wystąpienie pokontrolne do jednostki nadrzędnej tj. do Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej W przekazanych ministrowi wnioskach wnoszono między innymi o zastosowanie prawem przewidzianych środków nadzoru i kontroli w stosunku do Prezesa Kasy celem spowodowania usunięcia występujących nieprawidłowości w funkcjonowaniu podległego ministrowi organu administracji państwowej.